58

Cyrurgia parua Guidonis
Cyrurgia Albucasis cũ cauterijs ⁊ alijs instrumentis.
Tractatus de oculis Jesu hali
Tractatus de oculis Canamusali

¶ Tabula formulary Magistri Guidōis de Lauliaco qō continet doctrinas duas.

¶ Capitula doctrine prime: z habet. ij. capitula.
De auxilijs vulnerum simplicium inquantum sunt simplicia. Laplm. p°.
De auxilijs vulnerum compositōz. z.
De auxilijs consolidatiuis z sigillatiuis. 3.
De auxilijs ad vulnera z vlcera saniosa. 4.
De auxilijs ad vulnera z vlcera virulenta. 5.
De auxilijs ad vulnera cum foeditie. 6.
De auxilijs ad vlcera fistulosa. 7.
De auxilijs ad vlcera cancrosa. 8.
De auxilijs ad vulnera z vlcera cum contusione. 9.
De auxilijs ad vulnera z vlcera cum apostemate. 10.
De auxilijs ad vulnera cum veneno. 11.
De auxilijs ad vulnera z vlcera cū pūctura nerūōz. 12.
De auxilijs ad vulnera z vlcera cum carne superflua. 13.
De auxilijs ad vulnera cum fractura z dislocatione. 14.
Digressio quedam. 15.
¶ Capitula doctrine secunde: z continet. ii. capitula.
De auxilijs ad vulnera capitis. Laplm. p°.
Digressio ad aliquas passiones capitis.
De auxilijs morborum faciei. Laplm. z.
De auxilijs oculorum. Laplm. 3.
De auxilijs narium. Laplm. 4.
De auxilijs aurium. Laplm. 5.
De auxilijs dentium. Laplm. 6.
De auxilijs colli. Laplm. 7.
De auxilijs humerum. Laplm. 8.
De auxilijs pectoris. Laplm. 9.
De auxilijs ventris. Laplm. 10.
De auxilijs verendorum. Laplm. 11.

¶ Incipit formularium auxiliorum vulnerum z vlcerum ordinatum per magistrum Guidonem de cauliaco cyrurgicum z. M°. in medicina.

Imore obliuionis z necessitate communi compulsus auxilia ꝓcipue localia cū quibus curant vulnera z diruptōes seu minutiatis solutiones fm doctrinā Hal. z Auic. Rasis Albucasis z multorum magistrozum meoz. Intēdo formare sumarie abbreuiare minudo cus formulario auxiliōz apothematum z pustularum.

¶ Et q̄ Ba. medicōz precipuus in zterapeti. facultatis: dicit q̄ curationes vulnerū duas habent generales intentiones. vnā que sumit ab essentia morborum. aliā vero a natura mēbrōz. pro tāto huiusmodi formularij vulnerū duas habebit doctrinas. In prma formabunt auxilia communia omnium vulnerum secundum intentionem essentie morborum. In secunda formabuntur auxilia propria omnium vulnerum secundum intentionem secundās nature membrorum. ¶ Prima doctrina habebit duo capitula. In primo capitulo dabuntur auxilia vulnerum simplicium inquātum vulnera sunt. In secundo dabūtur auxilia vulnerum compositorum.

¶ Doctrina prma istius formulary est de auxilijs vulnerū simplicū inquātū sunt simplicia. CAP. I.

Vlnera simplicia fm intentionē Hal. in libro pallegato sunt vulnera rectēiain membro carnoso existentia que solūmodo requirūt solidationē. ¶ Artificialis solidatio vulnerū inquātū vulnera sunt fm secundantia oium opantiū recte ꝗtuos bs intēciones. Prima ejnea a vulnere si q̄ sint extrahere ꝓcipit. Secunda sanguinē intercipit. Tertia ad fiturā attendit. Quarta putrefactionē defendit. ¶ Prima cōplet p ingeniū cyrurgici opantis. ¶ Secūda complet vno de octo modis restringēdi fluxū positis in .4. canonis libri Auicē. ¶ Tertia p bonā futurā z poenientē ligaturā. ¶ Quarta cōplet p exiccationē z mortificationem cōgruam.

¶ Auxilia complentia intentionē primā que est extrahendi extranea si qua sint a vulnere: preter verba emperiorum sunt trium fozmarū. ¶ Prima est fozma instrumentozū que cōmuniter. vt in maiozi opere ostendetur sunt octo. s. tenatule terebella impellentia ceca z concauata. z similia. ¶ Secunda est fozma medicinarū z extrahentiū extranea a vulneribus: z sunt duarum fozmarum experta rūz per me. ¶ Prima est emplastrū z medicati per me aliqualiter reparatum: z est istud. ℞. fermenti. lib. i. fozdicei aluedum. lib. 5. succi centinodie. succi pulegij aut eorūdem pulneriatoz. aā. quartā. i. terbentine. lib. i. vīci quercini. quartam. i. armoniaci galbani dissolutozum cum vino. aā. ℥. i. cere. ℥. iiij. fiat emplastrum. ¶ Tertia fozma est emplastrum siue medicamē ꝓprie tale: z fumitur ab Auicen. ℞. pulueris ranarū. ℥. i. aristologie. ℥. 5. radic. canne. ℥. 4. mellis terbentine. aā. quartam vnam. misceantur: z fiat linimentum.

¶ Auxilia retringendi fluxum sanguinis sunt triū fozmarum. ¶ Prima est puluis. 8. cum alumīnibus otozum: q̄. ℞. boli ar. partem. i. sanguinis draconis. partem. 5. thuris masticis aloes succotrini. aā. partem tertiā. vnius. pijlum lepozis minutissime incisoz quartā partem vnius: fiat puluis. ¶ Secunda est puluis Albucasis z eum commendat Lanfrancus. ℞. thuris. partē vna. sanguinis draconis. partes. 5. calcis viue. partes tres: fiat puluis z circū circa vulnus spargat. ¶ Tertia est Hal. in cathage. ℞. balaustiarum. ℥. iij. aluminis. ℥. i. cuperose vste. ℥. 5. fiat puluis: z est expertus.

¶ Auxilia tertie intentionis que est futura duarū fozmarum. ¶ Prima fit in carne. Secunda fit in panno inuisato circa vulneris latera cū albumine oui: z isto puluere. ℞. farine volatil. partem vna. masticis thuris sarcocolle sanguinis draconis picis. aā. partem. 5. fiat puluis: z in crastinum due petie suantur.

¶ Auxilia quarte intentionis que est putrefactionē z prohibere sunt duarum fozmarum. ¶ Prima est bonum vinum rubeū calidum: q̄ cum stupatio infusis z expressis super vulnus apponat. ¶ Secunda linimentum rubeū q̄ est cōmunitatis. ℞. terbēthine. quartā. i. pulueris rubei dicti superius. ℥. 5. misceant z cum petia z stupis applicet incarnat z deficcat z confortat.

¶ De auxilijs vulnerū compositozum. CAP. II.

Vlnera composita fm intentionem Ba. vbi supra sunt que bīt aliquas dispositiones que requirunt in curando duas aut plures intentiones: z licet multe sint dispositiones que faciunt compositionem cum vulneribus: nichilominus causa breuitatis non dicentur bic nisi cōmuniozes z notiozes. ¶ Componuntur autem vulnera aliquotiens cum deperditione substātie: aliquotiēs cum saniosis vlceribus: aliquotiens cum vlceribus virulentis: aliquotiens cum vlceribus sordidis putrefactis

& fraudulentis: aliquotiens cuꝫ fistulis & cancris. Aliquotiens cum contusione aut apostemate & doloze. Aliquotiens cum punctura & lesione neruorum. Aliquotiens cum carne superflua &c.

¶ Auxilia vulnerum cum deperditione carnis. ¶ In vulneribus compositis cum deperditione substantie intendunt duo. primo intendit carnis deperdite regniatio 2ᵒ ipsi⁹ vulneris cum cute figillatio.

¶ Auxilia regenerātia carnem bñt aliquid mūdificatiōis & abstersionis & sunt. i. 4. fomarum.

¶ Decima est lauamentum factum cum vino calido & carpia pannosa.

¶ Secunda est vnguentum aureum meum quod est. ℞. cere. ʒ. quinq. resine. quart. vnam. terbentine lib. i. mellis quart. vnam. masticis tburis sarcocolle mirre. aloes: croci. aā. ʒ. ij. fiat vnguentum.

¶ Tertia est vnguentus aureum bebben. quod recipit cere citrine. ʒ. vi. olei clari. lib. duas. terbentine quart. i. rasine colofonie. aā. ʒ. vnam & mediam. olibani: masticis. aā. ʒ. i. croci. ʒ. mediam. fiat vnguentum.

¶ Quarta est basilicon maius laudatum per omnes: & dicitur tetrafarmacum a Halieno. Est enim regeneratiuus carnis cum quadam maturatione & mundificatione & est de meis. quod recipit cere resine picis nigre: sepi vaccini. olei communis. aā. quart. vnā. vel quod vis: fundatur ad ignem: & fiat vnguentum.

¶ Quinta forma est vnguentum fuscum totius cōmunitatis. & et nicholai ⁊Rogeri. ⁊Iamcry ⁊ omnium barbitorum ⁊ appotecariorum. quod recipit olei. lib. vnā ⁊ mediam. cere. ʒ. iiij. colofonie. ʒ. ij. picis nigre: sepi arietis serapini. aā. ʒ. duas. masticis olibāi galbani terbentine. aā. ʒ. vnam. fiat vnguentum.

¶ Sexta forma est vnguentum de lino: quod ponit Auicen. ⁊ bebben. quod recipit rasure pāni lineī bene mundati grem mediam. opponacis partes duas. vini. mellis. olei rosati. aā. ptes. v. litargiri aloes sarcocolle. aā. tertiam partis vnius. fiat vnguentum.

¶ Septima forma emplastrum croceum magistri ⁊ Petri de bonanto. quod recipit fenugreci quart. vnam. Infundatur per decem dies in vino albo donec marceseat. postea tere fortiter ⁊ cola ⁊ adde sepi vrcini quart. tres. ⁊ in simul conterantur ⁊ coquantur: ⁊ postea mucilago ⁊ pinguedo congregentur quibus addatur cere quartū. vnū. rasine. ʒ. vj. contūdantur omnia ⁊ coquātur ⁊ fiat emplm.

¶ Octaua forma est vnguentum pciosum acceptum a cartulario meo cōe in omnib⁹ vulneribꝫ sanandis. qō recipit arthemisie scabiosie valeriane abſinti galitrici lāceolate lini mille folij plantaginis tenaceti apij berbene farciale arcede filuestris senatōis. pimpinelle lingue canis celidonie pilosselle. aā. M. i. ⁊ teranturq ōia mundata a radicib⁹ ⁊ extrabatur succ⁹ ⁊ cū lib. vj. assūgie porci veteris ⁊ lib. i. sepi vrcini ⁊ lib. iij. olei ⁊ quart. i. mellis coquēdo ⁊ ico ⁊ porando in mortario fiat vnguentus. Et magister ⁊ Petr⁹ de bonantis ⁊ rebatur eo diu addebat in fine decocrionis de tbure mastice aloe viride eris quantum sibi videbatur: ⁊ laudabat eum.

¶ Nona forma est emplastrum gratia dei acceptum a cartulario magistri ⁊ et cōmune ad omnia vulnera tā in capite q̄m in quacūq; pte corporis. attrahit fanie ⁊ bituores ⁊ penenosa ⁊ pfundo ⁊ carnem generat ⁊ solidat. qō. ℞. cere albe rasine armoniaci. aā. lib. 5. terbentine. quart. i. galbāi. olibani masticis mire clare. aā. ʒ. 5. aristologie rotūde. ʒ. vj. terēda terantur ⁊ fundātur in albo vino in quo decocta fit berōica berbena cōsolida maior ⁊ minor. centaureē pimpinelle ypicon. berbe saracenice berbe gratia dei bautie sanabaro. aā. M. i. ⁊ post extrabatur ⁊ malaxetur cum lacte mulieris ⁊ oleo rosato. ⁊ fiat emplꝫ.

¶ Decima forma est emplastrum cōmunitatis: ⁊ eum terebat magister aymericus de alesto. quod recipit cere. albe. ʒ. quatuor. armoniaci. ʒ. duas. terbentine. ʒ. iij. bulantur in vino albo ⁊ extrabantur ⁊ cum lacte mulieris malaxando fiat emplastrum.

¶ Undecimam formam faciebat comes altisidozensis. quod recipit assūgie porci cere albe. aā. quart. vna. ʒ. olei camomilli. lib. mediam. masticis. ʒ. duas. ambre grise. ʒ. duas. fiat vnguentum.

¶ Duodecima forma est vnguentum de yreos ⁊ est magistri Dini de florentia. quod recipit sepi vaccini. lib. mediam. olei rosa. yreos. ʒ. iiij. cere. ʒ. vj. radicis yreos. ʒ. vnam. tburis sarcocolle mastici aloes succotrini aristologie. aā. ʒ. vj. terbēthine quart. vnam. fiat vnguētus. isto vtebantur barbitonsores mōtispessulani.

¶ Tertiadecima forma est nutritura litargiri quas ponit Rasis. quod recipit litargiri bene pulueriz sati. lib. vnam. olei rosati aceti optimi. aā. lib. 5. terēdo in mortario paula tine ponēdo acetum ⁊ oleum tucendo per tempus incorporentur ⁊ in olla recondatur.

¶ Quartadecima forma funt pulueres varij et diuersi. Insuper puluis Rasis. Qui. ℞. olibani aloes sarcocolle. sanguinis draconis. aā. terantur et fiat pulnis: ⁊ desuper ponatur. est enim mirabilis. Est etiam alter pulnis qui commēdatur a Iamfrancho. Qui. ℞. tburis masticis fenugreci. aā. fiat pulnis.

¶ De anpitijs consolidatiuis ⁊ sigilatiuis. q̄ sunt. xvi. formarum.

CAP. III.

Oma prima est lauamentū decocciōis rosarum.

¶ Scōa est vnguētū albū cōe. Qō sic fit. ℞. cerusse. ʒ. i. litargiri. ʒ. 5. olei rosati libzā. i. aque rosate. quart. i. in mortario fortiter ōducēdo nunc ponendo oleum nunc aquā rosāt. fiat vnguentū ⁊ est de meis.

¶ Tertia forma ē vngētū albū a ppopatū ⁊ Rasy. Qō. ℞. olei rosati lib. i. cere. ʒ. v. cerusse. ʒ. i. canfore. ʒ. i. albuminis ouorum. q. numero fiat vnguētum aliquādo addidi modicū de litargirio: ⁊ erat melius.

¶ Quarta forma est vnguentum albū apotece ꝓpuum scabiosis ⁊ ferpiginosis. ℞. cerusse. ʒ. vj. litargiri. ʒ. i. tburis masticis. aā. ʒ. vj. ʒ. 5. olei cōis quātū sufficit addēdo aquas rosātā vel acetus fiat vnguentū in mortario.

¶ Quita forma est vnguētus de calce ⁊ est Auic. mirabilis ⁊ solidans ⁊ bustiones: ⁊ vulnera neuorꝫ. qō. ℞. calcis viue lauate septies in aqua frigida donec dimiserit acuitatem. quart. i. ⁊ cū sufficiētia olei rosati ducendo in mortario fiat vnguentus ⁊ pōt fieri cū cera ⁊ albuibus ouorꝫ. Ꝓ q. placet: est tamē efficax in ope suo.

¶ Sexta forma est emplꝫ albū. de cerusa in libro cathegenorꝫ ⁊ eo vtebatur magister petrus de arlate in aunione. ℞. cere. ʒ. iiij. olei ro. lb. 5. terbentine. quart. i. cerusse. ʒ. ij. litargiri. ʒ. i. olibani alumis. aā. ʒ. 5. post fusionē oli ⁊ terbentine ⁊ cere reliqua miscētur in mortario ⁊ fiat emplꝫ.

¶ Septima forma est emplm nigrū de libro cathegenorꝫ ⁊ est de meis. ℞. litargiri partem vnā. s. olei. acet. aā. partes tres. coquantur per diem integram ipsum ꝓtinue ducendo. ⁊ fiat emplastrum.

¶ Octaua forma est oyapalma: ⁊ est libri cathegenorꝫ. qō ℞. assūgie porci siue vrinali. lib. vj. olei antiqui lib. iij. litargiri. lib. iij. cuperose quartas. 5. coquantur ad modū emplastri nigri: ducatur cum spatula de palma viridi. aut de pino. et fiat emplastrum.

¶ Nona forma est emplastrum viride Magistri petri de bonato.q.d. ℞.plantaginis consolide maiozie:et minozis betonice berbene pimpinelle pilloselle mille foly lingue canis caude equine.ana.M.i.conquassentur. ℣ cum lib. iij.sepi montonis coquantur et colent postea addatur ra sine cere galbani.ana.quart.iij. terbentine.quart.i.℥.fundantur ℣ fiat emplastrum.

¶ Decima forma est emplastrum de centaurea ℣ eo vtebatur Magister petrus de arlate.℞.centauree minozis M.vi.temperentur per noctem cum vino albo. deinde decoquantur ad consumptionem medietatis ℣ colentur ℣ illa colatura iterum bullatur vsqquo fit reducta ad spissitudinem mellis:℣ fernetur:℣ quado volueris facere emplastrum. ℞.terbentine lib.i.cere noue quart.i.rasine tburis gumi arabici masticis.ana.℥.i.vini predicti decem taurea.℥.iiij.lactis mulieris.℥.ij.fiat emplastrum.

¶ Undecima forma est emplastrum Magistri Dyni. ℞. betonice centaurea.ana.M.iij.conquassentur:℣ cum vino albo bulantur ℣ colentur colature addatur terbentine. lib.℥.rasine.quartam vnam. cere.℥.ij.masticis.℥.i.sanguinis draconis.℥.℥.iterum bulatur:℣ super acetum proiciatur ℣ congregentur ℣ cum lacte malaxent:℣ cum eo modicum ferment apponeretur est speciale in attrabendo ℣ mundificando ℣ consolidando.

¶ Duodecima forma est vnguentum regis anglie.℞.cere albe rasine.ana.quart.i.olei.℥.ij.terbentine lote.℥.i. tburis masti.ana.℥.℥.fiat vnguentum.

¶ Tertia decima forma est emplastrum:quod comes Guilermus habuit a papa Bonifacio: ℣ dicit q̃ papa habuit a Magistro Anselmo de Janua:qui tunc eius dederat regi Francie.q.d.℞.pimpinelle.betonice.melõgiane.berbene vermicularis.ana.M.i. bulianf in vino bono albo vsqq ad consumptionem duarum partium:deinde colentur ℣ vnum iterum bulatur ℣ addatur cum eo rasine.lib.i. cere albe.libam mediam.masticis.℥.ij. decoquantur ℣ proiciantur super lac mulieris ℣ malaxent.

¶ Quarta decima forma est vnguentum glozie:℣ eum faciebat Magister Johãnes nepos Magistri Anselmi de Janua.℞.olei bedegar.lib.i.cere.quartas.i.seminis illaz rosarum.℥.℥.fiat vnguentum.

¶ Quinta decima forma est vnguentũ viride Galieni.℞. cere olei.ana.℥.vi.liquefiant: ℣ in descensu addatur viride eris.℥.i.ducendo:fiat vngiuentum . Item in ista forma est vngnentum viride berbarũ totius cõmuntatis Tlichbai Rogerij Jamery:℣ totius fecte tefilline. ℞. celidonie panis cuculli que dicitur alleluya centrum galli lenisticii scabiose.afi.M.vnum. sepi arietini.libzam vnam.olei. li bzam mediam. cere.℥.duas.masticis tburis aloes viride eris.afi.℥.i. fiat vngiuentum.

¶ Sexta decima forma fuit pulueres pcipue Guilelmus de Saliceto. Lanfrancus ℣ Denricus laudant.℞.balaustiarum aloes carbimie argenti eris ysti. afi. fiat puluis.

¶ Item. ℞.corticis pini.℥.i.litargiri ceruse. afi.℥.℥. nucis cypssi cem:aurei minozis arsilologie yste. afi.℥.ij. fiat puluis.est enim valde probatus.

¶ De auxilys ad vulnera ℣ vlcera sanioso. CAP. IIII.

Auxilia vulnerum compositorum cũ vlcerum cere sanioso requirunt mundificationem ℣ cum quadaz abstertione ℣ sunt septem formarum.

¶ Prima est lauamentus cum vino ℣ melle.

¶ Secunda est mundificatium de melle: ℣ est Salie. in secundo ad glaucones.℞.mellis cocti.lib.i.tburis.℥.℥. miceantur ℣ est bonum. Item mellis. libzam vnam.farine aliciuius.℥.vnam.misce. Item eadem cum modico terbentine misce:℣ est bonum.

¶ Tertia forma est mundificatium de apio:℣ tenetur pariisus ℣ cum cõmendat Lanfrancus ℣ Denricus.℞.mellis.lib.℥.farine framenti.℥.iij.succi apy.℥.vij.coquant ad ignem aliquantulum:℣ fiat emplastrum.

¶ Quarta forma est mundificatiuus de mirra: ℣ est bzuni ℣ theodozici. Oõ recipit mellis.lib.i. farie filiginis farine lupino ℣ fenugre.afi.℥.i.mirrbe.℥.℥.succi absinthij. libz.℥. terbentine.quartam.i.buliendo luccum cum farinis in fine addantur alia: ℣ fiat emplastrum.

¶ Quinta forma est mundificatium de rasina: ℣ est fozte ℣ appropiatum membzis nerusis.℞.rasine mellis terbentine.afi.libzam media.mirrbe sarcocolle farine fenugreci: ℣ feminis lini.afi.℥.i.dissoluatur rasina cum melle ℣ terbentina ℣ additis puleribus fiat emplastrum: multũ erat in vsu Bononie.

¶ Sexta forma est mundificatiuus de yreos ℣ attrabit saniem ℣ mundificat: ℣ est Magistri Dyni de Floẽtia. ℞. mellis.lib.℥.terbentine. quartam vnam. fermenti.℥.i.radicis yreos.℥.℥.misceantur.

¶ Septima forma ad mundificandũ est Magistri Dyni de gutis ℣ sanie grossa.℞.galbani armoniaci rasine terbẽtine picis sepi vaccini cere olei antiqui.afi.℥.i.dissoluendo galbanum:℣ armoniacum cum aceto liquefiat ad ignem: ℣ fiat emplastrum.

¶ De auxilys vulnez ℣ vlcez cũ virulẽtia. CAP. V.

Auxilia vulnerum compositorum cũ virulentia: ℣ dicitur vlcus virulentum requirunt fozten ejccationẽ: ℣ sunt quque formarum.

¶ Prima est lauamentũ cũ aqua aluminis.

¶ Secũda est plata plũbi tenuis ℣ pta g me cũ ligatura.

¶ Tertia est vngnentus episcopi lugdunensis qui erat de domo armaniaci:℣ appropiabat eum omnib̃ vlceribus. Oõ.℞.assungie pozci mundate a pellicuhis temperate in aceto per. ix. dies acetum de terpio in tertium mutando seu remutando.libzam vnam.argenti viui extinci cũ salia.libzam mediam. aluminis rocbe.quartam.℥.pistando in moztario per diem integram:fiat vngnentum.

¶ Quarta forma est multũ vtilis in pustulis faciek:℣ in scabie ℣ serpigine: ℣ vocatur ꝛcurinum . ℞. assungie pozci pzeparate. vt dicitur est . libzam vnam. argenti viui extinci. quartam vnam. aluminis glacie.quartam media. sulfuris viui.℥.i.corticis tburis.℥.℥.indi de baldat. ℥.ij. pistando in moztario:fiat vngnentum.

¶ Quinta forma est communis omnibus vlceribus difficilis consolidationis:℣ ponitur a ℞ asi ℣ ab Auicenna. ℞. litbargiri nutriti cum oleo rosato ℣ aceto diu in moztario ducendo quousq; insipissentur ℣ intumescat.libzam vnaz. eris usti.antimony. plumbi usti. aluminis balaustiarum. radicis rubce. curcume gallarum. sanguinis draconis.cathimie argenti.serici.afi.℥.vnã ℣ mediaz. pulueriçentur:℣ in moztario cum litbargiro per mediam diem ducantur addendo de oleo ℣ de aceto secundũ necessitatem : ℣ fiat vngnentum:est enim pzeciosum.

¶ De auxilys vulnerum cum sordicie. CAP. VI.

Auxilia vulnerum compositorũ cum sordido vlcere ℣ frandulento requirunt fozten abstersionem cum ejccatione et defensione:℣ sunt.xij.formarum.

¶ Prima est lauamentum cum aqua decoctionis capitum piscium paruozum salitozum: aut cum aqua ardenti.

¶ Secunda forma est vnguentum apostolorum. Quod Recipit cere albe rasine armoniaci.aā.ʒ.quattuo.decim. oppoponacis. floris eris.aā.drag̃mas tres.aristologie rotunde et turis.aā.ʒ.vi.mirrhe galbani. aā.ʒ.quattuo.dbelly.ʒ.fer. litargiri. dragmas nouem. olei cõmunis. libram vna.ʒ.fiat vnguentum dissoluantur gutume in aceto: z dissoluantur bene et colentur et miscantur cum litbargiro decocto cum oleo z addatur cera z rasina liquefacta: z cocatur quousque incipiat gutta coagulari: et depone ab igne: z misceantur alij puluereses: in fine viride eris: z fiat vnguentum.

¶ Tertia forma est gratia dei: z est vnguentum nigrum dictum ab Debbẽ.ceraceos: et eo vtebat Magister Petrus de Argentaria: z Magister Anselmus de Janua: cuius materialia sunt vnguenti apostolorum: sub alia tamẽ dosi: nisi q loco floris eris ponitur erugo campane: et decoquitur donec nigrescat.

¶ Quarta forma est vnguentum egyptiacum: z ponitur a Halieno z a Rasi z Albucasi: et eo vtebat magister meus bononiensis: z ego semper in eo inuenio bonam probam leuiter corrodit z mundificat. ℞. mellis.libram vna.ʒ. acetij.libram mediam. flozis eris.ʒ.i.aluminis.ʒ.ʒ.coquantur ad ignem donec spissentur z est rubeus: z ideo.H. vocat talia bicoloria.i.bine facici.

¶ Quinta forma est vnguentum viride Rasis z Auicenne: raro tamen vtor eo: quia vnguenta viridia sunt multum diffamata apud vulgum. ℞. mellis. libram vnam. viride eris.libram mediam .aluminis. quartam vnam. misceantur.

¶ Sexta forma emplastrum rubeum grecum: z ponitur a H: z Debbẽ. z eum commẽdat Magister Dynus: rectificat vlcera mala difficilis consolidationis. ℞. olei.libras duas.aceri.libram vnam z medias.litbargiri.libram vnã ginian: qõ est viride eris. vnciam vnam. coquatur litbargirium cum oleo z aceto donec ingrossetur: z tunc pone viride eris in fine z coquatur: z fiat emplastrum.

¶ Septima forma est vnguentum viride herbarum: z cõmendat Magister Dynus: quia plagas veteres mundificat: z carnem superfluam suaniter consumit: z consolidat z sanat. ℞. celidonie plantaginis scabiose vrice lenistici centrum galli crasse.aā. Manipulum vnũ. conqualsentur cum libris duabꝰ olei per septẽ dies temperẽtur: deinde bulliantur z expimendo colẽtur: cui colature addatur cere.ʒ.tres. terbentine.ʒ.sex. rasine.ʒ.duas: z buliãtur donec parus spissentur: deinde tollantur ab igne: z misceantur thuris sarcocolle aloes. aā.ʒ. vnam. aristologie longe flozis eris. aā.ʒ.sex. misceantur: z fiat vnguentum: est enim bonum z probatum.

¶ Octaua forma fiunt trocisci: z primo fiunt trocisci androma chi.qui a Halieno z Auicenna dicuntur aldaron: z ponuntur in puluere aut distemperantur cum vino vel aceto. ℞. cortices granatorum.ℓ.gallarum.ʒ.viij. mirrhe aristologie rotũde.aā.ʒ.quattuo.draganti aluminis iameni aā.ʒ.duas.ʒegi.i. vitreoli.ʒ.quattuo.puluerizentur: z cuʒ vino dulci conficiãtur: z fiant trocisci. ¶ Item trocisculs calidicon. ℞. calcis viue.partem vnam. arsenici nigri: z citrini. alkali.acatie.aā.partem mediaʒ.puluerizẽtur: z misceantur cum capitello: z fiant trocisci. ¶ Capitellum secundum Albucasis z Rogerium sic fit. ℞. calcis viue falis armoniaci. aā. libram mediam. terantur: et pistentur cum lexiuia cinerum tranctum fabarum: z ponantur in olla in fundo minutis perforatis: et ponatur alia olla integra de subtus in qua recipiatur capitellum z sepeliatur in fouea z dimittatur per septem dies: et colatura erit capitellum: valet enim ad consumendum superfluitatem z corrodit z comburit: z eius escara cito cadit.

¶ Nona forma fiunt trocisci affodilloum: et sunt Rogerij z totius communitatis. ℞. succi radicis affodilloum ʒ.fer. calcis viue.ʒ.duas. auripigment.ʒ.vnam. conficiantur: z fiant trocisci: z sunt de meis.

¶ Decima forma fiunt trocisci de arsenico preparato secundum quattuo Magistros. ℞ecipe arsenici sublimati, quartam vnam. pistetur cum succo solatri: et desiccetur ad solem aut ad ignem bis vel ter: et vltimo formentur trocisci.

¶ Undecima forma sunt raptoria Albucasis que fiunt de calce viua: z sapone: z aliqui addunt ad alterandum colorem de fuligine nigra: z incorporantur cum saliua.

¶ Duodecima forma sunt cauteria actualia Albucasi. que confortando membrum extirpant omnem maliriam: et sedatur arsura in primis duobus diebus cum albumine oui: z oleo rosato agitatis z mixtis: et post procuratur casus escare cum butiro lauato: et cum modica farina mixto. Et prohibetur fluxus humoruʒ vngendo circumquaque cũ vnguẽto de bolo armenico: z terra sigillata z oleo rosato z aceto: z cum vnguento populeon aut cũ vnguento albo.

¶ De auxilijs vlcerum cum fistula. CAP. VII.

Vrilia vlcerum compositorum cũ fistula sunt quatuor formarum.

¶ Prima est potio ad fistulam probatum. ℞. agrimonie.partes tres.plantaginis.partes duas.foliorꝫ olive.partem vnam. decoquantur cum vino albo: z det quolibet mane plenum vitreum.

¶ Secunda forma est emplastrum de agrimonia. ℞ecipe agrimoniam z pistetur cum sale: z succus expimatur in tuis in fistulam: et substantia superponat.

¶ Tertia forma est lichiniam infusus in aqua forti aut in aliquo de trocisciis dictis distemperatis cum aqua ardente vel capitello vel vino. ¶ Aqua fortis secundum alchimistas sic fit. ℞. salis armoniaci auripigment rubei: et citrini cuperose viride eris. aā. puluerizentur: et ponantur in alembico de vitro bene lutato: et distillentur cum lento igne: et prima aqua abyciatur: et secũda quando alembicus efficitur rubens in vase vitreo custodiatur: et bene cooperiatur. Est enim tante efficacie q ferrum liquefacit et perfoat. et ideo sola gutta mortificat fistulam et liquefacit omnes verucas et excrescentias.

¶ Quarta forma sunt ruptoria incisoria z cauteria actualia Albucasis: et q tractentur vt dictum est de vlceribus fraudulentis.

¶ De vlceribus compositis cũ cancro. CAP. VII.

Vrilia vulnerum compositorum cũ cancro sunt sex formarum.

¶ Prima forma sunt potiones ad cancrum: et sunt de berbis capillaribus precipue dicitur q ceterach potatus et potatus valet. ¶ Item dicit Magister Arnaldus de centinodia q smeraldi et saffiri sunt boni.

¶ Secunda forma sunt lauamenta precipue cum aceto.

¶ Tertia forma est linimentum facrum in mortario de plumbo cum oleo rosato: qõ ducatur tantum ad radium solis quousque fit nigrum mirabiliter commendat a Halieno et ab Auicenna.

¶ Quarta forma est nutritura de litargiro: qd tantum vacatur in mortario de plumbo: quouis accipiat colorem plumbi. est res preciosa omnibus dispositionibus cancrosis in quacunq parte corporis sint: precipue in ano. et est Galieni in seculo decem tractatum.

¶ Quinta forma est vnguentum vyaponfoligos: et laudatur a Theodorico: ꝛ a tota secta sua: quia curat cancrū ꝛ cancrenas ꝛ herisipilas: et combustionem. Quod Recipit olei rosati: cere albe. ana. ʒ. tres. succi granorum rubeorum: solatri. vncias quatuor. cerusse lote. vncias duas. plumbi vsti et loti. pampbilligos vel rutie. ana. vnciam vnam. thyris vnciam mediam. facto vnguento cuꝫ oleo et cera: reliqua in descensu abigne misceantur: ꝛ fiat vnguentum.

¶ Sexta forma fuit ruptoria ꝛ mortificantia dicta superius: ꝛ ceteria actualia Albucasis.

¶ De vulneribus et vlceribus compositis cum contusione. CAPVT IX.

Vtilia vulnerum compositorū cum cōtusione. ꝛ sunt. ii. formarum.

¶ Prima est. Refrenatium de oleo mirtillorum vel rosarum cum albuminibus ouorum.

¶ Secunda est. Resolutiuus de vino ꝛ melle ꝛ sale applicatis cum stupatis.

¶ Tertia est emplastrum de cera ꝛ cimino.

¶ Quarta est de flozibus camomille: melliloti: absinthij: anetij: et cimini.

¶ Quinta est emplastrum de maluis: absinthio: et furfure: et aneto.

¶ Sexta est. Emplastrum factum de farina ordei: fenugreci: seminis lini: flozum camomille: furfuris subtilis. aā. ʒ. vnam. arsenici subtiliter pulverizati. ʒ. vnam. decoquantur cum vino decoctionis calamenti. addendo in fine modicum de oleo camomille. ꝛ fiat emplastrum.

¶ Septima forma est. Embrocatio Jamerij: que omnes contusiones sanat et resoluit. Recipe olei. ʒ. duas. capitū caparus. ʒ. ii. cimini: rubie: absinthij: artbemisie: paritarie. aā. ʒ. mediam. fiat emplastrum.

¶ Octaua forma est. Emplastrum Magistri Petri de bonanto commune ad omnes conquassationes. Recipe cere quartam vnam. armoniaci quartam mediam. picis naualis quartam mediam. masticis. ʒ. vnam. croci. ʒ. medium: farine fenugreci: cimini. ana. 5. duas. succi parietarie: aceti optimi. ana. quartam vnam. Infundatur armoniacum in faccis per noctem in mane ponatur super ignem: et liquefiat cum reliquis ad consumptionem succorum: pulnere malaxentur cum oleo laurino: ꝛ fiat emplastrū.

¶ Nona forma est. Oxicrocum commune in antidotario: quod est propinum in contusione ossium. Quod Recipit croci: picis: colofonie: cere. ana. ʒ. quatuo. terbentine: galbani: armoniaci: mirre: thuris: masticis. ana. vncias vnam. dissoluantur gume in aceto. ꝛ pout decet alia micendo fiat emplastrum in forma magdaleonis.

¶ Decima forma est. Apostolicon commune antidotarij ꝛ mirabiliter rectificat ossa conquassata. Recipe litargiri. ʒ. ser. armoniaci: lapidis calaminaris. ana. 5. vi. thuris: masticis. ana. ʒ. vnam. terbentine: galbani: bdellij: mirre: eris vsti. lepidos calcis: diptami: aristologie: prassij: oppoponacis: sarcocolle. aā. ʒ. duas. dissolutis gummis cuꝫ acetoꝛ iunctis cum litargiro cocto cuꝫ oleo ꝛ alys in fine pistis. fiat emplastrum.

¶ Undecima forma est. Apostolicon cyrurgicum: et Rogerij commune omnibus quassaturis. Recipe colofonie. libram vnam. picis naualis libram mediam. galbani: serapini: armoniaci: opoponacis: thuris: masticis: terbentine ana. ʒ. mediam. aceti. libram mediam. cere. ʒ. tres. dissolutis gummis cum aceto bullitis ꝛ liquefactis addantur relique. ꝛ fiat emplastrum malaxando cuꝫ oleo laurino. est enim bonum pro crepaturis si cum eo puluis rubeus et nuꝫ cipressi malaxetur.

¶ De vulneribus ꝛ vlceribus compositis cum apostemate ꝛ dolore. CAPVT X.

Vtilia vulnerum compositorū cuꝫ apostemate ꝛ dolore sunt quatuor formarum.

¶ Prima est oleum rosatum. aut oleuꝫ papaueris cum vitello oui.

¶ Secunda forma est. Emplastrum de granato dulci Auicenne. Quod est. Recipe granatum dulce: ꝛ decoquatur in vino pontico vsq ad dissolutionem. ꝛ fiat emplastrum super locum.

¶ Tertia forma est de pane bulito: et multoties addatur sine aliquotiens de oleo. aliquotiens modicum de melle. misceantur. ꝛ fiat emplastrum: et est Galieni: et aliquotiens addatur de succo ebuloum: et aliquotiens de succo apij: vt laudant quatuo: Magistri Salernitani: et est de meis.

¶ Quarta forma est. Emplastrum de maluis: ꝛ laudatur a Theodorico: ꝛ est de meis. Recipe foliozum maluarum M. tres. coquantur fortiter: deinde terantur ꝛ postea cuꝫ modica decoctione reducantur super ignes. addendo aliquantulum de furfure subtili: ꝛ fiat emplastrum.

De aurilys vulnerum compositorum cuꝫ veneno. CAPVT XI.

Vtilia vulnerum compositorū cum veneno sunt oua rum formarum.

¶ Prima forma est. vnguentum nigrum: et est Dini. Recipe sepi arietini: picis: opponacis: terbentine. aā. libram media. fundendo misceantur: ꝛ pronciantur in aceto. addit Galienus in de secretis ad Timotheū: ꝛ in libro carbegenozum.

¶ Secunda forma est emplastrum de cepe: et laudatur a H. de saliceto. Recipe cepe vnum numero. radicum alij siluestris quart. mediam. cicoreꝛ. ʒ. vnam. salis. ʒ. medias. mellis. ʒ. ij. coquendo radicem cum vino pistando in mortario. fiat emplastrum.

¶ De vulneribus ꝛ vlceribus compositis cum punctura ꝛ dolore neruorum. CAPVT XII.

Vtilia vulnerum compositorū cum punctura et dolore ac neruorum lesione. et sunt septem formarum.

¶ Prima est fomentatio cum oleo ꝛ terbentina mixtis ꝛ calefactis.

¶ Secunda forma est vnguentum de euforbio: et est Galieni laudatum per Brunum ꝛ Theodoricum: et est de meis. Recipe cere rasine: picis. aā. quartam mediam. euforbij. ʒ. vnam. terbentine: olei cōmunis. ana. ʒ. mediam. fiat vnguentum.

¶ Tertia forma est mundificatiuum neruorū: ꝛ propter hoc laudatur in lesione nucbe: ꝛ est Magistri Petri de bonanto. ℞. mellis rosati colati. quart. vnum: cere rasine: terbentine. ana. quartam medias. farine ordei. ʒ. 5. thuris masticis sarcocolle mumie mirre. aā. ʒ. 5. olei masticis. ʒ. ii. fiat emplastrum.

¶ Quarta forma est emplastrum de vermib⁹ incarnans ⁊ solidãs mẽbra nerusa: ⁊ est ℣. Afranchi de ℳediolano ℟. vtriusq; consolide cinaglofe piloselle: vtriusq; plantagimis. aã. ℳ. vermium terrestrium libram mediam. teraantur omnia: et ponantur in lib. ⁊. ℳ. mediaq; olei communis per septem dies. deinde bulliantur modicus ⁊ colent ⁊ expimantur: ⁊ tunc addantur sepi arietini mundi. lib. i. picis naualis. lib. ⁊. picis grece. quartum vnum. armoniaci galbani opponoacis terbentine. aã. ℥. i. tburis mastices. aã. ℥. 5. pilolutis gummis cum aceto et colatis cetera misceantur ⁊ fiat emplastrum.

¶ Quinta forma est vnguentum dulce remollitiuum resolutiuum: ⁊ mitigatiuum doloum neruoum. ℟. butyri sine sale. lib. ⁊. olei violati. lib. ⁊. ℥. assungie galline anatis: et anseris asinine medulle bouine recentium. ana. ℥. i. cere quantum sufficit. fiat vnguentum.

¶ Sexta forma est vnguentum marciaton magnum: et non ponerem hoc nisi quia est mirabilis compositionis: ⁊ calefacit ⁊ resoluit: ⁊ confortat neruos ⁊ iuncturas: ⁊ fit sic ℟. cere albe. libr. q. olei. libz. viq. rorismarini foliorum laurii rute amaraci. ana. libz. 5. elbzq; sauine balsamite. tbimi epithimi oçimi lilifagi ⁊c. vade ad ℳicolaum: et ibi inuenies vnguentuz agrippa relaxat ⁊ detumescit. quere in antidotario ℳicolai.

¶ Septima forma est vnguentum de ranis: ⁊ est ℳalieni ⁊ est in libro cathegenorum perutile omnibus doloibus ⁊ fractionibus corpozis spasmo arretice: et consimilibus. ℟. olei radicis cucumeris agrestis libz. q. olei maiozane ⁊ alcane cere terbentine galbani medulle ossium cerui. aã. libf. 5. ranarum numero. vi. fangunis restudinum: ⁊ trium numero balsami. ℥. 5. coquendo ranas: ⁊ sanguinem testudinis cum oleis colentur ⁊ tunc reliqua misceantur. ⁊ fiat vnguentum ⁊ est preciosum.

¶ De auxiliis vulnerum ⁊ vlcerum cum carne superflua. CAP. XIII.

Vtilia vulnerum compositorum cuꝫ carne superflua sunt octo formarum.

¶ Prima forma est. ℄. inciduntur minute stupe canabine ⁊ superponuntur.

¶ Secunda forma est puluis bermodactilouꝫ applicat⁹.

¶ Tertia forma est alumen.

¶ Quarta forma est cuparosa.

¶ Quinta est pulnis trocis. affodilloum.

¶ Sexta est dini. ℟. calcis viue ⁊ pastetur cum melle ⁊ cõburatur in caçola. ⁊ fiat vnguentum.

¶ Septima est vnguentum egyptiacum et vnguentum viride.

¶ Octaua trocisci calidicon affodillotum: et trocisci de arsenico et ruptozia incifozia: ⁊ cauteria: cultelaria secundum q⁹ occurrit casus.

¶ De auxiliis fracturaꝫ ⁊ dislocationũ. CAP. XIIII.

Vtilia vulnerum compositorum cum algedza. id est de fracturis ⁊ dislocationibus sunt. v. formarum.

¶ Prima est emplastrum glutinatiuum. ℄. Recipit farine volatilis passate parte vnam. puluis rubei: partem mediam. pastentur cum albuminibus ouorum: ⁊ fiat emplastrum. ¶ Aut emplastrum bruni quod est probatum in secunda remutatiõe. Quod recipit aloea mirre boli armenici: turbis acatie nucis cipressi dragaganti: laudani: farine volatilis. aã. pulueriçentur: et cum albuminibus ouozum incorpozando fiat emplastrũ.

¶ Secunda forma est vtilis in tertia remutatione applicatio stuparum infusarum in vino decoctionis rosarum absinthy corticum albarum quercus ⁊ salis.

¶ Tertia est emplastrum ℣. Lanfranchi quod vna cum sequentibus comperit in fine: quia confortant. quod recipit olei rosati. ℥. iiij. resine. ℥. ij. cere. ℥. q. colophonie mastices tburis. ana. ℥. 5. nucis cipressi cucume. ana. dragamã vna fiant magdaleones.

¶ Quarta forma est apostolicon cyrurgicum: et oxirocceum.

¶ Quinta forma è sparadrapus rogery. Quod recipit tburis mastices picis farine volatilis boli armenici. aã. ℥. ij. pi arietini cere. aã. libf. 5. liquefiant sepum: ⁊ cera vltimo pulueres ponantur: et pãnus in fundatur ⁊ applicetur.

¶ Quedam digressio.

Sia tamen aliquotiens post restauratione ⁊ solidationes remanet in membris turicies. Idcirco ponetur hic modus mollificandi eãrundem ⁊ primo fit q⁹ balneetur membrum cum decoctione pedum aut capitum animalium. aut cum decoctione mediani corticis radicis vlmi corticis radicis maluauisci. ana. ℳ. vnum. flozum camomille melliloti fenugreci seminis lini. ana. quartam mediam. balneetur per spatium vnius hozę. deinde exiccetur et vngatur membrum cum bona pyaltea et agrippa: ⁊ oleo laurino. Dyaltea mollificat: et dulcozat. Ipsuz inuenies in antidotario ℳicolai. ¶ Aut cum isto probato. ℟. olei laurini olei mastices olei muscellini. aã. quartam vnam. assungie canis marinizet taçonis ⁊ gattis: anatis galline yeterinis. aã. quartam mediam. assungie asini: vel muli. lib. 5. alipte mulgalicmisceate bdelij farcocolle. aspalti stozacis calamite. aã. ℥. 5. castozei. ℥. ij. musci. ℥. 5. cere quantus sufficit fiat vnguẽtum ⁊ desuper ponatur lana succida ant dyaquilon gummatum. aut radicis maluauisci coctas ⁊ pistatas cum farina fenugreci seminis lini ⁊ fecis olei communis. Et si essẽ antiqua duricies precipue in iuncturis vtile esset post balneum siupbare cuꝫ fumo infusionis aceti super lapidem molarem. ¶ Et audiui q⁹ aqua sanguinis septies distillata est mirabilis ⁊ balneum musli: et lauatio cum sanguine calido.

¶ Incipit secunda pars: ⁊ est de formatione propriozum ⁊ famozum omnium vulnerum secundum diuersitatem membrozum a capite vsq; ad pedes: ⁊ fiunt octo capta.

¶ De auxiliis capitis. CAP. I.

Vltera capitis habent auxilia quinq; formarum.

¶ Prima est potio vulneratozum ⁊ è theodozici ⁊ fociozum eius. ℟. cinamomi. ℥. i. cinçiberis. ℥. 5. galange granozuꝫ paradisi cardamomi piperis longi ⁊ nigri ⁊ gariofilozum. aã. ℥. i. fiat puluis: ⁊ cuꝫ melle lib. q. ⁊ vini potos. iij. fiat claretum ⁊ administretur quotiẽs q⁹ gobelletus vnus cum. ℥. i. iffius pulueris. ℟. pimpinelle betonice sanamunde valeriane radicis gentiane. aã. pilosselle ana. quantum de omnibus fiat pulnis et detur cum signo crucis dicendo bec carmina dauid. Deꝫ domini fecit virtutem oꝫtera domini exaltauit me. Non moriar: sed viuam ⁊ narrabo opera domini. castigans castigauit me: ⁊ mozti non tradidit me. Et si eum retinet est bonum. si vomit malum. vt ipse. Sub ista forma reponũtur multe alie potiones precipue illa que ponitur infra ad vulnera itris feca appropriata.

¶ Secunda forma est mundificatiuũ cerebri et pannicu-

Ioū eius. ℞. mellis rosati colati.ʒ.ij.olei rosati.ʒ.i.misceā tur et cum ceteris pannis imponatur.

¶ Tertia forma est pulvis capitalis incarnativus: et confortativus: et est Magistri vini ꝛ eū laudat Denricus. ℞. radicis yreos aristologie tburis mirrre aloes sanguis draconis farine orobi.aā fiat pulvis.

¶ Quarta forma est emplastrum de betonica ꝛ est parisīs incarnat confortat ossa eleuat mundificat: ꝛ sanat. ℞. cere refine.aā.lib.5.herbētine.lib.i.succi betōice succi plantaginis.succi apij.aā.lib.i.coquantur cera ꝛ resina cuiꝰ succis vsq; ad consumptionem succorum. deinde ponat terbentina: ꝛ incorporetur ꝛ coletur: ꝛ fiat emplꝰ.

¶ Quinta forma est emplastrum capitale Magistri Anselmi de Janua ꝛ attrahit saniem ꝛ eleuat ossa ꝛ incarnat: ꝛ sanat ꝛ Magister de bonāto dicebat ꝛ probauerat ꝙ ca put canis vulneratum vsq; ad cerebrum curauit. Oō. ℞. terbentine partes duas.cere partem vnaꝰ. resine partem mediam.liquefiat ad ignem super acetum: ꝛ dimittatur ꝑ diem: deinde fero liquefiat: ꝛ proꝙciatur super succuꝰ istarum herbarum.betonice partes duas.herbene partem.i. ꝛ eū illis succis: ꝛ lacte.mulieris: diu malaxa: ꝛ fiat emplꝰ. fortius est ℣ primum.

¶ Sexta forma est propria ad eleuandum ossa si non possunt eleuari ꝑ medicꝰ: ꝛ fuit Magistri Petri. ℞. olei antiqui partem vnam cere:fordiciei aluceorum.aā.parte medium.euforbij quartam partes vniusꝰ. aristologie partem tertiam vnius.lactis titimali modicum.fiat vnguentum et est probatum.

¶ Digressio ad aliquas passiones capitis ꝑ tinea.

Onsequenter pro tinea gratia collationis ponetur vna forma. ℞. litargiri fulpduris vini.calcis viue attramenti vitreoli auripigmenti. fuligīis viride eris ellebozi albi: ꝛ nigri:aluminis galarum.aā.ʒ.5.argenti viui.ʒ.i.cere picis olei nucum.aā.lb. 5.succi lapacꝰ.succi fumiterre scabiose boraginis.aā. ℥.i. bullitis cera pice ꝛ oleo cum succis vsq; ad consumptionem:reliqua incorporentur:ꝛ fiat vnguentum diligenter.

¶ Item pro alopitia ad faciendum renasci pilos:et accepi de cartulario Magistri Petri de bonāto. ℞.succi calci darum.ʒ.i.pulueris sanguisugarum adusta.ʒ.lacerte viridis adustę:viridis eris.aā.ʒ.5.puluerisꝰ talpe combuste.pulueris solearum combustarum.setarum porci adustarum aā.ʒ.i.mellis quantum sufficit ad incorporandum in formam vnguenti. Inungatur locus singulis noctibus ꝛ mane quolibet lauetur cum vino calido albo ꝛ melle.est enis probatum.

¶ De auxilijs morborꝰ faciei. CAP. II.

Primo pro gutta rosacea est laudatum vnguentum citrinus totius cōmunitatis. Oō. ℞. boracis.ʒ.ij.camphore.ʒ.i.cozalli albi.ʒ.5.aminci dulcis.ʒ.i.bellirici ꝛ alio belliculi marini.oragagāti albi amidi cristalli.antalis:ꝛ detalis.olibāi albi nitri.aā.ʒ.iij.marmoris albi.ʒ.ij.gerse serpentarie.ʒ.i.cerusę cōmunis.ʒ.vi. affūngie nouelle.lib.i.ℓ.ʒ.5.fepi capzini.ʒ.i.ℓ.ʒ.5.coquendo in pomo citrino fiat vnguentuꝰ.

¶ Secundo ponitur gumera ad albificandum et lauandum faciem:ꝛ est ℞.asfa.℞.farine ciceris fabarum ordei amigdalarum excoriticatarum oragaganti.aā.parte vnā. seminis raphani.partem mediam.fiat puluis distempere tur cum lacte ꝛ liniatur facies de nocte.mane cum aqua furfuris lauetur.

¶ Tertio ponitur aqua preciosa ꝛ est gallicana que.℞.tartari calcinati.libf.i.masticis.ʒ.i.pistentur cum albuminibus ouorū.ꝛ ponantur in alembico ꝛ fiat aqua:ꝛ est pciosa.

¶ De auxilijs oculorum. CAP. III.

Onsequenter pro oculis ponūtur auxilia.

¶ Primo ponitur aqua Magistri Petri de hispania que clarificat ꝛ confortat visum. ℞. feniculi rurbe celidōie berbene eufragie clarete rosarum aut ꝛ aquā eius.aā.coquasseūtur ꝛ temperētur per diem naturalem in vino albo.deinde ponat in alēbico.et fiat aqua.

¶ Secundo ponitur collirium album.pro doloze oculorū et est Galieni. ℞.cerusę lote.ʒ.iij. sarcocolle.ʒ.iij. amidi. ʒ.ij.oragaganti.ʒ.i.opij.ʒ.5.puluerisętur omnia valde subtiliter ꝛ cum aqua pluuialiꝰ molliatur super tegulam ꝛ fiant fief paruiꝰ: ꝛ distemperentur cuiꝰ lacte mulieris aut aq̄ rosare ꝛ distemperentur bene ꝛ administrenꝰ.

¶ Tertio ponitur collirium de tutia: ꝛ est montispessulani in fine obtalmie resoluens ꝛ deficcās humiditates extraneas oculorum. ℞. tutie preparate lapidis calaminaris. aā.ʒ.5.gariofilorum numero.ɣ.v.fauū cum melle.ʒ.5. puluerisęnda puluerisęntur subtilissime ꝛ ponātur omnia in duabus.ʒ.vini albi.ꝛ aque rosate. quart.5. camphore.ʒ.i. colentur subtiliter ꝛ fiat collirium.

¶ Quarto ponitur puluis Magistri arnaldi deficcans lacrimas ꝛ rectificans rubore:ꝛ fuit ꝑ Papa Joanne ℞.tutie preparate.ʒ.i. antimonij.ʒ.5. margaritarum.ʒ.ij. florum cozalli rubei.ʒ.i.ℓ.5.serici crudi propie de follicullo vermis minutis incisi.ʒ.5.fiat puluis subtilissimus: et seruetur in pixide erea.

¶ Quinto ponitur puluis bentenuti: ꝛ est meus ꝑo omnibus maculis. ℞.zuccari candi.ʒ.i.tutie preparate.ʒ.5.puluerisęntur ꝛ cum aqua rosata pistentur ꝛ in pelui spargantur:ꝛ inuersetur pelius super fumum ligni aloes: ꝛ turis ꝛ exiccentur:ꝛ puluerisętur subtiliter: ꝛ fiat puluis ꝛ seruetur in pixide erea:ꝛ ponatur in oculis cū stilo argento.

¶ De auxilijs narium. CAP. IIII.

Aribus quando aduenit fluxus sanguinis narium dicta sunt auxilia in vlceribus.specialiter ꝑo polippo commendatur a Magistro petro de bonanto tenta de radice acori temperata in oleo de iunipero in quo resoluta sit scamonea.

¶ De auxilijs aurium. CAP. V.

Doloz auriuꝰ sedatur imponendo lac mulieris:vt dicit Galienus aut oleum rosatum cum modico aqu: aut collirium album.

¶ Ulcera mundificantur lauando cum melle rosato:et imponendo collirium factum cum croco ferri.aut fquāma eiusdem cum melle. ¶ Aut secundū Magistrum Petrum. ℞.cardi nitri.aā.ʒ.5.caricarum mundatarum.ʒ.5.decoquantur in succo rubę: et coletur: et vna gutta in aure distilleur.sanię enis educit:ꝛ carnem superfluam destruit:ꝛ sanat.

¶ De auxilijs dentium. CAP. VI.

A dentibus doloz sedatur secundum bebben .tenendo in oze acetum decoctionis piretri.

¶ Nigredo in dentibus autem lauatur: vt fuit probatum in aluetoꝛi comite. ℞.falis armoniaci salis gemme.ana.quartaꝰ vnam. aluminis.quartaꝰ mediam.puluerisęntur:ꝛ ponantur in alēbico:ꝛ fiat aqua. ¶ Calefactiones ꝛ cancrene ginguarū

corrigunt cũ aqua capitfolij aut plãtagiis aluminata vel cũ isto lauamento; z est dini. ℞. rosaz. ʒ.i. lentiũ sumac. ana. quart. i. balaustiaz ℞rt. ʒ. conquassentur z bulianturin aq z aceto. colentur z fiat lauamẽtum.

¶ De auxiliis colli. CAP. VII.

Licet vulnera colli habeãt auxilia cõmunia alijs nihilominꝰ habẽ; alias dispositiones que gratia doctrine manifestẽ tangentur hic.

¶ Botium colli habet tres formas auxiliorum. prima est pulnis dyni. ℞. ℞. scrophularie. ʒ.ij. çiçiberis. ʒ.i. bdionie pirerri. serpilli. matrisilue oli naruꝫ salis gẽme ossis sepie spongie combuste. aã. ʒ.ij. gariof. piperis cinamomi. aã. ʒ.i. fiat pulnis. vtatur mane z rero cum aqua aluminosa. ¶ Secunda forma est gargarisma cum aqua ardenti in qua sit mocticum de alumine.

¶ Tertia forma est emplastrare locũ cũ oyaquilon preatum. vel cum emplastro de stercore capino. aut de vno apostematum flegmaticoꝫ dicto in apatibus.

¶ De auxiliis humeruꝫ. CAP. VIII.

Pro dolore humerum z spatularuꝫ beatur vnguentum mixtũ de marciatõ. z agrippa. ¶ Pro gibbositate landat Auic. emplastrum de acozo ennile campane sauie. aã. ℞. i. bdelij. aã. ℞r. ʒ. castorei. ʒ.i. coquãtur cum vino z oleo vsq; ad consumptionẽ vini: z de oleo cum cera fiat vnguentum. ¶ Cyragrã manuum curatur vt apostemata flegmatica. Speciale in ea est emplastruꝫ montispessulani de caulibus rubeis coctis cum lexinia ci nerum clauellatozum z paꝫ aceti z modicũ salis pistatis.

¶ De auxiliis pectoris. CAP. IX.

Dorum primum est potio resoluens z consumens omnem materiaꝫ existentem interius: z eam per sudoreꝫ expelẽs: z fuit Magistri aymerici. z vocatur sudatorium. ℞. cande equine terrestris. ℞. i. radi cum olinunde quart. i. radicis dragontee quar. ʒ. coquãtur cum vino z melle z colentur z gobelletur: administretur eumti dormitum z sudabit. ¶ Secundum est alia potio cõmunis ad omnia vulnera intrinseca: z fuit Bali. ℞. centauree cosli nepite gariofilate pimpinelle pilosselle simitratum canabis. summitratum caulili tanaceti rubee. ꝑpiretas aurum valet. aã. coquãtur in vino z melle: z admistretur. gobelletur. vt supra facit ezire saniem per vulnus z prouocat vrinam si retinetur. Si vero cuomitur nõ est spes curationis. vt dicit vulgus.

¶ De auxiliis ventris. CAP. X.

Pro tortionibus ventris. laudatur lana succida in infusionis vini decoctionis cimini. ¶ Secundo pro offensionibus z casibus. laudatur potio ꝓmunis z est Auic. z Basis. ℞. mumie boli armenici: terre sigillate. aã. ʒ.i. fiat pulnis. administretur. ʒ.i. cum. ʒ.i. aque plantaginis. ¶ Tertio laudantur potiones pectoris pro resoluendo materiaꝫ interius congregatam. ¶ Quarto ab extra possunt fieri emplastra in cõstitutionibus formata. ¶ De hydropisi.

¶ In hydropisi est optimum prouocare vrinaꝫ z iuxta doctrinam Halieni Dagã aymericus accipiebat grilloꝫ aut cantaridas nigras z ablatis capitibus z alis comburebat in furno z faciebat pulnerem de quo de sero administrabat vnum granum cum vino z faciebat tantum mingere ꝙ deliberabãtur multi ab ydrope.

¶ In doloze renum z vesice vidi administrare vnũ quartuꝫ lexinie cinerum truncozum fabarum: z faciebat mirabilia in puocãdo vrinam z arenulas.

¶ De auxiliis verẽdoꝫ. CAP. XI.

In primis dolor virge sedatur cuꝫ mica panis pastata cum vitellis ouozum. z oleo papaneris: vlcera virge lauantur cum aqua aluminis. z emplastrantur cum vngento populeon. vnguẽtus populeon infrigidat. quere eum in antidotario Nicolai. Aut vngaẽ cum vngento albo. aut oleo cum albaminibus ouozum. Et pulnis plũbiꝫ cerusseꝫ aloes est preciosius.

¶ Infiatio testiculozum corrigitur cuꝫ emplastro de malues: z farina fabarum z cimino bullitis cum aqua.

¶ Ruptura habet triã auxilia. primum est electuarium. ℞. ℞. conserue consolide maiozis. lib. ʒ. conserue rosaruꝫ quart. pulneris dragaganti frigidi. ʒ.i. pulneris oyacimini ʒ.ʒ. radicis valeriane seminis nasturtij boli armenici lapidis sanguinary. aã. ʒ.ij. panis. lib.i. fiat electuarium cuꝫ aqua calibata. ¶ Secunda forma est emplastruꝫ de pelle arietina z est coitatis. ℞. ℞. picis naualis colofonie. aã. ʒ.iij. litargiri armoniaci oppopanacis galbaui bdelij mastisis serapini terbentine sumac radicis consolide maiozis z minozis aã. ʒ.i. visci quercini ematitis thuris gipsij mirre aloes mumie boli armẽici. sanguis draõsis aristologie vmiã terrestriũ. aã. ʒ.ʒ. sanguinis humani. ʒ.ij. cõficiant cuꝫ pelle arietina cocta cum aqua pluuiali. vsq; ad dissolutionẽ. ¶ Tertia forma est buni z mea. ℞. nucis cipressi acatie galanꝫ balaustiaruꝫ. aã. ʒ.v. ℞. dragaganti mirre sarcocolle thuris gummi arabici. aã. ʒ.ij. sanguinis draconis boli armenici mumie aloes aluminis. aã. ʒ.ij. fiat pulnis subtilissimus: z pastentur cum aceto z fiat emplastrum. est enim expertum z probatum.

¶ In emorroidibus est optimum sedare doloꝛem cum suffumigio decoctionis rapti barbati camomille z melliloto Et intra ponere licinia intincta cum vngũto facto de butyro ductio in mortario plumbi vsq; ad nigredinẽ. ¶ Aut si doloꝛ infestat liniimentum alexandri probatum per me ℞. ℞. croci mirre thuris licy. aã. partem vnam. opꝰ partes duas. terantur z conficiantur cum oleo rosato mucilagine psilij z vitello ouiꝫ z fiat liniimentuꝫ. Et ab extra commendatur a Rasis istud emplastruꝫ. ℞. ℞. camomille melliloti. aã. quart. i. coquantur quousq; dissoluantur vitellorum ouozum elixatozum. quart. ʒ. farine fenugreci seminis lini radicl altee. aã. ʒ.i. croci mirre aloes. aã. ʒ.i. ℞. ʒ. butyri qõ sufficit. fiat emplastruꝫ.

¶ Explicit liber iste. Deo gratias.

¶ Incipit cyrurgia cum formis instrumentorũ cauterio⁊ aliis; ferramento; ꝗm Albucasim. ¶ Prohemium.

Ostquã cõpleui opus hoc filij libum hunc qui est postremus scientie in medicina cuius cõplemento ipsius; conscentus sum fmem in eo ex expositionibus eius; ipsius declarationibus vium est mihi; vt cõpleã ipsum vobis cum hoc tractatu qui est pars operationis. i. cyrurgie. cuius mantu. Quoniã operatio cũ manu prostrata est in regione nostra ⁊ tempore nostro ꝑuata omnio; donec fortasse perut scientia eius; ⁊ abscisum est vestigiũ eius; ⁊ non remãserunt ex ea nisi descriptiones parue in libris antiquorũ: quas mutauerunt man⁹; ⁊ accidit eis error ⁊ defitatio do nec clause sint intentiones eius; ⁊ elongata est vis ipsius .i. vius; est mihi vt vtilificem eam cum ordinatione bui⁹ tractatus in ea fm via expositionis ⁊ declarationis ⁊ abbreuiationis; ⁊ vt veniãs cũ formis ferramentorũ cauterij ⁊ reliquorum instrumentorũ operis: cum sit ex decla rationis additione ⁊ ex ꝓparatione eius qõ est necesse. ¶ Causa aũt ꝓp qm nouitatẽ bonus artifex eius cum manu sua in hoc nostro tpe est: qz ars medicine est lõga: ⁊ os auctorẽ eius exercitari ante illud in scia anothomie: quã narrauit Hal. donec sciat iuuamẽta mẽbrorũ ⁊ ipsorũ formas: ⁊ eorũ cõiunctionẽ ⁊ separationẽ: ⁊ habeat cognitionẽ ossiũ: ⁊ nerũ⁹: ⁊ lacertorũ: ⁊ nũerũ ipsorũ: ⁊ eorũ egressionẽ: ⁊ venaꝝ pulsatiliũ: ⁊ quietaꝝ: ⁊ locorũ eiusdẽ earũ. ¶ Et ꝓp illud dixit Dypocras ꝓ nomẽ cui noie est multus: ⁊ cui opere est pauci: ⁊ ꝓcipue in arte manus. ¶ Nos vo dixim⁹ de illo in introitu bui⁹ libri. Oũ q nõ est sciẽs qõ dixim⁹ de anothomia nõ enacuat quin ia cadat in error ꝗ ꝓ iterficiunt boies: sicut ego vidi multos ex illis qui formant de hac scia ⁊ iactãt se de ea abiqz scia: ⁊ fine experimento. Qõ est qz vidi medicũ solidiũ secuisse apa scrofulosũ; in collo: ⁊ re fluxit sanguis mulieris dõec cecidit mozua i ter man⁹ eĩ⁹. Et vidi medicũ aliũ qui ꝓsumpsit vt extraberet lapidẽ viro q ꝓcesserat i etate: ⁊ lapis erat magnꝰ. Peruenit q̃ad eũ; ⁊ extraxit ipm cũ fruto vesice. Quare mortu⁹ est vir in tertio die. Et ego qdẽ iam vocat⁹ fuerãs ad extrahendũ ipm: ⁊ vidi ey magnitudine lapidis ⁊ dispõne ifirmi qõ mozieret: et mensurani eũ sup illud. Et vidi medicũ aliũ qui accipiebat stipẽ apud quẽdãꝫ ducũ terre nostre ꝓ medicina: ⁊ accidit eunucho nigro q erat apud ips fractura in crure eius ꝓpe calcaneũ: ⁊ ꝓperauit medicus cũ ignoãtia sua: ⁊ strinxit fractura sup vulnus cũ puluinarib⁹ ⁊ astellis strictura fortẽ: ⁊ nõ dimisit vulneri expirationẽ. Deinde abbsoluit eũ; fm desideria sua. Postea dimisit eũ diebus aliquot: ⁊ ꝓcepit ei ne se foueret ligamentis: ⁊ fterit sic donec apatũ est crus eius: ⁊ ipsius pes ⁊ ꝓuenit ad ꝑditionẽ. Vocatus fuꝭ ergo ad eũ: ⁊ ꝓperauit ad foluẽdũ ligamẽtus; ⁊ cõfecuta est tranquillitas: ⁊ euasit a dolozib⁹ suis. Verũtũ corruptio iam cõfirmata erat in mẽbro: ⁊ nõ potuit refrenare ipam. Tũ q̃ cessauit corruptio gambulare in mẽbro dõec peryt. Et vidi medicũ aliũ qui ꝓcauit apa cancerosũ: ⁊ vlceratũ est post dies donec magnificata est malitia eius cũ oño ipsius. ¶ Qõ est qz qui est cancer purus ex burnore melãcolico: tũc nõ ꝓ vt ꝓuenias ad eũ cũ ferro oino nisi fit in mẽbro qõ toleret vt abscidat totũ eĩ⁹. ¶ Et ꝓp illꝰ o filij nẽcẽ vobis vt sciatis ꝓ opatio cũ manu diuidit in duas diuisiones. ⁊ opõnẽ cui associat salus: ⁊ opationẽ cui ꝓ est pticulũ in plurib⁹ dispõnib⁹. Et ego ia excitaui in oi loco libri in q̃ venit opatio in q̃ est terror ⁊ timor. Quare nẽce est vobis vt caueatis illud: ⁊ dimittatis ips: vt nõ iueniãt solidi viã ad loqndũ: ⁊ debone stidũ. Accipite q̃ mensuram cũ sollicitudine ⁊ ꝓtectione: ⁊ firmos vros cũ facilitate ⁊ firmitudine: ⁊ vtimini via melioꝛ perducẽte gra dei ad salutẽ ⁊ successionẽ laudabiles: ⁊ dimittite egritudines terribiles difficilis sanatiois: ⁊ tollite aias vras ab eo qõ facit vos timere vt ingrediat sup vos beliatio in fide vra ⁊ mido vro. Est enĩ magis remanẽs ad gliãs vras: ⁊ sublimꝭ in mido isto ⁊ postremo ad ꝓtiates vras. Hal. enĩ ia dixit in ꝓbtsũ suis ãnonitionib⁹: nõ medicetis egritudinẽ mala: ne nominemini medici mali. Iaꝫ aũt diuisi hũc tractatum fm tria capitula.

¶ Caplm ꝑmũ. De cauterio cũ igne ⁊ cauterio cũ medicina acuta: caplm ⁊ ordinatiõ: ⁊ capite vsq ad pedes ⁊ formis ilstroꝝ: ⁊ ferramẽtis cauterij: ⁊ oiq̃ nẽciũ ẽ i opõne.

¶ Caplm ꝛcõs. De sectione ⁊ perforatiõe. flõmia ⁊ vẽtosis ⁊ vulneribus: ⁊ extractione sagittarũ: ⁊ similibus illius: ⁊ totum caplm ordinatum: ⁊ formis instrumentorũ.

¶ Caplm tertiũ. De restauratione ⁊ dislocatiõe ⁊ curatione tortionis: ⁊ similibus illius: capitularũ ordinatũ a capite vsq ad pedes ⁊ formis instrumentorũ.

Pars. I. De iuuamento ⁊ nocumẽto cauterij: ⁊ qui bus complexionibus cõueniat: ⁊ quo tempore: ⁊ fi cum fero vel auro. CAP. I.

Tante quidem ẽ rememorer opationis cuꝭ eo: oportet vt dicã qualitatẽ iuuamentorũ eius ⁊ nocumentorũ ipsius: ⁊ in qua complexione exhibeatur. ¶ Dico ergo ꝓ fmo de qualitate iuuamenti cauterij ⁊ nocumenti eius est fer mo proꝓrius ⁊ fubtilis scientia ⁊ secretum occultũ. Et iaꝫ locuta fuit in eo multitudo sapientũ ⁊ disensertũ in eo: ⁊ mihi q̃dẽ sufficit paruꝫ ex sermonib⁹ eorũ timens ꝓlongationẽ. ¶ Dico q̃ ꝓ cauteriũ confert vniuersali or ꝓsoni que est cũ mã: ⁊ abiqz mã: ⁊ excepꝭ duabus complexionibus: que sunt cõplexio calida abiqz mã ⁊ complexio sicca abiqz mã. In cõplexione aũt cala ⁊ sicca cũ materia disseriũt. Quidã enĩ dixerunt ꝓ cauteriũ iuuatiũ est in ea: ⁊ dixerunt aliq contrariũ illius. ¶ q̃ cauteriũ nõ est cõmeniens in egritudine que est ex caliditate ⁊ siccitate: qm natura ignis est calidꝰ: ⁊ incõueniẽs ẽ vt sanet ex egritudine cala ⁊ ficca: cũ calido ⁊ sicco. Et dixit ille q dicit cõtrariũ illiꝰ: ꝓ per cauteriũ fit iuuamẽtũ in omni egritudine cala ⁊ sicca q̃ accidit in cor. pozib⁹ boiũ: qm qũ tũ cõparas corpus bois ⁊ bũiditates eĩ⁹ ad ꝓlonẽ ignis inuenis corp⁹ bois fridũ. Et ego qdẽ dico per sermonẽ eĩ⁹: qz expimẽtũ iam detexit mihi illud aliquotiẽs. Verũtamẽ nõ os vt venat sup illud: nisi qui iã ꝓbat⁹ est ⁊ exercitat⁹ ⁊ capiũ cauterij exercitio vltimo: ⁊ cognouit diuersitatẽ ꝓlonũ boiũm: ⁊ dispõnẽ egritudinũ in se ipsis ⁊ causas earũ ⁊ accũtia ipsarũ ⁊ spaciũ ipsiꝰ eaꝝ. Et reliqs aũt ꝓlonib⁹ nõ ẽ sup vos timo: ⁊ ꝓcipue in egritudib⁹ fridis ⁊ bũidis. Iã enĩ ꝓuenerũt oes medici sup eas: ⁊ non disseruerũt in iuuamẽto cũ cauterio in eis. ¶ Et scitote ꝗ ex secreto curatiõis ꝑ cauteriũ cũ igne ⁊ bonitate eĩ⁹ sup cauteriũ cũ medicina cõburẽte est: qm ignis est simplex: ⁊ cui⁹ actio nõ ꝓuenit nisi ad mẽbrꝰ q̃ cauteriçaꝫ: ⁊ nõ nocet mẽbro aliq̃ ꝓiuncto cũ eo nisi ꝓ nocumẽto ꝗuo. ¶ Medicie vo ꝓbabiliũ actio ꝓuenit ad illud q̃ elõgat ex mẽbris: ⁊ fortasse fac accidere in mẽbro

egritudinē difficilis sanatiōis: ꝛ fortasse interficit. Ignis aūt pp subtilitatem suā ꝛ bonitatē subse sue nō facit illud nisi suffuat. Zā ꝛ innotuit nobis illud per experimētū: pp lōgitudinē senuitatis ꝛ studij cū arte: ꝛ stationē super veritates rerū: ꝛ pter illud ex culos: a lōgitudine sermōnis. Et si nō esset qn nōlicꝰ huic libro meo afferre: vobis secretum occulti in igne ꝛ qualitatē operatiōis eꝰ in corporibꝰ expultionis sue qua expellit egritudines sermone philosofico demōstratiuo qui acuret a mētib⁹ vestris.

¶ Et scirote filij q̄ ipsi distinguēt in tpe in quo ducēnt fieri cauterū: ꝛ ponūt melius tps veris. Et ego dico q̄ cauterium conuenit in omni tēpore: pptere a p nocumentū accidēs pp tps submergit in iuuamēto q̄ attrahit cum cauterio. Et pcipue si cauterius est pp dolores ex doloribus necessarij ꝛ fortib⁹ festinis qui nō tolerāt tarditatē: pptere a timeꝰ ex eis q̄ accidat malitia q̄ est maior q̄ partū nocumētū intrās pptertpe. Et nō cadat in menti bus vestris o filij illud q̄ nō extrīmāt nisi vulgus ꝛ stoli di medici. Ego illi egritudini que sanat p cauteriū nō est redditio semp. ꝛ ponūt illud cōsequens: ꝛ res nō est sicut putant: pptere a q̄ cauteriū nō est nisi loco medicīe que alter at cōplexionē ꝛ exicat bilditates q̄ sunt cāe quare accidūt dolores. Verūtū cauterius suffuit super medicinam per velocitatē ꝛ valitudinis sue: ꝛ virtutē fue opē rationis: ꝛ vehementiāz dominij sui. ꝛ possibile est vt redeat egritudo boza aliqua tēporis fm cōplexiones infirmi: ꝛ locationē egritudinis sue: ꝛ virtutes eius: ꝛ q̄ ppara ꝛ in corpore eius ex aggregatiōe suffuitati in eo. Q̄ puenit ad ipm in acqisitione sua ex cibis ꝛ fusibus illis ex causis: nisi fit egritudo in qua admistrat cauterius. Egritudo subtilis in mēbro pauca: ꝛ suffuitati ꝛ biiditatis: sicut cauteriū dentis pp dolores: ꝛ illa illi. Possibile est enī vt nō redeat in eo ille dolor. Sed illud fit in paucis. At vero sermo vulgi iterū q̄ cauteriū est pdstremū medicine est sermo rectus: nō ad illud q̄ ipsi intēdūt in illo: q̄ ipsi credūt: q̄ nō ē curatio q̄ sperar cū medicīa neq; cū alio post occasus cauteri. Res aūt est ē rio illi: ꝛ intentio q̄ cauteriū ē postremū medicīne: nō est nisi q̄ nos administramus modos curatōis in aliq̄ egritudinū. ꝛ nō cōferūt ille medicīe: deinde administram⁹ in fine rei cauterij: ꝛ cōfert: tunc inde cadit q̄ cauteriū est postremū medicīe: nō ē intentionē q̄ ītelligūt vulgus ꝛ multi stolidoum medicorum.

¶ Antiqui aūt dixerūt q̄ cauteriū cuꝫ auro est melius q̄ cauteriū cū ferro: ꝛ nō dixerūt illud nisi pp eqlitatē auri ꝛ sublimitatē sube sue: ꝛ dixerūt q̄ nō facit plus loc⁹ cauterij. Verū nō est illud absolute: q̄ ego ias pbaui illud: ꝛ inueni q̄ ipsiꝫ nō facit illud in gbusdā corporib⁹ absq; alijs. Et cauteriū cū ipso est bonū: ꝛ melꝰ q̄ cū ferro fit dixerūt. Verūtū qn tuignis cauteriū in igne ex auro: nō declarat ibi q̄ ignis fm q̄titatē quā vis pp rubedines auri: ꝛ q̄ pperat ad ipꝰ frigus. ꝛ si addis sup ipm ignitionē liqſcit in igne: ꝛ vertit in lamias. Quare cadit artifex q̄ illo in occupatione: ꝛ pter illud fit cauterium cū ferro apud nos velocius ꝛ ppiquius ex rectitudine ad operationē. Et ego quidē ias ordinaui hoc capitulū in cauterio fm capitula: ꝛ ordinaui ea a capite vsq; ad pedes: vt alleuient querenti illud q̄ vult ex eo.

¶ De modo cauterisandi caput in commissura cozonali.

CAP. II.

Onfert ꝛ cauterisatio ad oīium biiditatis ꝛ frigiditatis fup cereb⁹: que due sunt cāe sodes: ꝛ multitudinis fusibus humoum ex capite ad partes oculoꝝ ꝛ auriuꝫ: ꝛ multitudinis sōni: ꝛ dolozis dentiuꝫ: ꝛ dolozis gutturis: ꝛ vlr oīs egritudinis que accidit ex frīditate sic paralisis: ꝛ sode epilepsie ꝛ apoplexie: ꝛ similia illis ex egritudinibus.

¶ Modus cauterisationis est vt pcipias infirmo vt eua cuet in pimis cū medicina solutiua mūdificante caput tri bus nocribus: aut quatuoꝛ fm q̄ exigit vtus infirmi: ꝛ ea tas ꝛ cōsuetudo eius. Deinde pcipe ei vt radi faciat caput suū cū nouacula. Deinde fac eus sedere inter manus tuas quadratus: ita q̄ iam posuit manus suas fup pectus suū. Deinde pone radicē palme tue sup radicē nasi sui inter oculos suos. Vbicūq; ḡ peruenerit digit⁹ tuus medi: signa locum illum cuꝫ encaustro. Deinde igni cauteriuꝫ oliuare: cuius hec est forma.

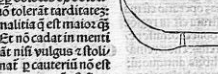

Deinde pone ipm sup locū signatū cū encaustro descēsione: qua ꝛstringat man⁹ tua paulatim: ꝛ tu reuolues ipꝫ. Deinde leua manū tuā velociter: ꝛ tu aspicias locū. Et si vides iā detegi ex osse q̄titas alkiel: aut quantitas grani berbitū: ꝛ eleua manū tuā. Et si nō itera manū tuā ferro ipso: aut cus ab ipso fi ſirigidat: donec videant ossa que dixi tibi. Deinde lume aliq̄ ad fale ꝛ solue illud in aq̄ ꝛ imbibe in ipso cotū: ꝛ pone sup locū: ꝛ dimitte ipꝫ triḃ⁹ diebꝰ. Deide pone sup ipꝫ cotū libruū ꝛ butyro ꝛ dimitte illus sup locū: donec destruat escaraignis. Deinde curu illud cū vnguēto terrafarinaceo: vsq; quo sanet. Zā dixerūt q̄ ꝛto vuln⁹ plus remanet aptū emittit pus: q̄re è meli⁹ ꝛ magis iuuatiuū. Et dixerūt q̄dā coꝫ vt cauterīcet cutis vsq; ad os: ꝛ teneat cauteriū donec adurat q̄dā spissitudis ossis. Deide radat post illud q̄ adustus est ex osse deinde curetur. Et dicunt alij q̄ ops vt cū cauterio pueniat ad vltimū: donec impmar in os ꝛpessione fortē: ita q̄ cadat os q̄ sit sic forma kirate: aut instrm q̄ mulieres ponunt in fuso alabeti parui: ꝛ extrimant q̄ expirāt ex hoc loco vapozes capitis: ꝛ dimittat vulnus aperium tempore longo. Deinde curet donec consolidetur.

¶ Vidi aūt non videnꝰ de oue spes cauteriꝫ oino nisi in gbusdā hoib⁹ fm via timoris. Et dimittere ipm apud me est melꝰ cū salute q̄ est. Debilitat enī caput ex solone cōtinuitatis ipsi⁹ nālis: fit testificari sum⁹ ꝛ religs mēbris: ꝛ pcipue q̄ caput ifirmi debile est nā: ꝛ spēs gdes cauterij pma est magis saluꝫ ꝛ melioꝫ apud me ꝛ ea vtor. operare ergo cū ea in salute.

¶ De mō cauteriādi capitis i doloze totī capitis. C. III.

Uando in toto capite accidit doloꝛ cronicus: ꝛ plōgat illū in ifirmo ꝛ vtif veris ꝛ coꝫbus: ꝛ capuppurgus ꝛ oleis ꝛ emplis. Et pcipue si ā cauteriādi est cauterio vno q̄ narrauim⁹: ꝛ nō sfert ei aliqd ex illis: tunc ꝛsidera. nā si ca put ifirmi ē fortis creatiōis nā: ꝛ nō ē debile: ꝛ suenit frigē vehemēs: tūc cauterīa cū cauterio alio sub illo pp. Deinde cauterīa ipꝫ sup oē corpu capitis sui cauterio doec ptranseat cutis: ꝛ discoopiat ex osse q̄titas quā narrauim⁹. Et cauterīa ipꝫ cauterio vno ꝛ occipitio capitis sui in loco q̄ noiat yas: ꝛ ē loc⁹ in q̄ ponit vēos fa: ꝛ eleua manū tuā ꝛ ꝛ: ꝛ nō discoopias os. Infirm⁹ in. Iuēit pp illō doloꝛ vehemētē ꝛ diuersū a doloze reliqrū cauterio ꝛ capitis oīus. Et ego dicā ꝗ cauteriū il loco suo: ꝛ ops q̄ fit cauteriū q̄ cauteriānt ꝛ cozuū capitis: ꝛ occiput eꝰ subtilius cauterio q̄ cauteriāt ꝛ medii capitis: ꝛ ē est forma eius.

¶ De modo cauterizandi in emigranea tam cum medicina adultua q̃m cum ferro. CAP. IIII.

Uando accidit in parte capitis dolor ⁊ foda, aut extendit dolor vsq; ad oculum: ⁊ eua cuatur cum medicinis mundificantibus caput: ⁊ administrat reliqua curatio quã dixi in diuisionibus egritudinũ: ⁊ nõ confert illud totum: tunc cauterizatio in eo est fm duos modos: aut cauterizatio cum medicina acuta cõburente: aut cum ferro.

¶ Cauteriũ autẽ cum medicina acuta cõburente est yt accipias dentem vnum alu: ⁊ excoriices ipsum: ⁊ abscindas extremitates eius ex duobus lateribus. Deinde scindẽ locum doloris in tympore cum flebotomo lato: donec fiat in eo locus sub cute in quo dens capiatur. Intromitte ergo eum in ipso sub cute donec occultet: deinde stringe super ipsum cuꝫ pulullio cõstrictione decenti. ⁊ dimitte ipsum quãtitate quindecim horarũ: deinde solue eũ ⁊ extrahe alliũ: ⁊ dimitte vulnus duobus diebus: aut tribus: postea pone super ipsũ cotum submersuꝫ in butyro donec locus efficiat pus. deinde cura ipsum cum vnguẽto vsq;quo sanetur. Et si vis facilliũ cum quibusdã medicinis cõburentibus: quas ego scripsi in tractatu duodecimo de medicinis adurentibus. ¶ Cauterizatio vero eius cũ ferro est fm huc modũ. igni cauteriũ cui⁹ foꝫ h̃ é.

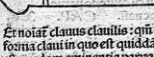

Et noiat clauus clauilis: quã forma capitis eius est sicut forma claui in quo est quidã caruitatis: ⁊ in medio eius est quedam eminentia parua. Deinde pone ipsum super locum: ⁊ retine manum tuam: ⁊ tu reuolue ferrum paulatim cum velocitate: ⁊ fit quãtitas que aduritur ex spissitudine cutis sicut medietas eius. Et leua manum tuam vt nõ aduratur arteria que est inferius: ⁊ accidat fluxus sanguinis. Deinde imbibe cotum in aqua salis: ⁊ pone super locum: et dimitte ipsum tribus diebus. deinde pone cotum cum butyro: postea cura cum vnguento vsq;quo sanetur. Et si vis cauterizã hanc emigraneam cum extremitate cultellari secũda cauterij. Et caue ab incisione arterie in hac emigranea non antiqua ppie.

¶ De mõ cauterizãdi in emigranea antiq. CAP. V.

Uando curas emigraneã cum eo qõ dixim⁹ ex curatione precedente: ⁊ qõ diximus in diuisionib⁹ egritudinũ: ⁊ non confert curatio. Et vides ex egritudie q̃ nõ sufficit ei qõ diximus ex cauterio fmo cum medicina: aut cũ cauterio cum igne. Tunc oportet vt ignias cauteriũ cultellare donec albificetur postẽ signas super locum doloris cuꝫ linea cauius longitudo sit medietas digiti: aut ẗ illud: ⁊ pone manum tuam vice vna: ⁊ stringe eam donec incidas arteriam: ⁊ peruenias vsq; ad os. Uerũtamẽ necesse est tibi vt caueas a continuatione mandibule que mouetur apud masticationẽ: ⁊ aduratur latus: aut neꝫ qui mouet ipsam vnde accidat spasmus. Et esto super cũ studiam: ⁊ cautelã de fluxu sanguinis arterie que abscisa est. ⁊ abcisiõe eius est timor: ⁊ pcipue ei qui ignorat illud qõ facit: ⁊ nõ est studiosus expertus: ⁊ dimittit operationem cum eo in pmis. Et ego veniam cum rememoratione regiminis fluxus sanguinis accidentis ex arteria: fm modũ suũ: ⁊ in loco suo hꝰ libri. ¶ Qꝫ si vides ex egritudine q̃ nõ sufficit ei ꝗ cauteriũ: ⁊ vides cop⁹ ifirmi tolerãs cauteriũ in medio capitis sicut narrauim⁹: cura vulnus donec sanet. Et si vis administra cauteriũ qõ dixim⁹ in capĩo extractõis arterie cũ cauterio biite duos cultellos Est enĩ cauterizatio melior hac: ⁊ magis cõferens.

¶ De modo cauterizandi i dolore auriũ. CAP. VI.

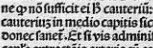

Uando accidit in aure dolor a frigore: ⁊ curatur cum solutiuis: ⁊ reliqua curatione quã diximus in diuisione: ⁊ nõ remouetur dolor. tunc igni cauterium: ⁊ est illud qõ nominãt punctum: cuius forma est hec.

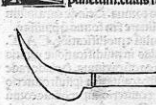

Deide pũcta cũ eo post eĩ⁹ ignitionẽ in circuitu auris tot⁹ sic reuoluit: aut in circuitu vtriusq; fili dolor est i vtrilq; Et eloga te cũ cauterio a radice auris parũper: postẽ signaueris loca cũ encaustro. ⁊ fit cauteriũ q̃titas dcẽ pũcto ⁊ in oi aure: ⁊ q̃si illa. deide cura loca donec sanẽt.

¶ De mõ cauterizandi in tozura. CAP. VII.

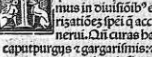

Ozura q̃ curat cũ cauterizatiõe nõ est nisi ex speciebus que accidit ex flegmate: fm qõ diximus in diuisiõib⁹ egritudinũ. Et deuita cauterizatiões speciũ q̃ accidit ex epicaũtiõe ⁊ spasmo nerui. Qũ curas hanc ispẽm tozture cũ veris: ⁊ caputpurgis ⁊ gargarismis: ⁊ nõ confert curatio tua. tũc oportet vt cauterijes in firmuꝫ trib⁹ cauterijs: vno apud radicẽ auris: ⁊ sco paruꝫ inferius a tympore suo: ⁊ tertio apud coniunctionẽs duoũ labiozũ. Et pone cauteriũ tuũ ex cõrario partis ifirme. qm mollificatio nõ accidit nisi in pte q̃ appet sana. ¶ Et forma cauterizatõis est. vt cauterijes ipm cauterio i directo extremitatis auris superioris sub cozu capitis p ⁊ ⁊ alio in tympore: cui⁹ logitudo sit fm lõgitudinẽ pollicis. Et depone manũ tuã cũ cauterio dõec cõburat q̃titas medietatis spissitudinis cutis. Et ꝗ est forma cauterij: ⁊ est spes ex cultellari cui⁹ foꝫ ma pmissa est. verũtã nõ est subtilior ea pa: sicut vides: ⁊ ops vt sit cultellus in eo superflue grossitudinis parvis. Deide cura loca cum eo qõ pcessit donec sanẽt.

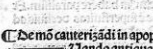

¶ De mõ cauterizãdi in apoplexia antiq. CAP. VIII

Uando antiquat apoplexia: ⁊ curas eã cum eo qõ diximus: ⁊ non cõfert medicatio tua. Et firm⁹ nõ ꝗ febrẽ: tũc cauterijs eã q̃ nõ cauterijs supo cozu capitis sui: ⁊ cauterio i medio capiti sic dixim⁹: ⁊ cauterio i occipitio capitis fm qõ pcessit: ⁊ modus cauterij fit fm qõ pcessit. Et ias cauterizãt cũ cauterio sup os stomaci: ⁊ est magis vtilius. deinde curet cum eo qõ pcessit.

¶ De modo cauterizandi in oblitione. CAP. IX.

Poztet vt in potu dentur in ꝓmis infirmo yere magne: z pillule mūdificantes cerebrū. deḃ de rade caput infirmi totū: z pone sup occipitiū: eius emplin de sinapi descriptū in tracta tu emplastro: z pone ipm aliquotiēs. Ipsum nāq; est modus cauterij: z fac illud ꝗm ordinez eundem quem dixi illic. ¶ Si ergo sanāt per illud bonus est. Si non: tūc fac ei cauteria tria in posteriori parte capitis suii: que sint descendētia a superiori parte capitis vsq; ad inferiorem partem oculi: z pone inter omne cauteriū grossitudinem digiti. Deinde cura cauteriū cuz eo qd̄ precessit. ¶ Si autem vis additione: z infirmus est tolerans illud: tunc fac ei cauteriū in medio. Oz si vis additione: tunc cauterizā ipsuz sup duo cornua. Deinde cura ipsum doec sanet. sitq; cauteriū oliuare fm formā q̄ ꝓmissa est.

¶ De mō cauterizādi in paralisi z mollificatione. C.A.X.

Poztet vt precedas in mūdificatione capitis cum yeris: z cum eo qd̄ diximus. Deinde rade caput infirmi postea cauterizā ipsum cauterio in medio capitis: z cauterio super omne cornu capitis: z cauterio super posterius ipsius: z tribus super spondiles colli. ¶ Si autem indiges in egritudine mollificationis corporis pluribus illis: z infirmꝰ est tolerans: z egritudo est foztis: tunc cauterizā ipsum quatuoz cauterijs super spondiles dozsi: z vltima cum cauterio: donec comburatur ex cute plurimū eius: z leua manu tuam. Deinde cura ipsum donec sanetur: z sit cauterium oliuare.

¶ De mō cauterizandi in epilepsia. CAP. XI.

On cauterizatur epilepticus: nisi ille cuiꝰ epilepsia est ex flegmate. Opz ergo vt mūdifices cerebrum eius in ꝓmis cum yeris: z cum reliqua curatione: quā diximus in diuisione: quādo infirmus est magnus: aut est tolerās acceptione medicinarū. Si autem est puer qui non tolerat medicinas: tūc administratur gargarisma: z mastications mūdificantes cerebruz: ante illud diebus multis cum bonificatione ciborum. Deinde rade caput eius: postea cauterizā ipsuz cauterio vno in medio capitis fm q̄ precessit in modo: z cauterio alio in occipitio eius: z sit per omne cornu capitis sui cauterio. ¶ Oz si infirmꝰ fuerit foztis z fuerit tolerans: tunc cauterizā ipsuz cauterijs que dixi in babente paralisim: z mollificatione corporis super spondiles colli: z spondiles dozsi: z sit cauteriuz oliuare fm modum qui pcessit. Si autez infirmus est puer: tunc pone cauteriū subtile: fm bunc modū.

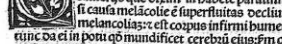

¶ De mō cauterizandi in melancolia. CAP. XII.

Vando causa melancolie sunt humiditates corupte: z flegma grossus: tūc cauterizā ipsz cauterijs que dixim̄ in babēte paralisim. Et si causa melācolie ē superfluitas decliuis ad melancoliaz: z est corpus infirmi humecuz: tunc da ei in potu q̄b mundificet cerebrū eius: fm q̄ pcessit in diuisione. deinde rade caput infirmi: z fac postea foztellam decenter facta ex lino sicut circulū. Deinde ponē ipam in medio capitis: z infirmꝰ sedens quadratus te nea ab oi parte. Deinde pſenta linimentū: z est dignius ex butyro oiuū antiquo: z calefac ipsuz super ignē calefactione ꝛeperata mēsura qd̄ toleret digitus: quādo intro mittitur in ipsum. deinde eua cua ipsum in medio capitis eius in circulo: z dimitte ipsum donec infrigidet. Fac illud infirmo omni hebdomada semel cū reliquo regimie eius bono donec sanetur. Aut si vis cauterizā ipsuz facie do puncta parua plurimū eius: ꝑter q̄b teneas manū cuz cauterio: imo sit odoz ando. Dec enis species cauteriu bu mectat cerebrū cum qualitate. Deinde pone super ipsuz cotum imbibitū in butyro: aut adipe galine.

¶ De mō cauterizādi in aq̄ dīcēdēte ad oculū. C. XIII.

Vando declarat tibi ꝓncipium aque in oculo per signa que dixi in diuisiōe. tunc incipe ꝓpota infirmū cum eo qd̄ mūdificet caput eī. Et cuſtodi ipm ab omnibus humiditatibus: z fac eum sedere in balneo: in ieiunio in diebus aliquot. Deide ꝓcipe ei vt radat caput suii: z cauterizā ipsz in medio capitis sui. Deide cauterizā ipsz sup duo tympora vnob̄ cauterijs: si est inceptio descēsus aqe: z in vnob̄ oculis sil. aut ex latere vno: si est inceptio aq̄ in oculo vno: z abscide cū cauterio oēs venas z arterias q̄ sūt sub cute: z sint cauteria in ea lōga in latitudine tympoū. z caue a fluxu sanguis. ¶ Oz si vides aligd ex eo tūc abscinde ei statim cū quacūq; medicina est possibile. z ego veniā cuz sapiētia que est in extractiōe arteriaz: z abscissione eaq: z cautela a fluxu sanguis. Et q̄nq; cauterizaſ i ceruice sub duobus ossibus duob̄ cauterijs vltime ꝓuctis.

¶ De mō cauterizādi i lachrymis antigs. CA. XIIII.

Vando lachrymē oculoz sūt antiq̄ assidue: z sūt sup venas z arterias q̄ sūt in manifestio capitis exteri̊: verificat q̄ illō est ex sup fluitatib̄ frigidis flāticis: tūc cauterizā cauterio q̄b narrauī eōdē in ꝓcipio q̄ dīcēdēte: cauterio in medio capitis. z duob̄ cauterijs sup duo tēpora. z duob̄ cauterijs in ceruice sub duob̄ ossibus. Et si indiges additione: tunc cauterizā ipm in omni latere. caude oculi sup extremitatē supcilij cū cauterio parvo.

¶ De mō cauterizādi in fetore nasi. CAP. XV.

Vando tu medicaris illud cuz eo qd̄ dixim̄ in diuisiōe: z nō cōfert medicatio: tūc ꝓpa. z da in potu ifirmo cochias trib̄ noctib̄. deide rade caput eius: z cauterizā ipm cauterio medio cū cauterio oliuari. deinde cauterizā ipm cū cauterio clauili duobus cauterijs: super duo supcilia sub capillis parui. Et cuſtodi te ab arteria ne incidas eam. z hec est forma cauterij clauillis.

¶ De mō cauterizādi i mollificatōe palpebre. C. XVI.

Vando mollificat palpebra oculi ab egritudine: aut hūiditate: tūc cauterizā palpebraz cauterio vno: cū B cauterio lunari: z B ē foz̄ eius. Et si vis cauterizā ipm supra duo supcilia paz duob̄ cauterijs a oipte: z clōgent a duob̄ tēpib̄. z sit lōgitudo oīs cauteri: fm lōgitudine supcilij: z nō vltimes manū tuā cū cauterio: imo fm ḡtitates: qd̄ aduritur tertia palpebre: z B est forma cauterij fm bunc modum cauterij lunaris.

De modo cauterizandi palpebram cum pili inuersant pungentes oculum. CAP. XVII.

Auterii in eo ē fm duos modos. aut cauterii cū igne: aut cauterii cū medicīa cōburēte. In cauterio aūt cū igne pcipe ifirmo aī illō vt dimittat pilos suos fi ē ex illis q mūdāt eos donec plōgent ē equēt. Si aūt pūgūt ei apud ortū suū: tūc strīnge oculos eī cū vitta vt nō mouean: dōec nascat. Cū q nascant: ē cēnt: tūc pone caput ifirmi i sinu tuo: dei de signa sup palpebrā octo: ē eī cū encausto: signo q ōs fīn figura folij mirti: z ut pncipiū signi ppe pilos. Deide pone cotum ibibiri in albumine oui: aut in mucilagine psilij sup oculū. deide ignī cauterii. cui forma est b.

Deide cauterisa sup figuras q signatī paulatim in sicibus multis: donec oburat superficies cutis: quē est sicut figura folij mirti tota apparentē pprie. Et signus sanitatis operis tui ē: vt si videas palpebras oculi: ias cōtrahi: pilos eleuari apud puctura oculi. Elena ergo manū tuā tuc: z dimitte ipm tribus diebꝰ. Deinde pone sup ipm cotum cū butyro donec eradicet escara. Deide cura ips cū vngūto donec sanet. ¶ Qz si redeat aliqd ex pilis: post hoc z mollificet palpebra: tūc itera cauterii super illus locum sicut fecisti in primis. Si aūt pili sunt in inferiori: tunc cauterisa ipsam donec eleuetur ad locum suum na turalē: z equēt vt non pungant pili oculum.

De modo cauterizandi cum medicina comburente in eodem casu. CAP. XVIII.

Et vt pcipias infirmo vt dimittat pilos donec plōgent z equēt. Fac ex carta de pano formas folij mirti. Deide accipe ex sapōe cognito: z ex calce non ibibita ex vnoquoq; pondus .3. i. aut .3. fi illud: deide tere ea simul z cōtritōe bona: z facillud cū festinatiōe vt nō i frigidet. Deinde expande ex eo sup cartas quā fecisti sicut formā folij mirti: z pone ipm super palpebram oculi vnius aut duoꝝ: Et pone sub oculo cotus ibibitum in albumine oui: z caput infirmi fit in sinu tuo. Et pone digitus tuum indicem super medicinam: z pceme ipm paruper. Et tu moueas ipm quotiens sentit infirmus mordicationem medicine: qui inuenit ei mordicatio sicut ignis. Dum ergo perseuerat boc qd ipse iuuenit mordicatione: tunc dimitte medicinam: z moue ipsas cum digito tuo. Cum ergo quiescit mordicatio: tūc remoue medicinas: z ablue oculum cus aqua. Et cōsidera tūc si vides palpebrā eleuari: sicut eleuatur apud contractionem cum igne: aut cum incisione est bene: z si nō: tunc itera super ipsam ex medicina super locum in quo non inpuinit medicina: z non denigrat donec equetur operatio tua: z contrabatur oculus. Deinde pone super ipsum cotum cum butyro: donec eradicetur cutis adulationis. Deinde cura ipsum cuz vngunto diafinicon aut alio donec sanetur. Et necesse est tibi aqua operationes: vt custodias vltia custodia ne i oculū cadat aliqd ex medicina. ¶ Qz si mollificetur palpebra post dies: z pungat ex capillis aliquid in octo. Tunc itera medicinam super illum locum qui mollificatur ex palpebra propie: sicut fecisti in primis. deinde cura ipsum donec sanetur. z hec est fouma folij mirti.

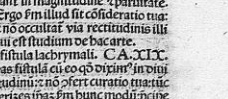

Et scias q oculi bolum diuersificant in magnitudine z paruitate. Ergo fm illud sit cōsideratio tua: z nō occultat via rectitudinis illi cui est studium de medicina.

De mō cauterizādi in fistula lachrymali. CA. XIX.

Quando curas fistulā ci eo qd dixim in diuisionib egritudinū: z nō offert curatio tua: tūc ops vt cauterises ipsa fm hunc modū: pcipe infirmo vt pōat caput suū in sinu tuo. z teneat caput e: minister iter man suas tali: vt non mouear neq agitet cū capite suo. Deide pone cotū infusum in albugine oui. aut in mucilagine psilij sup oculū eius. deinde igni cauterii. cui. huius forma est hec.

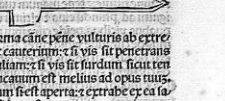

Sit concauum sicut forma cāne pēne vulturis ab extremitate vna cum qua fit cauterium: z vis sit penetrans vsq ad extremitatem aliam: z si vis sit furdum sicut ten ta. Ueritatem hoc concauum est melius ad opus tuus. Deinde expaime fistulam si est aperta: z extrahe ex ea sanie: z epicca ipsam: z si non est aperta: tunc aperi eam: z extrahe pus eius. Deinde pone tunc super eam cauterium sit ignitum valde. Et tene cum eo manum tuam paruper apud cauterium ab oculo ad partem nasi: vt non erret manus tua. aut inquietetur infirmus: z ponas cauterium in adipe oculi: z corrūpas ipsum. si ergo pteriens in pncipio cauteri tui vsq ad os erit bene. Et si non: tunc itera cauterius semel: aut bis si indiges illo: z dimitte illud tribus diebus. Deinde pone cotum cum butyro. z cura ipsum cuz vngunto epiccatiuo donec sanetur. ¶ Qz si pteriterint eiquadraginta dies: z nō sanatur: tunc pone super ipsum medicinā acutam corrosiuam donec corrumpatur os: z rade ipsum fm q veniat in capitulo suo. Et est modus alius cauteri fistule quem quidas peiti dixerunt. intende ad locum fistule: z fende ipsum: deinde pone in ipsum fistulam camaba subtile: id est canulas subtilem. cuius forma est hec.

Et fende in ipsis quantitates dragme ex plumbo liquefacto: z tene manum tuam cum canna retentione bona: z non moueatur infirmus omnino: vt no currat vel peneiat plumbum liquefactum ad oculum eius. Et oportet vt ponas super oculum in infirmi cotum infusum in albumine oui: aut in aqua. plumbū enim comburit locum fistule: z sanat ipsam sanatione mirabili.

Qz si sanatur fistula cum eo qd diximus ex cauterio: z curatione est bonum. Et si non cunc necesse est administrare fozamen nasi: z reducere fistulam ad cursum nasi: secundum q veniet in loco suo sibi proprio.

De mō cauterizādi in fissuris labioꝝ. CAP. XX.

Multoties accidunt in labio fissure q nominatur pili: z pcipue in labijs pueroꝝ. Eis ergo tu curas bas fissuras cū eo qd dixim in diuisione egritudinū: z nō offert curatio. Tūc igni cauterium paruum cultellare. fm hanc formam.

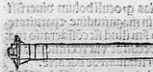

Et sit cõcauitas eius fm subtilitates cultelli. deide pone ipm ignitũ sestinãter in ipsis fistulis: donec pueniat cauterium ad profundum fistularij: deinde cura ipsum cauterio donec sanetur.

¶ De mõ cauterisãdi in fistulas oris. CAP. XXI.

Uando accidit apa in radice gingiue: aut in palato: aut in radicib⁹ dentiũ. deide fac pus: z rũpit: postea antiquat z currit pus: z fit fistula. deinde curas ipas: z nõ confert in ea cũ ratio: Tũc ops vt ignias cauteriũ fm quãtitatẽ q̃ capiat in fistula. Deide iromitte ipm ignitũ in foramine fistule: z tene manum tuã donec pueniat ferrum ignitũ ad pfundũ eius z vltimũ eius: fac illud semel: aut duabus vicibus. deide cura ipm post illud cũ eo q̃ diximus de curatiõe vsq̃q̃ curet. si q̃ abscidit sanies: z sanat erit bonũ. Et si nõ: tũc necesse est detegere locũ: z auferre os corruptũ fm q̃ veniet in capitulo suo.

¶ De modo cauterisandi in gingiuis z dentibus mollificatis. CAP. XXII.

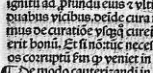

Uando mollificãt gingiua ꝓpter bũiditatẽ: z mouent dentes: z curas ea cũ medicinis. z nõ cõfert. tũc pone caput in infirmi in sinu tuo. Deide igni cauteriũ cuius forma veniet post hoc. Ita vt ponas canulã sup dentẽ: z iromitte in ea cauteriũ ignitũ festinanter: z tene manũ tuã paũper do nec sentiat infirm⁹ calorẽ ignis iam pueniũt ad radicem dentis. Et eleua manũ tuã. deinde itera cauteriũ: aliquo tiens fm q̃ vis. deinde ipleat infirmus os suũ aqua salis z teneat ipas boza vna: z expuat ipas. dẽs. n. mor⁹ firmat: z gingiua mollificata frigit: z siccat bũiditas corupta.

¶ De mõ cauterisãdi in doloze dẽtiũ. CAP. XXIII.

Uando dolor dẽtis est ꝓpter frigiditatẽ: aut in ipso est frigus: aut vermis: z nõ cõfert cũratio cũ medicinis: tũc cauterius in ipso est fm duos modos: aut cauteriũ cũ butiro: aut cauteriũ cũ igne. Cauteriũ aũt eius cũm butyro est vt accipias butyrũ vaccinũ: z bullas ipm in coclear ferreo: aut in venera. Deide accipe cotũ: z inuolue ips sup extremitatẽ tente. Deide submerge ips in butyro bullitor: z pone ipm sup dente doloziosũ festinãter: z tene ipm donec frigidet. deide itera ipm aliq̃ies donec pueniat vt⁹ ignis ad radicẽ dẽtis. Et si vis submerge lanã aut cotũm in butyro frido: z pone ips sup dẽte doletẽ: z pone sup ips ferrũ ignitũ donec pueniat ignis ad pfundũ cõcauitatis dẽtis. ¶ Cauterisatio aũt ei⁹ cũ igne est: vt ſtedas ad canulã eius: aut canulã ferri. Et sit in corpe ei⁹ qdã grossitudis vt nõ pueniat acuitas ignis ad os ifirmi. deide igni cauteriũ cui⁹ forma veniet: z pone ips sup illũ dentẽ: z tene manũ tuã donec frigidet cauteriũ. Sic illud aliquotiens. nãz dolor remouebit: aut in illo eõdem die: aut die alio. Et ops in impressione illius cauteri: vt ipleat infirmus os suum butyro bono: z teneat ipm boza vna. Deinde expuat ipsum. z hec est forma cauteri.

Cauterisa eius quacũq̃ extremitate vis fm q̃ est possibile: z hec est forma canule.

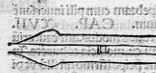

¶ De mõ cauterisãdi in scrofulis. CAP. XXIIII.

Uando scrofule sunt a flegmate: z ab bũiditatibus frigidis: z non sunt obedientes digestionibus per medicinas: z vis digestionem earum velociter: tunc igni cauterium concautum: cuius forma est hec.

Hãs duas extremitates aptas vt egrediat fumus apud cauteriũ ab extremitate altera: z pone ips ignitũ sup ips apa semel. z ideo si idigee illo donec pueniat ad pfundũ apatis. ¶ Cũ si apa est parũ: tũc pone cauteriũ fm q̃titatẽ apatis. deide dimitte ipm trib⁹ diebꝰ: z pone sup ips cotũ ifusũ: i butyro: dõec rẽouea t q̃ cõbustũ ignis. deinde cura ips cũ vngto: z terũ: dõec sanet: ro⁹ cãile pcessit nũc

¶ De modo cauterisandi in rauedine vocis: z cõstrictione anhelitus. CAP. XXV.

Uando vincũt bũiditates sup canale pliminis: z pcipue qũ illũ è cũ frigiditate ꝓlonis: Tũc ops vt enacuet ifum⁹ in pmis cũ medicinis solutiuis. Deide cauterisa ips in nocta i apud radicẽ gutturis in loco depsio: z caue ne pueniãs cũ cauterio ad gutt. neq; in cute nisi qdã et⁹. Deide cauterisa ips: cauterio alio apud iũctura colli i vrina spediti ei⁹ vltimãdo: z fit cauteriũ clauile fm modũ qui pcessit. Deide cura ipm cũ eo q̃ pcessit donec sanet.

¶ De modo cauterisandi in egritudinibus pulmonis et tussi. CAP. XXVI.

Uando tussis z egritudo plmõis fit ab bũiditatib⁹ frido: z ifirm⁹ nõ ds febre neq; ptisim: z egritudo antiq: tũc cauterisa ips duob⁹ cauterys supra furculã in locis depsis lenib⁹ vacuis. Et cauterio alio in medio pectoris iter duas mamillas: z fit cauteriũ canule fm formas q̃ pcessit. Et si vis fit cauterisatio tua pũctãdo cũ cauterio q̃ noiaꝰ pũctũ cui⁹ forma pcessit in pũctatiõe doloris auriũ: z fint puncta ex trigita pũct. vsq; q̃si ad alia. deiũ cura ips cũ eo q̃ pcessit dõec sanet. Et ia fit cauteriũ hãs 3. ramos: z hãc for⁹.

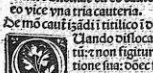

Quare alleuiat cũ eo cauterisatio quando tu facis cũm eo vice vna tria cauteria.

De mõ cauterisãdi i titilico i dislocatõe bũeri. C. XXVII

Uando dislocat caput adiutoꝝ cã bũiditatũ: z non figitur in boza reditus sui a dislocatione sua: dõec fit illud ei cõsuetudo reditionis. Deinde dislocat a parte motũ q̃ accidit sicut nos iã testificauimꝰ illud. Tũc ops vt

reducas dislocationē in pmis. deinde resupinet infirm^m
super dorsū suū: aut super latus sanū. Deinde eleua cu-
tim que est siteriora titillici ad supiora cū digitis manus
tue sinistre: z si iuctura dislocat ad interiora. deide igni
cauteriū hūs duo uerua. Cuius forma est hec.

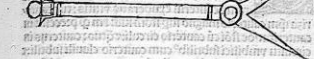

Deinde cauterisa cutim donec penetret eā vsq; ad latus
aliud: z veniet figura cauterisatiōis cū q̄tuor cauteriis: z
q̄tuor fit cauterisatio cum cauterio habente tria verrua.
q̄re fit figura cauterisatiōis tūc sex cauterioz: z fit uer-
rua F3 subtilitatē tēte. z b ē fo^a cauteriū bīt; tria uerua.

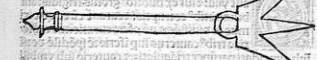

Et q̄tuor addit sup hunc modū vnus. Quare fit cauteria
octo. deide pone sup cauteriū potros cōtritos cū sale. de-
inde fac adperere infirmū tranglitati: vt nō moueat me-
bū tpe aliq̄ odec cōfortet. Et si dislocatio ē ad supiora: z
raro fit illud: tūc cauterisa ipm sup būerū cauterio clau-
li aut cauteriū multis puctādo. T3 iunctura firmat z
remouetur humiditas: z sanatur infirmus.

De mō cauterisandi stomacū. CAP. XXVIII.

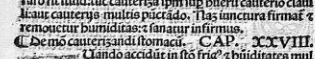

Uando accidit in stō frig^d z buiditates mul
te donec extrahāt ipm a cōplexione sua: z mul
tiplicent catarri ad ips: z assiduas modos cu
ratiōis: z nō sperāt: tunc ops vt resupinet infir-
mus sup dorsū suū: z extēdat crura sua: z ma-
nus suas. Deide cauterisa cum tribus cauteriis: cauterio
sub cochlear pectoris q̄titate digiti vni^s cū cauterio cla-
uili: z duob^s cauteriis sterilis a duob^s lateribus cauteri
vni^s donec veniat figura cauterioz triqūlata. Et eloga
iter vtraq; vt nō cōiungāt: q̄n faciet pun. z fit pfunditas
cauteriū q̄titas duaz tertia z grossitudis cutis.
Et fit figura cauterioz fm hanc fo
mā sine additione. z si vis cauterisa
cauterio magno in medio stōaci: F3
hāc forma: z fit cauteriū quo fit hoc
cauteriū vnū fm figuras circuli fm
hāc forma. Et cauterisat stōac^m puctādo ei q terret ab B
cauterio. z ē vt signes sup stōs puctū fm q̄titate quā vis
cū encaustro. deide cauterisa ipm cū cauterio pucti. dei-
de cura ipm cū curatioē q̄ cessit donec sanetur.

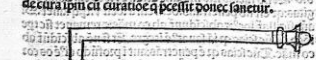

De mō cauterisādi epar frigidū. CAP. XXIX.

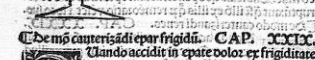

Uando accidit in epate dolor ex frigiditate
z humiditate: aut ex vētositate grossa donec
egrediat a cōplexione sua nāi egressione sup-
flua: z curat infirm^m cū eo q̄d dixim^s: z nō p-
ficit in illo. tunc oportet vt resupinetur infirmus super
cernice sua: z signes cū encaustro tria cauteria fm hāc fi
gurā: z hāc q̄titatē eandē sup epar iferius ab ypocōdrio
vbi puenit cubitus bois: z fit spacius q̄d
est iter oē cauteriū fm grossitudinē di-
giti: z fit cauteriū fm longitudinē cor-
poris recti. z nō cōprimas manū tuā cū
cauterio mīū. Et fit q̄titas ei^s q̄d adu-
rit ex ipsistitudine cutis: q̄dritas medie
tatis ei^s nō additū: z fit infirm^s ftās sup
pedes suos. Si aūt nō est stās: tūc fit ia-
cens q̄ iam extēdit crura sua: z eleuauit
brachia sua. hec est forma cauteri. Et ti
bi qdem possibile est vt cauterizes ista
cauteria: cum cauterio cultellari quando tecum est subt-
tilitas: z prudentia in arte. Et cūsodi te vt non yltime
pedas in cauterisatiōe: z adurat spissitudo cutis tot^a.
quare aduratur corpus totum: z perueniat ad intestina.
quonā cutis illic est subtilis. scias ergo illud.

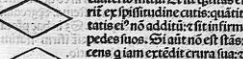

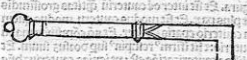

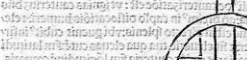

De mō cauterisādi apata epatis. CAP. XXX.

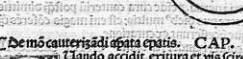

Uando accidit epitura et vis scire: si illud
apa est in carne epatis: aut i tunica ei^s. Z tūc
si est in carne epatis iuadit infirmū dolor: z
grauitas abīq; acuitate: z si est in tunica epa
tis cum dolore et acuitas vehemens: z vi-
des ias: q; fatigauit medicos eius curatio. Oportet ergo
vt resupinetur infirmus super cerniceū suam. Deinde
figura loctis apostematis cū encaustro. deide ignias cau-
teriū q̄d assimilatur radio. z hec est forma eius.

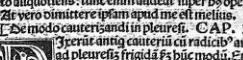

Et cauterisa cum eo cauterium vnum donec combur-
tur cutis tota: z perueniat ad sipbac: donec egrediatur sa
nies tota. deinde cura ipsum curatione epiturarum: do-
nec sanetur. Et nō oportet vt hac cauteri specie vtatur:
nisi cuius studuis in arte medicine prolongatur: z per cu-
ius manus concurrunt egritudines iste: cum experimen
to aliquotiens: tunc enim audeat super hs operationes.
Et vero dimittere ipsam apud me est melius.

De modo cauterisandi in pleuresi. CAP. XXXI.

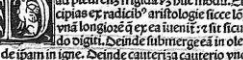

Qerūt antiq cauteriū cū radicib^s aristologie
ad pleuresis frigidā F3 hūc modū. Et est vt re
cipias ex radicib^s aristologie sicce lōgeradice
vna longioze q ex ea iuenit: z fit sicut grossitu
do digiti. Deinde submergeē a in oleo: z accen
de ipam in igne. Deinde cauterisa cauterio vno in eo q̄d
est inter cōtinuatione furcule cū collo: z duob^s cauteriis
paruis sub guidesi pap: declinib^s ad partes q̄ est sub bar-
ba. Et duob^s cauteriis et in eo q̄d ē iter costā q̄tā z sexta

decliuib⁹ ad posteriora paruper: ⁊ cauterio alio in medio pectoris: ⁊ alio supra stomacū. ⁊ trib⁹ cauteriis a posterio rib⁹. vno in eo q̄ est iter duas spatulas: ⁊ duob⁹ cauteriis in duobus lateribus pectoris: iferius cauterio q̄ est inter duas spatulas. Et n̄o ops vt cōpimas manū tuā cauterio: imo sit in manifesto cuius odoratūdo. Et ia diceriū quidā antiq ꝙ ex hoib⁹ fiunt qui vnuq̄ cauterio et ferro fissi radio: ⁊ ignium: ⁊ in eis mittūt ipm in eo q̄ est inter costas: donec pueniat ci eo ad ipm apostematū: ⁊ egrediat. sanies: fiscut diximꝰ in apostēte spatis. Sꝭ in hac pstoratione cū cauterio est ex timore: ꝙ aut mortē ifirm⁹ statim: aut accidit in loco fistula cui nō est sanatio.

¶ De mō cauterisandi splenē. CAP. XXXII.

Uando tu curas egritudinē splenis cū q̄ dixim⁹ ⁊ curatione in diuisione egritudinū: ⁊ nō cōfert curatio nua. Tūc cauteriū in ea est fm tres modos qui oēs sunt recti. Quoꝝ vn⁹ est vt facias tria cauteria: aut q̄tuꝝ lineādo fm lōgitudinē splenis. Sꝭ figurā cauterio: ⁊ epatis: quoꝝ pcessit figura. Et sit inter oē cauteriū q̄titas grossitudis digiti: aut plus paꝝ. Et sit modus cauteriū modus quem diximꝰ in cauterisatione splenis eq̄liter. Et n̄o cōpimas manū tuā cū cauterio: ⁊ sit ifirm⁹ resupin⁹ sup dorsus suum. Et modus ali⁹ de cauterisatione est: vt ignias cauteriū bris duo ueria: q̄ dixim⁹ in capīo dislocatiōis humeri: ⁊ eleta cutē quē est in directo splenis: vbi puenit cubit⁹ infirm⁹ sinister: ⁊ sit eleuatio tua qua eleuas cutē. fm latitudineni corporis: vt cadāt cauteria fm lōgitudinē corporis. deinde intromitte duo uerua ignita valde: donec cū eis penetres cutē a parte altera. deide extrahe cauteriū: fiūt ergo cauteria q̄tuoꝝ. Et si vis cauterisa cauterio alio habente tria uerua. deide cura cauteriū postq̄ dimittis ipm emittere pus diebꝰ multis: est eni magis cōferēs q̄ reliqua quē pcesserunt ex curatione.

¶ De mō cauterisandi ydropisi. CAP. XXXIII.

Auteriū nō cadit in ydropisi nisi ascliti. ppte. Quādo tu curas ydropici cuꝝ modis curationis quos diximꝰ in diuisione: nō ⁊ fert curatio. Tūc ops vt cauterisēs ipius q̄tuoꝝ cauteriis circuitu vmbilici. Et cauterio vno sup sticaum. Et cauterio alio sup epar: ⁊ cauterio sup splenes. Et cauteriis duob⁹ post dorsus frēt spondiles. ⁊ vno in directo pectoris. ⁊ alio ⁊ directo stōach. ⁊ fit quātitas pfundi tatis cauteriū propinq̄ spissitudini cutis. Deide dimitte cauteriū apertū vt emittat pus tpe longo. Et n̄o euacues in firmū a curatiōe post cauteriū: cū eo q̄ ops vt aggregē tur ei due intentiōes: ⁊ festinabit ad ips sanatio cū auxilio dei. Cōma vo cauteryū cū quo cauterisat yēter sit cla uilis: fm q̄ pcessit forma eius. ⁊ illius cū quo cauterisa tur dorsus: sit oliuaris fm q̄ pcessit eius forma.

¶ De mō cauterisādi pedes ⁊ crura. CA. XXXIII.

Uando apostemant in ydropico ⁊ repletur aq̄ citrina: os vt cauterizes sup dorsus pedis in nocrati q̄ est iter auriculare ⁊ angularem. ⁊ eleua manū tuā cum cauterio: ⁊ tot eleuas ipm. deinde eleua manum tuas ⁊ non iteres ips oio. Reclude. ⁊ aq̄ citria ⁊ sit cauteriū Sꝭ hāc formā.

Deinde fac sup duo crura duo cauteria in oī crure: ⁊ fiat cauteriū cū extrēitate cultellari cauteryꝰ: ⁊ fiat cauteriū fm lōgitudinē cruris vnū sub genu: ⁊ alter ⁊ iferi⁹ eo circiter medii cruris: ⁊ sup oēm cors cauteria olio: ⁊ dimitte cauteriū apertū ab iq̄ curatōe tpe lōgo: vt resudet ex eo aliqd aque: deide cura ipm cū religa que diximus.

¶ De mō cauterisādi ī solone yēris. CAP. XXXIV.

Uando est solo yēris ex frigore: ⁊ hūiditatibus donec debiliter yēntes retēūtur ⁊ digestiuā: ⁊ sit ī stōaco ⁊ iteſtis: ⁊ curaē illud cū modis curatiōis: ⁊ nō sanat: ⁊ vides ifirmū tolerante cauteriū exuberātis vlceris: tūc cauterisa ipm cauterio magno sup stōm suū: fm q̄ pcessit in cauterisatiōe stōi cū cauterio circulī: ⁊ q̄tuoꝝ cauteriis in circuitu vmbilici subtilib⁹ cum cauterio clauili subtilis: cauterio sup alcatin supra albosos magnos: aut duob⁹ cauteryis. Et si vides hūiditates exuberātes: ⁊ ifirmū tolerē tē illud: tūc cauterisa ips cauterio sup pectine: ⁊ cauterio sup oē ylium: ⁊ fortasse addes duo cauteria pua sup stōppe magnū. Est n. curatio pficiēs: ⁊ iuuamēti nō erat.

¶ De mō cauterisādi emoroydas. CAP. XXXVI.

Uando in ano sūt emoroydes antiq̄ multe aut vna: ⁊ sit ex hūoribꝰ grossis frigidis: aut hūiditatib⁹ corruptis: ⁊ curaē cū eo q̄ dixi mus in diuisiōe: ⁊ nō ⁊ fert curatio: tūc cauterisa trib⁹ cauteryis sup ilerioē spōdilē dorsi sub almeidati parūper triāgulatis: ⁊ cauterisa sup vmbili eo q̄ſi duob⁹ digitis: ⁊ si cogitas q̄ stōac⁹ cū infrigidat⁹ sit: ⁊ cib⁹ cū eo nō digerat: ⁊ facit eē⁹ vides apari: tūc cauterisa cū sup stōm cauterio magno fm q̄ pcessit: ⁊ cauterio sup epar eē⁹. ⁊ alio sup splenē ips cū cauterio clauili: ⁊ dimitte cauteriū apertū tpe aliq̄: deīn cura ipm donec sanet.

¶ De modo cauterisandi albeliut post abscissionem eorum. CAP. XXXVII.

Uando tu abscindis albeliut: tūc ignias cauteriū q̄ asiliat radio. deinde intromitte ipm ignitum in ipm albeliut abiciūm. ⁊ vltima manū tuā donec pueīat cauteriū ad oificiū vene ex q̄ currit sanguis: fac illud semel aut bis. Si ḡalbeliut fuerint multa. tūc cauterisa vnūq̄q̄ cauterio Fꝭ q̄ narrauim⁹. Deide cura ea cū eo q̄ ops fert cis ex vngue tis donec sanēt. Et si tu cauterisas eis cauterio magno super alcatin est magis vtilius in iumamento.

¶ De mō cauterisādi fistulā ano. CA. XXXVIII.

Uando nō obedit ifirm⁹ lectioī ⁊ opiq̄ narrauim⁹ in loco suo: ⁊ terrēē ab illo: fortasse sanat cū cauterio. Et q̄ accidit alicui fistula: ⁊ antiqtur: ⁊ urit pus ex eo: ⁊ hūiditates corrupte. Dign⁹ q̄ q̄ ops ē vt pbes ei cū tēta fistili. Deīn cogīce q̄titate pfuditatis ei⁹ cū tēta. deīn ignias cauteriū q̄ est sile radio: deīn intromitte ips ignitū ī ipas fistulā ⁊ q̄titate ēin q̄ tirauit clauus. Et tirera sup ea cauteriū dōec cōburan⁹ illa oia corpa corrupta semel: aut bis: aut ter: Fꝭ q̄titatē nēcitat⁹ tue. Et custodi te ab adustiōe neruī: si ē illic: aut vene magne: aut si fistula yadit ad corp⁹ vesice: aut ad corp⁹ intestini. tunc custodi te ab ipsis locis oīb⁹. Et n̄o facias illō nisi q̄ī fistula ē ī loco carnoso: ⁊ cogitas: q̄ est nō penetrans. deīn cura locū vsq̄ad sanē. Si aūt sigillat loc⁹: ⁊ abscīdunt ab eo mātē: ⁊ remanet fic tpe lōgo. Tūc scias q̄ ia sanat ⁊ ē tegre. Et si nō abscīdit ab eo mātē. Tūc scias q̄ ē penetrās: aut ī profūdo ei⁹ ē os corruptū: aut q̄ī illō ex illis q̄ z remōratio yēter ī loco suo.

¶ De modo cauterisandi renes. CAP. XXXIX.

Uando accidit in renib⁹ dolor ex frigore: aut ex ventositate grossa: ⁊ minuitur ppter illud coytus ifirmi. Tūc ops vt cauterizes ipm sup Almetbenem super ipsos renes cauterio sup oēm renē cū cauterio clauili: cuius pcessit re

memoratio. Et fortasse cauterizamus ipsum z in ipso alimeidam. Quare venient tria lineata. Ergo erunt magis vltima in iuuamento.

De modo cauterizandi vesicā. CAP. XL.

Quando accidūt in vesica debilitas z mollificatio a frigore z humiditatib⁹: donec nō retineat infirm⁹ vrinas: tūc cauterizā ipm in iferiori pte suminis super vesicam vbi incipiūt pili pectinis: z cauterio a dextra sumis: z alio a sinistra illius. Et fit longitudo illius cauterizationis lateris fm quātitates nodi pollicis: z cauterizā ipsum cauterio inferiori oritur: aut duobus cauteryis: si indiges illo: z fit fm q̄ precessit cauterium clauile.

De modo cauterizandi matricē. CAP. XLI.

Quando accidūt in mrice frig⁹ z būiditates: z pbibet ꝑ illud ab ipegnatiōe: z corripunt mēstrua ei⁹: z tardat puocatio eo⁹: z accidit ei apud aduentū eo⁹ dolor. Tūc ops vt cauteriset frīb⁹ cauteryis in circuitu vnbilici: sic dixim⁹ in cauterizatiōe vesice: z cauterio sup alcatim iferius dos: aut duob⁹ cauteryis: z fit cauterū clauile.

De mō cauterizādi ancha i dislocatiōe. CA XLII.

Quando effundūtur būiditates muchose ad pipidem anche. Et fiunt cā epitus ei⁹ a loco suo: z signū illī⁹ est q̄ plongat crus sup alterus: qñ cōparant adinuice: z inuenit loc⁹ dislocatiōis in eo vacuus. Ops ergo vt cauterizes ifirmū sup pipidem anche ipsī⁹ cauterio sili circulo. post quā tu signas cū ēcantro i circuitu pipidis: sic reuolui: z vt cadat ipsa pipis in medio circuli. Et fit cauterius cui⁹ forma pcesit in cauterizatiōe ftōi. De ꝑ tibi nō est plens ꝑ cauterū: tūc cauterizā ipsī⁹ trib⁹ cauteryis: cū cauterio oliuari magnis: z fiat cauterio pfūditas fs q̄titatē spissitudinis cutis tot⁹. Deinde cura ipm donec sanet.

De modo cauterizandi in sciatica. CAP. XLIII.

Quando accidit dolor in pipide anche: z fiunt causa illī⁹ frigus z būiditates: z curat ifirm⁹ cū eo q̄ dixim⁹ in diuisiōe: z nō cōsert curatio: z antiquat illud. Tūc ops vt soluas infirmū ab būoib⁹ grossis cū pillul⁹ fetidis. Aut cū pillulis artificialib⁹ z similib⁹. Deinde cauterizā eius: z modus cauteryi in ea est fm duos modos: aut cauterū cum medicinis adurentib⁹ aut cauterium cū igne.

Cauterū cū igne est fm mul tos modos. Cuo⁹ vn⁹ est vt cauterizes sup pipide anche ipsī⁹ tribus cauteryis triangularis fm banc formā. Et faciēs pfundiatē bonā vel mala. Et sit spaciū q̄ḡ est oē cauterū q̄titatis grossitudinis digit: q̄tū cauterium oliuare. Quāgā aut fit cauterū in medio super caput anche ipsī⁹. Quare sit q̄tuo: cauteria. s. fi vis cauterizā cū circulo: cui⁹ pcessit forma in cauterizatiōe dislocatiōis anche: vno vt sit circulus ꝑtinēs ancha tota. Et cōbure spissitudinē cutis tot⁹. Iste est modus cauteryi in sciatica: qñ dolor adhereās anche ipsī: z nō extēdit vsq̄ ad coxā z crus.

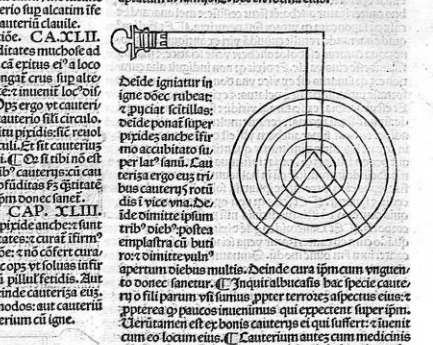

Si aut extēdit vsq̄ ad coxā z crus. tūc cauterizā ipm duob⁹ cauteryis sup coxā sup locū ad quē inuit illic infirmitas in quo est dolor: z cauterio tuo sup cauillā q̄tuo: digitis ad. pte filuestrē paruiper: z fit cauterū cultelare. Et sit pfundiatas cauteryi fm pfundiatas spissitudis cutis.

De fi ifirm⁹ inuit q̄ dolor extēdit vsq̄ ꝑ pdigitos pedis. tunc cauterizā ipm illic vbi inuit cū cauterio puncti: trib⁹ aut q̄tuo: aut plurib⁹. si idiget illo. Et si inuit dolores cē sub genu vsus crus. tunc cauterizā ipm illic cauterio vno cultellari. Et caue tibi in oī cauterizatiōe tua: vt nō vltimes cū cauterio ad Pyt cōburas neruū. aut arteriā magnā: z attrahas pillud sup infirmū nocumētū ma lū aut cōtractiōes. Et ego q̄dē iaz vidi vnū z aliū: z eis q̄ cauterizauerūt supra cauillā z vltimauerūt in cauterizatione z inflati est crus donec tumor cōsecut⁹ est p̄dē: z pforatus est tot⁹: z corupt⁹ est tot⁹ pes. Deide acci: it solutio vēris z mors post illud. Cū si dolor è in duabus ptib⁹ fīl: Cauteriz vtrāq; fs buc modū. Et sapiētes q̄dā dixerūt in cauterizatiōe anche cui⁹ cauteryi iste è modus. Sac sile samio ex ferro c⁹ dyameter ꝑ fit medietas palmi: z fit apud orificiū suū fm grossitudinē nuclei ductili: aut min⁹ paruiper: z tra illud samiū fit samiū tertium. Et sit spaciū q̄ḡ est iter oē samiū ꝑ q̄titatē nodi pollicis: z fint samia apta a duab⁹ partibus: z fit altitudo eo⁹ quasi nodus: aut duo nodi: z fac eis manubriū: ex ferro decenter aptatum in samys. Et bec est forma eius.

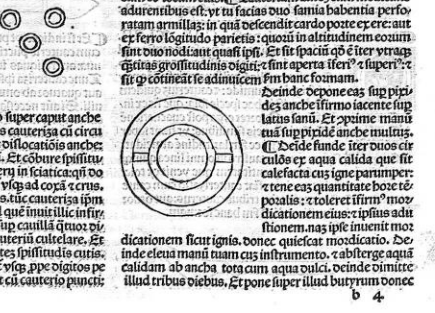

Deide igniatur in igne doec rubea: z puciat scitillas: deide ponat super pipides anche ifirmo accubitato super latē sani. Cauterīsa ergo eus tribus cauteryī rotūdis i vice vna. Deide dimitte ipsum trib⁹ dieb⁹. postea emplastra cū bauiduratis: z dimitte vuln⁹ apertum diebus multis. Deinde cura ipm cum vnguento donec sanetur. Inquit albucasis hac specie cauteryo filī parum vsi sumus. ꝑpter terrores ꝑspectus eius: z ꝑpterea q̄ paucos inueniūus qui expectent super ipm. Verūtamen est ex bonis cauteryis ei qui suffert: z inuenit cum eo locum eius. Cauterium autēz cum medicinis adurentibus est. vt tu facias duo samia babentia perforatam armillāz in quā descendit cardo porte ex ere: aut ex ferro lōgitudo parietis: quoū in alnitudinem eorum sint duo nodi: aut quasi ipsi. Et sit spaciū q̄ḡ è iter vtrāq; q̄titas grossitudinis digiti: z fint aperta iseri⁹ z supert⁹: z sit q̄ cōtineat se adinuicem fm banc formam.

Deinde ꝑpone eas sup pipides anche ifirmo iacente sup latus sani. Et ꝑpone manū tuā sup pipide anche multus. Deide fundē iter duos circulos ex aqua calida que sit calefacta cuz igne paruiper: z tene eas quantitate hore tēporalis: z toleret ifirm⁹ mordicationem eius: z ipsius adustionem. nas ipse inuenit mordicationem sicut ignis. donec quiescat mordicatio. Deinde eleua manū tuam cuz instrumento. z abstergē aquā calidam ab ancha tota cum aqua dulci. deinde dimitte illud tribus diebus. Et pone super illud butyrum donec

remouetur nigredo adustionis: & dimitte illud diebus: & curret ex eo pus. ¶ Est enim vltimum in iuuamento. Deinde cura illud cum vnguentis donec sanet. ¶ Et si extendat dolor vsq; ad coxa: aut crus: fac ei statuā in eo qd cōtinet aqua fm q̄ fecisti in ancha egliter. ¶ Et iste est modus aque calide: ex eo iam scripsi eā in tractatu rectificatōis medicinarum. Sume alcali & calcis nō erticte ana bonum añ. partē, vnā. terue vtraq; & pone ea in ollas nouā. Cuius inferior pars sit pforata sozamine vno parmo fm quātitatē: q; ingrediatur ipm radius: & pone sub fundo olle ollam aliam vitreatā: & prouce super alcali & calcem ex aqua dulci q̄ sumergat vtraq; p digitū: post qd tu cōpimas ea manu tua cōpressione bona: & dimitte ollā: donec descendat aqua acuta inferior i parte olle vitreate. Deinde aggrega illam aquā totā: & prouce eas super aliā calcem: & cai aliud renouata et. Ipsa eni erit tunc fortis acuitatis valde que administrat in multis operationib medicine: & in cauterizatione reliquo; mēbrorum. Cum efficit operatiōes ignis ipsius. Et ex medicinis sunt cū gubs cauterizatur ancha: & sicut cessisse: & mel anacardi: & calx cū sapone ita q; vtraq; sint permixta. ¶ Et Halien q̄ quidē narrando retulit cuiusdā viri ex antiquis curatio, nes: qua curatus est dolor anche: & vene sciatice: & magni ficauit esse eius vale. Et dixit q; non indiguit alia curatione: & q; sanatus est ex vice vna donec retulit: quia ipse fortasse intrauit balneū delatus: & exiuit ex eo iam sān. Et est vt accipiat ex feitaragi viridi: & si nō inuenitur viri de suma: & ficcij recens: & teratur multum cum aliquanto adipe: & ponat super ancham vbi est dolor: aut crus: aut in corpore: & ligetur: & dimittatur quantitate trium hozarū. aut per quātitatē: & sentiat in firmus sedationē adustionis. Deinde intromitte eū in balneum. Cum ergo rozida fit corpus eius intromitte ipsum in soliū. Nam dolor recedit & sanatur. ¶ Et scias q; non oportet vt vtatur aliquis cauterio cū istis medicinis nisi post euacuationem corporis. ¶ Et Diascorides qdē dixit q; stercus capra: quādo cum eo cauterizatur vena sciatica confert ei: & fit cauterium fm hunc modū. Sumatur lana: & imbibatur oleo antiquo: & ponatur super locum profundum qui est inter pollicē pedis: & inter focile: & est propinquior focili. Deinde accipe stercus capraruin siccum: & in flāma ipm in igne donec fiat carbo. Deinde pone ipsum super lanas & dimitte ipsum donec extinguatur. Deinde iterā illud: Non cesses ergo facere illud vsq; quo pueniat sensus super mediatione vsq; ad ancham: & quiescat dolor. Et iste modus cauteri nominat cauterius vaccinū.

¶ De cauterizatione doloris dorsi. CAP. XLIIII.

Uandoq; accidit dolor i dorso ex causis multis: aut a casu: aut a percussione: aut euacuatione superfluā: & illis similibus ex infusione materiei frigide & humide: & cauterius quidem non cadit: nisi in hac specie sola: que fit ex infusione materiei frigide. Oportet ergo post euacuationē infirmi cus pillulis fetidis: & eis similibus: vt fiant super dorsum vbi est dolor tres linee fm latitudinē almeidari ipsius post q; signas cum encaustro in omni linea quinq; cauteria. aut plura sēm quantitatem que venit et tolerantia infirmi virtute eius: & fiat cauterisatio cum cauterio puncti. Et si vis cauterizare tribus cauteryis: aut q̄tuor cum cauterio clauili mediali fm banc formam.

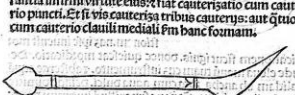

¶ De nō cauterizādi i iceptiōe gibositatis. CA. XLV.

Ultotiens accidit hec egritudo i fantibus paruis: & signum inceptionis eius in pueris est: q; accidit super eū stricturā in anbelitu apud elevationē: & motum: & inuenis in vltima spondilium dorsi: & nodosum eius q; iam incepit emi nere super reliquas spondiles. ¶ Cum ergo vides illud: & vis facere illud: tunc cauterizā ipsum cum cauterio q; fit circulus fm banc formam.

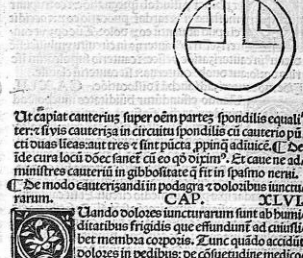

Ut cāpiat cauterius super oēm partes spondilis equaliter: & si vis cauterizā in circuitu spondilis cū cauterio pūcti duas lineas: aut tres & sint pūcta ppinq; adiuicē. ¶ De ide cura locū dōec sanet cū eo qd dixim. Et caue ne ad, ministres cauteriū in gibbositate q; fit in spasmo nerui.

¶ De modo cauterizandi in podagra & doloribus iuncturarum. CAP. XLVI.

Uando dolores iuncturarum sunt ab humiditatibus frigidis que effundunt ad cauisslibet membra corporis. Tunc quādo accidit dolores in pedibus: de cōsuetudine medicorum est: vt nominent illud podagras ppte.

¶ Cuius ergo curatur podagra frigide cause cū modis curationis: & non remouentur dolores. Tunc cauterius remouet eos. Et est vt cauterizes eum post euacuationem in circuitu iuncture pedum: cauterizes multis: & fit cauterium oliuare. Cuius hec est forma.

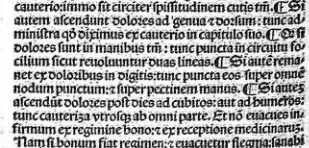

¶ Et si indiges vt punctes super faciem pedis. Tunc fac cum cauterio pūcti. ¶ Et si ascendit dolores vsq; ad genua: aut reliquas iuncturas: & multotiens accidit illud. Tunc cauterisa ipsius super omne genu tribus cauteryis aut quatuor ab omni parte: cum hoc eodem cauterio clauili. Si aūt necessaria sunt tribus plura hoc cauterio. Tūc cauterisa ipsum. Et non fiat submergas manum manu cum cauterio: immo sit circiter spissitudinem cutis trū. ¶ Si autem ascendunt dolores ad genua & dorsum: tunc administra qd diximus ex cauterio in capitulo suo. ¶ Et si dolores sunt in manibus trū: tunc puncta in circuitu foliū sicut reuoluuntur duas lineas. ¶ Si aūt remanet ex doloribus in digitis: tunc puncta eos super omne nodum punctum: & super pectinem manus. ¶ Si autem ascendit dolores post dies ad cubitos: aut ad humeros: tunc cauterisa vtrosq; ab omni parte. Et nō euacues infirmum ex regimine bono: & ex receptione medicinarū. Nam si bonum fiat regimen: & euacuetur flegma: sanabitur auxilio dei cum isto cauterio.

De modo cauterizandi in rupturis. CAP. XLVII.

Uando accidit rupturaꝰ in inguinibꝰ: ꝛ descedit intestinum: aut cirbum ad testiculiꝰ: ꝛ est illud incipiens ꝓpinquum: tunc ops vt preci pias firmo dimittere comestione in die suo. Et vtatur ex lenientibus quo descendat ster cus a ventre suo. Deide sedeat inter manus tuas sup dorsum suum: ꝛ precipe ei vt teneat anbelitu suu donec egrediatur: vel appareat cirbum: aut intestinum. Deinde ꝛ ducispiꝰ digitis tuis: ꝛ signa cũ encausto sub rupturasuper os pectinis. Cũ signo cuius extremitas sit similis medietati circuli ad superioꝛa coꝛpoꝛis. De inde igni cauterium: cuius hic est forma.

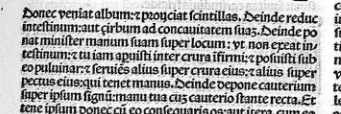

Donec veniat album: ꝛ proycias scintillas. Deinde reducintestinum: aut cirbum ad concauitatem suaꝫ. Deinde ponat minister manum suam super locum: vt non exeat intestinum: ꝛ tu iam apuisti inter crura ifirmi: ꝛ posuisti lidoꝛ pulauinar: ꝛ seruiẽs alius super crura eius: ꝛ alius super pectus eius: qui tenet manus. Deinde depone cauterium super ipsum signũ: manu tua cuꝫ cauterio stante recta. Et tene ipsum donec cũ eo consequaris os: aut itera cum eo vice alia: si nõ ꝓsecutus fueris cuꝫ eo in prima vsq; ad os. Et pudenter obseruabꝰ exitu intestini in hora cauterizationis tue: ne comburas ipm: ꝛ euenias per illud super infirmũ aut mos: aut malitia magna. Et scias ꝗ quãdo tu non consequeris cum cauterio os: non confert operatio tua. Et oportet vt sit cauterium in fantium subtile: fm mensuram eorum. Deinde cura cum reliquis vnguentis donec sanetur. Et sit infirmus iacens super dorsum suus quadraginta diebus: donec sigillet vulnus. Et ops vt ponas nutrimẽtũ eius longitudine temporis curationis eiꝰ: qõ leniat ventrem eius: vt non exeat intestinus: apud conamẽ: ꝛ egestionem. Deinde qũ vult surgere post quadraginta dies: tunc administra ligamentũ decenter factũ ꝛ teneat ipꝰ quadraginta diebus alys. Et minoꝛet a laboꝛe ꝛ repletione cibi ꝛ potus: ꝛ vocibus vehementibus. Tãqũ vtitur ꝗ reginine ita fanat fanatione integra. Et ego dicam curationes ꝛ rupturaꝝ cũ incisione in capitulo suo.

Qũ aut rupture accidunt in reliquo vetre: ꝛ sunt icipientes: ꝛ yis vt non addant: tunc cauterizꝛ rupturam eius cauterio rotũdo fm qũtitatẽ eius: ꝛ sit illõ qõ adunit ex eis sicut tertia eius: Deinde cura ipsum cuꝫ eo qõ diximus: ꝛ non addetur. Et iam dixerũt quidã pmi: vt cauterizẽt rupturam cum cauterio triangulato: fm hanc formã. Posũt signaꝛ cum encausto ꝛ ponitur linea quꝫ est per latitudinem in latere superioꝛi rupture: ꝛ linea altera ad inferꝰ. Et depone manum tuam in medio cum cauterio clauil. Sed cauteriũ primum est facilius ꝛ melius.

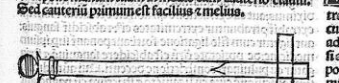

De modo cauterizandi in volozibus propter casum a percussione. CAP. XLVIII.

Uando accidit in quibusdam membris a casu: aut percussione oolozꝫ ꝓseuerat ille doloꝛ tempoꝛe longo: ꝛ non confert in eo curatio cũ medicinis: tunc ops vt cauteriẽt cũ cauterio puncti. Et sit cauterius omnis membꝛi cauterium fm magnitudine eius: ꝛ ipsius paruitatẽ: ꝛ debilitatem eius: ꝛ ipsius virtutẽ: ꝛ locationẽ toztionis: ꝛ doloꝛis ex eo. Et ergo sanat ex cauterio ꝓmo est bene. Sin ẽ tunc itera super ipsum cauterium. quꝫ de cõsuetudine boꝛ doloꝛ est: vt permutet ex mẽbꝛo ad illõ qõ appropiquat ei. Quare os vt sꝫegris eos cũ cauterio: donec sanet ifirm°.

De modo cauterizandi in lepra. CAP. XLIX.

Eprosi autẽ quando quꝫ iuuant cauterio inuamento maximo. Et ꝓcipue ipsꝰ lepꝛe quꝫ fit ꝓpter putrefactionem flegmatis ꝛ melie cũ ergo vis cauterizaꝛe ipsam considera.

Si ergo lepꝛa est incipiẽs: ꝛ curasti eas cũ eo qõ diximus in diuisione: ꝛ nõ defecdit ne qꝫ stat: ꝛ times super infirmum qꝫ cõprehendat coꝛruptio super totam complexionem eius: tunc cauterizꝛ eũ super caput quinq; cauteryis: vno in medio capitis noto: ꝛ fcdo inferius eo ꝓxsus frontem apud frales capillozꝫ: ꝛ duob° sup duo coznua: ꝛ vno posteriꝰ sup nucca ceruicis. Et vltima manum tuam cuꝫ cauterio parumper: donec imprimat in os impꝛessionem paruã ꝛ vilocem ꝛ ex eo cortices: vt alleuiet ꝓpiratio vapoꝛ grosso: ꝛ ex eo ꝛ cauteriza cauterio etiam sup ipm plenem: fm ꝓ precessit. Sin aũt lepꝛa iam sparsa est sup infirmũ: apparet manifeste: tũc os vt cauteriẽs cũ istis cauteryis ꝗ dixim° in capite: ꝛ cauterio sup extremitates nasi: ꝛ duobus cauteryis sup duas maxillas: ꝛ duobus cauteryis super spondilles colli: ꝛ ferꝰ sup spondiles dozsi: ꝛ vno magno sup alboosos apud grannum cauõ. ꝛ vno supꝛa ipsum: in ipso almeidati: ꝛ duobus sup anchas: ꝛ cũ sup os anchaꝫ vno: ꝛ duobus sup genua: vno super omne genu: ꝛ duobus sup humeros: ꝛ duobus super cubitos: ꝛ duob° sup tenerituꝫ pectoris sui. ꝛ cauterizꝛ ipm super omnẽ iuncturam: ꝛ iuncturis digitoꝛ manuꝫ suaꝝ: ꝛ pedum suoꝝ: ꝛ cauterizꝛ sup os calcaneũ pedum suoꝝ: ꝛ fcolia manuũ suaꝝ. ꝛ caue tibi a neruis qui sunt super postremũ calcanei vt non comburas eos: ꝛ qñq; cauterizꝛ cauteriis super os pectinis: ꝛ alio super os stomaci ꝛ alio sup epar. Et scias ꝗ quãto plus addis cauteriũ est magis inuamentũ: ꝛ magis conferẽs. Et scias ꝗ ifirmus nõ inuenit ꝛ cauterio doloꝛẽ sic inueniunt ifm fani: ꝓpterea ꝗ corpus eius iam stupefactus est: ꝛ oportet vt sit cauteria ex magnitudine ꝛ paruitate sõm membꝛa ꝛ iuncturas: fm ꝗ precessit ex ꝓpeciebus ferramento ꝛ. Deinde cura cauteriũ ex farina herbi cũ melle ꝛ reliqua curatione donec sanetur.

De modo cauterizandi in stupore. CAP. L.

Uando stupet aliquod membꝛum ꝛ curatur cũ medicis ꝛ oleis ꝛ emplastris: ꝛ non sanat. tunc cauterizꝛ ipsum membꝛum stupefactus cauteryis: fꝫ q; meretur magnitudo membꝛi aut paruitas eius. Et sit cauterium tuum intrans in spissitudinem cutis paruum: deinde cura ipsuꝫ cum vnguento: donec sanetur. Et quandoq; cauterizaꝛ ad qdã stupoꝛis qui accidit manui ꝛ pedi i spõdilib° dozsi ap ꝓxitũ nerui: qui mouet illõ mẽbꝛi: ꝛ remouet stupoꝛ. Ueruũ nõ ꝓsumat sup illõ nisi qui est sapiẽs in anotomia mẽbꝛoꝝ: ꝛ egressione neruoꝝ mouentiũ corpus.

De mõ cauterizãdi in albaras. CAP. LI.

Uando antiquaꝫ albaras: ꝛ ion cõfert in eo aliqd ex ꝓgenꝰ medicine: tũc cauterizꝛ super ipsam cauterio profundo parumper: fm quan

titate ipsius tudinis cutis donec remoueat albedo ⁊ mutetur color ei⁹. Deinde cura ipm cũ farina herbi⁹ ⁊ lentis cũ oleo rosa. ⁊ folys arnoglosse: ⁊ sanguine columbe ⁊ fungui ne iridinis: de vnoquoq; sit pars vna misceant⁹ boia ⁊ liniant sup pannũ: ⁊ adbereat loco donec sanet.

¶ De modo cauterizandi in cancro. CAP. LII.

Vando cancer est incipiens ⁊ vis ipm sistere: tũc cauterizabis ipm cũ cauterio circuli in circuitu ei⁹ sicuti reuoluit. Sapiẽtes aũt dixerũt vt cauterizet⁹ cauterio vltio in medio. ⁊ Mihi aũt nõ videtur illo: quia timeo q̃ vlceret: ⁊ ego iam vidi illõ aliquoties. Et rectius est vt cauterizet in circuitu ei⁹. cũ circulo sicut diximus: aut cauterys multis.

¶ De modo cauterizandi in adubelati. CAP. LIII.

Vando aliquis habet adubelati: ⁊ tardatur in maturatione: aut ꝓter superfluitatem facientem eam: aut ꝓter etatem infirmi: q̃ sit decrepitus pauci sanguinis: aut ꝓter tempus ⁊ vis festinare ⁊ maturatione adubelati. tũc cauterizabis in circuitu eius cũ cauterys parvis multis punctado. Deinde dimittes eã. Tũ ipa festinabit cũ maturatione. ¶ Si autem vis perforationem ei⁹ cum cauterio: tũc igni cauterium: cuius h est forma.

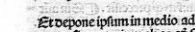

Et depone ipsum in medio adubelati: donec penetret cutem: ⁊ fit cauterium ab eo q̃ sequtur infirm⁹: vt alleuietur cursus puris. Deinde cura ipm donec sanet.

¶ De modo cauterizandi in malo corodẽte. CA. LIIII.

Quando non est nisi corruptio in medio ambulans ⁊ corodit ipm: sic ignis comedit ligna sicca. ¶ Si ergo vides corodentes in loco q̃ toleret cauterium cum igne: tũc igni cauteria multa: claulia parua ⁊ magna fm q̃ cõueniet illi loco: in quo est corodens. Deinde cauteria ipm ab ol parte donec eradices corruptionẽ totam: ⁊ non remaneat ex ea aliqd penitus. Deinde dimittes ipm tribus diebus: ⁊ pone super loca cauterizata fulsur tritũ cũ oleo donec cera dicẽtur escare oẽs: ⁊ omnis corruptio. Deinde cura ipsus cũ vnguentis generantibꝰ carnem. ¶ Si ergo vides q̃ post tres dies caro nasciẽ natuitate sana: in qua non est corruptio: et boni. Et si non: tũc iterũ cauterius super illud q̃ remansit ex locis corruptis. Et corodens medicat q̃dã cum medicina acuta. Ipsa nanq; surgit loco cauteri. Deruntamen cauterium cum igne est velocior: in tantũ: ⁊ ego quidẽ ipsa dixi cauterizationẽ eius cũ medicina acuta ⁊ diuisiõe: accipe ẽ ea illinc qui ea indiges.

¶ De mõ cauterizãdi in clauis ⁊ verucis. CAP. LV.

Vltoriens accidit in inferioribus partibus pedum ⁊ egritudo: ⁊ est res grossa filtrata que ledit pedem: ⁊ cauterium gdem in eis est fm duos modos: cauterium cũ igne ⁊ cauterius cum aqua cala. ¶ Quãtũ aũt cũ igne est vt ignias cauterũ concauũ simile penne vulturis: q̃ fiat ex ferro fm q̃titatem: q̃ cõtineat clauũ ab omni parte: ⁊ fit subtilium marginũ. Deinde depone ipm ignitum sup clauum. Deinde reuoluemanũ cum cauterio in circuitu clauiꝰ: donec perueniat cauterium ad ꝑfunditatem clauiꝰ: ⁊ dimittes ipm tribus diebꝰ donec incipiat emittere pus. Deinde emplastra ipm cum maluis silue: ⁊ tribus contritis cũ sale: ⁊ dimittes ⁊ emplis super ipm in nocte. Ipse enim eradicabitur q̃ radicibus suis. Deinde cura locum vnguento generatiuo carnis donec sanet. ¶ Et si sunt non conuersi ⁊ multoties accidit in superficie cozpis ꝓcipue in manibus: ⁊ pedib⁹: tunc administres in eis cauterium cũ aqua calida: ⁊ est vt accipias cãnũla ⁊ ex eo aut ferro: aut ex pena vulturis: ⁊ depone eam super clauũ: aut arbelul. Deinde pyce ⁊ cãnulas ex aqua calida q̃titatem paucam: retine manus tuam: ⁊ tu reuolue eam: cum compressione manus tue pariꝑ: vt imp ipsum margo cãnule in radice clauiꝰ: inueniat aqua calida viam ad ꝑfundit: ad radicẽ clauiꝰ: ⁊ expecter in firmus pariꝑ super mordicationem aq̃ calide boza vna. Deinde dimitte ipm. nas clauus eradicatur cũ radicib⁹ suis. ita fac cũ eis vno post vnũ: donec venias sup omnes q̃ ex eis sunt in cozpore. Deinde cura eos postq̃ eradicant cũ eo q̃ gnãt carnẽ ex vngientis.

¶ De modo cauterizandi in tremore. CAP. LVI.

Vando accidit alicui tiremo: ⁊ frigore ⁊ inertio: aut ex febre quartana: aut alio. Tũc opyet cauterizes ipm q̃tuo: cauterys aut gnq; sup spondiles dorsi: ⁊ inter oẽm spondilem cauterio: ⁊ in pectore ei⁹ cauterio: ⁊ sup stomacũ ei⁹ cautẽrio. Tremor enim quiescit cũ cauterio oliuari: ⁊ festinat sanitas egritudinis frigide.

¶ De modo cauterizandi albathir. CAP. LVII.

Vando ꝓpellantur in cozpore albathir fede. ⁊ pustule: que fiunt a materys grossis corruptis. Ops ergo in primis cum apparent vt cauterizẽt super oẽ caput pustule cauterio subtili cum ligno mirti: cuius extremitas accensa est cũ igne. Aut cũ radice arisfologie longe: aut cum cauterio lenticulari: ⁊ q̃dã cauterizanẽ ademenil: in principio ꝓpulsus iste ꝗ̃ buc modũ: ⁊ nõ augeat: ⁊ diffundatur superfluitas faciẽs eos: ⁊ sanat ex eis. Verũtamẽ ops vt. fiat illud post euacuationẽ cũ flobotomia.

¶ De modo cauterizandi in fluxu sanguinis ex arteria in vulnere. CAP. LVIII.

Vltoriens accidit fluxus sanguinis ex arteria que incisa est apꝰ vulnus. q̃ accidit extrinsecus: aut aqua ictisione ẽ aparis: aut cauterii mẽbri: ⁊ sitia eis: ⁊ fit difficile abscidere eã. Cũ ergo accidit alicui illud: tũc propera cũ manu tua ad officium arteriẽ: ⁊ pone sup ipm digitum tuum indicẽs: ⁊ stringe eus multũ donec obsessus fit sanguis sub digito tuo: nõ egrediat ex eo aliqd. Deinde pone in igneũ cauteria oliuaria parua ⁊ magna nũero plura: ⁊ suffita sup ea donec fit aut ignita valde. Deinde accipe ex eis vnũ aut paruũ aut magnũ fm vulnus: ⁊ locũ in quo diffusptus est arteria: ⁊ depone cauterũ super ipsam venam: postq̃ tu remoues digitum tuũ festinãter: ⁊ tene cauterium: donec abscidatur sanguis. ¶ Et si expellas cũ ea eleuas digitũ ab officio arteriẽ: ⁊ extinguis cauterũ. Tũc accipe cauterius aliud festinanter ex cauterys que in igne sunt preparata. Non ergo cesses facere illud cũ vno post aliud donec abscindat sanguis. Et caue ne cõburas nerũ qui est illic: ⁊ accidat sup infirmũ malitia alia. ¶ Et scias q̃ q̃ ex arteria fluit sanguis: tũc nõ est possibile abscidere ipm: ꝓpiue q̃ arteria est magna: nisi cũ vno quatuo: modo: aut cũ cauterio fiat diximus: aut cũ extractione q̃ non est extracta. Nam q̃ extrahit ꝓtrabuntur extremitates ei⁹: ⁊ abscidit sanguis: aut ligetur cum filo ligatione fortiꝰ: aut ponant sup ipsum medicine: de ꝓpietate q̃rũ est abscidere sanguinẽ: ⁊ tringatur cũ puluinari constrictione decenti. Qui aũt administrat abscisionẽ eius cũ ligamẽto ⁊ strictura cũ panno: aut positione rerũ comburẽtiũ ⁊ similiũ: non ꝓfert ei penitus nisi raro. Si aũt accidat alicui illud: ⁊ nõ sit ei ꝓsens medicus: nec medicina: tũc incipiat cũ positione digiti indicis super ꝓfisciũ vene ipsius: sicut narrauimus: ⁊ constri-

ctione eius valde: ꝛ donec obsessus sit sanguis a superiori parte vulneris: ꝛ super arteriam: Et digitus non removeatur desuper ipsum cum aqua frigida vehementis frigoris semper: donec cogeletur sanguis ꝛ ingrossetur ꝛ abscindatur. Et interim consideret in eo q̃ indiget ex caute rio aut ex medicina.

Pars. II. De incisione pforatione ꝛ flobotomia in vulneribꝰ ꝛ bis sibꝰ.

Cum virtus in caplo pmo oẽm egritudinẗ in qua conuenienes est cũ igne cauterius ꝛ medici na comburẽte ꝛ occasiones eius: ipsi ꝛ cauſas ꝛ infirꝛa eius: ꝛ formas cauteriorum. Et posui illic capitula a vertice vsq; ad pedẽ Et ego procedam in hoc capitulo illa eadem via: vt alletiatur super querentem quesitum eius. Et ante q̃ incipias illud oportet vt adiscas o filij q̃ in hoc capitulo est ex terrore illꝰ qꝰ est in caplo pmo de cauterizatione. Et ꝑter illꝰ oportet vt sit caurela in eo vehemẽtior. qꝰ in operatione que est in hoc caplo: multorũ cadit euacuatio cũ sanguine: cum quo stat vita apud apetionem vene: aut incisionem ſup apostema: aut apertione epiture: aut curationem vulneris: aut extractionem sagitte: aut incisionem ſuper lapidem: illis ſiliis: ꝛ illis q̃bus oibus associatur tremor: ꝛ timor: ꝛ cadit in plurib⁹ eorum mors. Et ego monco vos ne cadat ſup vos illud in quo est besitatio. nas q̃ſqꝫ cadunt ad vos in hac arte modi boius cum modis infirmitatum. Et eis enis est qui irascit cum egritudine ſua: ꝛ est leuis apud eum mors: ꝑter vehemẽtiam eius q̃ inuenit ex infirmitate ſua ꝛ longitudine eꝰ malicie. Et cũ egritudine est ex timore q̃ ſignificat mortem. Et ex eis est qui dat tibi cenſum ſuum: ꝛ dirat te cuꝫ eo ſperans ſanitatẽ: ꝛ egritudo eius est perniciosa. Nõ ergo opꝰ vt cõſentiatis ei qui venit ad vos ex eis: cuius mors dus est oino. Et ſit caurela vra vehementior q̃ capiditas ꝛ veſtra rapacitas. Et non preſumatis ſuper aliquid ex illo: niſi poſt ſciam certam: que verificat apud vos illud ad qꝰ peruenit ſucceſſio laudabilis. Et vtimini in curatione oium iſirmoꝝ veſtroꝝ. ꝓnſticatione ꝛ indicatione de eo ad quod cõuenienter ſit ſalus. In illo nanq; et vobis adintozium ſuper acquiſitionem fame ꝛ gloziꝛ: ꝛ memoziꝛ ꝛ laudis. Inſpiret vobis deus o filij intellectum ſuus: ꝛ non auferat vobis directionem ꝛ inſpirationem: q̃m illud est in manu eius. Et ego ꝛdinaui B caplm diſtinguendo per capitula: ſm q̃ precesſit in capitulo cauterij a cervice vſq; ad pedes: vt alleuiet vobis quesitũ q̃ vultis ex eo: ꝛ quo indigetis.

De curatiõe aq̃ aggregat in capitib⁹ pueroꝝ. CA. I.

Cias q̃ b infirmitas multoties accidit pueris apõ partũ: aut q̃ ſtringit obſtertiꝝ caput puꝰ ri abiqꝫ leuitate. Et q̃ſqꝫ accidit eriaꝫ ex cauſa occulta que nõ ſcitur. Et ego gdes nõ vidi bãc egritudinẗ in aliis q̃ in pueris: ad oẽm quẽ ex eis vidi properauit mors: propter illud ergo viſum est mihi dimittere operationem in ea. Et ego quidẽ vidi ex eis puerum: cuius caput impletum erat aqua: ꝛ caput ma gnificabatur in omni die: donec non poterat ſedere ſuper ſeipm: propter magnitudinẗ capitis ſui: ꝛ humiditas augmentata fuit donec mortuus est. Et bec quidem humiditas aut aggregatur inter cutẽ ꝛ os: aut aggregatur ſub oſſe ſuper ſiſac. Et operatio in illo ſi eſt humiditas inter cutes ꝛ os: ꝛ apoſtema eſt parum: tunc oportet vt findas in medio capitis ſiſiura vna in latitudine: ꝛ ſit longitudo fiſſure quaſi duo nodi: donec currat hũiditas. ꝛ bec eſt forma ſpatumilis.

Si ergo hũiditas eſt magis augmẽtata: ꝛ apoſtema eſt maius: tunc pone eas duas fiſſuras: ſm formam hanc. Et ſi hũiditas eſt ſub oſſe: ꝛ ſignũ: eius eſt q̃ vides cõmiſſuras capitis: aptas ab omni parte: ꝛ aqua depximitur: quando coꝑuinis eam manu tua ad interioꝛa: ꝛ nõ occultatur tibi illud: tũc oportet vt findas in medio capitis trib⁹ fiſſuris ſm hunc modũ. Et poſt incißionem extrahe hũiditatem tota. Deinde ſtringe fiſſuras cũ pãnis ꝛ pulueillis. Deinde embroca illꝰ deſuper cũ vino ꝛ oleo vſq; ad diem quintum. Deinde ſolue ligamẽtũ: ꝛ cura vulnꝰ cũ tentis: ꝛ vngũtis. Et nõ dimittas ſtringere caput cuꝫ equalitate. Et cibo infirmũ omni cibo ſicco pauce hũiditatis: vſq; quo conforet mebꝰ ꝛ laneꝰ. Et modus alius incißionis eſt vt confideres vbi apparet magnitudo apoſtematis: ꝛ collectio aque. q̃m q̃ſqꝫ eſt in occipitio plus: aut in ſincipite: aut i dextra: aut in ſiniſtra. Aſcẽde ergo cũ incißione vbi apparet tibi apoſtema ꝛ impletio aque: ꝛ ſcinde illud ſ̃ q̃ tibi poſſibile eſt. Et obſtua ne incidas arteria: ꝛ accidat ſtuꝫus ſanguinis: ꝛ moriat infirmus ꝛ illo ſtupꝫ cũ euacuatione humiditatis.

De incißione arteriarũ que ſunt poſt aures. CA. II.

Uando accidunt alicui catarriꝫ ad oculos aut ad pectus ꝛ antiquaꝫ illud ꝛ non confert curatio medicinaꝫ: tunc magis vltima curatio eſt in illo incißio barũ duarũ arteriarũ. Et ergo quãdo vis incidere eas: vt radat infirmus caput ſuum. Deinde frica locũ cũ panno aſpero vt appareat arterie. Deinde ſtringat infirmus collum ſuũ: cũ quolibꝫ panno ſuo. Deinde cõſidera vbi pulſet vena. Et loca vrtiuſq; ſunt loca que ſunt poſt aures depſſa: ꝛ raro occultat niſi in quibuſdã boib⁹. Deinde ſigna cuꝫ encauſtro ſuper vtraq; ꝛ incide vtraq; cũ ſpatumili vtrinq; acuto incißione peruenięte ad os: ꝛ fiat illud per latitudines capitis. Et ſi vis intromitte ſpatumile ſub arteria ꝛ incide eas ad ſuperioꝛa cũ incißione. Et ſit longitudo incißionis quaſi duo digiti iuncti. Tam quando incidit vena egredit ſanguis egreſſione pulſatili: qui ſalit ad anterioꝛa ſaltu frequenti. Et ſi aut arteria nõ apparet ſenſui: tunc opꝰ vt menſures ab aure cũtitatẽ ſpacij triũ digitoꝝ. Deinde ſigna cũ encauſtro ꝛ finde vſq; ad os. Et illud q̃ opꝰ emittere ex ſanguine eſt. vj. ℥. ꝛ fortaſſe emittis ex eo plus aut minus. Totũ illud ſm q̃titatem que apparet tibi ex virtute fimiꝛ repletione arterie eius. Deinde cõſidera ad vulnus: tunc ſi remanet ad os ex fiſac aliq; dẽ: tũc incide illud vt nõ accidat apoſtema calidũ: tunc ſtringe vulnꝰ cũ licinio ꝛ pãno lini. Deinde cura ipm cũ vngũtũ donec ſanetur.

De ęctione arteriarũ q̃ ſunt in timporib⁹ CAP. III.

Uando accidit homini emigranea aut antiq; aut catarriꝫ acuti ꝑter humiditates acrimoniales: ꝛ calidũtate in lacertis timporuꝫ aut ſoda aut antiqua vehemẽs ꝛ ſilia illis: ꝛ medicat cũ modis curationis medicinę: ꝛ non confert illud. Tunc ęperti ſumus in bis q̃ſqꝫ indinẽb⁹ extractiões arteriarum et timporibus aut cauterizationes earũ ſicut narrauimus. Et modus operationis in extractione earũ: eſt vt radat infirmus pilos qui ſunt in timporibus: ꝛ inte-

dat ad arteriam apparentes in timpore. Ipsa nanq; osten
ditur tibi ex pulsu suo: z raro occultat nisi in paucis homi
nibus aut vehemetia frigoris. ¶ Qs si occultat tibi tunc
stringat in infirmus caput suum cum quolibet pāno suo: de
inde frica locū cum panno aspero. Aut vapora locus cum
aqua cal: donec appareat tibi apparitiōe manifesta. De
inde accipe pātumile qb paulo ante formaui. ¶ Deinde
excoria cū eo cutem cū facilitate: donec peruenias ad ar
teriam. Deinde pyce in eam vmbilicum: z extrahe eam ad
superiora: donec extrahas eam ex cute: z facias ea euade
re cum incisis que sūt sub ea ab omni parte. Si aūt arteria
est subtilis: tūc involue ea cū extremitate vncini. Deinde
incide ex ea parte fm cītatem qua elongent extremita
tes eius: z cōrabant z nō accidat fluxus sanguis. Tam si
non incidat: z si non abscindit: non ascendit sanguis peni
tus. Deinde euacua ex sanguine a. vi. z. vsq; ad. iij. ¶ Qs si
arteria est magna: tunc ops vt liges eam in duob⁹ locis ex
filo duplo fortiori ex serico: aut ex chordis alboboā: vt nō p
peret ad ipsam putrefactio ante consolidationē vulneris
z accidat fluxus sanguinis. Deinde incide superfluitates
que est inter duo ligamenta. fac illud in illa bora: aut post
horam alias: z si vis cauterizare eam cauterio vsq; ad os: cū
cauterio cultellari: donec incidant extremitates et⁹ z sta
bit loco eius de operis. Et est melius opris nisi si infirmus
h⁹ febrem: aut est calefacte complonis. Qm cauteriūs est
ex eis que iuuant ad finiēdas humiditates. Ergo est me
lius iuuamēti. Et ops post extractionem arteria: z vt im
pleatur locus corto antiquo: z ponant super ipm pulnilli
decenter facti. Et post solonem curetur cū medicinis fri
cis: que faciunt nasci carne z cū licinius donec sanetur. Qz
si interim dum operaris accidit fluxus sanguinis ex arte
ria: Tunc ppera ad abscindēdū eum cū cauterio: aut vt i
pleas locum cum cęgi: z stringe manū tuam donec abscin
datur sanguis. Qz si nihil ex illis est tibi prefens: tūc pone
super locū digitū tuū: donec cōgelet sanguis. Et embro
cā locū cū aqua vehemētis frigoris: donec gelcat acutas
z stringat fs q ops. Et ex eo qō est leuius z facilius extra
ctione arteriē: vt cauteriēs venas cū hoc cauterio ba
bente duos cultellos. Sitq; acutas vnoz cultellozū simi
lis almagdatem. Verūtū sint minozis acuitatis qz duo
cultelli multū. Qm si fuit acute sic duo cultelli: properat
vrisq; frigus: z non incidunt carnē cū z velocitate. Cū ei
go in eis est alicūtulus grossitudis tenet in eis colo: ignis
z cauteriū est caro velociter cū b gdē op⁹ ē melī⁹ ol opere: le
ui⁹ z facili⁹. Et sit spaciū qō ē iter duos cītellos cītitas gr
situdis digiti postq; tu signas duo loca cū encausto: z de
pone vrisq; ignitos valde donec pueniāt ad os: z icidāt
venāī duob⁹ locis vt elōgēt qō ē iter extremitates et⁹. nā
nō solidant cū b cauterio penitus: z b ē forma cauteri,

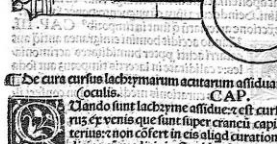

De cura cursus lachrymarum acutarum assiduarū ab
oculis. CAP. IIII.

Quando sunt lachrymę assidue: z est cursus cu
rus ex venis que sunt super crancū capitis ex
terius: z non cōfert in eis aliqd curationis me
dicinę: cū medicinis. Et vides facię infirmi ia z
rubere: z sentit in fronte sua deambulationē: sic est deam
bulatio formicarū: z oculi eius sunt extenuati humidi ita
q̄ iam corrosi sunt pili eoz: cū corrosione: z calefacte sūt
palpebre eius ex acuitate lachrymarū: tunc antiqui indi
guerūt in curatione earū bac opatione: z denoiauerūt eā
curationem cum ense. Et est vt precipias infirmo radere
pilos qui sunt in fronte sua. Deide incide in frōte tres fis
suras equidistantes fm longitudinem frontis: z sit longi
tudo fissure quasi duo digiti: z fissura vna sit equidistans
longitudini nasi in medio frontis: z secūda fm longitudi
nem paruipes a motu lacertorū: z tertia a parte altera: z
caue ab incisione arteriarū que sunt in duobus lateribus
z elonga manū tuā a cōtinuatione duarū mandibularū: z
sit spaciū oīs incisionis cītitas trius digitoz cōiunctoz: z
sit tibi fructus spongie preparatū aut panni siccati multi
eū quibus exices sanguinē. Deinde introinitte spatum
le duarū acutarū extremitatū: cuius b est forma.

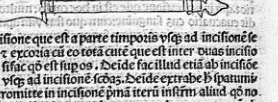

Ab incisione que est a parte timporis vsq; ad incisionē se
cundā: z excoria cū eo totā cutē que est inter duas incisio
nes: cū fiiac qō est sup os. Deide fac illud etiā ab incisiōe
media vsq; ad incisionē scōdā. Deide extrahe b spatumi
le: z introinitte in incisionē pmā iterū infirm aliud qō no
minat cultellare acutus: ab vna parte lene: non acutū ab
altera parte. b est forma eius.

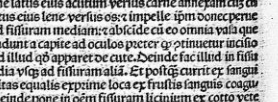

Et pone latus eius acutum versus carnē annexam cuz cu
te: z latus eius lene versus os: z impelle ipm donec pene
niat ad fissuram mediam: z abscide cū eo omnia vsq; que
descendunt a capite ad oculos preter q; ptinuetur incisio
vsq; ad illud qō apparet de cute. Deinde fac illud in fissu
ra media vsq; ad fissuram aliā. Et postq; currit ex sangui
ne cītitas equalis expeime loca ex frustis sanguis coagu
lati. Deinde pone in oēm fissuram licinium ex cotto vete
ri: z pone sup eos pulnillios imbibitos in vino: z oleo: aut
aceto. Et vide vt non accidat apostema calidū: z in die ter
tia solue ligamētū: z administra infusionem multam cuz
aqua tepida. Deinde cura illud ex unguēto basilicon: z re
liquis quibus curant vulnera: vsq; quo sanetur.

De cura lachrymarum acutarum z catarrorum ad ocu
los ex interioribus capitis. CAP. V.

Quando accidunt alicui catarri acuti acres ab
sidui: z vides oculos eius extenuatos parues:
z iam debilitatus est aspectus eoz: z palpebre
vlcerate: z cadunt pili ex eis: z in pfundo capi
tis est dolor: z acutus ledens: z lacrymatio cōsequens: tunc
sume ex istis accitibus: z ille materie: z catarri non ve
niunt nisi ex venis multis. Et melioz curatio in eis est hec
z est vt precipias infirmo radere frontem sua. Deinde in
cide in eam fissuram vnam in medio frontis: aut alterius
parumper per latitudinē z incipe cū fissura a timpore sini
stro ad timpus dextrū: z sit incisio vsq; ad os: z elonga ma
num tuā a lacertis timporū: quī mouent apud masticatio
nem: donec qō detegitur os: z exiccas totum sanguinem
cum spongia: tunc separa inter duo labia fissure cuz cotto
veteri: aut cum licinius ex lino. Deinde stringe desuper eū
pulnilliis: z imbibe pulnilliis cum vino: z oleo: vt non acci
dat apa calm. Et quādo soluis illud: z vides: q̄ apostema
calm iam imminuitur: tunc ops vt fricēs os donec incipias

in eo nasci caro: deinde cura ipm cuꝫ regimine exiccatiuo qꝫ facit nasci carnem: sicut si accipias ex farina tritici par tes duas: ꝛ ex colofonia ꝗnq; ptes: ꝛ ppares ex eis empl; ꝛ administrer ad natiuitatē carnis in istis vulneribus.

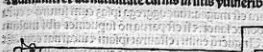

De istis instrumētis nōsti mentio apud auctorem.

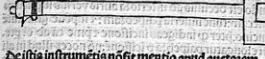

¶ De cura eius qō cadit in aurem. CAP. VI.

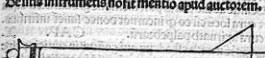

Mne qō i aurē cadit ē vna ꝗnq: ispēri aut lapis mineralis: aut simile lapidi sicut ferrū: ꝛ vi trū: aut ē ex plāta sic ēt dicer ꝛ fabe: aut est res flutybilis sicut aqua ꝛ acerū: ꝛ eis fistia: aut aliquod aial. Quādo ergo cadit in aure lapis: aut genus lapidis ex eis que non addunt neq; crescunt in au re: ppne aure soli: si ergo vides lapidem: tunc distila in aure aliquid ex oleo violato: aut fissamino. Deinde administra extractionē eius: ꝛ fac sternutare cum cōdiſi: ꝛ opilla nares apud aduentū sternutationis: postq; tu ponis in circuitu auris frusta ex pānis aut lana ꝛ ꝛēdis aures; ad superioꝛa. multoties eni egredit cū hac cura. Si aut non egredit: tunc administra extractionē eius cum gesti. i. pisgarolis subtilibus: cuius forma est hec.

Si ergo egredit cum gesti est bonum ꝛ si non: tunc administra extractionē eius cuꝫ vncino ceco subtili pauce duplicationis. Si ergo non egredit per illud: tūc fac canu

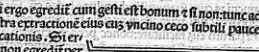

lam ꝛ ere ꝛ intromitte extremitatē cānule in foramē auris multū ꝛ opila qō est in circuitu cānule cum cera mollificata cum oleo vt non sit pēto via nisi cannule: deinde extrahe cum vento tuo attractione forti. Multoties eni egreditur cum eo quod narrauimus. Si autem non egreditur B modo: tunc accipe ex helkalimbar: aut ex visco. i. gluten preparato cū quo capiunt aues rē modicam: ꝛ ponie ipsum in extremitate radu postq; tu inuoluis super eā totum decenter positum: deinde intromitte ipsum in foramen auris cum facilitate: postq; tu exiccas aurem ab humiditate. Si ergo non egreditur cum omnibus que narrauimus: tunc propera ad scindēdum: antequ; accidat apostema calidū: aut spasmus. ¶ Et modus fissure est vt flobotomes in firmū in pmis in cephalica: ꝛ extrahe ei ex sanguine fm mēsuram virtutis eius. Deinde fac sedere ifirmū inter manus tuas: ꝛ conuerte aurē eius ad supiora: ꝛ fin de fissuram parvam in radice auris apud adipes eius in loco depresso ipsi: ꝛ sit fissura lunaris figure: donec pueriias ad lapidē. deinde auster ei cū eo qꝫ est ribi possibile ex instrumentis: deinde sic fissuram ab hora tua cū pelo citate: ꝛ cura ipsam donec sanetur.

¶ Et si res cadens in aurem est ex vno granozum que crescunt: ꝛ instantur: tunc administra extractionē eius: si aūt nō obedit tibi ad exitus: tunc accipe spatumile tenue subtile: fm hanc formam.

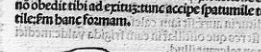

Et administra cum eo abscissionem illius spēi ex granis q̄ cadunt in aure: ꝛ non facias illud qm tu cogitas: qꝫ illō granū iā bumectata est pervaporē auris donec ponis ips frusta multa: deinde extrahe ea cuꝫ vncinis: aut cū gesti subtili: aut cū suctione sicut diximus. nā excio eī alleuiat.

¶ In aqua aūt que ingredit in aure. Ops vt vtaꝫ firmusternutatione cum cōdiſi in pmis ꝛ iā ipleuit aure sua cū aliquāto cotto veteri: ꝛ est iacens super illam aure in qua est aqua. si ergo egredit per illud est bonum. Et si non: tūc accipe lapides multos: fm longitudinem digiti tenues le nes: ꝛ calefac eos cum igne parumper: ꝛ intromittat in firmus ex eis vnuꝫ in foramen auris sue: ꝛ saliat sup pedem suum vnum ex illis parte: ꝛ percutiat cum lapide alio sup lapidē qui est in aure. Non ergo cesset facere illud cum lapide ꝛ lapide: donec egrediat tota aqua. ¶ Et iaꝫ egredi tur aqua ita vt accipias ex papiro aut ex lunco vnuꝫ ꝛ intromittas extremitatem eius vnaꝫ in aure: ꝛ accēdas extremitatem alteram cum igne donec comburatur pluriꝫ mum eius. Deinde itera iuncum alium ꝛ fac illud multoties donec egrediatur tota aqua ꝛ extrahe ipsas cuꝫ cannula fm q̄ premissum est in lapide.

¶ In extractione aūt ialis intrantis in eā si est parui corporis vt pulex ꝛ ei sile cura ipm sicut dixi in diuisione: sed si est corporis magni q̄ apparet sensui: tunc administra extractione eī cuꝫ gesti ꝛ vncinis: ꝛ res eī est facilior omnibus que tenent in aure. ¶ In extractione aūt vermis generati in aure quādo curas eum cum eo qō diximus in diuisione ꝛ in tractatu distillationuꝫ: nō cōfert curatio tua: tunc ops vt aspicias aurē in sole. Si ergo apparet illic aliquid ex vermibus: tūc extrahe illud cū gesti aut cuꝫ vncinis subtilibus. Si aūt non apparet illic aliquid: tunc accipe cānulam: cuius hec est forma.

Stricta inferius ampla supius ꝛ intromitta extremitatē subtilem in aure fm q̄titatem q̄ tolerat eam infirmus: deinde suge cuꝫ ca suctione forti. Facillud multoties donec egrediant omnes vmes. Si aūt non obedient tibi ad exitum: tunc opila in circuitu cānule cū cera sicut dixi in lapide. ¶ Et si nō egredūt cuꝫ eo qō diximus: tunc administra distillationes quas iā experti sunt antiqui in interfectione vermiuꝫ: ꝛ inuenies illud in tractatu distillationū. Et sit effusio tua qua effundis olea ꝛ medicinas in aure cum hoc instrumento: cuius forma depicta est hic.

Sicut videbis fac ipm ex argēto: aut ere inferius strictuꝫ in quo sit foramē parvum: amplum supius. Si ergo vt ipellēs qō est in cōcanitate cānule sit ex ere decēter factū ꝛ si vis accipe radiuꝫ ꝛ inuolue in extremitate eius cotti inuolutione decēti: deinde puce oleū: aut succū aut qō vis

ex istis medicinis in cannulam: et ipsa est in aure: deinde intromitte radius cuz cotto desup: et pme ipsum manu tua compressione temperata: deinde impellat oleuz in eo cauitate auditus: et sentiat ipm infirmus interius: illud qõ infundatur in aure: et iam calefactus cũ igne pariter: et caue ne sit res que distillat in eam frigida valde: medicine enim non tolerant illud.

De cura opilationis accitis auri. CAP. VII.

Quandoq; egrediunt quidam infantes ex ventribus matrũ suaz: non perforati. Et iam accidit etiã quibusdam boiõ opilatio i meatu auris ayulnere: aut carne nata in ea: th opilatio quãdoq; fit in pfundo foraminis auris: quazs nõ sequit vilus: z qnq; accidit ad exterioza foraminis parũ z consequitur eam vilus. Illa ergo que accidit in pfundo auris: z quã non comprehendit aspectus est in pluribꝰ disponibus difficilis sanationis. Et in illa quã cõsequitur vilus ops vt ponas aures ifirmi in sole z aspicias in ea: tũc si vides opilationẽ apparentem: aperi eaz cum spatumili subtili: cuius forma est hec.

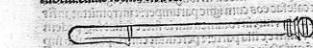

Sit extremitas eius in qua fit qdã latitudo parua: cuius quedam pars fit acuta: z reliqui spatumili: sit qua z latertum lenium: vt non ledat aure. Si ergo opilatio est a carne nata in meatu auris: tũc tene eam cum vncino subtili z incide eam cum facilitate vehementi donec auferatur tota caro. Et si opilatio est in pfundo auris: tunc accipe radius subtilem lenem z calefac ipm cũ igne pariter: deinde mitte ipm in meatũ auris: si ergo senseris opilationẽ cũ eo qõ inuenit infirmus cũ grauitate auditus. Longare apertionem eius cuz facilitate z caue ne vulneres nerios auris: deinde pone in aure licinium fz ẋtritatem amplitudinis foraminis: quod inuoluisti in vnguẽto egyptio: fac illud aliquot diebus donec sis securus de consolidatione vulneris. Aut accipe licinium: z infunde ipm in aqua rosata: z pulueriza sup ipsum cegi tritum z vtere ipso. Or si vides aurẽ iam apostemat: tũc ops vt extrahas licinium: z permittas ipm cum licinio alio qõ inuolues in cerato q; fit factum cum oleo rosato donec sedet apostema caliditãdeinde cura ipsum vsq; ad sanet. Si aut accidat fluxus sanguinis: tũc submerge spongiã: aut panos in aqua frigida: z pone sup eas aure: vtere reliq; curatione: que abscindit fluxus sanguinis predicta in tractatu distillationum.

De cura albedii palpebraru. CAP. VIII.

Si albedii qui accidit in palpebris oculi: q̃ns fuit humidi: fuit sicci. Ops ergo vt teneas eos cum tenaliis: aut cuz vncino z incidas eos cum sparumili a radicib̃ suis. Deinde pone super loca cegi tritus. Si aut ex eis fluat sanguis tunc cauterica eos cũ cauterio lenticulari subtili. Et cauteriçare eos est melius post incisionem. Multotiens enim redeunt quadoq; remanet ex radicibus suis aliqd. Et quando cauterizam̃ cũ igne oburunt ille radices: nõ redeũt.

De cura grãdini palpebraru oculi. CAP. IX.

Multotiens accidit in palpebris aliqd qõ affimilatur grandini in fortitudine suaz: z sua auricie: z pter illũ notatur grãdꝰ: et aggregatio humiditatis grosse: palpebra supiore z palpebra inferiore. Operatio ergo in eis est vt cõsideres tunc si est grando pcedens in eo qõ apparet de palpebra: inouentur ad oẽm partẽ: z res eius ẋ facilis. finde ergo super eam fissura per latitudinem. Deinde excoria eam ab omni parte cum facilitate donec euadat. Deinde suspende eam cuz vncino: z abscinde ipsam. Si autẽ nõ apparet tibi abscisio eius: nisi postq; tu penetras palpebram cũ incisione parumper: tunc nocet infirmo illud in aliquo. Or si fissura est magna: tunc aggrega ipsaz cum futura z cura ipsaz donec sanet: z si est parua nõ sufficuiet tibi malum ex ea. Unguẽtũ enim restaurat ipsam z incarnat eam. Et si grando est decliuis ad interioza auris versus sufficiem intrinsecam: tunc inuersa palpebram: z supẽde grandinẽ cuz vncino: pter q indigeas incisione z pme ea ab oi pte.

Or si elongatur palpebra p cisionẽ: nõ nocet illud in aliquo. Deinde ablue oculũ post incisionẽ grãdinis: cũ aqua salsa: z cura locũ cũ eo q̃ incarnat donec sanet infirmus.

De cura aximath palpebraru. CAP. X.

Aximath est adeps qui gnãtur in tunicis palpebre supiozis: z plurimũ quidẽ accidit illud pueris: z ipm granat oculos eoz: z accidunt eis catarri in matutinis: z non possunt inuueri lumẽ solis: z pterea q̃ lacbryme properant ad eos: z pter illud video eos dicumbere sup facies suas semp: z sup eas dormiunt: z sunt palpebre eoz sub supcilius humide: quas iam coopuit instatio. Et eminẽtia quidẽ aximath apparẽs est oculoz: quando tu pmis locum cum digitis tuis sentis aximath inter eos. Et modus opationis eius est: vt ponat infirmus caput suum in tuo sinu. Deinde accipe pannũ lini: z para in eo licinia: vt z fac ex illo licinio circulum fm q̃titatem q̃ continet aximath ab omni parte. Deinde pone eum sup eam: z pme cum digitis tuis ab omni parte vt aggregẽt aximath in medio circuli: deinde finde in medio illius humiditatis cum spatumili in cidẽte fissuras per latitudinẽ: z non sit fissura maior: illã fit in flobotomia in pfundo. aut ops vt findas cutẽ totaz donec ptenias ad aximath. in pluribus enim diꝑpinibus pcedit aximath: ex fissura fm formã frusti pinguedinis albe. Extrahe q̃ eam cuz panno quẽ infiltrasti inter digitos tuos ad exterioza: z tu retoluis manum tuam ad dextrã z sinistram: donec disp̃gatur: z caue ne addas in fissura: vt non puenias cum spatumili ad oculũ: z ledas eũ. Si autẽ non apparẽt tibi aximath in pncipio fissure: vt addas in fissura parum cuz facilitate: donec pcedat aximath. Deinde extrahe eam fiscut diximus. Deinde submerge panos in aceto z aqua: z pone eas sup locum: z stringe eũ cũ pululilis. Et ex boibus sunt qui terũt falem: z poniũt ipsũ in concauitate fissure vt liquefiat qõ remansit ex illa humiditate. Deinde cura ipsam: donec sanetur. Si aut accidat in loco apostema calidum: tunc cura ipsum cũ emplastris sedatiuis: donec sanetur.

De modis aximatis oculi i. cum palpebra mollificantis oculi: qualiter fit vt rugeatur sicut deber. CAP. XI.

Quando nascunt in palpebris oculi pili additi pter cursum sub pilis nãbiis: z antiquant: z nunc ipsi nocẽt oculo: z faciunt accidere modos egritudinum: sicut lacbrymas assiduas: z molliscitione palpebarum: z albugines: donec fit illud causa destructionis oculi. Et aximatis quidem oculi sit fm quatuoz modos: aut per cauterium cum igne: aut cuz medicina acuta: fm q̃ pmissus est in capitulo cauteri: aut fit aximatis per incisionẽ: z futuram aut per cãnas fm q̃ ego dicam. Ops vt ponas caput infirmi in sinu tuo. Deinde cauterre palpebram oculi manu tua sinistra. Si ergo conquiritur bonum est. Et si non intromitte acus in eã in qua fit filum ab inferioi parte palpebre: z fac penetrare acus cũ filo desuper: z fit illud prope pilos ipsos. i. prope margine palpebre: in quo nascuntur pili: z trahe filũ ad superioza cum palpebra: z conquerte eam cuz radio. Deinde finde in

interiori parte palpebre sub pilis additis cum spatumilo incidēte a lachrymali maiore vsqiad lachrymale minus. Deinde extrahe filum ⁊ pone sub palpebra pulnilli parum ex coto aut panno: deinde igna super palpebram cū encaustro. Qō sit sicut figura foliy mirti: veritamē os vt sit figura fm ꝗtitatē: quā uis de eleuatione palpebre: qñiam diuersificatur illud in hominibus. Et eis enis est qui indiget vt incidatur er palpebra ꝗtitas magna: fm ꝗtitatem que mollificatur a palpebra. Deinde cum spatumili fiñde super duas lineas quas signasti: ⁊ incipe a lachrymali maiore vsq; ad lachrymale min⁹: ⁊ sit fissura vna p̄ pilos naturales: sicut est grosstitudo radu. Deide intromitte vncinus in vno duo⁹ angulo⁹ cutis. Deinde excoria ipsam totam. Deinde aggrega cū futura duo labia: cuy acu ⁊ filo lane subtili: ⁊ abstersge sanguinem: ⁊ fac adhereregō supfuit ex filis super duo supercilia: cum quibusdā rebus inuiscantibus: si vis facere illud: ⁊ si non: nō cures. Deinde dimitte futuram ⁊ fila vsq; ad tres dies: aut quatuo⁹. postea cura illō. ⁊ si vis dimitte vuln⁹ absq futura: ⁊ cura ipsum cuy eo qō exiccat ⁊ constringit. Tlam palpebra eleuatur apud figillationē vulneris ⁊ aggregationem eius: sed futura est melior: hūc ergo ex tayrnir diperitiantiqui. Verumtamē in eo est sollicitudo sup̄ firmum: ⁊ est ex bona operatione: ⁊ non est in eo timor. Et modus alī est in atayrnir etiā: ⁊ est vt signes sup palpebras figuram: que sit sicut figura foliy mirti sic narrauimus. Deinde eleua palpebram cuy pilis vncinis separatis aut aggregatis fm formam banc.

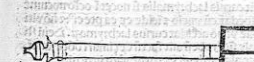

Deide icide ꝗ supfluit cū forficib⁹ paruis: fz hāc formā.

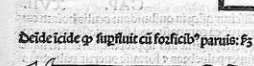

cum equalitate incisionis. Si aūt non est tibi possibile tenere vncinus ⁊ non equitauit illud: tunc accipe acū in qua sit filum: ⁊ intromitte ipsuy in medio figure: ⁊ intromitte filum aliud ꝑpe lachrymale maiuy ⁊ filū 2ᵐ ꝑpe lachrymale minus: ⁊ aggrega inter digitos tuos fila cum equalitate. Deinde eleua manum tuam eleuatione equali: ⁊ eleua cutem super quā est signatuy conuy sicut narrauimus. Deinde aggrega duo labia vulneris cū futura: ⁊ cura ipm donec sanetur. Si vero accidat apostema apud incisionē tuam: aut fissuram tuam: feda illud apostema cuy cerotō ⁊ bis similibus ex vnguentis sedantibus. Et quādoq; accidit palpebre etiam vt conuertātur pili eius. Oportet ergo vt vtaris in ea: qō diximus in icisione: sed futura vtris magis est artificialis.

¶ De cura atayrnir cum cannis.

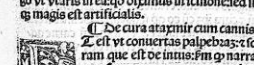

Est vt conuertas palpebras: ⁊ scindas fissuram que est de intus: fm ꝗ narrauī. Deinde arte fac duas cannas: aut duo ligna subtilia: quarum longitudo sit fm longitudinem palpebre: ⁊ latitudo earum sit minor latitudine spatumilis: ⁊ tu iam incisisti in extremitatib⁹ vtriusq; ab vtriusq; partibus vbi tenes fila. Deide aggrega vtraq; cū subtilitate sup illud qō supfluit ex palpebra oculi: ⁊ stringe duas cānas ab vtrisq; partibus strictura fortis: ⁊ dimitte eas; diebus aliquot. Cutis enim stricta mozietur: ⁊ denigrabitur ⁊ putrefiet donec cadet per se. Si ergo tardatur tunc incide eam cum forficibus. Deinde cura eam donec sanetur. Cum ergo consolidatur eleuatur palpebra: ⁊ non pungunt pili. ⁊ hec est forma duaruy cannarum. quas fa-

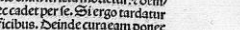

cies secundum hanc figuram: ⁊ quātitatem in longitudinem ⁊ latitudinem.

¶ De eleuatione pilozum pungentium in oculo cum acu.

CAP. XII.

Peratio in illo est vt accipias acum subtilem ⁊ intromittas in eam filum ex seta subtile lene. Deinde aggreges extremitates eius: ⁊ nodes vtranq; nodo subtili valde: ⁊ sit longitudo filoruy palmus vnus. deinde compone in alinyotati filuy aliud subtile sub eo in bzeui: ⁊ noda extremitates eius si vis. Deinde ponat infirmus caput suuy in sinu tuo: ⁊ sit, ppe solem vt declaretur opatio: qñi est operatio subtilis vel minuta. Deinde intromitte acū cū alinyotati in radicem palpebre: ⁊ fac eam penetrare in palpebram festinanter: donec extrabas eam desuper pulnis naturalem. deinde trahe filuy vsq; supra alinyotati: ⁊ intromitte in alinyotati illū pilum: si est vnus aut duo aut tres non plures: deinde trahe manum tuam cū eo donec egre diatur pilus cum alinyotati in palpebra cum pilo naturali. Si ait trahatur alinyotati: ⁊ non egrediat pilus cū eo trahes alinyotati ad inferiora: cum filo qō tu compositi in ea donec egrediat alinyotati ex foramine supiori. ⁊ videas eam visione oculi: tunc enis trahes alinyotati: ⁊ filū ⁊ extrahe vtraq; ⁊ claude oculum: ⁊ dimitte ipz clausum duobus diebus aut trib⁹ donec adhereat pilus loco suo: ⁊ nascatur super ipsum caro. Qz si pilus est bzeuis: tūc aut associa ei pilum longum ex pilis naturalibus ⁊ eleuā cuy eo: aut dimitte ipsuy donec elongetur post spaciuy: ⁊ tunc eleua ipsum.

¶ De cura alyatrati que accidit in palpebra superiori.

CAP. XIII.

Vando accidit oculo ꝗ ayatracti: noiatur leprina: ⁊ ꝗ ayatrati est aut naturalis aut accidentalis. Accitalis ergo fit ex consolidatione vulneris: aut sectionis aut cauterij: ⁊ similius illis ⁊ modus operationis in ea est vt tu findas illā consolidationem: ⁊ vt separes labia eius: ⁊ ponas in eo qō est inter ea licinium ex lino ⁊ liges eam donec sanetur. Et nō oportet vt vtaris in curatione eius rebus que exiccāt ⁊ constringunt. Tlam si tu facis illud redit ayatrati deterior: ⁊ fuit: imo vtere in ea rebus q̄ mollificāt sic fenugrec: ⁊ embroca cū aqua: in q̄ cocta sit altea semē lini: ⁊ vnguē to vraquilon: qō liquefactuy sit cum aliquo ex oleis: ⁊ in uolue eam ex licinium: ⁊ cura cum eo. Et thesaurus curationis tue est vt coneris omni ingenio vt nō consolidetur fm formas que fuit in pnis. ⁊ ꝗ quidem operatio quā diximus non est nisi quedam rectificatio alyatrati: vt non redeat forma loci fm ꝗ fuit omnino.

¶ De cura alyatrati q̄ fit i palpebra iferioi ⁊ ē rugatio vel contractio sursum ad dextrū ⁊ sinistrum. CA. XIIII.

Ec alyatrati que fit inferius est que vere noiatur ayatrati. Et est naturalis ⁊ est accidēralis: ⁊ accidentalis fit ex vulnere: aut fissura. aut cauterio ⁊ illis similib⁹. Et via opationis in ea est vt accipias acum in qua sit filum duplus: ⁊ tingas eā in carnes ⁊ facias eā penetrare a lachrymali sinistro vsq

ad lachrymale dextrum: donec pteniat filum in duabus extremitatibus carnis. Deinde extende carne ad supioza cum acu: z incide eam cũ spatumili lato. Si ergo redit figura palpebie fm q oportet: est bonum: z si non: accipe radium z pone ipius in fissuram z conuerte cũ eo palpebã: z finde duas fissuras in latere sterioze palpebie: z fint extremitates duarũ fissurarũ ex duobus angulis incisionis: donec cõcurrant z fiat ex eis angulus: donec qñ aggregãtur fiat figura ea: b figura: z est littera lata de greca. Deinde auferillam carnẽ per q̃ttiatem q̃d est latus eius acutus inferius ab eo q̃ segtur palpebã. Deide aggrega partes separatas: sue eas cũ filo lane. Deinde cura eas cũ eo q̃d oirimus de medicinis molificantib⁹ z licinis donec sanent. Et si apartrati accidat ex fissura z fissura: aut cauterio: tunc oportet vt findas fissura plana sub pilis palpebarũ: etiam fm q̃ precessit. Deinde separa inter duo labia cum licinio fs q̃ oirimus. Et sinna sermonis de cura apartrati q̃ est defuper aut inferius est vt curirat in ea operatio fm q̃ pparat ex forma apartrati. Ipsa nanq; est multarũ diuersitatum in forma: z artifex puidens pparat ingenium cũ quocũq; modo est possibile ei: donec redire faciat figurã ad formã nãtem: aut ppe eam: z ipsemet infirmus fm q̃ cõuenit ei q̃ operatione z instrumẽtis in pluriminis disponibus.

¶ De adherentia palpebre oculi cum cõiunctiua aut cornea. CAP. XV.

Quando: accidit b consolidatio multis hominibus ita vt consolidetur palpebra supioz cum albedine oculi z. phibeat eum a facilitate motus z. phibeat ipsum ab opationibus suis naturalibus. Oportet ergo q̃ intromittas extremitates radij sub palpebra z eleues eam sursum: aut extendas eam cũ vncino: deinde incide adherẽtiam cum spatumili subtili: q̃d non sit cum acuitate incisionis spatumilii: ĩmo sit obtusium parumper vt non inquietetur infirmus apud opationem z remoueatur spatumile z ledat oculum cũ acuitate sua: et sit incisio tua quasi tu excoies illam adherentiam cum facilitate: donec quãdo redit palpebra fm formam sua nãles: z sanetur adherentia tota. Iunde tunc in oculis aquã salsam cũ qua ablue ipm: aut distilla in ipm ex fief facto ex giniar dissoluto cum aqua. Deinde separa inter palpebram z oculum cũ tuis licinis linis: pone sup oculum lanam insuffam cũ albugine oui: z post diem tertium: vtere fiefet cum solidatiuis donec sanetur.

¶ De incisione vngule z eminentie carnis lachrymarum. CAP. XVI.

Cias q̃ vngula est fm duos modos: aut est nerosa: z est similis sifach duro subtili: aut est nõ nerosa similis bumiditati cõgelate albe: quando tangit eam ferrus aut conaris capere eam cũ vncino abscindit: z nõ. figitur in ea vncius: z vtreq; spes non incipiunt nisi a lachrymali maiore vsq; ad pauladim: donec cooperit visum: z prohibet lumen z motum oculi. Et modus opandi in incisione eius est: vt ponat in firmus caput suũ in sinu tuo: deinde aperi oculos eius: z eleua palpebam manu tua. Deinde collige vngulas cũ vncino pauce pulationis: z retẽde eam ad supioza. Deinde accipe acum z intromitte in eam filum z pilis equi vel bouis: aut vacce: z filus forte z duplica extremitatẽ acus parũper: z fige eas in medio vngule z penetra eam cũ acu: z liga cũ filo vngulam z extende eã ad supioza. z excozia cũ pilo latus vngule q̃ segtur pupillam ac si tu ferres eam cũ pilo vsq; ad postremus eius. Deinde incide residui in radice lachrymalis cũ spatumili subtili: aut cũ forficibus partis: z binitte carnẽ lachrymalis naturalẽ vt non accidat ex incisione eius cursus lachrymarũ assiduus. Et q̃nq; extendit vngula cũ vncino solo: aut cũ filo sicut diximus. Deinde excoziaf cus spatumili leni. cui bec est forma z caue ne tangat spatumile tunicã corneã z accidat in ea ruptura z perforetur pupilla. Deinde post incisionẽ proyce in oculus aligd salis contriti aut ex fief facto ex giniar z dimitte ipm vsq; ad diem alii. Deinde cura ipsũ cũ eo q̃d ops vsq; quo sanet. ¶ Et si vngula est nõ nerosa z nõ potes intromittere in eam acus neq; figatur in ea vncinus: etc multo tiens curat b ipẽs vngule cum medicinis: z sanatur sicut narrauiu in diuisione. Et si vis incidere eam: etc aperi oculum infirmi z accipe spatumile subtile lene: deinde acuitatis fm banc formam. Et rade vngulas desuper ratione cum subtilitate. Et si vides q̃ ipsa raritas carnis z confringitur z imprimit in eam ratio: tunc distilla ex boza tua in oculus z fief facto ex giniar: aut ex fief rubeo: aut fale trito: z opila oculũ vsq; ad diem alium. Deinde itera sup ipsas opationem donec remoueatur totũ eã. Nisi contrariũ sit tibi in oculo apostema calidum: deinde dimitte ipsas: z cura apostema donec sanet. Deinde itera opationem super ipsam cum ratione donec sanetur.

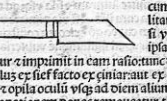

Eminẽtia ãt carnis lachrymalis si nocet i octo nocumẽto magno suspẽdat q̃ vncio z ticide ex ea ptẽ eã: z nõ vltimes in icisione vt nõ accidat curtius lachrymar. Deinde fila lachrymale fief rubeũ aut facũ ex giniar: donec sanet.

¶ De incisione alguardenici: z carne nata in oculo. CAP. XVII.

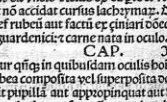

Alcitur q̃nq; in quibusdam oculis bolium caro rubea composita vel superposita donec cooperit pupillã aut appropinquat aut stringit super palpebras z fortasse mertit palpebras ad exteriora z assimilat rose balaustie.

¶ Et opatio in ea etiam est: vt ponat in firmus capit suũ in sinu suo. Deinde aperi oculos eius: z collige illam carnem toram cum vncinis contienentibus ad illud: z tene illud cũ forcipe vno: aut gesti. Deinde incide carnẽ in parmis: donec finiatur totũ eius cũ incisoio. Et caue ab oculo vt non ledas ipm apud opationem z fit incisio tua qua ipsam incidis: aut cũ spatumili q̃ narrauimus in incisione vngule: aut cum forficibus partis cum quibus colligitur alebel fm q̃ venier forma eius post hoc capitulum.

¶ Cum ergo cõpletur incisio tua z remoueatur tota alguardenigitur simple oculum aut ex fale contrito: aut distilla in eã pulucrem rubeũ: z similia illi ex medicinis corrosiuis: z pone sup oculũ defosis cotũ cũ albugine oui: vt securẽt ab apostemate calido. Et si remanet ex guardenici aligd z dñãt tibi sanguis calidus: z times apostema calm: tunc dimitte oculũ z cura ipsũ cũ eo q̃d sedat apa. Deinde itera sup ipsm cũ opatione donec sanet. Et fili fac cũ carne addita q̃ accidit in oculo ex hac ipẽ. Verũtẽ q̃ vs alienes curationẽ ois oculi debilis ex via nãli: aut ex via accritali opando cũ ferro: z nõ itromittas manũ tua in aligd barus opõnũ: donec videas q̃ illõ mẽbr est tolerãs illã opõne.

¶ De collectione sebel ex oculo. CAP. XVIII.

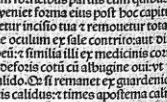

Ebel sunt yene rubee que tenunt sup oculum z. phibent visui opationem suam: z debilitant oculũ cũ longitudine eierum: necesse est ergo tibi in pmis vt q̃sideres: q̃ si oculus in quo est

sebel est fortis: z non est in eo egritudo aliq̃ preter sebel. Ergo tunc collige sebel eius: z est vt precipias firmo: vt ponat capitē suum in sinu tuo. deinde suspende illas venas cum vncino vno: aut duobus fm quidentias tuas: z sit vncinus nō subtilis duplationis: fm hanc formā.

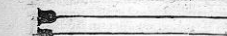

Aut sint duo vncini gradati in corpe vno. fm hāc formā.

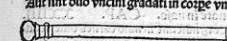

Deinde collige cum forficibus subtilibus illas venas cū subtilitate: z absterge sanguinem hora post horas: donec videas illas venas remoueri ex oculo: z resoluūtur: z cauiēne ledas oculum cus extremitatibus spatumilis: z sit operatio tua in meridie corās fole: z fis firmus in operatione tua valde: vt non incidas nisi illas venas: z cum tu expleueris: tunc distilla in oculum sicf viride: aut rubeū: vt sua acuitate corrodat q̃ remanfit ex sebel. Si autem non est tibi possibile colligere illud tuorum in illa hora: tunc emplastra oculum cum eo quod sedat dolores oculi: z dimitte ipsum diebus aliquot: donec sedetur dolor eius: z fecneretur ab apostemate calido: deide itera super ipsum secundū modus eundem donec sanetur. z hec est forma forficis.

De reductione arissati ad nasus. CAP. XIX.

Dominat medici arissati fistulā quā curas cū caurerie: aut cum medicina acuta comburente fcōm q̃ precessit eius narratio: z non sanatur: tunc non est ingenius in ea: nisi vt findas super apostema apud natinutatem eius: z extrahas totam humiditates que est in eo z pus: donec detegatur os. Cum ergo detegīt os: z vides in eo corruptionem aut nigredinem: tunc rade ipsum cuꝫ instrumento. cuius forma est hec.

Et nomiatur aspercapitis: fiat ex ferro indo: z sit caput eius rotundum sicut asir: q̃ sit punctatū punctatione lime: aut punctatione alisfulseri punctatione subtili: z pone ipsum super locum corruptum ossis. Deinde reuoluie ipsum inter digitos tuos: z tu pneme manum mas parūper: donec scias q̃ illa corruptio iam rasa est: z fac illud aliquotiens. Deinde restaura locum cuꝫ medicinis exicratiuis stipticis. Si ergo cōsolidatur locus: z nascitur in eo caro: z absciditur cursus sanie: z remanet quadragīta diebus: z non renouatur: z non apostematur: z non accidit in eo accidens: tunc scias quia iam sanatus est. Et si non: tunc non est in eo ingenium: nisi reducere fistulam ad foramen nasi secundū banc formam: z est vt deregas ab osse secundo cum ferro: aut cum medicina acuta: et cum detectum est os: tunc accipe terebrum secundum banc formam.

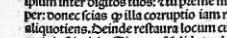

Sit extremitas ferrea triāgulata: z lignū ei⁹ sit piramis extenuata vsq̃ ad extremitatē sicut vides. deide pone illud super os ipm: z fit illud ꝓpe lachrymale: z eloga manū tuā ab oculo paꝫ. deide reuoluie manū tuā cū terebro donec penetret os: z sentiat illud ifirm⁹: p hoc q̃ inuenit vētus exire ex eo qñ tenet manū tuā sup nasū suū. Ergo tūc restaura locū cū medicinis stipticis exiccantib⁹ sicut docui te. Cū ergo nascīt caro: z indurat locus: tunc materia que effunde bas ad exterior: z redit ad nasum. est ergo le tiius illud super infirmum.

De reductione eminentie oculi. CAP. XX.

Quando cuiuset oculus cū totalitate sua: z nō accidit i visū nocumētū nec; diminitio: tunc ops vt soluas ifirmū: deide fle botomes eius. posita ponas ventosas in cervice absq; scarificatione z fuge suctione. deide pone sup oculū linimētum q̃ sit ex acatia: z aloe: z olibano: z farcocolla. Deide strige oculū desup sup emplū cū pulillis mlcis. Et modus pulillorꝫ est: vt accipias pānos lenes multos. z duplicet eis pānis ex eis sup q̃nuo: z fac ex eis multos. deide pone eos vnū sup alū: fm q̃titatē qua idiget oculus: deide strige sup ipsos cū pāno duro strictura fortī. Et itera ventosas cū suctione sine scarificatione. Deide auferventosas: z dimitte oculū strictus die z nocte. Si aut ligamētū iterū mollificat: tūc ops vt stringat multū: deinde auferligamētū post die z nocte sicut dixim⁹. Si q̃ videoculū iaꝫ redisse vue tunice est bonū. z si non. tunc itera emplū: z pulillos: z strictura: z vētosas donec sanet.

De incisione vue tunice. CAP. XXI.

Quando accidit disruptio in tunica vuea. deeminet z pcedit extra palpebras sicut grana vue: z fedat forma bois pp illud. Et vis incidere illud: tūc opatio in eo est fm q̃ nar ro: z est vt intromittas acū in radice vue ab iferiori ad supiorē partē. Deide itromitte acū aliā in qua sit filū duplū a pre lachrymalis. z fac eaꝫ penetrare: z dimitte acū pmā fm disponē suā. deinde incide locum filī duplī: z liga cū o parte vue in circuitu acus: z stringe eaꝫ multū. deide extrahe acū: z pone sup oculū lanā ifusaꝫ in albugine oui: z dimitte eū donec cadat filū cū vua. deide cura oculū cū eo qd̃ ꝓstat ipsi: dōec sanet vulⁿ. z q̃tiqꝫ strigīt vua ab oī pte cū circlo: z pāno: dōec addat oculus eminētia magna: deide pfozet cū spatūli subtili: q̃ pueniat ad pfūdū oculī: z currat būiditas albugīea: z descendat oculus: z ingrediat statī: deide strige eū dōec sanet.

De curatione alcomnati. CAP. XXII.

Et egritudo que noiat alcōnati: nō est nisi sanies q̃ aggregat in oculo similis aque descēdēti: z nō est ipa. Et modus opandi in ea è vt facias sedere ifirmū sup sedē pparatū vel directū. deide accipe caput ei⁹ manibus tuis a partib⁹ suab⁹: z move ipm donec videas sanies puenire ad iferiora oculis tuis: deide figat z nō descēdat: z abiolutaꝫ lumē: z videat ifirm⁹ res sicut videbat: z si nō descēdit iferi⁹: ficias q: è aq̃. Si aut nō pparat descēsus sanieī cū eo q̃ dixim⁹: tūc fac sedere ifirmū iter man⁹ tuas: deide accipe spatūle sbtile: z finde cū eo supa pānū colliū cōneū pariūper apud ꝓiuatiōes suūctiue cū tunica cornea i cotona dōec egrediat: tūc distila in oculū aquā calaꝫ i q̃ miscuisti mel: aut aquā i q̃ i bulisti fenū grecū: z mel: bin cuper cū reliq̃ curatōe dōec sanet.

¶ De cura aq̃:q̃ dicẽdit i oclo vl̃ cataracta. CA. XXIII

Am diximus spes aq̃ in diuisiõe: ⁊ que menit ad pfozadus ꝓmone declarãte ⁊ exponẽte: tũc accipe illud idẽ fm sanitatẽ. Cunc q̃ ops vt sa cias sedere firmũ iter man' tuas q̃ratus op positũ lumini: ppe fol: ⁊ liga oculũ eĩ' sanũ: ⁊ strige eũ valde: deide palpebrã oculi eĩ' manu tua ꝓtra: si oculus in quo est aq̃ est oculus sinister: aut manu tua si nistra: si oculus ẽ dexter. Deide accipe manu tua dexta almagda: si oculus ẽ sinister: aut manu tua sinistra: si ocu lus est dexter. Deide pone extremitates almagda ꝓpe cozonã per grossitudinẽ radij in ipsa albedine oculi appa rente lachrymalis minozis: deide ipelle almagda cũ vir tute: ⁊ tu reuoluis cũ eo manũ tuã: dõec penetret in albu ginẽ oculi: ⁊ sentias q̃ almagda iã puenit ad rẽ vacuam. Et ops: vt sit mẽsura itineris almagda ad pofundũ: men sura spacij q̃ est a pupilla vsq; ad finem nigredinis: ⁊ est cozona oculi. videbis eni es i ipsa pupilla visiõe oculi: pp claritatẽ tunice cornee. Deinde pone almagda vsq; ad locũ in quo est aq̃: deinde ꝑme ipm iferius vice vna post aliã. Si ergo deścedit aqua stari: tũc ifirmus videt illud sup q̃ aperit visus suũ stati: ⁊ almagda in oculo suo: pein de gescas paululũ. Si q̃ descedat aq̃: tũc depone eã scõb pter q̃ egrediat almagda. Qñ ergo figit: ⁊ nõ ascendit: tũc extrahe almagda cũ facilitate: ⁊ tu reuoluis manum tuã paulatim. deinde dissolue in aqua aliqd ex fale claro gẽme: ⁊ ablue cũ eo oculũ de int°. Deide pone extra ocu lus cotũ stupam: aut lanã infusas oleo rosato: ⁊ albugine ouũ: ⁊ liga cum eo oculũ sanũ. Tlos aũt ⁊ illi qui sunt no stri cõpotis ponimus sup eus cimiñũ trium cũ albumĩe ouũ. ¶ Qz fi nõ obedit tibi almagda ad introitũ in oculũ ꝓter duricie suam: qñ ex boibus est: cui° oculus est du rus valde: tunc ops vt accipias spatumile: q̃ nominatur alberid. cuius bec est forma.

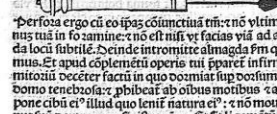

Perfoza ergo cũ eo ispas cõmctiuã trã: ⁊ nõ vltimes ma nus tua in fo zamine: ⁊ nõ est nisi vt facias viã ad almag da locũ subtilẽ. Deinde intromitte almagda fm q̃ dixi mus. Et apud cõplmẽtũ operis tui ppareẽ infirmo doz mitoriũ decẽter factũ in quo dormiat sup dorsum suũ in domo tenebrosa: ⁊ phibeat ab oĩbus motibus ⁊ a tussi: ⁊ pone eũ ei° illud quo lenifẽ natura ei° ⁊ nõ mouear ca pur suũ dextra neq; sinistra oino. Et fit ligamẽtũ fm di spositionẽ suã vsq; ad diẽ tertiũ: ⁊ deide solue illud in illa domo tenebrosa: ⁊ experire visus ei°: ⁊ fac eũ videre res. deinde reduc ligamẽtũ vsq; ad dies septimũ: ⁊ nõ ops vt faciat illud in boza curatõis: aut post incisionem statim: imo ops vt alienes illud: ꝓperea q̃ aqua ascẽdit veloci ter per aspectũ vehementẽ. ¶ Si aũt accidit apostema calidũ: tunc ops vt soluas oculũ ante septimũ: ⁊ rectifica illud cũ eo q̃ sedat apostema: donec q̃n sedat: tũc absol ue ipsius visus: ⁊ pone sup facie eĩ° ozale quo regat visus eius sub eo diebꝰ aliquot: ipso existẽte in illa domo tene brosa. Deide egrediat a domo gradatis: ⁊ cõuertet in cau sis suis. Et scias q̃ in zaltrea non excusat discipulus a vi sione aliquotiẽs: tũc enĩ audeat sup operationẽ: ⁊ iã qdes peruenit ad nos de quodas ex illis q̃ sunt de alayrach: q̃ dixit q̃ factũ fuit in alayrach magdaan pfozatũ quo sũ gitur aqua. veruꝫ ego non vidi aliquẽ in terra nostra qui fecerit illud: neq; legi illud in aliquo ex libris antiquoꝝ: ⁊ est possibile vt sit illud nouũ. ⁊ iste sunt forme sperum ex magdea vt stet sup ea: qui ea ignozat. Siant ex ere pro prie: ⁊ sint extremitates eozum cũ bac eadem subtilitate triangulata ⁊ extremitas acuta.

¶ De cura carnis nate in naso. CAP. XXIIII.

Vandoq; nascunt in naso carnes diuerse ad dite ex gbus est aliqd q̃ assimilat scꝰpioni multozũ pedũ. ⁊ ex ea est caro cancerosa: lapi dea: fusci coloris: ⁊ ex ea est que est caro lenis non fusci coloris. ¶ In ea ergo q̃ ex istis car nibus est lenis: non fraudulenta neq; cancerosa. Ops vt facias sedere infirmũ inter manus tuas oppositus soli: ⁊ aperi nares eius: ⁊ pyce vncinus in illas carnes: deide trabe eas ad exteriozã: ⁊ incide q̃ cõprehẽdisti ex eis cũ spatumili subtili acuto a parte yna: dõec scias q̃ caro to ta iam ablata est. ¶ Qz si remaneret aliquid ex ea cuius abscisio non est possibilis: tunc rade illud cũ ꝫ vno instru mentoꝫm subtiliꝫ cum facilitate: donec nõ remaneat ex eo aliquid. Si autẽ sanguis tibi dominatur: aut acci dat apostema calidum: tunc oppone ei per id q̃ oportet: aut est ex apostematibus malignis: tunc pparẽ cauteri zando eum donec abscindat sanguis: ⁊ auferanẽ omnes carnes. Deinde pyciatur in nasum post incisionẽ acetũ: ⁊ aqua: aut vinũ. Si autẽ aperitur nasus: ⁊ procedat ex eo humiditas vsq; ad palatũ: tunc scias q̃ ias sanus est. Si vero nõ penetrat humiditas fm q̃ oportet: tũc scias q̃ intra ipsum est caro nata in superioribus ossibꝰ nasi: ad quẽ nõ peruenit cũ incisiõe instrumentũ. Cunc ergo oportet vt intromittas filũ: linĩ cui sit quedaꝫ grossitudo: ⁊ noda in eo nodos multos: ⁊ pone inter omnem nodũ quãtitatẽ digiti: aut minus: ⁊ ingeniet infirmus: vt mittat extremitates: vnas fili in nasum cũ radiouat eũ quo possibile est eĩ postq̃ fecerit ipsum simile aser: ⁊ tra bat odozatum suum donec peruenĩat vsq; ad caassum: ⁊ egrediatur super guttur suum: ⁊ multozies quidem fa cium simile huic artoni pueri in scolis: ⁊ est res facilis et ⁊ quã vult: deinde pone duas extremitates fili: extremita tem vnam que egreditur super nasum: ⁊ alteram que re manſit in naso. Deinde administra seratuam carnis: cũ nodis qui sunt in filo. Sac illud donec scias q̃ carnes iaꝫ sunt cum nodis fili. Deinde extrahe filum: ⁊ pone in na sum post abstersionem sanguinis licinium q̃ imbibisti in vnguento egiptio. fac illud tribus diebus: aut plus do nec vngueꝫtuꝫ corrodat totum q̃ remansit ex carnib°. Deinde pone in fine rei in nasum cãnulam de plumbo: dieb° aliquot donec sanetur. ¶ Si autẽ indiger curatio ne que ejiccet vtere illa. ⁊ hec est forma instrumenti.

Ad caput purgiũ faciendũ. cũ quo distillãtur olea: ⁊ alis medicine in nasus. fac illud ex argento: aut ere: q̃ sit si

mile lãpadi partue apertus; sicut cõcula: ⁊ meat' eius fili: ⁊ si vis fac cãnul.ꝫ clausa: sicut cãna: ⁊ cõcula instrumẽti ad caput purgiũ faciendo sit plena detectu: cui sit manubriũ in postremo eius: cũ quo teneas ipsa: qñ calefacis in ea olei: aut qõ vis ex fuccis: ⁊ reb' ꝰ furpibilibus.

De cura thelui nasi. CAP. XXV.

Multoties nascitur in extremitate nasi thelui: ⁊ magnificat: ⁊ augmẽtat cũ die ꝯ: donec fedus sit a spectus ei'. Et ꝓpter illud ops vt icidas illud in ꝓcipio apparitiõis eius: ⁊ eradices totũ eius. Deide pone sup locũ aut cauteriũ: aut me dicina cõbuerentẽ q̃ stat loco eius. Si ergo tardat incisio et' donec magnificet: tũc cõsidera si est lapideũ durũ fuscũ coloris pauci sensus: tũc nõ tãgas ipm cũ ferro qñ est apa cancerosum. Multotiẽs eni vidi q incisit bõ apostema: ⁊ accidit ex eo malitia magna sup illũ qui ipm habebat. Et si apa est lenis tactus non fusci coloris: ⁊ vides q icisio possibilis est in toto ei': tũc eua cua ifirmui: ⁊ incide ipsum fine timore absq; paũore: ⁊ cura locum cum eo qõ exiccat ⁊ constringit donec sanetur.

De sutura nasi ⁊ labꝫ ⁊ auris. CAP. XXVI.

Cias q: qñ accidit solo cõtinuitatis in vna harum cartilaginũ: pax cõfert in ea opationisi in qbusdã boibus. Ops ergo qñ accidit alicui aliq ex illo vt cõsideres si est vulnꝰ recẽs cũ sanguine suo: ⁊ tunc aggrega duo labia vulneris cũ sutura. deinde cura ipm donec sanet. Et si solutiõis cõtinuitatis labia iã separata sunt: ⁊ facta est vna q̃ pars sana: tũc ops vt ex cozices oẽm partẽ a cute sua apparente donec sanguinet. deide aggrega duo labia cũ sutura: ⁊ stringe ea: ⁊ pulneris a sup ipm sanguines draconis ⁊ olibanũ trita: ⁊ pone supra pulueres frustũ emplastri dia finicon: ⁊ alicui' alterius ex emplastris consolidatiuis: ⁊ dimitte ipm ligatum duobus diebus: aut tribus. deinde solue ipm: ⁊ permuta medicinã: ⁊ dimitte ipm donec abscidant fila per se. deide cura ipm cũ vnguẽto donec sanet. Modus aũt future est vt aggreges solutionẽ ꝛtinuitatis: aut cũ acub' ꝰ sicut narratum ꝰ in sutura ventris: aut aggrega solonẽ cũ filo licut feci ꝛ te scire.

De extractiõe nodoꝝ labioꝝ. CAP. XXVII.

Ultis quidẽ boib' accidit plerũq; in interiorib' labioꝝ suoꝝ apata dura silia granis berbiꝝ: q̃ dẽ eoꝝ minora ⁊ maiora. Ergo ops vt cõuertas labiũ: ⁊ findas sup oẽs nodũ ei': ⁊ suspẽdas ipm cũ vncino: ⁊ icidas ipm ab oi pte. Deide ipleas locũ post incisionẽ ẋegi trito donec abscidatur sanguis. deide collũ cũ acete: ⁊ cure locus cũ eo in quo est stipticitas vsq;quo sanetur vulnera.

De icisiõe carnis nate sup giginã. CAP. XXVIII.

Ultoties nascit sup gingiuaꝝ caro addita quã antiq noiant abulusi. Ops g̃vt suspẽdas eã cũ vncio: aut teneas eã cũ forcipib' ⁊ icidas eam apud radicẽ suã: ⁊ dimittas sanies currere: aut sanguinẽ. deide pone sup locum ẋegi tritũ: aut alios pulueres stipticos ⁊ iccatiuos. Et si redit illa caro post curationẽ. nã multoties redit: tũc icide eã sẽdo ⁊ cauterisa ipsam: ipsa nãq; nõ redit post cauteriũ.

De rasione dentiũ cũ ferro. CAP. XXIX.

Uando aggregant' in supficieꝫ dentiũ ab interioꝝ pte ⁊ exterioꝝ pte ⁊ iter gigiuas cozices alperi turpes: ⁊ qñq; ꝰ ingrant: ⁊ citrini fiũt ⁊ virides: donec puenit ex illo corruptio ad gingiuã: ⁊ fedi fiũt oẽes p illud. Ops q̃ vt facias federe ifirmã iter m an̄ tuas: ⁊ caput ei' ꝰ i sinu tuo: ⁊ rade molã ⁊ dentẽ i quo apparẽt tibi cozices: ⁊ res sitis arene: donec nõ remaneat ex eis aliqd: ⁊ fili fac de nigredine ⁊ viriditate ⁊ citrinitate ⁊ alus donec mundent. Si ergo auferat q̃ ꝰ in eis ẽ a ꝓcipio rasiõis bonũ ẽ. ⁊ si nõ. tũc itera sup eos rasionẽ die alio scõ ⁊ tertio: doec adultimũ pueniat studiũ i eo qõ vis. Et ſcias q̃ dẽs idiget ra-

De sunt forme rasoziozum dentium.

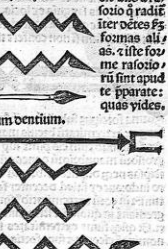

De extractiõe dolozis dentiũ. CAP. XXX.

Potest vt cures dentẽ a doloze suo cũ omni ingenio ⁊ tardes in eradicatiõe ei'. Nõ est eni qõ vices ei' supplear qñ eradicat: qñ est suba sublimis: donec qñ nõ est excusatio de eradicatiõe eius: tunc ops qñ cogit infirmus eradicare ipm: vt firmetur ⁊ certificetur apud te dens dolẽs. Multoties eni decipit infirmũ dolor: ⁊ putat quia est in dente suo: ⁊ eradicat ipsum. deinde nõ recedit dolor donec eradicatur dens infirmus. Nos enis iam vidimus illud ex operatiõe flebotomatoꝝ. Cuꝝ ergo certificatur apud te dens dolens ipsemet. Tũc oportet vt scarifices in circuitu dentis cũ spatumili: in quo sit quiddãꝫ virtutis donec soluatur gingiua ab omni parte: deinde mouat ipsum digitis tuis: aut cuꝝ forficibus subtilibus in primis paulatim: donec concutias ipsum. Deinde loca tũc in eo forcipes magnos locatiõe bona: ⁊ caput infirmi inter genua tua: qõ iam bene tenuistiita q̃ non moueatur: deinde trahe dentem fm rectitudinem: vt non frangas ipsum. Si ergo non egredit: tunc accipe aliq̃ illoꝝ instrumentoꝝ: ⁊ intromitte ipm sub eo ab omni parte cũ faci-

litate ⁊ conare motionē eius sicut fecisti in pmis. Si aut dens est pforatus: aut corrosus: tūc ops vt ipleas illud ramē pāno: ⁊ stringas ipm cū extremitate radꝰ subtilis: vt nō frangat in boꝛa cōstrictiōis tue sup ipm cū forcipibus. Et ops vt exquisite agas cū scarificatione in circuitu gingiue ab oi parte multū. Et cultodi fortiudinē tuā vt nō frangas ipm ⁊ remaneat pars ei⁹: ⁊ redeat sup ifirmū ex ea malitia que sit maioꝛ doloꝛe ei⁹ pmo. Et caue ne fatias illud qō ignoꝛātes faciūt flebotomatoꝛes in festinatione sua: ⁊ audacia ipsoꝛ super eradicationē ei⁹: pter qō administrēt illud qō narrauim⁹. Multotiens eni faciūt euenire sup boies infirmitates magnas quarū difficiliores sunt vt frangāt ⁊ remaneāt radices eius oēs: aut qdā earū: aut vt extrahāt ipm cū quibusdaꝫ ossibus mādibu lesicut testificati sum⁹ multotiēs illud. deide colluatur post eradicationē ei⁹ cū vino aut cū aceto ⁊ sale. ¶ Qn si accidat fluꝛius sanguis ex locis. multotiens eniꝫ accidit. ergo tere tunc aliquid ex segi ⁊ imple cuꝫ eo locū: ⁊ si nō cauteriꝫa ipsum si non confert tibi ꝫegi.

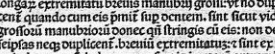

Forma forcipiꝫ subtiliū quib⁹ mouet dens in pmis: sint longaꝫ extremitatū bꝛeuis manubꝛū grossi: vt nō duplicent quando cum eis pmiē fuꝛ dentem. sint sicut vides grossoꝛū manubꝛioꝛū donec qū stringis cū eis: non dent seipsas neq duplicent. bꝛeuiū extremitatuꝫ: ⁊ sint ex ferro indo: aut ex faled decenter facti directarū extremitatum: ⁊ in coīū extremitatib⁹ sint dentes: quoꝛ quidā ingrediant in quosdā ⁊ stringant constrictiōe decenti foꝛti. Et qdꝫ fiunt extremitates sicut forma oziꝫ auis que nominat ciconia ⁊ fiunt foꝛtis cōstrictionis.

¶ De eradicatione dentiuꝫ ⁊ extractione ossium mandibularum fractoꝛum. CAP. XXXI.

Uando remanet apud eradicationē dētis q frāgit aliqd: tūc ops vt ponas sup locū cotuꝫ cū butyro de vino: aut duob⁹ ꝓiebꝰ: ꝓdec mollificet loc⁹: deīn ꝓtromitte ad ipꝰ algesti: aut forcipes quoꝫum extremitates assimilantur oꝛi auis que nominatur ciconia. forma forcipum.

Sint extremitates eoꝝ facte sicut lima de itus: aut sicut aliꝫ silꝫegi. Si q nō obedit tibi ad exitū cū istis forcipib⁹: tunc opꝫ: vt caues sup radicē: ⁊ detegas carnē tota: ⁊ ꝓtromittas istrm q noiaꝫ. i. palāca atali parua. cui⁹ foꝛ ē h.

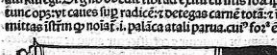

Sit bꝛeuis extremitatis grosse paruāpter: ⁊ nō sit ibibitus vt nō frāgat. si q egredit radiꝫ p illud est bonū: ⁊ si nō: iuꝝare cū istis istrumentis aliꝫ quoꝝ forme fuit iste.

Forma pmi triāgulare extreitatis in q ē qdā grossitudo.

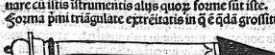

Forma triangulate extremitatis subtilis.

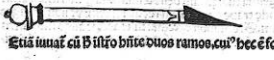

Etiā iuuaꝫ cū B istro b sire duoꝰ ramoꝰ, cui⁹ hec ē foꝛ.

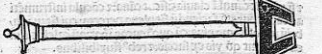

Et cū aliꝫ instris ⁊ ferramētis q̄ pcesserūt ⁊ rasiōe dētiū: Etiā fit iuuamtū cū b istro q assilāt yncio magno. b⁹ foꝛ.

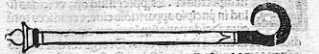

Triangulate extremitatis tote in q est qdā grossitudinis vt nō frāgat: ⁊ sit nō ibibitus: ⁊ ḡcias q istra dentiū sit multa: ⁊ sit reliq istra nō cōpuant. ⁊ ar tifex pudēs subtilis in arte sua iuenit p se ipm instrm: fm illud qō significāt ei opatio ⁊ egritudies ipse. Qm ex egritudib⁹ iut ad q̄s nō dixerūt antiq istrs pp diuersitatē ipēz eaꝝ. Si at frangat os ex mādibula aut ex aliꝫ ossibus oziꝫ: aut putrefit: tunc perscrutare super ipsum in loco suo cuꝫ eo qō euenit: et ex instrumētis ⁊ forcipibus q̄ dixi in extractōe radicū ⁊ iuuare cū gesti. cuius forma est hec.

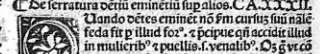

Si ⁊ eo qdā grossitudiꝫ paulati vt frāgat vl teneat cū eo os ⁊ ti fugiat ⁊ vadat: dōec egrediat os ⁊ restaura locū cū medicis ꝓueniēte ad illū. Si at i osse ē putredo pua: tūc rade ipm a putredine sua: ⁊ cura ipm donec saneꝫ.

¶ De serratura dētiū eminētiū sup alios. CAPXXII.

Uando dētes eminēt nō ꝑm cursus suū nālē feda fit p illud foꝛ. ⁊ ꝓcipue q̄ accidit illud in mulieribꝰ ⁊ puellis. s. venatib⁹. Oꝝ g vt cōsideres. nā si dēs est nar ꝓst dētē aliꝫ: ⁊ nō locat⁹ vel ē possibilis ei⁹ serratura neq limatura ipsi⁹: tūc eradica ipm: ⁊ si est ānexus cū dēte aliꝫ: tūc incide ipsum cū isto instrumēto. cuius hec est forma.

Est simile rostro paruo: ⁊ sit ex ferro indo acute extremitatis valde. Et sit incisio tua qua ipm incidis in diebus multis: ⁊ ꝓpter duricie dētis: ⁊ vt nō cōmoueat aliꝫ ex dētib⁹. Si aut est eminēs ex pauladi in diebus multis: ⁊ ꝓpter duricie dētis: ⁊ vt nō cōmoueat aliꝫ ex dētib⁹. Si aut est eminēs ex pauladi ⁊ ex ossibus. ⁊ cura ipm cum lima ex indo: cuius forma est hec.

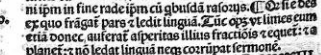

Sit totū ex indo ⁊ manubꝛū ei⁹ minuꝫ pūctoꝝ valde. sic lima cū q fiūt acus: cū quo limet dēs paulati i diebus multis cū facilitate: vt nō cōmoueat dēs ⁊ cadat: deide leni ipm in fine rade ipm cū gbuldā rasoꝝ. Qn si ē dēs ex quo frāgat pars ⁊ ledit linguā. Tūc ops vt limes eum etiā donec auferat asperitas illius fractiois ⁊ equet: ⁊ planet: ⁊ nō ledat linguā neq corrūpat sermonē.

¶ De retatōe dentiū cū filis auri. CAP. XXXIII.

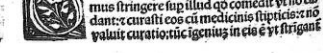

Uando accidit dētibus anteriōib⁹ cōcussio ⁊ cōmotio a pcussiōe aut casu: ⁊ non pōt infirmus stringere sup illud q̄ comedit vt nō cadant: ⁊ curasti eos cū medicinis stipticis: ⁊ nō valuit curatio: tūc igeniuꝫ in eis ē vt strigant

cum filo auricqñ argentū fit viride z putrefit post dies. Sed aurū nun q̃ mutat. z ſit filū mediuꝫ in fubriltate z groſſicie ſm quãtitates q̃ capiat inter dentes. Et ſoma quidē retationis eſt vt accipias filū: z intromittas duplū eius inter duos dēres ſanos: deide teneas cū duabus extremitatib̃ fili inter dēres motos: vn̄ ſit aut plures donec puenias cū rela vſq; ad dentē ſanū alteri⁹ partis: deide iterā retura vſq; ad partē a qua ſcepiſti: z ſtringe mamum tuā cū ſubtilitate z ſapientia: donec nō remoueatur puctus: z ſit cōſtricto tua qua ſtringis filū: aput radices dentiū vt nō euadat: deide icide extremitates fili ſuperfluentes cū forficibus: z aggrega vtriq; z conuerte eas cum geſti: z occulta ipſas inter dentē ſanū z dentē motū: vt nō ledat lingua: deinde dimittat ita ſtrictum dum remanet. Si autē ſoluiſt aut inciditur ſtringe eos cum filo alio z habit cū eo taliter tpe toto. hec eſt forma dēriū.

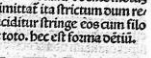

Et figura retarionis duoꝝ dentiuꝫ ſanorū: z duoꝝ dentiū motoꝝ ſicut vides. Et q̃ſiꝫ fit vt redeat dens vnus aut duo poſt caſum vtriuſq; in locis ſuis: z retentur ſicut narrauimus: z remaneāt: z nō facit illud niſi artifex prudens patiens. Et q̃ſiꝫ aptat aliqd eſſe oſſib̃ vaccinis: z fit ex eo ſic ſoma dentis z poniſ in loco ex quo minuiſ dens z ſtringiſ ſicut diximus: z remanet: z ſeruiſ cū eo tēpore longo.

¶ De incisione ligamēti q̃o accidit ſub lingua: z prohibet loquelam. CAP. XXXIIII.

Vandoꝫ hoc eſt ligamētū q̃o accidit ſub lingua: aut naturalis cū quo naſcit hō. aut accidentale a vulnere q̃o iam cōſolidatuꝫ eſt. Et operatio in eo eſt vt aperias os infirmi in capite eius in ſinu tuo: z eleua lingua eius: deinde incide illud ligamētū neruoſiꝫ per latitudinē donec ſoluatur lingua a retentione ſua. ¶ Et ſi in eo fuerit q̃dā duriciei z nodationis: z fuerit illud ex cōſolidatione vulneris tūc, pyce in illud vncinu: z finde illud per latitudinē donec incidas ligamentū z ſoluatur nodatio. Et caue ne fit fiſſura in pfundo carnis: z incidas arteriaꝫ illic: z accidat fluxus ſanguinis. Deinde colluatur in veſtigio incitionis cum aqua roſata: aut cum aceto: aut aqua frigida. Deinde pone ſub lingua licinium ex lino q̃o teneat infirmus in omni nocte: vt non cōſolidetur ſecido. Si autem accidat fluxus ſanguinis: tunc pone ſuper locum ſegi tritum. Si vero vincit te ſanguis: tunc cauteriza locum cuꝫ cauterio lentigino ſo q̃o cōuenit ad illud: deide cura ipm cum reliqua curatione donec ſanetur.

¶ De ejectione ranule q̃ ſit ſub lingua. CA. XXXV.

Vandoꝫ accidit ſub lingua apoſtea q̃o aſſimilatur rane parue: pbidens linguaꝫ ab operatione ſua naturali: z fortaſſe magnificatur adeo donec implet os. Et operatio in eo eſt vt aperias os infirmi coram ſole: z conſidera apoſtema. Si ergo vides ipſuꝫ fuſci colorisꝫ aut nigri durum: cui non inuenit infirmus ſenſum: tunc non tangas ipſum: quoniam eſt cancer: z ſi eſt decliue ad albedinem in quo eſt humiditas: tunc pouꝫce in ipſuꝫ vncinum: z incide ipſum cum ſpatumili ſubtilitate libera ipſum ab omni parte. ¶ Et ſi vicit te ſanguis in hora tue operatiōis: tūc pone ſuper ipſum ſegi tritum: donec abſcindat ſanguis: deide redi ad opatione tua ſ̃ obec extrahas ipm cū cōſpimento eius. deide colluat cū aceto z ſale: z cura ipm reliqua curatione cōueniente ad illud donec ſanet.

¶ De curatione apoſtematis duarum amigdalarum. CAP. XXXVI.

Vandoꝫ accidit inter guttur godad. i. glandule que ſimilant algodad q̃ accidunt deforis: z noiant due amigdale: quas q̃n curas cū eo q̃o dixim̃ in diuiſione: z nō ſanant: tūc conſidera. ¶ Si q̃ eſt apa duꝫ fuſci colorisꝫ patici ſenſus: tūc nō tangas ipm cū ferro. Et ſi eſt rubei coloris z rādi: z eſt groſſa: tūc nō tangas ipm et cū ferro tiriens fluꝫū ſanguinis: imo dimitte ipm donec maturet. Et tunc aut pfozabis ipſuꝫ aut rupetur per ſe: z ſi eſt albi coloris rotundi: z eſt radix: eius ſubtilis: tūc boc eſt illud q̃o opꝫ incidi. Et opatio in ipſo eſt vt cōſideres ante operationē ſuā ſi quieuit apa eius caliditi quiete cōplera: aut iminuit quadā diminutiōe. tūc ergo fac ſedere ifirmum coꝫā ſole: z caput eius ſit in ſinu tuo: z aperi os eius: z accipiat ſpiritualis inter man̄ ſuas: z pmat lingua eius inferius cum inſtrumento cuius hec eſt forma.

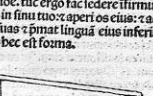

Fiat ex argento aut ere q̃o ſit ſubtile ſicut cultellus. Lus ergo pemus cum eo linguam: z oſtendituꝫ tibi apa: z cadit ſuper ipm viſus tuus: tūc accipe vncinū: z fige ipm in amigdala: z extrahe ea ad exteriora q̃tū potes: preter q̃ trabas cum ea aliquid ex tunicis. deinde incide eam cuꝫ inſtrumento. cuius hec eſt forma.

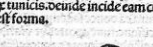

Aſſimilat for ficibus. verūtā extremitates eius ſint curuatcita q̃ orificium cuinīq; ea: z eſt in directo alteri⁹ acute valde: q̃o ſit ex ferro indo aut altuled ibidittū. Si autē nō ē pīs ſ̃ inſtrm: tūc icide ipm cū ſpatumili: c̄ ſ̃ fo:

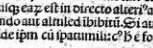

Sit acutū a parte vna: nō acutū a parte altera. Et poſtq̃ incidis amigdalā vnā incide alterā ſm bāc eandē ſpēm incīſiōis. Deide poſt incīſione gargarizet infirmus cū aq̃ frigida: aut cū aceto z aqua. Si aūt accidat ei fluxus ſanguinis: gargarizet cū aqua z qua bullit ſunt cortices granatoꝝ: aut folia mirti: z ſilia illis ex ſtipticis q̃bec abſcindat fluxus ſanguis: vt deide cura ipꝫ donec ſanet. Et q̃ſiꝫ naſcun̄ in gutture apata alia: pter amigdalas duas. Inci de ergo ea ſm q̃o dixi in incīſione duaꝝ amigdalaꝝ equaliter. Et ego q̃idē iam medicatus fui mulierē ex apoſtemate q̃o natū erat inter guttur eiuꝫ. ſ. apoſtema q̃ trabebat ad fuſcedinē panci ſeliuꝫ: q̃o iā fere clauſerat gutturē: z mulier reſpirabat a meatu ſtricto: z iam prohibuerat ei comeſtionem z potum aque: z iam peruenerat ad mortem: ſi remanſiſſet vno die aut duobus diebꝫ. Et apoſtema tātū aſcenderat q̃ emiſerat ouos ramos: donec epierant ſuper ouo foramina naſi. Properaui ergo feſtinanter z figi in vnum eoꝝ vncinum. deinde traxi ipſum: z tracta ex eo eſt porcio magna. Deinde abſcidi eam vbi cōprehendi ex foramine naſi. Deide feci illud et q̃ pocēſſit ex foramine naſi altero. Deinde aperui os eiꝰ: z preſſi linguam eius: z poſtea fixi vncinū in ipm apa: deinde abſcidi ex eo parte eiꝰ: z non cucurrit ex eo niſi ſanguis paucus: abſolutū eſt q̃ gutt̄ mulieris z icepit ſtari bibere aq̃.

deinde accepit ex cibo. Nõ ergo cessauit incidere ex illo apate multotiens rpe lõgo: ꝛ apostema succedebat loco eius qõ incidebã: donec prolongatũ est numis ꝛ cũ ea illud. ingenium ergo ꝛ cauterisauit apostema inter guttur. Stetit ergo ab additione. deinde ambulauit a parte: ꝛ nõ scim qd fecit deus cum ea post me.

¶ De icisiõe vnule apostemate. CAP. XXXVII.

Quando descendit catarus ad vuulã ꝛ apostematurꝛ est longa: tunc ipsa nominat perpendicularis: ꝛ si est in sperior parte grossa rotũda: tunc ipsa nominat vua. Quando curatur cus eo qõ diximus in diuisione: ꝛ non cõfert curatio: ꝛ videꝛ apostema calidum quicuit ab ea: ꝛ est subtilis: tunc oportet vt incidas eam. Et que ex ea est aggregata rotunda: nõ est ei ligitudo: ꝛ est sanguinea aut fusci colois: aut nigri: ꝛ non est ei sensus: tunc oportet vt deuites incisionem eius. In ea enis est timoꝛ super infirmum. ¶ Oportet ergo quando videꝛ eam sm modum quẽ diꝛi ex albedine ꝛ lõgitudine sua: vt facias sedere infirmum coram sole: ꝛ premas linguam eius cum instrumento cui⁹ precessit narratio: deinde fige vncinũ in vuã ꝛ trahe eã inferius: ꝛ incide eam cum vno duoꝝ instrumentoꝝ que diꝛi in incisione duaꝝ amigdalaꝝ. Et oportet vt nõ incidas eꝛ ea nisi illud qõ addit super naturalem terminꝫ fine additione. nam si tu incidis eꝛ ea plus: ledes vocem ꝛ sermonẽ. deinde post incisiones vtere eo qõ narrauimus in incisione duarum amigdalaꝝ: ꝛ cura eã donec sanetur. ¶ Si aũt terreuꝛ infirmus ab incisione: tunc oportet vt ꝛ initeꝛis ingenio in cauterisatione eꝛ⁹ absq; timoꝛe ꝛ paꝛoꝛe. Et modus cauteꝛij in ea nõ est nisi cum aqua acuta: ꝛ est vt ponas caput infirmi in sinu tuo. deinde vtere linguam eius cuꝝ instrumento qõ diximus. Deide accipe eꝛ aqua quã diꝛi tibi in capitulo cauteꝛizandi: ꝛ confice cum ea calcez nõ extinctã: ꝛ pone eam nõ spissam neq; subtilem: ꝛ imple eꝛ ea cõcauitatez huius instrumenti. cuius hec est forma.

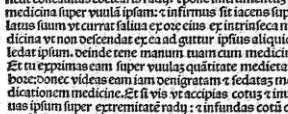

Sit extremitati eius in qua ponit medicina concauitas: sicut concauitas coclearis rady. ꝛ pone instrumentꝫ cũ medicina super vuulã ipsam: ꝛ infirmus sit iacens super latus suum vt currat saliua eꝛ oꝛe eius ꝛ extrinseca medicina vt non descendat eꝛ ea ad guttur ipsius aliquid ꝛ ledat ipsum. deinde tene manum tuam cum medicina. Et tu expximas eam super vuulaꝝ quãtitate medietatis hoꝛe: donec videas eam iam denigratam ꝛ sedatas modꝛicationem medicine. Et si vis vt accipias cotꝝ ꝛ imuoluas ipsum super extremitatẽ rady: ꝛ infundas cotũ cuꝝ medicina: ꝛ intromittas radiũ cum coto in canulã desup donec adhereat cotum super vuulaꝝ. facillud multoties donec consequaris qõvis de cauteꝛisatione vue. deinde dimitte eaꝝ ipsa nãq; aresciꝛ ꝛ cadit post tres dies aut q̃tuoꝛ. ¶ Oꝛ si indiges vt iteres medicinam itera ipsam: ꝛ post cauteꝛisationes abstergeꝛ in circuitu vue cũ coto imbibito in butyro ꝛ mundifica cuꝝ eo qõ est in circuitu eiꝰ ꝛ medicina: ꝛ colluaꝝ cum aqua frigida. ꝛ curetur extrinseꝛus cum embꝛocis ꝛ de intus cum gargarismis donec sanetur. hec ergo species curatiõis est saluto: incisiõne ꝛ longinquꝰ a timoꝛe.

¶ Et quandoq; curatur vuula etiam cum eo qõ est subtilius q̃ cauterium ꝛ incisio: curatur enẽ cũ suffumigatiõe sm hunc modum.

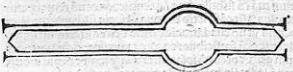

Sume calamentum: ꝛ ysopum: ꝛ origanũ: ꝛ nitram: ꝛ seab: ꝛ camomillam: ꝛ abꝛotanum: ꝛ similia eis eꝛ herbis: ꝛ aggrega ea oia: aut qdꝫ eꝛum in olla: ꝛ submergam eum aceto: ꝛ bulliant: ꝛ olla sit lutata cum luto decẽter: ꝛ sit in medio olle foꝛamen super qõ componatur instrumentũ concauum sẽm hunc modum.

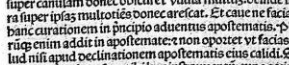

Siat eꝛ argento: aut eꝛe: ꝛ intromittaꝛ extremitas in qua est granatum in os ifirmi. donec ascẽdat vapoꝛ ad vuulã super canulam donec obscuꝛeꝰ vuula multus. deinde ite ra super ipsꝫ multotiẽs donec aresciat. Et caue ne laciꝛas banc curationem in pncipio aduentus apostematis. Plerũq; enim addit in apostemate: ꝛ non oportet vt ledꝫ lud nisi apud declinationem apostematis eius calidi. Si aũt non non est presens tibi hoc instrumentũ: tunc coburẽ cãnas: ꝛ cõpone in extremitate eius coꝛticẽ oui: vt non cõ burat os infirmi: qm coꝛteꝛ oui ꝓhibet vapoꝛes cõburẽ oꝛe bẽ est: ꝛ bona curatione cum salute.

¶ De eꝛctiõe spinaꝝ: ꝛ ossiũ de gula. CA. XXXVIII.

Ultoties adbeꝛet in gutture os: aut spina piscis: aut aliud. Oportet ergo vt extrahas oꝝ ꝛ eis est apparẽs super qõ cadit visus: postq; premis linguam cũ medicina: ꝛ ostendis apud soleꝫ ꝛ declaretur tibi qõ est in gutture. Et qõ nõ apparet tibi ꝛ occultaꝝ in gutture: oportet vt facias vomere infirmũ anteq; digeraꝝ cibus in stomaco. Fortasse enim egredieꝝ res anneꝝa per vomitũ: aut deglutiat infirmus frustũ napi: aut radices lactuce: aut deglutiaꝝ bucellam panis ficci: aut accipiat frustũ spõgie marine sicce lenis ꝛ liga ipm in filo. deide deglutiat ipm. Cũ q̃puenit ad locũ vbi fuit spine aut os: ꝛ extrabiꝝ tũc egredꝝ. Si q̃ nõ egredꝝ cũ eo qõ diximꝰ: tũc ꝛtere istꝝ eꝛ pliũbo ꝗ bãc forꝫ.

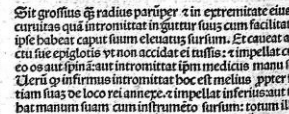

Sit grossius q̃ radius parũper ꝛ in extremitate eius sit curuitas quã intromittaꝝ in guttur suuꝫ cum facilitate: ꝛ ipse habeat caput suum eleuatuꝫ sursum. Et caueat a tactu sue epiglotis vt non accidat ei tussis: ꝛ impellat cum eo os aut spinã: aut intromittat ipm mediꝰ manu sua. Cũ q̃ infirmus intromittat boc est melius ꝓpter ꝓciẽtiam suaꝝ de loco rei anneꝝ. ꝛ impellat inferius: aut trahat manum suam cum instrumẽto sursum: totum illud sm quãtitatẽ quẽ preparaꝝ ei: donec egrediaꝝ.

¶ De extractiõe sanguiũe. CAP. XXXIX.

Uando medicaꝝ sanguiũga cũ eo qõ diꝝ in diuisiõe eꝛ curatiõe cũ medicinis ꝛ nõ sfert ergo cõsidera in gutture infirmi coꝛã solesseꝛ apud solẽ postq; premis linguã eꝰ cũ istꝝ qõ narraui tibi. Si q̃ cadit visus tuꝰ sup sanguiũgã extrahe eã cũ vncino paruo aut cũ gesli subtilibus decenter. ¶ Oꝛ si nõ est pole cũ eis: tũc accipe cãnulas cõcauã ꝛ ꝛtromitte eã i guttur ifirmi vsq; ꝓpe guttur: deide ꝛtromitte in ꝓcauitatẽ cãnule ferrũ ignitũ cũ igne. Fac illud multotiens: ꝛ abstineaꝝ infirmus ab aqua tota die. Deinde accipiat vinegram plenam aqua frigida.

z aperiat os eius in ea: z colluat os suū cum ea: z nō deglutiat ex ea aliq d: z moueas aquā vna boza post aliam cum manu sua. sanguisuga enim illico cum sentit aquā cadit. ¶ Si aut non egreditur cū eo qd narrauimus: tunc suffumiga ifirmū ci cinericiis: z ascendat: cū asa cū instrumēto qd narrauī in suffumigatiōe vnule. Sic illud multotiēs: qn ipsa cadet: z modus opatiōis in suffumigatiōe est vt acciplas ollā in qua sint pulne vlue cuz igne: z olla sit coopta cum coopertorio in cui ꝑnedio sit foramē: z cōponatur in illo foramine extremitas istri. deide pyce suffumigatōes: z ponat ifirm' os suū in extremitate cānule: z claudat os suū: vt nō egrediat suffumigatio: dōec scias q suffumigatio ia puenit ad sāguisuga. nā sāguisuga stati cadet. ¶ Qr sī non cadit tunc itera suffumigationem multotiens: z toleret ifirm' sitis: z comedat salsa z alia: z nō bibat aqua Necesse est q vt egrediat cū hoc regimine: z hec est forma instrumenti cum quo extrahitur sanguisuga ex gutture:

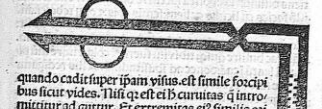

quando cadit super ipam visus. est simile fo: cipi vas cui videt. Nisi qd est ei b curuitas q introrsum mittitur ad gutur. Et extremitas ei' similis oi auis que nominat ciconia in qua è asperitas lime: quando comprehendit super aliquid non dimittit ipsus omnino.

¶ De apertione apostematum et eorum sectione z cura. CAP. XL.

Apostemati spēs sunt multe multoruz modorum: sm q venit rememoratio eorz. s. vnius z eiusdem in hoc libro: z sunt diuerse in perforatione eorum: z sectione ipsorū ex duobus modis. Quorus vnus est ex ipē apostematis in seipso: z eo qd cōprehēdit ex humiditatib': z modus sēdus est ꝑpter loca in qbus accidit ex corpore. qn apostema accidens in capite est aliud ab apate accidente in ano: z apostema accidens in loco carnoso est aliud ab apostemate accidēte in iuncturis: z vnicuiq eorū est iudicium suus ex operatione. Et ex apostematib' sunt que nō opz vt perfoent: nisi post maturationē sanie in eis: z cōplementum eius: z ex eis sunt: que opz vt perfoent dum sunt cruda: z non maturant sm cōplementus sicut apostemata que sunt ꝑpin q iuncturis. Qm apostema qñ accidit ꝑpe iuncturā: z ꝑ longatur esse eius: donec putrefit qd est in circuitu eius: fortasse corrūpunt ligamenta. aut nerui illius iuncture: quare est cā asemenia contractionis illius mēbri: aut est apostema aqud mēbū ꝓcipale: qm si tu tardas perforationē eius donec maturet: nocebit vel illi vel ꝑ illud mēbro ꝓcipali. Aut est ꝑpe anū. perfora ergo ipm immaturum: z non opz vt perfores apostema crudū non complete digestōis: nisi qd est ꝑpe anū: vt nō putrefiat ꝑfundū: z longet ad ireriora ani: z fiat fistula: aut fiat in termio ei': qd non sanat. ¶ Oportet vt scias boza perforatōis apostematis qn maturati est sm cōplementū: z est apud sedationes doloris recessionē febris: z diminutiones rubedinis: z pulsatōis: z acuitatē capitis apatis: z reliqua signa. Et oportet vt facias cadere pforationes in inferiori loco apatis: z vehementiozis eminentie: z fit perforado vadēs in longitudine corporis si apata sunt in partibus manuū z pedū: z locis lacertoū: z chordaz: z neruorum: z arteriarum: z vltimū in omnibus locis equalib' qbus nō est refletio. In illis aut que reflectunt vade cum perforatiōe sm illud membrum. Quando vero apostema est in locis carnosis: tunc melius est vt dimittas perforationes eius donec cōfirmet ei' digestio: fiscut diximus ꝑm cōplementum. Quoniaz si tu perforas ipsus: ante illud ꝓlongatur curtius virus ex eo: z est mlte fozdis: z fozdicici: z fortasse indurantur labia eius: z ꝑfundit as eius: z quedā apostemata perforant ꝑm latitudines corporis apud necessitatem: aut sm illud quo indiget mēbum. ¶ Et opz vt administer in apostematibus partiis perforationē parnas: z in apostematibus magnis perforationē amplas: aut sectiones multas ꝑ similitudines magnitudinis apatis. Et sunt ex apostematibus in qbus oportet vt cōcaueitur cutis: z incidat quādo iam facta est sicut pannus: z facta est in termino qd iam mortua est: fiscut illud qd accidit in mulieris: vt dubeler: z bubonibus. Et ex eis sunt que secātur sectione habente tres angulos: z ex eis est ex quo icidit ur sicut figura foly mirti: sicut apostema inguinū: z ex eis sunt in quibus administrat secrio rotunda: z sectio lunaris: z similes eis ex sectionibus. Illud vero cui non est caput: sicut sunt apostemata lenia superficialia: oportet vt perfores ipm perforatione superficiali: vel plana tātum. ¶ Et opz quando apostema est grossus: z iam collegit saniem multam: z perforas ipsus vt non properes: z ꝓtrahas pus tonum in illa boza: immo extrahe ex ipso partes eius. Deinde opila apostema vsq ad diem alium. Deinde extrahe quiddam ex pus iteruz: fac illud multotiens sm gradationem donec egrediatur: precipue si fuerint est debilis virtutis. aut multe pregnans: aut puer parū: aut senex decrepitus: ipsis enis animalis ab animali multotiens resoluitur cum egressione sanie: z fortasse mozitur infirmus: z tu non percipis. Caue ergo hoc capitulū cauтela magna. ¶ Et post perforationem tuam qua ista perforas apostemata: oportet vt abstergas vulnus: z considera. Si ergo est vulnus apostematis paruum: aut est secrio plana: tunc administra licinia ex lino. aut coto anti quo: z si est apostema magnū: z fissure perforationis multe sunt. Oportet tunc vt intromittas in omnem fissuram licinium: donec perueniant adinuicem. z si in apostemate abscidisti partem cutis: aut in circuitu concausti eas: tunc oportet vt impleas eam coto veteri: aut sicut quando tepitur pannus aut raditur lanugine lini absq; humiditate: z stringe ipsum vsq ad tertiū diem. Deinde proueque ipsum: z cura illud cum eo quod oportet ex vnguento donec sanetur. ¶ Si autem accidat ꝓlixus fanguinis in boza tue operationis: tunc administra aquā frigidam: et acetum: ꝓsq; imbibitur in eis pannus: z ponis ipsus super locum fluxus sanguinis multotiens. Si autem perfuerat fluxus sanguinis: tunc oportet vt administres regimen: z curationem: z pulueres que narraui in locis multis: duius nostri libri: z ex diuisione. ¶ Si autes est in tēpore hyemis: z locus apostematis est multoum neruorum: tunc oportet vt infundas puluillos cuz vino: z oleo calidis: z ponas eos super loca. Et si fuerit in estate: z loca sunt carnosa: tunc oportet vt ponas puluillos imbibitos in aqua: z oleo: aut cum vino: z oleo: z cotuz: z frigidū: donec quando erit dies tertius sicut diximus. Tūc oportet vt solues apostema: z abstergas ipsum: z administres in curatione eius qd ei conuenit donec sanetur. Et est ergo qd necessarius est ex cognitione curationis apostematum vniuersaliter: scōm semitam vero distinctionis iam dixi de omni apostemate qualiter est via ad curationem eius capitulatim figulariter.

¶ De sectione apostematum que accidunt in cute capitis. CAP. XLI.

Cicidūt in cute capitis apostemata parua: ⁊ fūt ex spebus nodos: que continent tunicē: q̄ fūt eis facē: q̄ ipsā sunt bausolari galline: ⁊ ipsoꝝ ispēs sunt multe: ⁊ eis sunt pigues: ⁊ ex eis fūt que cōtinēt humiditatē similem limo: ⁊ ex eis que cōtinent humiditatē similes fistlatis ⁊ pultib⁹: ⁊ ex eis similib⁹: ⁊ ex eis sunt q̄ sunt lapidea dura: ⁊ in sectiōe oīus ⁊ ipsoꝝ extractione nō est timor. dū apud ipsoꝝ sectionē non facit cōtrarietatē arteria. Et operatio in sectiōe eorū est vt experiaris ea cū sūrumēto: cui ⁊ forma venit post ⁊ dō. qō nominat ⁊ tromissus: donec scias q̄ ⁊ tineat. nas ⁊ si est illud qō cōtinet būiditas: tunc seca ipm sectiōe: fm lōgitudinem sectione superficiali: fm banc formā.

Et incipe cū sectione ex linea b.ad lineam.g. Cum ergo eua cuaſ humiditas. tunc ex coria sistin que cōtinet illaꝝ humiditates: ⁊ non dimittas ex ea aliquid penitē. Multotiēs. n. redit ſi remanet ex ea aligd. Deide submerge cotus in vnguēto egiptio ſi est ſpens: ⁊ ſi non in aqua ſale: ⁊ imple cū eo vulnus: ⁊ dimitte ipm vsq; ad diem aliū. Ipm eni corrodet qō remansit ex sisti. deinde itera super ipm cotus cū egiptio ſcdo ⁊ tertio: ⁊ ſi idē ges illo: donec cōfidas q: nō remāserit ex sisti aligd. tūc eni cura vuln⁹ cū vnguēto donec saneť. ¶ Cū ſi apa con tinet nodum pinguē. tunc seca ipm fm banc formā. sectione habente formā crucis ⁊ puce vncinos inter duo labia sectionis: ⁊ ex coria ipſ ab omni parte: ⁊ conare virtutem tuā in extractiōe tunice que cōtinet ipm. Si aūt cōtrarietatēs facē illud ⁊ tibi arteria. tūc fac illud qō nar rauī tibi post. ¶ Et ſimil⁹ faci apare ſi eſt lapideū ex ſectione ⁊ curatiōe eadē fm qō dixim⁹.

⁊ sectio super apa lapideum est facilior: q̄ſi est pauci sanguinis ⁊ humiditatis: ⁊ quādoq; sunt quedā bozū apostematum que sunt in capite in quibusdā boibus cū quibus penitus non est humiditas. Qō est. q: ego secui super apostema in capite mulieris vetule: ⁊ inueni apostema ſicut lapis solidus ⁊ durus: asper albus nō poterat frangi: ⁊ ſi percutere? cum eo aliquis. puciendo vulnerat ipm. In alijs vero apostematibus accidentib⁹ in capite ꝑter boc. ⁊ apostemata que accidūt in capitibus pueroꝝ: ⁊ aqua radices aurium: sectio eorū oīum ſit sectio ſuperficialis: vel pone perforationē eorū ſemper ab inferioꝝ parte eorum: vt alleuetur curſus ſanie ad inferioꝝ. Deinde cura ea cum eo qō cōuenit eis ex curatione.

¶ De sectiōe ſcrofularū in collo. CAP. XLII.

Multoties accidunt ista apostemata in collo: ⁊ ſub aſſellis: ⁊ inguinibus: ⁊ quādoq; accidūt in reliquo corpore: ⁊ ſup illa q̄ ex eis accidunt in collo vnus ⁊ ſunt multa: ⁊ generant abinuicem: ⁊ omnis ſcrofula ex eis eſt intra tunicam ꝓprium ei ſicut eſt in nodis ⁊ apostematib⁹ capitis ſicut narrauimus. Et ſpēs harum ſcrofularum ſunt multe. Ex eis enim ſunt lapidee: ⁊ ex eis ſunt que cōtinēt humiditates: ⁊ ex eis ſunt maligne que non obediunt curationi. In illa ergo quā ex eis vides bone diſpoſitiōis ⁊ tactu cuius manifeſtū eſt. ꝓpinquum colori cutis: ⁊ mouet ad omnem partem: ⁊ non eſt annexa cum neruis colli: neq; cum guidegi: neq; cū arteria: neq; eſt profunda. Oportet vt feces eam ſectiōe ſuperficiali a ſuperioꝝ parte: ad inferioꝝ partes corporis ex linea. b. ad lineam. g. ⁊ ex coria eam ab omni parte: ⁊ extende quo labia cutis cū vncino: aut cum vncinis multis: ſi indiges illo ſicut diximus in apostematibus capitis: ⁊ extrahe eam paulatim: ⁊ eſt ſuper cautelas vt non incidatur vena: aut neruus: ⁊ ſit ſpatimile non acutum valde: vt non addat tibi manuꝫ tuaꝫ cum incisione: aut inquietet infirmum: ⁊ incidas q̄ō non eſt neceſſe. Si autem incidis venaꝫ: aut arteriā: aut poꝫibet te ab operatione: tunc pone in vulnus ſegi tritum: aut quoſdam pulueres qui abſcidunt ſanguines: ⁊ ſtrige vulnus: ⁊ dimitte ipſū donec quieſcat acutas apostemata: ⁊ mollificet vulnus: vel incipit ⁊ vult putrefieri. nas ſanguis abſcidit tūc. (veriſſimū è ad ſcrofulas ⁊ ad alia apata: ſiue emigrare: ſeu aliū antiquum morbū exſtē a collo ſupꝰ alibi cū diſtrictiū: q̄ partes purget cū pillis de aloe: ⁊ maſticis: ⁊ dū ſucceſſue tū quouſq; incurrat patiens diſſinteriaꝫ: poſtea ſiccurre diſſinterie: ⁊ liberali: ⁊ illū facies cū licinio galieni: ſemis apis: ⁊ opꝰ tebaici. aſſiūm tere ⁊ cribella: ⁊ ſpice cū melle carobiaꝫ: q̄ ſic fit: Accipe carobias pigues: ⁊ cide eas miuti. ⁊ pone i. v. lib. aq; ⁊ fac bullire āſuq; tibiviſū fuerit: ⁊ cola ⁊ liq̄rē illū piſta ad lentū ignē: donec ad ſpiſſitudinē mellis redigatur bulire fac. ⁊ Redi ergo ad operationē tuā dēcꝫpleas. dei ingre digito tuo indice: ſi remāſit aliquid ex ſcrofulis alijs partuis. ergo incide eas ⁊ mūda eas. (Cū ſi eſt in radice ſcrofule vena magna: Tūc oꝫ vt nō incidas illā ſcrofulaꝫ ex radice ſua. imo opꝫ vt ligeꝫ eā cum filo duplato fortiꝫ: ⁊ dimittas eas donec cadat per ſe abſq; nocumēto. deide iple vuln⁹ coto veteri: q̄ iā ſubmerſiſti in vnguēto egiptio. Deide cura ipſ. Si icidit ſcrofula tota: tūc oꝫ vt aggreges labia duo vlneris: ⁊ ſuas ipſ ſtatiꝫ poſtiq; videas q: poſtiꝫ nō remāſit ſuſpluitas. Si aūt videꝫ q: remanſit ſuſpluitas ꝓ magnitudinē ſcrofule: Tūc opꝫ vt intēdas ad incidēdā radicē ei? ⁊ extrahēdā eas: ⁊ adminiſtra ſuturā q̄ā diximꝰ. Et q̄ ex ſcrofulis continet būiditates perfoꝫa illaꝫ ꝓfoꝫatiōe ſuperficiali: vt apꝫet tibi loc⁹ maturitatis ei?: ⁊ pone ꝓfoꝫationē ab eo qō ſeq̄ ſiert? coꝫporis: ſicut diximꝰ. deide adminſtra poſt ꝓfoꝫatōes licinia cū vnguēto: ⁊ ſiſla eis vt coꝫrodat qō remāſit ex corruptiōe donec q̄ vides vuln⁹ iaꝫ mūdatū eſſe: tunc cura iplus cū vnguēto generatiuo carnis: donec ſanetur.

¶ De ſectione epiglottis ab apostemate intra guttur accidente. CAP. XLIII.

Dicerunt antiq̄ banc ſectionē in epiglotti: ⁊ non vidi aliquē in terra nſa: q̄ eaꝫ fecerit: ⁊ hec eſt ſcriptura ſmōis eoꝝ. In brītib⁹ aūt ſinanchiāſ: opꝰ vt deuitet ſectio epiglottis: cū nō fiat iuuamētū ꝓ illud: ꝓpea q̄ oēs vene ⁊ pulmo ſiſt ſirmi. In illis vero q̄ brīt ab ꝓpa calidū in oꝫ: aut gutturꝫ: aut duabus amigdalis q̄ nō eſt egritudo in canali. opꝫ vti ſectiōe epiglottis ad fugiēdū ex ꝓditiōe q̄ fit ex ꝓfocatiōe. Opꝫ q̄ q̄ volum⁹ illud vt ſecem⁹ epiglotti ſub trib⁹ circulis epiglottis: aut q̄ tuoꝫ ſectiōe pua p latitudinē ⁊ eo q̄ ē iter duos circulos ꝓ q̄ritatē q̄ ſit ſectio in ſifacnōin cartilagine: ⁊ iſte q̄dē loc⁹ eſt ꝓuenies ſectiōiq̄n eſt puat? carne: ⁊ vaſa ſanguinis ab eo ſunt longinqua. (Cū ſi medicatoꝫ eſt timidus: tunc opꝫ vt extendaꝫ cutem gutturis cū vncino. deinde findaꝫ cutes: donec q̄ ſit aperta: ad canalem deuitet vas ſanguinis: ſi videt ex eis aliqd. Deinde ſecet ſifac q̄ō narrauim⁹: ⁊ ſignificat ſuper ſectione canalis ex ſtegmate q̄ō egredit ex ea: cuꝫ eo q̄ diſrūpit: ⁊ abſciſiōe vocis: ⁊ dimittē vulnus apertuꝫ ꝓpere aliquo. Luꝫ ergo remouetur boꝫa in qua timeturꝫ ꝓfocatio: aggrega duo la

bi a vulneris cutis: z fue ipsam solam abscs cartilagine. Deinde administra medicinas que faciunt nasci carnem vsq; quo sanet. Inquit Albucasim: sume buiius sermonis que narrauimus expositio non est nisi quando vident q aliqd bo; apostematū iam opilauit gutur infirmi: z sublimatus est infirmus super motte: z vult interfecari anbe limus eius: vadunt ad fecandum epiglotim: vt respiret infirmus sup locum vulneris quadam respiratione: z faluetur a morte: z pter boc preceperit dimittere vulnus aptum donec consumatur malicia egritudinis z est malicia eius tribus diebus: z quasi ipsa: tūc ergo preceperit fuere vulnus: z curare ipsam donec sanetur.

Et illud qd vidi per me ipse est q vna ancilla accepit cultellum z misit eum in guttur suū: z incidit cuz eo partem canalis pulmonis z vocatus fum ad curationem eius: z inueni eam magre sicut est magritus mortui: oculi ergo a vulnere z inuieni sanguinem qui egressus fuerat ex vulnere parum. Confisus ergo fum q ipsa non abscideret venam: neq; guidegi: z vetus egrediebatur ex vulnere, peraui ergo z sui vulnā: z curaui ipm donec sanus est: z nō accidit ancille aliquid nisi rauceda in voce. non addidus, z redut post dies ad melioze dispositionus suaraibinc ergo dico: qd in sectione epiglotis non est timor.

De sectione bernie gutturis. CAP. XLIIII.

De apostema notatum bernia gutturis est apostema magnū fm colozem corporis: z est in multieribus: multū: z est fm duos modos: aut enim est nāle: aut est accritale: in nāli vo non est ingenium. Accitale vero est fm duos modos. quorū vnus est similis nodis pinguibus: z modus alter est similis apostemati qd fit ex nodatiōe arteriē: z in ipso est timor: z non ops vt presumptio fiat ad ipm cuz ferro: sit in eo qd est paruū: z tu, pba ipm z inuestiga ipm cū intromisso: nomē infri ē. Si q inuenis ipm sile nodo pinguī: z non est suspēsum cum aliqua venarū: tunc seca ipm sicē secant nodi: z extrahe ipsum cum eo qd cōtinet ex sisti. Si est in sisti: z si non: tunc perscrutare totus eius. Deinde cura locum cū eo qd oportet ex curatione donec sanetur.

De sectione sup spēs nodoz. CAP. XLV.

Nodozum multe sunt species: z ego iā dixi oēs species eozum in diuisione: z oportet vt narrē hic differentiam inter nodum z extiuram: cū sit dubitationem faciens. Dico ergo q cū extitura est caliditas: z feb. z dolozes vehementes: donec sedatur ebulitio suspsuitatis: z cōpletur putrefactio: tunc enim quiescunt febris z calozes. Cū nodo vero non est caliditas: neq; feb. neq; dolozes: z continet eos sisti sifacbin qui est eis faccus ppius: z est fm colozem corporis: et continent eozum sicut cicer: z fit sicē batecha: z maioz z minoz: z sunt fm duas species: aut pingues: aut continent humiditatem: z colozes humiditatis sunt multi: fm q dixi in diuisione. Oportet ergo quando peruenis ad curationem nodi: vt experiaris eum: z inquiras ipm in pmis cum instrumento qd nominat intromissum fm q veniet forma eius in capitulo: qd est post hoc. Et modus inquisitionis apostematum: z nodozum oium est vt accipias boc instrumentum z intromittas ipsum in humidiozem locus quem inuenis in apostemate: z tu reuolue digitos tuos cuz eo paulatim: donec scias q instrumentum iam penetrauit cutem. Deinde vltima manum tuam fm mensuram magnitudinis apostematis. Deinde extrahe intromissus: z considera illud qd egreditur in ve stigio eius. Si ergo egreditur humiditas currēs quicūq; color sit: tunc seca ipm sectione superficiali: fm q dixi in reliquis apostematibus: z si non egredit humiditas in ve

stigio intromissi: tunc scias quia est pinguis: seca ergo super ipm sectione habēte formā crucis: fm formas banc. Sicut docui te z suspēde ipsum cuz vncinis: z excozia cutem ab omni parte cuz facilitate z custodi ki stin si potes sup illud: vt ex bas ipam sanam cum nodo. Si aut disrumpit sistis apud opationē z non est possibilis exbere ipsas sanam. Multotiens enim accidit illud: tunc extrahe ipsas fru statim donec non remaneat ex ea aliqd. Nam si remanet ex ea aliquid parū: aut multū redit nodus fm pluriuus. Et si vincit te z remanet ex eo parus: tunc imple vulnus apud completionem tuam. quibusdas pulueribus cozrosiuis acutis: z stringe vulnus: z pone supra ipsum qd seder apostema calidum: z cura ipsum cū reliqua curatione donec sanetur. Si q est nodus magnus: tūc fac duo labia et z cura ipsum cū eo qd incarnat. Si aut est tibi vtraria vena pulsatilis aut nō pulsatilis: tunc ppera z imple locū cū gritro z dimitte ipm strictum duobus diebus aut trib donec putrefiat vulnus: z quiescat ebulitio sanguinis. deinde redi ad incidēdum illud qd remansit ex nodo.

De formis instrumētozū pro sectione z perforatione. CAP. XLVI.

Ex eis sunt forme intromissozum: z sunt trium specierum. Ex eis enim est vnum magnus z ex eis est mediū z ex eis z paruū: forma itromissi magni.

Forma intromissi medy.

Forma intromissi parui.

Siant ex ferro alsfulud q̃dratarū extremitatū decēter vt festinēt introitum in apate. Et iste sunt forme ex peritiū z nominantur albered. i. perforantia z vnum eozum nominatur berid. i. perforans z sunt trium specierū. Ex eis enim est magnum z medium: z paruum.

Forma experientis magni.

Forma experientis medy.

Forma experientis parui.

Conueniunt vt inuestigētur per ea apostemata z extiture z fistule: z bubones ab eo q inter ea est ex ossib z alīs, sunt rotunda z tersa: lenia sicut acus magne quibus subtelia apostemata z ere citrino aut ex ere aut ferro aut argento z melioza eozū sunt quē fiunt ex citrino. Et fiunt expētia et de plūbo nigro q̃ueniūt vt p ea expiant fistule in q̃rū z canitate sūt reflexiōes vt reflectant cū lenitate fua: cū illis reflexiōib z sūt ite z triū spēz qñ ex eis sūt lōga ex eis media z ex eis breuia Es q̃titate amplitudīs fistule z strīcture et.

Forma experientis ex plūbo magni.

Forma experientis ex plumbo medij.

Forma experientis ex plumbo parui.

Forma vncinorum ⁊ sunt multarū spēriz: quū ex eis sunt simplices. s. quibus est curuitas vna: ⁊ sunt trium specieꝝ sicut vides: magni medij ⁊ parui: ⁊ ex eis sunt vncini ceci: ⁊ sunt trium specierū: ⁊ ex eis sunt vncini habentes duas curuaturas: ⁊ sunt triū specierū: ⁊ ex eis sunt vncini habētes tres curuaturas: ⁊ sunt triū specēz: ⁊ oēs isti sūt nedū in loco suo.

Forma vncini simplicis magni.

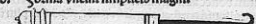

Forma vncini simplicis medij.

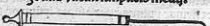

Forma vncini simplicis parui.

Forma vncini ceci magni.

Forma vncini ceci medij.

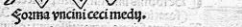

Forma vncini ceci parui.

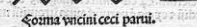

Forma vncini magni hītis duas curuaturas.

Forma vncini medij hītis duas curuaturas.

Forma vncini parui hītis duas curuaturas.

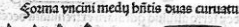

Forma vncini magni hītis tres curuaturas.

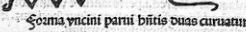

Forma vncini medij hītis tres curuaturas.

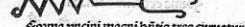

Forma vncini parui hītis tres curuaturas.

Et iste sunt forme scalpellorum quibus secantur ⁊ excoriantur nodi: ⁊ apostemata ⁊ sunt trium specierū: quoniā ex eis est magnum medium ⁊ parum. Eorum extremitates quibus fit fectio sunt acute: extremitates alie sunt nō acute: ⁊ non ponuntur taliter nisi vt cum eis fiat iuuamentum in excoriatione nodorū apud timorem incisionis vene aut nerui: Et vt sanetur per ea infirmitas: ⁊ inueniat trā quillitatem parumper ex adustione quā inuenit apud excoriationem apostematis.

Forma scarpelli magni.

Forma scarpelli medij.

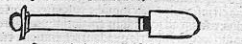

Forma scalpelli parui.

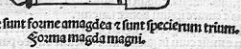

Iste sunt forme amagdea ⁊ sunt specierum trium.

Forma magda magni.

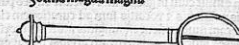

Forma magda medij.

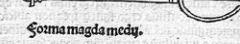

Forma magda parui.

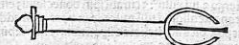

Forma vētose magne.

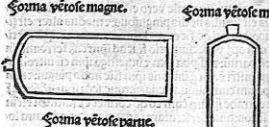

Forma vētose medie.

Forma vētose parue.

Forma spatumilis magni.

Forma spatumilis medij.

Forma spatumilis parui.

Siunt ex ere ⁊ sunt similia radio: cum quo fit alcohol: ⁊ in extremitate lata est puncta spatumilis occultata: ⁊ in ea currit ad interioza: ⁊ ad exterioza quando vis sicut vides. Forma spatumilii que abscondunt inter digitos apud perforatione apostematū: ⁊ non pcipiunt ea ifirmi: ⁊ sunt trium spēriū magnū medium ⁊ paruū. Forma spatumili magni medij ⁊ parui rotundi cum extremitate puncte nunc dixi eos. Forma ventosarum cum quibus abscindi tur fluxus sanguinis ⁊ sunt trium specierū magne medie ⁊ parue. Siant ex ere aut citrino rotunde ad longitudines pārūper sicut video: ⁊ sint ad subtilitatē ⁊ oportet vt sint

ste species ventosarum apud te magne ⁊ parue vt abscindas per eas sanguinē cus velocitate ap̄ necessitatē: ⁊ tūc quādo non est tibi pseudens medicina. Verūtamēn ora ris eis in abscisione sanguinis in omni loco corporis: ⁊ nō vtaris nisi i locis carnosis: sicut lacertis cruris ⁊ coxe ⁊ la certis brachio: ⁊ māmillarii: ⁊ ventris ⁊ inguinii: ⁊ simi lib̄ eis: ex lacertis carnosis humidis. Et q̄ſiqs fiunt ex eis instrumenta parua alia similia corticibus filiticous: ſm̄ hanc formā: quibus abſcidiſur ſanguis quādo fluit ex loco flobotomie: aut quando in ſciſionem vene: aut arterie: ⁊ quando ſunt ex eis rotū de ſm̄ hanc formam.

¶ De cura māmillarum hominum que māmillis mulierū aſſiſtantur. CAP. XLVII.

Uando inflantur māmille quorundā hoīū apud complexū eum ſomni. i. cū incipiunt poſtui in ſomno: donec ſimilant māmillis mulieruſ: ⁊ remanēt apoſtemoſe fede. Qui ergo abbouret illud os vt fecet ſuper māmillas ſectione lunari: ſ: hāc formam ex linea. b. ad lineam. g. donec exceoia pinguedines totam poſtea imple vulnus ex mēbrana incarnatiuo. Deide aggrega duo labia vulneris cum ſutura: ⁊ cura ipſum donec ſanetur. Si aūt declinat mā milla ad inferiora: ⁊ mollificatur, pter magnitudinem ſuam: ſic accidit mulieribus: tunc vt findatur in duobus lateribus ſuis ſupiozibus duabus ſectionibus ſimilibus figure lunari: quarū vnaqueq; continet cuſ alterā ap̄ fines veriuſq; donec ſit linea maior: ⁊ tinens minorem ſm̄ hanc formā ex linea. b. ad lineam. g. poſtea exceoia cutem que eſt inter duo labia ⁊ aufer pinguedinem ⁊ adminiſtra q̄ diximus de ſutura: ⁊ pulueribus q̄ eſt neceſſariū ex cura tione donec ſanetur. Si aūt nō ꝓples ſciſionēs eius q̄ oportet te incidere propter inquietudinem infirmi: aut propter fluxū ſanguinis: tūc oportet vt impleas vulnus coto ſubmerſo vngue eo cozoſiuo: ⁊ dimitte ipſ̄ donec cozodat illud q̄ remāſit ex pinguedine. Deinde cura ipm donec ſanetur.

¶ De ꝓcauticē apatū q̄ accidit ſub titilico. C. XLVIII

Sta apoſtemata que accidunt ſub titillico fiūt ex ſpeciebus ſcrofullarum dura que continet iſtis: ⁊ ex eis ſunt que cōtinent humiditates. Que ergo ſunt ex eis que continent humiditates. Ops vt ſecent ſcetione lunari ſm̄ hanc formam ex linea. b. ad lineam. g. cuſ ergo euacuat totuſ quod eſt in apoſtemate ex ſanie: tunc imple ipſum coto veteri: ⁊ dimitte ipſm̄ vſq; ad diem aliuſ. Deinde auferat cotū ⁊ curetur cuſ vngue to cōueniente ad illud donec ſanetur. Q̄ ſi apoſtema fuerit ex ſpē nodoruſ ſcrofullarū: tūc ſcinde ſup ipſm̄ ſicut diximus in ſectione ſuper ſcrofulas equalr. Si aūt extēdiſur vuln? in hoc vt emittat pus: tūc adminiſtra in eo cauteriū: ſm̄ q̄ diximus in eo q̄ ſmiſiuſ eſt.

¶ De ſectione apoſtematis q̄ accidit propter arteriam ⁊ venam. CAP. XLIX.

Uando diſrumpitur arteria ⁊ conſolidatur cuſtis que eſt ſupra ea: tunc multotiēs accidit in de apoſtema: ⁊ fit accidit vene etiā ⁊ vt accidat in ea apoſtema: ⁊ inflatio. Et ſigna q̄ bus cognoſcitur q̄ apoſtema ⁊ inflatio: ſm̄ ꝓpter arteriam ⁊ venas ſunt: q̄n q̄ apoſtema eſt ꝓpter arteriā eſt longius aggregatus in pſundo corporis: ⁊ q̄n impellis apoſtema digitis tuis ſentis ei quaſi fit et ſtridor: ⁊ illud q̄ eſt ꝓpter vena eſt rotundū i manifeſto corporis. Et ſectio ſuper B apoſtema eſt error: ⁊ pcipue q̄ eſt ſub aſcellis: ⁊ inguinib̄ ⁊ colo: ⁊ in locis multis corporis ⁊ eſt magnū valde. Os ergo vt deuitetur ei? cura cū ferro ⁊ q̄ ex eis etiā eſt in extremitatibus aut in capite: oportet vt deuitet. Sup illud ergo q̄ ex eis eſt ex inflatione orificij arterie fiūt in cute ſectione in longitudine. deide aqi ſectione cū vncinis: poſtea arteriam ⁊ libera eam ex tunicis donec detegat. Deinde intromitte ſub ea acum: ⁊ fac eam penetrare vſq; ad latus aliud ⁊ ſtringe arteriam cum filo duplo in duobus locis ſm̄ q̄ docui te in extractione duarū arteriarū que ſunt in timporibus. Deinde punge locū: qui eſt inter duo ligamenta cum ſpatumili donec egrediaſ ſanguis qui eſt in eo totus: ⁊ ſolnat apoſtema. Deinde adminiſtra curationem: que generat pus donec cadant ligamenta: poſtea cura illud cuſ vngueti cōueniēti bus ad illud donec ſanet.

¶ De ſi fuerit apoſtema ꝓpter ſectionē vene: tunc ops vt teneas manu tua q̄ tibi poſſibile ⁊ ex apoſtemate cū cute. Deinde intromitte acum ſub loco quēs tenuiſſi manu tua: ⁊ fac eam penetrare: ⁊ fit in ea filuſ duplus donec extrahas ipm̄ ex latere altero. Deinde liga cum ipſo apoſtema ligamēto bono: ſm̄ q̄ dixi tibi in ligamēto vne a duabus partibus cum duabus extremitatibus fili. Si aūt times q̄ extrahat filum: tunc intromitte acum aliam cum filo alio ſub apoſtemate toto apud inciſionem acus pinc: ⁊ ſtringe ſil ⁊ tua in quatuor locis. Deinde ſeca apoſtema in medio ſui: donec quādo egrediſ q̄ in eo eſt: tūc incide ſuperfluitatem cutis: ⁊ dimitte q̄ ligatū eſt ex ea. Deinde pone ſup ipm̄ puluilli q̄ ſubmerſiſti in vino ⁊ oleo. Deinde adminiſtra curationem: que fit cum licinis vnguentis: donec ſanetur.

¶ De apate q̄ accidit ex torſione nervoꝝ. CAP. L.

Icut accidit apoſtema in arteria ⁊ vena: ſiliter accidit apoſtema in neruis q̄ accidit ⁊ eis perculſio: aut accidit a labore ſuperfluo ⁊ ſimilib̄: ⁊ fit plurimū illius in locis adiuntoziuū: aut calcanei: ⁊ in omni loco in quo mouent iuncture: ⁊ eſt apoſtema grane. ſimilat coloz eius reliquo corpozi ⁊ eſt in pluribus diſpoſitoibus abſq; doloze: ⁊ q̄n ſtringitur cum vehemēria: ſentit in eo infirmus ſimile ſtupozi: ⁊ nō eſt apoſtema aggregatus in pſundo corporis: imo eſt ſub cute ⁊ ipm̄ mouetur ad oēm partē: ⁊ non vadit ad anterior ⁊ vſ ante neq; retro ad poſteriora. ¶ Q̄d ergo ex eis eſt in iuncturis non oportet vt inuadatur cus ferro. Portaſſe eni accidet ꝓractio. In illo aūt q̄ ex eis eſt in capite: aut in fronte ſinde cutē cum ſpatumili. Si ergo eſt apoſtema parum: tunc tene ipm̄ cum forficibus: ⁊ abſcinde ipſum a radice ⁊ ſi eſt magnum: tunc ſuſpende ipm̄ cum vncino: ⁊ exceoia ipſum deinde aufer ipm̄ ⁊ aggrega vulnus cum ſutura: ⁊ cura ipſum donec ſanetur.

¶ De ſectione apatis q̄ accidit in vētre. CAP. LI.

Ccidunt quibuſdam hoībus multotiens in vētribus coz: ⁊ in reliquis coꝛporibus ipſoꝝ: theſil que noſuntur fungali: ꝓper ſiſtitudinē ipſoꝝ cū fungis. quoꝝ radix eſt ſubtilis: ⁊ ipſoꝝ caput eſt groſſus: ⁊ ſuerſa ſūt labia coꝝ: ⁊ eꝝ eis parum. Et eſt ex eis q̄ magnificat valde. Et ego ꝑdem iam vidi virum ⁊ in ventre eius erant duo thelil que erāt magis q̄ reb̄ alīus ſimilis fungis. nō erat differētia inter ea alba minute radicis iam inuerſabant, labia eorū: ⁊ findebantur ⁊ humiditas currebat ex eis ſemp: icidi ergo ea ⁊

inuenin pondere vnius quasi.p.z.viij.ʒ.z in altero quasi vi.ʒ. Et opatio in incisione eo:z est vt cõsideres tũc si firmus est humidus:z colo:z arbelui est albus humidũ subtilis radicis:tunc incide ipm cũ spatumili lato:z sint in presentia tua cauteria in igne. Multoties enis expellit aqui sectione eius sanguis multus:.ppera ergo si te vincit sanguis:z cauteriza ipm. Oʒsi vides ifirmũ pauidũ z timidũ ab incisione cum ferro:tunc accipe filuʒ ex plumbo decetter factũ:z stringe cum eo arbelui:cuius modus est quem diximus:z dimitte ipm duobus diebus. Deinde adde in strictura plumbi. Tũ ergo cesses strigere plumbum quotiens impimit in rbelui:donec abscidatur:z cadat per se absq; laboʒe. Si aũt rbelui grosse fuerit radicis:tũc in ictione eius est:quiddas timouis z pauoʒis:pcipue qõ est in ventre. Ueritũ possibile est vt incidas medietatẽ ei?. Deinde cauteriza ipm vt non redeat. Deinde cura ipʒ donec sanet. vulnus:z caue ne ipsumas incidere rbelui:qõ est fusci coloʒis pauci fensis:fedi aspectus. ipsiʒ enim est apostema cancerosum:z ego veniam cũ remeno:z atione cari post boc.

De cura eminẽtie vmbilici. CAP. LII.

Ꝛ eminẽtia vmbilici:ex causis multis:aut ex fissuris sifac qõ sup ventrem est. Et exit ex eo altbub:aut intestinum fm q̃ accidit in religs rupturis:aut ex sanguine qui fluit ex vena:aut ex arteria fm q̃ premissus est:aut ex vẽtositate coartata in eo. Si aũt est ꝓter fissuram sifac:z exitus vbirbi:tunc est coloʒ apostematis silis coloʒi coꝛporis. Et est lene absq; doloʒe. z apparet diuersi situs:z si est ꝓter eggressionem intestini:tunc est situs eius:cus eo q̃ narrauimus vehemẽtioʒis diuersitatis. Cũ q̃ tu premis ipm digitis:tuis:occultat. Deinde redit:z fortasse est cuʒ eo foni ius:z magnificat multũ apud introitum balnei:z laboʒẽ vehemẽtem. Si ʒo est ꝓter humiditatẽ:est lene tũc no occultatur qũ pmis ipm manu tua:neq; constringit neq; addit. Oʒ si est ꝓter sanguinẽ tũc cũ istis signis apparet apostema ad nigredinẽ decliue. Si aũt est ꝓter carnem natam:tunc est apostema graue grossum duꝛ:z figit fm q̃titatem ynam. Si ʒo est ꝓter ventositatẽ:tunc tactus eius est lenis. Et opatio in illo est vt consideres tũc si emẽtia vmbilici est ꝓp sanguinẽ arteric aut vene aut vẽtositatẽ:tũc oꝛ ꝓ phibcaris a curatione eius. Tã in illo est timoʒ z pauoʒ:sic docui te in caplo in quo dixi apostemata ꝓpter arteriam z venam. Oʒ si eminentia vmbilici est ꝓpter intestinũ aut cirbum:tũc oportet vt ꝓcipias sfirmo quatenus teneat arbelui sui:z sfet stans extẽius. Deide signa cuʒ encaustro in circuitu vmbilici totius postea pecipe ei vt resupinet intestinum tuas sup dorsum suum. Deinde circunda cum spatumili lato in circuitu vmbilici sup locum quẽ signasti cum encaustro. postea extẽde medium apostematis ad supioʒa:cum vncino magno. Deinde liga eus in circuitu foꝛti cũ filo:aut cũ chorda de serico ligamẽto firmo:z sit nodus ligamẽti anꝛotati. Deide apeꝛi medius apostematis extẽsiuʒ supra ligmẽtũ. Si q̃ inueneris ipm iam captum a ligamẽto:tunc extrahe alen ꝓtaʒ et:z intromitte in ipm digitũ indicem:z impelle intestinũ ad interioʒa vẽtris:z si inueneris cirbuʒ:tunc accipe ipm cũ vncino:z incide supfluitatem eiʒ. Si aũt cõtraria'est ti bi arteria:aut vena:tunc circũda ipm multuʒ. Deinde redi ad opationẽ tuaʒ. Et accipe duas acus:z intromitte in eis duo fila fortia:z intromitte duas acus in circuitu quẽ fecisti circa apostema in modũ crucis:q̃ facis penetrare Deide stringe apostema in quatuoʒ locis sup acus:z si vis auferacus z dimitte locũ donec putrefiat caro extensa:z cadat per se aut incide ipsam q̃ subtiliatur z putrefit. deinde cura ipm cum eo q̃ opʒ ex vnguẽtis donec sanetur. Oʒ si eminẽtia vmbilici est ꝓ carne nata in eo:aut ex humiditate:tũc oʒ vt cõcaues apostema sic diximus z extrahas sanguinẽ:aut humiditatẽ:quã inuenis in eo. Deinde cura ipm cũ eo q̃ solidat locum.

De cura cancri. CAP. LIII.

Am diximus in diuisione ꝓs cãcri:q̃ualiter est via ad curationẽ eius cũ medicinis:z cauendum ab eo cũ curatione eius cum ferro vt non vlceretur:z diximus cancrum generatũ in matrice:z cautelam a curatione eius. Et diximus antiqui q̃ qsiq; cancer est in loco vbi possibilis est ei'eradicatio:sicut cãcer qui est in mãmillis aut in coꝛa:z eis similibus:ez membris locatis ad extrabẽdum totus eius: ꝓcipue qñ est incipiẽs paruus. Quando vo antiquaʒ'est magnus nõ oꝛotet vt appꝛopinques ei. Ego enim nõ potuisfanare ez eo aliquẽ:neq; vidi aliuʒ ante me qui peruenerit ad illud. Et opatio in eo quãdo est locatus sicut diximus est vt ꝓcedaʒ:soluas infirmum ez colera nigra aliquotiens. Deinde flobotoma ipm si inuenis cuʒ repletione manifesta. Deide ꝓpara infirmũ ꝓparatione in qua locetur cuʒ opatione. Deinde ꝓpce in cancruʒ vncinos qui cõuenium et ꝓsitea concaua ipm ab omni parte cum cutẽ:fm pꝛescrutationem:donec nõ remaneat aliquid ex radicibus eius:z dimitte sanguinem currere:z non abscindas ipm velociter:ẽque ꝓpme loca z absterge sanguinẽ grossum totum manu tua:aut cuʒ quo possibile est nibi ex instrumẽtis. Si aũt cõtrariatẽ facit tibi fluꝛus sanguinis grossi ez incisione arteriẽ:aut venẽ:tunc cauteriza venam donec abscindatur sanguis. deinde cura ipsum cum reliqua curatione:donec sanetur.

De cura ydropisis. CAP. LIIII.

Am narrauimus in diuisione ꝓs ydropisis:z qual' fit aggregatio aquẽ:z signa omnis ꝓsi z curationem eius cuʒ medicinis. Et illa quẽ curatur cũ ferro:nõ est nisi ꝓs asclitis sola:z nõ appꝛoximanʒ cum ferro ꝓsi timpanitis. Neq; ꝓsi ꝓpofarce penitus:nam illud mortale est. Quãdo tu ia medicatus es banc ꝓsem ydropisis timpanitis q̃ medicinis:z non contulit medicinaʒ tua:tunc cõsidera.nam si infirmo iam consecuta est debilitas:aut est cum eo infirmitas alia ꝓter ydropisim:sicut si fit cũ eo tussis:aut ventris solutio z similia illis:tunc caue ne medicetis ei cum ferro quoniam est timoʒ illud. Si aũt vides infirmuʒ exuberẽtis ventis:neq; est cũ eo egritudo ꝓter ydropisis sola:z nõ est puer:neq; senex:tunc modus operationis in eo est:vt tu eleues infirmuʒ stantem inter manus tuas:z minister post ipsiʒ expꝛimat ventrem eius manu sua impellendo aquaʒ ad inferioʒem partem pectinis. Deinde accipe spꝛumile spinosum fm banc formam.

Sit duarum partium acutarum longum acute extremitatis sicut sparumile. Ueritatẽ in eo fit quiddã bueuita tis paulatim:vt non pertranseas cum eo apud opationeʒ vsq; ad intestinum z lodas ipm. Deinde considera. Tamsi est generatio ydropisis ez parte intestinoꝝ:tunc opʒ vt elongeris cum sectione ab ymbilico q̃titate trium digitoʒ ad inferioʒa in directo eius supra pectinem. Si ʒo generatio ydropisis est ꝓpter egritudinem epatis:tũc fit sectio tua sinistra ab ymbilico trib' digitis. Et si generatio eius est ꝓpter splenem:tunc fit sectio in latere dextroʒ:z nõ opʒ etiã vt fit sectio in latere super q̃b vult iacere in

firmus: vt nõ currãt supfluitates ad illũ locũ debilẽ. Deinde p foza cũ instrumẽto cute totam. Deinde intromitte in illam sectione z eleua manũ tuam cũ sparumili iter cu re: z fisac quasi tu excozies ipm: z fit ẋpitas que excoriãt ẋpitas vnguis: aut circiter illũ. Deinde p foza fisac: donec pueniat sparumile ad locũ vacuũ: z est loc' aque. Deiñ ex trahe ipm: z itromitte in fozamẽ instrm: cui' ẋ est forma.

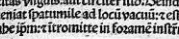

Et est sile cannule: fit ex argẽto aut ere: aut auricalco lene tersus cui in inferiori parte sui est fozamẽ paruũ: z in latericibus eius sunt tria fozamina: duo ab vna parte: z vnus a parte altera: z facta est extremitas eius incisa: fm modũ incisionis calami: sicut vides in extremitate eius superiore est armilla. Nam quãdo instrumẽtũ peruenit ad aquã tunc ipsa descendit statis sup instrumẽtũ. ergo cuacua ex

aqua in hora ẋpitatẽ mediã. Qm̃ si tu euacuas ex ea plus ẋ ops in hora fortasse morit infirmus per resolones spũs sui alias: aut accidit ei sincopis quę appropiquat mortẽ. Verũ euacua ex ea fm ẋpitatem virtutis eius: z fm q̃ si z ex bonitate eius. Deinde extrahe instrumentũ z retine aquã. De est q̃ z retinet statim, ꝑpter cutem que retinet forramen q̃ est sup fisac: de quo narrauit: vt p foces ipm fm illũ modũ. Deinde itera instrumentũ die altero: si vides infirmum tolerare illud: z extrahe etiam ex aqua ẋpitatem paruam: fac illud diebus aliquot: z tu sup timo: z m: z cultodi te ab erroze: donec nõ remaneat ex aq̃ nisi parũ. Si aũt times sup infirmũ: z dimittis ex aqua rem mulã: tunc cura ipsum cum sepultura in harena calida: z fudoze multo in balneo z fole: z expecter sup sitim z cura ipm cũ medicinis exiccatiuis donec sanet: z cauterica sup stõm z epar z splenem: post extractionem aque: fm q̃ narrauit in eo quod precessit.

¶ De cura infantium qui nascuntur locis vrine eorum nõ (perforatis. CAP. LV.

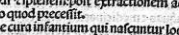

Uando egreditur aliquis infantius ex ventre matris sue: z caput mutonis ei' est non foza tũ: aut est foramen stricũ: aut in non suo loco. Oportet ergo succurrere cũ perforatione eius stati cũ nasci: cũ sparumili subtili valde fm banc formã.

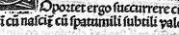

Deide pone in fozamẽ clauũ subtilem ex plumbo: z liga ipm z tene ipm tribus diebus aut quinq: qñ ergo vult vrinam emittere remoueat: z mingat. Deinde reduc ipm: z si tu non potis plumbũ iam possibile est vt vrina que incedit sup locũ nõ permittat ipm clauũ. Ille aũt cuius foramen est stricũ medicet cũ plumbo: sic dicimus diebus multis: donec amplificet. Illi aũt in qbus est foramen in non suo loco ledunt. Qõ est q z ex eis qui nascit: z fozamẽ est apud finẽ capitis virge: quare non põt mingere ad anteriora donec eleuat virgam manu sua ad supiora. Theg: est ei generatio: ꝑterea q̃ sperma non põt peruenire ad matricẽ fm rectitudines: z est egritudo feda valde: z modus optionis in illo est vt resupinet infirmus sup dorsũ suũ. Deinde extende caput virge eius manu tua sinistra extensione vehemẽti z incide caput capitis virge ex loco priapi: cũ acumine aut sparumili acuto: sicut est incisio calami: aut sicut tu radis aliquid vt medũ eius veniat sile capiti virge: z vt cadat fozamẽ in medio fm q̃ ops. Et caute tibi apud opationẽ tuã z fluxu sanguinis. Multoties enim accidit illud. Oppone ergo ei cũ eo q̃ abscidit sanguinem: z cura vulnus donec sanetur.

¶ De barber que accidit in ꝑpucio z capite virge: z corruptione nigredine: z adherentia. CAP. LVI.

Ultoriens accidunt iste albatber in virga z est eminẽtia carnis fede: z ex ea alia est maligna: z alia non maligna. Non malignam ergo ops vt suspendas cũ vncino subtili z abscindas eã donec mundes eam totam. Deinde pone sup eas cotum submersum in vnguento egyptio. Deinde cura ips post illud cũ vnguẽto dyafinicon donec sanet. Qz si albatber est maligna fedi colozis tũc ops vt administres in eacauterũ post incisionẽ eius z ipsius rasionem. Si aũt albatber est in ꝑpucio captiui nõ circuncisi z est pars albatber inter ꝑpuciũ z pars eius extra: tũc ops vt auferas albatber: que est intus in primis donec quando solidatur: tunc cura ipm exterius qñ quãdo tu curas eam simul nõ securatur ꝑpucius: quin perfoet. Et iam accidunt etiam in testiculis: z ꝑpucio nigredo z corruptio. Ops ergo vt tu concaues totũ: q̃ iam denigratũ est: z q̃ vult corrumpi: aut iam corruptũ est. Deinde line sup ipm post illud cum melle: q̃ iam concussus est cũ farina cotricũ granato: z berbi trito: z cribellato. Deide cura illud cũ reliqua curatione donec sanet. Si aũt accidat ꝑlyxus sanguinis: tũc administra cauterũ cus cauterio lunari: fm banc formã.

Cauterũ enim est iunatiuũ ad duas dispositiones simul: fcs ad fluxũ sanguinis z vulnus quando corrũpit. Qs si corrodit caput virge z destruit totũ in boza: tũc ops vt intromittas in meatũ ꝑapi cannulam ex plumbo: vt mingat infirmus sup eam. In adherẽtia vo ꝑpucij cũ capite virge: z ẋ quidẋ adherẽtia non accidit nisi in eo cuius pre pucii est fanũ: z non exigit sup ipm circũcisio: z q̃rq; accidit adherẽtia, ꝑpter vulnẽ aut apostemẽ: ops q̃ vt excozies eam cũ spatumili obtuso: donec lolnat ligamẽta: z libere tur caput vge ab omni parte. Qs si est difficile discernere ea exquisite: tunc ops vt excozies aliquid ex capite virge: z ex ꝑpucio. q̃ est q z ꝑpucium quando est subtile fozat se perfoat, ꝑpter subtilitatem suam velocitẽ. Deinde separa inter ꝑpucium z caput virge cũ pãno lini subtili: qui iam madefactus est in aqua frigida: vt non adherẽant ire rũ. Deinde curetur cũ vino stiptico donec cõsolidetur.

¶ De mundificatione in fantius z curatione ex erroze eis (accidente. CAP. LVII.

Ircuncisio non est solutio cõtinuitatis sicut re liqua vulnera. Verumtamẽ cũ sit ex operatione nostra voluntate: z vsus eius sit in pueris ꝑpuie est necesse vt signemus in ea quemadmodũ melioẽ: z viam leuioẽ: ꝑ perdũcẽte ad salutẽ. Dico ergo q̃ antiqui non dixerunt circũcisionem in aliquo suo ꝛ libro: q̃rñ non vtunt in legibus suis: z non est nisi q̃ dacquisiuimus per experimentum. Qõ est q z q̃ inuenimus ioẽ parte artificii z flobotomatoꝛ vti mundificatione circuncidendo cũ nouacula: z cũ forficibus: z vtunt afectati: z ligando cũ filo: z incisione cum vngula. Et ego qdẽ iam, ꝑbaui omnes istos modos: z non inuenimus melioẽ mũ dificatione cũ forficib': z ligamẽto cũ filo: qñ in mundificatiõe cũ nouacula multotiẽs effugit cutis: q̃rñ cutis pre-

pucy duas habet tunicas. ergo fortitan incidittur cutis superior: ⁊ remanet tunica inferior. Cogit ergo ad incisionē ad incidendū alteram: ⁊ dolorem futurū: ⁊ cū mundificatione que fit per alfecati. i. digitalis quo vtunt sutores nō secura: ⁊ incisio extremitatis virilis mēbri: quēadmodū fortasse ingredit in foramen eius. In mūdificatione aūt cū vngula fortasse euadit ferrus: ⁊ corrumpit opationē tuam: ⁊ cutis quidem pueri est vbi vis natura: ⁊ multotiens nascunt ita liter: ⁊ non indiget mūdificatione: ⁊ iam vidi illud. Mūdificationis aūt cū forficib⁹ ⁊ ligamento cū filo bonitatē experimentum de te sit mihi: qn forfices sunt ppotionales incisionis: ⁊ ppterea q̄ acuitas que est supi⁹ est fic acuitas que est inferius. Cū ergo ꝑmis manū tuam propotionant due acuitates: ⁊ incidūt ēm opationem vnam in tēpore vno: ⁊ fit compressio fili figura continens cute virge ab omni parte: cuius qua non cadit error omnino: ⁊ modus opationis ꝓprie est vt facias exprimare puerū precipue si est ex eis qui intelligūt parūper. qd tu non facis nisi q̄ ligas filum in virga sua tū: ⁊ dimittis ipm vsq; ad diē alū. Deinde fac eū gaudere ⁊ letari omninodo quo possibile est tibi illud ex eo q̄ recipit intelligentia sua. Deinde fac eū stare inter manus tuas ꝑpare stature: ⁊ nō sit sedens: ⁊ occulta forfices in manica tua: aut sub pede tuo ne videat eos puer omninoneq; aliquid ex instrumētis. Deinde intromitte manū tuam ad virgam eius: ⁊ suffla in cutem ⁊ trahe eam furtiū: donec egrediatur caput virge. Deinde mūdifica ipsam ex eo q̄ aggregat in ea fœdicie. Deinde liga locū signati cū filo duplo. postea liga inferiōr⁹ ex parte per ligamentū sicūm. Deinde tene cus indice tuo ⁊ pollice locū ligamēti inferioris: retēdione bona: ⁊ incide iter duo ligamēta. Deinde eleua cutē sursum velociter ⁊ extrahe caput virge. Deinde dimitte sanguinē currere paulatim: est enim meli⁹: ⁊ pone pulueres desup: ⁊ sup pulueres pānū in quo expansus est vitellus oui decocti in aq̄ rosata: con cutius cū oleo ros. receti boni: ⁊ dimitte eū sup ipm vsq; ad diem alū: ⁊ cura ipm reliqua curatione donec sanet. Forma forficis ad mundificationem.

Sint ebetes due extremitates: ⁊ sint ciditēes: ne egredia tur in eis ramus clauū: ⁊ sit longitudo duarum acuitatum sicut longitudo duorum manubriorum equaliter. Error vero cadens in mūdificatione est: qm fortasse effugit cutis intrinseca tota: aut pars ex eis apud incisionem. Ergo opus vt extēdas eam ex hora tua cū vngue tuo ante apoltemationē loci: ⁊ incidas eam fr̄ a vngula. Et si nō potes tenere eam cū vngue tuo: tūc extrahe eam cūrrencino ⁊ incide eam. Si aūt pretereriūt et tres dies ⁊ remanet qd est sub virga inflati apostematis: tūc dimitte illud donec sedet apostema calidū: ⁊ ex cocia illud cū facilitate: ⁊ incide illud fm q̄ ꝑpara tibi: ⁊ caue tibi a capite virge. Non enī nocebit ei illud. Cura ergo illud cū eo q̄ consolidat vulnus ex pulueribⁿ quos narrauimus in tractatu de pulueribus: ⁊ si incidit ex cute sua menstruan: ⁊ euadit ad superiora: non nocet ei illud eriās. Cura ergo illud cū eo q̄ diximus: donec sanetur.

De ejectione vrine retēte in vesica. CAP. LVIII.

Vrine retētio in vesica fit ab opilatione facta ex lapide: aut sanguine congelato: aut pus: aut carne nata: ⁊ stilib⁹ illis ex eis q̄ diximus: ex modis curationis in diuisione. Et si non solutur vrina: ⁊ vides retēionē eius esse, ꝑter lapide: qui iam est in collo vesice: tūc opꝰ vt sit infirmus super genua sua curiuatus. Deinde cōponant pedes eī: sup dorsum eius: ⁊ extrēdat ventrem suū: ⁊ sup ioi parte dorsi eius: ⁊ strīngat infirmus anhelitū suū q̄tū possibile est eī. Cogit ergo cū collo vesice ad expulsionē lapidis ad posteriora: ⁊ re absoluit vrina. Et si non soluit cū eo q̄ diximus: ⁊ vehemēs sit res sup infirmū: tūc opꝰ vt admistrē extractione eī⁹ cū instro qd̄ noiat siriga. cui⁹ h̄ est forma.

sit ex argēto: ⁊ sit subtile lene concauū sicut cānula penne auis in subtilitate radij longū in similitudine palmi vni⁹ ⁊ medij. Cui sit cama subrile in capite ei⁹: ⁊ modus extusvrine per ipm est vt accipias filū duplicatū ⁊ liges in extremitate ei⁹ lanā: aut cotū ligatura bona: ⁊ itromittas extremitatē fili in sperior parte siringe: ⁊ incide cū forficib⁹ si sup fluit aliqd ex lana: verū intromitte in cānulā cū vehemētia: fic alger. Deinde inunge siringā: cū oleo aut cū butyro: ⁊ albugine oui: ⁊ fac sedere infirmus sup sedem: ⁊ embroca vesicam: ⁊ ipsius virgā cū oleis humidis: ⁊ oleo olive: ⁊ aq̄ tepida. Deinde intromitte siringā in virgas cū facilitate donec perueniat ad radicē virge. Deinde oupla ipsam sup ius a parte vmbilici. Deinde impelle siringā intra ipsam donec perueniat ad vesicā: ⁊ sentiat ea forficib⁹ iam puenisse ad rem vacuā: ⁊ nō sit hoc, fm hunc ordinē: nisi q̄n meat⁹ in quo vadit est in quo est tortuositas. Deinde extēde filū ci lana paulatim: vrina eni sequtur lanam. Deinde extrahe eam: ⁊ fac currere vrinā per viam vrine: ⁊ tere a siringam: ⁊ non cesses facere illū: donec euacuet ex fica: ⁊ inueniat infirmus alleuiationem.

De qualitate clisteriationis vesice cum clapsedra. CAP. LIX.

Vando accidit in vesica vlc⁹: aut sanguis in ea congelat: aut coarctat in ea pus: ⁊ vis distillare in eam aquas: ⁊ medicinas: tunc fiat cus instrumēto qd̄ noiat clapsedra: ⁊ h̄ est forma eius.

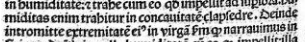

Nisi in extremitate: Est enī sicut a. i. clausa: in eo sunt tria foramina: duo ex pte vna: ⁊ vnus ex pte altera: fic videt: ⁊ locus concauus: in quo est illud qd̄ impellit fm q̄tū ratem qd̄ opilet ipsi fine additione donec qm̄ trahitur cū eo aliqd ex humiditatibus: attrahat: ⁊ qm̄ impellit cū eo ex pellat ad longinquus: fm q̄ facit clapsedra: qua pycinū napbta. i. ignis grecus in plus maris. Cū q̄ vis pycere humiditates in vesicam: intromitte extremitates clapsedre in humiditatē: ⁊ trahe eum eo q̄ impellit ad supiora. humiditas enim trahitur in concauitate clapsedre. Deinde intromitte extremitatē ei⁹ in virgā fm q̄ narrauimus in siringa. Deide impelle humiditatē cū eo q̄ impellit: illa nāq̄ humiditas pueit ad vesicā ſtatī ita q̄ sentit ea ifirm⁹.

Forma clisteris subtilis quo clisteriat vesica: fiat ex ar-

gēto: aut auricalco: cuius caput altius sit fili: ⁊ alcama pug-

q̃ fub eo finus inter quem cadat ligamentũ. Deinde acci-
pe veſicam arietis ꝛ pone in ea humiditatem: qua vis cli-
ſteriq; veſicam. Deinde liga eam inter duos ſinus liga-
tura fozti cũ filo duplo: ꝛ caleſac illã humiditatem parti-
per ſuper ignẽ. Deinde intromitte extremitatẽ cliſteris
in virgam: poſtea ſtringe manũ tuã ſuper veſicam cũ hu-
miditate ſtricta ꝛ decenti: donec ſentiat infirmus q̃ illa
humiditas iam peruenit ad veſicam. Si autẽ non eſt tibi
preſens veſica: tũc accipe fruſtũ pergameni: ꝛ fac ex eo cir
culũ: ꝛ perfora ipm ab omni rotunditate ſua. Deinde intro
mitte filũ ſozte in illo foramine ꝛ: ſic reuoluunt. Deinde
aggrega circulũ: ſic aggregaẽ alo fratu: poſtq̃ tu ponis in
eo illud quod vis ex humiditatibus: ꝛ oleis: ꝛ aquis. Dein
de liga ipſum in inſtrumento: ꝛ fac cum eo: ſicut feciſti cũ
veſica ꝛ expreſſione cum manu tua: donec peruenias hu
miditas ad veſicam.

De extractione lapidis. CAP. LX.

Iam diximus in diuiſione ſpẽs lapidis: ꝛ cura-
tionẽ eius cũ medicinis: ꝛ dixi oriũs inter lapi-
dem generatũ in renibus ꝛ veſicam: ꝛ ſigna il-
lius totius: ꝛ dixi lapides in quo cadit operatio
cũ manu ꝛ fectio: ꝛ eſt lapis generatus in veſi-
ca, ppter: ꝛ ille qui figit in virga: ꝛ ego ſum narrãs illud cũ
expoſitiõe manifeſta ꝛ abbreuiatione. Dico ergo q̃ lapis
gnãtus in veſica plurimũ accidit pueris: ꝛ ex ſignis ei⁹ eſt
q̃ vina egredit ex veſica ſimilis aque in ſubtilitate ſua:
ꝛ apparet in ea barena alba: ꝛ fricat infirmus virgas ſua:
ꝛ laborat cum ea: ꝛ multotiẽs pendet. Deide erigit: ꝛ egre
ditur cũ eo anus in multis eo: ꝛ eſt facilis ſanatio puero
rũ. ex eo vſq̃quo conſequunt q̃tuo de cem annos: ꝛ eſt dif
ficilis in ſenibus. In iuuenibus aũt eſt media in eo q̃ eſt
inter illud: ꝛ eius cũius lapis eſt maior: curatio eſt facilior
ꝛ parius eſt ecõuerſo illi⁹ cura. Cũ ergo peruenimus
ad curationẽ op̃s in pinis vt mundificemus infirmũ cũ
cliſteri: q̃ extrahat totũ ſterculũ q̃ eſt in inteſtinis ſuis:
ipm enũ q̃nq̃ pbibet inuentionẽ lapidis apud inquiſitio
nem. Deinde accipiaẽ infirmus: cũ pedib⁹ ſuis ꝛ concutia
tur: ꝛ mouea ẽ ad inferiora: vt deſcẽdat lapis ad pfundu
veſice: aut ſaliat de loco alto aliquotiẽs. Deinde fac eũ ſe
dere inter manus tuas ꝛ parati: ꝛ manus eius ſint ſub co
ꝛpis ipſius vt ſiat veſica tota decliuis ad inferiora. Deinde
perquire eũ ꝛ tange eũ extrinſecus. Si ergo ſentis lapidẽ
in ſpacio: tunc ꝑpera ſtatim cum ſectione ſuper ipm. Qz ſi
non cadat ſub tactu tuo omnino: tũc op̃s vt abſtergas di
gitum indicẽ cũ oleo manus ſiniſtre ſi infirmus eſt puer
aut digitũ mediũ ſi eſt iuuenis completus: ꝛ intromittas
ipm in anũ ſiuum: ꝛ perquire de lapide donec ſtat ſub digi
to tuo: ꝛ cõuerte eũ paulatim ad collũ veſice. Deinde pre
me ſup ipm cũ digito tuo: ꝛ impelle ipm ad exterioꝛa ad
uerſus locũ cui⁹ ſectionem vis: ꝛ precipe miniſtro vt pre
mat veſicam manu ſua: ꝛ precipe alu miniſtro: vt extẽdat
teſticulos manu ſua dextra ad ſupioꝛa: ꝛ alia manu ſua vt
remouea tutẽ que eſt ſub teſticulis: in qre a loco in quo ẽ
ſectio. Deide intromitte ſpatumile icidẽs: forma c⁹ b eſt.

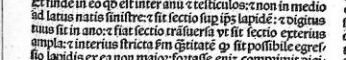

Et finde in eo q̃ eſt inter anũ ꝛ teſticulos: ꝛ non in medio
ad latus natis ſiniſtre: ꝛ fit ſectio ſup ipꝰ lapidẽ: ꝛ digitus
tuus ſit in ano: ꝛ fiat ſectio trãſuerſa vt ſit ſectio exterius
ampla: ꝛ interius ſtricta ſm q̃titatẽ q̃ ſit poſſibile egreſ-
ſio lapidis ex ea non maior: forteſſe enij comprimit digi-
tus qui eſt in ano lapidẽ apud ſectionẽ: ꝛ egredit abſq; dif
ficultate. Et ſcias q̃ ex lapide ẽ cui ſunt anguli ꝛ margines
q̃re fit difficilis exitus ei⁹ ꝑpter illud ꝛ ex eo eſt lenis ſi
milis glandule ꝛ rotundus: ꝛ fit facilis egreſſus eius. Et q̃
cui ſunt anguli ꝛ margines: adde in fiſſura. Qz ſi non egre
ditur ita: tunc op̃s vt ingenies ſuper ipm: aut ſtringas ſup
eũ cũ geſti: decẽter cui⁹ extremitas ſit ſic luna que ſtrigat
ſup lapidẽ: ꝛ nõ cuadat ab ea: aut vt itromittas ſub eo in
ſtrumentũ ſubtile: curuate extremitatis. Si aũt nõ potes
ſup eũ tũc amplitũdo fozamẽ parũp. Qz ſi vincit te aliquid
ex ſanguine abſcinde ipm cũ ꝛegi. Si vo lapis eſt plus q̃
vnus: tunc impelle in pinis magnus ad os veſice. Deinde
incide ſup ipm poſtea impelle paruus poſt illud: ꝛ ſi: ſic
ſi ſunt plures duob⁹. Qz ſi ſamagnus eſt valde: tunc ignozã
tia eſt vt ſecẽs ſup ipm ſectione magna. Cũ accidit in fir
mo vna duaꝛ rerum: aut mozia: aut accidit ei diſtillatio
vrine aſſidua, ꝑpter ea quia nõ conſolidaẽ locus omnino.
verũ adminiſtra expulſionẽ eũ donec egrediaẽ aut in ge
nia in fractura eius cũ fozcibus: donec extrahas eũ fru
ſtatim. Cũ ergo cõpleueris opationẽ nam: tũc impleyul
nus thure ꝛ aloe ꝛ ſanguine draconis: ꝛ ſtringe ipꝰ ꝛ pone
ſup ipm pannus in ſufum oleo ꝛ vino: aut oleo roſato: aq̃
frida: ꝛ fedeẽ ſpa calm. Deinde reſupina infirmum ſuper
collum ſuũ: ꝛ non ſoluas ligamentũ vſq; ad diem tertius.
Cũ ergo ſolueris ipꝰ embroca locũ cũ aqua ꝛ oleo multo.
Deinde cura ipm cũ vnguento dyafiniconꝛ ꝛ vnguẽto ba
ſilicon: donec ſaneẽ. Si autẽ accidit in vulnere apoſtema
calidum addit um: ꝛ coroſio: ꝛ illi ſimilia: ſicut ſi congele
tur ſanguis in veſica: ꝛ, pbibeaẽ ex eo vina: ꝛ cognoſcitur
illud ex egreſſione ſanguinis cũ vina. In tromitte ergo di
gitum tuũ in vulnus ꝛ extrahe illũ ſanguinẽ. Tũ ſi trema
net, puocat ad corruptionẽ veſice: ꝛ putrefactiones eius.
Deinde abluie vulnus cũ aceto: ꝛ aq̃ ꝛ fale: ꝛ oppone omni
ſpẽ cum eo q̃ cõuenit ex curatione vſq̃quo ſaneẽ. ꝛ op̃s
in bozis curationis totius: vt liges duas coras: ꝛ aggreges
cauſa medicinarũ que ponunt ſup locũ. Qz ſi lapis eſt par
uus: ꝛ fit in meatu virge ꝛ figit in eo ꝛ pbibeẽ vrine exit⁹
tunc cura ipm cum eo q̃ narro anteq̃ ꝑuenias ad ſectionẽ.
Multotiẽs enij a ſectione excuſaris per banc cura
tionem. Iam enim pbaui illud ꝛ eſt vt acepias perfoꝛato
rũ ex ferro: aut ferico: cuius hec eſt forma.

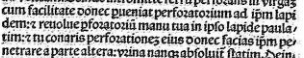

Triangulate extremitatis acutũ fixum in ligno. Deinde
accipe filum ꝛ liga eum eo virgã ſub lapide vt non redeat
ad veſicam. Deinde in tromitte ferrã perfoꝛans in virgas
cum facilitate donec pueniat perfoꝛatoꝛium ad ipm lapi
dem: ꝛ reuolue pfoꝛatoꝛiũ manu tua in ipſo lapide paula
tim: ꝛ tu conaris perfoꝛationẽ; eius donec facias ipm pe
netrare a parte altera: vina nanq; abſoluit ſtatim. Dein
de pme manũ tuã ſuper illud q̃ remãſit ex lapide ab ex
teriori parte virge: ipſe enim frangitur ꝛ egredit cum vri
na: ꝛ ſanaẽ infirmus. Si aũt non ꝑeparaẽ tibi bec curatio
ꝑpter aliqd q̃. pbibet ab illo: tunc liga filum ſub lapide
ꝛ filum aliud ſupra lapidẽ. Deinde ſeca ſup lapidẽ in ipſa
virga inter duas ligaturas. Deide extrahe ipm. poſtea ſol
ue ligamẽta: ꝛ mũdifica ſanguinẽ cõgelatũ q̃ fit in vul
nere. Et nõ eſt necũ ligamẽtũ fili ſub lapide niſi vt nõ re
deat ad veſicam: ꝛ ligamentũ aliud oeſup niſi vt quando
ſoluitur filus poſt egreſſionem lapidis redeat cutis ad lo
cum ſuum: ꝛ cooperiat vulnus: ꝛ ꝑopter illud neceſſe eſt
tibi illud quando ligas filus ſuperius vt eleues cutem ad
ſuperioꝛa vt redeat apud complementũ tui: ꝛ cooperiat
vulnus ſicut diximus.

De extractione lapidis mulierum. CAP. LXI.

Rarum generat lapis in mulieribus: si aut accidat alicui ea: z lapis: tunc difficilis est curatio z. phibet ppter modos multos. Unus eo: est q mulier fortasse est vgo: z fcbo est: qz tu non inuenis mulierem que oeretat se ipsam medicu q si est casta: aut ex habentibus maritos: ter tius est qz tu non inuenis mulierem bene scientē hanc ar tem pcipue operationem: aut ex ḡtrus est lōginquus a loco lapidis: quare idiget sectione profunda z in illo est timor. Qs si necessitas puocat ad illud: tūc ops yt accipias mulierē medicam bene scientē: z parū inuenīt. Si vo pri uatis ex tūc quere medicū castū subtilem: z presentē mu lierem obstetricē bene doctam in re mulerium: aut mulie rem que in hac arte innuit partem artis: fac ergo eas pre sentem: z pcipe ei yt faciat totū q̄ pcipis ei ex inquisitio ne super lapidem. In pmis q̄ō est yt aspiciat si mulier est virgo: tūc ops yt intromittat digitū in anū ei⁹: z querat la pidem. Si ergo inuenit ips: coartet ei sub digito suo: z tūc pcipe obstetricī: vt intromittat digitū suū in vulnā ifirme: z inquirat sup lapidem: postq̄ ponit manū suam sinistras sup vesicam: z compimit eam compressione bona. Si ergo inuenit lapidem: tūc ops yt gradatim mouеat eum ab ostificio vesice ad iferiora cū suma virtutis sue donec perueniat cū eo ad radicem coxe. Deinde fecet sup eus apud oppositionē medietatis vulue apud radices coxe: ex qua cunq; parte ppararē ei: z sentit lapidem in illa parte: z digi tus eius nō remouеat a lapide coartans sub eo: z fit sectio parua in pmis. Deinde intromittat radius super illam sec tionem. Si q̄ sentit lapidem: tūc addat in sectionem fm ḡtiratem: q̄ō sit q̄ lapis egredit ab ea. Et scias q̄ spēs la pidis sunt multe. Ex his enim est parum: z magn⁹ lenis: z asper: longus: z rotundus bis ramos. Scias q̄ spēs ei⁹: vt significet ibi per b sup illō q̄ vis. Si q̄ vincit te sanguis: tūc adde in loco cegi rritū: z tene ipm bona vna: donec ab scindat sanguis. Deinde redi ad operationem tuam: donec egrediatur lapis: z fac vt pcepares tecū; ex instrumētis q̄ dixi in extractione lapidis in viris: vt adinueris per ea in operatione tua. Et si vincit te fluxus sanguis: scis q̄ expul sio sanguinis est ex arteria que incisa est: tunc pone pulue rem super locū: z stringe ei cū pulullis: z strictura decen ter: non mutes illud: z oimitte lapides: z nō extrahas ipm fortasse enim mori eſt mulier infirma. Deinde cura vulnē. Cū q̄ sedat acuitas sanguis post dies: z putrefit locus: tūc redi ad operationē tuam: donec egrediatur lapis.

De sectione sup herniā aquosam. CAP. LXII.

Rame: aquosa non est nisi aggregatio humidi tatis in sifac albo q̄ō est sub cute testiculi con tinente oui: z noiatur sifac: z q̄nq; est in pāni culo, ppo sibi ques ēparauit ei nā in parte oui donec puteſ: q̄ est oui q̄ aliud: z est cutis testi culi inter sifac albus q̄ō diximus z non illud nisi raro. Et generatio quidem huius ramicis est ex debilitate que ac cidit testiculis: g̃ re effunditur ad eos b mā: z q̄nq accidit ex percussione sup testicios. Et b humiditas est bñs colo res multos: aut enis est color: eius decliuis ad citrinitates aut est sanguineus rube⁹ aut feculētus niger: aut est aquo sus albus: z est illud q̄ō est plus. Et signa q̄ b⁹ scitur vbi sit aggregatio aque: sunt ista. nā si est in sifac albo q̄ō dixim⁹: tunc apostema est rotūdū ad lōgitudinē parūper sic figu ra oui: z non apparet testiculus: q̄n humiditas cōtinet eū ab omni pte: z si est humiditas in pāniculo, ppio sibi tūc apostema est rotūdū cū parte oui: z, ppter hoc extimat b⁹ qz est oui aliud. z si humiditas est inter cutem testiculo: z sifac albū. tūc cadit sub sensu. Quando q̄ vis cognitione coloris humiditatis: tūc ē perire colorem humiditatis in apostemate cū ītromisso q̄drato cui⁹ forma pcessit. Scōs illud q̄ō egredit in vestigio intromissi iudica de illo q̄ō est inter ipm. Cū q̄ venimus ad curationē cū ferro: tūc os vt pcipias infirmo vt flobotomet si possibile est et illud: z vides corpus eius plenū. Deinde resupinet super dorsum suū sup rem altam paru: z pone sub eo pānos multos. Deinde sede tu super sinistrā eius: z pcipe mīnistro vt sedeat a dextra eius qui extendat virgam ei⁹ ad vnū duoꝫ latē ri cutis testiculoꝫ: z ad partē miracbyentris. Deinde ac cipe spatumile latū z feca cutem testiculoꝫ: z medio per longitudinem vsq; ppe pectinem: z fiat sectio fm rectitu dinem equidistās linee que diuidit cutem testiculoꝫ donec perueniat ad sifac albū comprehēdēs: z excoria ipsuꝫ z obserua vel caue ex hoc vt seces ipsuꝫ sit excoriatio tua qua ipm excorias ex parte q̄ suspendit eū ouo plus: z sīb; titiler scrutare cū excoriatione fm ḡtitatem q̄ō tibi possi bile est. Deinde per foraꝫ sifac plenuꝫ aqua pforatione am pla: z extrahe totam aquā. Deinde separa inter duo labia sectionis cū vncinis: z excende sifac ad supiora: z non tan gas cutem testiculoꝫ: comprehēdēs: z incide sifac ḡliter cunq; est possibile tibi incidere ipsum aut cum totalitate sua aut frustatim pcipue latus eius subtile. Nam si tu nō exquisite perscrutaris in incisione ei⁹ non sit securitas qn aqua redeat: si aut, pcedit oui exterius a cute sua in bora opationis tue: tunc q̄ compleueris sectione: sifac: redu ipm. Deinde aggregaꝫ duo labia cutis testiculoꝫ cuꝫ sui ra. Deinde cura ipm sicut relīq; vulnera donec sanet. Et si inuenis oui corruptū ex nigredine alia: tūc ops vt liges vasa que sunt suspensoiū timens fluxū sanguinis. Deide abscinde testiculū cū suspēsoio: z extrahe oui. postea cu ra illud cū eo q̄ diximus. Si vo q̄ aggregata in duo bus partib⁹: tūc scias q̄ sunt due ramices: seca q̄ partem aliam fm q̄ fecisti in altera eqlī: z fi si equat tibi vt sit opa tio tua: tūc fac: deide abstergе sanguinē: z ītromitte in se ctiones lana submersam in oleo aut in oleo rosato: z pone de foris lanam alia quā submersisti in vino z oleo: z expri de eam super duos testiculos: z mirach vetris: z pone de super pānos duplicatos: z sunt puluilli: z liga eos desuper cū ligamento q̄ est bñs ser. fm banc formam.

Deide sumant duo panni: z suant z simple ant lana carminata: fs hāc filitudinē: z fiat extremitates q̄ b⁹ fmit: ex coto aut lana bu mida: z aggregent cuꝫ strictura in lumbari brachariū: z vna extremitatū accipiat super anū vsq; ad dorsum: z seda accipiat ad pre pectinis: z pone extremitates super duas coxas inferius: z due extremitates alie super duo inguina: z aggregeꝫ stri ctura tota in lūbari brachaꝫ. ¶ Et q̄ns artificialī medi catur b ramex: q̄ cauterio loco sectionis cū ferro: z est vt accipias cauteriū cultellare subtile: z feces cuꝫ eo cutē tes ticuloꝫ: z est ignitū fm q̄ narrauimus: donec q̄ detegā sifac albū. z tines aquā: tūc accipe cauteriū: fs hāc formā.

assimilat littere grece: deide perfora cū eo illud sifac: z est ignitū donec egrediat humiditas tota. Deinde extede si fac cū vncinis: z excoria cū cauterio subtili ignito: z incide ipm fm q̄ possibile est tibi: donec eradices totum ei⁹. Et caue ex ouo ne tangat ipsuꝫ ignis: z scias q̄ b operatio est saluior: z longinquior: z fluxu sanguinis: z melior: q̄ opera tio cū sectiōe. Si vo ptrarietat tibi facit in bora sectiōis

aut in hora cauterij apostem a calidū; aut fluꝝ sanguinis aut aliquid aliud. tunc opꝫ vt cures qꝫ cōtrariet ate; tibi facit ex illo cū curatione que cōuenit ei fm qd pmissum est. ¶ Si autē infirmus est timidus. z nō expectet super hanc operationē, ppter bozibilitatem suā: tunc administra perforationē fm qd ego narro illud: z est quādo certificat tibi apostē ex pre illud qd dixim. de significatibus qd ante et a quo sit: tūc opꝫ q̄ facias sedere infirmū super sedem eleuatā: deinde pforoa apostema in inferiori parte sui cū sparumili lato: z pone perforationē fm longitudinē corporis: z fit apertio ampla donec currat aq̄ tota Deinde pone super locū cotus: z liga ipm z dimitte ipm vt currat residuū aque: deide cura ipm donec sanet vuln̄. ¶ Si autē frietas fit egressioni aque in hora qua pforas ipam: z nō fit illud: nisi ꝓpterea q̄ pānculus alb̄ frieta tes facit in ozificio vulneris: z pbibet exitū aq̄. Tūc opꝫ vt itromittas pēnā in vuln̄: aut insirm cū quo extrahit aqua ydropicoꝫ: cui ꝓforma pcesit: aut adde in opatione vulneris parūper. Et ḡcias q̄ aq̄ redit z aggregat post sex menses aut circiter eos. Cū ergo aggregat: tunc perforet fm eundem modū cꝫ pertransibit infirm̄ dies suos.

De cura ramicis carnose. CAP. LXIII.

Scias q̄ in sectione super hanc ramicē est z timore perducente ad pericliē in plurib̄ ꝓpo sitionib̄. Quapropter videt mihi eius dimissio saluari ex ea. Et ego sum rememoratus opera tionem in ea z species apostematis. Dico ergo q̄ accidunt apata multa in corꝑoib̄ ex quibus cōpnunt testiculi: z fit illud ex causis multis. f. aut ex superfluitate acuta vel acri que effundit ad testiculos: aut ex percussione: z est color apatis fm colorē corꝑoris: z nō incentiuū dolor: z est apa grauē. Et fortasse est apostema lapideū cuius color est fuscus: z nō est sensus ei. Et q̄ sig̃ fit ex notatione arteriarū z inflatione ea: z sicut tam pcesit eius remeoratio aut ex inflatione venarū. ¶ Qd ergo est ex eis ex inflatione arteriarū: cognoscit per ꝓpositione aqꝫ ḡmatis q̄ cōpimis ipm digitis tuis. Et non os vt rangas ipsum pozlus. Illud vero q̄ fit ex inflatione venaꝫ: nō dispergit ex eo aliquid apud cōpressionē cuꝫ digitis. Et iam possibile est q̄ sup hāc ispēm fiat sectio z sup reliquas carnes: z est vt seces cuꝫ testiculoꝝ. deinde extende oculū ad sursum: z extrahe ipm cū fisach albo: z libera suspensoriū ex vasis: z liga vasa: z incide suspēsoriū postq̄ tu liberas ipꝫ ab omni parte ex partib̄ oui. Si ergo oculū cōsolidatū est cum illis carnibus natis: tunc opꝫ vt attrahas omnē z incidas ipm: z q̄ ad eo est iter vasa: tunc opꝫ vt liberes totam illā adherentiā: z incidas eā incisione rotunda. Si aut est natiuitas carnis in loco adherentie que est retro. tūc os vt incidas totū eius: z extrahas oculū: sicdixim̄. Cū ergo ꝓlet opatio tua: tūc ipse vuln̄ lana ifusa in oleo rosato z vino: deide cura ipm cū reliq̄ curatioe solone cōdec sanet.

De cura ramicis q̄ est cū vite. CAP. LXIIII.

Vtis è apostema inuolutū q̄dā tuolutis: sicut botro cū mollificatione testiculoꝝ: z fit ꝓtrificis fis sup ifirmū nos z teꝑcrinū: z deambulatio. z in curatioē b̄ egritudinis est ex timore ꝓpter illud cui ꝓpcesit rememoratio. Cū ergo vt dicam ꝓpationē in ea fm q̄ ego fecerunt pmi. ¶ Dico ergo q̄ opꝫ vt facias sedere infirmū sup sedē eleuatā. deide ipselle suspensoriū testiculoꝝ: ad iferioza. deide tenere testiculoꝝ cū digitis tuis cū vasis q̄ sunt ppinq̄ virge: z teneat ea minister alius: z extēdat ea extēsioē ve hemēti. deide incide cū sparumili lato acuto sectioē trāsuersa in directo vasoꝝ: donec deregant vasa. deide exceria ab omni parte: sicut dixim̄ tibi in extractōe arteriaꝝ q̄ sunt in vmporib̄. postea fige in eis acū in qua sit filus duplū z liga ipm in pmo locoꝝ q̄ bus accidūt vites: z liga ipm iteri in vltimo coꝝ. deide seca ea in media sectione recta fm lōgitudines corꝑoris: z extrahe q̄ aggregat ex humiditatib̄ fecultēs corꝑtis. Deinde cura vuln̄ cū curatioē reliquoꝝ vulnerū in quibus vis generari sanie vt cadant vasa que nutriunt vnū testiculoū: nō est enīq̄ malum per illud. ¶ Si autē accidat vitis omnib̄ vasis. tunc opꝫ vt extrahant̄ ꝓpter hoc testiculi cū vasis: vt nō ptaꝫ omum nutrimento ꝓpter incisiones: z tabescat vel arescat: z non sit iuamentus cum eis.

De cura ramicis intestinalis. CAP. LXV.

Cuntus b? ramicis est ex sectōe q̄ accidit in sifach extensu supvēre in pte ꝓximā ad inguinū ex miracb vētris. Quare deseddit intestina ex illa ruptura ad vnū intestiꝝ: als testiculoꝝ. Et b? ruptura est aut ex sifach: aut extēsioē ei. z accidit iste due spēs ex causis multis: aut ex percussioē: aut saltu: aut clamoꝝ: aut eleuatioē rei grauis: z similibus. Et signum quādo est ex extensioē sifach: est q̄ accidit paulatim in tempore longo: z nō accidit subito: z est apostema equale vertisu pfundū: ꝓpterea q̄ sifach ꝓpimit intestinū. Et signū eius qui est ex sectioē sifach: q̄ facit accidere ex principio sui dolores vehementē subito: z est apostema diuersum apparens sub cute, ppinque: z illud est ꝓpter exitus intestini: z cursus eius ad exterioza sifach. ¶ Et quādo egreditur cū intestino cirbum: z nominat̄ ramex intestinalis: z cirbia: z quandoq̄ fit cū ventositate. Et quandoq̄ currit intestinū stercus: z retinet illic: z est cum eo pernicies infirm: quonia fact accidere dolorem pauci: z precipue quando premitur. Et in curatioē pcesit egritudinis bubis cū ferro est timor. quare oportet vt caueatur cause in ea. Et modus operatōis est vt precipias infirmo vt reducat intestinus manu sua ad interioza cōcauitatis sue. Si obedit redinū. deinde resupinetur super collum sui inter manus tuas: z eleua crura eius: deinde extende cutem que sequitur cuꝫ ad superioza: z seca cutem testiculoꝝ totam per longitudines. deinde fige in duobus labys sectionis vncinos fm q̄ indiges ad aperiendum sectionem cum eis: z sectio sit fm quantitatem q̄ sit possibile vt egrediatur ex ea omum. deinde excoria sipbaket que sunt sub cute testiculoꝝum. donec quando detegitur sifach album duruꝫ ab omni parte: tunc introminte digitum tuum indices in eo q̄ sequitur testiculus in eo q̄ est inter sifach album q̄ est sub cute oui: z inter sifach zm̄ z absolue cum eo adherentiam que est in posteriori parte oui. Deinde mone cuꝫ manu dextra ad interioza cutem testiculoꝝum: z cuꝫ boc extende sifach album ad sursuꝫ: z cū manu sinistra: z eleua ouū cū sifach ad ꝓtectiōis: z ꝓcipe ministro vt extēdat ouū ad sursum: z tu solue adherentiā q̄ est retro solone cōpleta. Et ḡre digitis tuis vt nō sit aliqd illic: z intestino inuolute in sifach albo duro. Si autē innenis ex eo aliqd: tunc pcelle ipꝫ ad ventrē inferius: deinde accipe acū in qua sit filū grossuꝫ facti licinium: z pone ex eo ment̄ filis: z intromitte ipm apud postremū sifach. z tunice q̄ est sub cute testiculoꝝ que est quasi licinium. deide incide extremitates que eminent ex filo donec sint q̄tuꝫ: z fila. deide cōpone q̄dā eoꝝ sup q̄dā cū figura q̄ sit in mō crucis: z liga cuꝫ eis alsifach de quo dixim̄. Cū est sub cute testiculoꝝ: ligamēto vebemēti: donec nō possit aliqd ex vasis q̄ nutriunt eos mittere ad eos aliqd: vt nō accidat ide apa calin: z pone iterꝫ liga mētum zm̄ extra ligamētum pmum longinquum ab eo minus duobus digitis: z post ista duo ligamenta dimit-

re et sifach q̃ est sub cute testiculoꝝ: quãtitatẽ magnũ dinis digiti: z incide reliquũ totũ fm rotunditatem z auferet ex eo omnũ. deinde seca in inferiori parte cutis testiculoꝝ sectione ex qua currit sanguis z sanies: sicut narrauimus in eo q̃ ꝑmissus est. deide administra lanã submersa in oleo: z pone in vuln̄: z administra ligamẽtũ q̃ narrauim̄. Et q̃ncq̃ cauteri: aut sifac albũ q̃ dixim̄. post incisionẽ eius timẽdo de fluxu sanguis. Multotiẽs enis accidit illud: z dimittẽ ligamẽtũ donec cadat p se. Si aũt tardat casus eius: tunc emẽbrocet cũ aq̃ calida: z pone super ipm illud: q̃ dixim̄ donec cadat. deinde cura vuln̄ cum reliqua curatiõe vulneri donec curetur.

De ramice venosa. CAP. LXVI.

Si hac ramice nõ vidi aliquẽ qui ausus fuerit super curationes eius cum ferro: z ꝑmi quidẽ dixerũt q̃ fit sicut narrauimus in ramice que est cũ vite. Q̃d est vt liges vasa post sectionẽ: z super ea cum facilitate inferius. deide seca in medio: z cura vuln̄ fm q̃ diximus donec saneꝝ.

De ꝑuptione q̃ fit in inguinib̃. CAP. LXVII.

Quando accidit ruptura in inguinib̃ sicut diximus: z eminet locus: z no descẽdit ad testiculos aliquid ex intestinis: z si descẽdit est illud parũ: z redit in eo in omnib̃ hozis. Verũ si p̃ longãt cũ ea tps addit fissura in sifach: z descẽdit descendũt intestina in sifach. Et accidit illud ex extẽsione sifach q̃ est in inguinib̃ sic dixim̄. Q̃d est q̃ extẽdit sifach. deinde mollificat: z apatur locus: z eminet. Et cura eius est cũ canterio sicut p̃cesse eius narratio. Et q̃ncq̃ curat cũ ferro fm hunc modũ: z est vt iaceat infirm̄ super dorsũ: fui inter manus tuas. deinde seca locũ ruptur: z apostematũ: z eminentẽ sectione per latitudinẽ fm quãtitatem trium digitorũ. deinde stringe alsifaket quesunt sub cute donec quãdo detegũt sifach albũ q̃ est sub cute que sequitur ipsũ. Tunc accipe radium: z pone ipm super locũ eminentẽ ex sifach: z pme ipm ad. pfundũ vẽtris: deinde fiet duo loca eminentia super extremitatem radij ex sifach: z annexe cũ futura vnũ eozũ cum altero. deide extrahẽ extremitatẽ radij. Et nõ incidas alsifach. oiño neq̃ tendas ouũ neq̃ aliud sicut feci: te scire in curatione ramicis intestinalis. deinde cura illud curatione vulneri. Cũ ergo incidis fila mundifica illud: z restaura vuln̄ donec cõsolidetur. Sifach enim cõtrahit: z nõ adiutur eminentia ruptur: z canterũ est melius in hoc locoquoniam est ꝑpinquius ad salutem.

De mollificatõe cutis testiculoꝝ. CAP. LXVIII.

Multotiens mollificatur cutis testiculozũ in quibusdã hominib̃ ꝑpter q̃ mollificant carnes que sunt inter ea: z fedatur aspectus eius. ergo necesse est ei qui rogat in curatione eius vt faciat iacere infirmũ super dorsũ suũ: z incidat totũ cutẽ que mollificata est super cutẽ naturalẽ. Deinde aggreget duo labia cus fistuꝝ: z si vis sue in p̃imis supfluitatẽ cutis mollificate tribus futuris aut quatuoꝝ firma futuram. Deinde incide inter futuras. Deinde cura curatione reliquozũ vulnerum vsq̃quo sanentur: z cadant fila.

De castratione. CAP. LXIX.

Cias q̃ castratio in lege nostra ꝑcõmunicata est: z ꝑpter illud liceret mihi vt nõ rememorarer eius in libro meo isto: z nõ est necessaria rememoratio eius nisi ꝑ pp duos modos. Quozũ vnus est vt sit illud in scientia medici q̃ iterrogatur de ea: z vt sciat curationẽ eius cui accidit: z modus alter est q̃ nos multotiẽs indigem̄ castratiõe equorũdã ꝗ aliũ ꝗ ꝑter iuuamẽta nostra ꝑ illud sicut arietũ yrcozũ: z gattozũ: z similiũ ex ꝗalib̃. Dico ergo q̃ castratio fit fm duos modos aut ꝑ ꝑtritionem aut ꝑ fissuraꝝ: z sectionẽ. In illa aũt que fit ꝑ ꝑtritionẽ vja operationis est q̃ nos faciamus federe aĩal in aqua calida: donec mollificẽt testiculi eius: z leniantur z pendeant: deinde attere eos manu tua donec resoluãt: z non appareant sub tactu. In castratione autẽ ꝑ fissuram: z sectionẽ oportet vt teneas animal z premas cutes testiculozũ eius cũ manu sinistra. deinde liga suspensozũ: z seca super omne ouũ: z sectiõe vna donec q̃m. pcedit duo oua: tunc incide ea posteq̃ ex coniaueris vtriusq̃ z nõ dimittas super ea ex sifaket aliqd ꝑter sifach subtile q̃ est super vasa: z iste modus castratiõis est melior: eo q̃ fit ꝑ ꝑtritionẽ: q̃m attritio fortasse relinqt aliqd ex testiculis: q̃re desiderat aĩal coniti. deide cura vuln̄ donec saneꝝ.

De cura hermofrodisie duoꝝ modoꝝ. CA. LXX.

Ermofrodisia ex viris est fm duos modos. vnus eozũ est q̃ apparet in eo q̃ sequit spacium aut in cute testiculozũ in eo q̃ est inter duos testiculos figura quasi vulua mulieris in qua sit pili: z q̃ncq̃ currit vrina ex eo q̃ est in cute testiculozũ. In mulieribus aũt est spẽs vna: z est vulua mulieris sup pectinẽ sicut testiculi viri parui oino eminentes ad exteriora. Quozũ vnus est sicut priapus viri: z duo sicut duo testiculi. Et curatio triusq̃ specierum. duarum ex viris: z speciei vnius ex mulieribus est: quia oportet vt incidas carnes additas donec effũgiat impetũ earum. deinde cura eas curatione reliquozũ vulnerum. In specie autem secunda virozũ: z ex qua egreditur vrina que est in cute testiculozũ non est operatio: neq̃ est eius curatio omnino.

De incisione tentiginis z carnis eminẽtis in vulua mulierum. CAP. LXXI.

Entigo fortasse additur super rem naturalem donec fedatur z turpis fit aspect̃ eius: z quando q̃ magnificatur in quibusdam mulieribus adeo donec expandũt sicut in viris: z peruenit vsq̃ ad coitum. Oportet ergo vt teneas superfluitatem tentiginis manu aut cũ vncino z incidas: z nõ vltimes in incisione ꝑcipue in profundo radicis vt non accidat fluxus sanguinis. deinde cura ꝑsam curatione vulnerum donec saneturꝝ. Laro autem ozta est quo q̃ nascitur in orificio matricis donec impleat ipsum: z fortasse egreditur ad exteriora fm similitudinem caudeꝝ ꝑpter illud quidã ꝑmi nominant egritudinẽ caudatã. Oportet ergo vt incidamus eam sicut incidimus tentiginem z curemus eam donec sanetur.

De cura alratica que est vulua mulieris non ꝑforata. CAP. LXXII.

Alratica est vt sit vulua mulieris non ꝑforata aut sit foramen parum: z est aut naturalis cuꝰ qua nãlis: aut accidentalis: z accidentalis est ex egritudine q̃ ꝑcesit: z ipsa qdẽ fit aut ex carne nata addita: aut sifach subtili: aut ipso: z fit aut in ꝑfundo mũcis: aut in laterib̃ eiꝰ: aut i supioze ipsiꝰ: aut iferiori eiꝰ: z ꝑbis: a coitu z ꝑgnatõe z ꝑtu: z fortasse ꝑbis mẽtrua. Et cognitio illiꝰ fit ꝑ aspectũ obstetricis si opitulatio est apparẽs. ꝑpinq̃. Si aũt nõ apparẽs: tũc gre ea digitis tuis aut cuꝰ radio. Si aũt opilatio est ex sifach subtili: z est. ꝑpinq̃ ouob̃ labus: tũc ꝑpera z dissrupe ipsam: z est vt ponas super ouo labia puluillos. Deide pone idĩces tuos duaruꝰ manuũ simul: z mulier fit super dorsum suum expansis cruribus suis. deinde extende ouo labia

cum fortitudine donec disrumpatur fistach subtile ⁊ aperiatur opilatio: deinde accipe lanam ⁊ ibibe eam in oleo: ⁊ pone ipsam super locũ. ⁊ coeat mulier omni die vt nõ cõsolidet locus vice alia. Si aũt fistach est grossum spissũ: tũc opes vt seces ipsum cũ spatumili lato simili folio mirti. ¶ Si autẽ opilatio est ex carne nata: tũc suspende eã cum vncinis: ⁊ incide eam: ⁊ fiat tecum medicine que flũ gum sedant sanguinis absq; mordicatione sicut acacia ⁊ sanguis draconis: ⁊ thus aggregata cũ albugine oui. deide administra cãlum ex plũbo amplam vt nõ consolidetur vulnus velociter teneat eam diebus aliquot: ⁊ administra liciniũ ex lino sicco. deinde curetur reliqua curatione donec sanetur. ¶ Et qũq; nascãt in matrice natiũtas carnium aliarum. Oportet ergo vt incidãtur secũdum hunc modum: ⁊ cum non est apostema cancerosum. apostemata enim cancerosa qõ est in matrice non fiat cõtrarietas cum ferro omnino.

¶ De cura emoroydarũ altbelil: ⁊ bocut in vulnis mulierum. CAP. LXXIII.

Emoroydes quidẽ sunt apertio oificiorũ venarum donec currit ex eis sanguis multus assidue. Cum ergo antiquantur emoroydes fiũt tbelil: ⁊ iam dixi in diuisione species earũ: ⁊ signa ipsarũ: ⁊ dicas ꝗ hũc ex eis recipiunt curationẽ: ⁊ quenon. ¶ Dico ergo q̃ emoroydes quę sunt in oificio matricis: ⁊ non apparent sensui: tunc nõ est ei curatio cũ ferro. Cũ aũt ex eis sunt in oificio matricis super quas cadit sensus sunt quę curantur. Oportet ergo vt intromittas mulierem in domũ frigidam. deinde extende arbelil cum fozicibus aut cũ panno aspero ⁊ incide eas ex radicibus suis. Deinde pulueriza super eas apud flux̃ am sanguinis ex vno puluerũ incisiuorũ absq; mordicatione: sicut acacia ⁊ sanguis draconis: ⁊ thus: ⁊ similia eis: deide impellat pedes eius ad parietes boza vna: postea depone eam in aqua frigidas. ¶ Et si perseuerat fluxus sanguinis: tunc fac eam sedere in decoctione sumach: ⁊ corticus granatorũ: ⁊ gallarũ ⁊ similiũ. Deinde accipe farinas ordei: ⁊ confice eam cum melle ⁊ aceto. ⁊ fac emplastrũ cũs eo super dorsũ eius. Si ergo abscindũt sanguis cũ eo bonũ est: ⁊ si non. fac adherere dorso ventosas ⁊ mamillis absq; scarificatione. Deinde accipe lanam ⁊ submerge in succo tarathit: aut succo arnoglose: aut succo ramo: ⁊ alualat. ⁊ aglanter vino pontico: ⁊ fac adherere loco: eus ergo quiescat apostema: tunc cura locũ cũ vngũentis donec sanetur. Albarth vero rubeus est simile capitib̃ albaasse ⁊ est asperi aspectũ. Ops ergo vt incidas qõ apparet ex eo sicũ qõ dixi in tbelil eqliter: ⁊ cura ipsũ donec sanet.

¶ De perfoatione exiture que accidit in matrice. CAP. LXXIIII.

Accidunt in matrice spẽs multe apostematũ sicut cancer: ⁊ apostema lapideũ: ⁊ vlcera: ⁊ adubelati: ⁊ alelati. ⁊ herpes estiomenus: ⁊ fistule: ⁊ emoroydes: ⁊ ragadie: ⁊ tbelil: ⁊ apostema calidus: ⁊ ego qdẽ iam dixi omnes has egritudines ⁊ spẽs earũ ⁊ signa ipsarũ ⁊ earũ curatiões in diuisione. Oportet ergo vt dicas in hoc tractatu apostema calidum qõ accidit in matricẽ quando est ex apostematibus que colligunt sanies ⁊ vis scire q̃r fit eius apertio cũ ferro. Oportet ergo vt cõsideres: tunc si dolor apostematis in inceptione sua est acutus cũ percussione sua: ⁊ flãma ⁊ febre: ⁊ vides ipsũ rubere: ⁊ cadit sup ipsũ sensus: tũc nõ pperes cum perforatione eius: ⁊ cura ipsũ cũ eo qõ iuuat super maturationẽ: donec quãdo quiescat acutus accidentiũ: tunc os vt facias sedere mulieres sup sedes quę habeat duo sedilia: ⁊ reclineã vel apodieã super dorsum suum: ⁊ aggregẽt pedes suos ad parte inferiorẽ ventris: ⁊ sint coxę eius expãsę: ⁊ ponat brachia sua sub genib̃ suis: ⁊ liget vtraq; ligamẽto cõueniẽte ad illud. deinde sedeat obstetrix a latere dextro: ⁊ administra instrumentũ quo aperũt oificius matricis. Cuius forma venit in eis q̃ sunt post. Et oportet quãdo vis administrare hoc instrumẽtũ vt figas cum radio pfundũ matricis mulieris: vt non sit illud qõ ingredit ex instrumẽto plus q̃ pfundum matrici ⁊ ledat infirmas. Si aũt fuerit instrumẽtum magis q̃ pfundũ: tũc oportet vt ponas pulnillos super tectura profundi matricis vt pbibeatur introitus instrumẽti totius: in pfundum matricis: ⁊ ops vt ponat vertigiẽ quę currit in instrumẽto ex latere superiore: ⁊ vt teneat istrumentũ: ⁊ vt reuoluat minister vertigineẽ donec aperiat pfundum matricis. Cum ergo apparet exitura ⁊ tangit manu ⁊ est lenis ⁊ mollis: tunc ops vt seces ipsas apud caput fili cũ spatumili lato. Cum ergo eiuacuat sanies: tunc oportet vt ponas in vulnus liciniũ submersus in oleo roseo: aut oleo viridi in quo sit quedas stipticitas: ⁊ pone liciniũ ⁊ extrahe sectionẽ in profundo matricis. Et pone exterius sup matricẽ: ⁊ super pectinẽ lanas mũdã submersas in aq̃ in qua bullite fuũt malue. deide curet post duos dies cũ vngũento qõ conuenit ad illud donec sanet. Et qũq; abluitur matrix ⁊ vulnus ita q̃ clisterizat cum aqua ⁊ melle: deinde cum aqua in qua bulita est radix lilly aut aristologia lõga: deinde redeat ad vngũentũ. ¶ Et si vulnus abscondũtur fuerit interius in matrice: tunc os vt prohibearis ex curatione eius cũ ferro: imo cura ipsũ cum eo qõ diximus in diuisione.

¶ Doctrine obstetricũ qualiter medicenẽt embziones viui fm figuram nõ nãtem egressi. CAP. LXXV.

Eccesse est obstetrici vt cognoscat in pmis figurã partus nãtis. Et signis ergo eius est q̃ quãdo vides mulierẽ cõpũmi ad inferiora ⁊ desiderat odorare aerẽ: ⁊ alleuiat super eas qõ super ipsam est de partu ⁊ festinat ex eius embziõis: tunc scias q̃ iste partus est fm figurã nãtem ⁊ est exitus eius super caput suũ ⁊ secundina cum eo: aut suspensa vel pendẽs ex vmbilico. Cũ ergo vides ꝗ signa: tunc ops vt cõpũmat venter eius vt descẽdat embziõ velociter. Nam quãdo descẽdit sup caput suũ descendit secundina cum eo ⁊ mundat ex illis superfluitatib̃ mũdificatione bona. Cui aũt est ꝑter hunc partum est innaturalis illa adabilis: quomã quãdoq; egredit ferus super pedes suos ⁊ egreditur coꝫ eius ante caput ipsius ⁊ pedes eius ⁊ manus eius vna aut pes eius vnus: aut egreditur caput eius ⁊ manus eius: aut egredit ventrinus ⁊ fortasse conuertitur super collũ suũ ⁊ similia ex figuris illaudabilibus. Necesse est ergo obstetrici vt sit paudens fubrilis in istis reb̃ omnib̃: ⁊ caueat sibi ab erroꝛe ⁊ deceptione: ⁊ ego sum ofẽdens oẽm figuras ex eis: ⁊ qualiter est ingeniũ in ea: ⁊ significet per illud: ⁊ fletur super ipsm. ¶ Qũ egredit fetus sup caput suũ egressiõe sua nãti: ⁊ vbemẽs fit illud sup mulierẽ: ⁊ difficilis sit ei partus ⁊ vides virtutẽ eius iãs debilitatã: tunc fac eã sedere super sedem aut mulieres teneant eam ⁊ vapora vuluam eius cum fenugreco decocto: ⁊ cum oleis humidis. deinde intromittat obstetrix iter digitos suos ꝑ suos spatumile parũs: ⁊ findat cũ eo fecũdinã ⁊ fecet eã vngue suo donec currat: qõ est in ea ex humiditate ⁊ pteme ventres mulieris donec descendat fetus. Si autem non descendit: tunc oportet vt clisterizetur mulier ex mucillagine fenugreci cum oleo sisamino. Deinde precipe ei post clistere: vt compũmatur: ⁊ fac eam sternutare cus condisi: ⁊ tene os eius ⁊ nasum ipsius boza vna. Fetus enim egredietur statim

¶ Qs si egrediant due manus fetus in pninis: tunc oportet vt reducas eas cum facilitate paulatim. Si autē nō obedit in introitu: tunc pone mulierē super sedem: z elevā pedes eius sursum: deinde concute sedem super terram: z mulier teneatur vt non cadat apud concussionē. Si ergo non egrediunt manus z motū fetus: tūc incide eas z extrahe residui fetus: z liga manū eius cū panno z extrahe ipm cū equalitate nam ipse egredietur.

¶ Exitus embrionis super pedes suos.

Vando egreditur fet' super pedes suos: tūc oportet vt impellat eos sursum. deinde conuertat fetum paulatis: postea equet ipm. deinde accipiat vnum pedum eius z extendat eum paulatim. Cum ergo egrediuntur vsq; ad coxas: tunc precipe ei vt compriimatur: z fac eam sternutare cum conditis: egredietur enim si oens voluerit. Et si non egreditur cum eo qd narrauimus: tunc reduc fetū paulatim donec possas eum sīn figuram naturalem. nas ipse egrediatur tunc egressū facili. ¶ Qs si prohibeatur cum eo toto qd narrauimus: tunc accipe ex mucillagine altee: z oleo sissamino: z gūmi soluto: z percute totum in mortario percussione bona: deinde line eum eo vulvam mulieris z inferius ventris eius. Deinde fac eam sedere in aqua tepida: donec consequatur ypocondria. Cum ergo vides q̄ iam calefacta sunt inferioza eius: tunc fac ei sief de myrra: z suppone ipsum. quando ergo tenet sief bota vna: tunc fac eam sedere super sedem. deinde fac eas sternutare: z stringe ipsius os z nasum: z preme inferiorem partem ventris cū compressione facili. Tam fetus egredietur statim.

¶ Exitus fetus super genua z manus.

Vando egreditur fm banc formā; tunc ingenier in intromittēdo manus suas paulatis. deinde resupinetur mulier super collus suū: z pendeant pedes eius ad inferioza: z ipsa sit iacens super lectum: z cōplicet manus suas. deinde preme supra ventrem eius paulatim. deinde extrahe qd est ab pedibus eius ex puluinarib' donec sit preparata in inferiori parte. ¶ Qs nō egreditur fetus: tunc accipe pedes eius: z moue eos motu vehementi. deinde preme qd est supra ypocundria paulatis donec ascēdat fetus ad superioza. deinde intromittat manus suas: z equet fetum paulatim: z precipe mulieri vt compriima tur donec egrediatur fetus.

¶ Exitus fetus latitudinaliter pendens ex manibus.

Ngenietur in reductione manus eius. Si autē non potest reducere eam: tunc eleua mulierē: z fac eam ambulare. Si vero ambulare non potest: tunc fac eam iacere super lectum: z cōcute crura eius concussione vehementi. deinde administra linimentū qd preparasti ex mucillaginibus. ¶ Qs si accipit eam partus: tunc fac eam sedere super sedem. deinde studie in reductione manus z equa fetum fm figuram naturales: z fac sternutare mulierem: z precipe ei vt cōpriimat se donec egrediat.

¶ Exitus fetus super collum suū expansis manibus: z est facies eius ad dorsum matris sue.

Oportet vt teneat obstetrix manum fetus. deinde resoluat eum paulatim z equet eum cuī facilitate. Cum ergo equatur: tunc pone super vultus eius: quod narrauimus ex oleo z mucillaginibus. deinde precipe ei vt moueatur paulatim. Cum ergo feceris illud: tunc fac eam sedere super sedem z precipe ei vt inclinet ad latus dextrum. deinde pcipe ei vt cōpriimat: z fac eā sternutare cū conditis.

¶ Exitus fetus preparati super latus.

Vando descendit ad orificium matricis fm hunc modum cus fecundina: tunc scinde secundinam cum vngue tuo donec euacuetur ex humiditate. Si ergo suspenditur super faciem fetus z collum eius: tunc incide eas ex vmbilico: vt non retineatur z moriatur. Deinde impelle fetū ad interioza donec ponas eā fm q̄ os: z precipe mulieri vt cōpriimat se aliq̄tiens: ipse. n. egredietur exitu leui.

¶ Exitus geminorum aut fetuum multorum.

Cias q̄ gemini multotiens nascuntur: z quandoq; nascuntur tres z quatuor. Verūtamen illud extraneū est: z raro contingit. quinq; vero fet res extra naturam z nō viuunt penitus z continet eos: quāuis multiplicent: fecundina vna: z separātur per sifach distinguens inter eos ligatum in vmbilico cuiusq; eorum: z quandoq; egrediūtur sicut egreditur fetus vn' exitu naturali facili: z egrediūtur exitu illaudabili sicut narrauimus. ¶ Qs si difficiles fuerint quidas eorum apud partum: z prouocauerit ad illud qd diximus ex figuris innaturalibus: tunc cura eos sicut narrauimus: z fit obstetrix subtilis: z faciat q̄ facit cum facilitate z tarditate. z ingenietur fm oēm figuram cū eo qd preparaē ei ex ingenio ducente ad salutem.

¶ Remedio ad ea' qd formatur in matrice ex embrionibus z abortiuntur.

Vando formatur in matrice vnus z duo z tres z quatuor z quinq; z sex z septem z plures decem: z iam verificauit; est apud me q̄ mulier abortiendo emisit septem: z alia quindecim omnes formatos. Qd facius est mensuratione gloriosi sapiētis. hoc ergo totū oportet vt sit in scientia obstetricis: fortasse enis gueniet ad eas simile illius. opponat ergo ei cū illo qd oportet.

¶ De extractione fetus mortui. CAP. LXXVI.

Vando curas fetum mortuum cus eo quod dixi in diuisione ex medicatione: z non egreditur z cogeris vti operatione cus manu: tūc oportet vt consideres. ¶ Si ergo mulier est sane virtutis: z non est cum aliquo ex accidētibus ex quibus timetur super eam perditio: tūc oportet vt resupinetur mulier super lectum super dorsum suum: z sit caput eius inclinatum inferius z crura eius eleuata: z ministra teneat eam z duabus partibus: aut ligetur ad lectus: vt non extrahatur corpus eius apud extractionē fetus. Deinde bumecta os matricis ex olcis humidis cū mucillagine altee z fenugreci: z lemis lini. deide lungat obstetrix manū suā cū istis oleis z mucillaginib'. deinde intromittat eā in matricē cū facilitate: deide queratur cū eo locū in quo figat vncinos ex fetu: z loca cōueniēta ad illud. Cōsidera ergo tūc si fetus est apparatus vt descendat sup caput suū: tunc fige vncinos in oculos ei': aut in collo eius: aut in ore eius: aut in palato ipsi': aut sub barba ei': aut in furcula ipsi': aut i locis pptingibus costis: z sub ypocondrys. Si autē descēdus est sup pedes eius: tūc in pectine z costis eius medys. Et oportet vt teneat vncinū cum manu dextra: z ponat curuitatem eius in eo qd est iter digitos sinistre manus: z intromittat cum manu cus facilitate: z figat vncinus in aliquo illorum loco: qe diximus donec peruenias ad rem vacuam. deinde figat in oppositione eius vncinum alium: aut tertiū si indiges: vt sit cōtractio equalis: z non declinet ad partes. deinde extēdatur extensione equali: z non sit extensio fm rectitudinem tantū: imo moueatur ad omnem partem: vt alleuietur exitus eius: sicut fit cum dente apud eradicationē eius.

:os in eo qõ est iter illud vt mollificet extensio. ¶ Cũ si retineat ex eo para: tunc ops vt inungat obstetrix quosdam digitos cũ oleo: z itromittat eos ex pte vt reuoluiat cũ eis qõ retinet. Si ergo egredit para fetus: tũc pmittatur vncini ad locũ aliũs qui sit altior: fac hoc donec egrediat fetus tot'. ¶ Si ẕ egredit' man' ante alia: z non est possibile reducere ea ,pter coartationẽ ẕ eius: tũc ops vt inuoluat sup ea pãnus: deinde extrahe ea donec qñ egrediat tota: icide ea aut in iunctura plate: aut in cubito: z ita ops vt facias in manu altera: z in duob' pedibus. ¶ Si aũt caput fetus est magnũ: aut accidit ei coartatio in exitu: aut est in capite et' aq̃ aggregata: tũc ops vt itromittat inter digitos spatumile spinosiũ: z findat cum eo caput: z extrahat aquã aut disrũpat ipẕ cũ instrõ qõ noiat almisdac: cuius forma venit cũ formis reliquo: z instrõ. in capitulo qõ est post boc. Silr faciat si fetus est magni capitis natura: tũc ops vt feces alegẕematu: aut extrahat ipẕ cũ misdach sicut diximus. deide attrahat ossã cũ forcipibus. ¶ Cũ ẕ egrediat caput z coartet apud furculã: tũc findat dõec effundat' humiditas q̃ est in pectore. Si aũt non cõplicat' neq; obedit ad exitũ: tunc incide caput fru statim. Fin qõ possibile est tibi. ¶ Cũ si inferi' vẽtris est aparã: aut est in eo idropisis: tũc ops vt pfores ipm obec currat hũiditas ex eo. ¶ Si vero fer' est sup pedes suos: tũc attractio eius est facilis: z directio ei' ad os matricis est leuis. ¶ Si aũt coartat' apud vẽtres aut pectus: tunc ops vt extrahas ipm cũ pãno quẕ inuoluisti sup manum tuã: z findat ventres: aut pect' donec currat qõ est in eis. ¶ Si aũt auferrit' reliqua mẽbra z redit caput: tũc itromittat obstetrix manũ sinistras. Si ergo os matricis est apertũ: tũc itromittat manũ in ,pfundus matricis z ꝗrat cũ ea caput: z attrahat ipẕ cũ digitis vsq; ad os matricis: deinde itromittat in eo vncinũ vnus: aut vncinos duos z attrahat ipm cũ eo. ¶ Cũ si os matricis coartat' ,pter apa calidũ qõ accidit ei: tunc nõ ops vt laboẽt sup ipm: ĩmo ops tunc administrare effusionẽ ꝛep̃ humida z pinguiũ: z administra emplastra: z sedeat in aqs que mollificãt z humectãt. ¶ Cũ si fetus est sup lat' suũ: tũc possibile est vt equet: tunc administret qõ dixim' in fetu viuo. ¶ Cũ si nõ est possibile illud: tũc incidat frustatim z extrahat: z ops vt nõ dimittas aliqd ex secũdina intus oio. Cũ ergo cõpleueris ogationẽ tuã: tunc administra qõ diximus in apatib' calidis q̃ accidũt in matricib'. ¶ Cũ si accidat fluꝝ sanguinis: tũc desecẽdat in ages fricis z administra reliqua curatões. ¶ Et ego qdẕ iam vidi mulierẕ in cuius vẽtre mortuꝫ erat fetus. deinde ꝛpegnata est sup ipsiꝫ vice alia: postea mortuꝫ est fetus ali' et ita. Accidit ergo ei post tempus longus apostema in vmbilico suo: z inflatus est donec apertum est: z cepit emittere pus. Vocatus sum ergo ad curationem eius: z medicatus sum ei z tẽpore lõgo: z non consolidatũ est vulnus: posui ergo super ipsiꝫ ex quibusdã emplastris fortis attractionis: z exiuit ex loco os. deinde preterierunt ei dies aliquot z exiuit os aliud. Miratus sum ergo inde cũ in ventre non sit os. Logitaui ergo quia erant ex ossib' fetus mortui. Inquisitui ergo vulnꝫ z extraxi ossa multa mulierẕ existente in melioribus dispositionib' suis: z iam vixit raliter tẽpore lõgo z emittit ex loco pus parum. Et ego non firmaui hic doc extraneũ: nisi quoniam in eo est scientia z adiutoriũ ad illud quod administrat medicus artifex cum manu ex curatione.

¶ De formis instrumentorum necessariorũ in extractione fetus. CAP. LXXVII.

Ic inferi' ẽ forma qua equant libr: cui eqliter sunt due vertigines in duab' extremitatibus duo: z lignoꝫ. Verũm ĩ vertigo os vt sit subtilio: z strictorio: z vt fiat: aut ex ebano: aut ex ligno buxi: z sit latitudo ois ligni quasi duo digiti: z margo cuiusq; ambo: z est q̃si digit' vn': z longitudo cuiusq; eorũ est palmus: z medietas: z in medio duoꝫ lignorũ: z sunt duo additamenta ex genere eiusdẕ ligni quẕ iam firmata sunt in vtriusq; quoꝫ logitudo est medietas palmi: z plus paruꝫ: z latitudo vtriusq; est q̃si duo digiti: aut plꝰ paꝫ: z ista duo additamẽta itromittunt' in os matricis vt aperiat' cũ eis qñ tu reuoluis duas vertigines.

Forma vertiginis qua aperitur matrix.

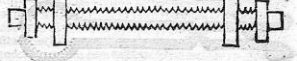

Forma alia ad simile illius subtilior: z leuior.

Fiat ex ligno ebani aut buxi fm filitudinẽ forcipis. Veritatẽ in extremitate eius sint duo additamenta sicut vides ĩ supra: z longitudo omnis additamenti ex eis est quasi palmus: z latitudo vtriusq; est duo digiti. Cũ ergo vis aperire matricem cum eo: tunc fac sedere mulierẽ super lectum pendẽtibus pedibus eius aperto qõ est intercrura eius. Deinde itromittre ista duo additamenta cõiuncta in matrice: z tu es tenens extremitates instrũmẽ ei inferius inter cosas eius. deinde aperi manum tuam cum instrumento sicut facis cũ forficibus equaliter fm quãtitatem quã vis ex apertione oris matricis: donec faciat obstetrix qõ vult.

Forma vertiginis alterius quã dixerunt antiqui.

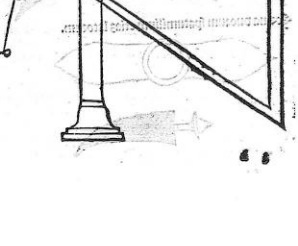

Forma impellentis quo impellitur fetus.

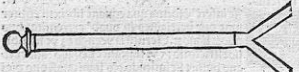

Forma almisdac qua ꝓteritur caput magnū: ⁊ assimilat forpici: cui sunt dētes in extremitate sicut vides. Et q̄nq; fit oblungum sicut forpices fm hanc formas: sicut vides cui sunt dētes sicut dentes serre quo incidit ⁊ ꝓterit.

Forma almisdac quo conterit caput paruum.

Forma vncini habentis spinam vnam.

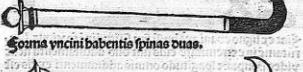

Forma vncini habentis spinas duas.

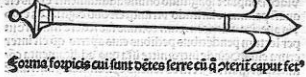

Forma forpicis cui sunt dētes serre cū q̄ ꝓterit caput fet.

Forꝑ spatulis bifl duas extrēitates ad abscidēdū caput

Forma duorum spatulilium etiaz latorum.

Ista instrumēta omnia exercētur: ⁊ quāto plus multipli cantur species eorum: ⁊ preparata sunt apud artifices est velocior ad operationē suam: ⁊ altior apud homines propter quātitatem suam. Non ergo despicies ex eis instrumentum quin sint apud te preparata. Inexcusabilis est enim necessitas eorum.

De extractione secundine. CAP. LXXVIII.

Quando retinet secundina apud partus, tunc ops vt accipias infirme vt retineat anhelitus suum. Deinde fac eas sternutare cū cōdisi: ⁊ stringe manū mā super os eius ⁊ nares ipsius. Si ergo egredit p̄ bonū e. Si nō. tūc accipe ollā ⁊ pfoza in coopertorio fozamē: ⁊ pone in ea herbas aperientes os matricis: sicut calamentū rutam: ⁊ anetū: ⁊ camomillas: ⁊ sebā: ⁊ cassia ligneā: ⁊ centaureas: accipe omnes istas herbas: aut quasdaz earum: ⁊ submerge eas cum aqua: ⁊ pone eam super ignes: deinde pone embulā arundinis super fozamen coopertozij olle: ⁊ extremitate aliam in os matricis: ⁊ teneat eā donec peruenīat vapor ad concauitatem matricis. deinde fac eam sternutare sicut diximus. secundina enīz egredietur cū facilitate. Si autem remaneat post hanc curationes ⁊ non egrediatur: tunc p̄ecipe obstetricī vt submergat manum suā in oleo sesamino: aut mucillagine altee. deide intromittat in vultum: ⁊ querat cum ea secundinam. Cum ergo inuenerit eam: tunc accipiat eā ⁊ extendat ipsam paulatim. Si autem fuerit annexa in profundo matricis: tunc intromittat manum fm qd narrauimus. donec quando inuenerit secundinam ⁊ extrahat eas paulatim fm rectitudinē: vt non cadat matrix apud attractionez vehementez: immo oportet vt permutetur cum facilitate ad latera dextra ⁊ sinistra. deinde addatur in quātitatez attractionis. Ipsa enīz obedit: tunc ⁊ seruatur: ⁊ euadit ab adherētia.

Cū sios matricis est coartatum sicut nos iam narrauimus: cura eam cum sternutatione: ⁊ ex medicatione olle cum herbis. Si aūt non egrediturꝗ cum omnibus quē narrauimus: tunc caue ne fatigeris super eam in iteratione extractionis. Verū oportet vt qd egreditur ad os matricis ex ea liges ad coxā mulieris. deinde clisterizabis eam cum vnguento tertrafarmacon. Ipsuz enim putrefaciet eam post dies ⁊ dissoluetur ⁊ egredietur. Verumtamen quando putrefit eleuatur ex ea odor malus ad stomacū ⁊ caput ⁊ ledit illud infirmam. Oportet ergo vt administrentur suffumigationes conuenientes ad illud. Quidā autem antiquorū iam experti sunt suffumigationez naturq; ⁊ ficuum siccarum. Forma instrumenti quo suffumigatur mulier apud retentionē secundine ⁊ menstruorum. Fiat ex vitro sife alcama: aut ex zere: ⁊ ponat extremitas ampla super ignes: ⁊ suffumigatio sit posita super prunas teneat eam donec consumatur illa suffumigatio ⁊ itera aliam.

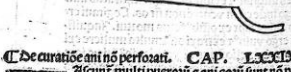

De curatione ani nō perforati. CAP. LXXIX.

Accidunt multi puerorū ⁊ ani eorū sunt nō pforati: quos iaz opilauit sifac subtile. Ops ergo obstetricī vt pforet illud sifac digito suo: ⁊ si nō: perforet ipm cū spatumili acuto ⁊ caueat lacertū ne tangat eū: deinde pone super ipm

lanam infusam in vino ⁊ oleo. deinde cura ipm cũ vngũ
tis donec sanet. Si autẽ times q̃ opiletur: tunc pone in
foramine canulas de plũbo diebus multis: ⁊ auferat qũ
puer vult egerere: ⁊ iam accidit opilatio ani ẽt ex consoli
datione vulneris: aut apostematis. Oportet ergo vt fece
tur illa consolidatio: deinde curetur cum eo qõ viximus
ex curatione ⁊ plumbo.

¶ De curatione fistularum que accidunt in inferiori
parte. CAP. LXXX.

Fistule que accidunt in inferiori sunt nodatio ⁊
grossitudo que accidit ppe anũ de fozis: aut in
spatio vni⁹ partiũ: ⁊ est fistula vna: aut plures.
Cuꝰ ergo antiquat illa nodatio aperitur ⁊ cay
rit et ex hiiditas aquosa alba: aut pus subtile: ⁊ q̃rũ fuit
ex istis fistulis penetrantes. Ergo penetrãtes cognoscũ
tur per illud q̃ egredit ex egestione ⁊ vetositate: quãdo
vtil infirmus egestione: ⁊ fortasse egredit ex eis vermis.
Et sunt ex eis fistule quãdo fuit in spatio penetrãtes vsq̃
ad vesiccas: ⁊ vsq̃ ad meatũ virge: ⁊ sunt ex eis penetran
tes vsq̃ ad iuncturã coxe: ⁊ vsq̃ ad nodum caude. Et eo
autẽ quo cognoscit fistula penetrans vsq̃ ad anũ: etiãs
a nõ penetrante est vt intromittas digitum tuũ indicẽ in
anũ: ⁊ intromittas tentã subtilem in fistulam ex ere aut
ferro q̃si non est tortuositas. Q̃ si in ea est tortuositas:
tunc intromittẽ in eã⁹ tentã ex plũbo sũ utiles aut pilu⁹:
ex pilis equaꝰ. Tunc cognoscũ tentã rẽtã aut pilũ in digito tuo.
Q̃ si non sentis ipsũ penitus neq̃ pcedit ex fozamine ali
quid ex egestione neq̃ vetositas neq̃ vermis sicut dixi.
tunc scias q̃ est nõ penetrans: ppera ergo ad curationẽ.
¶ Et q̃ fistula est penetrãs vsq̃ ad vesicã aut ad meatũ
vrine. tũc significatio eius est exitus vrie ex ea: ⁊ p
bibitio eius ab hoc vt cõsoliẽt loc⁹ cũ medicinis. ¶ Si
vero est penetrãs vsq̃ ad iuncturã coxe aut ad os coxe.
tunc signũ eius est q̃ pueniat tenta vsq̃ illuc: si nõ est in
ea tortuositas vsq̃ ad os: ⁊ iuctio doloris in circuitu par
tis: ⁊ q̃ egredit pus ex ea semp: ⁊ q̃ nõ valeat in ea me
dicatio: neq̃ cõsoliẽt q̃ vngũto. ¶ Et in istis fistulis
oibus penetrantibus nõ est curatio oio. ⁊ curatio ea⁹ est
labor ⁊ vanitas ei ex fistulis medicis super quẽ format.
¶ In illa aũt que nõ est penetrãs: ⁊ nõ antiqua speraꝰ sa
natio cũ ferro: ⁊ m q̃ ego narro tibi: ⁊ ego ia⁹ pbaui: ⁊ est
vt iaceat infirmus inter manus tuas super dozsu suũ: ⁊
eleua crura eius vsq̃ supra coxas ipsius: ⁊ coxe eius sint
inclinate ad ventre ipsius. Deinde intromittẽ tentã pli
bi aut eris: si est in fistula tortuositas: doec scias vbi per
nesit tenta. Si aũt sentis ea tẽ ipm̃ circa anũ: tunc vps vt
itromittas digiti tuũ indices in anũ. Si ergo sentis in
digito tuo tentaꝰ iam penetrasse per se ipaꝰ detectã: pe
ter q̃ sentias inter digitũ tuũ ⁊ inter ipam fisac aut car
nem: tunc ergo scias certe q̃ est penetrans. nõ ergo labo
res in ea: q̃n nõ est eius sanatio sicut dixim⁹. Hi ergũ trũ
q̃ sanaꝰ in quibusdã hoibus raro: ⁊ ex medicatõe qua et
speraꝰ iuuamẽtũ: est vt ignias cauteriꝰ subtile fm am
plitudinẽ fistule: sicut precessit ⁊ intromittas ipm̃ ignitũ
in fistula: donec pueniat circa anũ. deinde itera illud
bis aut ter: donec scias q̃ iam aduste sunt oẽs ille carnes
addite fistulate que sunt similes canule pere auis. Deide
cura illud cuꝰ licinꝰ inuolutꝰ in butiro donec egredia
tur ille carnes que aduste sunt: deinde cura illud cuꝰ vn
guentis generantibus carnẽ ⁊ consolidantib⁹. Si ergo sa
natur bonũ est. ⁊ si non: tunc non sanaꝰ cum alia curatio
ne vnq̃. Et si egredit tenta ⁊ non pueneꝰit vsq̃ ad digi
tum tuum: qui est in ano ⁊ est inter ipsum: ⁊ tentam vela
men ipsius ex carne aut fisac: ⁊ vides fistula in eo qõ seg
tur superficiẽ cutis: tunc seca cutẽ ab initio fistule: ⁊ tuya
dis secando cũ tenta qõ est in fistula donec pueniat seca
tio vbi peruenit tente extremitas ⁊ liberaꝰ tẽta ⁊ cadit.
Deinde mundifica illas carnes filtratas que assimilant
canule pene auis: vt nõ remaneat ex eis aligd. ¶ Si aũt
vincit te sanguis: ⁊ foluit inter te ⁊ inter operationẽ tua
vt feces illas carnes: tunc melius q̃ fit ⁊ velocioꝰis iuua
menti cauterizare eas cũ igne aut cum medicina acuta.
Q̃ si cauterium cum igne aggregat habitudines bonas
adustione illarũ carniũ additarũ ⁊ abscissionem sanguĩ
nis ⁊ excũtationẽ humiditatũ. Deinde cura illud cuꝰ lici
nꝰ inuolutꝰ in butiro aut caulib⁹ tritis doec loc⁹ emit
tat pus: ⁊ egrediant ille carnes aduste in pus. deinde cu
ra tunc vtilꝰ cũ vngũentis cõsolidatiuis generatib⁹ car
nem duram: ⁊ sunt medicine in quibus sunt stipticitas ⁊
exiccatio. Tam quãdo restauranꝰ tunc iam sanaꝰ: ⁊ non
tames iteratione. ¶ Si aũt fistula ia pueniꝰ vsq̃ ad pro
fundus ani: ⁊ elongat a superfluitate corporis: tunc itro
mitte digitus tuus in anũ: ⁊ inquire cũ eo. Si ergo sentis
tentaꝰ: inter te ⁊ inter eam est velamen ex fisac aut car
ne ⁊ est ppinqua penetratiõi: tunc nõ est operatio in illo
nisi fm viaꝰ fiducie ⁊ spei. Q̃ est q̃ administratur in eo
vnus tritus modoꝰ aut vt cauterizes ipsaꝰ sicut diximus
aut ieces ea donec cõsequaꝰis cõcauitatẽ eius vt fit pos
sibile tibi itromittere licinia ⁊ curatiõẽ ex pcimo. Et nõ
procedas multũ cum sectione vt nõ incidas lacertũ cõtti
nentẽ ani: ⁊ accidit super infirmũ exitus egestiõis absq̃
voluntate: deinde cura illud cũ eo q̃ dixim⁹. fortasse. n.
sanabitur: aut elonges ipsum velamen: ⁊ mundes ipsum
postq̃ secas ipsum vsq̃ ppe anum sicut diximus: aut cũ
tenta aut cum instrumento alio acute extremitatis: dein
de mũdifica illas carnes filtratas q̃ sunt in sectione vsq̃
vbi potes cũ persecutatiõẽ: deinde conare restauratiõẽ
vulneris totius cum sectione ⁊ orificio superiore vbi con
solidat ⁊ remanet fistula aperta in iteriore parte anus:
⁊ erit leuius super infirmũ. Et q̃rũ fuit fistula fm bunc
modũ: ⁊ est q̃ intromittis tentã in fistulã: ⁊ est in latere
ani circa superficiẽ corporis cũ cute ⁊ margine ani: tunc
accipe tẽtã perforate extremitatis q̃ est sicut ac⁹ ale sef
.i. pparantium coria fm hanc formam.

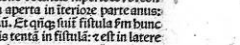

Et intromitte in eas filus inuolutũ ex quinq̃ filis ⁊ circi
ter ea. deide intromitte tentã cũ filo in fistulas donec cõ
sequat cõcauitatẽ eius. Si ergo est penetrãs in margine
ani inter⁹ ppe: tunc extrahe filus ex illo fozamine ⁊ vt
itromittas digitũ tuũ in anũ: ⁊ extrahas extremitatẽ fili:
⁊ aggreges duas extremitates fil: ⁊ strige vtrãq; ⁊ oimit
te illud die vno aut duob⁹ dieb⁹: ⁊ quãto plus icidit filũ
in carne strige ipm̃ bn donec icidant ille carnes q̃ fuit in
ter duas extremitates fili ⁊ cadãt: deide cura vulnus do
nec cõsolideꝰ ⁊ sanet. Si aũt orificiũ fistule nõ est pene
trans: tũc fac ipm̃ penetrare quocũq; mõ pparat tibi nisi
fit in pfundo multũ. Tõ eni inest tibi vt facias illud pp
lacertũ vt nõ icidas ipm: deide fac cũ ea sicut diximꝰ do
nec sanet. Forma sparumilis spinosi quo finditur fistula:
cuius curuitas est acuta valde ⁊ pars altera est nõ acuta:
vt nõ incidat illud q̃ nõ est necesse sicut video.

¶ De futura emorroyda: et quibus currit sanguis ex incisione ea: et cura fissurarū. CAP. LXXXI.

Sunt emorroydes fm duos modos: aut enim sunt ītra anū similes veficis carbonū vel pumarū: aut quasi ipse sint grana vue: et ex eis fūt parte: et magne: et sanguis currit ex eis semper: et est vna: et sam multe: et fūt extra anū: et in extremitatibus eius. Verūtame iste que sunt extra anum: sunt ffs plurimū pauce humiditatis ex quib⁹ currit aqua citrina: aut parum sanguinis cursu assiduo: et sunt fm colorem corporis. Et curatio eius que est intra anū: est vt scipias in firmo vt asseller: et expuimaf donec egrediatur anus: et apparean atbelil tibi. ppera ergo: et suspende cū vncinis: aut tene eos cū vngue tuo. deide icide eos apud radices suas. Si autē non retinenf in eis vncini ppter humiditatem eorū: et ipsorū mollificationes: tunc capes eos cum pumo aspero aut cū coto et diploide lanea: et extrahe eos cum digitis tuis. deinde incide eos: et pulverisa super eos post incisionem quosfā pulueres calidos vt stent eis loco cauteri: aut cauterisa eos fm q̄ precessit in capitulo cauterisandi. deinde cura eos cū reliqua curatione donec sanenf. ¶ Et si non obedit anus egressioni: tunc clisterisa infirmum clisteri in quo sit mordicatio parua vt lauetur cū eo q̄ ōft in ano: et obediat egressioni velociter quando expuimit se infirmus. Si autē atbelil sunt extrinseci ab ano: tunc res eorū est leuis facilis: et est vt capias eos cum vngue tuo: aut capias eos cum vncino: et incidas eos. deinde cura eos cum eo q̄ōdiximus donec sanentur. ¶ Et qui abhorret incisione cū ferro: nōc oportet vt administres futuram eorū fm hunc modum: accipe filum inuolutum: et intromitte ipsum in acū. deinde extrahe atbelil ad superiora: et fac ipsū penetrare cū acu in radice eius ex parte altera: et iuolue duas extremitates fili in inferiori parte acus: et sint latitudinis: et fricge tbelil strictura fortis: deinde nodā filis: et extrahe acū: fac illud cum omnibus atbelil: et dimitte ex eis vnus: nec suas ipsius vt currat ex eo superfluitas sanguinis: deinde pone super anum panus infusum in oleo rosato aut cerato: et pone ipsum super anum: et precipe infirmo vt quiescat. deinde dimitte ipsum donec cadat. Cum ergo cadunt atbelil: cura eos cum vngunentis: et reliqua curatione donec sanentur.

¶ De cura fissurarum.

Multoties enim accidunt ex epiccatiōe sterco ris et cōstrictiōe nāe. Cuz ergo antiquant: et nō valet in eis medicina: tunc ops vt radas cum puncta paruamilis: aut cum vngue tuo: donec fiant humide: et auferaf ab eis coto: et superior qui phiber eas a cōfolidatiōe. deinde cura eas donec cōfolidenf fm q̄ oportet. Si autē nō consolidantur: tunc istera eas cum rasione vehementioi q̄ prima donec sanguinent multū: et excoient. deide cura eas donec sanēt.

¶ De curatione almesmir inuersorum: et non inuersorū: et atbelil siccorum: et formice. CAP. LXXXII.

Cias q̄ almirmar non est nisi nodus rotūdus fm colorem corporis silis capiti clani: et fit in toto corpore pēpius in iferioib⁹ partibus pedum: et digitis: et accidit ex eis dolor: aput ambulationē. Oportet ergo vt secet q̄ōft in circuitu clani: et teneat cus forficibus: aut cum vncino: et ra dicet ex radice sua. deinde cura illud: et si vis cauterisa illud fm q̄ precessit in capitulo suo. Et atbelil autē siccis vnus est eminentia parua aspera filtrata rotunda supra superficiem corporis. Et multotiens accidunt in manib⁹ puerorum: et curatio eius est vt extēdas atbelil: et incidas ipsum: aut stringas ipsum cum filo de srico: aut cuz pilo donec cadat. et si vis cauterisa ipsum fm q̄ premissū est cum igne aut cū medicina acuta: et iam eradicanf atbelil inuersi: et nō inuersi cum instrumēto q̄ ego dicam.

Formica autē est etiam eminentia parua filtrata grossa super superficies corporis vadēs in pfundus valde: et quādo inuenit eā frigus sentit in ea simile mordicationi formicē: et fit in corpore toto: et plurimus eius fit in manibus. Et curatio eius est vt accipias canulam ex pēna anseris: aut pena vulturis fortis: et pone illam canulam super formicam: donec cōtineat circulus canule et partibus eius. deinde reuolue manuz tuam cum canula donec feces q̄ōft in circuitu formice: et ponas eam in profundo carnis: et eradices formicam et radice eius. Et si vis facillud cū canula eris aut ferri fm hanc formam.

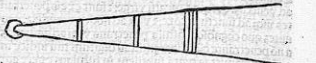

Sit superius cānule ad sublimitatem trabens furdum inuolutum vt alleuietur super digitus appredensio eius: et ipsius reuolutio. Et si vis cauterisa formam fm q̄ōpe missus est in cauterisatione atbelil in cauto de cauterio. ¶ De formis instrop q̄ admisstranf ad clisteria in egritudinib⁹ ani: et solonis vetris: et colice. CA. LXXXIII.

Vandoq clistere fit ex argento: aut ex auri: calco: aut ex ere fuso aut malleato. Et quandoq fit ex istis instrumentis parum: et magnum fm illos in quibus administranf. Illud ergo q̄ administratur in curatione puerorum paruozum fit parum: et quozum ani sunt debiles aut doloros: sic et clisteria eorū. Forma clistery magni et parui.

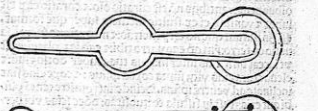

Lāna eius. i. caput fupius in quo ligaf vter fit amplū ffs hunc modū: et fit ei distinctio vt ligef vter sicut videst: et extremitas eius inferior que intromittitur in anū fit sur da. i. non aperta lenis valde trabens ad subtilitates: et in vno laterum eius fint duo foramina: et in latere altero foramen vnum. Et fit amplitudo foraminis secundum grossitudinem radiorum: et grossius parū. Et fit vter in quo ponuntur medicine ex vesica animalis. Aut ex carta otis: que fit scōm formas afostrati parue: cuius radix fit palmus vnus. Et per foietur foraminibus multis sicut reuoluit: et fit spaciū q̄ōft inter oē foramen grossitudo digiti. deide intromitte in illa foramina filū forte ex filo crudo: q̄ fit ex doces filis aut circiter ea: et aggrega cū eo vtrem sicut afofrati. Cū ergo ponif in eo vter stringatur in capite clisteris inter duo distinguentia constrictione forti. Deinde clisteriza cū eo. Et b est forma circuli: vtris

infra depicta ꝛ fozaminis. Autalitas aut clisteriçandi cuꝫ eo est: vr impleas vrꝛ aut vesicꝫ ex medicis: que sit calefacta fin ꝗtitatē tolerātie iſirmi: ꝛ cauē ne sit cala valde: aut frida valde. Deiñ resupinet iſirm ſup dorſū ſuū: ꝛ elet crura ſua ad ſupiora: ꝛ pone ſub eo ſibaan. i. coziū ſup qꝰ iacent homines: aut linteamen. Deinde inunge extremitatem clisteris cū oleo: aut cū albugine ouiꝫ: aut cū mucillagine fenugreci: aut ſiliuꝫ. Deinde intromitte iſpm in anū cū facilitate. Deinde accipiat miniſter vtrem cū duabus manib⁹ ſuis ſimul: ꝛ eppimat ipm cū vehementia do nec euacuet totū qꝰ est in clisteri in ſteſtinū. Deinde exhe clistere: ꝛ eleuet infirmus crura ſua ad parietē. Oꝛ ſi medi cina cogit eū ad ęcitū: tūc teneat ęcitū pōt. Et ſi dormit cū ea nocte tota est magis vltimus in iuuamento. Si aūt clisteriças cuꝫ in egritudi

nibus ſolutionis vētris ꝛ feſtinat exitus ei⁹ tūc itera clistere dōec ſanetur. Oꝛ ſi iano ſit emoroydes aut apata leden tia: tūc fit clistere ſubtile valde lene ex clisteriburs gb⁹ clisteriçanſ pueri. Et ſi ſit forma clisteris ſubtilis: ſuper qꝰ ſit ſtricta cutis.

CAP. LXXXIIII.

¶ De curatione vulnerum capitis ſine fractura oſſis

Am dixi in diuiſione de curatione vulneruꝫ qꝰ conueniebat libro: ꝛ ego dicam hic curationes eoꝝ cū manu ꝛ cū medicinis ꝗ complementi. Dico ꝗ q̄ vulnera diuerſificant ꝗ illū quo fiunt vulnera ꝛ fm locū ſuper quē cadit vulnus. Ꝛ es ergo gbus fiunt vulnera multotiēs ſunt ſicut iact⁹ lapidis: aut icſiſo enſis: aut cultelli: aut percuſſio cū lacea aut ligno aut ſagitta: ꝛ ſimilibus illis ęꝛ ebus multis. vulnera aūt que fiūt fm loca corporis ſunt ſicut vulnus qꝰ cadit ſuper caput: aut collum aut pect⁹ aut ventrē aut epar: ꝛ filia ęꝛ eis membris. ¶ Et ego ſum narrans curationes quoꝝdam vulnerum vt ponam ea ratiocinationē ꝛ regulā ſuper reliqua vulnera. Et ego incipiam a vulneribus capitis ſimplicibus: qm̄ rememoratio compoſito: ꝛ veniet in pncipio capituli tertij. ¶ Dico ꝗ q̄ accidit in capite vulnus ſimplex: ꝛ nō eſt fractura oſſis cōſidera tūc ſi eſt ęꝛ iactu lapidis aut ei ſimilib⁹: ꝛ iam fregit cutē tm. Et eſt vulnus magnū ꝛ times ſuper infirmū euentū apoſtematis calidi: tūc ppera ꝛ flobotoma cephalicā ſtatim: ꝛ non tardes illud ꝛ extrahe ei ęꝛ ſanguine fm ꝗtitatem virtutis eius: ſi non fuerit, phibens aliquid a flebotomia: magnū: tūc ſi fuerit ſanguis qui egredit ęꝛ vulnere paucus. Et ſit flobotomia ęꝛ contrario partis vulneratę. Et caueat infirmus ſibi a repletione ꝛ vino ꝛ cibis groſſis. Si aūt minutionē phibet aliquid tunc minoꝛet ęꝛ cibo ꝛ non appropinquet carnibus neq; vinis. Et pone ſup vulnus ſi accidit ei apoſtema calidum: cotū in infuſum in oleo roſato ſolo aut cū vino in quo eſt ſpiticitas. Si aūt fecuꝫ fueris ab apoſtemate calido tunc pone ſuper vulnus ſi eſt recens cū ſanguine fuo: ꝛ nō mutauit ipm aer: pulueré quē ego narrabo poſt paululū: ꝛ ſi iam mutauit ipm aer: tūc pone ſup ipm quēd̄ vnguēta donec ſanet. ¶ Si aūt vulnus eſt magnū aut eſt ex inciſione enſis ꝛ ſiſſum: ꝛ non aggregant labia eius per pulillos: tunc aggrega ipſa cuꝫ ſutura: fm q̄ ego narrabo in vulneribꝰ ventris de ſutura eoꝝ. Si aūt vulnus iam detectum eſt ab oſſe ꝛ pendet: ꝛ non eſt retētio eī⁹ nisi in ſuſpe ſorio parue: tūc incide ipm. Deinde cura vulnus cū medicinis ꝛ reſtaura in eo carnē duram loco cutis ꝛ precipe infirmo vt alaꝛ cibis in gbus eſt groſſitudo ſicut ſunt capita ꝛ triticū cocta donec fit vt puls: ꝛ eis ſilia. Oꝛ ſi inuenis in cute putrefactionem: ꝛ non adheret oſſi: tūc incide putrefactū totū ꝛ pyce ipm. Deide cura illū. ¶ Si aūt in bis vulneribus eſt arteria aut vena ex qua fluit ſanguis: ꝛ nō abſcindit per medicinas: tunc inuige ſuper ſigillum. Si q̄ inuenis eam non ſectam: tūc ſeca eam cū ſpatumili aut liga eam. Oꝛ ſi necesitas prouocat q̄ non confert illud q̄ dyximus: tūc cauteriça eam donec cablcindat ſanguis. Si aūt vulnera iſta ſunt parua ſimplicia: tunc res eoꝝ eſt facilis: leuis: ita vt pulueriçes ſuper ea bāc pulueré: quomā conſolidat ea anteq; mutet ea aer.

¶ Modus pulueris incarnatiui.

Recipe olibani partem vnam: ꝛ ſanguinis draconis partes. y. ꝛ calcis nō extincte partes. iij. terat tūr totū multū: ꝛ cribellet: ꝛ impleat ęꝛ eo vulnus: ꝛ conſtringat cōſtrictione bona: donec adheret ſuper ipm bene: ꝛ coagulet cū ſanguine. Deinde ſtringe ipm de ſup cuꝫ paululllis: ꝛ dimitte ipm neq; ſolus ipm dū permanet ita qꝰ non apoſtemat. Nam nō eradicat ab eo medicina donec ſanat. Et q̄nq; facit illud calx ſola: q̄n non ſunt ribi in preſenti olibanus: ꝛ ſanguis draconis: ꝛ iam facit eandem operationem in multis ęꝛ vulneribꝰ magnis: quādo cōuenit vt ponat ſuper ea ꝛ ſtringantur: ꝛ funt vulnera recentia cū ſanguine ſuo que nō alteruait aer. ¶ Oꝛ ſi iam alteraut ea aer quadaꝫ alteratione precipue qꝰ eſt in tempore eſtatis tūc: nō eſt in poſitione buꝫ pulueris intētio: cura q̄ ipꝰ cū eo q̄ dyximus ita vt ponas ſuper ea quēd̄ vnguenta digeſtiua: aut ponas ſup ea pultes ęꝛ farina ordei factas cum aqua ꝛ melle donec emittant pus. Deinde cura ęꝛ ea reliq̄ curatione donec ſanent. Si vo accidat cū vulnere fractura in oſſe: ꝛ eſt parua: tūc extrahe illū cuꝫ geſtiꝛ ego iā dicā curationē fracturarū capitis: ꝛ eo q̄ fuꝫ: ē.

CAP. LXXXV.

¶ De vulneribus colli.

Aut vulnus accidat in collo: tūc non eſt interipſs diuiſia in medicatione: ꝛ inter vulnus capitis qꝰ eſt ſimplex. Si aūt iam inciſus eſt nerus colli: aut arteria: tūc ſi eſt nerus: non eſt in eo ingeniū niſi vt deuitet curatio eius cū eo q̄ facit ſpiticitatem vehemētē ſic ciniar: ꝛ ęgi: ꝛ eis ſilia: q̄n nocent neruis: ꝛ contrahunt eos: ꝛ non ponas ſuper vulnus aliqd frigidus omnino: q̄n ſuba nerui: ꝛ eſt frigida: ꝛ cōtinuatio eius eſt cū cerebro: q̄ eſt ſublimius membꝝ: ꝛ tūc fit illud quo curat ęꝛ medicinis lene: ſicut calx lotꝫ cū aq̄ dulci aliquotiens infuſa cū oleo: aut cū oleo roſato: ꝛ tutbia q̄ abluit etiā cū aq̄ dulci: ꝛ reliqui lapides minerales fm hunc modū: ꝛ vnguēta humida. Si aūt vulnus eſt magnū: tūc adminiſtra futuram: aut coarta labia eius cū pulillis. Deinde cura ipm donec ſanet. Si vo vulneri eſt pfunditas aut accidit in eo ſinus in ſuperiori parte eī⁹ in quo iaꝫ aggregaꝫ pus tūc perforaꝫ ipm in magis depreſſo loco in eo. Oꝛ ſi iam inciſa eſt in vulnere arteria: ꝛ conſcutus eſt ſanguinem cius fluxus: tūc ſepara vel ſeca eas ꝛ liga iplaꝫ: aut cauteriça eam ſi puocat necesitas ad illud. Si aūt iam incidit ſpondiles gutturis: aut totus ꝛ ſaluatur fiit albaudegi: tūc aggrega labia cutis cū ſutura ſup cānā gutturis: ꝛ non tangas ſugutur: imo equa ipm: ꝛ reduc ipm ſuper figuram nālem. Deinde ſtringe ipm ſtrictura decētī: ꝛ dimitte ipm diebꝰ aliquot. Deide cura ipm cū vnguēti⁹ in gbus eſt ſpiticitas ꝛ epiccatio: donec ſanet. Si aūt vulnus iam fecit impetiſionem in oſſe: tunc perquire ipꝰ: tūc ſi in ipſo ſunt fragmēta oſſis extrahe ea omnia: aut q̄ potes ęꝛ eis: ꝛ q̄ nō preparaꝫ dimitte illud donec putre-

scat vulnus ⁊ fegetur ⁊ alleuiet egressio eius. Q⁊ si vulnus fuerit recens: tũc pulnerica super ipm pulnerem quẽ nar rauui. Si autẽ videtur in vulnere os ⁊ fit fistula: tunc cura ipsas cũ eo cuius rememoratio venit in capitulo suo.

De vulnere in spatulis. CAP. LXXXVI.

¶ Si ⁊ percussio lancee aut cultelli: ⁊ vides ei p̃ funditatem: tũc cõsidera. Si ergo ex vulnere egredit ventositas qñ anhelat ex eo ⁊ firmus. tũc scias q: vulnus est mortale. Q⁊ si non fuerit ei pfunditas ⁊ est recẽs cũ sanguie suo: tũc non ponas in eo a pina bota pulnere: neq; stringas ipsum vt non retineat sanguis in pfunditate eius ⁊ reuertat ad cor ⁊ interficiat infirmũ. ¶ Sz pone in ipo vnguentũ attracriuũ ⁊ solue ips in die bis. Si vo vnguẽtũ nõ est tibi pnũ: tũc pone in oificio vulneris cotũ vetustũs vt fugat illud qõ egredit de eo ex humiditatib⁹ ⁊ fac vt dormiat infirmus sup vulnus vt currat qõ aggregat in eo. Si vo ias p̃ terierint vulneri tres dies aut plures ⁊ nõ accidit ifirmo spasmus neq; tremor: eo dis malus: neq; strictura ⁊ anhelitat: ⁊ vides reliqs dispõnes eius bonas: tunc scias q: vulnus est saluũ. Cura g̃ ipm ⁊ cũ licinus: ⁊ reliqua curatioe. donec sanet. Si vo ex cusat fanatio ei⁹: ⁊ iam aperit semp tũc scias q: iam fuerit ei fistula. Cura g̃ ipsam ex capitulo suo. ¶ Et si vulnus est ex incisione ensis aut cultelli ⁊ est simplex in superficie pectoris: aut dorsi: tunc cura ipm cũ eo qõ precesit ex sutura: si est magni: aut cũ pulnere si est parui. Si aũt iam fecit impressionẽ in osse: incidit ex eo frusta: tũc inquire vulnus: ⁊ ppera ad extrahẽdũ illa frusta si sunt separta. Si vo non sunt separta: tũc dimitte ea donec putrefiat vulnus. alleuiat enim extractio eorũ. Reliquo: autẽ vulnerum accidentiũ in reliquis membris iudicii in curatione est iudicii eius qõ diximus.

De vulneribus ventris ⁊ exitu intestini: ⁊ exitura eorũ. CAP. LXXXVII.

Dfiruptio quæ accidit ventri est magna ⁊ media ⁊ parua. Sz magna igit qñq; egredit intestinũ aut numerus ipsi intestinoꝝ. Quare fit intromissio eoꝝ: ⁊ eorũ sutura vehementioꝝ ⁊ difficilioꝝ. ⁊ difruptio parua etiam fit difficilis ex modo alio. Segur ergo vt fit reductio eoꝝ difficilioꝝ si non properas in ĩtromissione sua ad locũ suũ statim: qñ inflat aperit ⁊ ingrossat. Quare fit difficilis ĩtroit⁹ eiꝝ: ppter B g̃ fit melioꝝ difruptionũ difruptio media: qñ cũ ea nõ fit difficilis reductio intestini: sic fit difficilis in his duab⁹ speciib⁹. Scias q̃ sutura ventris est ẋm q̃tuo modos: oue sutureꝝ cões cõtuniũr in sutura ventris: ⁊ in sutura reliquorũ vulnerum corporis: oue sutureꝝ alie ppie cõicant reliquis vulneribus. Ueritatem fuit magis propie cũ sutura ventris: ⁊ ego narro tibi ẋ̃qũãq; cus expositione: ⁊ declaratione. Dico g̃ q: qñ vulnus est parui: ⁊ egredit ex eo aliquid ex intestino: ⁊ fit difficile reducere ipsum: tũc illud est, ppter vnũ duoꝝ modoꝝ: aut, ppter paruitatem difruptionis sicut dximus: aut quonã in intestino est inflatio, ppter fri gus aeris: quando ergo illud est ita: tũc oportet vt calefacias ipm ita vt fudmergas spongiam aut pannũ humidũ in aq̃ tepida sola: aut decoquas in aq̃ sgnantũ ⁊ cipeꝝ: ⁊ ipsicam ⁊ embroces cũ ea intestinus donec resolutat inflatio: qñq; facit illud vinũ in quo est stipticitas: ⁊ est melius q̃ aqua sola in resolutione iflationũ. Cum ergo vides inflationem iam resolutam: tunc humecta intestinũ cũ aqua in qua decocta est altea aut malua. Tam per illud alleuiãt introitus ei⁹ cum re parua. Si autẽ excusat reditus eius post hanc curationem: tũc finde in difruptione parũ: cum instrumento quo secant emoroydes: ⁊ curatio prima est melior: quãdo preparatur: q̃ sectio: ⁊ nõ fit coactio ad secandũ post necessitatem ⁊ defectũ instrumenti. Sit pars eius yna que est tota acuta: ⁊ pars ei⁹ altera non acuta: ⁊ extremitas subtilis nõ sit cũ subtilitate spatumilis.

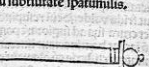

imo sit obtusioꝝ parũper: ⁊ est illa que similat caiada sicut vides. Cũ ergo amplificat vulnus ⁊ egredit intestinũ. tũc oportet vt fit reductio ei⁹ fm formã suam naturalem. in loco suo libẽ. ppo si possibile est sup illud qñ est melẽ. Quãdo vo difruptio est ampla in inferiori parte ventris: tũc opꝝ vt facias iacere infirmũ super dorsum suũ: ⁊ pone crura sua altioꝝ capite suo: ⁊ si est in superiore pte ventris: tũc pone caput ei⁹: ⁊ pectus ipsius altioꝝ q̃ ei⁹ inferioꝝ. ⁊ sit fi est difruptio in yna duaꝝ partiũ ventris: tũc pone intẽtionẽ suam ⁊ tuã considerationẽ semper in hoc: vt pq in qua est vulnus fit altioꝝ parte altera: ⁊ ita opꝝ vt admi nistres illud in vulnerib⁹ magnis ⁊ in vulneribꝰ medius. In vulneribꝰ autẽ paruis pone illud fm q̃ preparat tibi. Deinde facyt fit psens inter manus tuas minister pius: qui tenet tuũ difruptionem totaꝝ manu sua: ⁊ aggregat labia eius. Deide detege ex ea ei qui segtur suturam aliqd post aligd: ⁊ iste est modus suturẽ cõis vnius: ⁊ est vt accipias acum aut numerũ acuũ fm q̃tatẽ amplitudinis vulneris. Deinde dimitte ab extremitate difruptionis: q̃tatẽ digiti anularis. ⁊ medici: ⁊ fige acum vnam pter q̃ intromittas in eam filũ in duab⁹ extremitatib⁹ cutis: cus duabus extremitatib⁹ fiſiac qõ est sub cute ab interioribus donec facias eam penetrare ab alia parte: ⁊ tu iam aggregasti duas extremitates cutis: ⁊ duas extremitates fiſac: ⁊ fiunt quatuoꝝ ordines. Deinde stringe cũ filo duplo in circuitu acus aliquotiens a duabus partibus fimul: quoniã q̃ fit aggregata duo labia vulneris aggregatione decentã. Deinde dimitte grossitudinẽ digiti etiam ⁊ fige in eis acũ aliam: postea reta eam cum filo sicut fecisti cũ acu prima. Tũ ergo cesses facere illud cũ eo quo indiges ex acubus donec compleas cõstrictionẽ vulneris totius: ⁊ fint acus medie inter grossitudinem ⁊ subtilitatem: qñ acus subtiles valde: velociter incidunt carnẽ: ⁊ grosse sunt difficilis introitus in cutem, ppter illud opꝝ vt fint medie in subtilitate: ⁊ grossitudine. Et non ops vt figat acus in duabus extremitatib⁹ cutis, ppinque multũ: vt non incidat caro velociter: ⁊ aperiat, vulnus ante consolidationẽ fui: ⁊ non elongent etiam cũ sutura: vt non, phibeat vulnus a cõsolidatione. Deide incide extremitate acuum: vt nõ ledant infirmũ apõ somnũ fui: ⁊ pone eis puluillos ex pãnis ab oi parte: qui teneãt extremitates acuũ: ⁊ dimitte eos donec scias q: vulnus iam consolidatũ est. Et b g̃ dem spẽs suturẽ cum acubus taliter est cõuenientioꝝ in vulneribus paruis. Qñ sufficit in sutura eoꝝ acus yna aut due aut circiter eas. ¶ Sutura aũt scõa cõis est vt aggreges cus sutura extremitates q̃tuoꝝ extremitates duas cutis: ⁊ extremitates duas fiſac in vice yna cũ acu in q̃ filũ iuolutũ equale in subtilitate: ⁊ grossitudine. Deide q̃ penetraueris cũ acu bas extremitates quatuoꝝ: reduc acum a parte a qua incepisti eadem vt cadat filum retatum a superiori pte: vulneris: vt sit sutura fi sutura pãni quo strigunt pãnũ: ⁊ pone inter omnẽ suturã q̃tiatem grossitudinis digiti minoris: hãc aũt suturã iciũt boies. ⁊ Et hãc sutura egõ sui vulnus qõ accidet vir in ventre suo: qui fuerat vulneratus cus cultelloꝝ: erat difruptio vulneris maior palmo yno. Et exierat ex intestinis circiter duos palmos ex

intestino medio: ꝛ erat disruptio in medio vẹtris. ꝛ Reduci g illud postq̃ fuerit intestinis: eius extra vulnus. xxiii. bozis. ꝛ Consolidatus est g vulnus in spacio q̃ fuit circiter xv. dies: ꝛ curaui ipm ꝛ fanatus est: vixit post illud annis multis: conuersatus in suis disponibus. Et medici iudicauerant q̃ non fanaret. Et ex miraculo fuit q̃ non curaui illud cũ vnguento. Qm̃ fui in loco in quo non inuenieba tur vnguentũ neq; aliqd ex medicinis. Posui g̃ sup vulnꝰ coñ ventriculi bis in die: ꝛ assiduaui abluionẽ eius cũ aq̃ mellis donec fanatus est. ¶ Duas aut spes future ppias dicaꝫ fm narrationẽ sermonis: ꝛ est vt incipias cũ futura acuta: ꝛ intromittas acus ab exteriori ad interiorẽ parẽ. Cũ q̃ penetrat acus in cutem: ꝛ in lacertũ euntem fm longitudinem ꝛ latitudinẽ totius corporis: dimitte extremitatem sifac in latere in quo intromisisti acum: ꝛ fac penetrare in extremitatem alia: ab interiori parte ad exterior em in extremitate altera mirach. Cũ q̃ feceris eam penetrare: tunc fac eas penetrare fm hoc in eadẽ bac extremitate mirach ab exteriori parte ad interiorẽ: ꝛ dimitte extremitates sifac: que est in hoc latere: ꝛ fac penetrare acũ in extremitatem alteram ab interiori parte ad exteriorẽ. Et fac penetrare cũ penetratione tua qua facis eas penetrare in sifac extremitate mirach: que est in parte eius donec penetret in ipm totũ. Deinde incipe etiã ab hoc eodẽ latere: ꝛ fac ipsũ cũ extremitate: que est ex sifac in latere alio: ꝛ retrahe acus ex cute q̃ penetrauit. Deide reduc eã in illam cutem: ꝛ fac extremitatem sifac que est in latere alio. cũ hac extremitate mirach: ꝛ retrahe eã ex cute que est ex parte eius: ꝛ fac illud vice vna ꝛ alia: ꝛ fac illud vice post vicem vsq; quo suas extrinseci totũ fm illud exemplum. Et fuma bꝰ future est vt fuas futura pelliparior q̃ suant pelles: ita vt suas sifac vice vna: ex pte vna ex extremitate curis. Et fm̃ illam cam: vice alia ex pte alia: donec compleas. ¶ Scõa spes future, ppe quã dixit Galie. Jste eius sermo narratus est: vt suas eam fm filitudines: qua fuunt eas gdam medicantiũ ita q̃ aggregant omnes parte ad comparẽ suam conuenientẽ per naturam: ꝛ applicant extremitatẽ sifac ad eã: aliã extremitatẽ: ꝛ extremitatẽ mirach ad extremitatẽ eius aliam. Et illud fit fm q̃ narro tibi. Oportet vt figas acus in extremitatẽ mirach ppinquã tibi ab exteriori pte: ꝛ facias eam penetrare ad interiorẽ in eo solo: ꝛ dimittas duas extremitates sifac. Deinde reuolue acus: ꝛ fac eas penetrare ab exteriori parte ad interiorẽ in duas extremitates sifac. f. vtrasq; Deinde de reuolue vtrasq; etiam fac penetrare vtrasq; ab interiori vsq; ad exteriorẽ in duas extremitates mirach: alias q̃ sunt in latere opposito. Et sitẽ modus future est melior tu tara cõmuni facili: ꝛ est futura cui ꝗ pcesit remeno: atio. Jste est q̃ sermo Galie. etiã. Et dixerũt q̃dã. Retificatur sutura vtrisq; filũ oculꝰ acub̃. Qõ est vt ꝛtromittas in eis vtrisq; filũ vnũ: ꝛincipe cũ ꝛtromissione acus ex eo q̃ est apud te: ꝛ fac eam penetrare vsq; ad latus aliud fm̃ suram eoꝝ: qui sunt coꝛia equaliter. ¶ Et ꝛcias q̃ q̃ disruptio est in medio vẹtris: tũc futura est ꝗ est difficilior q̃ reliquoꝝ locoꝝ ventris. Judiciũ vo medicationis vulneris est iudiciũ reliquoꝝ vulnerũ. Qõ est q; q̃ tu cõsequeris vulnus recens cũ sanguine fuo: aiq̃ alterer ipm aer: ꝛ reducis intestinũ: ꝛ suis ipm: ꝛ aptas ipm: tunc pone sup pulnerem incarnatiuũ. ¶ Qꝛ si aer iam alteraũt vulnus: tũc pone sup ipm quedam vnguentaq; que sunt tibi plentia do nec faciant pus: ꝛ cadant fila: ꝛ cõsolident sifac: ꝛ mirach. Deide cura illud sic est curatio reliquoꝝ vulnerũ donec sanet. Si aũt non sunt tibi plentes medicinẽ: tũc pone tu per ipm ftatim exquo incipit emittere pus: cotũ ventis: ꝛ permata ipm bis in die sic docui te donec sanet. Tam tu non indiges medicatione alia in pluribus disponibus qñ vulnera sunt simplicia. Si aũt times q̃ cõmunicet vulnꝰ membris pnciplibꝰ in lesione: tunc opꝰ vt submergas la nam lenẽ in eo tempte caliditatis: aut in eo loco rofiatꝰ: ꝛ pone ipsam in circuitu locoꝝ: quę sunt iter inguina: ꝛ subascellas. ¶ Qꝛ si fentit colorẽ aut pũctiones aut putrefactionẽ ꝛ intestinis suis. nas multotiens accidit illud: tunc clisteria ipm cũ vino stiptico nigro tepido: pecipue si pu tredo iam puenit in intestino: ꝛ facta est extitura penetrãs vsq; ad concauitatẽ eiꝰ: ꝛ cias q̃ illud qõ est ex intestino grossoet facilioꝝ sanationis: q̃ ex eis est ex subtili dificiloꝝ sanationis. Jntestinũ ait qõ nominat ieiunum non suscipit sanationes ex vulnere qõ accidit in eo oino: ꝛ illud est ppter multmindinẽ eius: qõ est ex venis: ꝛ magnitudine earũ: ꝛ ppter subtilitatẽ corporis eiꝰ: ꝛ ppinquitatem ipsius nature neruoꝝ. ¶ Si autẽ illud qõ pcedit ex vulnere est cirbũ: ꝛ consequeris ipm recens: reduc ipsum fm reductionem tuam: qua reducis intestina equalꝝ. Si vo pteteryt ei spaciũ ꝛ ias factũ est viride aut nigrũ: tunc opꝰ vt stringas ipm cũ filo supra locũ qui denigratus est ex eo vt non accidat fluxus sanguinis. Jn cirbo enis sunt vene ꝛ arterie. Deinde incide qõ est pter illud ligamẽtũ: ꝛ pone duas extremitates fili pẽdẽtes ex iferiori pte vulneris ex ipm: vt alleuiet sup te attractio eius: ꝛ extractio ipsius aput casum cirbi: ꝛ emissionẽ pus vulneris.

¶ Rememoratio vulneris qõ accidit in intestino.

Quando accidit disruptio in intestino: ꝛ est pauta: tũc possibile est vt restaureturꝰ in qbuldas boibꝰ: pterea qꝛ ego vidi qui fuit vulneratꝰ in ventre suo cũ percussione lancee: ꝛ erat vulnus a dextra stomaci: ꝛ antiquarũ est vulnus: ꝛ factũ est fistula: ꝛ exiuit ex eo egestio: ꝛ vẹrofistas. Posui ergo curationes vsq; q̃ ego non fui con fisus in sanatione eius: neq; cessaui subtiliare ipm: donec fanatus est: ꝛ cõsolidatus est locus. Postq̃ q̃ vidi locũ iam ꝛsolidatũ timui sup infirmũ q̃ accideret super infirmũ accidens malũ in vẹtre suo: ꝛ non accidit ei ex illo accidens mali. Et remansit in melioibꝰ disponibus suis comedẽs ꝛ bibens: ꝛ fumens ꝛ iratus balneiꝰ: ꝛ exercitatꝰ est in dietis suis. ¶ Et iã dixerunt q̃dam experimẽtatoꝝ: qꝛ q̃ accidit in intestino vulnus: ꝛ est paruũ: tũc opꝰ vt ligetꝰ. fm̃ hunc modũ. et est vt accipias fozmicas magnoꝝ capitum. Deinde aggregas duo labia vulneris: ꝛ pone fozmicam vnam ex eis que babeant os apertũ sup duo labia vulneris. Cũ q̃ capit super ea ꝛ stringit os suũ abscinde caput eius: ꝛ adbere eniꝝ ꝛ nõ soluit. Deinde pone fozmicam aliam ꝛpope pmam: ꝛ non cesses facere illud cum fozmica post fozmicam fm̃ quantitatem vulneris totꝰ. Deinde reduc ipm: ꝛ sue vulnꝰ. Jlla eni capita remanẽt ãneꝝ in intestino donec cibeẽt intestinũ: ꝛ fanet: ꝛ nõ accidat ibi rmo nocuũtũ penit̃. Et iã possibile est vt ligetꝰ intestinũ et cũ filo subtili: q̃ absterius est ex eo ꝛtestino ãlalis: ãneꝝ cũ eo postq̃ ꝛtromittũ in acus. Et est vt accipias extremitatẽ buꝰ fili ex ꝛtestino ꝛ expcarnetꝰ mlti. Deide liga in extremitate eiꝰ filũ lini subtile suolutũ. Deide ꝛtromitte illũ filũ in acus. Et sue cũ eo ꝛtestinũ. Deide reduc ipm in disruptionẽ. Et sitẽ modus future cũ formicis: ꝛ intestino: nõ est nisi fm vią fiducie ꝛ spei. Scũs vulnus q̃ est magnũ ampliũ ꝗcipue: si est in vno intestinũ nozum graciliũ: tunc non est ingeniũ nisi subtiliatioꝝ: neq; est eius fanatio omnino.

¶ De cura aũken ꝛ fistulꝰ. CA. LXXXVIII.

Cias q̃ omne vulnus aut apostema q̃ vetera scit: ꝛ antiquat: ꝛ fit vlcus: ꝛ non consolidatur: ꝛ emittit pus semp: ꝛ nõ abscindit: ꝛ nõ nominatꝰ ir in quocunq; mẽbzo fuerit fistula: ꝛ nos no-

minamus ipm cuchemen. Et fistula qdem est fm veritatem nodatio filrata cura alba: cus qua non est doloz cui est cõcauitas pem e anis: z ppter illud noiant eam qdas risati. i pena: z est in ębusdam locis humida que emittit pus. Et fortasse abscindit humiditas in ębusdam locis. Et q̃nq̃ est ꝗ humiditas multa: z est pauca: z est grossa: z est subtilis. Et ego iam ꝓmisit in diuisione tũc cũ dixi vulnera q̃ omne vlcus q̃ non sanat: neq; nascit in eo caro: non est illud nisi ꝑpter vnam noue causam: quarũ vna est aut ꝑpter paucitatẽ sanguis in corpore: aut ꝑpter malicium ei: aut q̃n inter ips z ſup labia eius est caro dura ꝓhibẽs natiuitatẽ carnis: aut q: est multe fozdis z fozdiciei: aut q̃n vlcus in ſeipso est putridũ: z materia que mitit ei est male q̃litatis: aut q̃n medicina est inconuenies in curatione eius: aut q̃n corruptio cadẽs in regione est genus pestilentie: aut ꝑ ꝓpietatẽ in regione sicut accidit in cesaraugusta in qua fit difficilis digestio egritudinum: et tardatur in ea sanatio apostematus ꝑ nãm: aut q̃n in eo est os vnũ: aut numerus ossiũ. Et ego iam ostendi omnes istas causas: z signa earũ: z curationes ipsarũ cũ medicinis: z diuisione: z ops b vt facias: z scire curationẽ fistule: z quken: que fit ꝑ viã opatiõis cũ manu. ¶ Scias q̃ q̃ fistula accidit in omnib̃ membris corporis. nã ęq̃ eis sunt fistule que perueniunt ad venas magnas: z arterias: aut nertos: aut fitac: aut ad intestini: aut ad vesicã: aut ad aliquã ex costis: aut ad aliquã ex spondilib̃ dorsi: aut ad aliquã iuncturarũ compositarũ compositione: sicut manus: z pedis: z ęq̃ eis sunt: que vadunt ad ꝓpinquitatẽ membri ꝓncipalis: z similiũ. Que q̃ ex his fistulis est fm hunc modũ: est ęq̃ egritudinibus difficilis sanationis. Et non recipit curationẽ: z occupatio cũ ea est labor: z ignorantia. Et q̃ est ex fistulis aliq; cui ꝑ pfunditas non peruenit ad b loca que dixi: z ſperas: z cõfidis in curatione ei: z vis peruenire ad cognitionẽ illius: tũc accipe tentam ęq̃ ere aut ferro: si fistula tẽdit fm rectitudinẽ: z quire eas cũ ipsa. Si aũt ꝑ fistula est tortuositas: tũc inuestiga eã cũ tenta de plumbo subtili. Q̃m plumbũ cũ lenitate sui cozpozis alleuiatur curuat circa tortuositatem. Et q̃ si fistula est ꝑ his ozificia multa: non est tibi possibile vt significes sup eam cum tenta. clisteria q̃ ex eis ozificiũ ex ozificiis suis: nam humiditas quę clisteriças ipsum: vadit versus ozificia alia: z currit ęq̃ eis. Deinde exquirite inquire fm quẽ modus est tibi possibile: vt cogẽcas q̃b illic est os aut neruus: z est fistula concauitas longinqua: aut ꝓpinqua aut est fistula vna cui sunt ozificia multa: z sta sup totũ illud: cũ sũma fortitudinis tue: cũ interrogatione tua qua interrogas infirmũ: z intuemine dolozis apud compressionẽ cũ manu tua sup locũ: z similib̃ ęq̃ significationib̃ z causis accũtibus apostemati. ¶ Cũs q̃ steteris sup oia illa statione vera: z tũc vade ad curationẽ fm cõfidẽtiam: z est vt consideres: tũc si est fistula, ꝓpinqua apparẽs: aut in loco saluo longinquo a iuncturã: aut a nerũ: aut arteria: aut vena: aut vno locorũ que dixi tibi: tũc seca fistulã fm q̃ ꝓmisimus est ęq̃ narratione mea. Et aufert q̃ est cio eius ęq̃ carne aut ęq̃ bel: z similiũ: z cura ipsas donec sanet. Si aũt fistula est longinque ꝓpinquitatis: z est fm rectitudinẽ: tunc ops vt feces eam in pfundo q̃tum est tibi possibile. Deinde mundifica ipsam ęq̃ oibus carnib̃ eius corruptis. Deide administra licinia inuolata in medicinis acutis: z intromitte ea vsq; ad cõcauitatem fistule q̃ cõprehẽdisti cũ ferro: fac cũ ea illũ aliquotiẽs: donec corrodat medicina acuta totũ q̃ remansit in cõcauitate fistule ex corruptione. Deinde restaura ipsam cũ vngũentis q̃ que generant carnẽ sanas donec sanet. Si vo nõ sanaẽ per illud: tũc cauterica ipsam fm q̃ narrauimus. Si ergo cã fistulae est os: z certificat ęq̃ te illud: tũc inquire eam: z seca ipm fm q̃ narraui tibi. Si nõ ꝓhibet te aliqd ex vena aut nertio aut membro ꝓncipali sicut diximus. Si q̃ detegẽ tibi os: z est in eo qdas corruptionis: z nigredinis: tũc rade ipm donec auferat corruptionẽ ista tota. Deinde cura eã cũ eo q̃ incarnat ips donec sanet. Os si non sanaẽ: z emittat pus sic faciebat: tũc scias q̃ tu non puenisti ad totam eradicationẽ corruptionis. Detege q̃ sup illud: z cõ: z exquisite fac rasionẽ eius: z mundificationẽ ipsius cũ vltima fortitudine tua. Deinde restaura ipm. Si q̃ sanaẽ bonũ est: z si non: tũc scias q̃ illa corruptio est in ꝓfundiore longinqua cozpozis: quã non es cõsecutus. Non est q̃ tibi in ea ingeniũ nisi dimittere ipsam natura. Et si corruptũ est os paruũ: z ꝓssibile tibi: attrabre ipsum cũ fozficib̃ fabtilibus quę conueniũt ad illud. Si aũt sunt ossa multa: tũc exquisite fac attractionẽ eozũm: neq; dimittas ex eis aliqd cũ tua fortitudine. Si vo contrariẽtate facit tibi aliqd ex humiditatibus: z non est in incisione eoz: timoz: z eł erroz: tũc incide illas humiditates: z carnes si sunt illic: z libera ossa. Si vo non est tibi ꝓparatio auferendi ossa ex boza tua: tũc pone sup vulnus q̃ putrefaciat ipm: z dimitte ipm: donec putrefiat q̃ est in circuitu illoz ossiũ ex carnib̃ z humiditatib̃. Et custodi vulnus vt non consolidẽt. Et q̃ stringat fectio q̃ ni secuisti in ogatione tua. Immo pone sup ipm si times cotus submersum sulfure tritu cũ oleo: aut cotũ submersus in vngũento egyptio: aut aliquo vngũento: z viridiũ. Nã q̃ putrefit illẽ: z humiditates: z sepant z ęq̃ eis ossa alleuiat abiatio eoz: z ipsoz attractio. ¶ Si aũt est os ꝓnus: z magnũ: sic os cruris: aut os coxe: z similia illis: z q̃ os eo corruptũ est: est ꝑs magna: tũc rade ipsum rasione vltima donec auferat illa nigredo z corruptio. Deide resluxa vulnus. Si vo q̃ est in eo corruptũ est ꝑs magna: et corruptio iam consecuta est medullam ossis: tũc necesse est ferrare ipm: z ciclere ips totũ vsq; ad locũ vbi guenit corruptio: tũc cura ipm donec consolidẽt. ¶ Et ego narro tibi quken: que accidit viro in crure suo: et ponas ipas ęq̃ plũ: z adiuntoriũ sup operationẽ suam. Fuit vir iuuenis erate circiter. xxx. annos. cui accidit doloz in crure suo: a causa que mota est sup ipm intra cozpus: i. ab interiorib̃ donec peruenerunt materie ad crus: z apostematum est apostemate magno: z non fuit ei cã extrinseca. Extẽsius est ꝗ cũ eo tempus cũ erroze medico: donec apertus est apostema: z cõcurrerunt cũ eo materie multe. Et postpo sita est curatio eius: donec fistulatus est crus: z facta fuit in eo ozificia multa: quę omnia emittebãt pus: z humiditates cozpozis: curauit q̃ ipm ꝑ tũ iudo medicoz: circiter duos annos. z non fuit in eo sapiẽs in arte mam̃ donec vocatus fuit: z vidi crus ei̇: z materias quę currebant ęq̃ ilis ozificys cursu magno: z tiã omne viri cozꝑ iam tabuerat: z colo: eius citrinus erat. Intromisi ergo tẽtã in vno loco z ozificio: z puenit tenta ad os. Deinde ꝓcurtauis sum ozificia oia: z inueni ea puenire sed adiuuiicẽ ex oribus partib̃ cruris. Propterea ergo z secui sup vnũ illoz ozificio: z donec detexi ꝓtes ossis. z inueni ipm corruptũ. Q̃d iã cozosum erat: z denigratũ: z putruerat: z ꝓcratũ erat: donec penetrauerat vsq; ad medullam. Serrauiẽ ergo q̃ detectũ est mihi: z ꝓparatũ ex osse corrupto. Et deputauiẽ q̃ non esset in osse nisi illa corruptio. quã abscidi: z ferrauiẽ. Et ego iã z eradicauerã eã. Deinde posui restaurationẽ vulneris cũ medicinis cõsolidatiuis ꝓpacio lõgo. Et nõ est ꝓsolidati. Deinde tentauiẽ: z detexi sup os scõ supra detectionẽ ꝑnam: z inueni corruptionẽ cõtinuam cũ osse: z serrauiẽ q̃ apparuit mihi etiã ex illa corruptione

Deinde conatus sum restaurationē eius. Et nō est restaurātū. Deteri ꝗ sup ipm ite: ⁊ non cessaui incidere os pārticularim: ⁊ conari restaurationē eius: ⁊ nō est restaurātū donec incisi ex osse circiter palmū vnū: ⁊ extraxi illud cū medulla sua. Deinde restaurani ipm cū medicinis: ⁊ cōsolidatū est velociter ⁊ sanatū: ⁊ non fuit necessaria hēc ratio in opatione eius ⁊ sectione ipsius: nisi ꝓpter dispositionē debilitatis ifirmi: ⁊ pauciratē tolerantie eius: ⁊ timorē meum sup ipm de morte: qm̄ accidebat ei in oibus horis ex supfluitate euacuatiōis sincopis mala: sanatus est ꝗ sanatione integra. ⁊ nata est in loco ossis caro dura: ⁊ bona facta est dispositio in corpore suo: ⁊ redijt vtus eius ⁊ conuersatus est in dispositionibus suis. ⁊ non fecit ei cōtrarietatem in ambulatione nocumentū omnino. ¶ Si aut os eminēs in loco corporis iam fractū est: tūc ops vt serres ipm fm hunc modū: ⁊ est vt accipias ligamentū: ⁊ stringe ipm in extremitate ossis eminentis: ⁊ pcipe alicui qui extendat ipm ad iusum: ⁊ pone ligamētū aliud ex la na grossū ligamēto pmo. Deinde liga ipm sup carne que est sub osse: ⁊ extēde extremitatem eius: vt trabas carnē ad inferiora: ⁊ tu detegis carnē sup locus quē vis serrare: vt non ledat serra carnē: pone lignū aut tabulas sub osse inferius decēter: qm̄ sic facis illud: nō ꝓhibet quin fecet carnē corruptā. Et ops vt sit serratura super locus corruptū parūper: vt non sit in cōcauitate ossis corruptio: ⁊ nō appareat in apparitione sua sensui: ⁊ cogat ad serraturas sui vice alia. ¶ Qꝫ os est corruptū ⁊ nō est eminēs: sīno ꝓtinuat pars eius cū parte: ⁊ corruptio est in medio eius aut in parte ipsius: tunc detege carnē ab oib⁹ partibus totam. Deinde pone lignū iferi⁹. Postea serra illud ex pte prima vbi est corruptio: donec continuet serratura ex parte altera: ⁊ fit serratura fm longitudinem a corruptione parumper: secūdum ꝗ diximus. ¶ Qꝫ si corruptio est in iunctura incide ipsam iuncturam corruptam ⁊ serra os vbi continuatur ex parte altera. Si vero corruptio est in continuatione duarum iuncturarum: tunc non est in ea ingenii nisi abrasio. ¶ Qꝫ si corruptio est in pectine manus: aut in pectine pedis: tunc res in eo est difficilis valde. Verū oportet vt inquiras corruptionē qualiter appareat tibi. Et abradas eam: ⁊ mundes ipsam fm quācunq; dispositionem tibi possibile est: ⁊ cum quocunq; ingenio rectificatur tibi: quando non facit tibi contrarietatē ⁊ penā aut nerius. ¶ Et scias ꝗ incisoria: ⁊ serre ad incidendum ista ossa sunt multa: fm situm ossium: ⁊ preparationem eorum ⁊ ipsorum grossitudinem: ⁊ subtilitatem eorum: ⁊ magnitudinem: ⁊ paruitatem ipsorum: ⁊ duricies ipsorum: ⁊ eorum raritatem. Quapropter oportet vt prepares omni speciei operationis instrumentum conueniens ad illam operationem. ¶ Et scias ꝗ operationes iste significant tibi super speciēs instrumenti quo idiges quando tecum est studium longum. Et cognitio modorū huius artis testimonium modorum egritudinū: tūc enim inuenies per reipsum illud quod cōuenit ei ex instrumentis ad omnem infirmitatem. Et ego sum firmans tibi in vltimo huius capituli numerū instrumentorū: que pones exempla super que incides. ⁊ probationes qua experiaris super alia.

Forma serre.

Forma alterius serre.

Forma serre alterius.

Forma serre alterius.

Sit caput huius rasorū: fm formam capitis clauī stellati: ⁊ puncta eius sit fm formam punctorum elisi de tbegi. Et non conuenit nisi vt fricentur cū eo capita iunctura rūm: qm̄ corrumpuntur aut os amplium magnum.

Forma maiorū rasorū.

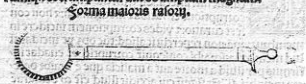

Forma medij rasorū.

Forma rasorū lati.

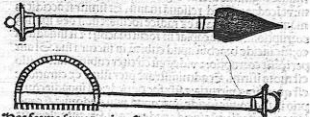

Per forma serre depicta fit decenter facta. fiat arcus et⁹ superior: ⁊ acuitas eius ex ferro: ⁊ manubriū eius ex buso: ⁊ piramidale decenter factum.

Forma rasorū in quo est concauitas.

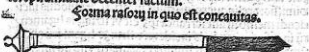

Forma rasorū alterius subtilis.

Forma rasorū alterius curiate extremitatis

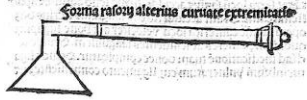

Forma rasoy parui subtilis tente.

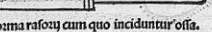

Forma rasoy cum quo inciduntur ossa.

Forma etiam rasoy magni.

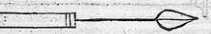

Doc similaʒ radio: ʒ extremitas est sic ferra: exhibet in locis multis ex rasione eius. Forma rasoy qõ cõuenit ad rasionem eius qõ perforatum est ex ossibus.

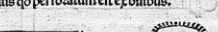

Extremitas eius triangula acutarum est extremitatuʒ. Sit ex indi. Et similʒ oportet vt fiat omnia que diximus ex rasoʒus ʒ incisoʒus ʒ ferris.

¶ De incisione extremitatum: ʒ ferratura ossium.

CAP. LXXXIX.

Utrefiunt extremitates aut ex causa extrinseca aut intrinseca. Cũ ʒ medicatus fueris illaʒ corruptione curatione medicinaʒ: ʒ non con fert curatio: ʒ vides corruptionem incidere in membuʒ: quã non repercutit aliqd: tũc opʒ vt incidas illud membũ vsq; vbi consequit corruptio yt euadat infirmus per illud a morte aut a malicia que ē maioʒ defectu membʒi. Et signũ cui accidit illud est q̃ denigrat membũ donec puteʒ: q̃ ignis combusit ipm: aut putrefit post nigredinẽ: donec incidit illa putredo vsq; ad illõ qõ sequit illud membũ: ʒ capit in totũ corpus: ppera ergo cũ incisione eius: ʒ fili ʒ cã corruptionis est a pcussioe quoũdaʒ venenoso ʒ: sicut scoʒpionis marini: ʒ vipere ʒ rutelle: ʒ filium. Si ē corruptio aut percussio est in extremitate digiti: tũc incide digitũ: ʒ nõ des spaciũ corruptioni: ʒ ne cedat vsq; ad reliquã manũ. Et similʒ fi accidit in manu: tũc incide eam ʒ radice focilis: ʒ non des spaciuʒ corruptioni: donec capiat in focili brachij: ʒ si inuadit in eo: tũc incide brachiũ apud cubitũ in iuctura sua. Si aũt pertrãsit corruptio: ʒ vides eũ circiter cubitũ: tunc in illo est modus ifirmi. Et administrare pter illud ex curatione est quantitas virtutiʒ: ʒ fili fac de pede: qõ inuadit coʒruptio in digito: nũc incide ipm apud vnũ nodoʒ: ʒ fi capit in pectine pedis: tũc incide pedem totũ. Si autẽ ascendit ad genu: tũc incide crus aquad iuncturas genii. Et si coʒruptio iam puenit supra genu: tũc non est in ea ingeniũ nisi dimissio: ʒ relinquere infirmus mozti. ¶ Et modus incidendi membũ aut serrandi ipʒ est vt stringas ligamenʒ cũ in inferioʒ: quẽ vis incidere: ʒ stringe ligamẽtũ aliud supra locũ. ʒ extendat minister ligamẽtũ vnũ ad inferioʒ: ʒ extendat minister aliud ligamẽtũ supius ad suriuʒ: ʒ tu separa carnẽ que est inter duo ligamẽta: cũ spatumʒ li lato: donec detegaʒ caro tota. Deinde incidat aut serretur: ʒ opʒ vt ponas ab omnibus partib̃ pannũ linũ: ʒ non tãgat serra locũ sanũ: ʒ accidat ifirmo lesio addita: ʒ apostema calm. Si aũt accidat fluxus sanguinis iterius duʒ operaris: tũc cauteriʒa locũ velociter aut pone supʒ ipsuʒ quosdam pulneres abscindentes sanguinem. Deinde releʒ ad medicationẽ tuam donec compleatur. Deinde ligamembum vulneratum: ʒ ligamento conueniente ei: ʒ cura ipm donec saneʒ. ¶ Et ego narro tibi q̃ accidit viro in pede suo hoc idem accidens q̃ narro tibi. Qõ est q̃ accidit in pede suo nigredo cũ adustione que assimilatur combustioni ignis: ʒ corruptio illa in pmis accidit in digito suo: donec cepit pedem totum. ʒ operauit q̃ vir ex se ipso postq̃ vidit coʒruptionem incedere in membro cuʒ vehementia eius qõ inuenit ex doloʒe: ʒ adustione eius: ʒ incidit ipm apud iuncturaʒ: ʒ fanatus est: ʒ postq̃ prete rut ei tempus longum accidit ei illa eadem corruptio in digito manus sue indice: venit q̃ad me: ʒ conatus fuʒ recuperare illam supfluitatem cũ eo qõ posui super manuʒ ex medicinis post mũdificationẽ coʒporis eius: ʒ non repercussa est supfluitas: ʒ cepit incedere in digitũ aliuʒ: donec cepit corruptio in manũ: vocauit ergo me ad iudicẽ dũ manũ eius: ʒ noluit illud sperãs ex me super repercussionem illaus superfluitatis: ʒ tinuit etiam sup ipm apud incisionẽ manus eius mozte. Qm̃ virtus viri erat super casum. Postq̃ q̃ desperauit de me reuersus est ad terraʒ suam: ʒ puenit ad me de eo: q̃ pperanit: ʒ incidit manuʒ suam totam: ʒ fanatus est: ʒ non attuli banc narrationeʒ nisi vt sit adiutoʒiũ sup illud q̃ cadit de genere hõ egritudinis: ʒ vt sit significatio quã significet: ʒ Pʒ quã agatur.

¶ De cura sinuum ʒ qualitate clisterica tionis cum medicinis CAP. XC.

Uando accidit apostema in quibusdam mẽbris carnosis: ʒ plongat spaciũ apostematis donec collectiones facit faniei. Deinde rumpitur aut perforaʒ: ʒ egredit q̃ in eo est: ʒ sanie: ʒ remanet locũ vacuus quasi sit vas: ʒ cuʒtis que est sup ipm fit cutis pannus qui iam subtiliatus est: ʒ non puenit ad vltimũ in coʒruptione sua: neq; impaimit in os: neq; in neruũ: neq; in ligamentũ: meret vt noiettur sinus: ʒ non noiatur fistula: verũtamen si plongat spaciũ eius: donec impaimat coʒruptio in aliqd hoʒ membroʒ: tũc noiatur fistula aut quẽ: ʒ cura eius est vt incidas illam cutem totaʒ sicut reuoluit: ʒ precipue qũ subtiliata est: ʒ facta sicut pãnus: ʒ q̃ fidis q̃ nõ adheret cũ loco propter coʒruptionẽ suam. Si aũt speraʒ q̃ adheret cutis: ʒ non consequitur ex eo coʒruptio illa: vltima cõsecutione: ʒ in cute est spissitudo ex carne: tunc cura ipʒ cũ clisteriʒ: ʒ est vt consideres ad sinuʒ: tũc fi est magnus ʒ quõ q̃ emittit ex eo est feridi odoʒis: tũc clisteriʒa ipm cũ medicamine egyptiq̃ q̃ est aceti ʒ olei ʒ ciniar partes repescẽdes aggregentur in vase: ʒ decoquant ʒ sup ignes: donec ribeat medicamẽ: ʒ veniat ʒ spissitudinẽ mellis. Deinde accipe ex eo q̃ tibi necesse est: ʒ dissoluc ipsum cũ aqua ʒ melle ʒ clisteriʒa cũ eo sinũ: ʒ stringe ozificiũ eius: ʒ dimitte medicinam in eo q̃tiatem duaruũ bozaruũ. Deinde eʒtrahe ipm cũ expressione: fac illud diebus tot donec mũdificet sinus: ʒ renououeat fetoʒ. ¶ Et q̃ciq; clisteriʒa cũ aqua cineris q̃ nõ est tibi pscns boc medicamẽ: est vt accipias cineres ligno ʒ vitis aut cineres lignis yliciʒ: ʒ pucias sup eam aquã. Deinde cola eam ʒ clisteriʒa cũ eo donec confidas q̃ sinus iaʒ ablutus est. Et si infirmo nõ est toleranta super medicamẽ egyptium: neq; aquaʒ cineris. Tunc clisteriʒa ipm cũ aq ʒ melle cui ē permixũ est aliqd ex ciniʒ cõtrito. Aut clisteriʒa ipm cuʒ melle ʒ vino permixtis: qm̃ de ppieratre mellis est: vt mũdificet ʒ abluat ʒ vinũ facit adherere sinũ: picipue qũ in vino est supfluitas ẋpticitatis ʒ siccitatis. Cũ facis illud aliquotiens: ʒ confidis q̃ sinus coʒruptio iam remota est: tũc clisteriʒa ipm cuʒ eo qõ facit nasci carnẽ in eo. Et est vt accipias ʒ emplastro dyafinicon: ʒ dissoluas ipm cũ oleo rosato ʒ vino ẋptico: aut clisteriʒa ipm cũ quibusdam medicinis: ʒ vngũtẽs alys quoʒ ppietates scripsi in tracta

tu vnguentoꝝ. Et si orificiū sinus est strictū: in quo nō capit cānula diuterisinc amplitudine ipꝰ cū ferro parumper: aut pone in ipso licinii inuolutū in vngueto egyptio: aut in vnguento basilicon donec amplificet: z filtrēt sed cūtiū etiā amplitudinē aggregatabia ei ꝗ cū sutura: z dimittere eo ḡnitatem in quas ingrediat cānula sine additione: z similiꝗ si orificium eius ex quo currit pus est eleuatū ad supiora: tūc seca ipm in oppressioi loco qui est in ipso vt currat ex eo pus vsq; inferius: qui pus qn coartat in profunditate sinus: pbibet carnē gnāri in eo. Et si non est tibi possibile secare sinū circiter iferius eius fm ꝗ vis: tūc conare vt parares membū preparatione qua curat ex eo pus cum facilitate fm ꝗ pparat tibi. Conare vt non retineatur in eo aliqd ex pus oino: z accipe medicinas cōsolidatiuas que ponuntur sup sinū puenientes ad illud qd vis: Et extende eas sup pannū lini. Et sit pānus tante quantitatis qua fiat cōcauo tot ꝗ sinus. Deinde incide cū forsicibus in directo orificij sinus fozamē amplius orificio sinus pariūper. Deinde extende ex vngūtis lenibus super pannū aliū: fm ḡnitatem fozamis: z pone eū sup ipm positione lōginqua ab orificio sinus: vt alleuiet exitus pus ex eo: z nō auferas pānū magnū nisi post dies aliquos vt ce vna. Ille aut qui est sup orificiū sīm est ille qd remoues in omni hora vt egrediat qd aggregat in eo ex pus: z vt scias an illud qd currit ex eo ex virus est mtrū: aut pa rum: aut digestū aut indigestū. Et cū hoc iterū considera locū sinus ipsius an in ipso sentiat dominus eius dolorē: aut non sit in eo dolor: z an sit in eo apostema aut non sit in eo apostema. Cum ergo protenditur medicatio tua taliter: z vides mām que egredit sup orificium sinus. tunc scias ꝗ sinus ita adberet aut approximat adherētia: tūc ergo solue ipꝰ in mane aut in tertio die: z qñ soluis vulnꝰ: tūc permuta pannū aliū: z renouā vngūentū. Si aut egre ditur ex sinu post spacium longum virus subtile: tūc non debes eo de adherētia eius nā fanatio ei ꝗ appropinquat: qñ ex hoibus sunt qui tardant gnationem carnis in vulneribus suis. Et ex eis sunt qui gaudent ecōtrario illius. Si aut egredit ex sinu post dies multos pus indigestū: tunc scias ꝗ sinus non adberet. Si ḡ tardat adherētia sinus: z plongatur res eius: tūc adde in epiccatione medicinarū. verū faciant medici vt sint medicie in suba sua humide: z in virtute sua ficce: sicut vngueētū oyafinicon quando addit in eo supfluitas additois ex ḡgi. Et ex magis vltimo quo curat: et vt accipias vnguentus oyafinicon: z foluat cū oleo rosato: z roret sup ipm vinū antiquū ꝗ ve le in suba sua. Deinde confice ipm cus eo: z vtere ipso. Et ias facit sile huic actionē: qndo nō est tibi presens vnguētū oyafinicon mel qū decoquis ipm donec ingrosset: z vteris eo aut accipe mirrā: z aloen: z olibanū: z tere totus: z pulueriza illud sup mel dum est sup ignem. Deinde line sup ipm pannū: z stringe ipm super sinū: z line cus melle qb decoquisti donec ingrossati est: z pulueriza sup ipsum spēs: z pone sup ipm pannū: z stringe eum. Et qñ: z adminiistrat in illo aristologia lōga: z radices lilij celestis: z etillū: z farina berbi: z centaurea. vtere eis simplicib; aut aggregatis. tere ea: z cribella ipsa: z pulueriza sup mel qb narrauī: z vtere eo. Et si plongatur res sinus: z non sanat hac curatione: tūc scias ꝗ in pfundo ei ꝗ corruptio: aut ias facit pressione in osib; aut i religs mēbris duris aut ligamētis: tūc cura ipm curatione fistulā: z ꝗ pmissus est.

De cura panarici: z vngulis attrite: z ficione diguti additi z fectione. CAP. XCI.

Panaricū est apostema qd nascit subvngue pu licis: manus aut pedis: z fortasse nascit in reliquis digitis. Cus ḡ plongatur res eius: me gli gitur curatio eius: z apostemat apostemate calo: aut corrumpit: z emittit pus donec corodit radicē vngūis: z fortasse corumpit eam totam: z fortasse permenit corruptio ad os donec est ei odor: fetidus: z fit ex eo pus ꝗ latat: z fit color eius fuscus: ꝗ ḡ tu curas ipm: tu eo qd dipmuis in diuisione: z non cōfert curatio tua: tūc ops vt incidas cū ferro totā supfluitatē: que remansit ex vngue. Deinde cauterīza vulnus post illud. Cauterīū enim iuuatiuū est valde. ¶ Si oo os est sanus: z est vngūis et sana: z additiones vacue vngūis iam comprimunt carnem ad interioza: z incipiunt pungere ipsam: z ladunt eam: tunc ops vt pons radiū subtilem sub angulo vnguis que pungit carnem: z impelle eam sursum: z incide eam carnē cū facilitate: z pone sup illud. qō remanet de carne ex medicinis comburentibus corofistis: donec remoueat totuꝗ eius. Deiñ cura illō cū vngūtis: donec sanet. ¶ Si aut corruptio iam impzimit in os: tūc ops vt incidas illud os z extrahas ipm: nō enīꝗ sanat vnḡ: dum permanet in eos corruptū. Qz si vires corosione z corruptionem incedere digiti: tūc incide eū i vno nodo: z fm ꝗ premissa est ei? remouoatio. Deide cura ipꝰ donec sanet. ¶ Si aut accidat vngui attritio aut pcussio: z contingit in ea dolor vehemēs: tūc os vt flobotomes ifirmū i primis. Deinde seca vngue cū sparumili acuto sectione transuersa de sursum ad vltimū. Et custodi ne sectio pueniat ad carnē que est sub vngue: nā tu facies accidere per illud super infirmū: z dolorē vehementē: z erit causa ad natiuitatē carnis addite in loco. Deinde cura locū cū eo qd sedat dolorē. ¶ Digitus vo additus qui nascit in quibusdā manib; dominus fortasse est carnosus totus: z fortasse fim in gbusdam eoꝝ: ossa: z fortasse est in eo vngūis: z qdā eoꝝ nascitur in radice iūcture: aut est natiuitas eius in gbusdā nodis digiti: ille ḡ qui nascit in gbusdā nodis digiti: nō mouetur: z ille qui nascit apud iuncturā digiti fortasse mouetur. Eius ḡ qui ex eis est carnosus: sectio ei? facilis est. qō est vt incidas ipꝰ apud incisione eius: In illo vo qui nascit in digito apud vltimū nodoꝝ: tūc ops vt incidas i primis carnē cius incisione rotunda vsq; ad os. Deinde serra os cū vna illarū serrarū cōuenientiū ad illud. Deinde cura ipm donec sanet. ¶ Cōsolidatio aut ḡ accidit digitis adiuuicem: multotiens accidit aut ex natiuitate bois. Inascisī cū eo aut a cōsolidatione vulneris: aut cōbustione ignis: z filibus. Ops ḡ vt feces illas cōsolidationē donec redeant digiti fm formā suas nātē. Deinde pone inter eos licinia aut pannos ifusos in oleo rosato: vt nō consoliderent inter se: z separa inter eos: aut pone iter eos lamina plumbi subtilem: donec solidet locus fm ꝗ ops: z fit ḡ si accidat cōsolidatio gbusdā digitis cū palma: tūc fecā illā ꝗ solidationē fm ꝗ pparat: z puenit figure mētri.

De incisione vtium. CAP. XCII.

Vtes sunt vene inuolute grosse plene supfluitatibus melancolicis que accidūt in pluribꝰ membis: z os pozis: z plurimū euentus earuꝗ est in cruribꝰ: pcipue in cruribus iter agentiū: z laboztiū: z portantiū. Ops ḡ vt admistres excussione cū pozis ex colera nigra aliquotiēs excussione fozti. Deide flobotoma pariētis eas basilicā. ¶ Curatio vero earū cū ferro est fm duos modos: vnus eoꝝ est vt secent: z extrahat sanguis niger: z modus alter est: vt eleuetur vena: z extrahat tota. Sectio vo eius est fm hunc modū: emb; oca crus in primis cū aqua calida multū donec resoluat sanguis grossus feculentus. Deinde stringe crus in fisrni a supiozi parte coꝝ: eius vsq; ad inferiozem

partem genu cũ vitta: Deinde seca venas in loco vno aut duobus aut tribus sectione ampla. Deinde eleua i. extra be sanguine in manu tua ab superiori parte cruris vsq; ad surfum: z a supiori vsq inferius: donec egrediatur ex sanguine ẹ titas quã vides sufficere: z quã tolerat virtus infirmi: postea liga eam z pcipe ei vt abstineat a cibis: z egrantiũ colerã nigram: z tera euacuatione z flobotomiã. qui impleri vene: z nocet illud infirmo. ¶ Eleuatio autẹ eius est fm hunc modũ: trade crus infirmi si in ea sint pori multi. Deinde intromitte ipm in balneus aut embroca ipm in crure eius cus aqua cala donec rubeat z euaporẹtur vene: aut exerciteẹ exercitio fortiũ non est ci pñs balneum donec caleftat mẹbrũ. Deinde seca cutem in directo vene sectione per longitudinẽ aut in vltimo eẽ apud genu: aut in inferiori parte eius apud calcaneus. Deinde aperi cutem cũ vncinis z excoia venã ab omni parte donec appeat sensui: z est apud apparitionẽ eius q; vides eã rubeã ad nigredinẽ decliuẽ. Cũ ergo vadit ex cute videseam albas quasi fit chorda. Deinde intromitte sub ea radium donec qũ eleuat z egrediatur de cute: suspende eam cũ vncino ceco leni. Deinde seca sectionẽ aliam, ppe illas sectionẽ tribus digitis. Deinde excoia cutem a superiori parte vene donec appareat. Deinde eleua eam cũ radus sicut fecisti: z suspẽde eam cũs vncino alio sicut fecisti in primis. Deide seca sectionẽ alias aut sectiones plures si indiges illo. Deide eleua z incide ipsam vltima sectiõe apũ calcaneũ. Deinde extrahe eam ad sectionẽ que est supra eam. Et fac illud donec extrahas eam ex sectione que est superior: vel altior sectionib' oibus: donec qũ egrediatur rota: tunc incide eam. ¶ Si aũt nõ obedit tibi ad extrahendũ z eleuandũ: tunc intromitte acum cũ filo fortiũ duplo z liga eam z ẹxhe ipsam: aut intromitte sub ea radius z retuolne manũ tuã ad oẽm partem donec egrediat. Et caue ne incidat. nam si incidat fit difficile tibi eleuare eã valde z ingredit sup infirmũ ex ea nocumentũ. Cus g; ẹxtraxeris eam totam: tunc pone sũ locũ vulneris: lanam sudmersam in vino z oleo rosato aut oleo z cura ipm donec sanetur. Q; si vits est contracta habens tortuositatẽ cui sit inuolutio ad partes: z nõ est sicut diximus ꝗ recti tudinẽ tũc oportet vt findas super eam ad omnem partẽ tortuositatis eius z loca inuolutionis ipsi'. Deinde suspẽde eam cũ vncinis: donec eleues eam totam: z caue apud sectionẽ tuas super eam ne incidas venam aut vulneres: nam difficile fiet super te eleuare vel extrahere eam. Cõserua ergo prudentiam tuam.

Forma incidentis quo sanatur vltis.

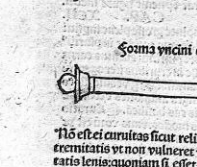

Forma vncini ceci.

Nõ est ei curuitas sicut reliquis vncinis neq; acute ẹxtremitatis vt non vulneret venam: z est grosse flectuositatis lenis: quoniam si esset subtilis incideret venas subtilitate sua: imo sit ei superflua grossitudo sicut diximus.

¶ De extractione vene cruris. CAP. XCIII.

Hẹc vena generat in criurib' in terris calidis: sũ aliqẹ: z in terra arabus: z in terris aridis calidis pauce teneritatis. i. in gb'nõ nascit herba neq; arbor. Et fortasse gnãtur in locis alijs corporis pter crura: z generatio qdẹ; eius est a putrefactione quẹ accidit sub cute fẹ accidunt inter corpora serpentes z vermes a scarides: z vermes generati iter cutẹ; z carnẹ. ¶ Et signũ inceptionis euentus hui' vene est q; accidit in crure inflãmatio vehemẽs. Deinde vesicatur locus. Deinde incipit vena extire ex loco illius vesicationis: quasi sit radix plante aut aial. ¶ Cũ ergo apparet ex ea extremitas eius: tũc oportet vt inuolueas super ipsam fructum plumbi, Cuius pondus sit ex dragma kcil vsq; ad dragmas. q. z noda ipsam: z dimitte plumbũ suspẽsũ ex crure. Quotiens g; egrediẽ ẹx ea aliqd ad exteriorẽ: inuolue illud in plumbo z noda illud. Q; si plongatur multũ: tũc incide partem eius z inuolue residuũ. Et non incidas eam radicitus antẹ; egrediat tota: qm si incidis cõtrahit: z ingredit in carnẹ: z facit accidere apostema: z putredinẽ in loco: z vlcus, malus. Quapropter ops vt suauiter tractet z extrahat paulatim: donec egrediat ẹx vltimo sui: z nõ remaneat ex ea aliqd in corpore: z ex hac quidẽ vena egredit in quibusdã boibus qõ est in lõgitudine sua gnqs palmos z dẹces. Et iam puenit ad me q; exiuit viro ex. xx. palmis. ¶ Si aũt incidit tibi in hora medicationis tue: tunc intromitte radius in foramine eius: z pona eam foramine longo: cũ corpore: donec enacuet totũ. qõ est in ea ẹx materia: z admittũ putrefactionẽ loci cũ medicinis diebꝰ aliquot. Deinde cura ipm cũtinuatione apostematũ. ¶ Et hec qdẽ vena qñqs ex ramos multos precipue qũ apparet in iunctura pedis aut in pede ipso: z accidit ex orificia multa: z egredit ex omni orificio ramus. Cura ergo ipsam sicut diximus in diuisione: z cum eo q; premisimus est.

¶ De sectione super vermes generatos sub cute: z egritudo bouina. CAP. XCIIII.

Hẹc egritudo noiatur in qdãs terra apud nos egritudo bouina: pptera eẹ q; multoties accidit bouib': z est vermis parius vnus: qui nascitur iter cutẽ z carnẽ. Et vadit i corpore totoẹ: accẽdendo z descẽdendo: z ostẽdit sensui: apud ambulationẽ eius de mẽbro ad mẽbrũ donec diirumpit vbicũq; disrumpit in cute locũ z egredit: z generatio eius est ex putredine quozũdã humoziũ. Sicut accidunt vermes z serpẽtes. i. lombrici: z ascarides in vẽtre: z timet ẹx malicia eius. Et qñ ipsa vadit in corpore: z eleuat ad caput: z puenit ad locũ: tunc fortasse aperit in eo: z egredit z destruit oculum z accidit illud multotiẽs. Cũ ergo vis curare eũ: z exhere ipm: tũc nõ fit illud nisi apũ ambulationẽ ei' z apparitionẽ ipsi' sensui. Ops g; vt stringas qõ est supra eũ: z qõ est sub eo cũ ligamẽto ostrictiõe fortiũ. Deide seca sup ipm z exhe eũ. Q; si pfundat in carne: z nõ inuenis ip: tũc pone sup locũ cauteriũ cũ igne donec moziat: z mai' qõ timet est corruptio ei' que corrumpit oculũ sic oixim'. Si aũt vides eũ ias puenisse in capite, ppe oculũ: tũc stringe sub eo supcilius strictura bona. Deinde seca sup ipm: z extrahe eũ. Et ops vt vtaẹ ifirm' mũdificatiõe sui corporis cũ medicinis solueẹ' humores putridos malos. Et caueat sibi a cibis generantibus putrefactionem.

¶ De sectiõe sup egritudinẽ nakir. CAP. XCV.

Hẹc egritudo noiatur in terra nostra nakir: est dolor qui accidit in gbusdã mẽbris. Deinẽ permutatur de mẽbro ad mẽbrũ. Et ego qdẽ iam vidi ipm fm q; narro tibi: vocatur sũs ad mu-

lierem infirmam in quibusdaꝫ villis. Et deteꝫit brachiũ suum ⁊ vidi inflationem paruam in vena funis brachij. Et postqꝫ remansi hora vna vidi vnaꝫ inflationem incedere cum focili sicut incedit vermis ascẽdendo ad humerum eius: velocius ꝫ esse poteꝫt vt sit sicut argentũ viuum quando currit de loco ad locum. ¶ Accesit ergo dolor ex illo loco: ⁊ fixus est in humero. Deinde sedi hora vna ⁊ cucurrit in reliquus corpus donec peruenirẽt in brachium aliud. Deinde narrauit mihi quia reuoluebatur in toto corpore suo secundus qꝫ vidi. Miratus sum ergo de velocitate permutationis eius de membro ad membrum. Et ego quidem ante illud non videras hanc egritudinem oculis meis taliter secundus hunc modũ. Verumtamen vidi multos qui inueniunt dolorem permutari de membro ad membrum: ⁊ non vidi ipsum oculis sicut vidi eum in muliere. Et ego non cogito illud esse nisi qꝫ est ꝑ pterea q̃ mulier fuit ex illis qui sunt ex villis sicci corporis detectarum venarum. Huic ergo apparet sensui illa ventositas permutata. Et est necesse vt nõ appareant secundum banc rationem in illis qui sunt de litosis: ⁊ co: poribus humidis occultarũ venarum. ¶ Cũ ergo vis curationem eius: ⁊ sentit patiens illud dolores: tunc sis ꝛ et apparens tibi oculo sicut diximus: tunc stringe supra ipsum ⁊ sub ipso velociter: ⁊ seca supra ipsum donec egrediatur illa ventositas coartata ⁊ cauterizata locũ. Si autem non videas ipsum oculis tuis. Tunc cura ipsius cum ꝛcussione corporis. Et cum eo qꝫ expellit ventositates ⁊ carminat eas cum pillulis fetidis: ⁊ pillulis de serapino: ⁊ similibus.

De extractione sagittarum. CAP. XCVI.

Sagitte diuersificantur secundus species suas: ⁊ secundus loca in quibus cadunt ex corpore. Earum vero diuersitas est: quoniã ex eis sunt que habent cuspides magnos ⁊ partuos: ⁊ concaue: ⁊ surde. Et ex eis sunt que habẽt tres angulos. Et ex eis quibus sunt lingue. Et ex eis quib̃ sunt astelle. Illa vero que sunt sedm̃ membra in quibus cadunt est secundus duos modos. Aut enim membra sunt ex membris principalibus conçauis sicut cerebrus ⁊ cor: ⁊ epar: ⁊ pulmo: ⁊ renes: ⁊ intestina: ⁊ vesica: ⁊ eis similia. ¶ Quando ergo cadit in aliquo horum membrorum, et apparent tibi signa mortis que ego narro tibi post: tunc oportet vt deuites extractionem illius sagitte ex eis. nas mors consequitur illum in quo est in pluribus dispositionibus. Et quando non apparent tibi ista signa mala: ⁊ sagitta non est absconsa in profunditate membri: tunc extrahe ipsam: ⁊ cura vulnus. ¶ Et signis enim cerebri quando cadit in eo sagitta: ⁊ penetrat os: ⁊ egreditur fibpac quod est super cerebrum. Et quoniam accidunt ex illo soda vehemẽs: ⁊ scotomia: ⁊ vertigo: ⁊ rubedo in oculis. Et inflatio ⁊ rubedo lingue: ⁊ spasmus: ⁊ permittio intellectus: ⁊ vomitus colere. Et fortasse egreditur sanguis ex naribus aut auribus. Et fortasse abscinditur sermo: ⁊ destruitur vox. Et egreditur ex loco vulneris in medietas alba similis pulti. Et exit ex eo similie aquositati carnis. Si ergo apparent tibi ista signa: tunc abstine a curatione: ⁊ extrahe sagittam si non egreditur.

¶ Signa autem sagitte quando cadit in corde sunt ꝗ ipsa est prope mamillam sinistram: ⁊ sentit cum ea quasi ipsa sit fixa in re dura: non in re vacua. Et fortasse sagitte est motus similis motui pulsus: ⁊ currit et vulnere sanguis niger. Et sequitur illud frigus extremitatum: ⁊ iudor frigidus: ⁊ syncopis. Sciias ergo qꝫ mors descendit procul dubio. ¶ Et signum sagitte quando vulnerat pulmones est exitus sanguinis spumosi ex vulnere: ⁊ vasa que sequuntur collum apostemantur: et mutatur color infirmi. Et expirat spiritum magnum altum: ⁊ quiritat attractionem aeris frigidi. ¶ Et si cadat sagitta in velamen quod est in pectore: Tunc est prope costas pectoras: ⁊ fit anhelitus magnus cum dolore vehemẽti cũ spiritio: ⁊ moueatur omnia membra humorum. Et si cadat sagitta in stomacus. tunc fortasse egreditur ex vulnere ex cibo aliquid indigestum. ¶ Et si cadit sagitta in ventrem ⁊ figitur in eo. Egreditur aliquid stercoris ex vulnere aut virbum: aut intestinum qꝫ iam disruptum est. Non est ergo spes in curatione eius. neq; in extractione sagitte. ¶ Et si sagitta cadat in vesicam: ⁊ egrediatur vrina. Et procedat ex ea aliquid ad exterioꝛa: ⁊ fortior fit dolor super infirmum. tunc sciias quia est mortale.

¶ Reliqua autem membra sicut facies ⁊ collum ⁊ guttur: ⁊ spatula: ⁊ adiutorium: ⁊ spondiles dorsi: ⁊ furcula: ⁊ cora: ⁊ crus: ⁊ eis similia ex membris saluantur secundũ plures dispositiones. Quando non inuenit sagitta arteriam aut nerium: ⁊ non est sagitta venenosa. ¶ Et ego narro tibi quod vidi de esse barum sagittarum: vt significes per illud super curationem tuas. Quod est quia cuidam viro cecidit sagitta in lachrymali oculi eius in radice nasi. Extraxi ergo eam ipsi ex parte altera sub adipe auris eius: ⁊ sanatus est. ⁊ non accidit ei in oculo eius nocumentum. Et extraxi sagittam aliam iudeo que cecidit ei in adipe oculi sui sub palpebra inferiori: ⁊ sagitta iã occultata erat: ⁊ non consecutus sum ex ea nisi extremitatem paruam eius cum qua adberet in ligno suo: ⁊ erat sagitta magna ex sagittis arcuum turcorum cum ferro leni in qua non sunt aures. Sanatus est ergo iudeus: et non accidit in oculo eius accidens malum. Et extraxi sagittam aliam ex gutture christiani. Et erat sagitta arabica. et est illa cui sunt aures. Secui ergo super ipsam inter duas guidegi. ⁊ iam submersa erat in gutture eius. Subtiliatus sum ergo cum ea donec extraxi eam: et sanatus est christianus. Et extraxi sagittam aliam viro que cecidrat in ventre eius: ⁊ cogitauimus quia mozetur ex ea. Postqꝫ ergo peteriertunt ei triginta dies: ⁊ non mutatum est super eum aliquid ex dispositionibus eius: sicut super sagittam: ⁊ ingeniui super eam: ⁊ extraxi eam: ⁊ sanatus est. et non accidit ei accidens malum. Et vidi virum cui cecidit sagitta in dorso eius: ⁊ consolidatum est vulnus super eam. Postqꝫ ergo fuit post septem annos exiuit sagitta in radice coꝛe eius. Et vidi mulierem cui cecidit in ventre suo sagitta: ⁊ consolidatum est vulnus super eam: ⁊ remansit sagitta intra ipsam: ⁊ non mutata est ex dispositionibus eius aliqua: ⁊ mulier non inuenit ei nocumentum in aliqua ex operationibus suis naturalibus. Et vidi virum alium cui cecidit sagitta in facie sua: ⁊ consolidatum est vulnus: ⁊ remansit nõ inueniens ei multum dolorem. ⁊ similia istis multa. Et extraxi sagittam viro ex principibus regis que ceciderat ei in medio nasi sui. ⁊ iam declinauerat ad partes dextram partis per: occultata erat sagitta tota. Locatus fuit ergo ad curationem eius post casum sagitte vsqꝫ ad tres dies. Innini ergo vulnus sagitte strictum valde. Inquisiui ergo ea cum tenta subtili: ⁊ non sensi ea: ⁊ ipse quidẽ inuenie bat punctionẽ: ⁊ dolorem sub aure sua ex parte dextra. Separaui ergo qꝫ erat illa punctio ex extremitate sagitte. Emplastraui ergo locũ cum emplastro in quo erat virtus attractiua ⁊ digestiua cõfidens a me qꝫ apostemaret loc̃: ⁊ appareret mihi signũ sagitte vt secarẽ super eã. ⁊ non

accidit in loco accidens significans qõ sagitta consecuta est locum. Afficiuuati ergo cum emplastro super eum diebus multis: ꝛ non accidit accidens: ꝛ consolidati est vulnus interim: ꝛ remansit infirmus de extractione eius spacio dierum: donec sensit sagittam die quodam intra nasum suum. Et narrauit mihi illud. posui ergo super illud vulnus medicinam acutam corrosiuam diebus multis donec apertum est: ꝛ cum tenta tentaui ipsum ꝛ sensi extremitatem sagitte subtilem que adhere in ligno. Deinde accidit in apertione vulneris per illam medicinã acutam donec apparuit nobis visibiliter extremitas sagitte: ꝛ preterea mihi cum eo spaciũ temporis circiter quatuor menses: deinde postq̃ amplificatus est vulnus: ꝛ possibile fuit mihi tromittere forcipes in ipsa: ꝛ mouere ipsa: ꝛ non obediuit ad exitum: tunc non cessaui subtiliare: et ingeniare super eam cum modis ingeniozum: donec cepi super eam die quodam cum forcipibus decenter fatis fm q̃ veniet forma eozum in fine capituli donec extraxi eam. Deinde restauraui vulnus. Et medici quidẽ iudicant q̃ cartilago nasi non restauratur. Restauraui ergo ipsam ꝛ consolidatum est vulnus ꝛ sanatus est infirmus sanitate integra: nec nocuit ei aliquid omnio. ¶ Et ego narro tibi qualitatem extractionis quarumdam sagittarum: vt ponas illud regulam ꝛ significationem super illud qõ no dixi. quoniam partes huius artis ꝛ distinctiones earũ non comprehenduntur cus narratione: neq̃ comprehendit illud liber: ꝛ artifex pudẽs comparat eum pauco super multum: ꝛ cum eo qõ est presens super illud qõ est absens: ꝛ inuenit operationem nouã ꝛ infirmentum nouum apud defensiũs rerum extranearũ huius artis quando accidunt. ¶ Dico ergo q̃ sagitte non egrediuntur ex membzis quibus sunt fixe nisi fm duos modos: aut per attractionem ex loco ex quo intrauit: aut contrario partis alterius. et illa que egreditur vnde intrauit: aut est sagitta procedẽs in loco carnoso: ꝛ attrahitur ꝛ egreditur. ¶ Qꝛ si non obedit ad exitus ex hoza in qua cadit: tũc oportet vt dimittas ipsa ꝛ aliquot diebus dõec putrefiat caro que est in circuitu eius: ꝛ alleuiatur attractio eius: ꝛ eius egressio: ꝛ similiter si figitur in osse: ꝛ non obedit tibi ad exitum: tunc dimitte ipsa ꝛ esse aliquot diebus: ꝛ itera eam cum attractione ꝛ motione omni die. nã egreditur. ¶ Qꝛ si non obedit tibi ad exitum post dies: tunc oportet vt perfoꝛes in circuitu sagitte in ipso osse ab omni parte cum terebzo subtili donec amplificentur sagitte. deinde attrahe eam ꝛ extrahe ipsam. Si autem sagitta est fixa in capitis osse: ꝛ iam processit in vno ventrii cerebzi: ꝛ apparent ex infirmo quedam illozum accidentium que dixi: tunc abstine ab attractione sagitte: ꝛ dimitte eam donec equetur esse eius post dies. Nam si sagitta peruenit ad sifach: tunc moꝛs non prolongatur ei: ꝛ si sagitta non est fixa nisi in corpoze ossis tantũ: ꝛ nõ penetrat vsq̃ ad sifach: ꝛ remanet infirmus aliquot diebus. Et nõ accidit ei ex illis accidentibus aliquid: tũc ingenia in attractione sagitte ꝛ extractione eius. Si autẽ est fixa vel de ꝛ non obedit tibi ad attractionẽ: tunc administra terebella in circuitu sagitte sicut narraui tibi: deinde cura locum donec sanetur. ¶ Si autem sagitta iam abscõsa est in loco corporis ꝛ occultatur ꝛ abscõditur a sensu: tũc inquire eam cum tenta. Si autem sentis eam: tunc attrahe eam cum quibusdam instrumentis que conueniunt attractioni eius. Si autem non potes super eam propter constrictionem vulneris: ꝛ propter longitudinem sagitte in profundo: ꝛ non est illic os neq̃ neruus neq̃ vena. tũc finde super eam donec amplificetur vulnus: ꝛ sit possibile extrahere sagittas. ¶ Qꝛ si sunt ei aures quibus tenea tur: tunc libera carnem fixam in eis ab omni parte omni ingenio quo potes illud: ꝛ ingenia si non potes super eauisionem carnis in fractura auritum: ꝛ contorsione earum donec euadat. ¶ Et tu quãdo administras extractionẽ sagitte in quocunq̃ loco est: tunc vtere contorsione manus tue cum forficibus ad partes omnes donec faciasi eam euadere: ꝛ subtilia vltima subtilitate vt non frangatur sagitta: ꝛ fiat difficilis tibi attractio eius: ꝛ ipsius extractio. ¶ Qꝛ si non potes super eas ex hoza vna: tunc dimitte eam diebus aliquot donec putrefiant que sunt in circuitu eius. deinde itera eam: alleuiatur enim tunc. Si vero contrariatetam tibi facit fluxus sanguinis: tunc administra qõ oximus ex curatione in capitulo suo: ꝛ custodi virtutem tuam ab incisione vene: aut nerui: aut chozde. Et administra ingenium omni modo qõ tibi possibile est euasionis sagitte: ꝛ sit illud cus facilitate ꝛ tranquilitate vel tarditate ꝛ firmitate sicut narraui tibi. Et oportet vt facias cus trabis sagittam vt infirmus sit secundũ figuram sõm quã fuit apud casum sagitte in ipso. Quoniam est magis iuuatiuum. Si autẽ non est tibi possibile illud: tunc administra qõ tibi est possibile ex figuris. ¶ Sagitta autem que egreditur ex contrario partis alterius: aut iam procedit ex ea aliquid ad exterioza: aut facit gibbositatem extremitas sagitte per sensum ex superiore parte cutis propinque: ꝛ vides eam eminentẽ. Secaꝛ ego super eam: ꝛ sit sectio secundum quantitatem quã capiant in ea forcipes. deinde attrahe eam: ipsa nanque fit facilis ad exitum. Si vero retinetur in osse: tunc tozque manum tuam secundum rotunditatẽ donec imprimat sagitta in osse: ꝛ amplificet sibi ipsi: deide trahe ipsa. Et si non dimitte eam diebus aliquot. deinde itera eam donec egrediatur. ¶ Qꝛ si lignum sagitte est in ea: tunc impelle ipsam cum eo. Si autem cecidit lignum: ꝛ vis administrare impulsionem. tunc intromitte ad eam instrumentum concauum vt ingrediatur concauitas eius in caudam sagitte. deinde impelle eam cum ipso. Si autem sagitta est concaua: tunc impelle eas cus instrumentõ intrante in ipsam. Sagitta enim alleuiatur per illud. ¶ Qꝛ si sagitta est toxicata: tũc oportet vt concaues carnem totam in qua est venenum. Si est tibi possibile illud. Deinde cura eam cum eo quod conuenit ad illud. ¶ Qꝛ si sagitta est cadens in pectoze aut in ventre: aut in vesica: aut in latere: ꝛ est propinqua ex eo qõ tangis cum tenta. ꝛ possibile est tibi secare super eam: tunc seca: ꝛ cauete ab incisione vene: aut nerui. ꝛ extrahe eam. Deinde sue vulnus si vides: ꝛ cura illud donec sanetur. Et hec est forma forcipum.

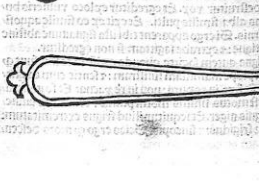

¶ Quibus extrahuntur sagitte sunt extremitates similes rostro auis q̃ facte sunt sicut serra quando capiunt super sagittam non similitunt eam. Et fiunt ex eis species multe magne ⁊ parte ⁊ mediee fm quantitatem magnitudinis sagitte ⁊ paruitatis eius ⁊ amplitudinis vulneris ⁊ obstrictio eius.

Forma impellentis concaui.

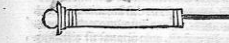

Et forma impellentis surdi.

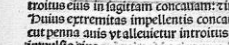

Doc est surde extremitatis sicut radius vt alleuietur introitus eius in sagittam concauam: ⁊ impellatur eius co. Duius extremitas impellentis concaue est concaua sicut penna auis vt alleuietur introitus sagitte in ipsam ⁊ impulsio eius.

¶ De flebotomia venarum. CAP. XCVII.

Vene de flebotomia quarum cucurrit consitudo in corpore sunt triginta. Et quib̃ in capite sunt sex decim: due vene palsatiles que sũt post aures dicte due herbe: ⁊ due arteriq̃ que sunt in duobus tympotibus apparentes: ⁊ due vene que sunt in duobus lachrymalibus duorum oculorum q̃ dicuntur aspicientes: ⁊ vena preparata in medio frontis: ⁊ vena q̃ est in extremitate nasi. Et due guidegi q̃ sunt vt fundis. Et duc vene q̃ sũt in labio superiore oris. Et due vene q̃ sunt in labio inferiore. Et iste sunt vene q̃ dicũtur algedechrch. Et due vene q̃ sũt sub lingua. ¶ Vene aũt q̃ flebotomantur in brachys sunt quinq; vene in omni brachio. Una earum est cephalica: ⁊ est ex latere siluestri: ⁊ nominat eam vulgus vena ⁊ capitis: ⁊ fusca: ⁊ est media vena: ⁊ est composita ex ramo basilice: ⁊ ramo cephalice: ⁊ nominat eam vulgus vena ⁊ corporis. ⁊ basilica: ⁊ est posita in latere domestico: ⁊ nominatur etiam titillicaris. Et nominat eas vulgus vena ventris: ⁊ funis brachy. Et est posita super focile: ⁊ est illa in qua flebotomatur: ⁊ est illa q̃ apparet supra pollicem apparitione manifesta ⁊ saluatella. Et est vena q̃ est inter annulares ⁊ minimum: ⁊ sunt ei duo rami. Et in crure ⁊ in pede sunt tres vene. Una earũ est q̃ est sub pollicis curuatura ex latere siluestri. Et secũda est saphena: ⁊ locus eius est apud calcaneum ex latere domestico ⁊ vena nese. Et locus eius est apud calcaneum ex latere siluestri: ⁊ in crure alio sunt tres vene similes illis.

¶ De flebotomia duarum venarũ post aures.

Flebotomie vero duarum venarum que sunt post aures inuantum est: ad cantarros antiquos ⁊ emigraneam: ⁊ sabafati: ⁊ vlcera capitis mala antiqua. Et qualitas flebotomandi eas est sc̃dm narro: ⁊ est vt radatur caput infirmi: ⁊ fricetur occipitium eius in loco duarum venarum cum panno aspero fricatione bona. Deinde stringat infirmus collum suum cum vitra donec appareant due vene: ⁊ loca earum sunt post aures in duob̃ locis depressis capitis. ¶ Quere ergo eas digito tuo: ⁊ vbi sentis pulsum earum sub digito tuo illic signa cum encaustro. Deinde accipe flebotomũ cultellarem: ⁊ est ille qui dicitur incidens, deinde intromitte ipsum sub vena in cute donec perueniat flebotomus ad os. Deinde eleua manum tuam cum vena ⁊ cute ad superiora: ⁊ incide venam cum cute incisione inciden te. Et sit longitudo incisionis quantitas duorum digitorum iunctõrum aut circiter illud: ⁊ fac exire ex sanguine quantum vis. Deinde stringe eam cũ pulsillis: ⁊ dimitte eam donec sanetur. Et iam peccesit in pricipio libri incisio earum ⁊ ipsarum cauterisatio.

¶ De flebotomia duarũ arteriarũ in tympotibus.

Duarum vero arteriarũ que sunt in duobus tympotibus flebotomie iuuantium est ad emigraneam antiqua: ⁊ sodam pauam: ⁊ obtalmias affidum: ⁊ cursum superfluitatum effusarum acutarum ad oculos. Et qualitas flebotomandi eas est fm q̃ narro tibi. Stringat infirmus collum suum multuq̃ donec appareant due vene sensui apparitione manifesta: ⁊ demõstrãtur pulsus earum sub digito tuo. Tunc enim signa cum encaustro. deinde eleua cutem de super venã ad superiora cum digito tuo incide: ⁊ intromitte flebotomum incidentem de subtus: ⁊ eleua venam ad superiora. ⁊ incide eam sicut fecisti in duob̃ venis alijs: ⁊ fac currere ex sanguine fm quantitatem necessitatis tue. Deinde solue coartationem infirmi: ⁊ pone digitum tuum super venam boza vna. ⁊ postea pone super ipsam cotum ⁊ pulsillos: ⁊ stringe ipsum de super constrictione fortis: ⁊ dimitte ipsa donec sanet. Et iam peccesit rememoratio earũ: ⁊ ipsa incisio: ⁊ eorum extractio in pricipio libri.

¶ De flebotomia vene frontis post flebotomiam cephalice.

Iuuamentum vero flebotomie vene frontis est post flebotomiã ⁊ cephalice: ad egritudines faciei antiquas: ⁊ ad emigraneas: ⁊ rubedinem: ⁊ vlcera feda. Et qualitas flebotomie eius est fm q̃d narro tibi: coartet infirmus collum suum cum vitra donec appareat vena. Deinde accipe instrumentum q̃ nominatur fossorium. Huius dec est forma.

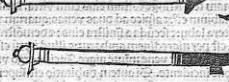

Pone acũmen eminens q̃ est in capite fossorij sup ipsa venam: ⁊ percute super ipsum cum pectine: aut cum re alia in modo eius: ⁊ dimitte sanguinem currere fm quãtitatẽ quã vis. Deinde solue perforatione infirmi ⁊ stringe eam donec sanetur. Et quandoq; aperitur cũ flebotomo lato. Verũtamen non oportet vt fit flebotomus acute extremitatis sicut reliqui flebotomi: immo sit late extremitatis. Et flebotomia eam secũdũ transuersionem. quoniam os est propinquum: ⁊ fortasse in eo frangetur flebotomus quando est subtilis.

¶ De flebotomia venarum in duobus lachrymalibus.

Iuuamentum autem duarum venarum que sunt in duobus lachrymalibus duorũ oculorũ est ad oculum ⁊ scabie: ⁊ rubedine: ⁊ febel in oculo. ⁊ egritudinibus faciei. Et qualitas flebotomie earum est vt stringat infirmus collum suum cum vitra. deide flebotoma eas: ⁊ tu fis stans sup caput eius. Et fiat flebotomia fm transuersũ ad lõgitudinẽ parum cum flebotomo parũ lato parũper. nas in loco nõ est caro. Si eni flebotom⁹ ẽ subtilis extremitatis fortasse frã

gitur. Deinde fac currere ex sanguine quantum est tibi necesse. Et pone super eas cotus: ⁊ stringe eas nocte vna: ⁊ solue eas.

¶ De flebotomia venarum nasi.

Uene autem nasi flebotomia est cõserens ad fe rem accuratam in facie: precipue quãdo est antiqua. Et qualitas flebotomie eius est: vt stringat infirmus collũ suũ. deinde tene nasum eius manu tua sinistra. Et accipe flebotomum subtilem longum: ⁊ fige eus in medio leporis ipsius inter illud qõ distinguit nasum fm rectitudinem. quoniam vena non apparet sensui illic: ⁊ quia sanguis incipit fluere statim. Et oportet vt vltimes manum tuam cum flebotomo parumper: ⁊ facias currere ex sanguine fm necessitatem tuam. Deinde liga ipsas nocte vna. ipsa enim restauratur velociter.

¶ De flebotomia venarum guidegi.

Huarum vero guidegi flebotomie iuuamentum est ad constrictiones anbelitus. Et incepionem lepre ⁊ egritudines melancõlicas ⁊ impetiginẽ: ⁊ vlcera mala ⁊ coroedentibus. i. herpetibus et homeis: ⁊ qualitas flebotomie earũ est vt stringat infirmus sub vtrisq; in collo suo cum ligamento: ⁊ fiet artifex super ea put infirmi: ⁊ infirmus sit sedens super sedes. Deinde flebotoma venam ad longitudinem flebotomia ampla parumper. deinde extrahe ex sanguine quantitates tempe ratam: aut fm illud qõ vides ex necessitate que est ad illud. deinde fac similiter de vena alia. Postea solue ligamentum ⁊ stringe duas venas strictura media: vt non prefocetur infirmus. Et dimitte eam vsq; mane. Sanatur enim vulnus.

¶ De flebotomia venarum algeberich.

Uene autem algeberich flebotomie iuuamentũ est quia confert ad alcola in oculo et corruptionem gingiue: ⁊ vlcera mala: ⁊ fissuras labiorũ: ⁊ vlcera mala etiam que sunt in naso ⁊ in circuitu eius. Et qualitas flebotomie earum est vt facias sedere infirmum coram te: ⁊ stringe collum eius cum vitta. Deinde reuolue labium ei: ⁊ aspice ad duas venas: quarum vna est a dextera labij: ⁊ secũda a sinistra eius: ⁊ demõstratio vtriusq; est per nigredinem ambarum: ⁊ illud iterũ est qꝛ in circuitu eaꝝ sunt vene miute nigre. Incide ergo vtrã. qꝛ incisione incidente. Si autem dubitatio est super te: ⁊ non scis que earum est: tunc intende ad incisionem maioris earum: ⁊ ipsarum manifestiozem. Et similter fac de duabus venis que sunt in labio superiore: ⁊ pluriũq; quidem currit consuetudo cum eo: ⁊ incide duas venas que sunt in labio inferiori.

¶ De flebotomia vene sub lingua post cephalice flomia.

Huarum vero venarũ que sunt sub lingua flebotomie iuuamentum. Post flebotomias cephalice est: ad prefocationes que sunt in gutture: ⁊ egritudinem vuule: ⁊ egritudines oculꝝ: ⁊ qualitas flebotomã eas est vt sedeat infirmus inter manus tuas coram sole. ⁊ elena linguam eius: ⁊ aspice sub lingua a latere eius vno venam: ⁊ a latere eius alio vena: ⁊ coloꝛ vtriusq; declinis ad nigredinem. Flebotoma ergo vtrãq; ⁊ custodi ne vltimes manum tuam in flebotomando eas. Nã sub eis sunt arterie. et fortasse accidet fluxus sanguinis ex illis arteryis.

¶ De tribus venis in cubito.

Uene autem tres que flebotomantur in cubito sunt in quarũ flebotomia cucurrit consuetudo in omnibus hominibus. Et flebotomia earum fit scõm duos modos: aut pungendo cum flebotomo mirtino lato: aut oliuari ad subtilitatem declinãt aut secando cum flebotomo cultellari: ⁊ est alnesii. Et hec est forma eius.

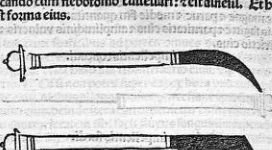

Iste alnesii est qõ conuenit ad sectionẽ: ⁊ ex eis sunt species late ⁊ subtiles fm amplitudinem venarũ ⁊ strictura earum. Forma flebotomi mirtini fit latius sicut vides. Et conuenit ad aperiendas venas concauas plenas procedentes apparẽtes grossas: ⁊ illas que cõtinẽt sanguinẽ grossum turbidum. Et iste flebotomius est minoꝛis latitudinis ⁊ subtiliois extremitatis. Et conuenit ad flebotomiam venarum subtilium que continent sanguinem subtilem citrinum.

¶ De flebotomia basilice.

Basilice autem que est vna harum trium venarum flebotomie iuuamentum est. Qtiis extrahit sanguinem ex egritudinibus que sunt sub gutture ⁊ collo ex eo qõ sequitur pectus ⁊ vrere: ⁊ conuenit flebotomatoꝛi cum flebotomat ea vt cuꝛat: ⁊ fit super timoꝛem ex ea. nam sub ea est arteria. Si ergo errat ⁊ addit in punctura flebotomi incidet illas arteriã ⁊ accidit fluxus sanguinis. Quapropter oportet ne flebotomet eam cum flebotomo pungente: imo fit secans cuꝛ nesii. ¶ Qꝛ si non apparet basilica apparitione manifesta: tunc oportet vt alienes ipsam ⁊ permuteris ad alias: aut queras aliquem ramum eius. Aut flebotomes loco eius funem brachij. Ipsa enim est manifesta: ⁊ feca eam cum flebotomio anesii sicut diximus. Si autem vis flebotomiam ipsius eiusdem: tunc oportet ante strictuꝛam brachij: vt tangas locum: donec cognoscas locus pulsus. Deinde signa super locum cus encaustꝛo. postea liga brachium: ⁊ feca venam sectione concaua cum flebotomo alnesii sicut diximus. Et caue ne cadat percussio per sciam a loco arterie. Et quando vides: cum tu stringis ligamen: inflationem in loco quẽ signasti cum encaustꝛo: tunc illa inflatio est inflatio arterie: deuita ergo eam. ¶ Qꝛ si vides sanguinem apud flebotomiam salire sicut vina pueri: ⁊ est sanguis subtilis rubeus. Tũc scias quia est ex sanguine arterie. Tunc ergo propera: ⁊ pone digitum tuum super ipsum spacio longo. deinde auferdigitum tuum. ¶ Si ergo abscinditur sanguis: multotiens nanque abscinditur: Tunc stringe brachium: et dimitte ipsum. Et caueat infirmus amotione eius: et sit super timoꝛem eius. Et non moueat ipsum diebus aliquot donec sanetur. ¶ Si autẽ non abscinditur sanguis: ⁊ vittet te: et non est tibi presens in momento tuo medicinatunc incide arteriam si apparet tibi. Nam extremitates

eius cōtrahuntur: z abscinditur sanguis. Aut accipe cortices filicis: z finde eum: accipe medietatem vna: z string e: eam super locum vene strictura docenti: cum ligamēto z pulvillis vsq; ad diem alius. Tunc si abscidtur sanguis est bonū. Et si non. tunc cura ipsius cuz cōpressione fiat remouatio ex loco puluerum abscindentius fluxum sanguinis: z abscisio sanguinis eius non est difficilis in pluribus dispositionibus ꝑpter locum paruum vulneris: z possibilitatem ligamenti ex brachio.

¶ De flebotomia vene fusce.

Vene autem fusce flebotomie iuuamentus est: qō trahit sanguī: em ex superiori parte capitis: z inferiore corporis: ꝑpterea quia est composita ex ramo basilice z ramo cephalice sicut diximus: z conuenit flebotomanti eam vt fit super timores ex flebotomia eius: nā sub ea est nerusus. Si ergo addit in puncura flebotomi: z inuenit nerum. accidit in ea stupor: z difficilis fit sanatio eius. Et fortasse nō sanatur penitus. Et iste nerusus multotiens apparet sensui. Si autem occultatur in quibusdam hominib?: z est subtilis: z nō ostēditur: tunc oportet vt poneas flebotomiam tuam ea: z flebotomas sectionem cum alnefil: z deuita neruum cū fortitudine tua. ¶ Or si vena est inter duos neruos: tunc finde venam in longitudine.

¶ De vena cephalica.

Flebotomie autem vene cephalice iuuamentū est: quia attrahit sanguines ex capite: z confert ad egritudines oculorum. Et oportet in bac vena ꝑpetie si vis vt flebotomes eam pungendo cū flebotomo oduari: aut cum flebotomo mirtino: quonia est satnio: z venarus omnū: quoniā nō est sub ea arteria neq; nerusus. Ueritatemē cōtenit tibi apud flebotomia: vt deuites cum flebotomo caput lacerti tibi: z quando locus lenioꝶ: z nō nocet: z si nō inuentiur cum percussione pina vt iueretur super eam: cum flebotomia aliquotiens. Ueritamen fortasse apostematur in quibusdam hominibus quando nō flebotomatur in percussione pina: sed non nocet ei illud apostema in aliquo.

¶ De vtilitate flebotomie.

Qualitas autē flebotomie: z accidentia eius: ex ea in cuius rectificatōe oportet te cogitare. Primū ergo illius est de quo oportet vt scias ꝓ flebotomia non administratur nisi in conseruatione sanitatis: z perseuerantia eius: z cautela ab aduentu egritudinum. z vt fiat flebotomia in vna venarum trium que sunt in cubito. scilicet cephalica: z fusca: z basilica. Et vt fiat flebotomia in pncipio veris super ieiuniū: in vene z estate: z autūno z in hyeme post comestionē quādo apparent significationes repletionis: z fiat flebotomia in die primo aut in tertio. postēꝗ pretererint de die tres hore. ¶ Flebotomia autem que administratur in egritudinibus: non habet horam determinatam: sed quando prouocat conuenientia: z necessitas ad illud in nocte aut die: z in omni hora: z in omni tempore. Et nō oportet vt flebotomentur pueri donec veniat super eos q̄uq; decim ānī. Neq; flebotomet mulier ꝓgnās nisi a mense quarto vsq; ad septimū. Neq; flebotomētur senes qui iam pertransierunt sexaginta annos. Luz ergo aliquis vult flebotomari ꝑpter quemcunq; modus fit. Oportet vt mundificet intestina sua ante flebotomiam cuz clisteri leni si in eis est stercus sinultum retentum: vt non attrahant vene apud flebotomiam ex intestinis superfluitates putridas nocentes mēbris principalibus. Neq; flebotometur patiens tocina. fatietatem nauseantam. neq; crapulatus. neq; cuadens ab edulcitate dōec remouearur illud ab eis. neq; infirmū cum ydropisi. ¶ Et caueatur flebotomia iteruz post colericam passionem: z vomitum z fluxum ventris: z multiplicationem coytus: et laborsis: z exercitu: z vigiliarus: z ieiunu: z omnis qō dissoluit virtutes ex re corporis aut animali. Deinde considera in subtilitate humorum ante illud si sanguis est grossus cum cibis z potibus z medicinis: si possibile est ei illud. Deinde introeat balneus: si nō prohibet ipsum aliquid aut exercitetur aliquo exercitio vt subtilietur sanguis. Et pone flebotomiam eius in pectore. Licita tertia die sicut diximus. z conare vt euacuatur pectus eius illa die ex omnibus accidētibus animalibus malis: sicut angustia: z ira z timor. z ex omnib? accidentibus corporis sicut labor. z pena super fluit: z coitus: z illis similia. z sedi sue faciat esse presentes res cuz quarum vsu cucurrit consuetudo hominum ex aromaticis te z odoramēto. z tripudio z similibus illis: per quantitatem possibilitatis. ¶ Deinde sedeat flebotomato: z superpuluinar: qō sit altius ꝗ puluinar flebotomandi: postea extrahat brachium suū. z fricet ipsum flebotomato: z manu sua bis aut ter. deinde stringat ligamentum cum corrigia z inuoluat eaz bis: z sit strictura temperata quonia strictura quando est inequalis aut per superfluitatem instrictura: tunc prohibet cursum sanguinis: aut in mollificatione. tunc etiam prohibet cursum sanguinis. Deinde post strictura oportet vt fricet flebotomandus manus suas simul adinuicem donec inflentur vene z declarentur sensui. ¶ Deide abstergat flebotomatoz flebotomū cum pauco oleo antiquo ꝑpetie. Deinde ponat digitum suum indicem manus sinistre super ipsam venaz sub locu eius flebotomia vult parum vt nō fugiat vena: z cassetur percussio: quonia z venis est qui iucnis sicut chordam fugientem apud flebotomia: z ex eis est que est plena ventositate. Et quando ponis flebotomus super eam contrahitur sub flebotomo: z decipitur flebotomatoz: et non aperit flebotomus venam: z si aperit eam est stricta: ꝑpter illud ergo oportet vt firmetur flebotomatoz: z sit sollicitus in bis rebus omnibus. ¶ Deinde deponat flebotomus. Sic ergo aperitur vena ex vice vna tunc bonū est. Et si non. tunc iterū illud vice alia sub illo loco parua: aut supra ipsum eum festinatione: z si non apostematur locus. ¶ Et si apostematur aut expauescit infirmus: tunc dimitte eum die aut duobus diebus: z non stringat ligamentum. Fortasse enim attrahet apostema calidus: neq; ingrediatur balneus. deinde iteret flebotomias si amat. ¶ Or si apertio est parua aut currit sanguis subtiliter: z times vt non egrediatur ex sanguine quantitas quā vis: Tunc iterā flebotomum in fozamine ipso scōm rectitudinem z adde in operatione parum. Et fac illud cum festinatione antēꝗ apostemetur locus: apostematus enim locus est in multis hominibus aput operationem parum. ¶ Si ergo vides ipsum iam apostematuz: tunc nō iteres super ipsum omnino. Non enī excusat apud te aliquid: ꝓpone super ipsum aliquid ex fece olei: quoniaz alleuiat curisus sanguinis. z est melioz in loco cū oleum ipsum: z ꝗ reliqua olea. Et similiter administra fecem olei in omni flebotomia tua: q̄ flebotomas venas apud prohibitionem cursus sanguinis: z faciunt illud tyriacha alfarach: z sagenea: quando ponitur ex vna earuz super locum. Sanguis enim subtiliatur z resoluit quando est grossus. ¶ Or si accidat i loco flebotomie apostema magnum. Tū multoties accidit: ꝓipue ei quinō est flebotomatus nisi vice illa: aut est apertio vene parua. tunc ꝑpera z pone super locū spongia infusaz in aqua z sale calefacta pariter z stringe eam bona vna qm̄ solauit. Et ops vt facias illud post exitus sanguinis ex vena ipsa: cum com-

plemento fui aut ex vena alia. ¶ Qz si remanet in loco post dies aliquid nigredinis non nocet illud: z si vis pone super ipsum aliquid aloe aut mirre sulutoru: aut aliqd ex succo mentastri. i. calamenti: aut silelilli⁹. Et multoties quidcz accidit apostema z eminentia apud flebotomia baslice. pone ergo manus tuam super ipsam: tuc si inuenis mollicie apud opestione tuam sup ipsa: tunc illa eminentia est mala. Caue ergo vt ponas super eam aliqd ex eo qd diximus. Nas fortasse fluet ex ea sanguis arterie. Sed fac emplastrũ ei cum eo in quo est stipticitas vt indure locus. deinde cura ipsus cũ reliqua curatione donec sanet. ¶ Et ops vt extrahas omni boi ex sanguine fm quantitates virtutis sue. qd apparet ex coloze vincente super sanguines. Nam sanguis si est niger: tunc dimitte ips exire donec rubeat. z similiter si vides ipm grossum: tunc dimitte eus donec subtilief. z siis si est acu⁹ donec anferat acuitas eius. ¶ Et os ei qui est plenus fortis vindiget extractione sanguinis vice vna: vt amplificet flebotomia vene. z sit flebotomus latus: z in eo qui est debilis fit ecõtrario illi⁹: z opozet vt extrahat ipm in vicib⁹. z vt sit fozamẽ strictũ: z melius qd administrat in flebotomia vene est vt fit transuersa sectio non punctura. Et ifte modus flebotomie est salu⁹ a fluxu sanguinis z ab incisione nerui: z est laudabilioz z saluioz q̃ flebotomia p latitudinẽ z longitudinẽ. ¶ Et cui con sueuit puerine apud flebotomiam sincopis: ops vt cibes ante flebotomia modico pane infuso in aq̃ granati muzi. aut fecaniabin: si est calefactus: z extrahas ei ex sanguine in tribus vicibus aut q̃tuoz. ¶ Et si est infrigidare cõplexionis: tunc accipiat ante flebotomia pane ifusus in siruopo miua aut i siruopo de melle aromatisato cũ spebꝰ aut i siruopo aromatizato odozifero. ¶ Qz si accidat sincopis apud flebotomia z est cã eius exit⁹ sanguis multi: tũc oz vt sumat in potu aqua carnis: z siruopi odozifeum subtilem: z vtatur aromaticitate cũ algalia: z liniatur pectus eius cũ ea. z vtatur reliquis que diximus in diuisiõe in capto sincopis ex euacuatiõe. ¶ Qui aũt vult euentare brachiũ suum: z soluere sanguinẽ suum scdo. ops ei cuius flebotomia est. pp̃ter euacuationẽ multas: z virtus eius est debilis: vt solnat sanguinẽ paulatim. per quãtitatem virtutis in diebꝰ ⁊ tinuis. Qui vero vult euẽtare brachiũ suum: z soluere sanguinẽ suũ scdo: z est corpus eius forte: tunc faciat illud post septẽ hozas aut nouẽ a flebotomia sua prima. Qui aũt vult attrabere sanguinem ex corpore suo ad cõtrarium partis ad qd declinat: opozet vt euẽtetur ei in die secũdo aut in tertio. In cuius vero corpore est sanguis multus iam calefactus z acuũ: z facit accidere febrem: opozet vt egrediat ex eo sanguis in vice vna: z extrahat ex eo qd̃titas multa: z amplificetur apertio vsq̃quo accidat sincopis. postq̃ tu fueris conseruãs oẽs conditiones flebotomie: z vt ponas manum tuam super pulsum eius apud curtiz sanguinis: vt nõ accidat mozs loco sincopis. Multotiens enĩ accidit illud quãdo ignorat flebotomator: z cadit negligentia: z non opozet qd̃do vis soluere brachium z soluere sanguinẽ secũdo: cuz iam clausum sit orificium vene: z fiat difficilis exitus sanguinis vt puemaur super ipsum cum vehementia: z curmatum extendat velociter. nam illud est malum valde: ⁊ino dimitte ipsum donec flebotometur secũdo. Aut remoue cum acuitate flebotomi illud qd̃ coagulatum est ex sanguine in orificio vene. z pone super ipsum aliquid salis dissoluti in aqua. Et pone super ipsus aliquid ex tyriaca alfaroch: aut sagzenea: z pone ipsum compressione leui: donec egrediatur sanguis. Si vero iam apostema est vena: tunc dimitte eam: z non tegas eam donec sedeat apostema. ¶ Qz si necessitas puocat ad soluendũ sanguinem scdo: z non est excusatio: tunc aut flebotoma ipm super illum locũ: aut in brachio alio in vena alia.

Funis autem brachy flebotomatur loco fusce: z balilice cũ non inueniũtur z sunt occulte: quoniam est composita ex eis: z qualitas flebotomie eius est: vt intromittat in firmus manum suas in aqua calida donec rubeat focile z apparet vena manifeste. deide stringatur super ipsam cuz ligamento parũ constrictione media: deinde flebotoma fm transuersionem paulatim nõ latitudinaliter: neq; fm longitudinem: z sit apertio ampla: z sit flebotomia tua qua eam flebotomas super iuncturam manus parũper. ¶ Qz si prohibet exitus sanguinis: tunc itera manum in aqua calida z dimitte sanguinẽ currere in aqua donec consequaris necessitate tuam. Si autẽ fueris in diebus estatis: tunc excusaris ab iteratione manus in aqua calida. Et plurimũ quidem ponit curius sanguis in aqua calida in tẽpore byemis. Et flebotomia bui⁹ vene est saluioz omnibus venis: qrũ non est sub ea vena pulsatilis nec; neruus.

Flebotomia vero saluatelle manus dextre est cõferens egritudinibus epatis. Et qualitas flebotomie ei⁹ est vt stringas mabasom manus cum ligamento aut manu tua: postq̃ tu intromittis eam in aqua calidam donec infletur vena z demonstret sensui valde. deinde flebotoma eam transuersando: z si incidis eam totaliter: non nocebit ei illud in aliquo: z conserua ne vltimes manum tuam cum flebotomo: sub ea enĩ sunt nerui digitorũ denudati ex carne. Deinde itera manum ad aqua calidam: z dimitte currere sanguines in ea. Nam si tu non iteras eam in aqua calida coagulatur sanguis in orificio vene: z prohibetur a cursu. Cum ergo extraxeris ex sanguine quãtitatẽ necessitatis: tunc pone super veniam oleum z sal. vt non consideretur velociter: z similiter opozet vt facias cuz omni tamo strictu. ¶ Iuuamentũ vero flebotomie eius ex manu sinistra est: quoniam est conferens ad egritudines splenis: z similẽ facit in flebotomia eius: sicut fecisti in secũda equaliter.

Saphene aũt flõmie iuuamẽtũ est: ad egritudines que sunt in inferioi parte corporis: sicut egritudines matricũ z retentio menstruoz: z infirmitates renũ z vlcera coza: z cruriũ antiqua: z eis filia ex egritudinibus: z qlitas flõmie eius est: vt intromittat in firmus pedẽ sui in aqua calã: z fractat sup ipm fricatione donec exuberẽt vene: z liga supra iunctura pedis cũ coizia: z vene quidẽ loc⁹ est apud calcaneũ: apparẽs veriũs police z ramificanẽ ex ea in facie pedis rami multi: flõma q̃ eã in amplioze ramo ei⁹: aut apud calcaneũ in aggregatione ei⁹ qñ est meliũs z saluius. ¶ Et flõmas eam in facie pedis: tunc caue a neruis qui sunt sub ea sup facie pedis: z pone flõmias tua qua eam flõmas ex trãsuersũ q̃ si tu velis incidere eam: z sit flõmus nesil. ¶ Si aũt prohibet exitus sanguis: tũc itera pedẽ eius in aq̃ cala: z dimitte sanguinẽ currere in ea donec euacuat. ¶ Qz si errat venam flõmator in pma vice: tũc iteret cũ flõmia ad supioza parũper. nas locus est saluus: z non times ex eo malicia q̃ tu caues a neruis sicẽ dixim⁹: z silr cũ sapbena pedis alteri ⁊ eliter.

Vene aũt sciatice loc⁹ ñ diximus est apud calcaneũ ex latere siluestri: z iuuamẽtũ flõmie ei⁹ est ad doloẽ anche qñ est pp̃ter sanguinẽ calẽ: z qualitas flebotomie ei⁹ est vt ingrediat ifirmus balneũ: z fetinet: z stringe cruz ei⁹ a latere anche vsq̃ supra calcaneũ q̃tuoz digitis cũ vitta subtili longa: non enĩ apparet nisi pp̃ter illud. Qñ q̃ apper tũc flõma ei ꝗ q̃ dũ: ingenii est nõ possibile aut fm trãsuersionẽ: z est meliõ: aut vt ꝗcidas cũ

icisione aut seces ẽ sectione: loc⁹ eni ei⁹ est saluto: z ipsa est in plurib⁹ boibus occulta valde. Q⁹ si nõ inuenis ea: z nõ apper sensui oino: tũc flõma aliquẽ ramũ ei⁹: z est ille qui apparet in dorso pedis: z vsus auriculare: z caue a nerui: z fac currere ex gangrene ꝗtitate q̃ vis. Deinde sol ue stricturam: z pone sup locum flõmie corium: z stringe locus. z eloquitur enim sanatur.

(De ventosatione z ꝗtate vsus eius. CAP. II.

Ventose fiunt ex cornib⁹ z ex ere: z ex vitro. z ventosatio gdẽ fit ꝗm duos modos: cũ scarificatione: z ex tione sanguis: z alter est ventosatio sine scarificatione: z b ventosatio que est fine scarificatione est ꝗ5 duos modos: aut enĩ est cũ igne: aut est absq; igne: z vẽtosie que admistrãtur cũ scarificatione z ex tione sanguis sunt ꝗtuordecij loca corpis. (Quozũ vnus est vẽtosatio alnocrati: z est postremũ capitis: z alkekel: z est medius colli: z vẽtose alkagdeni: z fiũt tue lamine colli a oraḃ⁹ tibus fil: z vẽtose mẽri: z est sub mandibula in iferiori ozie: z vẽtose duarũ spatularũ: z vẽtose alachofos sup fine caude: z vẽtose duo: z fociliũ: z sunt medũ duo: z brachiorũ: z ventose duorũ cruriũ: z vẽtose duarũ cauillarũ. Et vẽtosatio gdẽ nõ extrahit sanguẽ tibi ex yenis minutis sparsis in carne: z ꝓpter illud non cadit virtus ex eis sicẽ est casus eius ex flõmia. Tlcq; ops vt administret vẽtosatio sue cũ igne aut absq; igne in aliqua egritudinũ que fiunt ex repletione donec eucuet totũ corp⁹. (Q⁹ si necessitas ꝓucat ad ventosationẽ ex egritudine aut ꝓper consuetudines administrasas ea in omni boza in pncipio mensis in fine eius: z in medio ipsi⁹: z in quocũq; tempore fuerit. Q⁹ est q; ex boibus est: qui q̃ multiplicat in eo sanguis: donec indiger ex tione eius per vẽtosationẽ minuendi in capite suo gauedinẽ: z fodaban. Et ex eis est qui fuerit repletione z rubedinem in facie sua capite suo z collo suo: z ex eis est qui inuenit pauritũ in facie sua z fronte sua: z tenebositatẽ: z hebetudinẽ in oculis suis: z ex eis ẽ qui scalpit locũ ventosationis sue: z ex eis est cuius rũsus multiplicatur. Et ex eis est qui inenit gustũ sanguinis in ore suo: aut apostemat lingua: z expuit sanguinẽ. z ex eis est cui⁹ sõn⁹ multiplicat: z ex eis est qui videt in sono suo sanguines: z rubedinẽ z interfectos z plagas: z q̃ sunt filia illis. Quando ergo videmus aliqd ex illis: z ꝓpie fit in tertia media mensis: ꝓcipimus tũc vẽtosatiões fieri. postq; pterierũt de die due hore aut tres. (Juuamẽtũ aũt vẽtosationis nuche est: qm ipsa cõfert ad gauaitates in capite: z q̃ effundit ad oculos. At vero ops vt fit illud post euacuationẽ totius corporis: z ꝗ quidẽ ventosa est loco flebotomie cephalice: z nõ licet vt vtant ea qui est frigide cõplexionis: aut in quo est catarrus. Tlam infert ei nocumẽtũ magnũ: z ꝓper illud nõ ops vt vtant ea senes: z in cuius capite sunt egritudines frigide. Qui aũt super eas fit affi duus generatur super eum oblinio. Et ꝓper illud os vt ꝓcipias vẽtosatoi vt deponat manũ suaz cũ ventosa ꝓper ad iferiora timẽdo ex generatione oblinionis. (Ue tosatio aũt alkekel ẽ loco flebotomie fusce: z flebotomie basilice: z ꝓper illud cõfert asmati: z cõstrictioni anbelitus: z fissure instrumẽti anbelitus z tussis: z repletioẽ: z os vt ipellat ventosa alkekel ꝓper qm si ponit inferius generat debilitatẽ in corde z stomaco. (Uẽtosatio vo sibagdabam: cõfert dolozibus accidẽtib⁹ in capite z oblalmie z emigranee z ꝓfozationi z dolozi in radicib⁹ dentiũ: z est loco flõmie basilice: z ops vt ꝓcipias ventosatozi ne ꝓmat manũ suã cũ scarificatione: vt non incidat arteria: z accidat fluxus sanguis. (Uẽtosatio aũt sub mẽto cõfert alcola in ore z corruptioni gingiue: z fistibus eis ex egritudinib⁹ que fiũt in ore: z fiũt loco flõmie alicberich que fuit in duob⁹ labys. (Uẽtosatio aũt sub pectore: z cõfert ad alcbafacbat: z fit ex replone z caliditate. (Uẽtosatio vo interior: z partiũ quozũ fociliũ confert iuuamẽtum flõmie venarũ triũs basilice: z fusce z cephalice: q̃n ipsa attrahit sanguinẽ z oib⁹ illis yenis minutis: que fiũt in carne: z attrahunt ille yene minute ex yenis alijs grof fiozib⁹ eis donec puenit attractio ad venas tres. Et ops vt ꝓcipias vẽtosatozi ne mẽtũ ꝓcedat in scarificatiõẽ: q̃n loc⁹ est denudat carne z sub eo sũt nerui z arterie. (Uẽtosa aũt que ventosat sup alcbausos: confert emoroydibus ani: z vlceribⁿ inferiozib⁹. Et ops vt ꝓcipias vẽtosatozi: vt fit vẽtosa magna: z vt fit ex ere: q̃n locus indiget fuctione fozti: z fortasse frãgunt vẽtose subtiles: z scarificetur scarificatiõẽ magna. (Uẽtose aũt cruriũ minuũt diminutione manifesta: q̃n attrahũt sanguinẽ ex toto corpore: z ꝓerunt doloziḃ⁹ antiquis in renibus: z matricib⁹ z vesica, puocãt mẽstrua z ꝓcrunt botboz z ademenut: z fiant loco flõmie duarũ saphenarũ: z alaborzobeni. (Ue rũtamen debilitant corpus multũ: z faciunt accidere sin copis in plurib⁹ boibus: z vẽtosarũ alborzobeni iuuamẽtũ est ꝓpinquũ iuuamẽto vẽtosaz duo z cruriũ.

(Qualitas põnis vẽtosarũ est vt ponas vẽtosaz in pmis vacuam: z fugas suctione tẽperata: z nõ plonges positionẽ vẽtosaz: z ꝑ pone eas velociter z remoue eas velociter vt ventũ humozes ad locũ aduẽtũ equali: z nõ cesses ire rare illud z cõtinuare donec vlceas locũ ias rubere z infiari: z apparea t rubedo sanguis: tũc q̃ scarifica z itera fuctione paulatim. Deinde cõsidera in dispone corpo: z nã qui ex boib⁹ est tenere carnis raro: z pozozũ: ops vt scarifi ces ipm semel: z nõ plus: vt nõ vlceret locus: z ꝓcipe vento fatozi vt amplificet scarificatiõẽ: z ꝑ inde parti: z tẽpere ret suctionẽ z facilitate z velocitate z motu suaui. Q⁹ si in sanguine est grossitudo: tũc ops vt scarifices ipm bis. Jnvice q̃ dẽ pma apitur via subtilitatõi sanguis: z aquosita tẽ eius: z in fcda q̃dẽ ꝑscrutationi exquisite ectionis sanguinis grossi. Si vo sanguis est feculẽtus valde: tunc fiat scarificatio vice tertia: vt cõsequat vltimũ: z ad vltimus q̃ volumus exḃere sanguinẽ paulatim vel parũper sufficit nobis scarificatio yna. Q⁹ si volumus exctione sanguinis multi scarificamus scarificatiõẽ plurima. z si nos mẽ suramus q̃ sanguis est grossius: tũc ops vt scarificet scarificatione profunda: z terminus eq̃lis in scarificatione est pfunditas cutis tñ. Quid sit illud q̃ nõ administrari ex oleis apõ põnẽ vẽtosarũ: q̃ quo caueat vẽtosandus. Jn illo gdẽ cui⁹ cutis est grossa dura fusca: z pozi eius fuit stricti: ops vt vngant loca vẽtosarũ cũ oleis apitiuis lenitiuis re solutiuis: z ꝑ est in tempore estatis: sicẽ est oleus alkeiri: aut oleũ violatũ: aut oleũ de amigdalis dulcib⁹: aut olꝫ de semine cucurbitẽ. Et si est in tẽpore hyemis tũc oleũ nareiscinũ: aut oleũ de lilio: aut oleũ camomellinũ: aut farbatinũ: z eis fillia. Si vo supfluitas est grossa frigida: tũc oleũ fit amaracinũ: aut oleũ de balsamita: aut oleũ alben: aut oleum anetinũ: z eis fillia. Si vo vẽtosandus est amplior pozozũ tenere carnis: tunc ops vt ꝓpibeat ab oleo: z ops vt iũ abluant loca vẽtosarũ earũ post vẽtosationẽ cũ aqua rosata aut cũ aqua frida aut cũ aqua solari aut cũ aqua cucurbite: aut cũ aqua porrule: z fistibus eis. Jlle aũt cui⁹ sanguis est multe humiditatis abluat vẽtosas cũ aceto aut cũ aqua mirti z furnach: z fistibus eis. Cui⁹ aũt supfluitates fuit grosse: abluat vẽtosas suas cũ vino antiquo aut cũ aqua sanfuciaut decoctiõẽ anetiaut camomille: z eis fistibus. Et ops vt caueat vẽtosatio in balneo: aut in vestigio balneiimo ops vt admistret post exitum ex balneo per boza aut per boras duas. z non ops vt dor

thiat aliquis post ventosationem. ¶ Quid est qd ops vt regat vētosandus: aut flōmatus ante vētosationē: z post eā ops vt cōfortetur in pmis: tūc si vētosatus aut flōmat sit coleric?: z vincūt sup sanguinē cius acuitas: z inflamatio: tūc ops vt frigidantia sit granatū mucū: z ēt endiuia cuī aceto z lactuca: z fecaniabī z iuleb: z eis silia. Et pone cibaria eius pallos: z carnes ouius sekebiget z cibos conditos cū agresta: z eis silia: Et cū? pplo est frida: Ops vt fumat i potu fyrupū de melle: aut de almina: aut alfeccaniabim de seminib? factū: z fumat vinū odoziferū mediū qō est inter ver? z nouū: z pcipiat vt vtat paucita te cibi. Et pone cibū et? pallos: z canebir: z passeres. i. parus aues: z pullos columborum iffedebet. Et ops vt potus die vētosationis z flōmie plus sit q̄ cib?: z ops vt det in potu in qbuldā boib? in bozis tyriaca alfrech: aut medicamen de musco. i. muscat: z aut alesselithe ante vētosationē: z aſī flōmia: aut post vt cōfortenī mēbra pncipalia z subtilief sanguis. Et nō ops vt fumāt eā in potu calefacti. ¶ Vētose aūt que sunt fine scarificatione: sunt vētose que ponunt sup epar z splenē z podagras z sup ventrē vmbilicū: z loca renū z pipidē anche: qn ista mēbra non sufferūt scarificatione super se. Et non querit per eas nisi aut attractio ex mēbro sanguis ad mēbū: sic ponim? vētosam sup māmillas in egritudine fluxus sanguis nariū: z vrinur eis vt solutamus a mēbro vētositate frigidā inuisticata in mēbro: sic ponimus vētosam sup vētrē z vmbilicū. Ipsa enīs rarificat mēbū: z calefacit ipm: z remouet dolore pptera q̄ resoluit illā vētositatē: etiaz ponit sup renes qū accidit in eis opilō aut lapis. Vtute eni attractio nis sue fortasse aperit opilonē aut eradicat lapides ex loco suo. Et sīr facit qd ponit sup epar: z splenē apud vētositatem terendā in eis vtrisq: z ite vētose administrant vacue cus sectione tūc: z qnq: administrant cū igne: z qnq: administrant plene aqua repida in egritudinib? pleuresis: z illud est vt ipleat ventosa: z sit magna aqua calida sola: aut aq in qua decocte sunt herbe que ꝓueniunt.

¶ Forma ventose administrate cū igne.

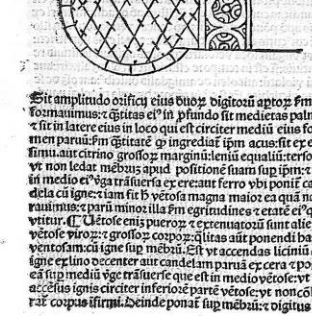

Sit amplitudo orificij eius duoꝝ digitorū aptoꝝ: fm q̄ forma uiuimus: z q̄titas el? in pfundo sit medietas palmi: z sit in latere eius in loco qui est circiter mediū eius foramen parui: fm q̄titatē q̄ ingrediat ipm acus: sit ex ere simu. aut citrino grosso: margin ū: leniū equalitū: terso: vt non ledat mēbruz apud positionē suam sup ipm: z sit ūi medio ei? vga trāluersa ex ere: aut ferro vbi ponit candela cū igne: z iam fit ? vētosa magna maioz ea quā narrauimus: z parū minoz illa fm egritudines z etatē ei? qui vtitur. ¶ Vētose enis pueroꝝ: z extenuatorū sunt alie q̄ vētose viroꝝ: z grossoꝝ corporū: q̄litas aūt ponendi hanc ventosam: cū igne sup mēbrū. Est vt accendas liciniū cū igne: z ipso decenter aut candela parua ex cera: z pone eā sup mediū vge trāluerse que est in medio vētose: vt sit accēsus ignis circiter inferior: e parte vētose: vt non cōburat corpus iflammi. Deinde ponat sup mēbrū: z digitus sit sup foramē qō dixi donec qñ tenentur vētosam dum indigemus auferamus digitū z egredieī vapor sup illud foramen: z soluet vētosa statim. Deide igni liciniū fm modū suū: z itera eam si indiges illa. ¶ In ventosa aūt que admistrat in egritudie pleuresis cū aqua nō est vga trāluersa: neq; foramē: z nō admistrat nisi q: ipleāq; z ponitur sup membū tūc: z b est forma eius: z b vētosa quanto plus est magna vt capiat aqua multā est melior.

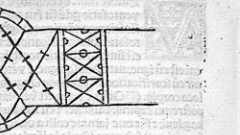

¶ De suspēsione sanguisugarū. CAP. XCIX.

Sanguisugenō admistrant in pluribꝰ nisi in gbus membris nō est possibilis positio vētosarū: pter paruitatē eoꝝ: sic labius: z gingiuz: z eis silia aut in mēbro denudato a carne sic digitus: z nasus: z eis silia: z q̄litas vtendi eis est vt veneris ex sanguisugis q̄ sunt in aquis dulcib? mūdis a putredinibus. Deinde dimittant die z nocte in aq̄ oli ci donec famelice sint z nō remaneat in vētre eaz aliqd. Deinde euacuet coꝝ? in pmis cū flōmia: z cum vētosis. Deinde absterge mēbū in infirmi donec rubeat: postea ponant sup ipm. Cū q̄ implent z cadūt: z è q̄litas fictio loci cū vētosa: tunc est magis vtrinū in iuuamēto: z si nō tunc ablue locū cū aceto. Deinde cuz aq̄ multa: z fricet: z expimat. Os q̄ plongat cursus sanguis post cātis sanguisugarū: z est illud resudādo: tūc in fundē pānū lini in aq̄ frida: z pone ipm desup donec abscindat resudatio. Et si multiplicat sanguis: tūc puluerīza sup ipm ęgi trini aut gallas: z similia eis ex stipticis: donec abscindat sanguis: aut ponat super locum medietates fabarū ex oxicratarum: z dimittatur donec adhereāt fabe in loco unde sanguis abscindit um. Et ops si necessaria est iteratio sanguisugarū q̄ si est possibile mutare eas. ¶ Si aūt, pbibent sanguisuge a suspēsione: tūc abstergat locus cū sanguine recenti aut fige acum in locis donec egrediat aliqd ex sanguine. Deinde ponant: nam ipse qi sentiunt aliqd ex sanguine: adherē statiz. Qñ q̄ vis vt cadant pulueriza super eas aliqd ex aloe trito aut falē aut cinerē: z cadent statiz.

Pars. III. Sermo vniuersalis de restauratione ▪ dislocatione ▪ z curatione tortionis: z similibus. CAP. I.

Occaplm etiā multoties est necēs in arte medicie: z ē restauratio fracture: z dislocationis accidentium in ossibus. Scito ote o filij q: iactant se de b caplo stolidi medicoꝝ: z vulgi: z qui nō inspexerūt vnq̄ antiquorum libum: neq; legerunt ex eo litterā. Et propter hanc causam fit quod iste modus ex scientys i terra nra est puar. Et ego nō obiudicabam in eo vnq̄ bono oino: z nō adeptus sum ex eo illud q̄ sum adeptus nisi. pter longitudinē lectionis libroꝝ antiquoꝝ: z studiū sup intellectū eoꝝ: donec extraxi sciam illius ex eis. Deinde adhesi experimēto z studio lōgitudie vite mee: z tas descripsi vobis ex illo in boc capitulo totū q̄ ptinet sciēta mea: z sup qō pteruꝝ expimētū meū post q̄ abbreuiati illū vobis: z libaui illū ex occupatiōe elōgatiōis et abs

breuiaui illud sine abbreuiationis ⁊ ostēdi illud sine declinationis ⁊ formauiin eo formas multas ex formis instrumentorū quæ admisi tranſin eo cū ſit ex additione declinationis ſic feci in duobus capitulis precedentibus.

¶ Summe ⁊ collectiones ex eſſe fracture oſſium: ex eis quarum premiſſio neceſſaria eſt. CAP. II.

Porter vt dicamus in plogo hui⁹ capitulum ſumas ſmonis ⁊ capla: ad quæ intellēm cogit in pmis artifex ad ſtationē ſup earū veritatē. Et vos: ⁊ qui ſunt prompti ſciāt vel adiicāt hāc artē nobilē ad ſaluū avobis. ¶ Dico q̄ q̄ accidit aliqui fractura aut diſlocatio aut tortio aut cauſis: tūc opz vt pperes in pmis ad flobotomādus eū ⁊ ſoluendū ipm aut vtrnq; ſimul: ⁊ fin on pbibeat aliqd ſic debēt ita ſtuntis: aut ēille cui accidit aliqd ex illis puer: aut ſenex decrepitus: aut eſt tēpus vehementis calozis: aut vehemētis frigoris valde. Deinde ſis cōtentus in cibo ſuo oleribꝰ frigidis: ⁊ carnibꝰ aniū ⁊ edozis: ⁊ pbibe vinum ⁊ carnes groſſas ⁊ repleri ex cibis ⁊ oī cibo q̄ replet venas ſanguine: donec q̄ ſecuꝝ fis ex apate calido: ⁊ nō times eſſuſionē materiei ad membra: tūc redeat ifirmus ad regimē ſuū pmū cū quo cucurrit cōtuetudo eius. Cuz ergo incipit os fractū reſtaurari: tunc opz vt cibet ifirmus cibis nutritiēbꝰ nutrimēto multo groſſo graui: in gbus ſit viſcoſitas: ſic ciba ria facta ex tritico cocto cū aqua: ⁊ rigi ⁊ capita ⁊ pedes ⁊ ventres vacarū ⁊ oua ⁊ piſces recētes: ⁊ vinū groſſum ⁊ ſiſtia illis. Cū hoc eni regimine fit coagulatio fracture velocius ⁊ melī⁹. Et ſcias q̄ oſſa fracta q̄ ſunt in viris qui ſunt in pma ſenectute ⁊ decrepitis: non eſt poſſibile vt pttinuentē ⁊ ſolidentē ſm nām ſua ſemper pter ejccatione ē membozꝝ eozꝝ: ⁊ ſolidantē cōtinuātur que ex eis ſunt in fine lentitatis: ſicut oſſa puerozꝝ pater uorū: veritatē natura annectit ſup os fractus: ex oī pte aliqd ſile glutino in quo eſt gruitudo quo adheret: et ſtrigit ipm donec conglutinantur adiuinicē ⁊ ligantādiuinicēm donec venit in fine fortitudinis ⁊ firmitudinis ſic fuit in pmis: donec nō phibet ipm aliqd ab optionibꝰ fuis: ⁊ pter hanc cām eſt neceſſe vt pons nutrimētū in firmi cū baria in gbꝰ ſunt grauitas ⁊ viſcoſitas ⁊ groſſitudo ſic dipimus: ⁊ ſcias q̄ fracture ſpēs ſunt diuerſe ſm diuerſitatem mēbrozꝝ: q̄m fractura cruris ē diuerſa a fractura oſſis capitis: ⁊ fractura oſſis pectoris: eſt diuerſa a fractura oſſis dozſi: ⁊ ſtīr reliq̄ mēbra oia diuerſa exiſtāt adiuinicē. ⁊ ego veni cuz rememoratione oīs ſpēi fracture expoſitē in cap⁹ ſui diſticte ab alia: ⁊ diuerſificant ſpēs fracture oſſis ē in ſeipſa: q̄m fit fractura eius accuata: pter q̄ accidant in ea aſtelle: ⁊ q̄m q̄ fit fractura eius ſz longitudinē oſſis: ⁊ ſunt fracture ei⁹ fatagie. ⁊ aſtelle: ⁊ additiones pcedentes: fit ſunt in calamo cū aptat cultello ad ſcribendū: ⁊ nō pcedentes. ⁊ eſt fractura cuz vulnere: ⁊ diſruptione in capite: ⁊ eſt fractura fiſſura parua: ⁊ oī ſpēi eſt ingenius vel inſirm, ppiū in reſtauratione eī: ſm q̄ veniet rememoratio eius: diſtinctā in locis ſuis: ⁊ ex eo quo cognoſcitur fractura oſſis: eſt tortuoſitas eius ⁊ ipſius eminētia: ⁊ apparitio eius ſuz tangis: ⁊ ſonitus eius q̄ cōpumis ipm manu tua. Oī q̄ nō eſt in loco tortuoſitas apparēs: neq; ſonitus apud tactū tuū cū tangis: ⁊ cuz agitatione neq; inuenit infirmus magnū doloz: nēc non eſt illic fractura: imo poſſibile eſt vt ſit tortuoſitas aut fiſſura parua: non q̄ ops vt mouear ipſ cū manu ⁊ q̄ſſiōe oīno: imo pone ſup ipm ē; medicinis quarū venit rememoratio poſt momētū illū q̄ aueniet loco. Deinde ſtringat fractura ſubtilē. Et ſcias q̄ locus q̄ arcuat ⁊ ſcindit in duo pter q̄ accidant in eo fatbagie: veritatem remouet oīs para a compari ſua: tūc opz tibi vt ſcipias ab boza tua ad rectificationem eius: eqnando ipm aſtēs accidat ei ſpa calm. Si aut accidat ei apa calm: tūc dimitte ipm diebꝰ aliquot donec q̄ſcat apa. Deinde equa ipm ſm q̄ēcunq; modū pōt ex lenitate ⁊ igenio. Et ſcias q̄ reſtauratio eī⁹: ⁊ ipſius equatio eſt facilior q̄ oſſis in quo accidit fatagie. Deide ſtringe ipm ſm q̄ veniet tibi rememoratio eius. Si vo in oſſe fuit fatagie: tunc neceſſaria eſt extenſio bꝰ mēbri fracti ex duabꝰ pēs: ſi man: ſit aut pes: aut ci manu tua ſi mēbū eſt parui: aut cū duobꝰ ſunt bꝰ: aut cuz fune ⁊ manu: ⁊ ſit poſitio tua qua ponis mēbū ſup locū equalē ſm figurā ſuā nālem: donec q̄ extendunt pes mēbri fracti: tūc conare vt redire facias illas ad ditiones omni ingenio: ⁊ ſz q̄ēcunq; modū potes in locis ſuis: ⁊ caue ſm fortitudinē tuā ne accidat ſup ifirmū per optionē tuā doloz: neq; leſio: ⁊ caue ſm fortitudinē tuā vt applices vnū duozuz oſſium: cū locio ſuo ſm meliozes formas. Et ſi non habuerit tentes ⁊ tangas ipm manu tua. Si q̄ vides illic aliquid diuerſus: rectifica ipm: ⁊ equa illō per q̄titatem tue vtutis. Et caue extenſionē vehemētē: ⁊ cōpreſſionē fortē ſicut faciunt multi ſtolidozꝝ. Multotiēs eni faciunt ſecidere per optionē ſua illā apa calz: aut ⁊ tractionē in mēbroſis: ⁊ vidimus illud ex optationibus eozū multotiēs. Deinde annecte poſt equationē: ⁊ decētē optationē: ⁊ ſtricturā illī? mēbri ⁊ quietē: ⁊ trāquillitatē mone ifirmū ſuper ipm. Et ſac ipm cauere ne moueat ipm in boza ſuarū vigiliarū: ⁊ ſomni ſui: ⁊ aqui reuolutionē ſua: ⁊ agitationē ſua: ⁊ aput egeſtionē ſua: ⁊ oēs mot⁹ tuos vltima vtute ſua. Et vt caueat vt ſit poſitio mēbri poſitio q̄ qua ſedēt doloz. Q̄ eſt q̄ q̄ ſentit in diſpōe poſitionis mēbri do loz aut leſionē: tūc opz vt pmutes ipm ad diſpōē aliās ab illa cū q̄ nō ſentiat doloz. Et caue cuz illo vt ſit poſitio eī⁹ illa q̄ēs recta: vt nō accidat in mēbro tortuoſitas q̄n reſtaurat. Et q̄ſtitas ſtricture mēbri fracti ē. ſz q̄ narro. Scias q̄ mēbra fracta diuerſificant in paruitate ſua ⁊ ex magnitudē ē ipſo ⁊ forma. Que q̄ ex eis ſunt parua: ſic brachii: ⁊ digitus: ⁊ facile: ⁊ ſiſtia eis: tūc opz vt ſit ⁊ totum panī mollis ſubtilisque aut ē ex eis ſunt groſſa: cū cora ⁊ crus. Ops vt ſit in eis ſiuolutio lata oura: q̄n ligamētū larū cōnectit mēbrū magnū: ⁊ ſtringit ipm ab oī pte ſtrictura eēlī ita q̄ nōigredit ipm macula. Deide incipe poſt euacuationē tuā ab q̄tiōe ponere linimētū cōtuenies ad illud in ſtuppa leni ſup locū fracture ipſi⁹. Deinde incipe iuoluere ligamētū ſup locū fracture ipſi⁹ trib⁹ iuolutiōibus aut q̄tuor ſm q̄ mere ē mēbrū ⁊ ſtrige manū tua parūper cum ligamēto. Deinde vade cū eo ad partem ſupiozem a loco fracture: ⁊ ſtringe minus q̄ fuit ſtrictura tua: qua ſtrinxiſti locū fractū. Deinde elonga te cū iuolutione a loco fracture parūper: ⁊ mollifica ſtricturaz paulatim: donec capias ex loco ſano ē magnam. Deinde accipe vittam aliam: ⁊ inuole eam iterū ſup locū fracti iuolutionibus. Poſtea vade cū iuolutione ad partem inferiozē a fractura. Et ſit opatio tua in ſtrictura iuolutionis: ⁊ mollificationē eī: ſm q̄ diximus in iuolutione ſma ſupiozē. Deinde pone inter iuolutiones ex ſtupa leni: aut panno cuz quo equet tortuoſitas fracture ſi eſt in ea tortuoſitas: ⁊ ſi non: nō ponas in ea aliqd. Deinde iuolue ſup ipſam vittam aliā. Poſtea equa ſup bas iuolutiones aſtellas decenter factas ſtatis: ſi non eſt in loco inſtanēo: neq; apoſtema calidum. ¶ Si autēz in ea eſt inſtatio aut apoſtema: tunc pone ſuper eam q̄ ſedet illud apoſtema: ⁊ auferat inflationem. ⁊ dimitte eam aliquot diebus Deinde ſtringe ſuper ipſam tunc aſtellas: ⁊ ſint aſtelle ex mediertatibus cane late raſe: formate ſapienter: aut ſint ex ligno vnde fiunt cribra: q̄ue fiunt ex pino: aut geraid. ⁊ ramis palme: aut calingi: ⁊ ſit amplitudo omnis aſtelle

fm hanc formam. & hanc eandem figuram.

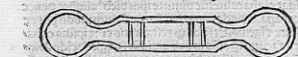

Verumtamen oportet vt astella quæ ponitur super ipsas fracturam sit grossior ε latior, parumper. & reliquæ astellε longitudo astellε sit fm. q. licet membro ex magnitudine ε paruitatε. Deinde iterũ ponε astellas cuꝰ vitta alia: fm strictura pmã eandε. Deinde liga desup cuꝰ filis decenter fm q. diximus de strictura: εt vt sit strictura tua sup locũ fracture plus: εquãto plus elongat ε fractura: εst strictura mior. Et ops vt sint fila media in grossitudine ε subtilitatε: εsint εx lino molliqm si fila sint grossa sic vidi εx operatione stolidoꝝ ponεtur fila sua εx choꝝ dis tini toꝝ: εst εrror magnus: qm cadit strictura cũ εis εξ cũlitatε: εt fila subtilia iterũ nõ cõuεniũt: qm tũ nõ consequeris per strictura cũ εis illud qõ vis: tnõ ops vt sit iter astellã ε astellã minus εξ digitus. Et si ledit ifirmus per εxtremitatεs astellarũ post strictuam in locis sanis: tunc pone sub εis εξ stuppa leni aut lana carminata: dono εc nibil ledatur εξ illo.

¶ Quando autε εst fractura cum vulnerε: ε accidit disruptio in cutε: εgo νεniam cum rεmεnoratione εius in capitulo fm singularitatεm. Et εciam εξ non omnε mεbrũ fractũ ops vt stringaꝰ cũ astellis ε pmo die. Qõ εst q. mεbrũ qui εst magnus: nõ ops vt ponas sup ipm astellas: nisi post gnεs dies aut. vn. aut plus fm securitatε tuã ab εuε tu apatis casi. ¶ Et εsse ε modus εξtoꝝ. qb. εξ restaurabãt antiquiꝝ: εξ ponunt sup fractura ε dislocationε.

¶ Modus εmplastri εis abbεuεiari εξ restaurãs fracturã cõuεniεs plurib. εξ plon εibus εξ cipue mulιεribus ε puεris qm εst εξ εo εξ sup qõ nõ νincit εξ calor. nεq. frigus.

Εt εst νt accipias εξ pulνεrε molεdini. ε εst medυl. apud motũ mole: ε εξ ficiae ipꝝ εξ εst εξ εξ εξ cribellεs ipm cũ albugine oui: ε pone εξ εξ fectionεm εius non spissε nεq. subtilεm. Deinde νtεrε εo.

¶ Modus εmplastri aliυs εξ restaurantis fracturaꝝ ε εξ dislocationεm: ε εξ εξ εξ

nus duarũ fracturarũ aut magnũ aut paruũ:⁊ ex fractura est que est contritio aut contractio: a causa eius est percussio cũ lapide aut casus sup lapide: aut eis similia: ⁊ hec fractura est etiã aut penetrans que iam apropinquat pãniculo: q̃ est fub osse: aut est in facie ossis: ⁊ est vulnus bariũ duarũ fracturarũ: et aut paruũ aut magnũ: ⁊ ex fractura est que est occulta in osse in subtilitate capillãr: est fissura parua: ⁊ ppter illud notatur hec spẽs fracture capillaris: ⁊ ex eis est fractura que fit a casu aut passione lapidis: ⁊ eis filius: que faciũt ingredi laminã ossis ad interioza: ⁊ fit loco concaualitas: ⁊ est accidit caldarus eris qñ occurrit eis percussio. Et ingredi pars eo: ad interioza: ⁊ plurimum q̃dẽ fit illud in capitibus humido: ossus: sic sunt capita pueroꝝ: ⁊ fiunt oibus istis spẽbus fractare satagie sepate ⁊ ego veniã cũ rememoratione illius totius in loco suo: ⁊ cognoscimus oẽs has spẽs fractare per detectionẽ superea: ⁊ iquisitionẽ earũ cũ tentis ⁊ ablationẽ carniũ cozuptarũ que sunt sup eas. Spẽs vo capillaris cognoscit per hoc q̃ detegit sup os ⁊ abstergitur ⁊ linitur sup ipm cuꝫ encausto: fractura enĩ appet nigra. ¶ In curatione aũt fracture considera in pmis accidẽtia infirmitũ: sic si vides ex accidẽtibus q̃ significet significatione manifesta sup timoẽ sic vomitus colere ⁊ expressio ⁊ amissio intellectus ⁊ abscissio vocis: ⁊ sincopis ⁊ febris acuta ⁊ egressus oculorũ ⁊ rubedo eoꝝ: ⁊ sitis eis ex accũtibus in plurib⁹ dispositionibus pculdubio nõ fanat: ⁊ si vides accũtia nõ terrentia te ⁊ spas salutẽ: tũc incipe curationẽ eĩ⁹: q̃ est si ve nit ad te vulneratus in pmis cũ vulnerat: ⁊ est illõ in diebus hyemis: tũc ops vt studeas in ablatione ossis ad diez q̃rtũdecimũ fm oẽm dispõnem. Et si est in dieb⁹ estatis: tũc ops vt pperes remouere os ante diem septimũ: ancũ corumpat q̃ q̃ est sub osse ex pãniculo: ⁊ accidant illa accidẽtia que narrauimus. ¶ Os fractura ossis iam putrefit aũt pãniculũ tangẽte cerebrũ: ⁊ est cũ minutys ⁊ attractione: tũc ops vt incidas partẽ cõminutã ⁊ attritam: fm q̃ narro tibi ⁊ est vt radas caput vulneratũ: ⁊ detege sup os fm quẽcũq; modũ possibile est tibi: ⁊ ꝗ figurã vulneris: ⁊ q̃ leue est sup firmũ. ¶ Os si accidat tibi apud detectionẽ ossis fluxus sanguinis aut apa calm: tũc oppone ei cũ eo q̃ ops: ⁊ est vt impleas locũ cũ pannis infusis in vino ⁊ oleo rosato: ⁊ facias quiescere vulnus donec sedetur apa: ⁊ sis securus a fluxu sanguis. Deinde incipe in curatione ossis: ⁊ ablatione eius: ⁊ illud fit fm vnum duoꝝ modoꝝ. Modus q̃dem vnus est vt incidas os cũ incisorio stricte aciei: ⁊ hec est forma eius.

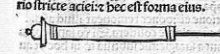

Deinde administra incisoriũ aliud post incisoriũ latius eo parumper. ⁊ hec est fo rma eius.

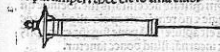

Deide administra etiã incisoriũ aliud latius etiã q̃ scos. Et modus scos est vt sit apõ te numerus incisoriũ diuersoꝝ: quoꝝ quedã sint latioꝝ q̃ buslã: ⁊ q̃dã aꝝ ⁊ breuioꝝ q̃buslã: ⁊ sint in vltimo acuitatis extremitatis suarũ: ⁊ sint ex ferro indo: aut fuled: ⁊ vtere facilitate in possũe sup incisoriũ: vt nõ cõcutiat caput ⁊ ledat ipm. ¶ Si aũt os est fozte durum: tunc ops vt perfozes in circuitu eius anteq̃ tu admittes icisoria cũ terebris que noiantur terebra nõ. pfundantia: ⁊ nõ noiant ita nisi qñ ipsa nõ pertransient terminũ ossis cranei ad illud q̃ est post ipꝝ. p, pterea q̃ terebro est extremitas rotunda sup illõ q̃ est sub capite eius acuto: filis margini ⁊ circulus parues. p hi bet submergi: ⁊ pertrãsire spissitudinẽ ossis: ⁊ cõuenit tibi vt accipias ex istis terebris nũerũ multũ: quoꝝ vnũq̃q; cõueniat q̃titati spissitudinis ossis: tunc pnes tibi omni craneo terebrũ: cui⁹ extremitatis acute q̃titas in longitudine ⁊ breuitate sit: fm q̃titatẽ spissitudinis illius cranei ⁊ best est forma trium sperꝫ terebroꝝ vel trepanoꝝ.

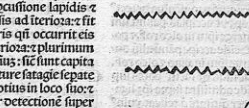

Qualitas aũt perfozandi in circuitu ossis fracti est: vt ponas terebrũ sup os: ⁊ reuoluas ipꝝ digitis tuis dõec scias: os iam penetratũ esse. Deinde permuta terebrũ ad locũ aliũ: ⁊ pone q̃ est inter omne foramẽ q̃titatẽ grossitudinis radij aut circiter illud. Deinde incide cũ incisoryo q̃ est iter omne foramẽ ex osse: ⁊ fac illud fubtilius q̃ potes sup illud ex fine lenitatis: sic oximus. donec eradices os aut manu tua: aut cũ aliquo alio ex q̃busdã instrũs que p̃parasti ad illõ: sic tenalie ⁊ forpices subtiles. Et ops vt cauteas omni cautela ne tangat terebrum aut incisoriũ aliquid ex siphac. Cũ q̃ circuciris os pforãdo: ⁊ separãti fuerit a siphac si fuerit ⁊ tinuũ cũ eo ⁊ extraperis ipm ops vt radas ⁊ eques extremitatẽ ei⁹ q̃ remanet in osse cũ instrũ alio simili icisorio. Veritamẽ ops vt sit tenuis ⁊ subtilis magis aliꝝ icisoryo. ¶ Os si remanet aliquid ex ossibus partis: ⁊ satagie: tunc accipe ea cum facilitate cum eo q̃ est aput te ex instrumentis. Deinde cura vulnus post illud cum licinys ⁊ vnguentis que diximus.

¶ Et modus aliꝰ opatiõis est facilis: pozitis lõginquis a timoẽ: que dixit. H. ⁊ laudauit ipm laude magna: ⁊ iste est fmo eius. Necesse est tibi in pmis vt incipias detegere pte ossis ex loco in quo fractura est vehemẽtior ⁊ ma nifestior: donec q̃ detexeris illã pte ⁊ poluseris sub eo extremitatẽ bui⁹ icisoryẽticularis. Cuius h est forma.

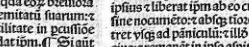

Et pars lenticularis lenis nõ icidit aligd ⁊ pars acuta ei⁹ in duabus laterib⁹ eius vadens in longitudinẽ sic vides vt sit pars lenticularis innixa ad siphac: facie ei⁹ incidẽte acuta in osse. Deinde percute sup incisoriũ a pte vna cũ malleo parvo: donec incidas totũ os: cũ facilitate sic reuoluitur: ⁊ tu sis securus ex pãniculo: q̃ nõ accidat in eo accidens q̃ timeas pozius. Et si medicans esset stultior hoiuꝫ ⁊ magis ignarus eis: Certe si esset dormiẽs: tunc si remanet aligd anneꝫ ossi ex pãniculo in gbusdã locis incideret ipm ab eo cũ extremitate incisoryo lenticularis ipsius ⁊ liberat ipm ab eo cũ facilitate. Liberat enĩ ab eo sine nocumẽto: ⁊ ablãg tioꝫ. Et si fractura ossis nõ penetret vsq; ad pãniculũ: ⁊ illõ q̃ ablcindit ab osse est facies eius: ⁊ remanẽt in ipso apsitas ⁊ satagie subtiles: tunc ops vt radas illaꝫ apsitatẽ ⁊ eradices illas satagie cũ rasoryꝫ subtilibus ex q̃busdã p̃parati numerũ diuersaruꝫ q̃titatum vt sit tibi possibile administrare ex eis in omni loco bozacomenienti eoꝝ ⁊ rectioꝝ ipsoꝝ fm illud ad quod pducit te opatio: ⁊ ipsum os fractus ⁊ figura eius. Et ops

vt administres in ratione tua qua in primis radis os lati⁹ illoz rasoriozē. Deide oytere post ipm subtilioze eo ⁊ non cesses facere illud fm ⁊ tinuitate dōec puenias ad administrādū vsusq; ⁊ subtili⁹ oz ⁊ ipsi. ¶ In vna q̄q; autē scissurārū reliquaz parua ⁊ capillariū ⁊ fractura subtili: oportet vt ad rectifica ⁊ cura fm illud. q̄ perducit ad rectificationē eiꝰ. Et est res que nō occlud sup oēs cui in hac arte est q̄stibꝫ studiū: ⁊ fteritur sup illud. q̄ scripsimus ⁊ ostēdimus in fracturia magnis. ¶ Si autē pannic⁹lus teteq̄ retinet: q; ti ⁊ eradicas os: tūc ops vt accipias pannū lini fm q̄titatem vulneris ⁊ submerge ipm in oleo rosē. ⁊ pone ipm sup oificiū vulneris. Deide accipe pānū aliū duplicatū aut triplicatū ⁊ submerge ipm in vino ⁊ oleo rosē. ⁊ pone ipm sup pānū pmū: ⁊ fac illud q̄ facili⁹ potes sup illud. vt nō graueꝫ sip ba. Deide admistra supra ips liga. mētū latū ⁊ nō strigas ips; nisi per q̄titatē q̄ teneat vuln⁹ tm: ⁊ dimitte ipm cū bac cura die vno aut die bꝰ duobus donec sis securus ab apate calo. Deide solue ipm ⁊ admistra post illud medicias cū gbus est supflua siccitas: siē radices lilij: ⁊ farina berbi: ⁊ puluis tburis ⁊ aristologia ⁊ sisla eis: ⁊ et vt sacias ex ipis medicinis puluere: q; pul uerizē sup vuln⁹: siē sui sicce. Et vlr admistra in illo oēs medicinā: de ppetate cui⁹ sit vt absterget ⁊ nō mo: dicet: ⁊ caue fm tua virtutē vt vuln⁹ in curatione tua sit limpidū: neq; sit ⁊ ea sordes vngētī neq; sordicies: neq; dimittas virus aggregari in eo oino: q; in q; virus aggregat sup pānicul⁹ cerebri corumpit eū ⁊ putrefacit ips: ⁊ accidit sup infirmū post illud malicia magna. Et ias accidit in sipbac capitis: cū mundificat ab eo os pcipue: q; negligit cura eius: nigredo insuficie eiꝰ. Cōsidera ergo: tūc si acc idit infirmo accidēta q̄ diximus: scias q; est pnticosium pculdubio. Et si nigredo non accidit nisi a medicina: quponit sup ipm: ⁊ est in virtute illius medicinē: ⁊ faciat illam nigredinē tunc ops vt accipias ex melle partē ynam ex oleo rosato ptes tres: ⁊ linias cū eis pānū. Deide pone ipsum super sipbac postea cura ipius: cus spēbus curationis que conuenium donec sanetur.

CAP. III.

¶ De restauratione nasi q̄ frangitur.

Scias q; non frangunt ex naso nisi due ptes et supiozes sil aut vna earū: ptrerea q; ipse sunt duo oss: q; in inferius est: est cartilagino sus: nō frangit ⁊ non accidit ei nisi attritio ⁊ contusiones ⁊ fimitas. ¶ Si vō frangit vna duarū parū tiū eiꝰ. Tūc ops vt intromittas digitū paruū in foramen nasi: ⁊ ejaces illā fractura digito tuo indice: ⁊ police de foris donec redeat nasus sup figurā sua nālem: ⁊ fiat illō arte cū facilitate. Et caue ne accidat per opationē tuā illas sup infirmū doloz. Et si fractura est in supioze parte nasi: ⁊ nō pueniat ad illā digitus: tūc ops vt equēt extremitate radij in quo fit grossitudo parua. Si vō fractura est in duabꝫ pribus: tunc fac sile illius: ⁊ ppera cū restauratione eius: in die pmo fracture: si est possibile. Et si non est: tūc post diem septimū: aut decimū: q̄ quietes apatis calidi. deiū intromitte in extremitate nasi liciniū q̄ pāo lini si fractura est in pte vna aut ⁊ tromitte ouo licinia si fractura est in duabus prib⁹: ⁊ sit in licinio grossitudo tante q̄titatis que impleat foramen nasi. Et dixerūt q̄dā antiquorū restaurator: vt in fundant licinia in butyro ⁊ pmuitentur omni die. Illud vō non videt mihi imo ops vt in fundatur liciniū in albugine oui confecto cū puluere molendini. Deinde dimitte liciniū donec firmet os: ⁊ idureturcartilago. Et q̄q; tromittē in nasum loco liciniū penna anseris post q̄ imoluit sup ipsam pānus leniꝰ: sit q; ipsa tenet fractura nasi vehementius: ⁊ vt non pbibeat infirmus ab inspiratione: ⁊ non est bec res nectia. Si vis fac illud: ⁊ si vis fac licinia. ¶ Q; si accidat naso iterū tus operaris apa calm emplastra nasus cū ceroto aut cū cotonfuso in oleo rosato: aut medico ex byaquilon. Si aut non accidit apa calm: tunc ops vt emplastres ipm cus farina fisami: et pulueres thūs confecti cū albugine oui. Deinde pone sup ipm stupp ⁊ lenē ⁊ non ligēs nasum cum aliquo oino. Si vō frangunt ossa nasi fractura parua nec cōminuunt: tunc ops vt scindas sup ea: ⁊ extrahas ipa cū pinmentis que cōueniūt eis. Deide sue scissurā: ⁊ cura ipsam cū eo q̄ incarnat ⁊ solidat ex emplastris cōuenientibus ad illō vel vnguētis. Q; si accidat iter nasus vuln⁹: tūc ops vt cures ipsum cum licinis: ⁊ administres cannulam de plambo donec sanetur.

CAP. V.

¶ De restauratione mandibule inferioris quādo disrumpitur.

Quando disrumpit mandibula inferior: ⁊ fractura eius non est cū vulnere: ops tūc si est fractura eius de foris tū ⁊ nō frangit in duo ⁊ curaū ad interioza: tūc cognitio eius est facilis. Ops q̄ si est fractura eius in parte dextra vt intromittas digitū indice in os infirmi. Silr si fractura est in mādibula sinistra: tūc itromitte indicē man⁹ dextre ⁊ impelle cū eo gibbositatē fracture. Deide cū facilitate ad exterioza cū manu tua altera ab interior: ⁊ parte ossis. decēter. Lopere equa cus eo ipsam. ¶ Q; si fractura mandibule iam separata est in duo tunc ops vt administres extēsionē a duabus pribus ⁊ rectitudinē: donec possibilis sit equatio eius. ¶ Si aut ias accidit in dentib⁹ cōmoto aut disruptio: tunc stringe illos de gbus spera: q; remanēt cū filo auri: aut argēti: aut setta. Deinde pone sup mandibulam fractam cerotū. Deinde pone sup ipm pānū duplicatū ⁊: pone sup pannū astellā magnā decēter facta: aut fratti cutis solue eā; le in longitudinē mandibule. Deinde liga ipm defup: fm q̄ pparatur tibi ligatura eius: ⁊ qnenit ipsius applicatio donec nō destruāt: ⁊ precipe ifirmo vti trangllitate ⁊ quiete: ⁊ pone cibū eiꝰ sobrities lenes. Si aut estimas q̄ ias alterar aliquid figure aliquo modoꝫ: tūc ppera ⁊ solue ipm in die tertio. Deide rectifica q̄ alterati est ex eo: ⁊ emplastra ipm ex puluere molēdini cū albugine oui aut cum farina fisami. Postēq; tu abstuleris cerotū: ⁊ pone sup emplm lanā lenē. Dum q̄ pmanet ennexum illud emplm sup ipm: ⁊ nō alteraꝫ ossis dispositio dimittē ipm ne solius donec sanet aut stringe fracturaꝫ. Multoties eni stringē ⁊ fractura in trib⁹ septimanis: q; si in terij accidat apa calm: tūc admittis illō q̄ diximus multotiēs in sedatione eiꝰ: donec remoueat illud apa.

¶ Et si fractura est cū vulnere cōsidera. Si vō iam separatur ex ose frustū aut a satagie: tūc subtilia te in hoc vt auferas illā frusta satagie: cū eo q̄ cōuenit tibi ablatio eoz ex instris. Si vō oificiū vulneris est strictū: tunc amplisca ipm cū flōmia fm q̄titatē necessitatis tue. Deinde q̄ abstuleris illa satagie ⁊ nō remāserit q; ex aliqd fue tūc oificiū vulneris si est aplū: ⁊ si nō pone sup ips ex emplis q̄ q̄uenīt ad illō ⁊ incarnāt illud donec sanetur.

CAP. VI.

¶ De restauratione furculeq; fragit.

Furimū qdem frangit furcula ab anteriore pte ex pte humeri: ⁊ fractura eius fit fm ynū triū modoz: aut enis frangit ⁊ separat in duo pter q̄ accidāt in ea satagie: ⁊ est facilius ad restaurationē eius: aut ita q̄ accidunt in osse satagie: ⁊ est difficilius ad restauratione: aut ita q̄ est fractura cū vulnere. ¶ Et q̄ atio in ea q̄ fractura est absq; vulnere: est vt facias psites esse duos ministros vt sunt vnus eoz: ⁊ aditoriū q̄ segtur furculā fractas: ⁊ alter extendat collis versus prem. Deinde ea q̄ fractura digitis

tuis donec fiat forma eius ꝓ q̃ os: z nõ sit in ea eminẽtia neq; cõcauitas. ¶ Qꝫ si indiges extẽsione plus: tũc os vt ponas sub titillico infirmi spera ex pano aut lana: z sit magnitudo eius ꝗ quantitate necessitatis tue: z extẽde: z eleua furculas: z coarta speram manu tua donec eques fracturam ꝓm q̃ os. ¶ Qꝫ si non potes trahere extremitatem furcule ad exterioza: ppterea qua periemit ad pfundũ: tunc ops vt refupinet infirmus super cornicem suam: z ponas sub humero eius pulmiar medium in ma guntudine: z pmat minister humeri eius ad inferioza do nec eleuet os furcule: q̃ est in pfundo ad sursuz: tũc eni rectifica fracturas z equa eam digitis tuis. Si aũt sentis satbaiatũ ex fracura z mouet: tunc os vt findas super ea z extrahas illas: aliat baiatũ cũ facilitate. Si aũt est retẽtus in osse: tunc ingenia in incisũe eius cũ vno incisorio: que pparatũ ad illud. postẽ tu potueris sub furcula istrumentũ q̃ ferat sifach: z est instrumentũ ex ligno aut ex ferro. Et hec est forma eius.

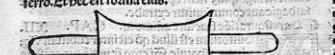

Assimilat cocleari cui nõ est cõcauitas. z sit latitudo eiꝰ ꝓm illud quo iligeo os ex magnitudine ossis z paruitate eius. Logitudo vero eius etiã ꝓm q̃ possibile est tibi ad operationẽ z beat duas extremitates sicut vides: z extremitas vna sit ampla z altera stricta. Et aũt disruptio vulneris q̃ sciditi q̃ extraxisti satbaiat ossis est ampla: et securaris ab apostemate calido: tunc aggrega ouo labia vulneris cum sutura. Et si disruptio est parua. aut times ꝑa calidũ: tunc imple vulnus cum pãnis z pulutillis ꝓm quatitatẽ cissure vulneris. ¶ Qꝫ si accidat apostema calidũ: tũc infunde pãnũ in oleo rosato: z aceto z vino: z pone super ipsum. Si rectura vero ossis q̃ est ablẽs: z reduce ossis ad sectionẽ. et vt ponas super os emplũ factũ ex farina molendini cum albugine oui. Et pone stupam tenem super ipm. Deide pone speraꝫ sub titillico eius si idiges illa. Deiñ accipe bimematẽ: i. rota quã tenẽt faraceni ꝗ fit lõga valde: z sit latitudo eius palmi vniꝰ aut circiter illud. Deide pone pulutillũ duplicatũ sup stupã z emplꝫ. Deide accipe astellã ex tabula subtili: cꝰ latitudo sit triũ digitoꝝ z in lõgitudine sifãr. Deide iuolue eã in pãno. deinde inuolue pãnũ illũ cũ astella in loco albimemati qui radit sup fracturã z locũ. deide pone albimemati sup fracturã sicut reuoluit: z iuolue eã sup collũ eius: z sub titillico eius sano: z sub titillico eiꝰ firmo: z reduc eam super oẽm partes: z q̃o vides q̃ strictura tenet fracturaꝫ fritura decetẽ: z est illud q̃ nõ occultat sup te: z totũ vt nõ remoueat astella desup os fractũ. Et pp hoc ops vt aspicias infirmũ in oi die. Quotiẽs ergo mollificat ligamentum: z vides astellaꝫ iam remouerẽ: tunc rectifica illud z stringe ligamẽtũ. Deinde pone somnũ infirmi super dorsum eius: z pone sub titillico eius apud sõnũ eius pulutiar parui in nocte: vt cũ eo eleuet adiutoriũ eius a latere ipsius. Eleuatur ergo fractura furcule per eleuationẽ humeri. Aut liga brachiũ: eiꝰ ad collum ipsius: z nõ soluas ligamentum: si non accidat in loco accidentis ꝑpuritiũ aut ab apostemate vlcꝰ ad duodecẽ dies. Deide reinoua emplastrum: si videris faciem eius ad illud. Et addẽ in strictura: z dimitte ipsum donec restaurẽt z coagulẽ in strictura: z dimitte ipsum donec restaurẽt z coagulet. Et fractura q̃dẽ furcule sfrigit z ꝓfortãt z ꝗ plũmũ in vigiẽtiocto diebꝰ: z q̃ꝫ fit in gbusdã boibꝰ i mioze illo.

¶ De restauratiõe fracture spatule. CAP. VII.

Raro frãgit spatula z in loco lato eiꝰ: z nõ frãgunt ex ea nisi margines eiꝰ. Qñ q̃ frãgit ex eo locus z frangit in medio eiꝰ: z nõ cognoscitur illud nisi per tactũ: tunc fiũ ꝓm q̃ est figura fracture con ire ꝑparationẽ eiꝰ. Et reduc eas sup figurã nãles omni mõ igenia q̃ est tibi possibile. Deide pone sup locũ pulueré molendini cum albugine oui: z stupã tenẽ: z pone desup pulutillũ ex pãno duplatũ. Deinde pone sup ipm astellã latã z tabula subtili: fiũ q̃ãtãtaré spatule totius aut amplioꝛes ea parum. Si vero sub astella est cõcauitas in aliquo loco z spatule: tũc equa illã cõcauitatẽ cũ stupa leni donec descedat astella ꝓm equalitatẽ. deide string desup cũ albimemati longa constrictione decẽti z firmitudine astelle donec non remoueat a loco suo. Et cõsidera ligamẽtũ in oi die. Quotiẽs cũq; q̃ mollificat ligamẽtũ string ipm z equa astellam si remoueat a loco suo: z iacet ipsi rmus super latus suũ sanũ. Et spatula quidẽ restaurat in viginti diebus aut in viginti quinq; diebus. Qñ ergo cõpleꝫ iste numerus: tũc solue ligamẽtũ: z tu sis in securitate. nam ipsa est ex ossibꝰ quoꝝ cõminutio nõ timet: neq; eoꝝ solutio. Et si aut pcedat ex osse fractus: z pungit sub cute: tũc scinde sup ipm: z aufer ipm. Et fac q̃ diximus in fractura furcule: et sedatione apostematis calidi: si accidat ex eo aliquid.

¶ De restauratiõe fracture pectoris. CAP. VIII.

Rectus quiq; frãgit in medio suũ: z raro accidit illud. Extremitates eiꝰ gdẽ plurimũ frãgunt z cõminuunt z ex acciẽtibus eiꝰ. Qñ frãgit eius mediũ q̃ declinat ad inferioza: z accidit ei do loꝛ vehemẽs z difficultas in anhelitũ z tussis. Et fortasse eu omis sanguinẽ z declarat z cõcauitas in osse fracto z nõ occultat sensũ. Restauratio eius est vt resupinet infirmũ sup dorsum suũ: z pone inter spatulas eius pluinar. deide pme bumeros eiꝰ: z aggrega costas a duabus ꝑtibꝰ vel lateribꝰ cũ manibꝰ: z subtiliare lẽctiõe eiꝰ ꝗm oẽs modũ quo pole est illud z puenit doẽ: redeat figura ossis ꝓm q̃ os. deide pone sup ipꝫ emplũ z stupã: z pone desup astellã ex tabula subtili ex falice aut chalingi: z ex eis fistibus in lenitate: postẽ tu inuoluis eã in pãno. Deide laboriatur in ligando eaꝫ sup os fractũ vt non remoueat: z vade cũ ligatura fẽ rotunditate ad dorsũ aliquotiẽs. z string ipm fortẽ z decenti. Deide ꝓsidera ligaturã in omni boza: z quotiẽs cũq; mollificat string eã. z si necessitas eius puocat ad solutionẽ eius apud puritũ vel corrosionẽ q̃ accidit in loco aut dolorẽ z aut apostema: tũc ꝑpera z solue eã z eradica emplũ: z reducẽ q̃ accidit cũ mõ curationis eius. Deide reduc emplũ: si vides ad illud facie: z ãnecte ei strictura d̃ oec sanẽ.

¶ De restauratiõe costaꝝ qñ frãgunt. CAP. IX.

Cias q̃ costaꝝ fractura nõ accidit nisi i locis grossis q̃ sequũt dorsũ: z ex extrẽitatibꝰ eaꝝ ab anteriori pte. Et nõ accidit eis attritionẽ nisi ꝑpterea q̃ sunt cartilaginosę: z cognitio ipsiꝰ nõ occultat sensũ apud ingstitionẽ q̃ digitis. Et restauratio eius fit ita vt eques fractura cũ digitis ꝗ modũ possibile donec equet figura fẽ q̃ os. deide emplastra z stringe os fractũ cũ astella si indiger illo. Et si fractura costaꝝ est declinis ad interioza: tũc accidit ifirmo dolor vehemẽs z puncturа sicut puncturа illa q̃ accidit illi qui bs pleuresim: ꝑpterea q̃ os pungit velamen z etiaꝫ ei accidit difficultas anhelitusꝫ tussis: z vomitus sanguinis multi: z hec est difficilis curationis. Et iam igeniati fiunt antiqꝰ in ea cũ ingenijs multis: z ex eis sunt qui dicũt: vt ponas cibos infirmi q̃ generẽt inflãmationẽ z ventositatem vt inflãmet venter: z extendatur: z impel-

latur fractura ad exteriora. Nos vero aborzemus vt nõ fiat causa veloz; ad faciendũ apostema calidum si nõ accidit. Si aut iam accidit tunc addit in eo. ℞ viperitꝫ dras eorum. ponat super locum ventosa. deinde fugat cũ fortitudine: z est similius ratiocinationi. Verũtamẽ timeo ne attrahat ventosa super fluitates ad locus ꝓpter dispositionẽ debilitatis. Et dixerunt quidã eorus. oportet vt cooperiat locus cũ lana que iam fuit mersa est in oleo calido: z ponant pulvilli iter costas donec impleat vt fit ligatura equalis quãdo inuoluis eam fm rotunditatem. deinde curet infirmus curatione pleuresis ex cibo z medicina. ¶ Qꝰ si coartat infirmum res vehemens quã nõ toleratꝫ. z os pungit velamen punctura ledente: z timem' super infirmum. tunc oportet vt scindamus super locus: z deteganmus a costa fracta. deinde ponam' sup ea instrumentũ qõ cõseruat sifach: cuius rememoratio precesit: z incidamus os cũ facilitate z icidamus ipm. deide aggregemus duo labia vulneris si est magnũ cum futura: z curemus ipsum cum emplastris donec sanetur. ¶ Qꝰ si accidat interim apostema calidũ: tũc ppera z infunde pulvillos in eo rosato. z pone super locus z cureẽ infirmus cũ eo qõ conuenit apostemati. interim etiã resupinet super latus super qõ dormit donec sanetur.

¶ De restauratõe fracture spõdilij dorsi z colli. CAP. X.

SPiburs gdes colli quandoqꝫ aduenit fractura: z raro accidit cis attritio: z similiter spondilibus dorsi etiam. Cus ergo accidit illud alicui z vis scire an sanet' an nõ sanet. tunc considera. Nam si vides manus eius iam mollificata: z stupefactas z mortuas: z non pot mouere eas neq; extendere eas neq; constringere eas. z quando constringis eas cum digitis tuis: z pungis eas cum acu non sentit illud: z non sentit in eis doloꝛ: tunc scias quia nõ sanat z in pluribus dispõnibus est mortale. ¶ Qꝰ si monet eas z sentit in eis constrictiones cus digitis z punctura. Tunc scias qꝫ nucha ossis salua est: z qõ infirmus sanabit cum curatione. ¶ Qꝰ si euenint spondilib' dorsi simile illius z vis scire an sanet etiã an nõ: tunc cõsidera ad pedes eiꝰ: tũc si vides q; mollificati sunt: z accidit in eis illud qõ ac cidit in manibus. deinde quando iacet super dorsum fuit egredit' yetostras z egestio absq; voluntate: z qũ resupinat sup ventre fuit egredit' egestio sine volutate: z qũ resupinat sup dorsus fuit: z vult migere z non pot. tũc scias qꝫ est mortale. non ergo laboꝛes in curatione eius. Si vo nõ accidit ei aliqd ex illo res est leuioꝛ. Et curatio eiꝰ qõ accidit ex illo est vt coneris sedationem apatis calidũ vt ponas sup spondile attritaꝫ oleũ rosatũ foliũ: aut cũ vitellis oui assati. pone super ipam illud aliquoties in die: donec qsi sedat apostema calidũ. tũc pone sup locũ vnũ ex emplastris cõfortantibus exiccatibus z stringe super ipsus cũ ligamento: z pcipe infirmo vt vtat quiete z tranquillitate. Nec dormiat super parte cũ qua iuenit oloꝛ donec sanet. ¶ Qꝰ si accidit apud attritionẽ ossis satbaꝫ cutes: z auferas illud. Deide aggrega duo labia vulneris si est magnũ cũ futura. deide cura ipm cũ aliquo incarna ossis albausos: z est finis caudetic ꝓ vt ꝓmittas pol licẽ manus sinistre in anũ z eques os fractũ manu altera aufer ipm: z cura vuln' cũ curatiõe q̃ pcesit donec sanet.

¶ De restauratõe anche. CAP. XI.

ARo fraꝫnt cũ ossa anchaꝫ. Qꝰ si frãgunt tũc fractura eoꝝ nõ est nisi cõmutiõ in extremitatib' ipsoꝝ: z scindunt' in lõgitudine z declinant' ad interioꝛa: z accidit infirmo doloꝛ in loco ꝓcisuꝝ: z stupescit crus quõ frangit'. Et restauratio qdem est' est vt extẽdas manũ tuã sup ipm donec fites sup fracturam q̃liter est figura ei'. ¶ Qꝰ si fractura est in extremitatib' ei' tantũ: tũc equa illã fracturã fm q̃ pparat' tibi z ecẽtiõe donec assimilet figure sue nãti. Si aut fractura ẽ in lõgitudine: aut iam declinat ad interioꝛa: tunc faciacere ifirmũ sup vẽrẽ suũ donec pparet' ibi restauratio illius fracture. Qũ ẽ q̃uerie ipsꝰ pone sup ipsꝰ emplin: deide pone sup ipam astellã ex ligno aut ex cere: z stringe strictura sup quã nõ timeas pmutatiõnẽ fracture neq; remotiõnẽ astelle. Et ẽ cõcauitatẽ ylioꝛ: cũ eo qõ ipleat eam donec capiat eas strictura fm q̃litate: z precipe infirmo vt dormiat sup dorsus suũ aut sup latus suũ sanum. Si aut accidat ei apa calidũ: tũc cessa ab extẽsiõe ei': z ipsius restauratiõe donec sedeꝰ apostema calidũ: z pone sup ipm qõ sedet ipm fm q̃ pcesit. deide redi ad restauratiõnẽ eius: z stringe ipsus sicut oportet. Si vero accidit in osse satbagie aut comminuitur extrahe.

¶ De restauratiõe fracture adiutoꝛij. CAP. XII.

ADiutoꝛium est illud qõ est inter cubitum vsq; ad caput spatule. Si ergo frangit' tunc restauratio eius est fm vnum duoꝝ modoꝝ. Quoꝝum vnus est vt accipias lignũ planũ medie grossitudinis fm banc formam.

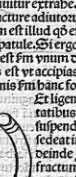

Et ligent in duabus extremitatibus duo ligamẽta. deide suspendat' ex loco eleuato: z sedeat in firmus super sedes. deinde pyciat brachius suus fractum super lignum donec perueniat ad titillicum eius in cuius medio fit aneꝛa curuitas ligni. Deinde suspende de super ipsus: aliquid graue: vt extendat ipm ministerad inferioꝛa. deinde equet medic' fractura mambus suis simul. dõec redeat fractura fm q̃ ops. ¶ Et modus alter est vt resupinet infirmus sup cerũce suaꝫ: z suspẽde manus eius a collo ipsius cũ ligamẽto. deide pcipe duobus ministris vt teneat vnus coꝝ illud qõ est supra fracturã cũ manibus suis. Et vt alter teneat inferius eius: z extẽdat vnusquisq; eoꝝũ ad parte suã. Et si vis vt sit extensio fortioꝛ: tunc stringe sub fractura eum ligamento: z supra ipam cũ ligamẽto alio. z extendat ea vnusquisq; duoꝝ ministroꝝ ad partes partes suas. Si ergo fractura est. pinqua extremitati humeri. tunc ops vt ponat vnum ligamẽtũ sub titillico: z alteꝝ sub fractura vius cubiti: z sit' fi fractura est ꝓpinq cubito. tũc ops vt ponat ligamẽ cũ sup illũ locũ z sup cubitũ ipm. deide eẽ fractura cũ facilitate absq; laboꝛe donec qũ equal fractura fm q̃ ops z applicat' applicatiõe bona: tunc stringe eã fi nõ accidit apa calidũ. Si vero accidit apa calidũ: tunc dimitte strictura vsq; ad diẽ septimũ. Et pone sup ipm lanã sucidaꝫ ibibitaꝫ in aceto z oleo rosato: donec qũ quiescit apa: tũc stringe eã: z modus stringẽdi eã est vt ponas emplastruꝫ sup fracturã. Deinde pone iuolutiõnẽ ex pãno nouo sup emplin. Deide aggreget brachiũ sup adiutoꝛiũ ipm: z ponat manũ suã apertã sup humeꝝũ suũ. Et pone pãnũ: z stringe sup adiutoꝛiũ brachiũ vt brachiũ stet loco astellarum: si nõ, phibet te ab illo aliquid neq; alteret super te aliquid ex osse fracto. ¶ Qꝰ si times q̃ aliquet sup te ex osse fracto aliqd tunc vtere astellis: z est vt ponas super fracturam ipam astellam que sit latioꝛ. z fortioꝛ reliquis astellis. Et ponas inter omnẽ astellam latitudinem digi-

ti.z sit longitudo astellarum fm fracturam cum additio ne triuln digitorum ab omni parte. deinde stringe super astellas fracturā quā dixi in principio capituli. Et est vt sit fractura tua super locus fracture strictior. Et quanto plus elongatur fractura sit strictura minor. Si ergo vides sirum astellarum z fracturas sicut diximus in boza qua restauras membrus statim. tunc fac. z si times apostema calidum: tūc dimitte strictura z astellas vsq; ad diem septimū sicut diximus. Deinde cōsidera ligamētū in omnibus tribus diebꝰ: vt nō accidat in loco puritus aut inflatio: aut phibeatur cibus peruenire ad mēbrum: ppter dispositionem superfluitatis stricture. Rectifica ergo illud totum fm q̄ diximus. Si vero es super fiduciam vt non accidat ex illo aliquid. tunc non soluas ligamentum: nisi post tres dies aut plus. z sit dormitio infirmi super dorsum suum z manus eius super stomacū suū. z pone sub aduitorio calcitrā plenam lana equaliter. Et considera in omni hora noctis aut diei vt non soluat figura membri fracta: aut mollificetur ligamentū. Rectifica ergo illud totum virtute tua. z pone cibum infirmi fm ordines quem premisimus ita vt sit cibus subtilis in pmis donec incipiat os stringi: tunc os vt ingrosses cibū eius: de cōsuetudine eni adiutorij z cruris est vt stringatur in quadraginta diebꝰ. tūc ergo ops vt soluat z admīistretur balneum z medicet cum vngūtis q̄ que rectificant illud. Et si fractura fuerit feda attrita: tunc non soluas ab ea ligamentum. z astellas vsq; ad quinquaginta dies z vsq; ad duos menses.

¶ De restauratiōe fracture brachy. CAP. XIIII.

BRachium est cōpositū ex duobus osibus q̄ nominant duo focilia. Quorū vnū est parui z est illud q̄ sequit pollicē: z alterus est magnum: z est illud q̄ est positus sub parte ab inferiori parte. Fortasse ergo frāgitur focile maius solū aut paruū: z fortasse frangunt simul. Quādo ergo frangitur focile parum superius: tunc restauratio eius est facilis: z fanatio eius est facilior: z quando frangitur focile inferius est fractura eius mala. z fanatio eius difficilis. z deteriōr ea est quando frangūtur duo ossa simul. Si ergo os q̄ frangitur est focile parum superius tunc conuenit medico apud restaurationē eius vt ponat extensionem paruas cum facilitate donec equet ipm. Si vero focile magnū est illud q̄ fractū est: tunc ops vt ponat fracturas fortiores valde. Et oportet vt ponat figuram manus apud restaurationē eius: z ipsius extensionē extensam super puluinar. Et sit poles manus ad superiora altior omnibus digitis: z sit auricularis inferior omnibus digitis vel reliquis: z infirmus sedēs quadratus super se ipsum: z sit puluinar cozas eo vel in directo eius: in altitudine vt non incurrat in firmus labores. Deinde extendat minister brachiū ab inferiori parte aut manu sua: aut cum ligamento. Et minister alius extendat desuper similiter. deinde equet medicus os donec reducat ipsus fm meliores figurā q̄ potest. ¶ Et si in fractura ossis sunt satagie: tunc conare reducere omne frustum in loco suo virtute tua. Si vero apparet in eo fatbaitatus separatum z pungit cutes: z non est tibi spes in restauratione eius: tunc finde super ipsum z aufer ipsus fm modū q̄ diximus in eis q̄ premissa sunt. Si autem fractura est cum vulnere: ego iam feci ad illud capitulum singulare. ergo accipe curationem illius inde. ¶ Et si accidat in pn cipio tue restaurationis apostema calidū: tunc line panum cum ceroto facto ex oleo rosato z cera alba. z sit medium inter spissitudinem z subtilitatem: z stringe pannū super ipsum strictura subtili donec quando sedatur apostema: tunc remoue cerotum: z pone emplastrum preparatus z expulnere molendini cum albumine oui. Deinde pone astellas: z sit astella q̄ pone sit super fractura ipsam latior parumper z fortior. Et scias q̄ numerus astellarū brachy est sex in pluribus dispositionibus: sūt fit fractura in focili vno: aut in duobus focilib⁹ simul. Deinde pone strictuam tuam super locum fracture fortior. z vehementior. z quanto plus cum strictura ad superiora fracture aut ad inferiora eius: pone strictuam mollior. z strictura eius parumper sēm q̄ pecesit rememoratio eius in principio capituli. z sint panni qui inuoluūtur super fracturam panni lenes humidi: z non sint duri asperi. Et sit filum quo stringitur ex lino proprie medium inter subtile z grossum sicut narr̄ animus. z cōsidera membrum z ligamentus post dies. ¶ Et si accidat aliquid ex iis rectificatio sit necessaria sicut puritꝰ qui accidit mēbro. tunc oportet vt embroces membrum cum aqua calefacta donec quiescat ille puritus. z dimittas membū non constrictum donec quiescat. deinde iterā strictures. ¶ Et si strictura iam mollificata est. z os iam remotum est z similia illis. tunc rectifica illud totum virtute tua: z considera iterum. Nam si nutrimentus prohibetur peruenire ad membrum ppter superfluitates stricture. tūc oportet vt mollifices ipsum parumper: z dimittas ipsū aliquot diebus donec currat ad ipsum nutrimentus. deinde stringe ipsum. Si autē non accidit infirmo aliquid eorum q̄ diximus: tunc non oportet vt soluat nisi post viginti dies: aut circiter eos. deinde suspendatur manus infirmi ad collum eius. Et sit collum eius equale z custodiatur virtute sua a motibus agitatuis. Et fac eum dormire super dorsum suū. Et scias q̄ hec fractura in triginta diebꝰ aut in triginta duobꝰ diebꝰ restaurat: z restaurāte restaurat in viginti octo diebus. totū illud est fm dispositiones cōplexionū: z dispositiones virtutis.

¶ De restauratione fracturæ manꝰ. CAP. XIIII.

SCias q̄ pectini manus z nodis digitorū raro accidit fractura. Et non accidit ei nisi attritio multotiens. Quando ergo accidit plante fractura aut attritio. tunc oportet vt sedeat infirmus quadratus: z cozas eo sit sedes fm equalitatem. deinde pone manum eius super eā extēsam. deinde extendat minister ossa fracta. Et equet ea medicus donec quando cōiungūtur coniunctione bona: tūc oportet vt ponat emplastrum z stupam si non accidat apostema calidum. Deinde pone astellam desuper quantitatē loci: z tu iam inuoluisti eam in panno lini. Si autem fractura est ad inferiora circiter ventres plante. tunc fac simile spere ex panno: et precipe infirmo vt coartet super eam cum planta sua fracta: deinde stringatur eus panno longo. Et sit astella ex corio in quo sit lenitas vt applicetur corium cum corpore plante z stringe eam fm q̄ oportet. Si autem fractura est ad exteriora: tunc oportet vt ponas astellam desuper z astellam aliam ab inferiori in planta: z sit manus aperta recta. deinde pone strictuam sicut reuoluitur manus: extende inter digitos cum ligamento. ¶ Et si accidat fractura alicui nodosum digitorum: tunc si est pollex. tunc equetur fm q̄doportet. Deinde stringatur cum planta. z si amas pone et astellam recta cum panum vt eleuetur fractura: z non moueatur. Si autem fractura est reliquis digitis sicut medio. z indicis aut auricularis et anulari. Tunc equetur et liget cum digito sano qui sequitur eum aut ligentur oēs secundū cōtinuationem: et est melius. aut pone super ipsum astellam paruam sicut diximus in pollice. Et considera in restauratione tua: z post ipsam dispositionem apostematis

calidi: ꝛ oppone cum eo quod oportet quãdo accidit aliquid ex illo fin q̃ iteratur eius narratio.

¶ De restauratione fracture cox. CAP. XV.

SI cox multoties frãgitur ꝛ declaratur sensu: quoniam conuertitur ad anteriores ꝛ posteriores partem. Et restauratio eius fit: ita q̃ stringitur ligamentum supa fracturam: ꝛ ligamentum aliud sub fractura. Et in fimius postratur super faciem suam. deinde extendat omne ligamentum minister ad partem suas secundũ equalitatem: boc quando est fractura in medio ossis. Si autem est fractura propinqua radici cox: tũc fit ligamẽtum ad partem pectinis vt cadat extensio ad surlus: ꝛ ligamentum aliud sub fractura. Et sic similiter si est fractura propinqua genu: tunc fit ligamentum propinquus genu: vt fit extensio ad inferiora. Deinde equet medicus os vtrisq; manibus suis donec reducat ipsum secundus similitudinem figure naturalis: ꝛ coniungatur os cõiunctione bona. Tunc oportet vt ponas emplastrum ꝛ strictura fin nõ accidit membro apostema. ¶ Qꝛ si accidat in eo apostema. tunc dimitte ipsum die⁹ aliquot donec sedetur apostema calidum. deinde redi ad curationem tuam. Strictura autem eius ita fit. Oportet vt inuolueas super fracturam imema duram. i. bindam: ꝛ dupla eambis aut ter. ꝛ remaneat ex ea superflutas. Deinde inuolutie crus donec perueniat calcaneus apud radicem natis. Et introimitte filum longũ inter coxam ꝛ crus prope genu ad inferiora: ꝛ eniat extremitates fili a superiori parte duarum partium. deinde reuolue super crus ꝛ coxam q̃ superfluit ex alimema. Deinde pone super coxas in loco fracture ipsius astellas: ꝛ pone ex eis astellam vnam super os cruris. Deide imple vacilitates inter crus ꝛ coxam cum pãnis lenibus vt equetur strictura. Deinde incipe cum strictura fozti a medio super locum fracture tribus inuolutionibus aut quatuor. Et quanto plus elongaris cum ligamento a loco fracture sit strictura tua minor ꝛ mollior ꝛ lenior. Deide intende ad duas extremitates fili q̃ tu intromisisti inter coxam ꝛ crus. Liga ergo cum vtrisq; tres astellas que sunt desuper. Deinde vade cum duabus extremitatib⁹ fili ad inferiora donec peruenias ad cauillam pedis. Et cum vtrisq; stringe etiam extremitates astellarum a parte altera: vt non remoueatur ligamentum ex loco suo. Deinde dimitte strictura super fili: ꝛ dum permanet: ita q̃ non accidat membro corosio: neq; apostema: neq; iflatio: ꝛ similia eis. ¶ Qꝛ si accidat aliquid ex illo. propera ergo cum solutione eius: ꝛ rectifica illud quod accidit inde totum: secundum q̃ diximus multotiens. Si vero in osse est fruftum ꝛ osse q̃ pungat: Tunc oportet vt eques illud fit tibi possibile. Et si non. finde super illud ꝛ remoue illud. Et cura cum eo cuius precessit remeoratio donec sanetur. Et quando q̃ stringitur hec fractura cox preter q̃ addãtur ei astelle sicut diximus in adiutorio ꝛ brachio. Verumtamẽ in restauratione eius raliter fracta non accidit infirmo claudicatio. Et si restauratur sola pter q̃ applicetur ei crus alterum. Tunc necesse est vt claudicet ille cuius est semper. Et scias q̃ cox ꝛ stringitur in quinquaginta diebus. vel additur parum aut minuitur parum. totum illud est dispositionum.

¶ De restauratione fracture rotule genu. CAP. XVI.

SIcias q̃ rotule genu raro accidit fractura: sed accidit ei attritio multotiens. Si pero accidit ei fractura: tunc non nisi aut fissura aut foramen in partibus suis. Et est illud cum vulnere: ꝛ absque vulnere: et statur super illud totum cum sensu. Et restauratio eius est ita vt equetur quod disrupum est ex partibus eius cus digitis donec aggregetur: ꝛ coniungatur secundũ quod possibile est ex equatione ꝛ facilitate ꝛ fabricatione. Deinde pone emplastrum ex farina fisami: vel molendini cũ albumine oui: ꝛ pone super ipsum astellam rotundam si indiges illa: ꝛ stringe de, super strictura conueniente ad illud. Deinde considera omnes dispositões quas narrauimus in reliquis fracturis sicut apostema calidum ꝛ similia illi: ita vt opponas omni accidenti cum eo q̃ conuenit ei donec sanetur.

¶ De restauratione fracture cruris. CAP. XVII.

SIcias q̃ cruri sunt duo ossa: quorum vnus est grossium ꝛ nominatur nomine cruris: ꝛ alterũ subtile. ꝛ nominatur focile. Et accidit vtrisq; ex speciebus fracture q̃ accidit duobus ossibus brachij: ꝛ ppter illud fit restauratio eius sicut restauratio brachij equaliter: ꝛ operatio est vna.

¶ Qꝛ si frangunitur duo ossa simul: conuertitur crus ad omnes partes. Et si frangitur os subtilius: conuertitur crus ad anteriorem partem. Et si frangitur os grossius inuenis illud inferius: ꝛ est ex eis que no occultatur tibi. Deinde administra extensionem ꝛ equationes ꝛ ligationem astellarum secundus illud equalitet. Verumtamẽ oportet si fractura cruris est fractura seda habens setha gie multa: vt fit extensio minor ꝛ lenior. ad leuiationem tua. Et in crure quidẽ est ex operatiõe quiddã super brachiũ ꝛ est vt quando tu equas astellas: ꝛ comples omnes operationem tuas: Tunc accipe duas fascbias ex ligno pini quod administratur in fabricatione solarioũ quod ponũtur sub tabulis. Et fiunt ex spatilis palme: ꝛ elige ex eis quibus est grossitudo parua: ꝛ neq; fint ex minutis: et sit longitudo earum secundum longitudines cruris a genu vsq; in feriles. Deinde inuolue super vnam quãq; pannus duabus inuolutionibus secundum longitudinem eius. Et pone vnam partem cruris a parte vna: ꝛ alterã a parte altera: ꝛ sint ex genu vsq; inferius pedis. Deinde liga duas fascbias in tribus locis ex duabus extremitatibus a medio. Cum enim strictura prohibetur crus declinat ad dextram ꝛ sinistram: estat statione bona. Et iam quidem administratur cunabulum ex ligno secundum longitudinem cruris: ꝛ ponatur in eo crus vt consuetum ipsum a motu. Et pluriũ iam quidem oportet vt facias illud in fractura quando cum ea est vulnus proprie. Deinde considera crus in omni die: ꝛ finde cum eo studio vltimo ab apostemate aut inflatione aut reliquis aliys. Tunc ergo si accidit aliquid ex illis: Tunc oppone ei cus eo q̃ oportet vsq;quo sanetur. si deus voluerit.

¶ De fractura ossiũ pedis ꝛ digitoꝝ. CAP. XVIII.

Alcaneo quidem non accidit fractura penitus. Ossibus vero pedis accidit quandoq; fractura: ꝛ digitis parum etiam accidit fractura: et non accidit eis nisi attritio in pluribus dispositionibus. ¶ Qꝛ si accidit ossibus pedis fractura: ꝛ vides illa ossa sublimari super se adinuicem. Tunc ponat infirmus pedem suum super terram preparatas sicut ambulans. Deinde sta tu ꝛ pone pedem tuus super illud quod eleuatur ex illis ossibus: postea poeme vel calca eã: ꝛ equa ipsam donec redeat in locis suis. Deinde pone emplastrum ꝛ stupam desuper: ꝛ pone sub ventre pedis tabulam paruas cui sint duo capita plana. Deinde stringe eã cũ pede strictura decẽti. postq; tu inoluis eã cũ pãnis ꝛ reliquis q̃bus indiget. Cũ q̃ptereũt ei tres dies aut quatuor. tũc solue ligamẽtũ. Tã tu inueries ossa equata siue sint fracta: aut sint dislocata. Opatio q̃ in eis

est sicut vides. Si aũt frangũt aliqui digiti. tunc restaura eos: z equa ipsos ſcõs qõ narrauí tibi in restauratione digitorum manus. Deinde pone digito tuo astellam ſm longitudinem digiti: z fit latior eo parumper. deinde pone ſub pede hanc tabulam quã narraui tibi: z stringe eas strictura decẽti. Si vero qõ frangũt ex oſſib⁹ eſt duo aut tria: aut plus. Tunc pone super omnes digitum astellam sue quãtitatis involutam in pãno lini: z stringe tabulã in extremitatibus pedis: z fit ſtans ſuper vnum capitis tabule extra ventrem pẽdis vt teneat retentione bona. Et connumerabis tibi vt non obliuiſcaris quin cõſideres omnia que dixi tibi in reliquis fracturis z accidẽtibus que diximus. z oppone omni accidenti cũ eo qõ oportet.

¶ De fractura vulue mulieris o ſſis pectinis z virge viri.

CAP. XIX.

Quando frangitur vulua mulieris: tũc fac eã ſedere quadratam. deinde inclina eã ad partem dexti ipsius parumper, z teneatur retro. deide impleat obstetrix vulnus eius coto donec impleat eam: z fiat in vulua ex eo ſicut ſpera. Deinde concutiat mulier z eleua dorſus eius paulatim. Illud in eorum egredit donec fiat ante portas vulue ſicut ſpera z os fractum redit. Deinde pone puluillum ſuper dorſum eius. Quãdo ergo vult mingere remoueat eorum cum facilitate. Deinde mingat z reduc ipsũ ſm modum quo intromiſiſti ipsum in primis. deinde redeat ad puluillum ſuum primũ. Faciat illud ſeptem diebus aut circiter. os ipsum enim reſtauratur. Et ſi vis accipere veſicam ouis. z ſtringe ſuper fozamen eius cannulam arundinis: z intromitte veſicam totam in vuluam eius. Deinde fuſſla in cãnulam cum virtute donec ſiſtetur veſica intra vuluam. fractura enĩ z redit. deinde impleatur eus coto z ſtet aliquot diebus ſm qõ narrauimus donec ſanetur. ¶ Et quando frangitur os pectinis viri aut mulieris. tunc adminiſtra in restauratione eĩ⁹ z ipsius equatione illud qõ narrauimus in oſſe anche. Et non occultatur rectum in his fracturis propinquis que parum contingunt precipue cui eſt quid dam ſtudy vel vſus. Et intelligẽ libum meum iſtum multum. quoniam fractura ipsa ſignificat tibi in pluribus diſpoſitionibus viam recta in reſtauratiõe ſui: z strictura ſui: intelligẽ ḡ. ¶ Virga autem viri quando frangitur. Accipe gutur anſeris: z intromitte virgam in ipso. deinde pone ſuper ipsum involutionem ex panno: z involuat z dimittatur tribus diebus: aut circiter eos: z ſanabit ſi deus voluerit.

¶ De restauratione fracture oſſium quando eſt cum vulnere.

CAP. XX.

Nouienĩ ei cui accidit fractura cum vulnere. Precipue ſi eſt magnum ſicut os coxe aut adiutoꝝ: aut ſimile illi: vt ꝓperes z ſlebotomes ipsum ſtatim. Si attẽtantur tibi conditiones ſlebotomie ſicut prꝫmiſimus. ¶ Os ſi vulnus effluit ſanguinem: tunc oportet vt ꝓperes ad abſciſionem eius. ita vt vulneries ſuper ipsum ꝛegi tritus: z ſi non eſt tibi prꝫſens aliud. Deinde incipe restaurare fracturas: z illo eodem die. z non poſtponas illud ſi non accidit apoſtema. Si vero accidit apoſtema calidum: tunc dimitte restaurationem eius vſq; ad diem nonum donec ſedeatur apoſtema. Et nõ appropiques eĩ in die tertio z quarto omni; no. nam tu faceres ei accidere accidentia mala. Si autẽ os fractum eſt eminens ſuper cutem detectum. tũc oportet vt coneris reducere ipsum z equare ipsum manibus tuis cũ facilitate z extensione parua. Si autẽ; non preparatur extenſio eius: z ipsius equatio manibus tuis: tũc reduc ipsum cum iſto instrumento: z eſt instrumentum qõ fit ex ferro cuius longitudo eſt quantitas ſeptẽ digitorum aut octo: z eius latitudo eſt ſcõm quantitatẽ vulneris. Et propter illud neceſſe eſt medico: vt accipiat ex eis tria aut quatuoꝝ ſcõm quantitates qua indiget ad illud ex curatione in omni ſpecie fracture. Et ſit rotundã z ſit in eo groſſitudo parua: vt non duplicetur apud compreſſionem ſuper ipsũ in hora operationis: z ſit acute extremitatis. cui ſit margo in extremitatibus ſuis. Et ſit ſuperius eius ad groſſitudinem ex medietate eius vſque ad inferiora. Et hec eſt forma eius.

Et nominaꝝ grece labzem volentes atholaten. id eſt plãtam paruaꝝ. Quare oportet vt ponatur extremitas eius acuta curuata ſuper extremitatem oſſis eminentie: z impelle ipsum cum eo vice vna: donec quando redit os et equatur quadam equatione. Conare ergo equare extremitates fracture adinuicẽz. ¶ Os ſi extremitas eius fracta eſt ſubtilis: z non accipit eam inſtrumentus acceptione bona: Tunc oportet vt incidas extremitatem illius oſſis donec inſtrumentũ poteſtatem habeat eius. Si vero non potes reducere eos cũ eo qõ narrauimus omnino: Tunc incide ipsum cum eo qõ conuenit ei e incisorꝫ que diximus: aut ferra ipsum cũ vna ſerrarum quoꝝcunq; modo poſſibile eſt tibi.

Deide rade illud qõ remanet in oſſe ex aſperitate z cortĩb⁹ minutis. Cuꝫ ḡ reducũ eos z iuenis in firm⁹ poſt reductionẽ eius doloꝛ vehementẽ ledentẽ. Tũc ſcias q; os non redit ad locũ ſuũ naturalem. Fac ergo illud. Tamtu confers infirmo inuamentum magnum cum completur reſtauratio tua quã facis oſſi. Tũc ſubmerge pannũ in vino ſtiptico nigro. Et propue ſi eſt in eſtate: z non ponas ſuper vulnus cerotum: neq; aliquid in quo ſit oleũ vt non faciat accidere in ipso putredinẽ z corruptionẽ. Deinde adminiſtra astellas in hora complemẽti tui a reſtauratione oſſis. Et dimitte vulnus detectum: ita vt incidas cum forficibus fozamẽ in involutionibus ſecundũ quantitatem vulneris. Et caue omni cautela ne ſtringas vulnus cum fractura. Multotiens enim fecerunt iſtud ſtolidi medici. Et fecerunt accidere ſuper infirmos ſuos aut mortem aut corodentem: aut zuchem. id eſt ſanies. Et ſit ſtrictura tua mollis lenis diuerſa ſtricture fracturarum reliquarum. ¶ Os ſi vulnus eſt maluꝫ aut eſt vulnus magnum z times ſuper ipsum quedã accidentia mala que narrauimus: z inuenis dolorem in loco ſuſpenſuꝫ: Tunc non oportet vt ponas ſuper ipsum astellas. Et facis involutiones ex pannis duris in loco astellarũ: z ſtringe ipsum cum eis. Cum autem eſt poſt diem vnum aut dies duos: et vides vulnus iam incipere vt in eo generetur pus: tunc aufer deſuper ipsum pannum quem poſuiſti ſuper ipsum cum vino. Deinde adminiſtra licinia: et vngnenta cum quibus de conſuetudine noſtra eſt vt medicemur vulnera: ſicut vngnentum tetrafarmacon: et ſimilia illi. Et conuenit tibi vt ſoluas ligamentum. Et conſidera vulnus in omni die mane et veſpere: donec conſolidetur et ſanetur. Et oportet vt preparetur

membrũ taliter vt currat ex eo pus ad inferiora cũ facilitate. ¶ Os si pereuit vulneri dies multi: z nõ consolidatur neq abscindit pus ab eo. Cũ scias q illic sint fragie ossis parta. Quare ops vt iquiras vulnus cum tẽta. Qd vero ex illis aliatagie sint separata remoue ea z extrahe ipsa. Et que ex eis sunt nõ separata: z pungit mẽbrũ: z faciunt accidere dolores. Conare incidere ea z auferre ea omni modo quo possibile è tibi illud. ¶ Os si accidat vulneri suchẽ: aut exiletenẽ: estiomen: aut spẽs alia corruptiõs z putrefactiõs. Cunc ops vt opponas vnicuiq; ex eis cum eo qõ cõuenit ei ex curationẽ cuius precessit narratio in capitulo suo. Et ex eo in quo os vt stet sermo meus: z cui facias pstentem mentẽ tuam quando frangit os: z eminet super mẽbrum sicut os coxe: z adiutoriũ: z similia eis ex mẽbris magnis: z vt nõ psumas attractionẽ eius. Multotiens enis accidit ex illo modo: immo dimittes ipsum donec putrefiat. Fortasse enis cadet per se post viginti dies: aut triginta. Cũ q cura vulnus si videt tibi: z si non dimitte ipsum.

¶ De curatõe nodatiõs i vestigio fracture. CA. XXXI.

Multotiẽs accidit hnodatio i vestigio sanationis fracture. pcipue que est ppe iuncturas: z fe datur: ex ea figura mẽbri. Et fortasse prohibet mẽbrum abopatione sua naturali. Considera ergo tunc si nodatio est recens: administra in ea medicinas que sticpticatae: habẽt: sicut aloes z oliba nus: z myrra: z arcocolla: z acacia: z similia eis. Ita vt accipias ex istis quasdam: aut omnes eas: z confice eas cũ vino sticpticõ: aut cum albumine ouium aut cum aceto: z pone eas super nodationẽ in stupa: z stringe eas super ipsas strictura bona. Et dimitte strictura: nec solutas eas diebus multis. deinde solue eam: z itera aliam donec remoueatur nodatio. Aut stringe super ipsam laminã plumbi decenter. plumbo enis est ppietas remouẽdi omne qõ timetur ex mẽbris. ¶ Si autẽ nodatio iam in lapidẽ conuersa est: z stricta est. z festine prouocat necessitas ad auferẽdum eam. Cunc finde super eam ex superiori parte eius: z incide superfluitatem eminentẽ: aut rade eam cum quibusdã rasoys donec remoueatur: z cura ipsam donec sanetur.

¶ De curatione quãdo restaurat z remanet mẽbrus post illud subtile nõ fm nãm suam. CAP. XXII.

Quando restaurat fractura ossis: z remanet mẽbrũ post illud subtile debile: tunc non fit illud nisi ppter causas multas. Quarũ vna est multitudo solutionis ligamenti: z ligationis eius nõ fm qõ oportet: aut ppter suspfluitatẽ stricture ligamentorũ donec, phibeatur nutrimentum currere ad membrũ: aut ppter multitudinem embrocationis superflue in non sua boza. aut ppter pauca tem sanguinis in corpore infirmi: z debilitatem eius. Et curatio illius est cibare infirmum: z tenerum facere corpus eius donec multiplicetur sanguis in eo. z administra balneum. Et introinitte gaudium: z letiam super eum. Deinde pone picem super membrum: vt attrahat pij ad ipsum nutrimentũ multum. z assidiuet embrocationes: deat ad figuram suam naturalem.

¶ De curatione ossium fractuarum quando restaurant tortuose. CAP. XXIII.

Quando accidit membro ias restaurato post sanationem eius tortuositas: z eminentia ossi fracto: aut nodatio: z fedatur per illũ fozma mẽbri. Verumtamen membrum non prohibetur ab operatione sua naturali. Tũc nõ oportet vt recipias sermonem eius qui existimat vt frangatur membrũ denuo. Et iam fuerunt multi stolidorum medicorũ: z restauratozum: qui fecerunt illud in terra nostra. Et hec quidem operatio est vituperabilis valde perducens ad mortem vel timorem magnum parum cuius est mortale. Verum si claudicatio z nodatio sunt recentes. tunc oportet vt embrocetur cum aqua tepida in qua decocte sint herbe mollificantes sicut folia altee: z radix eius: z mellilotum: z illis similia. Et fiat ei emplastrũ cuẽ emplastro mollificatio: sicut dyachilon decenter factum: aut sumatur mucillago radicis altee: z concutiatur cum adipe gallinẽ: aut oleo sisamino. Et emplastretur cum eo: aut sumantur ficus pingues: z teratur cum fimo columbino: z similibus eis que nominantur ex medicinis diminuentes consolidationem. Et quãdoq; soluitur nodatio cum fricatione assidua antiqua z leni que fit cum manibus humidis: z administretur motus membri ad omnẽ partem in hozis omnibus. Si autem tortuositas sam antecessit. z fortis facta est. z contiefa est in lapidem: z prouocata est necessitas ad curationẽ eius cum ferro. Tunc oportet vt secetur superius eius: z soluat continuatio ossis: z incidat qõ superfluit z reductione aut osse cus incisoys subtilibus: z administret facilitas in illo cum sollicitudine z studio.

¶ De sermone in dislocatione. CAP. XXIIII.

Dislocatio est exitus alicuius iuncturam a loco suo. Quare prohibetur a motu suo: z fedatur figura membri. Et facit accidere super infirmum dolores z lesiones vehementes.

Quando ergo accidit alicui dislocatio. tunc oportet festinare ad restaurationẽ eius: neq; tardet eam omnino. Nam si tardatur aposternatur locus: z fortasse cum eo reductio dislocationis. Propter illud ergo non oportet vt moueatur neq; extendatur in boza aposternationis eius. quoniam multotiens facit accidere spasmus z dolores ledentes. Verũ quando accidit illud. tũc oportet vt properes ad flebotomias infirmi. deinde dimittatur donec quiescat aposterna. Deinde embrocet mẽbrũ cum aqua calida z oleo. deinde reducatur cus facilitate. Et curetur omne mẽbrũ cum eo cuius remeoratio venier in loco suo. Ego quidẽ iam ordinaui capitula dislocationis: z tias fm qõ precessit in fractura a superiori parte corporis vsq; ad inferiorem eius.

¶ De cura dislocatõis mãdibule iferioris. CA. XXV.

Ratus dislocatur due mandibule nisi raro. Et dislocatio ambarum fit secundũ vnum duorum modorum. Aut enim remouẽtur a locis suis remotione parua: z mollificatur parumper. Aut dislocantur dislocatione integra cõpleta donec mollificẽtur ad partem pectoris. Donec curat salua infirmi: z non possit tenere eas neq; possit claudere os suum. z inuoluiatur lingua eius cum sermone. Quando autem dislocatio eius est parua: tunc redit in pluribus dispositionibus per se cum paucitate. Si vero est dislocatio completa integra: tunc oportet vt administret reductio eius velociter: z non tardetur penitus: z est vt teneat minister caput infirmi: z intromittat medicus pollicem manus sue vnius in radicẽ mandibule dislocationis inter os eius si dislocatio est a parte vna. Aut intromittat duos pollices suos simul: si dislocatio est a duabus partibus z reliqui digiti manuus eius sint extra quibus equet. Et precipe in firmo vt mundificet mandibulas suas: z absoluat eas ad mandũdum ad omnem partem. Et medicus equet mandibulam. z impellat mãdibulã donec redeat ad locũ suũ. ¶ Os si difficilis sit re-

ductio eius ꝓcipue si sint ambe mãdibule simul: tũc administra vaporationē cũ aqua calsa: z oleo donec fiat facilis reductio ambarũ: neq; tardes reductionēs ambarum oino sic diximus. Cũ ḡ redeũt z equanꝫ z claudit os infirmi: nõ mollificant: tũc pone sup eas pulluillos panno: z cũ ceroto qõ sit factũ et cera: z oleo rosa. Deide ligẽt eas facilitate: z ligatũ ꝑ ꝓmis mollib⁹. Et sit somnus infirmi super dorsus suũ: z caput eius sit stans inter duo puluinaria vt nõ mouear ipin ad dextra: z sinistra: neq; conetur vel togat masticare aliqd: imo ponat cib⁹ eius forbitio lenis doec qi remouent doloes: z nodat mãdibula: tũc cõme dat qõ vult: z admittet illud cũ facilitate. Non laboret sup operationē oris sui apud comestionem: z potus: z oscitationē donec nodet mãdibula: z sanet. Et si difficilis fuerit reductio dicuntur mãdibulari qũ disloca: in hora aliqua: z nõ cõuertunt mãdibulari qũ disloca: tũc nimtoties accidunt in febres: z soda assidua: z fortasse solut venter infirmi: z fortasse vomit coleram purã. Cũ ḡ vides illud: tunc scias q̃ ẽpditio: z multoties mozir ille cui accidit illõ in 7. diebꝫ.

¶ De reductione dislocationis furcule z extremitatis humeri. CAP. XXVI.

Vrcula qdem nõ dislocat ex latere intrinseco ꝑpter cõtinuationẽ suã cũ pectore: z dislocatur qñq; ad exterius: z declarat illud sensui: z restauratio eẽ est vt iaceat ifirmus sup dorsum suũ: z extẽdat brachia sua. Deide coarta locũ cũ palma tua coartatione fortiꝰ ad ipsa redibit. Deide pone sup ipsas emplꝰ: z puluillos: z frige eã. Extremitates vo eẽ? que sequunt cubitũ z cõtinuant cũ eo: nõ dislocant nisi raro. Et si dislocat die aliquo: tũc ops vt reducat z equetur fm q̃ diximus: z qõ ꝑparat tibi. Deide pone sup ipas emplꝰ: z puluillos z strictura. Et ꝓcipe ifirmo adherere tranqllitati z quieti donec sanet. Et cũ hac ad̃ curatione reducũt extremitas humeri qñ separẽ etiã a loco suo.

¶ De reductiõe dislocatiõis humeri. CA. XXVII.

Scias q̃ humerus nõ dislocat: nisi fm tres modos. Quoꝝ vnus est vt dislocet ad partẽ titillici ad iferiora: ĩcõs est vt dislocet ad partẽ pectoris. Et fortasse dislocat ad supiora ꝑ partẽ humeri: z illud fit raro. Et non dislocat ad posteriora ꝑter spatulã. Et non dislocat ad anteriora ꝑter nertuos. Et plurimus gẽ dislocat z egreditur ad inferiora ipsus titillicũ: ꝓcipue in illis quoꝝ carnes sunt pauce: qñ egredit in eis velociter z ingredit velociter. Sn illis aũt quoꝝ carnes sunt multe: est ẽ contrario illius. Sq; egredit cũ difficultate z ingredit cũ difficultate. Et fortasse accidit q̃ buidam boibus ꝓcussio aut casus: z apostemat̃ humerus apãte calor: z putatur ꝑter illud q; iam dislocat⁹ est. Ops q̃ vt ꝓperiaris illud donec stes sup certitudinẽ eius: z tunc ꝓcedas in curatione eius: z cognosciũ dislocatio qñ est ad inferiora versus titillicũ: vt distinguas inter humerũ dislocatũ z humerũ sanum. Tã tu inuenis inter eos diuersitatẽ manifestã: z inuenis in capite humeri cõtauitatẽ z sub titillico apõ tactũ caput humeri q̃ ipsꝰ est ouus: z nõ pot ifirmus reducere manũ ad aurẽ suã: neq; mouere eã oibus motib⁹. z sit̃ si dislocat̃ versus pectus aut ad sursu: tũc iuenis manifestũ tactũ neq; occultatur. Et bui⁹ gdem dislocationis sit facilis reductio qñ est recens aut infirmus est puer: z reductio eiꝰ est vt eleuet minister manũ suã ad supiora. Deinde pone tu polices tuos sub titillico eius. z eleua iuncturam cũ fortitudine ad sursum ad locũ suum. et minister eleuet manũ suam: z extendat eam ad sursum. Deinde ponat eam inferius: ipse enim redit velociter. Si aũt non redit ꝑ illud q̃ diximus: et sunt a ꝓcipio quo accidit dislocatio dies multi: tunc ops vt balneet ifirmus in aqua calida z administret embrocatio quę mollificat: z lenit: sic decoquant radi. altee z fenugreci: z mellitũ in aqua z administret. Deinde refripinet infirmus sup dorsum suũ: z ponat sub titillico eius spera et lana que sit equalis inter lenitates z stricturam. Deinde ponat medicus calcaneũ suũ sup speras z eleuet caput humeri cũ virtute: z attrahat manus infirmi ad inferiora. Et minister alius teneat caput infirmi vt non moueatur ad inferiora: ipse nãq; redit statim. Et si vis reducere eũ fm modũ hunc: z est vt facias esse presentem viru qui est longior infirmo: z stet a parte lateris z intromittat humerũ suũ sub titillico infirmi: z eleuet titillicũ eius ad superiora donec sit infirmus suspensus in aere. Et minister alius trahat manũ infirmi ad inferiora ventris eius. Si aũt infirmus est lenis: tunc ops vt suspendat eũ eo aliqd̃ aliud vt grauet ipm: nã redit dislocatio statim.

¶ Et reducũt etiã fm modus alium: z est vt figat in terra lignum longũ cuius caput sit rotundum figura: sicut manica mortarij. qõ non sit grossus neq; tabulat̃. Deinde ponatur sub infirmo postq; ponunt sup caput ligni pannes: z infirmus sit stans ꝑ longitudinẽ ligni. Deinde extendatur corpus eius ab altera parte cum fortitudine: nam iuncturã reducũt ad locũ suum cum velocitate.

¶ Et si difficilis sit eẽ? reductio per omnia que diximus: tunc vtere bac curã: et vt accipias lignũ cuius longitudo sit q̃titas duoꝝ brachioũ z eius latitudo q̃titas quatuoꝝ digitoꝝ: z grossitudo eius quãtitas duoꝝ digitoꝝ cui sit caput rotũdum: vt alleuiet introitus eius in pfundum titillici fm hanc formam.

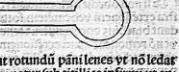

Deinde ligẽt sup caput rotundũ pãni lenes vt nõ ledat lignũ ifirmus. Deinde ponatur sub titillico infirmi vt extendatur manus aut brachium sup lignũ vsq; ad inferiora: z ligetur lignum sup adiutoriũ z brachium z extremitatem manus. Deinde ponatur brachiũ sup gradum scale per latitudinem: z reducũt manus ad inferiora: z dimittatur reliquus corpus suspensum a parte altera. Sunctura enim ingredit statim. Cum ḡ completur introitus eius fm quẽcunq; modũ possibile est: tunc ops q̃ ponas sub titillico spera equalis quãtitatis ꝑ lana. Deinde pone emplastrũ ꝑparatum ex puluere molendini cum oliba no: z albumine oui super humerũ totum sicut reuoluitur desuper. Deinde stringe sub titillico strictura decẽti: z reuoluatur ligamentum sup emplastrũ desuper: z anne ctatur manus eius ad collum ipsius: z dimittat neq; moueatur manus eius septem diebus: z ops vt ponat cibus infirmi paucis donec confortet membra: quoniam est velocius ad sanationes eius. Deinde ponat amplioꝰ post septem dies: aut quinque z exerciteturcum motu. Si ergo firmatur z non mollificatur: tunc iam sanatus est.

¶ Si vero iunctura dislocatur multotiens, ꝑter humiditatem que accidit ei: aut ꝑter causas aliam: tunc oportet vt administret in ea cauterium cum tribus foraminibus fm q̃ ꝓmissus est in capitulo de cauterio. Et si fiat bocũ z soluat ligamentus post septem dies: z nõ ꝓfirmetur iunctura z reducat̃ emplastrũ z strictura super ipsum aliquotiens: z non firmetur z cadat: z non posset eleuare ipm ad supiora: tunc scias q̃ nerui eius qui sunt ad caput humeri iam incisi sunt aut extensi aut mollificati. z scias

q̃ iuncturam nunq̃ figetur in loco suo.

¶ Dislocationis aũt que fit versus pectus ꝛ mammillam aut ad posteriora reducto sit cum impulsione ꝛ extensione cũ manibus: donec redeat: ad ministrẽ in ea reliqua structura ꝛ cura donec sanet. Cũ si accidat post sanationẽ gravitas in membro: ꝛ tarditas in motu eius: tũc vtatur infirmus balneo multotiens donec leniatur illa gravitas ꝛ redeat ad naturam eius primam.

¶ De curatione dislocationis cubiti. CA. XXVIII.

Cias q̃ iunctura cubiti dislocatur cum difficultate: ꝛ simil: redit cum difficultate etiam: ꝛ ipsa quidẽ dislocatur ad omnes partes ꝛ precipue ad anteriorem: aut ad posteriorem: ꝛ ei⁹ dislocatio non occultatur tibi: quoniam est cadens sub visu: ꝛ sub tactu fm quãcunq̃ figuram dislocetur. Et quãdo coniungis cubitum dislocatum cum sano declaratur tibi illud manifeste: concauatur enim iunctura: ꝛ non pot̃ duplicare brachius: neq̃ tangere cum eo humerum suum. Et oportet vt pperes ꝛ reducas dislocationem statim anteq̃ accidat ei apostema calidum. Nam si accidit ei apostema calũ difficilis fit ei⁹ reductio. Et fortasse non sanatur omnino: ꝓcipue quando est ad posteriora: est enim deterior omnib⁹ spẽbus dislocatiõs: ꝛ vehementiores poloris eis. Et multotiens descendit cũ ea nuos: ꝛ restauratio eius quãdo est ꝛ eis que possibile est reducere: est vt extẽdatur manus eius: cum duabus manibus ꝛ brachium eius sit expansus: ꝛ manus medici sint supra cubitum ꝛ sub eo: ꝛ ipe impellat iuncturam cũ pollicibus manuum suarũ simul: aut cũ radice palme sue donec redeat ad locum suũ. Aut vero dislocatio est ad anteriora: tunc redit in vt duplicet manũ cũ manu sua donec percutiat cũ radice palme sue cubitum qui est.

¶ Qs fi non obedit dislocatio ad reductionẽ tunc admini stra extẽsionem vehemẽtem fortem valde: ꝛ est vt extẽdant brachius duo ministri: ꝛ tenent ips duo ministri etiã vt nõ remoueat apud extẽsionem. Deinde reuolua brachium ad oẽm partem postq̃ inuolutur sup manũ eius pannus duplatus longus aut ligamẽtum latũ. Et quando tangit medicus manu sua iuncturam: inungat ipsam cũ oleo vt sit illud ex eis q̃ adiuuãt in lubricitate iunctur̃e cum facilitate. Deinde impellat iuncturas impulsione vehemẽti donec redeat. ꝛ post reductionem eius oportet vt ponatur sup ipsam emplm in quo sit stipticitas ꝛ exicatio cũ albugine ouꝝ: ꝛ strigatur strictura decenti. Et suspendatur brachius ꝛ collo infirmi: ꝛ dimitte diebus aliquot. Deinde soluat. Si q̃ firmatur iuncura in loco suo: tunc solue ligamẽtũ ab ea: ꝛ dimitte ipsã. Et si vides iuncturã non bene strinꝛ: tunc itera emplm ꝛ ligamẽtum: ꝛ dimitte ipsam diebus aliquot donec stringat. Deinde solue ipsam. Si aũt accidit ei ꝛ gravitas post reductionẽ iuncture: ꝛ dispositio fit in motu: tunc admistra bunc rationẽ in balneatione ꝛ fricatione subtile: ꝛ compectionẽ donec lintiat: aut pone sup iuncturas liiati. i. natẽ arietis pinguẽ. Deinde ligef: ꝛ dimitte ipsam sup eã die ꝛ nocte. Deinde aufer eã ꝛ ponimitte ipsã in balneũ. Cũ q̃ sudat tunc fricatur̃ fricatione tempata. Deide itera sup ipsã ligatiꝛ vice vna ꝛ secũda ꝛ tertia cus introitu balnei donec leniatur. Et si vis pone sup ipsã ꝛ fercus vaccinũ humidus calefactũ cũ butyro ꝛ stringe sup ipm fac illud aliquotiẽs: ipsa nãq̃ leniẽ: ꝛ redit ad dispõem suam.

¶ De curatiõe dislocatiõis ad mabasem. CA. XXIX.

Abasse manus: multotiens dislocatur. i. iuncture que est inter brachium ꝛ manum: ꝛ reductio dislocationis eius est facilis. Econtrario reliqrum iuncturarũ. Verum tamen oportet vt velocitas fit in reductione dislocationis eius in hora in qua dislocat. anteq̃ apostemetur locus: aut accidat in eo apostema calm. Et reductio dislocationis in eo est vt ponas mabassemẽ manus ifirme super tabulam: ꝛ extẽdat minister manum eius: ꝛ ponat medicus palmas suam super eminentiam iuncture: ꝛ impellat eã donec redeat. Verũ tamen oportet vt cõsideretur si palma iam recesit ad vẽtrem manus: tunc ponat infirmus dorsum manus sue super tabulam apud extẽsionem ꝛ reductionẽs: ꝛ si dislocatio est pcedens ad dorsus manus: tũc fit positio man⁹ ei⁹ intrinsece super tabulam. i. interior pars manus eius sup tabulas ponatur vt cadat manus medici super ipsas eminentiam iuncture. Si q̃ redit ftaris bonii est: ꝛ si non: tũc stringe eam cum emplastro sedante apostema: ꝛ dimitte ipsum neq; iteres illud. Nam si nõ toleratneq; potes super reductionem eius: postq̃ pcetereunt ei dies: Verum tamẽ iuncura remanet fm rotuositatem suam: ꝛ nõ nocet infirmo aliquid: nisi q̃ ꝛ nervi sunt abscissi aut arrisi. Non est ergo ingenius in curnis vt stringat cum cauterio, pe casum eius. Et fortasse non confert illud aliquid: cum ergo non redit ad statũ suũ amẽsse: tunc pone super ipsum emplastrum q̃ nõ narrauimus. Deinde stringat: ꝛ dimittatur q̃nque diebus: postea soluatur: ꝛ dimittat: ꝛ exercitet manus. Si aũt pniatur motus eius: ꝛ accidat in ea aliqd grauitatis: tunc leni eam cus aqua calefacta: ꝛ fricatione aliquotiens donec leniatur.

¶ De curatione dislocationis digitoꝝ. CAP. XXX.

Vando dislocatur ex eis digitus ad omnem partem vel ex eis digitus ad dorsum palme: aut ventrem eius: tunc extende digitũ ꝛ impelle dislocationẽ pollicib⁹ tuis donec redeat. Deinde sustenta caput digiti ꝛ suspende ipm versus partem ad quã dislocatur: ꝛ dimitte ipsum duob⁹ diebus. Deinde suspende eus ꝛ extende ipm donec equetur rectus in illo die suo. Cum ergo fuerit nor: liga ipm fm narrationem ipsam: ꝛ non cesses soluere ipsum in diebus exerce eum cum motu: ꝛ liga ipsũ in nocte. fac illud diebus aliquot donec stringatur: ꝛ simil: fac cum eo si dislocatur ad ventrem manus: ꝛ liga eum ad partem ipsam: ꝛ fac cum eo operationem tuam pniam donec saneturet sil̃ fac cũ eo qd dislocatur ad reliquas partes.

¶ De curatiõe dislocatiõis spõdilii dorsi. CA. XXXI.

Vando accidit alicui spondilii dorsi aut collis dislocatio completa: aut remouentur spondiles multe a loco suo: tunc non est in ea curatio quoniam mors properat infirmo. Et signum illius est q̃ egritio infirmi egreditur absq; voluntate neq; potest tenere eas: ꝛ multotiens mollificatur ex eo quedas membra eius: aut duo crura eius: aut duo brachia ipsius: aut vnum eorum: aut remouetur spondilis vna de loco suo. Multotiens enis remouetur: quod multotiens fit remotio earum ad quatuor partes. Illa ergo que remouet ad posteriora nominatur gibbositas. Curatio vero eius est vt ꝛsideres: tunc si gibbositas accidit a pueritia: tunc non est in ea curatio: neq; ex ea est sanatio omnino: In illa autẽ que accidit a casu: aut percussione: aut similibus illis: iam diximus antiqui modos curationis sermone prolixo. Cui⁹ plurimus non redit cum proficuo. Ego vero iam abbreuiani ex illo cuius parum excusat a multo eius ex propinquitate mea ad intentionẽ: ꝛ expositione mea qua exposui illud: ꝛ formaui instrumentum eius diuersio modo ab eo quo ostenderunt illud: ꝛ exposuerunt ipsum. Dico q̃ ꝛ in gibbositate que accidit ab anteriori parte non est ingenius neq; fa-

natio ex ea. Et similr in illa que fit ad duo latera etiam: ꝛ
non curatur ex eis nisi illa que accidit in dorso ppaie: cuꝫ
eo qꝫ ego narro: ꝛ vt extēdatur firmus sup faciē suaꝫ
super podium equale ppe parietem: ꝛ expandatur sub eo
strametum humidum: vt non ledatur pectus eius. Deinde
ponatur lignum rectum figuꝫ in fouea in terra in ex-
tremitate pedꝫ circiter caput eius. Et lignum aliud circi
ter pedes eius in extremitate altera pedꝫ: ꝛ minister te-
near ligum ꝛ sit non firmatū in fouea. Et minister alter
teneat alterum fm illam formam. Deinde inuolue super
caput infirmi. Et sub utrilicis eius ligamētis lene firmi:
ꝛ extende extremitatē ligamenti ad ligni qꝫ est apud ca
put eius: ꝛ liga ipm in eo. Deinde stringe ligamētum aliū
supra anchas eius: ꝛ supra genua ipsi: ꝛ apud cauillas eī:
Deinde aggrega ligamēta omnia: ꝛ liga ea in ligno altero
qꝫ est apud pedes eius. Deinde extēdat omnis minister
ad partem ligni ligamētum: ꝛ non remoueant duo ligna
ꝛ locis suis in quibus sunt fixa. Ut ita mēa non sint fir-
mata sicut diximus. Et medicus ponat palmas suas sup
spondilem cum fortitudine donec redeat: aut ponat sup
eam tabulam. Deinde annectat super tabulā pedes suos
donec redeat. Si aūt non redit per hanc curationem: tuc
accipe tabulam cuius longitudo sit circiter tria brachia.
Et caua in pariete de quo diximus qꝫ est ppe infirmū lo
cum in quem ingrediatur extremitas tabule. Deinde po
ne mediuꝫ tabule super spondilem. Et ponat pedes suos
medicus super extremitatem alterā. Et stringat bene do
nec coartetur spondilis: ꝛ redeat ad locum suum. ¶ De-
inde si vis operare cum turno qꝫ inuoluitur cum manu
tua: ꝛ est vt figas in terrā apud caput ifirmi in postremo
podij duo ligna quoꝝ longitudo sit brachij vnius: ꝛ apud
caput eius in postremo podij duo ligna. Et sit longitudo
que est inter omne lignū palmus vnus: ꝛ iam factum est
in omni loco foramen in quo currit turnū: ꝛ firmet lignū
omne in terra multuꝫ ne moueat oīno. Et intromittatur
lignum rotundum: ꝛ est tornū in quo reuoluit ligamētū
in duobus foraminibus duoꝝ lignoꝝ. Et in extremitate
eius est foramen in quo firmat lignū cuius longitudo est
palmus cuꝫ eo qꝫ reuoluitur: ꝛ in duobus lignis alijs: est
similr illius. Deinde stringe ligamēta que stringsti in pe
ctore infirmi torno qꝫ est apud caput eius. Et ligamēta
que stringsti in cruribus eius in torno qꝫ est apud pedes
eius. Deide stet apud omne tornū minister qui toꝫqueat
manum suam cum licinio cum quo reuoluitur tornum: ꝛ
medicus equet spōdilē fm q diximus. Et est forma torni;

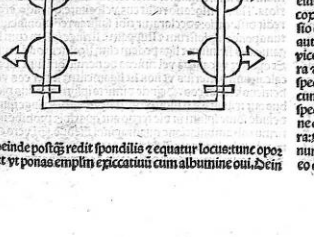

Deinde postq redit spondilis ꝛ equatur locus: tunc opo-
tet vt ponas emplin exicatiuū cum albumine oui. Dein
de stuppam postea pone supra emplin astellam ꝛ tabu-
la cuius latitudo sit triū digitoꝝ: aut circiter eos. Et lon-
gitudo eius quātitas que capiat locum gibbositatis: ꝛ su-
per partem spondilis lane. Deinde ligetur cū ligamento:
qꝫ diximus. Et ratur infirmus nutrimēto subtili donec
sanetur. Qꝫ si remaneat quiddā eminentie in loco in fine
sanationis: tunc oportet vt administrētur medicine que
mollificant ꝛ leniunt cū administratione tabule quā nar
rauimus tempore longo. Et iam administratur in illo la-
mina plumbi. Et qsiq; accidit eminētia in postremo spon
dilis: doſſi: ꝛ putatur per eas dislocatio: ꝛ est illud os qꝫ
iam eminet. Ut ara non ops vt presumptio fiat ei cū bac
medicina: fortasse enim accidere faciet mortem.

¶ De curatione anche dislocate. CAP. XXXII.

Sias q iuncture anche: ꝛ iuncture humeri: nō
accidit nisi dislocatio triū: neq; accidit eis qꝫ
accidit reliquis iūcturis ex remotione partia-
ꝛ concauitate. Et iuncture quidem anche dis-
locatur fm quattuoꝝ partes. Qꝫ est qꝫ dislo-
catur ad anteriora ꝛ ad posteriora. Et plurimū qdē dislo
catur ad interiora: ꝛ parum dislocatur ad anteriora: ꝛ ad
posteriora. Et curatio dislocationis eius ad interiora est:
qꝫ qñ tu coniungis crus infirmi sanum cum infirmo: est
longius: ꝛ est genu eius eminens plusq; fanī: ꝛ non pōt in-
firmus duplicare pedē suꝫ apud inguen: ꝛ est locus qui
fegtur inguen apostematus apostemate calido: ppter ea
q caput coxe iam peruenit illic. Et signum eius cui acci
dit dislocatio ad exterioꝝ est q̃ sunt accidētia eius con-
traria istis accidētibus. Et signū eius cui accidit dislocā-
tio ad anteriora: est qꝫ expandit crus sanū fm coplemen-
tum: verumtamē non duplicat ipm absq; dolore qui est
in genu: ꝛ si conatur ad ambulandus non pōt super illud
ad anteriora: ꝛ retinetur vna eius ꝛ apostemat inguen
eius: ꝛ apud ambulationem est calcatio eius super calca-
neum. Et signuꝫ eius cui accidit dislocatio ad posteriora
est vt non expandat genu neq; possit duplicare ipm añq;
duplicet inguen: ꝛ est crus eius etiā bꝛeuius altero. Et in-
guen est mollificatum ꝛ est caput coxe apud locum ily.
¶ Reductio vo buius dislocationis specierum est vt cō-
sideres tunc si dislocatio est vetusta que iam antiquatur
cū babēte ipsam. Deinde tu administres reductones eī*
ꝛ remanet fm dispōnem suam: tunc non est in ea curatio
omnino. Non ergo oportet vt presumptio fiat ei penitus
in illo aūt cuius dislocatio est recens: ꝛ est ex vna sperum
quatuoꝝ dislocationis: tunc ppiera ad hoc vt voluas iun-
cturam: ꝛ extendas ipsas ad interioꝝ ꝛ ad exterioꝝ: ꝛ mo
neas eam dextra ꝛ sinistra: fortasse enim redit: ꝛ non indē
get alia cura. ¶ Si aūt non redit hoc modo: tunc ops vt
prepares ministrū fortē: ꝛ extēdat crus eius ab inferiori
parte: aut cū manibus suis: aut cū ligamēto qꝫ ligetur sū-
per crus eius supra genu: ꝛ minister alius extēdat manus
eius desuper ita vt intromittat manus suas sub utrilicis
eius. Deinde stringat cum ligamento leni super radicem
coxe: ꝛ teneat extremitatem ligamētī alterius. Et sit extē-
sio eius aut ab anteriori parte inguinis ad parte furcule:
aut a posteriori ad partē doſſi. Et sit extensio eoꝝ ciuꝫ
vice vna donec eleuetur infirmus cum coxe suo a ter-
ra ꝛ remaneat pendens. Et hec enim spēs extensionis est
species cōmunis sperum quatuoꝝ. Si q̃ redit dislocatio
cum eo qꝫ diximus est bonus: ꝛ si non: tunc necesse est oī
speciei illud qꝫ dicam de curatione propria. In reductio-
ne quidem cius propria quando dislocatio est ad interio
ra: Oportet vt resupinetur infirmus super latus suum fa
num. Deinde ponat ligamentum super radicem coxe: in
eo quod est inter caput coxe, ꝛ locum qui est sub inguine

Deinde extende ligamentum ad sursum a parte inguinis ad altior em partem corporis ad partem furcule. Deinde accipiat minister alius fortis brachia eius: & minuat locum grossum corporis infirme: & extendat ad exterior a extensione vehementi. Iam enim redit ad locum suum: et hec species est facilioris reliquis specie⁹ curationis qua reducitur hoc membrum. Si autem excusatur super te: & non obedit tibi ad introitum cum hac specie curationis omnino: tunc oportet vt ligetur duo pedes infirmi simul cus ligamento forti leni super duos calcaneos: & sup duo genua: & sit lógitudo cuiusq; a corpore suo quátitatis quasi duo digitorum: & sit crus infirmum extensus plus altero quantitate duorum digitorum. Deinde suspédatur infirmus super caput lignicq; sit in dono: & sit longitudo eius a terra quantitas duorum brachiorum. Deinde precipe iuuenti fortiori vt muniat caput corporis suspendatur cum infirmo iuuentis alius: & impellat iuuenis alius muniens corpa cum fortitudine. nam iunctura redit ad locum suum cus velocitate. In reditione autem eius propria quando est dislocatio ad exteriora: oportet vt iaceat infirmus super podium fm q narrauimus in habente gibbositatem. Et stringatur ligamentum super crus eius infirmu propie. et super pectus eius. Deinde ponantur duo ligna vnum apud pedes eius: et alterum apud caput ipsius. Deide ponatur lignum additus in medio pod: figum bene super q̃ inuoluti sint panni humidi vt non ledat infirmum: vt sit lignum inter corpus eius: vt non attrahatur ad inferiora apud extensionem. Deinde extendat omnis minister ad partem suā: & medicus equet reductionem manu sua. Si ergo obedit ad reuersionem erit bonus: & si non: pone super ipsam tabulam a pieme ipsam sicut diximus in gibbositate equaliter. Verumtamen oportet vt iaceat infirmus super latus suum sanum. Et quãdo dislocatio est ad anteriora: tunc oportet vt extendatur crus infirmi velociter: & est fm hanc eãdem narrationem super podium: & ponat medicus palmam manus sue dextre super inguen infirmū. Deinde coartet ipsum cum manu altera: & cū illa coartatione pone ipsum extensum ad inferiora ad partem genu. Et si dislocatio est ad posteriora: tunc non oportet vt extendatur infirmus ad inferiora: & est eleuatus super terram: imo oportet vt sit positus super rem duram sicut oportet vt sit etiam si dislocatur ancha eius ad exteriora sicut illud quod diximus de acubitu eius super duas anchas: & est super faciem eius: & ligamēta extensa: fm q̃ diximus nuper. Et oportet vt administretur compressio cū tabula etiam super locum ad quem egreditur iunctura: cum completur reductio fm q̃ oportet. Et signum reditionis eius nō occultatur tibi: & est vt extendas duo crura infirmi: q̃ vides ea equalia: & infirmus stringit crus suum: & expandit ipsum absq; excusatione: tuc scias q; id redit membrum fm q̃ oportet: tunc cõiunge duas corpa: & pone emplā: & stringe cum inemarati. i. tota. Ita vt non moueatur ancha ad aliquā partiu: & adbereat infirmus quieti: tribus diebus aut quatuor. Deinde solue ligamentum: & emplā: & compara crus cum altero: tuc si vides ea equalia in statu: tunc scias q; dislocatio iam firmata est: absolue ergo infirmū ad ambulādū: & si vides aliqd mollificationis: tunc redi: & implastra illud: & stringe illud fm stricturam tuam primam: & dimitte illud etiā tribus diebus. Deide solue illud: & faciēs tardare in ambulatione sup vtrunq; aliquot die⁹ donec cõfortetur bene.

¶ De dislocationis genu. CA. XXXIII.

Genu dislocatur ꝑ tres modos. dislocatur ad exteriora: ad interiora: & ad sperioza: scilicet ad posteriora. Et non dislocatur ad anteriora: Et signum dislocationis eius est vt precipitas infirmo vt applicet crus suum ad coxam suam. Si autem non adberet cum corpa: tunc scias q; genu est dislocatus: & restauratio omnium modorum dislocationis eius est: vt facias sedere infirmum rectum: ita vt iam extendat crus suus: si potest super illud: & adberet dorsus tuū ad faciē eius: & pone pedē eius inter pedes tuos. Deide adbereat fac genu eius palmis tuis: & recta eas inter digitos tuos super genu eius. Deinde applica cus palma tua duo latera genu eius cum fortitudine. Et minister alius extendat pedem eius donec redeat genu ad locum suum. Et signum reditionis est vt adbereat crus cus corpa in lenitate non laborio. Deinde emplastra ipsum: & adberere fac crus cum corpa. Deinde liga ea simul cus vita tribus diebus aut quatuor. Deinde solue ea: & non vtatur infirmus ambulatione aliquot diebus donec sanetur. Si autem excusatur tibi reductio eius: tunc administra extensionem fortes cū ligamentis quousq; peccesit narratio in curatione anche donec redeat.

¶ De curatione dislocatiōis calcanei. CA. XXXIIII.

Alcaneus quandoq; remouet remotione parua: & quandoq; dislocatur fm complementū. Et dislocatio ei⁹ fit aut ad interioza aut ad exterioza. ¶ Et signus dislocationis eius est q̃ vides calcaneum inflatum procedentem ad partem ad quā dislocatur. Curatio autē remotionis eius est facilis reditionis: & est vt extendatur cum facilitate cum manibus: & equetur donec redeat. In curatione aūt eius quando dislocatur fm complementus, Oportet vt facias sedere infirmum rectum: & teneat ipsum minister fortis valde a posteriori parte dorsi eius in medio ipsius. Deinde tene tu cū manu tua dextra pedē eius a superiori parte eius: & cū manu tua sinistra ab inferiori parte pedis eius loco cauille. Deinde trahe pedem ad te cum manu tua dextra. Deinde cum sinistra duabus vicibus. Deinde extende cus sinistra: & impelle pectus pedis cū dextra versus crus absq; labore: fac illud bis sic narrauimus Deinde ipelle pectus pedis ad crus in vice tertia: & trahis cauillas. Si ergo redit in vice vna aut in duabus fm hunc modum & vides pedem equatus est bonum: & si nō: tunc itera operationem super ipsum: quoniam ipse redit. Si autem prohibetur tibi reductio eius cus q̃ vadat inter corpa eius: & tu iam inuoluisti super ipsum panniis vt non ledat infirmum. Deinde accipiat minister corpam eius: posea extendat minister alter pedem aut cum manibus suis: aut cum ligamento q̃ liget super collum pedis. Deinde extendat omnis minister contra extensionē comparis sui: & papillus sit stans inter duas corpa infirmi retinens eū vt nō attrahatur corpus eius ad iferioza apud extensionem. Deinde equet medicus dislocationē manibus suis: & minister alter teneat crus sanum ad inferioza. Nam dislocatio redit cus velocitate: quando ergo redit dislocatio: declaratur tibi sanitas reditionis eius: tunc pone emplastrum: & stuppam: & stringe ipsam cum ligamentis firmiter: & liga pedem cum ligamento ad crus. Et oportet vt cauteas vel timeas de nerusis qui sunt supra calcaneum posterius vt non sit ligamentus super eos vehemens: & ledat eos. Deinde dimitte ipsum duobus diebus aut tribus. Et si mollificatur ligamentū stringe ipm: deinde solue ipsum in die tertio aut quarto: & prohibe infirmus ab ambulatione quadraginta diebus. Si vero conatur ambulare ante illud spacius: non fit securitas quin dissoluatur super ipsum dislocatio & eorumpatur: & non

recipiat post illo curationē. Qd si accidat ei apa calm: tūc ops vt admistres in sedatione ei illo in quo pcessit narra tio nra i alio loco ex curatione: z breuiocatoēs doēc rēouear.

¶ De dislocatione digitorū pedis: z cura. CA. XXXV.

Portet vt equēt qd dislocat ex eis cū extētione pauca abiēs labore: z illo qdē nō è difficile: imo è facile. Si ā at dislocatio è i gbusdā nodis doēs pedis: tūc os vt faciat sedere ifirm' pedē suū sup locū eēles terre aut sup tabulā: z è stās sic ambulās. Deinde ut sta: z pone pedem tuū fūū illo qd eminet ex illis iūcturi. Deiñ calca illō cū pede tuo cū vir tute doēc redeat: z videas ipsi iā eēptū: z nō appeat in loco eminētia. Deide pone sub vētre pedis ei tabulā q capiat pedē tōtū: cui sint duo capita. Deiñ stringe ipsi strictura doēc cū trib' diebū. Deiñ solue ipm: z fac qescere eū ab ābulatione diebū multis: doēc stringat z securet a reductione.

¶ De speciebus dislocationis cum vulnere vel fractura. CAP. XXXVI.

Qādo accidit aliqd ex illo: z conaris curatio nē ei: z ipi' restauratione: mlto tēs succedit mors: z pp illō nō os vt pslimat sup curatōes ei' qd ēbs nisi q ppādes i arte lōgi vlus: mi sericoz: pi': tardius: mō aud: z nec q pslipuosius: z vt ptat in ipcitione medicis q fēdat apata cala tri: z dimittat ifirmū dīno iudicio: nisi o pe' cui spao salutē ad pditōes cū ienitate egritudis: z in q appet qd ā spei: Conare q fēdi ei' statī i pnci: rei aliq: accidat apa cals. Si q recit mēbū fm q volum': tūc admistra regimē qd ēstat apa z cura vuln' cū eo qd ouenit ei ex vng' desiccantius. De si dislocatio è cū fractura: z accidit in osse fatagie separe tūc conare oblationē eo: z fac i illo qd pxim' è egritudi nib' simplicib' ex eo qd pcessit i locis earū: z caue fz tuā vtute: z custodi te ipsū ab itroitu in via timoris: fm q pcessit predicationē mea tibi. Tā illō è melī' tibi apud creatorē tuū. Et magis pmanēs ad glīā tuā z magis saluū tuo corpori apud illos in tuo tpe.

¶ Explicit liber cyrurgie que trāstulit magī Gerard' cremonensis in tolleto de arabico in latinū: q liber è tricesima pticula libri qcaragi: quē posuit Albucasim.

¶ Incipiunt capitula pmi tractatus Albucasis.

De inuamēto z nocumēto cauteri: z gbus cōplonibus pueniat: z quo tpe: z si cū ferro vel auro. Caplm I.
De mō cauteriādi caput in cōmissura cozonali. cap. 2.
De modo cauteriandi caput in doloze totius capitis. 3.
De modo cauteriandi in emigranea tam cuī medicina adiuuāta q̄ cum ferro. 4.
De modo cauteriandi in emigranea antiqua. 5.
De modo cauteriandi in doloze aurium. 6.
De modo cauteriandi in tozura. 7.
De modo cauteriandi in apoplegia antiqua. 8.
De modo cauteriandi in oblīuione. 9.
De modo cauteriandi in paralisi: z mollificatione. 10.
De modo cauteriandi in epilepsia. 11.
De modo cauteriandi in melancolia. 12.
De modo cauteriandi in aqua descēdente ad oculū. 13.
De modo cauteriandi in lachrymis antiquis. 14.
De modo cauteriandi in fetore nāi. 15.
De modo cauteriandi in mollificatione palpebre. 16.
De modo cauteriandi palpebram cū pili inuersāt pungentes oculum. 17.
De mō cauteriādi cū medicīa cōburēte in eodē casu. 18.
De modo cauteriādi in fistula lachrymali. 19.
De modo cauteriandi in fissuris labiorum. 20.
De modo cauteriandi in fistulis oris. 21.
De mō cauteriādi in gingiuis z dētib' mollificatis. 22.
De modo cauteriandi in doloze dentium. 23.
De modo cauteriandi in scrofulis. 24.
De mō cauteriādi i ēstrictō de vocē z ēstrictōe ābeliē. 25
De modo cauteriādi in egritudib' pulmonis z tussi. 26.
De modo cauteriandi in titillico in dislocatōe biueri. 27.
De modo cauteriandi stomacum. 28.
De modo cauteriandi epar frigidum. 29.
De modo cauteriandi apostema epatis. 30.
De modo cauteriandi in pleuresi. 31.
De modo cauteriandi splenem. 32.
De modo cauteriandi in ydropisi. 33.
De modo cauteriandi pedes z crura. 34.
De modo cauteriandi in solutione ventris. 35.
De modo cauteriandi emoroydas. 36.
De modo cauteriādi alterlul post abscisionē eo'. 37.
De modo cauteriandi fistulam in ano. 38.
De modo cauteriandi renes. 39.
De modo cauteriandi vesicam. 40.
De modo cauteriandi matricem. 41.
De modo cauteriandi ancham in dislocatione. 42.
De modo cauteriandi in sciatica. 43.
De cauterizatione in doloze dozii. 44.
De modo cauteriandi in inceptione gibbositatis. 45.
De mō cauteriādi in podagra z dolozib' iūcturarū. 46.
De modo cauteriandi in rupturis. 47.
De mō cauteriādi in dolozib' pp casum a pcussiōe. 48.
De modo cauteriandi in lepra. 49.
De modo cauteriandi in stupore. 50.
De modo cauteriandi in albaras. 51.
De modo cauteriandi in cancro. 52.
De modo cauteriandi in adubelati. 53.
De modo cauteriandi in malo corrodente. 54.
De modo cauteriandi in clauis z verucis. 55.
De modo cauteriandi in tremore. 56.
De modo cauteriandi albatbir. 57.
De mō cauteriādi i fluxu sāguis e arteria i vulnere. 58.

¶ Capitula secundi tractatus.

De curatione aque q̄ aggregatur in capitib' puerorū. 1.
De incisione arteriarum que sunt post aures. 2.
De extractione arteriarū que sunt in timporibus. 3.
De cura cursus lachrymarū acutarū: z assiduarū ab oculū. 4.
De cura lachrymarum acutarum z catarrorū ad oculos ex interioribus capitis. 5.
De cura eius q̄ cadit in aurem. 6.
De cura opilationis accidentis auri. 7.
De cura albelli palpebrarum. 8.
De cura grandinum palpebrarum oculi. 9.
De cura aximarb. i. grossitudinis palpebrarum. 10.
De modis aturmir oculi. i. cū palpeba mollificatur oculi liqualiter fit vt rugentur sicut deber. 11.
De eleuatione pilo: z pungentium in oculo cum acu. 12.
De cura alzatrati que accidit in palpeba superiori. 13.
De cura alzatrati que fit in palpeba iferiori z ē rugatio vel ēstractio sursus ad dextrū z sinistrum. 14.
De adherētia palpebre oculi cū pūctuna aut cornea. 15.
De incisione yngule z eminentie carnis lachrymar. 16.
De incisione alguardengi: z carne nata in oculo. 17.
De collectione sebel ex oculo. 18.
De reductione arissati ad nasum. 19.
De reductione eminentie oculi. 20.
De incisione yuee tunice. 21.
De curatione alcomnari. 22.
De cura aque que descēdit in oculo vel cataracte. 23.
De cura carnis nate in naso. 24.

De cura ebeul nasi. 25.
De sutura nasi ⁊ labꝫ ⁊ auris. 26.
De extractione nodozum labiozum. 27.
De incisione carnis nate super gingiuam. 28.
De ratione dentium cum ferro. 29.
De extractione dolozis dentium. 30.
De eradicatione dentium ⁊ extractione ossiuꝫ mandibu-
larum fractarum. 31.
De serratura dentium eminentium super alios. 32.
De retatione dentium cum filis auri. 33.
De incisione ligamenti quod accidit sub lingua: ⁊ pbibet
loquelam. 34.
De extractione ranule que fit sub lingua. 35.
De curatione apatis ouarum amigdalarum. 36.
De incisione vuule apostemate. 37.
De extractione spinarum ⁊ ossium de gula. 38.
De extractione sanguisuge. 39.
De apertione apostematum ⁊ eoꝝ fectione ⁊ cura. 40.
De fectione apostematū que accidūt in cute capitis. 41.
De fectione scrofularum in collo. 42.
De fectione epiglotis ab apate intra guttur accite. 43.
De fectione bernie gutturis. 44.
De fectione super species nodozum. 45.
De foznis instrumentoꝝ pro fectione ⁊ pforatione. 46.
De cura mammillarum hominum que mammillis mu-
lierum assimilantur. 47.
De perforatione apatis qō accidit sub titillico. 48.
De fectione apatis qō accidit ꝓpter arteriā venā. 49.
De apostemate qō accidit ex toxsione neruozum. 50.
De fectione apostematis qō accidit in ventre. 51.
De cura eminentie ymbilici. 52.
De cura cancri. 53.
De cura ydropisis. 54.
De cura ifantiū g nascunt locis vzie eoꝝ nō pforatis. 55.
De bathes que accidant in prepucio ⁊ capite virge: ⁊ coꝝ
ruptione nigredine: ⁊ adherentia. 56.
De mundificatione infantium ⁊ curatione ex errore eis
accidente in circuncidendo. 57.
De extractione vzine retente in vesica. 58.
De qlitate clisterizationis vesice cum clepsedra. 59.
De extractione lapidis vesice. 60.
De extractione lapidis mulierum. 61.
De fectione super berniam aquosam. 62.
De cura ramicis carnose. 63.
De cura ramicis que est cum vzie. 64.
De cura ramicis intestinalis. 65.
De ramice ventosa. 66.
De disruptione que fit in inguinibus. 67.
De mollificatione cutis testiculozum. 68.
De castratione. 69.
De cura bermofrodisie duoꝝ modouꝝ. 70.
De incisione tentiginis ⁊ carnis eminentis in vulnis mu-
lierum. 71.
De cura alratica q̄ est vulua mulieris nō pforata. 72.
De cura emoroydarum altbelil ⁊ bocut in vulnis mu-
lierum. 73.
De perforatione exiture que accidit in matrice. 74.
Doctrine obstetricū qualiter medicentur embziones vi-
di fm figuram non nātem egressi. 75.
De extractione fetus mozzui. 76.
De foznis instrouꝝ nectiuꝝ in extractione fetus. 77.
De extractione secundine. 78.
De curatione ani non perforati. 79.
De curatione fistularum que accidunt in inferiozi pte. 80.
De sutura emoroydarum ex quibus currit sanguis ex in-
cisione earum ⁊ cura fistularum. 81.
De curatione alme semir inuerziozum ⁊ non inuerziozum ⁊
altbelil siccozum ⁊ formice. 82.
De foznis instrumentozū que administrant ad clisteri-
in egritudinib' ani: ⁊ solonis ventris ⁊ colice. 83.
De curatione vulneru capitis sine fractura ossis. 84.
De vulneribus colli. 85.
De vulnere in spatulis. 86.
De vulneribus vētris ⁊ exitu intestini: ⁊ exitura coꝝ. 87.
De cura aquēn ⁊ fistularum. 88.
De incisione extremitatum: ⁊ serratura ossium. 89.
De cura sinuuꝝ ⁊ qlitate clisterizationis cū medicis. 90.
De cura panaricij ⁊ ynguis attrite: ⁊ incisione digiti addi-
ti ⁊ fectione. 91.
De incisione vitium. 92.
De extractione vene cruris. 93.
De sectiōe super vermes generatos sub cute: ⁊ dicit egri-
tudo bouina. 94.
De sectione super egritudinem nakir. 95.
De extractione sagittarum. 96.
De flobotomia venarum. 97.
De ventosatione ⁊ qualitate vsus eius. 98.
De suspensione sanguisugarum. 99.

¶ Capitula tertij tractatus.

Prohemium ⁊ est. Capm. I.
De summis ⁊ collectionib' ⁊ esse fracture ossium: ⁊
eis quarum pzemissio necessaria est. 2.
De fractura accidente in capite. 3.
De restauratione nasi quando frangitur. 4.
De restauratione mādibule in inferiozis qñ disrumpit. 5.
De restauratione furcule quando frangitur. 6.
De restauratione fracture spatule. 7.
De restauratione fracture pectozis. 8.
De restauratione costarum quando franguntur. 9.
De restauratō fracture spōdilii dozsi ⁊ colli. 10.
De restauratione anche. 11.
De restauratione fracture adiutozij. 12.
De restauratione fracture brachij. 13.
De restauratione fracturarum manus. 14.
De restauratione fracture coxe. 15.
De restauratione fracture rotule genu. 16.
De restauratione fracture cruris. 17.
De restauratiōe fracture ossium pedis ⁊ digitoꝝ. 18.
De fractura vulue m'lieris ⁊ ossis pectinis ⁊ vge viri. 19.
De restauratione fracture ossiuꝫ qñ est cū vulnere. 20.
De curatione nodationis in vestigio fracture. 21.
De curatione quando restauratur ⁊ remanet membrum
post illud subtile non fm nām suam. 22.
De curatione ossium fractozum quando restauratur tot-
tuose. 23.
De sermone in dislocatione. 24.
De cura dislocationis mandibule inferiozis. 25.
De reductiōe dislocatiōis furcle ⁊ extremitatū būeri. 26.
De reductione dislocationis humeri. 27.
De restauratione dislocationis cubiti. 28.
De curatione dislocationis almabasem. 29.
De curatione dislocationis digitozum. 30.
De curatione dislocationis spondilium dozsi. 31.
De curatione anche dislocate. 32.
De curatione dislocationis genu. 33.
De curatione dislocationis calcanei. 34.
De dislocatione digitoꝝ pedis ⁊ cura. 35.
De spōdius dislocationis cum vulnere vel fractura. 36.

Finis.

¶ Epistola Jesu filij Dali fridēdo vni ex discipulis suis ꝰ cognitōe infirmitatū oculoꝝ ꝛ curatione eorum.

Eruenit ad me charta tua mi frater cu stodiat te deꝰ ad via recta p mias suā. Queren do libros. 5. ī firmitatib ꝰ oclorꝝ ꝛ curatiōib ꝰ ipsorꝝ: q ipse ī ualy memorati sui. 4.ꝰ ifirmitatū nō fm nūeri curationū. Cui videbat mihi ꝓ rectificante deo cōplere debeā libꝝ memoratū: eo ꝓ penisti breuiter. Qn breuiatio ꝛtigit seu ꝓligit tua pma biligētia iterrogā te. 2.ꝰ est ꝓfectio in sentētia. 3.ꝰ ē breuis fmo: ꝛ fic vtilitas est ꝓfectior. Ponā adit eū. a. 3. ē ū nominabo memoriam oponis sanitatis oculi: q ego affirmo in eū od nēciū est in infirmitatib ꝰ oculoꝝ: ꝛ fic excusat te liber iste respicere in alys libris si sollicite legat ꝛ aptioēs maiorꝝ libꝝ ꝛ ex cusat. Silr ibi memorabo in eo oēs vias medicales nēca rias in curatōib ꝰ oculoꝝ ꝛ significatōes egritudinū ꝛ cas eaꝝ ꝓliū ꝓtū ꝛgāicaꝝ ꝛ solonē ꝛ inuitatis petēs a deo ꝓliū ꝛ auxiliū q ꝓbi ꝓplere ꝓmittat. ¶ Dicā igit in ꝑ tractatu diffinitioēs oculi ꝛ anothomia eꝰ nās tunicaꝝ ꝛ būozes eꝰ mēbranas eꝰ ꝛ musculos eꝰ: ꝛ vnde pulsat ordo ꝛ pnꝰ: ꝛ vbi est locus eꝰ: ꝛ vbi est termin ꝰ eius: ꝛ que est eꝰ vtilitas: ꝛ vñ venit eꝰ nutrimētū: ꝛ ad qd est ꝓpara tus. ¶ In 2.ꝰ tractatu nūer ifirmitatū oculi ꝛ cās ꝛ curas eiꝰ vt leuꝰ fit tibi. ¶ In 3.ꝰ tractatu dicā nūer egritudinū occultaꝝ oculi a sensu: ꝛ cās eaꝝ ꝛ significatōes eaꝝ: ꝛ re ceptas vtiles cū medicina: ꝛ boc facia ꝓgregādo ex libris ārtiquoꝝ: ꝛ nō narro aliqd ex me nisi aliq iudicia a medicis nfi tpis: ꝛ pma in oponib ꝰ istius artis: ꝛ B est postq̄ ilsperi in multis libris publicis ꝛ ꝓpe de libris. B. honorati ꝛ cognoiati. Joānitij sīl: q ipse carpsit flores libroꝝ: q̄ cōpo fuerāt illi q erāt in tpe. B. ꝓ post eū de subtilib ꝰ ꝛ elegit ex eis melioꝛ: ꝛ ego ex bis collegi q̄ iuenī i bis vtiliora: ꝛ at B nō est Ꝛrap: q honorat ꝓ. B. cōpilauit in libris suis d dicr Dya: ꝛ filij Serapisiōes de dietis ꝓnali. ꝛ ego potui libri istū ꝓ capla. vt leui ꝓ fit tibi ꝛere eii in tpe necēitatis.

¶ Capla pmi tractat ꝓlit. 21. ꝓ in diffinitōe. 2.ꝰ in vtilitate oculi cū opōne. 3.ꝰ in nā oculi cū ꝓseruatōe eiꝰ. 4.ꝰ ꝛ quor cāis fit oculus niger. 5.ꝰ ꝛ quot causis fit oclus glauc. 6.ꝰ quor sunt tūice oculi. 7.ꝰ quot sunt būozes oculi. 8. dicam cās būozis cristallini: q̄ que est eiꝰ opatio. 9. dicā cās būoris vitrei ꝛ q̄ est eiꝰ opō. 10. ondā cām tūice retine: ꝛ q̄ est eiꝰ opatio. ī 11. dicā cām scde tunice. ꝛ vñ est pullulatio. 12. dicā cās pure tūice: ꝛ q̄ ē eiꝰ opō. 13. dicā cās tūice aranee: ꝛ que est eiꝰ opō. 14. ꝓ noiabo cās būoris albugiei ꝛ opōnis eiꝰ. 15. dicā cām yuee tūice: ꝛ opōnes eiꝰ. 16. ondā cām tu nice comee: ꝛ opatōes eiꝰ. 17. ꝓ noiabo cās tūice ꝓiuctiue: ꝛ opatōes eiꝰ. 18. ꝓ noiabo numerū musculoꝝ: ꝛ opōnes eiꝰ. 19. quot sunt nerui luminosi ꝛ nerui motiui. 20. q̄ ꝛo q̄ generat ꝓlus ālalis: ꝛ quādo fit cum eo visus. 21. ostendam causam palpebraꝝ ꝛ ꝓlorꝝ ꝛ vtilitatem eoꝝ.

Incipio principium tractatꝰ pmi cus adiutorio dei: ꝛ est boc q̄ oportet illus qui vult medicari oculo cū medicina recta q̄ fit scienꝭ diffinitionē oculi ꝛ naturas eius. Et boc est ꝓ remotio infirmitatū a quolibet membro est ꝓ reductionē ad naturā suam a qua ꝛtuit: ꝛ ꝓpter boc facta est intentio medicine conseruatio sanitatis in esse: ꝛ ꝛ recuperare sanitatē pri natam. ꝛ ideo incepi capla pimū in diffinitione. Diffinitio aūt eius. Oculus est membrum sensibile instrumenta le videns: ꝛ est compositus ex ꝛ tunicis mēbranis: ꝛ gamen tis. venis. neruis. musculis. ꝛ humoribus: ꝛ ista est perfectio diffinitio eius.

CAP. I. In vtilitate oculi ꝛ operatione eius. II.

Vtilitas aūt oculi ē ꝓuare corꝰ ab occasiōib ꝰ penietib ꝰ ab extrinseco: ꝛ dirigere eū quo voluerit. ꝛ ēo positus est in superiori corꝰis ꝓte sicut custos viridari: ꝛ opō aūt est ꝰ est cognoscere colores ꝛ figuras ꝛ corꝰoꝝ: ꝛ q̄ ē est min ꝰ: ꝛ q̄ ē est maꝰ: q̄ ꝛ est membrum sensibile.

CAP. II. In natura oculi ꝛ eius complone. III.

Natura aūt oculi ꝓpiata sibi est calitas. ꝓlo aūt ē ꝓ nālis ē hūida. calitas aūt ē ꝓ pp multitudinē q̄ ē admisceꝰ de venis ꝛ arteryis. ꝛ ideo est lenis mot ꝰ: ꝛ aliqñ fridtas eiꝰ ꝓditiōi ꝓsaꝰ: fridtas tñ nō ē nā ꝓpata sibi ē. Et ex B ꝓbaꝰ ditio oculi q̄ cala pp ve locitatē mot ꝰ eiꝰ ꝛ ꝓplitudinē venaꝝ eiꝰ: ꝛ ē color ē ꝛubeꝰ ꝛ tact ꝰ eiꝰ calne. ¶ Cōstructio ſcā ꝓbaꝰ hūiditas ꝓditōis eiꝰ pp lenitatē tact ꝰ ꝛ multitudinē hūiditatis: ꝛ fm siccitatē ꝓditōis eiꝰ est ꝓ nutritis tact ꝰ: ꝛ est siccitas exiccatriua.

¶ Et ꝓbatio oculi ꝓ colore: q̄ oculus glauc ꝰ est minor ꝛis coloris ꝛ ad fridtatē ꝓclinās: ꝛ est minoris hūiditatis et maioris siccitatis: ꝛ pp B videt de nocte melꝰ: q̄ hūecra tur oculi ꝛ fridtate aeris: ꝛ ex B ꝓbaꝰ ꝓ oculis glauc ꝰ est fride ꝓlonis. vt ꝓs in oculis anglorꝝ: ꝛ fridtas in regiōibus eorꝝ ꝛ ꝓ tactib ꝰ eorꝝ ꝓditiōib ꝰ eorꝝ fridtas oculi eorꝝ sunt glauci. Et hoc ꝓbaꝰ sīl: q̄ oculus glauc ꝰ est frigidus: q̄ accidit senib ꝰ de glaucedine oculi: q̄ sīāt ꝓditiōes eorꝝ frig ꝰ ꝛ siccitas. Oculus aūt niger est ꝓ pluris caloris ꝛ pluris hūiditatis. ꝛ ib plus q̄ accidit ei est ifirmitas vaporꝝ ꝛ ꝛ infirmitas ꝓ multitudinē ifirmitatū eiꝰ. Et inquāt ꝓ fuerit oculus est ꝓ magis niger: est pluris hūiditatis ꝛ calitatis. ꝓ batio eiꝰ: oculi ethiopū ꝛ nigredo eorꝝ q̄ gnāt ꝓditiōes ꝛ regiōes eorꝝ. Color subalbidus ꝛ varꝰ est ꝓditio tēpata.

CAP. III. In q̄ noiabo q̄ quot cās est oculus niger. IV.

Oculus fit niger. 7. causis: aut diminutōe spiritus visibilis: aut ꝛ turbatōe eiꝰ: aut pauciratē humoris cristallini: aut submersiōe eiꝰ: aut plurima hūiditate albugineiꝰ: aut turbatōe eiꝰ aut nigredie yuee tunice.

CAP. IV. In quo noiabo quot cās fit oculus glauc ꝰ. V.

Fit. 7. causis: multitudo spus visibilis: ꝛ eiꝰ claritas et magnitudo būozis cristallini et eiꝰ eminētia et diminutio albugineiꝰ būozis et claritas eiꝰ: et diminutio nigredinis yuee tūice. Subalbidus aūt ꝛ varꝰ q̄ ꝓ ūgū tur ꝓtes eaꝝ agentiū glaucedine: fit ꝛ ꝓ complexio tēperata. Color varꝰ ꝓ significat ꝓ spiritus visibilis est plus et clarior: ꝛ si accepo amplitudinē oculi in simili ꝛ ꝓ etēgabit fmo et crescet liber qui est Breuiariū. oportet igit ꝓ incipiā loqui in tunicis oculi ꝛc.

¶ Quot sunt tunice oculi. CAP. VI.

Clias q̄ oculus est ex septē tunicis. pma dr scliris. 2.ꝰ dr secūda. 3.ꝰ retina. 4.ꝰ aranea. 5.ꝰ yuea. 6.ꝰ cornea. 7.ꝰ iuctiua. Quidas sunt dicendes in nūero eaꝝ vocabulorꝝ nō in sentētia. Quidas dicēt q̄ sunt ſcr: et boc est: q̄ nō videt eis q̄ tunica retina nōē tūica: et dāt istā rōnē: q̄ vtilitas tunice est ꝓseruare illud q̄ coopit et nō est sic retina. Jtē aliā. q̄ tēpata est: ꝛ et nutriat oculū tūi. Quidā dixerūt q̄ sunt tūice. v. et dixerūt q̄ membrana q̄ est supra hūiditatē cristallinā: nō est tunica ꝓpter duo. pm q̄ est ꝓ cristalline: aliud q̄ coopit mediante tūi. Jtē aliq dixerūt q̄ sunt q̄tuor nō ꝓ eis q̄ nominēt ꝓiuctiua tūica pp duoꝝ: q̄ est filia ligamēto oculi. ſcdo nō coopit eū. Jtem aliq dixerūt q̄ sunt tres tunice: ꝛ dixerūt q̄ yuea et secūdi na sunt yna et eadē tūica. Jlli aūt q̄ dixerūt q̄ tūice oculi

sunt due: diferunt q̃ scliros ꝛ corea sunt eadẽ. S. autem ꝛ sequaces eius dicunt q̃ nos numeremus eas septem: et ponemus cortices cornee secundum tunicas.

CCAP. Jn quo nominabo quot sunt biuores oculi ꝛ nervi ꝛ musculi eius. VII.

Amores aũt oculi sunt tres: vitreus: albugine: ꝛ cristallin⁹. Et nervi eius sunt duo. vnus ad sensum: alter ad motus. Musculi aũt sunt. 9. ꝛ narrabo eos in loco suo.

CCAP. Jn q̃ noiabo biuoris cristallini causas. VIII.

Um aũt expediui nũc ꝛ tũc arcũ oculi a biuoꝛ et ꝛ incipiã mõin pbatione cuiusliber eoꝝ. Et vtl sit origo ꝛ q̃ est cā eoꝝ ꝛ vtilitas. ꝛ vtl veniat eis nutrimẽtũ. Et incipiã de biuore cristallino cũ sit nobilior pti bus oculi: q̃ ꝛ eũ fit vsus ꝛ reliq̃ ptes oculi sũt parate. vt sernãt illi biuori nobili: aut expellãt nociua: aut pbeãt ei vtilitatẽ. Dico igit q̃ est alb⁹ clar⁹ lumiosus ꝛ rotũdus nõ rectꝛ rotũdtatis: ꝛ in eo modica latitudo est. loc⁹ eius est in medio oculi. sic pũct⁹ in medio spe. albedo aũt ei ꝛ lumen ei⁹ vt recipiat alteratões a coloribꝰ. ꝛ pobꝰ b⁹ q̃ res clara alba luminosa. sic vitrũ clar⁹ ꝛ cristallus festinat ad ea receptio oclꝰ. ꝛ Rotũditas aũt ei⁹ est vt nõ festinẽt ad eũ occasiões: q̃ ois fig⁹ pter rotũdã de facili ledit: q̃ ꝛ angl⁹. ꝛ pobꝰ et ꝛ q̃ ppetuitas in dignitate est. firmamẽ ti: q̃ nõ accidũt ei occasiões: q̃ careꝛ agũlis. Latitudo ãt ei⁹ est vt obuiet ei⁹ sensibilib⁹ plurib⁹ ptib⁹: q̃ si eẽt recte rotũditatis: vl sũtilis nõ obuiaꝛet ꝛ sensibilis nisi modicũ: q̃ res supficialis obuiaꝛ ei q̃ plus tangit eũ q̃ res spica. ꝛ pobꝰ b⁹: q̃ loc⁹ ei⁹ est in medio oculi. sic dixi: q̃ oẽ q̃ est in oculo: est creatũ aut vt expellat ab eo occasionẽ: aut vt pbeat ei vtilitatẽ. v. g. biuoꝛ vitre⁹ nutrit ei: ꝛ tũica cornea expellit ab eo occasionẽ ab extrinseco veniente. ꝛ ió circũdãt ei ptes ex oi latere ꝛ posit⁹ est in medio. ꝛ pobꝰ q̃ eũ fit vtilis nõ q̃ alia ꝛ ptib⁹ oculi: q̃ aliã q̃ diuidit inter eã ꝛ iter sensibile de stranã visus: ꝛ q̃ ri remouẽt ab ea illtro redit visus. Tãã aũt ei⁹ est frida ꝛ est ficut glacies. Nutrimẽtũ ãt adueũt ei de biuore vitreo ꝛ id ē posit⁹ ẽ ppe eũ. Et enarraboꝝ pparatiões sũt⁹ suo loco si de⁹ voluerit.

CCAP. Jn quo nominabo cãs vitreũ humoris. IX.

Tquia continuat⁹ est cã biuore cristallino oino ciqd pt̃ ppe hoc. Et dico post biuoꝛ cristal. est biuoꝛ vitre⁹: ꝛ est ppe eũ ad natũ ei⁹ ꝛ coloꝛẽ decliuius aliquãtulũ: ꝛ est ficut vitrũ fusum: ꝛ coloꝛ ei⁹ alb⁹ ꝛ est decliuius ad fuscitatẽ: ꝛ indiget duab⁹ cãis. vna vt ppeat biuoꝛi cristallino nutrimẽtũ: q̃ oẽ membũ nutrimẽto indiget nẽcio vt restaureꝛ q̃ ꝛ dissoluit q̃ caloꝛẽ nãlẽ: q̃ est intrinseꝛ: ꝛ caloꝛẽ aeris q̃ ẽ extrinseꝛ. igit indiget q̃ uldubio vt restaureꝛ q̃ ꝛ depditũ est. ꝛ nõ restaurãt q̃ ꝛ deperdit: ꝛ eo nisi sile fuerit illi q̃ ꝛ solutũ: ꝛ illud est sile nãe mẽbꝰ: ꝛ cit⁹ alteraꝛ: ꝛ res que declinat ad eũ q̃ ꝛ suit. ppe nãm eius. Et q̃ humoꝛ cristallin⁹ indiget oino nutrimẽto: ꝛ est fm q̃ narraũ est de albedine ꝛ claritate nõ pũt eẽ nutrimẽtũ eius de sanguine sine medio. si. n. de sanguie accideret boi q̃ videret in q̃libet hora in q̃ nutriꝛet cristallin⁹ q̃ sanguie ꝛ oia in coloꝛe sanguis. igit indiget medio q̃ alteret sanguiẽ ad nãs sua in q̃ est cristallin⁹. ꝛ illũ medius est biuoꝛ vitre⁹: q̃ est ppinqꝛ ad albedinẽ ꝛ mũdicã q̃ cetere tũice q̃ sunt iter. ꝛ hac de cã appropinquãtũ est cristallino ꝛ fact⁹ est tactibilis ei: ꝛ fundaꝛ: est in eo cristallin⁹ vsq̃ ad mediũ. sicut medietas spere fundata est in aq̃. ꝛ cã est vt ducat lume ad cristallinũ. Nutrimẽtũ ei⁹ aduenit ei de tunica retina q̃ retinet eũ: ꝛ b de biuore vitreo dicta sufficiãt.

CCAP. Jn q̃ noiabo cãs tũice retine ꝛ vtilitatẽ ei⁹. X.

Unica retina ē posita ꝛ duab⁹ reb⁹. vna ex neruo ꝛ cauo. ꝛ z⁹ ē ꝛ venis subtilissimis q̃ oẽ vrtiides: ꝛ nã est ei⁹ posita: ꝛ ē miozis colaꝛis q̃ ẽ secũdũ: ꝛ ē lenioꝛ. Origo ãt eius est de extremitate nerui ꝛ caui in q̃ curritspũ animalis. i. de spiritu. ꝛ Bꝛ iste nerꝰ q̃ pueniꝛ ad B q̃ est posit biuoꝛ vitreũ illic stat latitudo. z⁹ ē ꝛ z⁹ ꝛ gradũ ē de mẽbrana subtili q̃ est sup eũ de venis minutis: ꝛ illic venę q̃ veniũt ad eũ miscent cũ eo ꝛ retiũdinẽ in q̃ ꝛ pẽas minutas: ꝛ miscent ille vene ad eẽntũ nerũ: et eũdẽ vniũt adiuicẽ ꝛ fit ex eis tũica retina q̃ tinet biuoꝛ vitreu: ꝛ curaãn medio ex pte cristallini fm illud exptũ. ꝛ b⁹ duas vtilitates. vna q̃ nutriꝛt biuoꝛ vitreũ. q̃ est in ea de vrtitidib⁹. aliã q̃ pbet vtutẽ visibiles cristallino: ꝛ boc q̃ est decliuis mediãte vitreo pp hoc tãgit eũ: nutrimentũ aũt eius est de tunica secundina.

CCAP. Jn q̃ dicã cãs tũice secũdie. ꝛ vtl ē origo ei⁹. XI.

Cias q̃ sup cerebꝝ tunc quo pãniculi q̃ noiant eos grecꝰ mercbit: vnꝰ eoꝝ est subtilis leuis ꝛ vtilitas ei⁹ est nutrire cerebꝝ per boc q̃ sunt in eo vene euritides: ꝛ alius grossus durus continuus cum occipitio: ꝛ vtilitas eius est cerebꝝ custodire ab osse: boc est quia eis nerues exiens a cerebro est velatus vtrisq; pãniculis vsq̃ quo exeat ab osse: ꝛ ꝛ sic inuenimus nerui concauꝰ. dãt sensus cuiliber: q̃ est exies a cerebro coopꝰ duobus pãniculis ꝛ vtilitas eoꝝ est q̃ iteriꝰ illoꝝ nutrit nerꝰ visibilẽ ꝛ exteriꝰ custodit ei ab osse capitis: ꝛ q̃ apparet nerꝰ de osse in quo est: diuidit se adiuicẽ ꝛ fit de eẽntia nerui tunica retina fm q̃ pbaui afi: ꝛ fit ex illo pannicuło subtili⁹ q̃ segẽ ē tũica secũdina. Et noiaꝝ hoc nouũ. q̃ pbẽdit q̃ ꝛ inet ꝛ icarnaꝝ retina sup medũ cristallinũ: q̃ ei⁹ ad caloꝛẽ decliuius ꝛ ad lenitatẽ magis: ꝛ boc pp duas vtilitates: vna est nutrire retinã. z⁹ q̃ custodit eã ab occasiõb⁹ q̃ enemicũ ei ꝛ retro. Et nẽcia est ad tertiã vtilitatẽ q̃ subtiliẽr sanguiẽ: deinde expellit eũ ad retinã ꝛ subtiliãr ibi. filr. Deide expellit ad vitreũ ꝛ sbtiliãr. i. vitreo ꝛ expellit eũ ad cristallinũ: nutrimẽtũ aũt ē ꝛ venis q̃ sunt in ea.

CCAP. Jn q̃ noiabo cãs dure tũice. i. scliros. XII.

Unica scliros nascit ex pãniculo duro q̃ segẽ nerui ꝛ cauũ: nã ei⁹ ē ficta: ꝛ coloꝛ ei⁹ alb⁹: ꝛ vtilitas ei⁹ est q̃ custodit oculũ ab osse in q̃ est: vt nõ noceat ei vuritics ei⁹: ꝛ ē sic ligamẽ ad oculũ iteriꝰ sic est ficta ei⁹ nũctina exteriꝰ. Nutrimẽtũ aũt ei⁹ origo: ista est expõ istarũ triũ tunicarũ ꝛ biuoꝛ q̃ sunt post biuoꝛ cristallinũ fm possibilitatẽ meã: q̃ ego potui abbreuiare. Et incipio mõ cuꝰ adiutorio dei narrare tũicas ꝛ biuoꝛes aliꝰ ꝛes. si de⁹ voluerit.

CDe tunica aranea CAP. XIII.

Cias q̃ aũ biuoꝛ cristallinũ ē media tũica: q̃ ꝛ aranea: q̃ sitis ē tele aranea rũ. Et origo ei⁹ b⁹ biuoꝛ cristallin⁹: a q̃ dicũt ē aretina: ꝛ coloꝛ ei⁹ alb⁹ polit⁹ ē lucidus valde: et iõ q̃ accedit bõ ad oculũ: videt foramẽ in medio eius. q̃ videt foramẽ ei⁹ in politura ei⁹. Nã ei⁹ est frida ꝛ sicca: et minoꝛis siccitatis q̃ scliros: nutrimẽtũ aũt ei⁹ ē b uioꝛ cristallinũ. Et b⁹ tres vtilitates. vna q̃ diuidit inter humozes. z⁹ custodire cristallinũ ab ifirmitatib⁹ q̃ aliquãdo ꝛ accidũt. z⁹ iquãtũ sunt superfluitates nutrimẽti cristallini expellit eas ad aranea: ꝛ ita est nutrimẽtũ ei⁹.

CCAP. Jn quo noiabo cãs biuoꝛis albuginei. XIIIIꝰ.

Amoꝛ albugineꝰ ē afi aranea: ꝛ est lisfuꝛ: sitis albugini oui subtiliãr: nutrimẽtũ ãt ei⁹ ē b tũica vnea: et b⁹ 4. vtilitates. Una q̃ custodit cristallinũ ꝛ biuectũ eũ vt nõ

deficeet à calore nãli q est iter? ꝛ a calore aeris exteri? ꝛ
q biũectat tunicã vnea. vt nõ exiccet ꝛ idureat ꝛ q calor
nãle: ꝛ noceat cristallino qñ obuiat ei. 3° qz vnea ꝛ aspira
te iteri? ꝛ pbibet aspirate ei? ne attigat biũoẽ cristallini:
ꝛ exiccet ꝛ aspirate ei? biũidiras. 4° qz recipit vtute visiũã
iteri? ꝛ emittit ei exteri? ꝛ recipit fisi sensibile qõ obuiat
isti vtuti exteri? ꝛ mittit ei iteri?. Et dixit. 5. q nõ ẽ in istl
trib? biũoib? in oculo vena nec pulsatio. Et Joãnit? dixit
in tractatu ?? libz suis q fit nutrimẽti ei? via resudatiõis.

¶ CAP. Jn quo dicaz cãs tunice vnee. XV.

Unica vnea ẽ aër aliquineũ ꝛ nã ei? ad
biũidiatẽ declinare ꝛ ad calorẽ ẽ
est lenis. vt nõ noceat albug

ſpūs animalis: q̃ ſit ꝓcipiū ꝗm eĩ⁹ poſibilitatem.

¶ CAP. in quo noiabo cām palpebrarum. XXI.

Alpebre ãt ſupiozes ſt tres muſcli. vn⁹ q̃ regit z̃ dirigit eã niſi non ca dat p̃deroſitas eĩ⁹ ſup oculũ i dormitõe z̃ lo cus eĩ⁹ ẽ ſup os ſupciliꝰ z̃ duo muſcli faciũt eã deſcẽdere i nocte in dormitiõe: z̃ p̃ volũtate faciũt eã deſcẽdere ꝰ die. Et vtilitas illũ ẽ vt nõ ponãt ſup oculũ illũ⁹ vapores z̃ pulueres: q̃ ꝗ̃ nocẽt oclo. ¶ oc⁹ eor ſiperior de palpebra nõ ꝗ̃ muſculos: z̃ ſi mo net muſculus gene mouet eã: vtilitas eĩ⁹ ẽ cuſtodire oculũ i tpe dormitiõis a pluere: z̃ i tpe calꝰis vl cãiclariꝰis ca lore: vt ſi liq̃ſiat eĩ⁹ bũiditas. ¶ Dill ãt eaꝝ bũr duas vtilitates. q̃ꝰ ẽ expellit ab oclo q̃ ſtile ẽ ocẽaſiõib⁹ ſicpl ueres z̃ ſilia. 2ᵒ est ẽ fuare caloẽ oclꝰ: z̃ hec ẽ poſitas i me dio anothomia oculi. Et modo icipiã curam oculi.

¶ Finito pmo tractatu. Incipit ſcḋs in quo noiabo ifirmi tates oculo: z̃ apparẽtes ſenſui: z̃ earum curas.

Aplꝰ i q̃ ſt radi ces qb⁹ opaꝰ i cura oclꝰ. p̃ⁿ Capꝰ. i q̃ ſt res in qb⁹ oꝰ q̃ẽs medicũ vti in oi euacuatõe z̃ purgatõe. 2ᵒ.

Cap. i. q̃ ẽ nũer ifirmitati. 3.

Cap. in q̃ ſũt ſpes ſcabiei z̃ cu ra eius palpebrarum. 4.

Cap. in quo ẽ memozia grãdi nis: z̃ cura eius. 5.

Cap. i. q̃ ẽ memõ lapidei ẽtarũ: Cap. i. q̃ ẽ mẽo. z̃ cura eĩ⁹. 6.

ria gluttatiõis: z̃ cura eĩ⁹. 7.

De iueſtatione palpebrarus: z̃ cura eius. Cap. 8.

De ozdeolo z̃ cura eius. 9.

De ſupſtui⁹ pilo⁹ z̃. c. e. 10.

De reuerſatõe z̃ cura eĩ⁹. 11.

De caſu pilo⁹ z̃ cura eĩ⁹. 12.

De albedine pilo⁹ z̃ caſu pi lozum ſuperciliꝰ: cap. 13.

De pediculis z̃ platellis z̃ cu ra eozum. cap. 14.

De ſpes⁹ mõdies z̃ cura eĩ⁹. 15

De gulac z̃ cura eius. 16.

De puritu palp. z̃ cura eĩ⁹. 17

De gesse accũte z̃ cura eĩ⁹. 18.

De gliſtie palpe. z̃ cura eĩ⁹. 19

De foznculo accũte palpe bris z̃ cura eius. 20.

De yernat z̃ cura eĩ⁹. 21.

De moza accũte palpebris: z̃ cura eius. 22.

De iueuima: z̃ cura eĩ⁹. 23.

De yere z̃ cura eius. 24.

De fõmica i pal. z̃ cura eĩ⁹. 25

De ſarapha calpbe accidẽte palpebre: z̃ cura eius. 26.

De vucis i pal. z̃ cura eĩ⁹. 27.

De gliſtie z̃ vlcere palpebre: z̃ cura eius. 28.

De çale accũte pal. z̃ cu. e. 29.

De relaxatiõe pal. z̃ cu. e. 30

De ſãgnie mortuo viridi pal pe. z̃ cura eĩ⁹. Et de ifirmi tate lachẽali: z̃ cura eĩ⁹. 31.

De garãbo et cura eĩ⁹. 32.

De botio et cura eius. 33.

De fluxu z̃ cura eius. 34.

De ſpes⁹ obtal. z̃ cura eĩ⁹ 35

De tarphe et cura eius. 36.

De eo q̃ cadit in oculo. z̃ cu ra eius. 37.

De vngula z̃ cura eius. 38.

De iſtlatiõe et cura eius. 39.

De elgere iũctie: z̃ cu. e. 40

De puritu accidẽte coniũ ctiue: et cura eius. 41.

De ſemel: et eſt apa ſebel: et cura eius. 42.

De eluedat et cura eĩ⁹. 43.

De lacrymis z̃ cura eĩ⁹. 44.

De apate. alꝰ de yela dube leti cõiunctiue. 45.

De moza iũctie: z̃ cu. e. 46.

De ſuſtlia carne: z̃ cu. e. 47

De ſolone ꝓiuitatis cõiun ctiue: et cura eius. 48.

De ſpes⁹ vlcerẽ cõnee: z̃ cura De abſciſiõe ma (ei⁹. 49.

cule q̃ ꝗ̃ albacita: z̃ vlcer accũtiũ i cõnea: z̃ cu. e. 50.

De veſtigijs z̃ albul. z̃. c. e. 51.

De apate cõnee: z̃ cu. e. 52.

De ifirmitatib⁹ iũctie: z̃ cu De cãcro q̃ i coz (ra ei⁹. 53

nea eſt: et cura eius. 54.

De ocauatõe cõnee: z̃. c. e. 55.

De alteratõe color cõnee: z̃ De bũiditati (cura ei⁹. 56.

bus cõnee: z̃ cura ei⁹. 57.

De dr̃ia eleuatõis z̃ diſciſiõ nis b̃ ẽ abſciſõiõis z̃ liuore accũtib⁹ i ea: z̃ cura ei⁹. 58.

De liuiditate merſus ſanici retro cõnea: z̃ cura eĩ⁹. 59.

De eleuatõe cõnee: z̃. c. e. 60.

De ſolone ꝓiuitatis accũte cõnee: z̃ obligtas. z̃. c. e. 61

De ifirmitatib⁹ vue. z̃. c. e. 62

De ampliatõe accũte pupil le: z̃ cura eius. 63.

De diſruptione pu. z̃ eſt ſolo ꝓiuitatis accũs vuee. 64.

De eleuatõe vuee que eſt remotio: z̃ cura eius. 65.

De dr̃ia elenatõis vuee. z̃ ſciſiõe accũte cõnee. z̃ cu. e. 66

De aqua z̃ inſtro cum quo curaꝰ: et cura eius. 67.

De cataracta: et cura eius. 68.

¶ Doſt capẽn de cataracta ſunt capla. 27. rubricata.

In radicib⁹ q̃ ꝗ̃ opaꝰ in cura oculi. CAP. I.

Porter eũ q̃ vult curare infirmita tes oculoꝝ q̃ ſit ſciẽs gene ra ifirmitatũ oculoꝝ. Et ſunt tria: aut ẽ in firmitas ſimplex ſingulariter: aut iſtfalis ꝓpoſita: vel ſolo ꝓiuitatis. Et dico ſingu lariter: aut in virtute efficiẽte vitiũ vl in iſtro q̃ ſit vitiuꝰ vl in ſenſu z̃ motu. Et ſpes ſunt due: aut eſt ſubalis vl accũtalis: z̃ ſpes iplaꝰ ſunt plu res. Oꝰ ẽt q̃ ſciat q̃ litatẽ ifirmitatis ſimplicis: z̃ ſpes eĩ⁹ z̃ q̃litatẽ ifirmitatis ꝓpoſite z̃ ſpes eius. Et oꝰ q̃ ſciat q̃ ifirmitates per ſua ẽtia curant: z̃ per ſilia ſanitas durat: z̃ ꝓuenẽtia: nũ duratio ſanitatis oculi erit p̃ boꝝ ẽ excqd bũiditates eius: z̃ ꝓ otat eũdẽ: q̃ ipſe oculus cũ fuerit eõ fortatus expellit egritudines: z̃ durat ſanitas eius: z̃ iõ. ſi. dicit. res ſiles q̃litati in oculo nocent: z̃ res ẽtie ſibi pficiũt. ¶ Et oꝰ q̃ ſcias oẽiam ifirmitatũ q̃ eſt: z̃ hoc eſt q̃ diffinitio ifirmitatis eſt nocumentũ opatiõis ſine medio. Et oꝰ q̃ ſciã gb⁹ cognoſcit ifirmitas ſimplex: q̃ eſt cata, frigida bũida ſicca z̃ poſita ex bis: z̃ q̃ eſt cuꝝ ma: z̃ que ſine ma: et nõ eſt et dr̃ia iter ſignũ z̃ accũs niſi in modo vſus: q̃ apud ifirmũ eſt accũs. z̃ illud idẽ apud medicũ eſt ſignũ. ¶ Et oꝰ q̃ ſcias quõ apphẽdit mãs ẽ in mẽbro. Et b̃ erit ſ. modis: aut p̃ virtũ mẽbri expellẽtis: aut p̃ debilitatẽ re cipiẽtis. vl p̃ multitudinẽ mãe: vl p̃ debilitatẽ virtutũ tiue vl ampliatiões meatuũ: z̃ erit ſiſl⁹ ꝗz cũ mẽbr̃ ẽ ſfe rius: z̃ meat⁹ ẽ ſtricti. ¶ Et oꝰ q̃ ſciãs egritudinẽ q̃ eſt cã eĩ⁹: z̃ facias ad expellẽdã illũ cãs. Et ſiſl⁹ q̃ ſipiciãs egri tudinẽ z̃ multitudinẽ mãe: z̃ pauciitatẽ eĩ⁹: z̃ fortitudinẽ mõ dicatõis eĩ⁹: z̃ rubedinẽ oculi z̃ multitudinẽ ſãguis in venis oclꝰ: z̃ pauciitatẽ eĩ⁹: z̃ coloꝝ accũtes i eo: z̃ alpitatẽ palpe bra: z̃ ſpes doloriũ. ¶ Et oꝰ q̃ oculariꝰ ſit ſciẽs q̃ fuerit ẽtẽtio eĩ⁹ pficẽt ſanitati cogitãd q̃ ſciẽdũ mãs ſanitatẽ: z̃ mã ſanitatẽ ẽ uob⁹ modis. vn⁹ eoꝝ ẽ q̃ quẽ ẽ ſanitas. z̃ ẽ ocu lus vl cõp̃ radicis⁹. Illũ ẽ q̃ quẽ ſit ſanitas. z̃ ſit medicẽ z̃ iſtfa z̃ cetera q̃ ſit ſanitas. igit cogerẽ ad cogẽdũ medi cinas p q̃s cures ifirmitates oculoꝝ z̃ ſanitatẽ cõſeruãdũ nẽ virtutũ eaꝝ: z̃ q̃ ſit ſtatu vtaꝰ q̃libs eaꝝ p gnã: z̃ p̃ ipẽs ſtria eaꝝ fiũt. vn. oppilatiõ. aperitiõ. abſterſiõ: putrefactiõ maturatiõ z̃ ſtupefactiõ. Oppilatiũ ẽ duob⁹ modis: z̃ eni terreſtre: ſiccũ: z̃ ẽ bũidũ viſcoſũ. ¶ Igit medicie ſicce cõ ueniũt ad ejccatiõẽ ad fluxũ acutũ ſubtiles: z̃ magie qũ fuerint cũ vlcere poſt euõnẽ co: p̃ opis z̃ capitis: z̃ ſciſſiõnẽ mãe. Et z̃ ſic medicie: amidũ cerufa cadmia. tbutia albu ta: plũbũ vſtũ: z̃ bolũ yeniũ: z̃ armoniacũ: q̃ hec deſiccant ſine mordicatiõe. Et oꝰ vti iſtis: mã ſciſſa: q̃ ſi vtere ãſi nõ ꝓhiberẽt diſſolonẽ: z̃ tendere ẽ dolor ꝓlus: quia dolor oculi ſanificat ꝓ multã bumiditatẽ ifrigidantẽ reuamte diſrũpit vel cozrodit. niſi fuerit in corroſiõe cõnee. quia tũc cognit ad vtẽdũ bis: q̃ ſunt magne vtilitatis ibi: z̃ nõ ẽ alia medicina. ¶ Bũida ãtẽ z̃ viſcoſa medicina ĩtrat in egritudinẽ q̃tuoꝝ cãis. p̃ eſt: q̃ nõ eſt mordax. z̃ q̃ cõglu tinat viſcoſitate ſua generata ab acuitate: z̃ abluit. q̃ qz re manet in oculo pluſq̃ remaneat bũiditas aq̃ſa: z̃ nẽte eſt q̃ manẽat in loco. aḋs. oculo: niſi nõ cogit ad claudẽdũ ob freq̃ntia aptõis oculi. 4ᵒ q̃ oculus ẽ mẽbr̃ⁿ mlti ſenſus. ¶ Et ꝓles medicia: p q̃s curaꝰ oclus ſt lapides: q̃ volũ tas ẽ remouẽdi i oclo: z̃ oẽ alpeꝝ qũ obuiat mẽbro plus ſẽ ſus nocet ei: z̃ iõ elegerũt medici q̃ miſceat cũ medicinis

oculi aliq̃ q̃ ꝓ lenificet asperitatẽ eĩ⁹: r ẽ subtile albugĩs
oui: r aq̃ fenugreci: r lac gũmi: r oya. r aliq̃ varian̄ ad iui
ces. Oui albugo oui ſanat ſi bũdicatures ſine medicatione r
ꝛgluriat: r tenit aſpiratẽ oculi ꝛn: r nõ calefacit neq; refri
gerat: q; nõ refudat neq; penetrat: r aq̃ fenugreci: q; in eo
ſolo r calefactio ſpiratẽ ꝛ aliq̃ ꝛ in eo ẽ abſterſio op̃ aq̃
tatẽ q̃ eſt in eo ẽt. ¶ Medicie aũt q̃ fit in 2ᵒ gñe aperitiu
ꝛ opiõnũ diſſolutiẽ ꝛueniũt. botbor. et ſaniet icluſe poſt
coꝛneã q̃ fuerit cr̃ocia: r nõ diſſoluit ea medicie matura
tiue. Et ſit aſſa fe. oppoponacũ: euforbiũ: terma: acoꝛus r
ſilia: r q̃ fficiũt aq̃ de iſto gñe ſicut fel. feni. xylr oẽ q̃ cale
facit calefactiõ fꝛoꝛ: pter ꝓ nõ gnãt in oculo aſpitatem.
¶ Medicie aũt. 3. gnis. l. abſterſiue. Eoꝝ q̃ ſũt manifeſte
abſterſiõis ꝛueniũt veſtigia q̃ nõ ſũt ſ̃ſia r vlceriõ⁹ ſic ca
tybinia: tb⁹: cornu cer. r aloẽ. Catbinia eſt tẽpata icerta: r
eſt frũdũ: r ẽ mãifeſte abſterſiõis: iõ ẽ ꝛueniẽs r pullulatio
ni carnis i vlceribꝰ: r ea q̃ ſũt fꝛoꝛ abſterſiõis ꝛueniũt vn
gule r ſcabiei r veſtigio g̃ſioꝝ: ſubtiliãt ea r abſtergũt: ſiẽ
batitura eris r viride eris r colcotar ſal ar. es vſtuꝝ. r oia
iſta ſũt mordicatiua. ¶ Medicie q̃ ſũt in 4ᵒ gñe. ſ. putre
factiue ꝛueniũt eradicatõi aſpiratis r ſcabici q̃ ſũt croni
ca r dura r eradicariõi vngule dure: r ſũt viride eris r vi
rioſũ. Medicie aũt q̃ ſũt in 5ᵒ gñe. ſ. reſtrictiue eaꝝ q̃ ſũt
tẽpate reſtrictiõis ꝛueniũt ad expaſiõnẽ fluxus in obtal
mia r botbor. vlceribꝰ: ſiẽ r o. r ſemẽ eĩ⁹. lpica: croc⁹ menti
ta: fucc⁹ hypocyſtidos: plnis tbur: mala. l. acꝛ: myr. i. folũ
gadi. acatia aũt r aq̃ agreſte: q; ſũt fortiores iſtis i reſtrigẽ
do: eo q̃ ſũt ſucci tñ ſũt ſicci q̃ ꝛi flux⁹ feſtiũt cito in oculo
ea q̃ ꝛ reſtricto ꝛ vehemẽs pa. r vtũ: q; nocuiũtũ eoꝝ ma
ius ẽ vtilitate eoꝝ: q; gnãt aſpiratẽ in oculo: r ſũt ponẽ
tur in gbuſdã medicis q̃ acuũt vſũ: r: ꝛfortãt ipſe eradi
cãt aſpitatẽ palpebraꝝ ſũt balantiũ: galle gñe r coriacea
tburis. ¶ Medicie q̃ ſũt in 6ᵒ gñe maturatiue aſpiratiõ eſt
vtunt̃ in ãpatibꝰ: r vlceribꝰ: r in ceteris egritudiũ oculiq;
ſũt cũ bũdicatare in bonis aſpiratis poſt coꝛneam in
ꝑn: r fine. ſic mirra: croc⁹: caſtoꝛeũ: tb⁹: aq̃ fẽugreci: luti i
dicũ: beçerad melilotũ. oia aũt bec ſũt diſſolutiua: r mir
ra maiozis diſſolonis. ¶ Medicie q̃ ſũt in 7ᵒ gñe. ſ. ſtupe
factiue vtũtur q̃ excedit dolꝝ vſq; timeẽ deſtructio i
firmi. r mazie q̃ ſũt in corroſiõe r acuitate r vlceribꝰ: r
os cauere ab iſtis medicis: q; debilitãt viſus: r fozte oſtru
unt eũ. Et o. 9 ꝛn̄ vtanẽ niſi i fozti necĩtate: r nõ ſic ponẽ
tur oui eis: niſi in re modica: ſic opiũ r aq̃ pomoꝝ madra
gore. iſta ſũt genera medicinaꝝ. ſpẽs aũt eaꝝ ſunt multe.
¶ Et o. 9 ſcias ſi firmitatũ tpa. r ſũt q̃tuo. ſ. ꝑn̄: augmẽ
tũ: ſtat⁹: r declinatio. Diffinitio ꝓcipu q̃ ẽ recipit nocumẽ
tũ ꝓ tionũ nãtũ. r virt⁹ nõ icipit i maturatõẽ cũ efficiẽ
eis egritudinẽ. Diffõ augmẽtũ ẽ q̃ egritudo augmẽtat̃ r fo
tificat: r virt⁹ debilitat̃ p augmẽtationẽ eĩ⁹: r virt⁹ iã icipie
bat opari in egritudine: tñ opatio eĩ⁹ currit nõ ꝑn ordines.
Diffõ ſtat⁹ ẽ q̃ ſi firmitas ſtat r nõ crefcit. r virt⁹ ꝛs ondit
ſigna q̃ ſignificãt ipreſſionẽ ꝛe in infirmitatẽ. Diffõ decli
natõis ẽ q̃ ſi firmitas ſia deſcedit: r ẽ diſſoluta: r mã matu
rata ſi firmitate expelliũt ſi firmitates r diſſoluit nodũ eius.
¶ Et o. 9 cures in ãlibꝰ tpe ꝑn ſeipm: r ſi ẽ vt vtaris in
ꝑn: q̃ expelliũt tñ: r diuũcũt pbibitionẽ: r in diẽſiõe q̃ ca
lor ẽ mitigat: r ſubtile: diſſoluitũ ꝛ g̃ſiũ remotũ vtaris q̃
reſoluit r diſſoluit intio. duob⁹ ãtꝰ tpib⁹ ſ̃ ſũt i medio vta
ris medicis tẽpatis: r ſũ q̃ reſtrigit r diſſoluit: tñ o. illud
q̃ reſtrigit ſit magis in augmẽto: r in ſtatu min⁹. Et q̃libꝰ
iſtoꝝ tẽpoꝝ bꝫ tres ordices: ꝑn⁹: fine: r medũ: r ſũt medi
cine ꝑn ordiñẽ. q. q̃ fuerit ſifirmitas in ꝑn: ſit cura tũ
in ꝑn⁹ ꝓcipu ꝑ ſũ q̃ refrigerat r reſtringit r ſtupefacit ni
ſi. Et i medio ꝑ ſũ q̃ refrigerat min⁹: min⁹ tñ ẽ ſũ ſtupe
facit niſi augmẽtatio ſignificet mlt̃itudinẽ: r q̃ſiq; ꝓhibet
doloꝝ mlt̃otiẽs: q̃ ſi fuerit doloꝝ excedẽs idiffinite. Vtũ
medicũ ꝛ in ꝑn⁹ reſtrictiua ꝛ: aut aliq̃ cogit ad vtẽdũ me
dicis mitigatiuis: q̃ ſi aũt fuerit doloꝝ nõ excedẽs nõ os vti
eis. ¶ So. 9 ſcias q̃ medicie q̃dã ſũt ꝛ plãtis: q̃dã ex
minerisq̃dã ex aralibꝰ ſupfluitate. Ex plãtis aũt ſũt q̃ ſũt
gũme: fic aſſa fe. oppopõacũ: euforbiũ. Quedã ſũt ſucci ſic
meũte: acatia. q̃dã folia: ſic foliũ malabatri. Quedã ligna:
ſic caſſia: ſyminerialia ſũt ſedegi: tbutia ſal: ſal armo. ſal ni
tri: vrine eres. ſiſia. Que aũt de aialib⁹: q̃dã ſũt de bũ
dioꝝ⁹ ſic fella liuta. r albugo oui: q̃dã ex mẽbris eoꝝ: ſic
cornua. r caſtoꝛeũ: r noiabo q̃alibet iſtaꝝ medicinaꝝ. r p
pietates eaꝝ. r oẽs medicinaꝝ ꝛueniũt oclo in fine libri.
¶ Ops ẽt me noiare q̃do vtaꝝ ſiſtaꝝ medicinaꝝ. r q̃do
curaꝝ cũ eis: q̃ boza tpis colligunt medicie oculi: r q̃ ſi me
li⁹ artificiose ꝓficiunt. ¶ Dico igit q̃ſiq; voluerꝰ vti mine
ralib⁹: ſic ſedeng: tbutia: calcecum nõ: marchaſita: ãtimo
nio: ops q̃ teras eas bꝫ: r cũ pãno cribrãdo ſerico: r ibidẽ
cũ aq̃ r mole i lapide colꝝ multoriẽs: r q̃ fuerit lapis ſiẽ
q̃aridi: r cadilia. r vitriola nõ vtaris eis niſi poſt ꝓbuſio
nẽ in olla noua. r diuturnã ãtritionẽ r mollitiẽ. B ẽ meli⁹.
Lõchilia ãt: fic elbeleuq; r limaticas ꝓbure ſiſt r illa noua
ꝛ ꝛtere ea bꝫ: r nutri ea ſiſr cũ aq̃: r mole in aq̃ colꝝ. Ce
rruſaꝝ aũt tere r laua cũ aq̃ vt nõ ſit i ea aliq̃ acredis. Ba
titura de ere lauet r cũ ſana freqnter. Marchaſita aũt te
rat cũ aq̃ ãtritiõe bõa: r ſic calcecumenõ. Spica ſcidat cũ
fozpicib⁹: r terat in mortario vſu fricẽ r iter man̄ fricatõe
bona q̃ uſq; ꝛpcoꝛicet. Coꝛtex ẽ niger: r fit alb⁹: r pucias
in mortario: r fũdat poſtq; aq̃. r terat vſq; q̃ fuerit ſiſlis me
dulle: r fricet ꝛ iteret ãtritio ei⁹. Viride aũt eris nõ mlt̃ũ
vtat q̃ ꝛ deſtruit velũ oculi: r corrodit: r ꝓpe oclos mulieꝝ
r puerozꝝ: r nõ facit vti ſi niſi ꝑ mlt̃ã ꝛmotiões cerũſe cũ
eo. o. 5 igit q̃ ꝓſtet ſiet cũ eo in vere: q; ẽ finis laudabilios
r terũſ pluꝛes. r alcophola in fine pul. r niſi ſi fuerit crit
nocumẽtũ pluſq; vtilitas. B aũt q̃ nutrit cũ aq̃ agreſte: r
aq̃ fenicul: r aliq; o. 9 ex ꝓmat̃ aq̃ coꝝ: r dimittat̃ in ſole
p aliquot dies: r nutriant̃ cũ iſta aq̃ medicie freqnter. Et
illud q̃ fuerit de gũmis: ſic armoniacũ r oppo. maturent̃
r molant̃ in mortario cũ piſtello: o ẽc ſit bꝫ trũ: r cribet̃
let: Gũmi aũt arabicũ r dragagãtũ maturet̃ in aq̃ colet̃
cũ pãno: r piſtent̃ cũ eis medicie cũ ſit vtilitas coꝝ in me
dicinis: ꝓgregare ꝓtes eaꝝ niſi fuerit in ſiet albo: q; virt⁹
in gũmi: r dragg. r refrigerare r ꝛgluriare r lenire aſpiratẽ
r obtalmie. igit o. 9 vt tu teras ea bꝫ: r cribres: r ponãt in
mortario: r mittat ſup ea albugo oui ſubtil: r in ãtitate q̃
poſſint ſpaſtari cũ ea medicie r moli vſq; diſſoluant̃ me
dicine r lenianẽ ꝛ. pucianẽ ſup eũ reliq medicie. Opium
aũt o. 9 ꝛoꝛefiat. r B ẽ vt accipias lamina eneã: r ignia
r. pucias ſup eã opiũ fractũ miuti: r nõ ſit ſup panuas: r ca
ue ne vburat: q; deſtruit opaciõ eĩ⁹. Et q̃ volueris miſce
re aliq̃ medicinaꝝ o. 9 cognoſcas aliq̃ vtilitatẽ medi
cine. r cui egritudini ꝛueniũt: r ſi fuerit de medicis: q; vti
litas ẽ multa: r eſt nobil: ſic tbutia idica ẽ alia. o. 9 pucia
tur ꝛ eis q̃ritas magna. Et ſi fuerit pauce vtilitatẽ modi
cũ ꝛ ea. pucias ſic gũmi: r ſi fuerit acute fortis virtutẽ: ſic
viride ꝛ ſal ar. ex eo modicũ. Et ſi fuerit debil⁹ virtut⁹
ſic cerũſa. pucias ꝛ ea mlt̃ũ. ¶ Medicie ſimplices ponũ
tur in ꝓpoſit medicis ꝓ diuerſas cãs. Quedã ponũt ꝓ
ifirmitatẽ ad quã fuit ꝓpoſita medicina ſic ponũ oppo. r
oſſa fe. i ſiet eluieri: q; ſit opatiõnẽ fortẽ in ſoluẽdo i aq̃.
Et q̃dã ad fortificãdũ medicinã: ſic cũ pũ aq̃ fe. in ſiet el
uieri: r q̃ biũt opõnẽ fortẽ i ſoluẽdo i aq̃ i fe. i ſiet. eluieri.
Et q̃dã faciũt penetrare medicinã ad tunicas oculi feſtinã
ter ſic cũ ponẽ muſcus in medicis oculi. Et q̃dã ad ꝓfirmã
dos in oculo: ſicut q̃ ponũt cãphora i medicis oculi. Et q̃dã
mãs oculi: ſic cũ ponũt opiũ in nãs medicinis abſterſiuis.

Et q̃dã ad frãgẽdũ acume medicie: sic cũ poni ẕ cerusa: cus viridi eris. ¶ Et ops ꝙ eligat ꝙ medicis qõ fuerit bonũ fecẽs: nõ ver: nõ sophisticatũ: q̃ ter ẕ q̃libet eaẕ separati: ẕ demũ pẽdera de trito ẕ cribrato pondus pdicũ in recep ta illi⁹ medicie. Et nõ iligas cerẽ ẕ ẕ medicias: nec teras eas sic: q̃ erroẕ est: q̃ ex medicis q̃dã sustinẽt lõgã tritura tionẽ sic mlerales. q̃das modicã sic tucci. q̃dã terũ ma glis: q̃ exprediẽt ẕ elõgãt a nã sua: ẕ acuunt. sic amidũ: q̃ ipẕ poni ẕ in fine re. Et tise miscet ẕ terit tritura tẽperata ẕ miscet. Et si fuerit medicia debilis q̃ ops vt ipasset vt fi ar ziet vt ponat sup eas aq̃ paulati ẕ teraẕ ẕ misceant ad iuicẽ cetere medicie: ẕ pasteri pastatiõe tẽperata ẕ desic cẽnt i vmbra vt nõ dissoluat virt⁹ medicie ẕ i sole. ¶ Et q̃ curauer: oclm cũ medicia acuta ops sustiere vsq̃ re mouet cõbustio ẕ vestigiũ et ẕ oino. Deide seqũris cũ stillo: q̃ B est pcrũ ẕ mel: q̃ pstere ẕ vnũ sup aliũ: ẕ q̃ stillus q̃sus: ẕ cause tibi a medicis acutis in capite repleto. S3 fit mũdatũ ab bũoribꝰ malis. q̃ Dyp. dic. ipura corpa ẕ. Et q̃sq; curas cũ medicia acuta in infirmo coctionẽ magnam.

¶ Et q̃ voluer: pere medicias i oclo apl oculi de ẕrrũ cũ police sinistre man⁹ẕ idce man⁹ dextre ẕ tene stilũ cũ police ẕ medio: deide pone stilũ i lachrymali mag⁹sq; ad lachrymale min⁹. Deide remoue idicẽ ẕ alleuia policẽ si nistrũ sup palpebras: ẕ pone velũ i oclo ẕ torque ẕ volue palpebras. accipe pilos ei⁹ cũ paleta stilli quouq; reuerse tur. i. discoopiat oculus: ẕ frica eũ diligẽter nõ cũ festina tiõe: ẕ q̃ ri reuersaueris oculũ erit ꝑ paulati ẕ nõ retrahas manũ tuã: ẕ reuertat ꝑ se q̃ malus est: ẕ quando volueris aperire oculũ eriges palpebram leuiter cũ ẕ redas eam stauiter ẕ non festinꝰ in reuersione eius. ¶ Et q̃ volue ris vti pulueriꝰ ops q̃ pdas eos in oculobus lachrymalib⁹ fier palpebras: ẕ nõ declines stillus, ad planitiẽ oculi. S3 bimitte eam ẕ volue stillum ad inferi⁹ ẕ pone pulueres: nõ itromittes stillũ in oculo: nec declines stillũ in oclo in obtalmia fortis dolozis ẕ gravis. in radicatiõe aũt vestigiũ intẽde cũ memoria illũ louenieri: ẕ frica eã cũ medicia ẕ fac eã trãsire p eã: q̃ b est vehemẽti ẕ pfectius. ¶ Ois egritudo bis pulsationẽ ẕ doloẽ vehemẽtẽ curaẕ cũ me dicis leitis bũdis sic obtalmia ẕ vlcera. Et ois egritudo antiq̃ diuturna ñ bis doloẽ sic scabies sebel linoẕ vngũ ẕ gulac cũ medicis abstersiuis ẕ mũdificatiuis ẽ ẕ eradica tionẽ q̃titatis eaẕ: ẕ fm q̃ idigẽt de virtute eaẕ. Et q̃ diligunt due egritudies in oclo vt egritudo acuta ẕ croni ca: cipe ab acuta q̃usq; remouea: ẕ nõ negliges. croica vt ñ fortificet: deide redeas ad cãs egritudis croice. ¶ Zela aũt vebemẽs i oculo q̃ accidit i apatib⁹ et aũt fit pp acu itatẽ bũditatis apantis: et ẕ mordicatis: aut fit pp replo nẽ mẽbranaẕ ẕ fanie eaẕ: aut pp aggregatiões bũditatis q̃sc: vl pp vẽros nubilosos ifiatiuos. Si ãt fuerit ex acui tate ẕ bũditate ops purgare cũ medicis laxatis ẕ trahere eas ad iferi⁹ oculi ẕ vt abluas eũ cũ albumẽ oui. q̃si pur gaueris corp⁹: ẕ incipe apa maturare: balneus est vtile ad solonẽ ifi⁹ egritudis. S3 si fuerit doloẽ ẕ replone mem branaẕ ẕ fanie ops curare p eũone corpis cũ flõmia ẕ la xatiõe ẕ attractione medicia iferi⁹ ẕ ista mẽbra iferiora ẕ ligationẽ: deide ex ñ fomẽtatiõe oculi q̃ dulcis tẽperati calozis. ¶ Et cũ ias vl ꝙ oẽ sẽs sanitatis curant ẕ pe nẽ totũ corpis ẕ capitis ẕ attractões mãe iferi⁹: deide cũ vsu medicia ẕ resolutiua: ẕ sic fomẽtatones ẕ distillatiões q̃ feniculi vl fẽugreci ẕ aũ eũone corpis nõ ops vti medi cia resolutiua q̃ attrahãt magis q̃ dissoluãt. Et si fuerit do loẽ pp ꝛgregatões bũditatẽ ẕ sse os te tbiliare illũ bũoẽ: deide cũ vehemẽti motu illaẕ vẽaẕ i gb⁹ ẕ ꝛgregatio ẕ B est post itroitũ balnei. ¶ Et cũ cogueris egritudinẽ ẕ vi deris curã nõ ꝓpari cito pseuera: q̃ forte erat pp vẽtum stuẕ ẕ in meatib⁹ ẕ fricti: ẕ forte erat bũoẕ vehemẽtio q̃ fitiet ẕ idigẽs tpe lõgo in expletiõe ẕ amplitatiõe meatuũ. Et ścias q̃ eliteria sunt laudabilia i replone tot⁹ capitis ẕ tũ ops q̃ fuit fortia. ¶ Et q̃ fuerit cũ aliq̃ⁿ egritudib⁹ oculi soda vehemẽs apparẽs nõ cures eũ vsq; q̃ trãseat ipa ẕ mitigẽt soda: ẕ B est post mũdificationẽ ocupis ẕ eũone corpis ẕ fortificationẽ ei⁹: sin aũt iudices in infirmo magnũ malũ ẕ medicie ifundant ad oculũ. v. de eritidis venia: ẕ tũc ex occipitio vnge sp: ẕ curatio eius est frustra: tũc si dera vtrũ erit a toto corpe vl capite, ppe ẕ eũa corpus vl caput vnge desiccatiuis sic aq̃ rubi ẕ spine albe: ẕ liga eas bered: ẕ si nõ fuerit ꝓpata cura scide arteriias q̃ sunt in tipozib⁹. Et si fuerit itra occipitiũ signũ ei⁹ est sternutatio nociua ẕ puriꝰ: ẕ mordicatio. fac minutionẽ ẕ laxationẽ ẕ purgatiões capitis. Et de egritudib⁹ oculi sũt q̃b⁹ nẽcia est purgatio corpis: sic fiũt obtalmia ẕ sebel ẕ vlcera q̃ fue rit cũ eo iflatio ẕ apa. Et eis sũt que nõ idigẽt eũone cor poris i cura: sic eradicatio vestigij q̃ idiget abstractiõe m̃ ẕ sic cetera dolões cũ gb⁹ nõ apparẽt replo nec iflatio venaẕ oculi nec m̃ltitudo bũditatis fluẕtis B est cui⁹ memõ idi gui ad ꝓperationẽ. Et nũc ścipio in cura accisiũ egritudi nũ oculo: ẕ dico q̃ q̃dã nõ apparẽt fensui: ẕ cognitio est difficilis. ẕ cogẽcam̃ be ꝓ signa ẕ ve medicatiõis ẕ igenꝰ ẕ icipio de B q̃ apparet fensui: ẕ icipio ꝑmo de eritidib⁹ palpebraꝰ: deide post B ifirmitates occultas fensui dicã. ¶ Capitulus in quo ponũt regule gb⁹ ops medicum vti in omni purgatione. II.

Cias ꝙ ops q̃ vult purgare corpus p ali ques modũ purgatiõis q̃ecũq; voluerit. minuere venã. vel bibere medicinas attẽdere. ẕ c. fit. Causa ifirmitatũ accidẽs sũs ifirmitatẽ: ꝓplexio: habitudo cõpozis in infirmi etas. dispõ aeris. rẽpue pus de repozib⁹ anni. regio. ꝓsectu do. virt⁹. ¶ Causa ifirmitatis si fuerit egritudo ex replo ne purgatio ei ꝓuenit. Et si ex inanitione non ꝓuenit. Si milꝰ si fuerit causa ifirmitatis multa ops purgare corpus mũtũ. Si pauca pax. ¶ Accis ãt ẕ cũ egritudinẽ si fuerit ynũ de egritudinib⁹ ex gb⁹ eũaẕ corp⁹ fic fluxus sudor ẕ alia: nõ purges eũ. Et si nõ fuerit ex illẽ que eũant ẕ idigẽ rit purga eũ. ¶ Cõplo si fuerit cala ẕ ficca vl frida ẕ bũi da purgab eã ẕ s cãs. ¶ Dabitudo ãt cõpozis ẕ fuerit me diocriter macra: purges eũ. ¶ Etas aũt si fuerit ꝓ puers: aut senib⁹ nõ purges eũ nisi cũ aliq̃ ifirtili. Et si fuerit adole scẽs aut virilẕ etatis purga eũ sic ꝓuenit. ¶ Ꝑs ãt pri⁹ si fuerit estas vl byems nõ purges corp⁹ eũ medicia fõti. Si fuerit ver vl autũn⁹ purga eũ sic ops. ¶ Dispõ i tpe pñti si fuerit aer i illo tpe m̃ẕ siccitatis ẕ calozis ñ purges eũ cũ medicia fozti: ẕ si fuerit tẽperatus purga cum si expedit. ¶ Regio ãt si fuerit cala: sic ethiopiꝰ: vl frida sic anglico rus vl scotoꝰ: nõ purgabis eũ nisi cũ B q̃ ꝓuenit cop: ẕ si fuerit tẽpata sic roma purgabis eũ ẕ s bũoẽ. ¶ Cõsuetu do ãt si ger ꝓuenerit purga eũ sine timore: ẕ si s ꝓuenit purgari: si expedit purga eũ cũ timore tũ. ¶ Virt⁹ aũt si fuerit fortis: purgabis eũ q̃titate nẽcitatis: ẕ si fuerit debi lis pur. eũ ẕ s illõ. aut vna aut pkõ⁹. ¶ Aliq̃ⁿ purgaẕ corp⁹ ẕ s artes artificiales. ẕ B est q̃ si fuerit milti motus: nõ purges eũ: sed igenia in attrahẽdo mãs; sine eũone fozti: ẕ si fuerit pui mor⁹: purgabis eũ sine dubio. ¶ Et aliqui ẕ s attẽdere ad attrahẽdũ mãs ad prẽ oppositũ pti ad quẽ declinat: ẕ B pp duo. vnũ eoꝝ: ẕ ri trahas mãs illã ad mẽ bra nobilia: q̃ fuerit in mẽbris etiã nobiliõ⁹. Scõs q̃ tra has ad mẽbra i gb⁹ cõsiguni res ꝓsuetudies. vna eaẕ ẕ q̃ sit loc⁹ei⁹ cõpe i opposita loci pte m̃bri a q̃ mittit eũo. Et si fuerit illõ m̃bẕ supi⁹ fiat attractio iferi⁹ ẕ c. ẕ q̃ sit m̃bẕ a q̃ dõ mã trahit oppo⁹ m̃bro a q̃ trahit recta oppo

ne ꝛ ſi fuerit eño er pte dextra: fiat eꝛctio vel attractio ex parte ſiniſtra. ꝛ ⁊ ſi ſit membꝝ ad qd trahit mā parti capāe cū mēbro a quo trahit ſicut pticipatio miſicie cū ma millis. Et ideo qſi fuerit ſanguis a mīce ponant yēoſe ſuper mamillas: ⁊ ops q̄ ſcias q̄ iſte ſunt regule gb̄ operaꝝ. Opꝝ igit q̄ regas ꝗ ſq̄ videbis hec: q̄ q̄nq; exigit neceſſitas ad euacuādū humoꝛ non ſemel ſed pluries.

CAP. III. De ſcabies.

Et ſunt ſcabies: grando lapidatio inuiſcatio ordeolū piſli additi inuerſatio pilꝝ patelle nodinec. culac pruritus g̃ſtities flegmon alis demaretriat moꝛa liuoꝛ terre fomica ⁊ abaphe formica. vrſi inflatio corroſio cabualchal apa arcalach vlcera relaxatio ſanguis mortuꝝ.

¶ Et iſtaꝝ egritudinū q̄dā ſūt ppe palpebras ⁊ q̄dā cōes alijs mēbris. Igit egritudines ppe palpe. ſūt ſcabies grādo lapidatio inuiſcatio remelatio ordeolū reuerſatio piloꝝm ⁊ dine g̃ culac reruac. Ueruātū fluitio vl cauſus pilꝝ. ⁊ albedo coꝝ ⁊ pediculi participāt capiti ⁊ ſupcilijs. pruriꝝ aut g̃ſtities liuoꝝ inflatio ⁊ relaxatio ⁊ ſanguis mortuꝝ aliqñ accidunt g̃ſtitie palpebre: ⁊ alijs. flōn aut ⁊ moꝛa ⁊ reract gabaphe aliqñ accidit palpe. ⁊ coꝝporis toti: intētio in hoc eſt. vt non ſit in libro meo defectus ꝛc.

CAP. IV. De oculis

Inquo ſunt ſpecies ſcabiei.

Labiei 4ꝰ ſunt ſpēs. pꝰ eſt mbedo q̄ fit in ſupficie interioris palpebre.

¶ Signū ät eī eſt q̄ſi reuerſuaeris palpebrā videbis ⁊ ea grana ſiſtia mobilꝝ: ⁊ b̄ mālitios dolotis ⁊ granulatis g̃ reliq; tres ſpēs: ⁊ b̄ latchrymā ⁊ ple ꝰ q̄ accidit poſt obtalmiā alis effectꝰ mobꝝ q̄ dicūt acutā: ⁊ vlr oēs ſpēs ſcabiei bñt b̄uidiratē ſalſam ⁊ ſūt ex frēqntia ſolie pluerie ⁊ fumi ⁊ coꝝruptione regimiſ in cura obtalmie ſuīt. ¶ Cura aūt os purgare coꝝp̄ ⁊ flōmiaꝝ cephalice ſi poſſibile eſt: ⁊ poſt ꝗ ſi necētas exigit ad bibēdū medicīa fiat ex violis nenufare mirabo. citrinis quit. Et fiat hoc ſm vtutes ⁊ eratē: deinde reuerſa palpebrā ⁊ frica cū fief rub. acuto: cuius ſpectio eſt hec. Sief ruꝝ beuꝝ leue eſt vtile in fine obtalmie ⁊ ſcabiei leue ⁊ culac ⁊ obtalmie que eſt ex humiditate. ℟ ſedeng abluti. ſ. ꝛ. viride eris vſti. ſ. viij. coꝝalli margaritaꝝ. nō gſo. ſolij indici aſi. ſ. iij. gūmi arab. dragg. ⁊ mirre clare. aſi. ſ. iij. ſang. draco. aſi. ſ. i. ſūmā medicinaꝝ. ꝛ. aggregent medicie ⁊ piſtentur ⁊ cribrent ⁊ cum vino antiquo fiat fief leue vt ſit dria iter ipm ⁊ rubeum acutum. Et vtat mitigē fe. ⁊ relique obtalmie. poſtea redeas ad pmas medicinas ⁊ cū reuerſa nerīs palpebrā reuerſa ea leuiter ⁊ nō pmittas palpebras redire p ſe ⁊ frica eā diligēter ⁊ redue eā ad ſtatū ſuū pualatis. Et q̄ſi mitigaꝝ fuerit oculus a medicina pone eū pulnere cū ꝗ ſpectio b̄ eſt. pulnis vtilis ſcabiei ⁊ vlceribus in oculo. ℟. tbutie camei ſedeng cōbuſti nutriti. aſi. ſ. i. cucari al. ſ. v. teranē ⁊ vtat ⁊ pcipe tenere dieta ſuā. Quidaꝝ dixerūt q̄ cū verſa fuerit palpe. ⁊ ſinapiqata fuerit ſup eā galla trita ſicut pluis ⁊ pmittaꝝ palpe. reuerſa q̄. ſi. bozas ⁊ ligēt reuerſa. b̄ oino deſtruit ſcabiē ⁊ nō recipit poſt hoc medicinam: ⁊ eſt vtile. Quidā aūt dixit q̄ qñ garioſtii alſaantopbili ſinapiſt ſic ſupꝝ eſt cū ⁊ vtilitas ſufficit.

¶ 2ª ſpēs ſcabiei eſt maiozis aſpitatio q̄ pma ⁊ bēt doloꝝ ⁊ grauamē ⁊ vtraq; ſpēs gnāt in oculo b̄uiditatē ⁊ aliꝝ dutiē ⁊ lachꝝymā. ¶ Cura. Incipe pmo purgare coꝝp̄. deinde reuerſa palpe. ⁊ frica eā cuꝝ medicīis acutis ſic ſief viride ⁊ baſilicō ⁊ ſi ſenſerit modica fe. dimitte medicīas acutas ⁊ pone in oculo ſtillū cū ſedeng abluto ⁊ cus mitigata fuerit fe. muta eū ad plurē dcīs: ⁊ poſtea ad acutū: ⁊ ſi accidit ſcabies cū obtalmia cura obtalmiā oū cura ſua ⁊ nō negligas ſcabiē, vt fortificet: cū mitigata fuerit obtalmia redeas ad curaꝝ ſcabiei ⁊ ſi nocuerit aſpitas palpebre: ⁊ ſi fuerit cū ſcabie vnum vlcus vtere medicinis mitigatiuis ſm q̄ noiabo in capo vlcer: ⁊ cū melē curare vlcera cuꝝ cura coꝝ: deide redeas ad curā ſcabiei. Et ſi venerit aſpitas palpebre oꝝ ꝗ reuerſes ⁊ applanes eam cū ſtilo: ⁊ eſt b̄ mitigatio acuitatis. Et vtati aliquos ſenes qui quādo caleſit ſcabies reuertant eā ⁊ fricant eā cum ſendecheq; ſedeng valet in aſpitate palpebraꝝ: ⁊ caue amidū ⁊ collirij q̄ faciūt ſcabiē: ⁊ ſic plureres albos ⁊ fief albū: ⁊ melioꝝ cura ſcabiei eſt q̄ ꝗ reuerſes palpe. ⁊ frices eam et expectabis vſquequo mitigēt acuitas medicie: deide iterabis reuerſione palpebraꝝ et fricabis et cum mitigatum fuerit acuīē mās pone in ea ſtilos de pluere vt fortificet coꝝp̄ oculi: et ſi reuerſaueris palpebraꝝ et fricataueris cū planitie ſtili: deide curaueris poſt hoc cū medicīa acuta erit pfecti.

¶ Confectio ſief viridis vtil ſcabiei ⁊ ſebel et albedi. ℟. viridis eris clari. ſ. iij. cadimie armōiaci gūmi ara. cerniſe plūbi. aſi. ſ. ij. teranē ⁊ puſtenē cū aḋ ꝗ ⁊ fiat ſief ⁊ vtat.

¶ 3ª ſpēs ſcabiei eſt fortior ⁊ difficilior q̄ ſcōa et aſpitas eīn ea maior: et ſignū eī: videbis in exteriori palpebre ſiſe ſiſſure ficuū. pꝰ ſi vocaſ ficulnea. ¶ Cura. ops purgare coꝝpus cū medicīa ⁊ flōmia cephalice: deide mūdabis caput ⁊ flōmiā lachꝝymalij vel frōtis: et poſt hoc vtere caput purgio. ¶ Arrificiū caputpurgū ē tale vtile ſcabiei cabaphe et remolitiōi et fiſtule in oculo et polipo inarib̄. ℟. aloē ſuccotrini elleb. al. oppopo. aſi. ſ. j. odiſi. ſ. v. teraē et paſtenē cū aḋ maioza: et fiat pille ſic pip ſuma medicīa: ⁊ caue ne vtaris eis niſi poſt flōmia et mūdificationē coꝝpis cū medicīa et dieta laudabili: et ſic os vti iſto regimīe in ceteris ſpēb̄ ſcabiei. Sinaūt iduces oculo medicīas acutas. et eſt nocumētū eī? maius. et tūc oꝝ reuerſari palpe. et fricari cū baſilicō et ſief viridi. et ſi māifeſta fuerit eī? opa bñ gdē: ſinaūt ops fricari cū cucaro vel ſpuma maria vel pendulus fricatōe diligēti vſquequo redeat palpebra ad ſtatū ſanitatis in ſubtilitate: deinde deinde diſtilla in oculo cimini als faciēdū acredinē et ſalis et liga ſup eū vitellū oui cū oleo ro. vt ſit ſecur? ab acredine medicīaꝝ: et cū fuerit in ſcdo die pone in oculo ſedeng cū inſtrōgo. ſ. tilo vt ſis ſecur? à caleſactiōe medicīe: et ſi caleſactē fuerit oculus vt vtaris niſi ſedeng. ¶ Et ſi exegerit necītas vt ponas pluieres ſinapiça et cū pluere citrioꝝ cū ſuccio eſt. ℟. ſarcocol. ſ. ij. fief memite. ſ. i. tere eas bñ et vtere et cus mitigata fuerit acuitas reuerſa eē et frica palpe. cū ſief ru. vel cū viridi vſquequo medicē et ſubtilia regimīne diete. Cōfectio baſilicon vtilis ſcabiei linoꝝ lachꝝymeſebel vngule. ℟. pipis cinqbe. mirabo. citri. indoꝝum remotis oſſibus. aſi. ſ. v. aloes ſuccotrini. ſ. i. ſ. ſpume maris. ſ. vi. minq. ſ. v. caſſie lig. gaf. aſi. ſ. iiij. ſalis ar. ſ. i. medicē ne. ꝛ. teranturꝝ et cribrentur et vtatur.

¶ 4ª ſpēs ſcabiei ē grauioꝝ q̄ pme tres et aſpioꝝ et ē maioris coctōis largioziꝝ ſputy: ⁊ b̄ doloꝝ et duritiē vehemē tē et fere nō eradicaꝝ cū feſtinatiōe cito pp g̃ſtitiē et pp eū fuerit ātiqua: et forte accidit cū ea ſupabūdātia pilꝝ.

¶ Signa et q̄ qñ reuerſaueris palpe. videbis eā nigra ⁊ ſup̄ coꝝtices ſiccos. ¶ Cura. ops q̄ ſcipias purgare coꝝp̄ et mūdare caput cū gargariſmo et yerapigra et cū pillis ⁊ aloe in triuerſis diēb̄: deide vtere caputpurgio pdicto: et fubtilia dieta. et tūc reuerſa palpe. et frica eā cū inſtrō q̄ vo caſ vde vel cū alio me. als. camarie fricatōe diligenti ⁊ ſtidiguerit ſi fine fricatīōis cuccari ſi fricādo et vtere cura ſicedēti in 3ª ſpē et oīb̄ ſpēb̄ ſcabiei: et os vti balneo et ſolutere b̄uozes poſt mūdificatīōes coꝝpis. ¶ Et vlr ſcias q̄ ſi ſcabies fuerit plōgata et ātiqta nō ſypabit in ea aliq̄ niſi fricatio cū pluere citrioꝝ. vt tūc fortificēt tūice oculi ꝛc.

CAP. V. De grandine et cura eius.

Randinū

vna ē spēs: cui⁹ cā ē ꝛegregatio humiditatuꝫ grossaꝫ q̄ gelanē in palpebra: ꝛ plimū gnāt in exteriori pte palpebre. Cui⁹ signē ē apa ꝫ: sile granū cū fozti aceto: ꝛ ungat: ꝛ aliq̄ ī miscet cū oleo. ꝛ cā. ꝛ gūmi vlmi. vl⁹ miscea⁹ ferapinū cū aceto: ꝛ ungat cū ß vnguēto. ¶ Cōfectio vngnēti vtilis grādini ꝛ oꝛ deolo. ℞: tburis mirre. afi. ʒ. i. laudani q̄rtā. ʒ. baurach minu. afi. q̄rtā. ʒ. pauper. ana. oleo ātiq de lilio vl amurca ꝛ vngat: ꝛ ſi resoluit bri: ſi aūt oꝛ ꝛ ſcidat pal. cū flōmo i latitudie. ꝛ deide ēbat grādo cū palla ſtilr: ꝛ ſi fuerit ſciſſura magna ꝛ labia relaxata ꝛ ſuūge ea cū ſuitura ī medio et ſinapica ē cū pulnere croceo: ꝛ ſi fuerit egritudo ī iteriori palpe. oꝛ reuerſare palpe. ꝛ ſcidere ꝛ latitudine inferi⁹ ꝛ exbere grādinē ꝛ pcipe ei vt abluat oculū cum aq̄ cala ꝛc.

Epideritatis

vna ē ſpēs: ꝛ accidit a ſupfluitate groſſa q̄ ſfundit ī palpe. ꝛ gelat ī ea ꝛ fit lapis. ¶ Signū ē⁹ est apa puū duꝫ: ſile bono puo ꝛ raro duritiei ē ꝛ ꝛ laxatio cutis ꝛ ſcapo. ꝛ aq̄ resoluit ſubtil mā ꝛ remāet groſſa ꝛ ſdurat: ſiſ accit ī calculo ꝛ ſubaſſel ꝛ ī ſguib⁹ ꝛ ſcropbul ꝛ apatib⁹ oꝛ ꝛ aliq̄n noiat bec ifirmitas lene: ꝛ accit ß a vnob⁹: aut a mstitutie cibo: groſſo: vel ex frequētia infirmitatū vapoꝝ. ¶ Cura egritudīs. diſtilla ſup ē aquā calāq ; in ꝑn° ꝛ ſi resoluit bri: ſinaūt pone ſup eā de pulnere dyaglōꝝ: ſi pcedit ea: ꝛ ſi nō deſtruat freqn ta empl⁹: vt maturet ꝛ ꝛegregat: ꝛ q̄ ſi pseuerauerit res iuer ſa palpebra: ꝛ aqui locī cū flōmo: ꝛ flōm⁹ bēat caput rotundū ꝛ latitudīē. apiat ꝛ ꝑfuda aptōes: ꝛ caue ne rūpas palpe. ꝛ ꝑme cū vngula tua vl cū anulo: q̄ ꝛ ejet ō loco aliqd vt eēt de pulmōe: ꝛ fozte ē ſanies: ꝛ ſi timueris q̄ redeat ī ſirmitas accipe ſciſſurā vulneris cū capite fozpicū vt apia tur ꝛ aſtrīgat vt ſtrēt cōſolidatio ꝛ deſtruat mā ab ea ꝛ medicet ea poſt ß diu cū aq̄ cala. ꝛ ſi oꝛ apire iſtā ifirmita tē dōec aggregeꝫ ꝛ ſtrīgat: ꝛ ß vt apiat ꝛ ē ꝑfectio ꝛc.

Ꝑniticiōis

tres ſūt ſpēs: aut cōiūctio ē cū nigredie aut cū albedine vl ſiūctiōe palpebraꝫ adinuicē: ꝛ accit ß a vnob⁹. vno ex vlcere q̄ accidit ī oculo ꝛ elōgabit clauſio oculi ſup eā. ꝛ alio poſt mundificatione vngule ꝛ ſebel q̄ nō regit oculus regimie q̄ oꝛ: ꝛ ifta ifirmitas ꝓbib⁹ oculī de facili moueri. ¶ Cura. oꝛ mitte ꝛ ſtillū ſub palpebra ī loco ꝛ elenabis pallū cū eo. vl ꝛ ſcrīde pal. cū vno balo vel cum vnob⁹. deide ꝛ ꝛcoria ꝛiūctione cū medech ab⁹ moliace ſic fit ī vngla vſq̄ apiat ꝛ res cū iūcte: ꝛ ſi nō ꝛueīt ei medech ꝛcoria ea cū gamedei. ꝛ oꝛ cauere ꝛ poſſe tuo vt nō trahas mēbzanā cornee: q̄ accit ꝓ bec elenatio oculi ꝛ ꝛeplone: ꝛ diſtilla ī oculo aq̄ cimi ꝛ ſa lis: ꝛ pone ſup ſciſſurā cotū madefactū cū oleo ro. ꝛ vitello oui. ꝛ liga ſ ꝛ oculū vitellū oui cū olo ro. ꝛ q̄ ſi fuerit ſcda diea diſtilla in oculo aquam cimini ꝛ ſalis: ꝛ ītera lichinium ſuper ſciſuram cum vitello oui: ꝛ ſi fuerit tertia diea: vtere aliquo ſtef ß ꝓ vngula ꝛ ſi fuerit ꝛtia: ꝛ ſi fuerit ſuitatio ī palpebra ꝛ vna cū alia: oꝛ ſi poſt ē ſtillū ſub palpebra: ꝛ ē apias ex pte mioꝝ ſalsuāmal. Sinaūt ſcides de lachrimali ſiferioꝝ modicū ſ̄ q̄tū ſtrauerit ſtilus ꝛ elenabis palpebra ſupi⁹ cū ſtilo: ꝛ ſcide ea cū gamedei: ꝛ ſi eleger ī mittere ī loco ſtili elmēgab. als falcē ſil⁹ ꝛ bāmo. ſic mēgral ſi ſtule ꝛ ſcide vl api cū eo ꝛ ꝛ gare ꝛ laua ea cū aq̄ cimi ꝛ ſal ꝓde iter pal. cotū admodū tēte madefcri ī olo ro. ꝛ bati tūrā er] vl ēpl⁹ ō cerusa ocīn marſiā: ꝛ ſi rediet ꝛ glutiatio caue ne fortifices alcophol ꝛ alcophola eū quotidie cū ß ba

Emollitiōis

tres ſūt ſpēs: ꝓ ē abbreuiatio palpebre ſupioris vt ſi coopiat albedinē oculi. ¶ Et accit ß a vnob⁹. vno vl ꝛ: ß ē a dimiūtiōe māe q̄ ſit pal. aliū ē ꝑ accīe: ꝛ accit ß aut ex relaxatione aliū ꝛ muſcloꝫ mouētiū pal. vl ꝛ ſpaſmo pticlari ſtrīgēt: aut ex vtroq: aut ex ſutura pal. idecēti. ¶ Cura. Si fuerit emollitio ex dfectu māe ē curabil: ꝛ ſi ex relaxatione vl ſpaſmo ſtrīngēte vel vtroq: oꝛ ꝑ ſcire q̄ ē emollitio ꝛ q̄ ex relaxatione: ꝛ ß est q: in pal. ſupioꝝ ſunt tres muſculi. vnus elenat ea ꝛ duo cōpimunt. igīt muſculus q̄ eleuat ea: ſi relaxat ꝓ fuerit nō erigeſt pal. neq; claudeſt. ꝛ ſi fuerit ſpaſmatus nō cooperit: ꝛ ſi accidit emollitio a ſpaſmo muſculi q̄ erigit ea: oꝛ ꝛ ꝛ tarīs ß qd relaxat pal. ſicut vnctiōes cū oleio ꝛ vnguētis ꝛ balneis būcctatuis. ¶ Duo aūt q̄ depximūt palpebra ſi fuerit relaxati nō cooperit vl claudit palpebra. ꝛ ex hoc ſit emollitio: ꝛ vtpls fit ifta relaxatio poſt apa calm: qd curati fuerit cū medicinis molliticiis humidis: ꝛ q̄ ꝛ ꝛingit dec remollitio. medicat igitur cum medicinis conſortatiuis ꝛ ſtrīctiuis ſicut medicat ſigmentite mirra: ꝛ aqua mirte: ꝛ ſitia. Et ſi fuerint ſpaſmati nō erigit pal. oꝛ igīt vt ſit ꝛ ꝛ ꝛ mollificatinis. ꝛ ſi fuerit vnus eger: ꝛ remanſit alius de duobus muſculis qui depximūt pal. medietas pal. eſt cooperiēs: ꝛ alia eſt medietas eleuata: ꝛ ſi fuerit egritudo relaxatione cuiuſliber eoꝝ: erit depreſſio pal. ꝛ oꝛ ꝛ muſculi ſani: ꝛ ſi fuerit ſpaſmatio erit declinatio medietatis pal. ad locuꝫ muſculi infirmi. Et ſi ambo fuerint infirmi. vnus relaxatus: alius ſpaſmatus ita dicium eius eſt ſicut iudicīū qui vnus ſpaſmatus: alius ſanus. oꝛ: igīt ſcire per ſanū ſgenū: ꝛ vnge loc⁹ ſpaſmationis cū boc qd relaxat: ꝛ locū relaxatū cū boc qd reſtringit ꝛ confortat. ¶ Et ſi fuerit a ſutura aperīat aliquantulum. ꝛ oꝛ ſcindere locū ꝓlidatū ꝛ diuidere locum intra labia eius cum coto intincto in cera ꝛ oleo: aut cū vnguēto albo vel vnguento baſilicon. ꝛ vl ꝛ res relaxantes appone: ſicut diſtillatīones cū aq̄ fenug. ꝛ alus: ꝛ vngnētis reſtrictiuis ꝓ ſiccatiuis ſicut medicina ſicca: ꝛ pulneres deſiccatiui.

¶ Scōa ſpēs emollitionis accidit a bzenitate pal. a boc a vnob⁹. vno nālr q̄n mā a q̄ ē pal. ē modica. Aliud ꝑ accīs ē q: ex ſpaſmatiōe muſcl q̄ ē in pal. vl ex ꝛicatiōe cū ſupadditione eī⁹. ¶ Cura igīt eū cuꝫ ß qd relaxat ꝛ humectat. ¶ Tertia aūt ſpēs emollitiōis ē ſuertatio pal. ad exterius: ꝛ accidit ß a vnob⁹ aut ab vlcere accītē i eis: ꝛ deſtruit vl teri⁹: ꝛ ſpaſmaſ: aut a carne addīta q̄ crescit ītera⁹ vl ex vlnere ī pal. ꝛ fit emollitio: ꝛ vtpln accidit ß in ſiferioꝝ palpe. ſupioꝝ vo ꝓ⁹. ¶ Cura. oꝛ ſi fuit emollitio ab vlcere vl ſutura q̄ ſcidat loc⁹ ꝓ ꝛ narraui ī ꝓ⁹ ꝓ emollitiōis: ſi fuerit a carne ſupflua oꝛ mūdare cū medicis acuꝛ: ſic ere vlridi ꝛ ſulfure: ꝛ ſi ꝓpar⁹ fuerit bri: ſinaūt oꝛ ſuſpēdere cum duob⁹ vncinis aut trib⁹: ꝛ pōe ſub ea aci: ꝛ elenea eā ꝛ ſcide cū cameedei vl ꝛoꝛpicib⁹: ꝛ ſuūge cū pal. reuertat ad figurā ſua: ꝛ declinet ad iteri⁹: ꝛ tūc pōe ſup eā medicinas acuras pp timoēne augeat caro: ꝛ ꝛ ueret ſcbo: ꝛ oꝛ ꝛ ꝛ

sis capitib⁹: deide liq̃fac cerã albã ⁊ submerge ĩ illa ſtilã: ⁊ frica in eũ ordeolus: ⁊ calefac calefactione fort: ⁊ fricetur cum ista medicina: ſumatur nitri ſexta pars bẽ rubedere vna pars iungatur: ⁊ cũ ea vngatur ⁊ diſſoluatur oppoſito. cum aceto ⁊ ſit emplaſtrum quia vtile eſt. vel emplaſtret cum cera in qua paſtatum ſit vitriolum ⁊ ficus cocte cum vino: ⁊ becruło: ⁊ aloem madefactum cum aq̃: ſi diſſoluitur bene. ſinautem exprime radicem eius cum vngula: et ſcinde eam ⁊ accipe radicem eius cum picicarolis ⁊ dimitte ſanguinem eius cadere aliquantulum: deinde puluerizã cum puluere croceo ℟.

(De ſuperfluitate pilo⁹ ⁊ cura eius. CAP. X.

Ꝑ Ili ſuperflui eſt vna ſpẽs: ⁊ ſignum eius eſt videre in pilis g ſunt in pal. pilos ſuperfluos contrarios pulſulationibus nãli: ⁊ B erit ex multitudine bũ idiat: ⁊ putrefacte: ⁊ nõ mordicat: nec g ⁊ acuta: q: bũ ditas q̃ mordicat ⁊ acuta ⁊ frida ⁊ fal alib: q: corũpit pulſulationẽ nãlius pilo⁹: ⁊ fortẽ tm oriũ ⁊ acuti ⁊ mali q fri cãdo facũt ſãguiñ mlti. (Cura. ops purgare corp⁹ ſm tẽs etarẽ ⁊ virtutẽ. deide mũdare caput cũ garg. vl ⁊ raſ. ſi põt eſſe vl cũ maſticatione maſticis ⁊ gariofi. ⁊ ponat in ore ſuo mirabo. chebulos: aut nucẽ muſ: q: fortificat cerebrũ: ⁊ pcipe ei vt odorẽt ambra: q: fortificat cerebrũ: deinde medicare eũ. (Cura ei ℈. v. modis: aut medicat cum medicina ꝑ ſtillũ: vl iungere pilos nõ nãles ad pilos nãles: aut cauterio ignis: aut pciſione ⁊ ſortione vl ⁊ciſiura pal. (Medicia aũt ſit medicia acuta ſic baſilicõ vl ruſcom vl ſief viride ⁊ ppe cũ ſief vitrioli. als. danig. (Cõfectio ſief vitrioli vl ⁊ulac ⁊ cõbuſtiõ ⁊ albedi ⁊ pilis ſuſpiuis ⁊ ſcabiei antiq̃ ſic ꝛ̃debet antiq̃ ⁊ alys. ℟. vragag. gũmi arabicum aloes ſuccotrini. es viride arſenici rubei colcotar erin vſti triũ pipus ſedẽg. amidi radicis rubee tinctorũ cuccari tabarçet ſquame eris cõbuſti. aã. 3. 5. tbutie litu ſpice galle cõbuſte. aã. 3. i. climie argẽti cũ ſe. plũbi mire clare. aã. 3. 9. numerus medicinę erit. 25. tere eas bẽ ꝓlibet ⁊ ſe. poſtea. ℟. falis armo. als ciamõi. 3. iu. crebre tere. 3. i. diſſolue in aq̃ rube ⁊ agreſta pomi citri fac ſief: ⁊ riccet ⁊ vtatur. (Item alia ꝓfectio eiuſdẽ derig vnlis tinoꝛi ſcabiei febel ⁊ ꝓulac cõbuſtiõ pilis ſuſpiuis. ℟. viridis eris. 3. vi. gũmi arabici. 3. iiij. armoniaci. 3. iiij. climie auri als opu. 3. vj. terbẽtine. 3. i. fiant ſief cũ aq̃ rube. ⁊ B eſt q̃ pficit in eradi care locũ ⁊ fricare eũ cũ ſale ar. vel vngẽ locum ſanguine ſtruta: q: eſt. iplaſ quiopaſ pfecte al pediculoꝛ cum ſanguine caculoꝛ cati. vel vngaſ cum ſelle vpupe als iaſpe qui eſt ſufficiẽs. (Alius modus. colligant pili ⁊ puluerizent cũ limatura ferri: iunge aũt q̃ pili fuerit duo vl tres vl plures. ⁊ p. cũ maſtice vel cũ reſina vel cũ ſarcocolla in alcẽtrico mõ cauteriẽ q̃ ſi fuerit duo pili ⁊ vſq; ad. v. cum cauterio q̃ eſt ſtibet ſic acus ⁊ caput ſit curuũ in buc mo dũ. calefac ⁊ igne donec ſit rubeũ ſic carbo: ⁊ collige pilos ⁊ ponant ſup locũ ⁊ nõ cauteriẽ pluſq̃ duos pilos: ⁊ ſine alios donec ſanet locus cauterij: ⁊ cõſequẽter reſiduus: ⁊ põat ſup palpebrã poſt cauteriẽ ſtoes albumẽ oui ⁊ oleũ ro. ⁊ ops in bona cauteriẽ tionis inuerſare pal. ⁊ extẽdere eã verius donec nõ calefiat oculus. ⁊ ſi volueris iple oculũ pata frida vl cũ coto. ſ. madefacto cũ aliq̃ refrigerante potes facere: ſitet aũt pal. inuerſa donec ſanet. ſciſſio aut ſutura q̃ ẽ ex. ⁊ o⁹ accipe acũ ⁊ põere in fozamie ei⁹ duo capita pili de pilis mulieri. ⁊ filũ ſeri cũ ſtrile cũ ꝓtrahent illa duo capita ⁊ fiat ſimile anſe: ⁊ cide mitte alius pilũ in iſta anſa ꝑdicta ⁊ trahas tãrũ q̃ appareãt tibi pili qui ſuſpiui iterũe. ⁊ trahe illos cũ acu ⁊ ingenio tuo ad extrahendũ: ⁊ ſi exierint in protrahendo pili ab anſa reduc eos alia vice: ⁊ inde fac vt perficias opus tuũ: ⁊ ſi fuerit pilus parvus iunge eũ in iniſcado eũ cum alys pilis de pilis pal. vt vna cũ eo firmẽt. Juge cũ gũma vl alia ꝓgluratiũo q̃ uſq; fiat ei ligamẽ. applana pmẽdo eã cũ ſtillo ne fugiat. ⁊ caue ne ſcindatur pilus nec g ⁊ a: q: o⁹ ⁊ iterare acum: ⁊ ſi ops ⁊ ſcõario mittere acũ mitte per alũ locũ: q: nimis poſſet ampliare fozamẽ ⁊ q̃ pil⁹ nõ poſſet remãere: quia q̃to fozamẽ ſtricti⁹ tãto mel⁹ retinet pilus. (Et ſi pili multi fuerit augmẽtat inõ eſt alia cura q̃ iciſio: ⁊ ſit oueniens ſic dicã. Ops igit q̃ facias patiẽtẽ dõmire coꝛã te: ⁊ volue pal. ita q̃ tu accipias pilũ pal. cũ police ⁊ idice manus ſiniſtre ⁊ ipzime cũ ipo vul. aſ ſtillo ⁊ medio pal. ꝓiter icide pal. cũ inſtro camai. als gamadi oculi amac dictam arabice: ⁊ bic eſt loc⁹ vict⁹ clauſio ambo⁹ oculoꝛũ inſilq: ſi icideres q̃ mediũ ea ei⁹ q̃ cẽt diuerſus ab ambobus angulis nõ ſcindere ſatis in medio. vñ eſt in B ope. Ops q̃ q̃ eſtimes q̃tũ os te ad ſcindendũ palpebrã: ⁊ vſi ibi erit maioꝛ pilo⁹ copia vbi maioꝛ fiet iciſio: ⁊ ꝓiter pone filuꝛ cũ acu ⁊ pal. recta linea in trib⁹ locis: ⁊ ſuſpede pal. q̃ filos illos cũ manu ſic ifra donec q̃ ſi cõtendere volueris: ⁊ extia B o⁹ ſi loco filoꝛ tres bãmos ponere volueris fac ſecure: vel eſt cũ forpicib⁹ pal. nec ops te bẽre cautelã in inciſiõe: ops eni vt fiat iciſio in cute ſupiori ſolũ pal. Scinde igit hic factis cũ forpicib⁹ ſtrilib⁹: ⁊ pcipe patiẽti vt claudat ⁊ apiat oculũ aniq̃ fiat iciſio: ⁊ cũ hũc dubius q̃ fiat apto oculũ ⁊ tue in trib⁹ locis ⁊ liga cũ filo duob⁹ vl trib⁹ mo dis: ⁊ icipe facere a medio: ⁊ ſuppone pulueꝛẽ rubeum: et madefac pãniculos ⁊ ſuppone. Sũt aũt qdã q̃ ſũt ꝓtina ſutura ⁊ iciſiũ ponere aci ⁊ loco pili pal. nũqẽtes cũ ore q̃ eſt ſurſũ ſupciliũ oculi. Sũt ẽt qdã mittẽs dictũ puluerẽ cũ vngtõ ceruſe: ⁊ ſupponiẽ: ⁊ decet te ſciri loca lacertoꝛ exiriũ in pal: vt ſis cauẽ ꝓpe iciſiõis. Sũt eni ⁊ trib⁹ locis. vn⁹ eſt ppe acumen ⁊ apicẽ oculi: q̃ oũ ⁊ excipiat mediũ palpebre: ⁊ ꝓpe ſolutionis. ꝑ ouo aũt lacerti ſibi ppe vl iuꝛ ꝑ ouas cauẽas oculi. vñus pilos oculi. vñ cũ icides pal. caue ſup B: ⁊ ppe cũ icides vñus pre iferiozem. In medio aũt ei⁹ potes facere iciſionẽ ⁊ nã ſis ſecur⁹ ab eis. ⁊ ꝓiter trabe pal. cũ. y. digit⁹ tuis vl ꝑ vno bãmo: ⁊ ꝓ iter ipas duas aſtellas leuigatas. q̃ ⁊ lõgitudo ſit ꝑ lõgitudies pal. ⁊ liga eaꝝ capita ſeu extremitates fozti ligatur: ⁊ tũc erbes cozũ ceſſante nutrimẽto mortificabit in. x. dies pazmagis vel min⁹ ⁊ cadet tũc coziũ. Si aũt degratet pal. cũ aſtelle cadẽt vtere laxãtib⁹ eã ⁊ ſi deficẽtib⁹ ⁊ reſtrigẽtib⁹. Sũt ẽt patiẽtib⁹ q̃dã abbozrẽtes audire remotioes ſi iſtoꝛ ferreozũ. q̃to igit pl⁹ ſiges vellet eos curare cũ eiſdẽ: q̃re ops eos curare cũ medicia acuta q̃ ſic fit. (R. medicia acuta cũ capite ſpi⁹ vnl. ⁊ iunge pal. eo loco q̃ velles iciſiõ facer ⁊ extimãdo ſpiſitudinẽ foly mire ne aduraꝝ ex corio niſi q̃tũs. ꝓpoſueris ſcidere. q̃ aũt abſterieres pnam iuncticnẽ. ℟. laterato ex medicia eadẽ z⁹ vice ⁊ z⁹ bõec nigre ſcat coziũ ⁊ fiãt ſaiame q̃ ſint cortices ficci dicarabice ſcarifaz: tũc lana locũ ⁊ medere cũ embozcatiõib⁹ ⁊ ſuppone oleũ ⁊ cerã donec cadat coziũ adulti⁹: ⁊ ꝓiter vtere vngtõ ceruſe: q: ſi pal. relaxẽt vtere deſicatiuis ⁊ reſtrigẽtib⁹. Si aũt ꝑbat vtere relaxãtib⁹. (Maiões aũt medicoꝝ hãc medicias acuta abbozrẽt exceptis paucis. Modus ꝓpõis medicie ꝓferẽtis exituꝝ. ℟. calcin ꝓtea q. fabe ꝓtẽ. i. nitri ꝓtẽ. i. falis ar. ꝓtẽ. i. pasta cũ aq̃ ſaponis ⁊ mirra pura. aã. ꝓtẽ. i. Et fõte accidet pal. reuerſatio pilo⁹ ei⁹ ⁊ nocet oclo: reuerbera eos ſimediate: q: nã palpebre iferiozis eſt reuerſari cito: ſis q̃ cauẽ in hoc: ⁊ ſi pili multi fuerint ꝓglutina eos ſimil⁹ ad ſupi⁹. Si aũt icidere volueris exitma q̃titatẽ q̃ liqdes ſcindere pal. ⁊ ſi fuerit pili in vno loco pl⁹ q̃ ⁊ alio fac iciſiões ⁊ B loco maioꝛ: deide mitte acũ ⁊ pal. cũ filo in trib⁹ locis oppoſitis q̃ lineã eq̃lẽ: ſuſpede fila q̃ manũ tũ vſq; quo extimes id q̃ vis ſcidere.

eps q incisio fiat i pal. superiori tñ: z oportet q scias loca musculi qui est in pal. vt custodias tempore incisionis

CAP. XI.

¶ De euersatione piloz. z cura.

Euersationis piloz ē vna spēs ī el piloz qui nascit ī pal.

¶ Cuius signū est. reuertar ad iteri ꝑ pūgit oculus z vbi fuit ad eū mā: cui ꝰ signū est silr q vides a linea eqlitatis piloz. z: 2 euersat ad iteri ꝰ accidit cū febel: cui ꝰ cā ē ingēstū mouet pal. pūgit oculus ille pilus retiertar ꝰ gnat oculo ista mala accritia. ¶ Cura ei ꝰ fit cura piloz supfluoz: aut ꝑ euersionē exteri ꝰ p acū z filū sericū vt euersationē pinguedinis vaporuz est phibere ozti piloz in pal. Dixit. H. q cōchilia minoza ficca fuerint cobusta commixta cū aliqua medicia z pili fuerint remoti z vngat loꝰ prohibet ozti piloz fcdo.

CAP. XII.

¶ De casu piloz z cura.

Casus est duob ꝰ modis: vel est casus tñ: q sine grossitie pal. z accidit ē tribus ex causis: vl ex humiditate acuta superexcedēte faciēte cadere pilos z ē ex alopitia Aut ex siccitate accidēte mēbro: vl erit casus piloz ex grossitie pal. z duritia roboz z vlceribus: z forte accidit cū eo scabies in interiori pal. z vlcus z cū gulac z ē pg humoz mālij q ifundit ad pal. ¶ Cura. 03 ꝑ purgare z mūdare coꝰ: deide mūdare caput: deide vngere cū medicinis acutis si fuerit de genere alopitie: z si fuerit ex humozib ꝰ acutis medicaberis ꝑ cū mitigatiuis sicut fiet me mite z alys. deinde alcopbol ad oculū cū lapide armeno: q ē queniēs huic egritudini cū cadūr pili ex hūore acuto si fuerit ex siccitate cū armenico solo ab auteriori z ē vti le: z si fuerit ex grossitie pal. moza ē ter ꝰ muris z ster ꝰ capie. z curis cane z alcopbolef cū eis q. pdest pal. grossis: z facit gescere pilos. vel fumant ossa pactiloz cobusta o. 3. iij. spice. 5. ij. molef z alcopbol etur.

¶ Item. B. pipis. 3. i. ātimony. aāi. 3. i. plūbi vsti loti croci. aā. 3. iiij. terant z vtant. Et si fuerit ex gīe alopitie ꝑbure ster cus muris z pista id cū melle: z vnge locū: q cito curabis. Et vtere bac medicia cui ꝰ B ē efectio q. pdest alopitie pal. z barbe vsq gabade als puleg. ftercoris muris. aā. 3. ij. pistent cū oleo fili z vngat cū eo z fricef cū pinguedie anseris. vel vrsi q vtilis ē. ¶ Cōfectio medicie faciētis nasci pilos z bonificat eos: z fac crescere: z ppe ifātib ꝰ. B. ātimony plūbi vsti. aā. 3. 5. batture eris. cc. ro. mirre spice thur: pipis lōgi. aā. gr. 14. ossiū. 3. iij. terant z ponant ī vase subtili z vburant caleg. als sciacb. i. cēt aurea pulueriçata: z pone sup pal. vel ossa et pactiloz ꝑ busta: ꝑ spisse acuri als lasu li fum ꝰ tburis fiat alcopbol. Spica sola ē vtilis ad casus pilozꝰ: z facere crescere: z ꝑ ortare i asunū solū facit idē: z cū medicis filr. Et q ī fuerit minuti: z debilis reduc mēbrus ad ꝓlonē pma. ¶ Cōfectio alcopbol attributa filio mar cbar facit crescere pilos: z scindit lacbsimas: z exiccat ocu lum: z custodit sanitates per mandatum dei. B. climie pi sterur cum melle: et comburatur in vase subtili super car bones vsque quo exeat fumus per foramē coopertozij: deinde remouē coopertozium: et roza super illud vinum: deinde proiciatur in lapide coloum z molatur: et ejiceatur et fumatur ex eo paro: et calcecumenon media pars et alcopbola pars. i. acuri pars media molatur: et ponatur fup pal. et aliquando prodest isti egritudini quādo fuerit cus gulac: et grossitie mālfesta vtilitate: et fief enderig. ¶ Cōfectio burid: quod acuit visum bonificat pilos lenes relaxat et eleuat eos superius. B. spice ossium pactiloum cobustoum acuri terantur cribzentur: z vtantur: et si volui sem intromittere boc quod est dictum in ista summa clōgaretur liber noster plus z.

¶ De albedine piloum. CAP. XIII.

Albedo piloꝰ ē egritudo ex flāte viscosi gīi: q euacuare egz cū medicina in q sunt mirabo. kebu. et yer. et turbit. ex mucillagine cassief. et pcipe accipe triferā cū gelegede: z abstineat a cibis malis: et caseo lacte carne vaccina: et post B sumāt folia papauer. ru. z tera cū oleo et fricēt cū eo pil. ¶ Alia efectio denigrās pilos. Cōbure limacias z cocleas cū piguedie capre sīne stris vl vrsi: z frica cū ea ī illos pilos: z alcopbola oculū cus calecumenō rascerā. als buc ipm sup. z suscela piloꝰ radices cū stilo. supcilia aūt q babuerint adiutozii ī casu qñ radificant eoꝰ pili z cadūt: vnge digitū tuū cū oleo z pinguedine anseris: z frica cū eo plūbū fozti fricatione. deinde vnge supercilia: quia crescent pili.

¶ De pediculis z platellis z cura. CAP. XIIII.

Pediculi gīant pui multi in pilis pal. q rū cā est multiplicatio maloz cibo rū cvti pauco labore z balneo. Et q tīc: gīant a calore pter nās in q mīcef biiditas grossa quā expellit nā ad pal. Quoz signū ē videre in pal. pediculus puos silles lēdib ꝰ platelle aūt q ī mā grossior z fozior z vehemētis putredīs. Signū eaꝰ ē q ī fūt mīores ēs lēdes: z fūt fuffiozes q pediculi: z brit ples pedes piuos: z pediculis aūt nō apparēt pedes pp pnitates. Capie aūt q mā fozior oīb ꝰ: z vehemētior is putredīs. ¶ Cura. 03 ꝑ purgare coꝰ ꝰ vt scis cū medicis in gb ꝰ ē ter z aloes z ēt cū gargarismo: deide ablūere pilos cū aq salis: z cū aq blete: vl cū aq in q bulliat merberiqedē als. ftapbisagria z pirez. z. frequētare balneū ē vtile post purgationē z fub tilationē diete: z vngant pili cū B vngtō. B. alumis pteszq. merubeqed prē. i. terāt z vtant cū oleo: z si fuerint plaelle vl caple vnge cū B z: B. alumis ptes. q. merubeqed eruce: baurach: armōiaci. aā. pte. 5. terāt z misceāt cū aceto sgīle vtant. Et si vngāt cū sulfure creta z rotē erit bonū z alcopbola oculū cū ruscey aut ēnic z merdeseg. malara.

¶ De mordīnes ī spēb ꝰ ei ꝰ cura. CAP. XV.

Ordineg duę sūt spēs. cuius pꝰ gīat ex mā sanguinea ferētī fluenti ad vnā pal. vl vtrāq. cui ꝰ color ē rube ꝰ cū apate calo vehemēti grauī: z cū biiditate multa: z vt plm cū bac spē accidūt vlcera exeūt z pal. multi bot boz z forte reuersāt pal. iteri ꝰ i bac spē ob vehemētias apatis z magis accit pueris. Et q ī crescit B apa sciditur: z exit ab eo fāguis subtilis ē. ¶ Cura. 03 ꝑ fl pol ē purgare p flōmiā cephalice. Sinaūt ventosef circa spatulas. Et attenua regimē diete. z ī fuerit lactās ifās flōmē purgā z subtilia dietā eiꝰ. Pone sub oculo ī istis duab ꝰ spēb ꝰ vitellū oui cū oleo ro. rīt. Et pcipe ei mulgere lac in oculo in vtrāq spē in 3ꝰ die: z 2ª z in 3ª. add ē vitellis oui modicum opy. z. cc. z caue ne ponas puluerē ī oclo q ūsq; trāseat tres diez: z pcipe ī firmo vt dormiat: z maior cura eiꝰ: vt odoret pastās aliq stupefactiua. Et z in 4ª die ponatur mel que. y. z cū fuerit egritudo in statu pone puluerē de mēlab: z B ē vt accipias de puluere croceo. 3. 5. z de mel. q. y. 3. c. z B est cū nō fuerit vlcus pone in pn: puluerē mēbiged: et notabo q ī post paululi: z in fine cū elagbar: z empla oculū q farī na ordei eclet z ro. cocīus in aq z oleo ro. z q ī fuerit egritudo i declinatiōe pone i eo ꝑ puluerē croceū maiozē z. ¶ Confectionis pulueris croceī maiozis vtilis obtalmie antique z verdines. B. farcocolle nutrite cū lacte asinaꝰ. 3. viij. flef memite. 3. ij. aloes succotrin: opu amidi fe. rosa. aā. 3. 5. cc. 3. ij. mirre danic z. R. fūma mārus. vij. z vtātur.

¶ Cōfectio melāi. B. farcocolle nutrite. z cucari albi gūmi ara. ptes eqles z vtantur. Vel fic. B. farcocolle nutrite

eũ lacte asinæ ℥.ij.r. cuccari albi ʒ.iij. spume mirre ʒ.j. terã tur ꝛ c ℥. ¶ Cõfectiõs pulueris minoris bõa. ℞. farcocolle le nutrite ʒ.j.r. cief memite ʒ.ij. croci maioris ʒ.iij. amidi. ʒ.iij. r. ytanf. ʒ.ſi nõ aperit oculus vt licias an ſit in eo vl cus vl nõ os regere eũ cũ eleba: q̃ ẕ vile vl cineg. ¶ Trẕ puluis. ℞. farcocolle nutrite ʒ.ij. vſmire ʒ.j. ſ. molant bui ẕ vtar: ſi vt aris farcocolla: ẕ memita boni: ẕ qſi ponis pul uere ẕ oculo cane ſupficiẕ oculũ qũ veſtis q dẽs ẕ eo ẕ ꝛ ſpes: eludiet accidit ẕ ſanguine colico: ẕ coloẕ eiꝰ declinat ad viriditatẽ: ẕ tunt in codẽ qui apatio: ẕ rubedinis ſcabie: et aduſtio fuerit nigra in eo. ¶ Cura. purga coqꝰ ſi poſ eſt: ẕ minue regimẽ diete in groſſitudine ẕ pone in oculo pul uere ẕ croceũ minoẕ: et pone ſup eũ roſas ẕ farinã ordei: et ſpidiã: ẕ lẽtes tritas ẕ croci vſq; deſcẽdat irritatio: ẕ de pone pulueẽ croceũ maioris: ẕ ſi indigueris in fine q mũ dat pal. reuerſa eã: ẕ frica cũ ſiel rubeo leui.

¶ De gulac ẕ cura. CAP. XVI.

Ulac eſt vna ſpẽs. Signũ eiꝰ eſt videbis in pal. verſus pilos groſſitiem: ẕ rubedi nẽ cũ modica corroſione: et ꝓpe in lachzimali bus. Cã eiꝰ ẕ bũiditas ſalſa ſubtilis: ẕ ſupfluitas aut ẕ in lachzimali. ẕ maioẕ vl in minoẕ vl ẕ vtroq;: ẕ qſi pueerat: ẕ antiq fuerit accidit ei casus piloꝝ: ẕ pobibe ſtitiẽ eſt ẕ egritudinẽ ab ẕctiõe ſanguis et ſubtilis reginẽ: ẕ ſi fuerit egritudo in ꝓꝰ ẕ fuerit ca. mã modi cũ ſumat cũ aq ro. colatã cũ pãno i oculo, diſtilla: ẕ empla oculũ cũ pulpa malo: ẕ granato: ẕ rita: ẕ cũ alleniata fue rit caro pone i oclo ſiet ra. leuẽ: ẕ ſi fuerit cutrẽ: ẕ ſubtilitatẽ pone in oculo burud agreſſe. ¶ Cõfectio burudo agreſſe vtilis gulac ẕ bumiditatẽ ſcabie: et febel. et lachzimis. ℞. tutie ʒ.j. vene terre ʒ.j. alb. rad. croce carnis mirabo. citri ʒ.ij. añ ʒ.v. pipis lõgi: celido. añ ʒ.ij. ſalis indi ʒ.j. cõtiguẽt iſta trita: ẕ nutriant eũ agreſſe: ẕ iterẽ mollitio eop. ¶ Cõſe ctio alia. ℞. tutie rad. vene croce pipis lõgi celido. añ ʒ.ij. ſalis gẽme. ʒ.j. ſtercoris lacertiꝰ mirabo. citri. añ. pie. j. nutri antur cũ aq agreſſe ꝑ vices. et ſi elõgata fuerit egritudo: ẕ exigit q̃ cadãt pili ſlõma in lachzimalibꝰ: et cura ſiel edei reg ante dictum: q̃ eſt ſufficiens.

¶ De puritu palpebrarum. CAP. XVII.

Uritus accitis in pal. ẕ ſpẽs: vna. Signũ eiꝰ ẕ q̃ accidit in oculo la cbzima: et pal. eſt rubea: et forte ex vehemẽti puritu accidunt vlcera in pal. et forte accidit puritꝰ in lachzimali maioẕ vel vtroq; vl inte rioẕ pal. Cã eiꝰ bumiditas ſalſa groſſa q̃ infun dit in pal. ¶ Cura. os bũtẽ iſtã egritudinẽ frequẽtare bal neum: nõ vtaẕ calidis vnctionibꝰ calidis ſup caput ẕ fubri ẕ diete: et alcopholet cũ tutia ibibita cũ ſumac: et agreſſa vel cus burud agreſſe: et vlr medicine ſugatiue que attra hunt lachzimas vtiles iſti egritudinẽ: q̃ purgãt bumidita tẽ malẽ: tana oculi cũ aq ẕ q̃ bulliãt roſe: et lẽtes. ℞. n. vtil.

¶ De geſſe et cura. CAP. XVIII.

Eſſe aũt eſt vna ſpẽs: ẕ ẕ ouities accis pal. ẕ accidit ſiſt: ẕ dicã ſuo lo co: ẕ qñ accidit cõiunctiue fozte bꝰ participatione cũ pal. ẕ qſi accidit pal. nõ bꝰ participatione cũ ꝓiuctiua. Cauſa eius eſt humor groſſus ſiccus generatus a multitudine nutrimẽtꝰ: groſſoꝝ: vt a carne vaccina lente ẕ. et forte accidit in fine obtalmie. Signũ eius difficultas motionis pal. in ꝓulationeſ dãni: ẕ re nõ apit oculus donec madefiant vt fiãt fricatio nes cũ manu aliquantulũ vſq apiat ẕ nõ innerſat pal. niſi cũ laboze pp puritiẽ eiꝰ. et forte accidit in lachzimali ra mis. ad lippa modici ſiccũ. ¶ Cura. ops icipere ab apta tione diete: et ꝓhibere res frigidas groſſas: ẕ vtaẕ balneo ẕ lauet pal. cuꝰ aqua calẽ: et pone in oculo rief ru. leuẽ: ẕ vnge caput multa vnctione calida: et cuꝰ violis coctis em plastra oculum.

¶ De groſſitie palpebrarum et cura. CAP. XIX.

Roſſitiẽ pal. eſt vna ſpẽs: et ẕ groſſities que accidit in pal. ſuperioẕ et ſi ges vider eam extimat q̃ in pal. eſt ſcabies: et qſi reuerſas eã videa eã mũdã. ẕ ãs nudã: et vi debis coloẽ pal. exterioẕ rubeũ groſſum: vſq extimet aliquis q̃ accidit in pal. bothoẕ. Cã eius vapores groſſi ẕ frequẽtatio cenẽ: et ofia inter iſtã egritudinẽ ẕ geſ ſe eſt. q̃ geſſe nõ ẽ cũ iſtatiõe. Sed eſt ouities que accidit pal. ẕ accidit vni pal. vel duabus. Et cã eiꝰ frigiditas ẕ ſic citas. I groſſitie ſigdẽ accidit iſtatio et accidit ambabꝰ pal. Cã mã eiꝰ ẕ frida ẕ bũida. ¶ Cura. os ſubtiliare regimẽ: et aptare dietã et yngere pal. cũ memita mirra ẕ cẽ. ẕ alcbo pholes oculũ cũ ſiel ru. leui. ẽ. n. vtile.

¶ De furũculo palpebraꝝ. CAP. XX.

Uemel vel deuual eſt vna ſpẽs: et eſt apa ouruꝝ q̃ accidit pal. et nõ ſoland id populares pliẽtier. Cã eius ẽ multitudo ciboꝝ groſſoꝝ et frequẽtatio cene. ¶ Cura. os primo purgare cũ ſlõmia ſi põt. Et ꝓcipe aptare dietã: ẕ diſtilla ſup eũ aquã calidã et vnge cũ vnctione cere aut alcophola oculũ cũ rief ru. leui. ẕ forte elongabil cura eiꝰ pp multitudinẽ vius antimo. et tũc oꝝ vt ponas ſu per eũ pyaglẽ: et ſi nõ fuerit ꝓpatio elõgabil res et anti quabil. os igiẕ accipere eum cũ forpicib: et ꝑmittere ſan guinẽ exire: de ide pulueriẕ cas pulueriꝰ croceis: et cae tibi ne mediceris aliquã infirmitatẽ cũ ferro: et nõ ſiſtas ſanguinẽ in inſtãtiſed dimitte aliq̃tulus fluere: q̃ poſſes inducere apa in mẽbro: et ſcias boc.

¶ De ernat et cura eius. CAP. XXI.

Ernat eſt vna ſpẽs: et eſt de ifirmitatibꝰ ꝓprꝑ ſupioꝝ nũ. ẕ eſt corꝑ ẽ ſ pingue viſcoſus ꝓtezti cũ nerui: ẕ mẽbriana: et generaẕ in exterioꝝ pal. et ſuperioꝝ. ¶ Signum eius ẽ groſſities accis ſupioꝝ pal. exterius tanq̃ apa, pbibet oculũ claudere: ita perfecte rit vt pulnicãgbus in ꝓlone pualet bumiditas: et boc eſt q̃ aggrauat pal. et erũt pal. oculoꝝ ẕ oꝝ motoſe relaꝛate. quare nõ pile erigiẕ q̃ cõpũmis locũ cũ medio: et indice: deinde remo ues digitos tuos in ſiſtãt boc q̃ ẽ inter digitos: et accidit ei catarruꝝ: et lachzime aſſidue: et amplius: q̃ q̃ tangis eſt calidus: et nõ poſſunt ſuſtinere lumẽ ſolies: ſed feſtinat eos lachzima: et ſternutatio et accidit eis obtalmia multum. ¶ Cura. ops ſubtiliare regimẽ: et ſi poſſibile eſt minuere egrum de brachio fiat. ſinaũt vẽroſetur. deide ſedeat coẕ te: et ſter bõ poſt eũ vt teneat caput ei: et ſi fuerit q nõ poſ ſit geſcere da ei ſopori ſa. coẕ ẕ: et vnus tenẽat caput eiꝰ et alius manus. ẕ tũc extẽdes pal. quouſq; iũgatur ꝑnat circa ſuperciliũ: et precipe ei q tenet caput eius trabere cu tem ſupciliũ ad ſe quouſq; eleuetur ꝑnat. et ſi fuerit ꝑnat parũ ad. parũ ẕ inolue ſicut liciniũ groſſus ẕ ſit dũ rum: et ſit lõgũ ſm lõgitudinẽ pal. et pone id ſup pal. iuꝛta pilos: et pone idicẽ manus tue ſiniſtre ſup oculũ: et impri me eius extẽdẽdo ad inferiꝰ pal. et precipe extẽdere ſupcilium ſuperius: et cuꝰ appedẽſium fuerit ꝑnat: ſcinde lo cum in quo appredenſus eſt ꝑnat cũ ſlobotomo q babꝰ caput rotũdũ et larũ ẕ pfiida et vſqueq ſcindas cuteẽ pal. ẕ cuteẽ ꝑnat: et ſit fiſſura ſicut in ſlõmia: et aliquãtulũ la tior: et ſiat ſuauiter: q̃ ſi nimis pfundaret poſſet rumpere cartilagine: et forte ledereẕ tunica conea et accidit in ea eleuatio: ẕ ſi apparuit tibi ꝑnat bene: ſinaũt itera ſecundario quouſq; appareat tibi q nõ ſcindaẕ cutis ꝑnat. ſi

mebrana ꝓ q est: nõ apper tibi: ꝛ qui appuerit accipe eũ cũ pãno: vt nõ labat de manu tua: ꝛ extẽde ea cũ police ꝛ ridice dextrosius ꝛ sinistrosius ꝛ ꝗusq; exeat to fũ: q; si remaserit aliqd sup oculũ erit dẽti ꝗ; ꝛ ernat. ꝛ si credis q; remasit aliqd ꝛ ex iple loco cũ tale trito ꝛ cotidet reliquũ ꝛ dissoluit: ꝛ forte ascẽdit ꝛ 3biẽ cũ ꝛ ernat mu sculus ꝛ musculis pal. ꝛ eẽt B magnũ malti: q; ops q; bri suauiter ꝛ bat ꝛ ernat paulati vt sis secur' ab oibus. det de pone sup locũ puluerem croceũ: ꝛ si fuerit aliqd i eo re motiõis pone fal. deinde in cratino pone puluerem vt nõ grauet. Et si ꝛclud ꝛ in pal. ꝛ pa vnge cũ ꝛief memite: ꝛ cũ aq eridẽ ꝛ si remaserit coloꝛ ꝛ ocuto post ista curã med et cũ cura cũ linego: quia curabit. Et accidit i oculo cuiusdã ꝛernat ꝛ abbouerunt curate cũ ferro pp paucitatẽ ꝛ ratis sue: ꝛ ego curaui eũ cũ vnguẽto facto ex aloe: ꝛ ief memi te: ꝛ acatia: ꝛ sandaraca ꝛ per modicum cẽ. ꝛ frequentaui eum cum puluere fusco ꝛc.

¶ De moꝛa accũte palpebꝛis ꝛ cura ei⁹. CAP. XXII.

Moꝛa aũt ẽ vna spẽs ꝛ ẽ apa durũ. ¶ Signũ ei⁹ est fic figura moꝛi: ꝛ est caro ruberea ꝛelaxata pẽdẽs decliuis ad magni tudinẽ moꝛi: ꝛ vtpl; accidit pal. iferioꝛi: ꝛ q; nõ accidit fugioꝛi pal. iteꝛi⁹ ꝛ exteꝛi⁹ ꝛ manat ex ea ſaguis: ꝛ forte nõ cã ei⁹ est ex ſanguĩ ꝛ ebusto ꝛ coꝛrupto malo. ¶ Cura. ops p̃ꝛpurgare cũ flõma ꝛ cũ medicia pꝛ vices vt mũdes coꝛp⁹: q; ꝛetigũdo est q; mltũ iteraꝛ. Deinde ſuspẽdes ea cũ bãmo: ꝛ ſcides cũ gamadi ꝛ fospicibus radicis⁹: ꝛ si fueris fecurus q; iã est mũdificata disthilla ſup locũ aquã ſalis ꝛ cimini ꝛ pone ſup oculũ vitellus oui cũ oleo ro. ꝛ si nõ potes eradicare ea extẽde pal. ꝛ iple oculũ pasta vꝛ coto melle madefacto vt medicie nõ noceãt ocu lo. ꝛ abſterge cũ medicia acuta: ꝛ ſi idigueris ſebo fac: ꝛ qũ fuerit niger abſterge eũ locũ ꝛ purifica eũ: ꝛ lana oculum cũ lacte pũes ne calefiat: ꝛ ſi volueris mũdare ſine ferro: ꝛege eã B regimine: ꝛ ſis caut⁹ q; ferrũ melioꝛ ſine faciet. ꝛ cura cũ ferro est melioꝛ ꝛ medicare oculũ poſt ꝗ: ꝛ ppe ipꝛ. met locũ cũ ief viridi: ꝛ merſeym. ꝛ ſit tua medicatio pꝛere B. ꝛ. fricãdo locũ infirmum q; vtile erit.

¶ De iuenima: ꝛ cura eius. CAP. XXIII.

Iuenima est vẽtoſitas groſſa accidens pal. ꝛ eger ſentit i pal. ꝛ oculis cũ excitat a ſomno quaſi arenã ꝛ terrã. ¶ Cura. ops ſubriliare regimẽ ꝛ pcipe ei ꝛtrare balneũ ꝛ alcophola oculũ cũ ief cꝛa abamitaicũ ꝛel cũ ief de pgderac. ¶ Cõfectio caramelacũ vtilis gũme ꝛ ſcabiei ꝛ gulac ꝛ relaxatio oculi ꝛ vẽto ꝛ febel. ℞. fedẽg 3.ꝗ. gũmi aꝛa. 3.ꝗ. viridis eris clari. 3.v. colcotar cõbuſti. 3.v. eris vſti. 3.iij. opu. cẽ. ani. 3.i. iſma mediciarũ. 7.ꝛ icoꝛ pentẽ cũ vino veteri vl cus aq feni. ꝛ fiat ief. ief rubeum acutũ ſiꝛ: ief vtile huic infirmitati: ꝛ vngaꝛ pal. cũ vnguẽto fuſco nigro ꝗdicto in caplo inſtatiõis ꝗuctiue.

¶ De rere et cura eius. CAP. XXIIII.

Ere est vna ſpẽs cui⁹ ſignũ est q; eger ſentit aliq; acutãt ſcabiẽ ꝛ pal. ꝛ qñ fricaꝛ cũ iportunitate loc⁹ apaꝛ. Et ſiga videt credit eſſe pcuſſio vl pũctura alicui⁹ muſce vl cimicis vel alio: ꝛ cura eoꝛ ei⁹ est rubeus. ¶ Cã ei⁹ est ex ſanguine aut ex bu. coloꝛ: ꝛ ex B biꝛoꝛe accidit magis vel ab vtroq; coꝛ. ¶ Cura. ꝛcipe pino flobotomia cephalice ſecũdũ etatem ꝛ virtutem: ꝛ ſi mitigetur infirmitas. bene. Sin autem ſolue materiam cũ decoctione mirabo. ꝗnodus tamarindoꝛum manne et alcophola oculũ cum ſeuedeng ſuff. elefgararacb. ꝛ aurum q; est perfectum: ꝛ teneat dietam refrigeratinam.

¶ De fozmica ꝛ palpebꝛa ꝛ cura eiꝰ. CAP. XXV.

Fozmica ẽ vna ſpẽs. Cã ei⁹ ẽ ebuſtio eo. pſe. q. qñ ifudit ad pal. ¶ Signũ ei⁹ ẽ ca: cauſa aliã ꝛ pilꝰ ꝛ videbis pal. ꝗſus pilos. q. fixꝰ: ꝛ decliuꝰ coloꝛ ad rubedinẽ ꝛ fozte accidit i pal. met. ꝛ ſepaꝛ a pilis: ꝛ cura illi⁹ q; apper ſup pal. ẽ ſic cura fõmicꝰ q; apper i toto coꝛpe: ꝛ vngaꝛ cũ memite ꝛ aq eridẽ ꝛ cũ alijs. ¶ Et qñ fuerit ꝗ pilis. Cura ẽ purgatio coꝛpis ſi fieri põt cũ ꝗ ab facẽdẽ ꝛe coleꝛa: ꝛ alcophola oculũ cũ B gõ ſoluit ꝛ digeꝛit q; ꝗ pẽtũ in pal. ꝗ bũoꝛe malo. ſic ief rũ. leue ꝛ burnũ agreſte ꝛ vnge pal. cũ meãte ꝛ cẽ. ꝛ acetoſa ꝛ mirra. al. litio ꝛ muſco

¶ De ſabaphꝛa calphe accũte palpebꝛe: ꝛ cura ei⁹. CAP. XXVI.

Sabaphe est vna ſpẽs. ¶ Signũ est vide re in radicibꝰ pilo: ꝛ pal. ſiſſe fur: ꝛ fozte vlceratur loc⁹: ꝛ ſit ſanies: ꝛ deide ſolidat ꝛ fozte cadũt aliq; pili ꝛ coloꝛ ei⁹ est fuſc⁹.

¶ Cã est duplex. aut a putredie ſlatis: ꝛ ſignus ẽ: q; modicũ deꝛiat coloꝛ ad albedinẽ. aut ex putredie coꝛ lere nigre: ꝛ ſignũ est q; coloꝛ ei⁹ est fuſc⁹: ꝛ gnatur ex iſtis duob⁹ bũoꝛib⁹: qñ fuerit putrefacti ꝛ ascẽdit vapoꝛ: ꝛ eo ad cooptũrã ocl⁹: ꝛ expellit nã illũ vapoꝛẽ ad pal. ꝛ mozat i bi: ꝛ fac ſabaphe. ¶ Cura. ops p̃ꝛpurgare ꝗ bũoꝛe pure factũ: ꝛ deide alcophola ocl⁹ q; ief rũ. ꝛ acuto: vl ief ſedẽg ꝛ vnge cooptũrã oculi cũ coꝛticib⁹ ligni labdã combuſtis cõmixtis cũ oleo ro. ꝛ ſi ꝗeteraꝛa fuerit egritudo ſcarifica pellẽ cũ flõmo ꝛ frica cũ cuccaro ſic in ſcabie fit: ꝛ intẽde fricare locũ egritudinis: qñ medicaꝛ ꝗueris me⁹ ꝛtẽde cũ ſtillo ipſam infirmitatẽ. q. fricãdo cũ ruſcey: ſiꝛ eſt vti te ſilibus huic infirmitati.

¶ De verucis ꝛ palpebꝛa: ꝛ cura ei⁹. CAP. XXVII.

Veruce aũt accũtis in cooptũra oculi vna est ſpẽs ꝛ ſiꝛ note qꝛ nõ est ꝗia iter bas ꝛillas q; accidit in coꝛpe. ¶ Cã earũ ẽ bũoꝛ fridus melic⁹ putrefacꝛ⁹. ¶ Cura. fricẽnt cũ amurca olei fricatiõe fozti: ꝛ ſic diſſoluunt ꝛ calefiũt. vl accipe ſalis eigit ꝛ piſta cũ aceto ꝛvnge: ꝛ ſi fuerint diſſolute bñ. ſin aũt accipe eas cũ fozpicib⁹: ꝛ ſi mlt⁹ ſanguis eꝛit ex eis repme eũ cũ modico vitriolo ꝛ curabiꝛ. ¶ Tumoꝛ accidit pal. tripliꝛ: ꝛ debilitate iteriozũ: aut ex bũoꝛe flico: qñ calefit cũ modico caloꝛe ꝛ dissoluunt ab eo vẽtoſitates crude. aut accidit de apate calo ꝛ gñe flonis. ¶ Cura. ſi fuerit ex ꝗbilitate iteriozũ: intẽde ad curã iteriozũ: q; tumõ ꝛ curabiꝛ. Et ſi accidit ex bũoꝛe flico qñ calefit cũ modico caloꝛe: ops ſubriliare dietã: ꝛ accipias triferã: ꝛ vnge pal. cũ aloe diſſoluto in aceto ꝛ frequenta fõmẽtatiões cũ aq cala: ꝛ ablue cũ aceto cõmixto cũ aq ꝛtepida: ꝛ ſi accideꝛit ex apate calo purga coꝛp⁹ cũ flõmia cephalice: ꝛvnge eo cũ meãte ꝛ ſandalis: ꝛ aq memite ꝛ ſilib⁹

¶ De ſciciae ꝛ vlcere palpebꝛe: ꝛ cura ei⁹. CAPXXVIII.

Sꝛoſionũ est vna ſpẽs: vlcera fiunt a duob⁹ ꝛ a ꝗmitiuꝰ ſic lapide vl ferro vl ſilib⁹ vel ex apate calo ꝛ q; cõcludit ſaguis ꝗſus acut⁹ ꝛ vlceraꝛ loc⁹. ¶ Cura. ſi b accideꝛit a ꝗmitiuꝰ puenit ex B ſolo 2tiõ. ꝛ b ops q; ſolo ſit ab vno ex duob⁹. vl ſet ſolo 2tiõ. i. fiſſura in cute trꝰ ꝛ ꝗdiget tribus. vnũ eſt coniunctio laborum. fecũdũ eſt conſeruatio in coniunctiõe cus ſtricturã. tertium eſt ꝛſeruatio ne cadat inter labia aliqd: ſicut pultiis aut vnctio aut aliud. Et 2ꝰ ex trib⁹ dividit in. q. ꝛes: aut cũ ſolone ẽ dimiuto in membꝛo q; ꝛecediꝛat de cute aliq ꝗs. ꝛ nõ ops ſuꝛeꝛe: ſinaũt puenit ex ea ruptura vene ꝛ fozte ꝛgregaꝛ ex ea humiditatẽ: ꝛ ops tunc medicaꝛi plagã cũ medicia deſiccaꝛia relig⁹ humiditatũ: q; ſolidat ꝛ cẽ. altꝛeꝛ ſubaꝛ carnis i ſufficie apparentis ꝛ idũ rate ꝛ fac ea cũtẽ: ſic ſarcocolla: aloe: ꝛ ſi eloga ꝛ veteꝛ

ſcat vtere modico vgi viridis.q opat B.ſi enim vtat eo modice ſolidat cũ vehemẽti deſiccatione:z ſi vtaf mlto ſumit carnẽ z corrodit eã. ¶ Itẽ ſi cecideritcũ cute ps carnis palpebre:z ligẽt rũ ſolidatiõe cũ medicinis carnẽ crescere facientib:z restaurantib:q ob depditus eſt de mẽbro ſic vngtũ cerule:z qũ crescit caro tũc vtere medicinis epicatis ſic medicina ſuprad cã z aloe z farcocola z corticib: rburis z ſanguine draco.q z ſolidatiũ.z iste medicinẽ vtunt q z faciũt carnẽ crescere:ſ q z remouẽt ipedimẽtũ phibẽs mãs a pultulatiõe carnis:ſic biũdicas q eſt in vulnere vl vlcere:z ſi fuerit cus vlcere ifirmitas ſic cũ eger bẽt dol. Capitis vl ſtuit ad eũ ſupfluitas.f.mala cũ opo purgare coop? z aptare dietã z aptare vulnẽ z exicare exiccantiõe fozti vſq? nõ recipiat mãs:z mitiga dol. Fm q ſcis:z tũc redeas ad curã vulneris z cauẽ ne crescat ẽ vulnere caro ſupfluat:z ex ea accidat aptio:z ſi fuerit ex apate calo in q ſ glutinaf ſanguis ſ ſius ops eiũare coop? p ſlomiã z p farmaciã z tũc medicare ips vlc? cũ medicinã q ſſumũt z mũdificãt z corrodũt illud q ẽ ↳clusũ in eo: et cura hui? egritudinis eſt cura cyrurgicorũ.

¶ De cale accrite palpebre:z cura ei?. CAP. XXIX.

Sal ac ẽ de gne vlne:z tũ vlnera bſit apata z doloses z biũdicitates cõiũctas:z nõ cõmẽdẽt ea mẽbza:ſi de B q ob pip:inhibit eſt in ſalac oino:z eſt ſiſt mẽbrana ppa que circũdat eã:z fũt ples ſpẽs q: tres:z fozte eſt i eo caro dura z fozte eſt in eo aligd ſile pinguedinis:z noiaf pinguare alis latõis:z fozte eſt in ea ſile mlti.al. ſpane z noiaf mphanale.al. ſpane?.z fozte eſt in ea aligd ſile z alteri et noiaf ?s illud. ¶ Signũ cui? boz eſt caro dura vehemẽtis duritiei ſũ tacu:z eſt de gne ſcrophularũ pinguedinẽ. ali? nõ rũdet tactu:ad expũione ſũ ea z eſt radix ei? ſfrictio:z ab caput fauale:aut ſẽtit.al.cedit ſũ tacti aẽſi eẽt res yentosa:z eſt ſiſ ifaſio e? motola z redit velociter. ¶ Cã ei? eſt de carne z ẽ comeſtiõib? malis gnantib? ſfa gſiaſ:z qũ putrefit iſtud ſfa gſiaf ex eo ſalac in iterioi z ſile mlle:z ſi ſfa fuerit groſſ? z ſtricti? gſiaf:z ſi fuerit groſſ? z ſicci? b accidit ſalac ſile pinguedini:z ſi fuerit groſſus pauce ſiccitatis gſiaf ex eo carnalis. ¶ Cura.ops p? purgare coop? ?s biũoz.deide mederi cũ ferro ſi medeat ſcrophulae:ſi dat cutis ſup ſalac z trahat mẽbzana i q ẽ ſciſſura:z q ſic gſ latũ z bẽn? attrahẽre labiũ ſciſſure cus hãmo z expozia eã ſalac q ſine facere ſciſſurã p latũ z lõgũ põt facere vedẽre e?be ips:z ops cauere ne rũpat mẽbzana in qua eſt:qz fozte ipediret te biũdicitas que ide ẽpdit:z ſi facies cũ gamadi vl cũ alio iſtro.Et cauẽ ne aligd remãeat q z iterare? egritudo pluſq? pus.deide ſue palpe.z ſi videre? q ali qd remaneat ops mederi cum putrefactiuũ ſicut butyr: vel medicina acuta z?.

¶ De relaxatiõe palpebre:z cura ei?. CAP. XXX.

Relaxatio aũt eſt elongatio pal. ſupiozis vſq? nõ poſſet eleuari z qſiq; auget cũ elõgatiõe ei? vſq? duplicant pili z intrãt oculũ:z ſic accidit ex humozib? excedẽtib? cõplonẽ mẽbri ſic puatio biũditatis z exuberãtia ſiccitatis gſiaf geſſe.al.z ꝓm:ſic exuberãtia biũditatis gſiaf relaxatio. ¶ Cura.ops p?bibiliare dietã z phibere ifirmũ a reb? humectatib? ſic lacte lactuca. Et vnge pal. q? reſtrigit z deſiccat ſic memita z cc.z acatia z cũ mirra z aq mirti:z ſi p fuerit bis:ſinaũt vtere regimiẽ ?s q? dixi in cap? pilozũ ſupfluerũ. ¶ Cõfectio vngentũ ad apa et relaxationem pal. ?.aloes.3.i.acatie.3.y. myrrite opy.an. ℥.iiij.cc.3.y. Et ſi membzum fuerit calefactus pasta cum aqua eridem z aqua mirti.

¶ De ſanguine mortuo viridi palpe.z cura eius.z de infirmitate lachrimali:z cura eius. CAP. XXXI.

Luor in pal.cauſat cã ꝓnitiũ:z accidit ſiſ poſt vehemẽtẽ vomitũ.igit os pmo ſi membzum fuerit calefactũ prohibere materiam z vngere locum cus ſandalis z pulueribus eſſo.aqua ro.vſq;quo infrigidẽt mẽbzum z cum remota fuerit calefactio z remanſerit velti gium in pal.ifunde cotum in aqua cala cum ſale mixta et cimino z empla locum cum ſandalis z plumbo vſto mẽdaſengi z aq ro. vſq;quo refrigeret membzum.cũ at calefactio remouebit:remanẽte ſan.in pal.madefac cotũ in aqua tepida z ſale z fomẽta locũ z vnge eũ cũ lapide iuẽto in pipe z vlr vtere reb? diſſolutiuis ſic auropigmento. ¶ Cõfectio ſief.pro liuore z ſanguine mortuo. B.arſenici rn.lapidis pipis:ſal gẽme:litargiri ptes cõtes z ꝓficiant cum aqua coziandri. ¶ Cap.c.33.in numero egritudinũ lachrimaliũ z.5.garab ad ſcabies botium fluxus.

¶ De garambo:et cura eius. CAP. XXXII.

Arab ẽapa exiẽs puũ:exit iter lachrimalem maior:z ſi multotiens apit a pte vſus oculũ:z eſt difficilis curatiõis ppſtriũtatem carnoſitatis que eſt in eo:z multotiens apit iuxta lachrimalem:z fozte apit vſus de fozamine q eſt iter eũ z oculũ;z exit ex eo ſanies fetida: z fozte aperitur ſub cute vnl? pal.z ambaz z cozumpit cartilagines earum:z qũ impmit pal. defluit ſanies:z ſi negligat fit fiſtula z corũpit eos z timet de ꝓticipatione corruptiõis eius oſſis ops aggredi curatiões ei? ꝓtinũdo z camẽ exitem iuꝝ os cum medicinis reſolutiuis:qz acuta medicina nocet z addit apate eius:z pp B ſit difficilis curationis qz non põt eũ medicinis acutis:z eſt aliqua ſpes grarab que nulla bẽt opationem z qũ ipsimit nõ exit ſanies nec de lachrimali nec de nare z eger ſentit dolo.oculi z ſit obtalmia ſine cã ſemp z apat locus cum pal. z diminuitur z ceſſat in mitigatione acuitatis biũoz: z tunc ops aggredi in cura eius p hoc q? dixi tibi. ¶ Cã eius pzima eſt q? gſiaf ex mã acuta qe infundit ad locum et apat eum. 2.a eſt mã groſſa que maturatur in longitudine diẽrum. ¶ Cura eius eſt.3.modis.vel cum medicina que eſt debilior q? ops mederi iſti egritudini ait maturationẽ eius. Sinautem ſit fiſtula z corũpit os vel cauterium vel per pfozationem:z incipio primo cum medicinis ſimplicibus z cõpoſitis:z dico q? ops mederi banc egritudinẽ cum medicina apatis.ſ.purgare corpus cum ſloborõmia cephalice. Poſt B dẽt medicie laxatiue ſit pot fieri. Poſtea vnge locum cus mente cẽ.mirra z chi: combuſtis z aloe z iuncti m vel ſeparatis. Et dẽ q? ex ꝓtate criſonis cum aloe.i.arabice mea. fructus eſt:q? qũ maſticantur z deſuper ponunt curant:z empleẽ cum farina ordei z melle vel paſtatis cum ſtercore colũbi al? muris:z emplaſtretur cus vitriolo:z cum oppopo.madefacto in aceto. Iſte reades adminiſtrant aũ aptionem apatis:q? qũ apitur accipe mucem indicam z empla cũ ea vel farre de yſari.ala.ſpelte cum oleo nucum z ſpletur cũ oya. vel cum mirra vl cũ mirto vl ſumatur viride eris:z fiat ex eo liciniũ cũ pulpa collongtidẽ q? curabis cũ aptus vel nõ aptũ:z accipiant folia rutbe z terantur cũ cinere z emplaſtrẽt q? ſolidat eum z eſt medicina modicatiua ꝓmo.deinde mitigat et nõ modicat. ¶ Confectio que ꝓfert algarab aũ aptionẽ. terant limatie cũ mirra z aloe z ſuppone. Et qũq; melius z recti? eſt curare cum ferro z nõ expectes maturationẽ. Et nõ eſt aliq? algarab q? nõ appet exterius. Et aliq? q? appet exteri?. Et alio eſt q? decliat ad exteri? z vides infiſonem eius.z illud q? non habet fundum.i. non profundatur nõ corũpitur os naẽ.z illud decliat ad exteri? eſt

facilioris curatiōis: ꝛ ppē qñ nō fuerit cronici: et tūc os ꝛ ispicere si nō puenerit ad os acci. ro. q. os. poſt eſt de carne totū: et ſolida reliquū: fricādo tñ os aīi: ꝛ ſi puenerit ad os

¶ Signū ei⁹ eſt q: cū tētaueris cū rēta ſi fuerit aſpe: ꝛ ias corrupti eſt os: ꝛ ſi fuerit lene labiť tēta ſup eū: ꝛ eſt ſanū

¶ Et ſi eſt fuerit os corruptū: ꝛ voluerī eū curare cū ꝛ° curatiōe ꝛ eſt cauteriū: cauteriēa eū cū cauteryū puis quouū capita ſint rotūda: ꝛ ſupficies lenes: et calefac vſqueq ſtat ru. ꝛ pone ſup locū vſqueq bulliāt ꝗ eſt in circuitu: deinde abſterge cū pāno: ꝛ itera cauteriū ꝗ plies. Ponas aūt ante oculum paſta frigida: ꝛ pānū lineū frigidum: et cauteriēa vſquequo cadāt cortices corrupti ab oſſe: ꝛ cura eū cū emplaſtro de cerula: ꝛ alig iplēt eū cū deſiccatiuis ſicut lēres: ꝛ cortices maligranati: ꝛ ſi voluerī loco cauteryū medicias acutas fac. Sꝛ cauteriū ꝑfectius ſi.

¶ Et ſi voluerīs cura re eū curatiōe ꝛ° q̄ ē ꝑfozare: ꝑfoza eū cū tēta vl cum iſtro ſius naſus ipſime eū cuꝛ fortitudine terebellato vſqequo ex eat ſanguis a nare ꝛ ab oꝛ: ꝛ caue ne aſcēdas perforando ad ſuperius et cadat iſtrm in fozamē qñ eſt iter oculuꝫ ꝛ nare: ꝛ nō eēt vtilitas: ꝛ pone manū tua ſius nare nō ver ſus oculū ne offendas tunicas oculi: q̄ ni exiet ſanguis a na re ꝗ penetrauit: ꝛ tūc os accipe tētā ſibriliozē poſt: ꝛ volue ſup eā corti ſicut: ꝛ iuolue eū in empto viridi eris vel cote ſolo: vel ſi ſenferit calefaciendū mēbri iple cū coto mēbrū ſeu locū: ꝛ ſi napiza eū quotidie vſqq os ſit mūdū cū plure re mūdificatione: ꝛ ſi calefit mēbrū cū coto ſolo ſic dipt em plaſtra os vulneris q̄tidie vt groſſior fiat licinii ſiue tēta ꝛ q̄ſi ꝛ Exeris licinii a vulnere ſpiciaſ ſi exiet cū eo aliqd os corruptū: ꝛ caue ne ſolides ſup corruptionē: ꝛ ſi fuerit ſolidatū itera cū tēta ꝛ°. et nō pmittas fundus vulneris ſolidari: ꝛ ſi loc fuerit calefact fortiter: ꝑcipe ei flōmias ꝛ vnge cū memite: ꝛ eride: ꝛ ſi fuerit dubium de fiſtula nō cōprimas cum duob⁹ dieb⁹ vl trib⁹ vſqq ꝓgeget mā ꝛ i ſlet: ꝛ appeat tibi: ꝛ tūc ſcinde eū cū flōmo ꝑnde vſqq ꝓ ueniat ad os: ꝛ cura eū: egritudo q̄ fac ſanie vocat fiſtula: ꝛ ſi bec egritudo declinauerit ad pal. ꝛ nō ꝑnde ſcinde ſi q̄ ex it ſius lachrimales: et accipe q̄ poteris de corrupta carne: et cane carnoſitatē que eſt in lachrimali: deide deſicca cum medicinis. Et ex his que deſiccant vehemēter eſt vitriolum: aluc: tbus.

¶ De botio et cura eius. CAP. XXXIII.

Bode eſt exceſſus carnoſitatis nāliū q̄ ē in lachrimali maiozi ſup caput fozamīnis q̄ ē iter oculū et nare q̄ ē botiū ītēperatus in q̄titate opozūna: ꝛ eſt de q̄ſtitate ꝗ, ppuis lachrimal: ꝛ ſic ſeyle: ꝛ q̄ ni creuerit iſta carnoſitas ꝑbibꝫ ſuꝑfluitatē oculi ſiudi ad nare ꝛ includit illū illic ꝛ accidit ex ea egritudo q̄ dr garab. ¶ Cura. ops p: purga re corp⁹ vt ſcis. deide medica ea cū medicatiōe vngulē. cū medicinis calidis corroſiuis q̄ſ. liq̄facianſ: ſicut viride eo: ſulfur: et filiar: ops q̄ ſumat tota carnoſitas vt non minuat: et ex ea ſeyle accidat. Sed ops dimittere fm magnitudinem carnoſitatis nāliū.

¶ De fluxu et cura eius. CAP. XXXIIII.

Ptyalon eſt diminutio carnoſitatis nāliū q̄ ē in lachrimali maiozi ō q̄titate nāli: ꝛ nō ꝑbibꝫ biūditates ō ſeylon q̄ntas oſſuere ad oculū: ꝛ fozte cā et ⁹ducit ad garab. ꝛ ipa accit ex trib⁹ cāis. Aut ab excesſu medicoꝝ: i abſciſſione i cura vngulē: et ſebel aut medicis ſcabiei corroditur illa carnoſitas, ꝛ liquefit ab eis. vel diminuitur illa carnoſitas poſt variolas ꝛ ꝗ in fine fit: et ꝗ ē: quia exit in oclo vna variola ꝛ corzodit eā ſanies: et accit ex ꝗ ſeyle

¶ Cura. ſi fuerit ꝗ carnoſitas q̄ ē in lachrimali ſuꝑta nō curabil: ꝛ ſi fuerit diminuta creſcet cū medicis q̄ ꝗuāt car

ne: et ꝓſtrigit et fugāt parū. ſic cū memite: et aloe: et vinū ꝛ pap alumia. ¶ Cōfectio ad diminuēdē carnoſitatē. ℞. memite. ā. i. cū. ℥. ij. aloes. ℥. ſ. alumis vſti. ℥. i. i. fumi thuri. ℥. ij. ꝛ

¶ Egritudies iūctiue ſit. xiij. obtalmia: (fiat flet cū vino. carpe: vngle: iſtō: geſe: puriť: ſebel: elegēdech: lachrima: apa: mor: ſuꝑflua caro: ſolo ꝛ tinuitatis.

¶ De ſpēb⁹ obtalmie et cura ei⁹. CAP. XXXV.

Obtalmia ē apa cal: accī⁹ ſiūctiue: ꝛ ſūt tres ſpēs. ꝗ ē turbatio q̄ accidit iūctiue ex causa extrinseca: vt fumo: pluere ꝛ caloze ſol: ꝛ mutatiōe: et ſilīb⁹: ꝛ in hac ſpē q̄ſi ē q̄ntina ē ꝑ, ꝑbibꝫ amiuſſ ſiue mitigat obtalmia. ¶ ꝛ ſpēs ē difficiliozꝫ ꝗ pma: ꝛ accit a duob⁹: aut a cā ext rinſeca ſic vna iſta: ꝛ cāp: efficiētiū pmā ſpē cū ipa mouit ſuꝑfluitatē q̄ ē itra corp⁹: aut ex ea ē ītrinſeca ſic ſuꝑfluitatē q̄ deſluit ad mēbra iūctiue: et apat ea ſic accit ceteris mēbris. Et cā bui⁹ ē triplex: debilitas mēbri recipientis. ꝛ oculi: multitudo ſuꝑfluitatis. ꝛ cerebri: latitudo viarum et meatuū: et pncipali ꝗ iūctiua vt ſūt tunice vene. Dria intmeatuū: et pncipali ꝗ iūctiua vt ſūt tunice vene. Dria in ſtō ſpēs, et ſcā: ꝛ ꝛ: ꝛ pma mitigat remota ei⁹ cā. ꝛ q̄ſi ꝗ ē ꝗntina ē ꝑbibꝫ amiuſſ ſiue mitigat obtalmia. ¶ Cura. ops p: ſuꝑfluitatē ꝛ ſcluſa; int⁹: et ꝗunctas cāſ ſil: ꝛ biūditas fluēs ē. ¶ ꝛ ſpēs ē fortior et grauior q̄ ſcā ſil: ꝛ biūditas fluēs ē. ¶ ꝛ ſpēs ē fortior et grauior q̄ ſcā et ē ex multitudine ſuꝑfluitatū mouētū ītrinſecus ſine eā mouēte extrinſec: q̄ ſi infundit ad iūctiua: et cā iſti ſpēi est in oculo ⁹ iſtis ſpēb⁹: tñ in hac ſpē fortiozes: et ſequūtur eā apata palpebraꝝ: vſqq fere nō coopiūt albedinē oculi ꝛ ſequunt eā oia accītia que ſequunt apa mēbroꝝ. Si ītā inflatio doloꝝ rubedo: durities que apparet in oculo reple tio venaꝝ: valde: et ſanies eaꝝ: et fozte reuerſantur pal: et vehemētia apatis: et albedo oculi in hac ſpē eſt altior: ꝗ ni gredo. ¶ Cā aūt ex qua accidit obtalmia ſunt. 4. biūzes aut ex ſanguine: et ē ſignū multitudo apatis in oculo vehe mentia rubedinis: et multitudo biūditatis et ranū: et ſen tit eger grādē caloze ītflationē. Aut ex cola cui ſignū ē vehemētia pūcture: et pulſatōis: et lachrime amare caloz ex cedēs ītflatio cū modica rubedine: et apa et ītcīſio: et fozte ſeqt doꝝ. Aut ex biūze flātico cui⁹ ſignū ē biūditas oculi et ſria ſigna obtalmie gñate ex ſanguine ſit paucitas rubedis: doloꝝ ranū. i. lippa. Aut ex melico: et accītia eī ſūt ſria accītib⁹ obtalmie de cola: et caloze: ranuꝝ paucitas ex obtalmia gñata ex flāte: et ſāguie oculi adherēt i dormitiōe: et ſigna ex cola et melia nō adherēt erit ſ ſatis pap obtalmie gñate ex ꝓne iſto: ꝛ humoꝝ. ¶ Signū ē q̄ ſit ꝗ humoꝝ ſuꝑabūdāt. obtalmia q̄ hoc fit et ſiccitate tñ et eſt ſignū ꝑuriť oculi: et nō adherent oculi in nocte ꝛ in dormitiōe niſi paꝝ cū doloꝝ: et ſpēs obtalmie accidit interpolate: et pliꝝ: et pl̄ogāt ad. vij. dies: ꝛ ex eo ſil: cuius doloꝝ ē q̄tidie: et curatio ei⁹ eſt velox. ¶ Et obtalmia nō ē cū febre niſi raro: et ſi febricitat patiēs obtalmia in eſtate. ꝓpē: curabil: et obtalmia citor: et ſi fortificata fuerit cū fe. pnoſticationē magni: et doloꝝ vehemēs accidit obtalmie aut ex humoꝝ modicatiōe qui ifunditur ad eā: et fozte iſte humor corrodit tunicas: oculi aūt pp multū humoꝝ facietē ſanie in tunicis illis pp vapozē groſſum dilatantes eā: et difficiliozꝫ eſt in hyeme pp moꝝ reſolonis vapoum. ¶ Cura. ops q̄ obtalmia eſt de gñe apatū q̄ curet curatiōe apatū p hoc q̄ refrenat et repcuit: et q̄ illud mēbū eſt multi ſenſus ops q̄ curet cū medicinis que nō generēt i eo aſperitatē: et ops miſcere cū medicinis ei⁹ alq̄ humidita tes mitigatīuas ſicut albugo oni lac muſtillatio coctani: ꝛ q̄ oculus eſt multi ſenſus facilis doloꝝ: nō ops laboꝝare in eo in pn⁹ cuꝫ aliqbus medicinis. Sꝛ os cognoſcere cauſā efficiētē obtal. ¶ Et ſi fuerit p⁹ ſpēs obtalmie nō facies niſi ſcidere cāſ ꝗ ſtinuā: q̄ curabil ē in trib⁹ dieb⁹ ꝛ ad plus

in.q.4.dulcia cū lacte puelle iuuenis etatis sane: ꝛ subtilia dieta: ꝛ si voluerio i fine et ꝓsciare oculū cū sedēg potes. ℞ Celid aiit que spēs: ꝓsidera si cā gnatiua ea: ꝛ sit ex ligaue vel colico bilio: principie igī apire cephalicas et pre doloziꝰ vehemētis: ꝛ ꝓ fac spe si os. Et ego aliqñ expr̄ sū obtalmi am acuta ꝑ ꝓie diminutionē vene basilice sepe: ꝛ vidi eam valde vtile: q ꝛ ꝓbat ab iferi ꝛcopis: ꝛ si cogere nēcitas ad flōmiā ꝛ ꝓ fic de cephalica miutio cephalice est purgatio: ꝛ ipsī ꝓbēsi nō actuitio: ꝛ ꝓ fuerit nēcitas ebere saguinē i 2ᵒ die ꝛ ꝓ fac q: ꝛ itētio: ꝛ miutio basilice: ꝛ ex tio māe que currit ad oculū: ꝛ illa q̄ ꝓ ꝓbēsi in eis ad iferi ꝛcopis. ¶ Di nutio basilice ꝛ ꝓuenies cū sit ꝛtētio nā attractio māe ad iferi ꝛcopis: cū sit mittēs mās mēbr̄ nobile. ꝛ ꝓ uenit attractio māe de oculo ifirmo: ꝛ ꝓ sīl cū fricatione manuū ꝛ pedū: ꝛ ligatioe brachiorū: et cruriū: ꝛ ꝓ fuerit nēcitas ad laxādū laxet cū ꝓcotioe mirabo. punoꝰ cassie: mānevio le sit ꝛ cuccari. ꝛ ꝓbibe ei cibū grossū: ꝛ vinū malū: balneus coitū: ꝛ suffīcēis cōedere cū portul. ꝛ silia: ꝛ attenua die tā ꝓ possibilitatē. ꝛ ꝓipe ei q̄tidie sumere fyrupū papaue ris nenufa. oꝛ ꝓacara: ꝛ ꝓ faciūt dormire: ꝛ ifridant corp̄ ꝛ caput. ¶ Et ꝓbibe fruct̄ i estate sic ficus: vuas: malagrana: ꝛ alia. ¶ Si cōedat aliqd de coctanis ꝛ piris post prandiū: ꝛ caueat in hyeme lactucas: cānas cuccari: ꝛ ꝓ bucetat stōcū q̄ gnant in oculo lachrymā: ꝛ caueāt acetum: q: pessimū ē obtalmie: ꝛ acet ofa restrictiua: ꝛ acuta ꝛ salsa: ꝛ palas silr̄ q: nocēt: ꝛ stōc̄ nō sit yacꝰ nec replet̄. ¶ Itē caueat bibere multā aquā ꝛ a multa locutiōe: ꝛ clamoze: ꝛ nō sit camisia sua lucida nec splēdida: vel pāni suū: ꝛ nō dormiat sup facie sua: q: ꝛ ꝓ sitia trabūt mās ad oculū: ꝛ caueat a vomitu: sit i domo obscura pui lumis: ꝛ nō sit ifrat̄ eꝰ alb̄: ꝛ sī nīgor: ebēt i manū pānū nigrū q̄ tergat oculū: ꝛ caueāt ei i circulū viridia sīl: ꝛ nō ꝓ lalice: ꝛ ꝓ silia: ꝛ ꝓ ibe lucida: caueat a motu: neq; exercet̄ se i aliū. Et ꝓipe q: dormiat supin ꝛ q̄ ꝓ aliū. Si sit ſon̄ ei ꝗ̄ recūbēdo: ꝛ nō q: vti ē plu rimis diebꝰ nisi albumie oui: q: ē i ꝓ̄ ꝓ ē q̄ mitigat oculū: ꝛ ꝓ ꝓ ē ꝓ silr̄ ꝓdest lac mulieb̄ ꝛ. ē. n. i lacte abstertio: et ēt ꝓdest ei mucilago se. cito: ꝛ q̄ ꝓ iuiata: ꝛ ꝓ ꝓ facere mīdificationē: et abstersionē ad oculo semp ꝓ ꝓ uolues filuꝰ subtile de coto: et mūda cū eo. ¶ Et ꝓ ꝓ ꝓ scias ꝓ q̄ fue rit ex ranū. al. lippa: ꝛ elcethach grana miuta ꝛ subtilia est peius q̄ q̄ sūt frusta magna: q: signat̄ acuitas mā: ꝛ tardītas maturatōis. ¶ Et q̄ enacuaueria coꝰ: ꝛ ꝓ ꝓ uidere ris ꝓfecte. ꝛ videris ifirmitatē ascēdere. Signū eꝰ ē mīrīplicatio ranū: ꝛ als fruitoꝰ: ꝛ subtiliatio ei: ꝛ ꝓ ꝓ ꝓ uenerio sīnꝰ: tunc mīsce cū lacte: ꝛ albumie oui aliqd de medicis stupefactiuis: q̄ bīt mitigare: ꝛ sīl gnant doloꝰ cum nō mīplices ea: q: tardāt ſtatū: ꝛ maturationē ifirmitatis: ꝛ silr̄ gnant obscuritatē: cui nō ē cura: q. 5. i. 14. ꝓ de ingenio sanitatis. dixit q̄ aliqñ ꝓ ꝓ ꝓ aliqd q̄ amiserūt audituꝰ: et visus ꝓ medicias stupefactiuas. oīno tīn nēcitas cogit ad vtēdū istis medicis vt stupefaciāt mēbū: ꝛ mitigēt doloꝰ: ꝛ cū aliq̄ fiet silr̄ mitigatio sicut fiet al. cui ꝗ̄ ꝓ ꝓ fectio ℞. cerule. 3. viij. gūmi ara. 3. iiij. opu: oraga. añ. 3. i. ꝛ fiat sief cū albuie oui ꝛ vtaf eo. ¶ Et caue ne vtaris pulueribꝰ in pn̄: ne ꝛ i obtalmia nec in vlceribꝰ: q: mali sunt valde: ꝛ si cōfidis q̄ caput et corꝰ sunt mūda: ops q̄ ponas in lachrymali mataio pa: ꝛ pulueris de tutia nutrita: q: est medicīa aspera ad fīndēdū mīcias cōfectio ē bec. ℞. tutie lei. 2. mitte cū aqua dulci in mortario per. ꝛ. dies: ꝛ mutet̄ aq̄ de duob̄ in duobus diebus: et molat̄ sepe: q: ꝓ ē ꝓ ꝓ ꝓ

uerisq; vocat agbar: r in qualicũq; hora tardauerit obtalmia in oculo patiẽtis ẽ scabies: r inersia eã: r videbis ptes pullariter similes granis papaueris: et frica sief viridi: et ruscey: quia curabitur bene.

¶ Obtalmia aũt gñata a slãte: r a vento grosso ẽ: aliqñ apatur oculus ex oq; vsiqueq; eleuet albedo eius sup mediũ: et ipse uehemẽtẽ fluxit. os igit subtiliare dicẽt: r ponat collirii ex sedengin pñ'rin: r lana cũ aqua tepida: r qñ egritudo fieretr vtere sief leui: r post eũ aliquos stilos de agbar: q est vtile: r cane ne vtaẽ stupefactiuis: q augmentant doli: r cũ vsus fueris ceteris sief vtere in pñ: subtilia tinis. Deinde post hũ inspisa ea.

¶ Et obtalmia generata ab humore melico: q medici occulos noiant ea nocẽt: et siccitate. Cui ẽ signus: q purificatio oculo: r siũctio eo: in dormitione: r hoc est pax: r durũ: r fricatio faciei: r rubedo in eis valde modica cura ei' balneũ: r vti collirio fuggero sic burnd agresse: cure flõmiã.

¶ Et obtalmie cõposite: Cura eo: r elaborio sa: q os tinua re purgationẽ corporis. r pal. vicisiũm: r tinuare vl minuere humore hũpabũdãt. Et sciae q: r tinuatio purgationis r clistere ẽ vtilis obtalmie: q: fore curabiẽ sine alia curatione. ideo Dyp. qñ hõ habuit obtalmiã: r accidit cherech vel fluxus mae illud laudabile ẽ: q: attrahit humore ad inferiora: r ad oppositũ: igit os q habeat curã de nã: r nõ sis negligẽs de virtute if irmi: r debilitate: r pulsio egritudis r caue ne vtaris stupefactiuis in obtalmia nisi i necessitate: q generat obscuritatẽ: r nõ de facili sanabit. ¶ Et os pte scire q obtalmia in regionib': r additionib' frigidis ẽ lõgioris spatij. igit tinta medicamẽ qõ suenit illi: q: fupcilia istop oculo: r tunc spissa: r tõ firmi remo byeme obtalmia tarde curatiõis: r aliqñ accidit in oculo oliues primo. r illud ofdobtalmia: r lachzimas: oliues aũt nõ bs ista: r sanabit in purgatiõe tis: r ops q sciae q obtalmia humida multi fluxus cito venit ad stati in vna nocte declinat declinatiõe pfecta: r obtalmia sicca multi fluxẽ: r elcorbot. i. minuta frusta ẽ difficilis mataritiõis: q: fore elongabit cura. De bis q iuuãt ad resol: nẽ obtalmie sunt yngere super pal. r ego icipio ẽfectionem eo: r. ¶ Cõfectio vnguẽti vtilis obtalmie: r apostemati. ℞. lẽtes mũdatas sandalos rosas siccas cãphore cẽliter: r cũ vna gra edi. misce. ¶ Aliud apãti in oculis accũti. ℞. aloes succo. sief memite licq. cõpq acatie boli ar. sandali. aũ. gtẽ. i. r fician ẽ cũ sola tri: r fiat sief. r vtaẽ eo. ¶ Aliud tale obtalmie acute et pcussioni vehemẽti. ℞. ro. sic. cortẽ. rh. ligni dul. r lẽtes eq. cozticatas coquant cũ aqua: r ponat loco empli sup oculũ cũ oleo ro. ¶ Et de bis q proficiunt punctioni: r humiditatibus acutis est ℞. ende blete foliozum nenufaris. viol. aũ. cum oleo ro.

¶ Aliqñ accidit obtalmia aspiciẽdo niuẽ: r frigus. ¶ Cura. ops bullire coagulationem ficuum quia vtilis est mal. Accipe pallea: r bulli eam: r recipiat fumũ eius q: ofert. r si remãserit aliquid ad sief ru. leui: r burnd agresse est vtilis obtalmie.

CAP. XXXVI.

¶ De tarphe et cura eius.

Arphe est sanguis q defluit extra ad vesamẽ siũctiue cũ ruptura euritidax: r accidit ℞ trib' ex causis principalib' vel primitiuis que fluit vel venit ad oculũ: r rum pit siũctiuã. Altera est sanguis q fluit ad siũctiuã ex vehemẽti percussione q accidit in oculo pter ruptura: q que accidit subito sine eã manifesta incipiẽte: r b erit e r sanguine acuto q defluit ad siũctiuam: r fore accidit sief pter vehemẽtẽ vomitũ: r tussim: r rũpit ꝓcaum extra: et a frigore exteriori.

¶ Cura si fueris securus ẽ generatiõe apatie agiat cephalica r distilla in oculũ albumẽ oui: r ponat emplin cũ sief. r si apatis bauberit vestigiũ os distillare in oculo lac mulieris inuenis vl sanguine pulli colũbi: exprime de radice plumarũ que sunt sub ala vel sanguinis solis vel cũ volo viridi. als in terra vitri. r si dissolutũ fuerit bñ. Sinaũt tere: r misce cus lacte mulieris: r distilla in oculo: et si fuerit dissolutũ bñ: sinaũt distilla in eo aquã salis gẽme: r fomenta cũ oculũ q aqua in qua oculis ẽ ocdeũ: r yspopus: r si fuerit dissolutũ bñ. Sinaũt distilla in eo aquã raphani: r emplastra oculũ sitr: cũ folus raphani: r quia pallie: r stercore colũbi: r si pcussio ortuerit siũctiũã mastica salve ciminiũ: r distilla in oculo. ¶ Et ex bis q ꝓfit tarphe ẽ b. Bce. arsenic. ru. r tere: r puce in aqua: r cũ illa clara fuerit pp ce in oculo: r qñ fuimagẽ oculus cũ terra: r stercore bouz. ¶ Et ex bis q ꝓfunt tarphe ẽ sief: cui' est bec ẽfectio. ℞. sedẽg abluti. 3. iij. eris vsti. 3. ij. cozalli margaritarũ ploza. aũ. 3. ij. al. 3. 5. drागag. gũmi arra. aũ. 3. ij. 5. cerule: r plumbi. 3. i. arsenici ru. sanguinis draconis cẽ: r karabe. aũ. 3. 5. iungant be medicine: r icorporent cũ sanguine gallinaz: r fiant sief: r misceant tge necessitatis cũ lacte puelle: r vtãr. r si fuerit ex ruptura exiture cura eam cũ sief albo: r sief elagbar. ¶ Confectio sief vtilis tarphe doloriv ehementi oculi: r calori excedẽti. ℞. climie auri eris vsti. aũ. 3. 4. fanis oza. cozalli margaritar: nõ ploza ta. aũ. 3. iij. mirre cẽ. amidi vene tinctoꝝ acatie armõia. danic. duo. ij. nũer' medicinaꝝ. 3. ij. terant. r fiãt grana et vtaẽ eis.

¶ De eo qõ cadit in oclo: r cura ei'. CAP. XXXVII.

Etrabitur ergo qõ cadit in oculo de fumo: r puluere: r alus distillando in oculo lac muliẽ: r pluues r' aqua dulce: q: mũdificat eã: r extrahit oẽ qõ cadit in eo: r si fuerit sicut palea vel arena: r non appareat reuersa pal. superiores: r videbis eam adherẽtẽ accipe illud cũ capite stili: r inolue pãnũ linei su p digiti tuũ: r abiterge illud de pal. q: cito remouebit: r si fuerit in pal. vl planitie oculi aliquid pẽdens pp vehemẽtẽ aspiratẽ: vr arise spice: r stilla: os q remouebis cũ piccaꝝ rolis: et distilla in oculo lac puelle.

¶ De vngula r cura eius. CAP. XXXVIII.

Vgula est supfluitas neruosa i medãna ꝑ siũctiue. r nascit i lachzimãli maior: r extẽdit paulati ad velamẽ comea r fore crescit in lachzimali minor: et fore nasciur i ambob' fil: r ẽ nocina oculo: q; pbibet eũ moueri: r fõte extẽdit supa siũctiuã r coneã vsqueq; pbibet vtiuz: r fore extẽdit supa siũctiuã r conciuam solã: r illã q est subtilis alba ẽ facilis curatõis: que rebus dudũ est tarde curatiõis. ¶ Cura. si fuerit i pñ: subtilis cura eã cũ medicinis acutis q abstergũt: sicut es vstꝝ armõiac. calcadis vl vitrioli albi: sãlis gẽme felle poci et capre. r dixit. B. q radix illy est vtilis. ¶ Et ex illis q conferũt sibi' vngule: r carni addite ẽ sief cesar. cui' ẽ b. ℞. fedẽg abluti. 3. xij. gũmi ara. viridis eris vsti. aũ. 3. vi. colcotar cõbusti: eris viridis. aũ. 3. ij. terant' r cõficiant cũ vino vel cũ aqua fe. r basilicõ maior sief vtilis. ¶ Et vtilior obusistio ruficeym vtilis sebel vngule scabiei: et obscuritati et lachzime: et eradicationi accetti accidenti. ℞. fedẽg loti eris vsti climie argẽti salis idi bauracb eris viridis piperis longi. aũ. 5. iij. piperis albi. 3. v. r nigri spume maris. aũ. 3. viij. et ℔. 3. 3. nesseg. alk. mirabo. bellirici. aũ. 3. ij. c. falis ar. aũ. 3. i. r vtatur istis vt scis. ¶ Et de bis dicuntur ꝑ bata bale: r inuenta vtilia sunt ꝓ stumatur oleũ medulle seminis cocti: r bõbacis: et accipiãt ficũuas passerum & excoriẽtur stomacus eoꝝ et reliquoꝝ teratur: r misceatur cũ ipso oleo: r fricetur cũ eo vngula sepe q liquefacit

¶ excusat a curatione ferri: ¶ ops vti medicina post introitum balnei nõ fic leui. ¶ Et si creuerit ¶ idurata fuerit ¶ transfuerit ¶ tps curet cũ ferro: ¶ picipe ei purgare coqꝰ ꝑ fmũ iuetudinẽ: deinde fac infirmũ dormire cotã te ¶ leuetur pal. cũ vncino: ¶ extende eas fup⁹: ¶ fi indigueris adolere fcõm ¶ tertiũ fac: ¶ si ne fuerit ꝓiucta ꝓiunctiõe vehemẽter ¶ tractabe ¶ fup⁹ leuiter cito: ¶ no laboz abis in boza excoriatõis ¶ ¶: ¶ ops fub eo mittere teolla pluuiã ¶ excoria ¶ ¶ si fuerit conuiticta vehemẽter fcinde de latere cuꝰ capite fopiẽ. locũ vt fit introit⁹ infti ad ea cũ ꝓcoriatõis: ¶ ꝓne fub lãceolã: ¶ excoria eã ꝓiunctã inuiter ¶ pẽa eſt fal-uio: ¶ nõ ledit: ¶ fac inuiter vt cicatricũ velamẽ coꝰnee. ſi fuerit ſuper eã vſque quo apparebendaſ in lachrymali: ¶ cũ fuerit apphẽſia in lachrymali maiori ſcinde eã cũ ſopiẽ-cib⁹: ¶ nõ dimittas in ea aliquid de vngula: ¶ ſi remãſerit aliqd iterabiſ 22 ¶ caue tibi diligenter de carne que eſt in lachrymali: q accidẽt ex ea penetrãdo: ſed ſcinde vngulã tm ¶ icipe ſcindere ex pte lachrymalis maiozis: vt pones et ſopices ſup nares: ¶ ſcinde hoc q̃ ſegẽ vſtus lachrymalẽs minozẽ. ¶ dria que eſt iter vngulã ¶ carnẽ que eſt in lachrymali: eſt ꝓ vngula eſt dura alba nerueſa: ¶ caro eſt ruba ea leñ. cãoſa. Deide diſtilla in oculo ſal ¶ ciminũ maſticatũ: ¶ ligua ſuper eã vitellũ oui cuꝰ oleo rof. ¶ nõ ponas de oleo multũ q̃ relaxat: ¶ picpe infirmo multiplicare motũ oculi dũ eſt ligat⁹ vt nõ accidat ꝓiuctio: ¶ in craſtino diſſolue eã ¶ diſtilla in eo ſal ¶ ciminũ 22 ¶ q̃ tr̃aſet ¾ dies cura bis eã cũ ceteris ſic baſilicõ ceſar. ¶ ruſceys ¶ alys ¶ fac ſi-cideri apãcalum vtere q̃ mitiget ¶ maturet euꝰ: ¶ ops ſcire q̃ vngula fozte retinet mẽbrana oculi. ¶ ſiatq̃ ef. eã ab trahes mẽbrana cũ ea: ¶ ſi fuerit ſciſſa eſt obligtas. igit iuſtiũ eſt vt nõ ſcindat. ¶ s̃ diſcoopi de hoc q̃ diſcoopiẽdus eſt et q̃ nõ eſt ꝓiuctũ: deide eradica ¶ ſcinde reliquũ cuꝰ medicinis acutis ¶ mũdifices eã: ¶ ſciias q̃ velamẽ ꝓiuctũ eſt coꝰ ꝑ durũ cartilaginoſum. Aut diſcoopiaſ vngula cũ aliquo leui. ¶ eſt de infirmitate nõ de eleuarẽ 2c.

¶ De inflatione: ¶ cura eius. CAP. XXXIX.

Inflationis ꝗtuor ſunt ſpẽs. In p⁹ cauſa eã eſt: q̃ accidit ſubtilitor: vtpl; accidit gnãtio et ¶ in lachrymali maiozi: ¶ ſignũ ei ¶ eſt: q̃ ofi q̃ eſt picedit eũ ſiſi ſile mozhui reptilũ ſicut a mozſu muſce vel cimicis: ¶ vtpl; accidit in eſtate ¶ coloz ei ¶ eſt ſicut coloz apãtũ ſlãtico: ¶ 3ª eſt cui ¶ eſt ſuppluitas ſlãtica nõ ſ̃gũ: ¶ ſignũ ei ¶ ¶ ꝓpeiozis dolozis ¶ maiozis ponderoſitatis: ¶ frig ¶ in ea fozti ¶: ¶ cũ impſſeris ſup ea ¶ digitũ tuũ cedit ¶ remanet veſtigiũ ꝑ hozã. ¶ 3ª ſpẽs eſt cui ¶ eſt ſuppluitas aguoſa ¶ ſignũ ei ¶ eſt q̃ vn impſſeris ſup ea digitus reuertũ adeo velociter ¶ nõ remãet veſtigiũ ei ¶ multũ: q̃ loc ¶ iplẽ ſeſtiãnãter ¶ nõ hz doloꝛẽ neq̃ pruriſionẽ: ¶ coloz ei ¶ ſicut coloz coꝛpis. ¶ 4ª ſpẽs eſt cui ¶ eſt ſuppluitas ſ̃gũ de genere colere nigre: ¶ de iſto genere g̃nãt cãcer: et plerũq̃ accidit in ꝓiuctiua et palpebris et fozte extẽdit donec puerit ad lupeliã: et fozte deſcedit ad maxillas. Signũ cui⁹ eſt durities et nõ hz doloꝛẽ: et coloz ei ¶ eſt fuſc⁹. et vtpl; q̃ accidit in obtalmia diuturna et poſt variolas et ꝑpẽ mulierib⁹ et pueris. ¶ Et ops ſcire q̃ inſtõ elgeſſe et puriſ: ſũt de egritudib⁹ palpe. et ꝓiuctiue ſũt inſtõ aũt accũs ꝓiuctiue fozte eſt bñs fluxũ vl nõ: ¶ q̃ accidit pl; nõ hz fluxũ: et ſi noiaꝗ tib in cap⁹ tuo. ¶ In p⁹ aũt ſpẽ nõ ponẽ aliqd in p⁹die q̃ refoluãt: et ſi remãſerit aliqd laua faciẽ: et oculos cũ aq̃ calida et ſubtilia dieta. ¶ In 2ª 23: fiat cura ſicut cura apãtis. ſ̃purgũ coꝛpis ¶ reſolo ſuppluitatis reſidẽtis in oculo. maturã ea cũ collirijs et empſtis ſic narrani in cura obtal. accũtis a fle: et nõ ops vti in bis et ſũb⁹ medicinis refrigẽtiuis et oppilatiuis nec flõmia: q̃ ꝓ vtr̃ in pn⁹ obtal. S̃ indiget q̃ reſoluit et ſ̃pgit in oib⁹ hozis: et erit ſ̃ poſt purgatões coꝛpis: et cũ purgaueris coꝛp⁹ a ſcophola cũ ſiet ruebeo leui: q̃ vale et vtilis: et balneũ ē ex bis q̃ reſoluũt iſtas ifirmitate: et empla oculũ cũ flozib⁹ camomil. viol. nenuf. et laua oculũ cũ aq̃ pal. ea 2: ¶ diſtilla in oculũ aquã aloes et vnge pal. ſiſtr cũ aloe: q̃ ꝑ ꝑtate et ¶ diſſoluere apãta et diſſoluere ¶ q̃ oib⁹ g̃gatũ ē in eis et ꝑhibere q̃ ſluꝛ ꝗz est. q̃rtã ſpẽs rege regimẽ apãtũ melicoꝛ: et noiabo ¶ in loco ſuo. ¶ Cõfectio ſiet golee vtilis ¶ vento et inſloni que eſt in ꝓiuctiua et pal. ¶: eris vſti. 3. ij. acatie. 3. ij. gummi ara. cũ. cãpho. ſpice. aũ. 3. i. et ſiciant cũ aq̃ plu. et fiant ſief. ¶ Cõfectio ſief nigri vtilis vẽtoſitati que eſt in oculo et pal. et alcopholeſ cuꝰ eo et vngat exteriꝰ. ¶: eris vſti. 3. i. et f. cũ. margarita. cozalli. aũ. 3. i. 4. ß. acatie. 3. ij. ſief memẽte. 3. ß. ſiciant: et fiãt ſief mag. ¶ Aliud cũ quo vngat pal. ¶: eris vſti. 3. ij. et. 5. margarit. cozalli mirre ſpice. aũ. 3. i. opij. 3. 5. et. 9. acatie. tertiam partem. i. 3.

¶ De elgere coniunctiue: et cura eius. CAP. XL.

Elgeſis accũs eſt duities que accidit toti oculo: et fozte pticipat pal. ¶ Cã et eſt bumoꝛ groſſus. ¶ Et ſignum eius. difficile oculus mouet et accidit ſanies oculi. et rubedo ſine biliditate: et fit difficilis aptio oculi ¶ hoza excitatõis a ſõno et ex vehemẽti ſiccitate ¶ accidit in oculis: et fozte accidit in lachrymali raniũ modicus durũ. ¶ Cura. ops ¶ lenire mãs: deide fomẽtare oculũ fomẽtatõe ꝓtinua cũ ſpõgia ifuſa in aq̃ cala vel diſtillet: vel pone in dormitiõe ſup oculũ oui mꝗtũ cũ ſ̃ cerniſa et oleoro. vel cũ pigueõie anſeris vel anatis et ꝑhibe ifirmo frigida que generãt duritiem: et infunde ſup caput vnguentum humidũ et alcophola oculũ cũ medicina ex̃cũtiua q̃ inducit lachrymas ſicut burnũ agreſte et alia.

¶ De puritu accũs ꝓiuctiue: et cura eiꝰ. CAP. XLI.

Puritus accidit ex ſuppluitate ſalſa nitroſa q̃ ifundit ad ꝓiuctiua. ¶ Signũ eſt q̃ g̃nãt in oculo lachrymalſa nitroſa q̃ ifundit ad ꝓiuctiua: et puriſ: ¶ ac ſi pũgeret ꝓiuctiua: et maxie illud q̃ eſt ꝑpe lachrymalem maiozẽ: et ruboꝛ modicus in pal. et fozte ex vehemẽti puritu accidit vlcera in pal. ¶ Cura. ops ꝑmo tẽperare nãs: ¶ picipe ſi ſtrare balneũ et attenua dietam: et alcopholã oculũ cũ ſiet ruꝛ. acuto vel verig. et cũ oũ q̃ inducit lachrymã ſicut ruſeym baſilicon.

¶ De ſemel et eſt apa ſebel: et cura eiꝰ. CAP. XLII.

Ebel eſt repletio in venis oculꝰ: q̃ groſſitudine et ſ̃pgit ſup velamẽ ꝓiuncti ne: et fozte excedat coꝛneã et rubeſcit oculos et craſſat. et vtpl; hz fluxũ ruboꝛẽ et puritũ. ¶ Sebel hz. ij. ſpẽs. vnas q̃ g̃nãt in interiori et vna q̃ ſunt in ꝓiuctiua. Eſt ſignũ q̃ videbis ſup curitides q̃ ſũt iter mẽbranas bũidas. ſic nebula coopiẽt eas: et eſt in eis modũ: ruboꝛ et accidit egro puriſ: eſt ſ̃ cernutatio ꝓtinua et ꝑpe q̃ videt lumẽ et ſolonẽ cũ multitudine lũ chrymaꝝ et pulſatiõe ſ̃ fundo oculi. ¶ Cura. ops purgare coꝛp⁹ cũ pillis yere et cochys et minuat ſ̃ cephalica. deide mũda caput fozter cũ gargariſmate cõueniẽti. ¶ poſt modũ vtaꝛ ꝓfortatis cerebri ſic odozare ãbras et lapitaſi, et alio ꝓ ꝓfortãtiũ: et bibe ei dieta ¶ regulet caput vapozibus g̃ſtis ſic fabas lẽtes piſces carnes vaccinas 2c. Deide fac caputpurgiũ. ¶ Confectio capuꝑurgij vtilis ſebel et opiloni nariũ: et vẽtoſitati i facie. ¶: diſſ. 3. i. mirre dulcis. q. licy dauic. et f. cũ dauic. 5. aloes ſu. dauic. iij. Et cõficiant cũ aq̃ maiozãe recẽ. et fiãt pille. ſic lentes: et fiat capuꝑurgiũ. iij. diebꝰ ꝗtinis: et q̃ls vice cũ vna pilla cũ lacte puelle et oleo viol. et ſi vẽtoſitas fuerit: miſce pip̃ et aquã

maiorãe. ¶ Cõfectio medicie que facit sternutare suffla ta i narib⁹: mũdificat cerebr;: z pdest vtẽ ostati sebel. ℞. Adisi z calami aro. al. cinamomi aniſi rose sic. añ. ꝓ. i. fiat pluis subtilissim⁹ z sufflet in naso: z pcipe ei odorare maio rana z alcophola oculũ. post ſ cũ sief de erig z rufeys z ba filicõ: z ex bis ꝯ fiat pfectu mirabilis sebel z fluxui lachry mar: ſ. ſt minutio lachrymaliũ vl' vene frõtis. ¶ Et si fue rit sebel calz vere sief nigro ifto. ℞. acatie lote gũmi ara. añ. ʒ. viij. eris vsti. ʒ. mirre opu. añ. ʒ. i. ℞. ꝓficiant cũ aqua pluꝰ vtaꝰ z fac eũ odorare ex bis q̃ diximus. ¶ z⁹ spẽs se bel gñat in exteriori viaꝰ q̃ fit in ꝓiuctiũ venas cõmiꝯ tas ꝯ ex tas rubeas repletas: z sup cozneã fic fumũ z in ea venas rubeas z ad rubedinẽ genaru: z fentit pal. caloꝰ z. Sinaũt in supcilijs z doloꝰ ꝓtinuũ z nõ vider in sole nec in lumine z q̃ſi attrahãt z ad de pal. iferioꝰ videbis sebel ac si erigaꝰ vſus te a ꝓtiũca ꝓiunctiua: cã cui⁹ est ex replone capitis z ꝓparatõe mẽbri ad recipiẽdũ mãm malã: z ꝑ est q; erũt vene oculi magne aut gñat post obtalmiã acutas q̃ ꝓiũgunt in oculo res frigẽ ꝓ ingrossant mãn in venis z fit ꝓfficilio ꝑ ꝑ resolo vel ex scabie antiq; z vrplm acci dũt de spẽs sebel in cozpib⁹ frido z tpib⁹ z regionib⁹ frigi dis: z dixerũt gdã q̃ sebel transit: imo est morb⁹ hereditaꝰ rius. ¶ Cura aps pmo purgare cozp⁹ sepe vt dissoluat hu mor q̃ſus z mũdifica venas: deide mũdifica caput cũ ye rio z alijs: deinẽ itẽde ad rectificãdes ꝓditõis cerebri z cõ fortatões ei⁹ z tẽpanũtũ diere z ꝓhibe res gñantes chimũ malã: z minue eis in dxab⁹ venis que sunt in lachrymali bus maiorib⁹: z bẽas curaꝰ in bacꝗ̃ſe de venis que sunt in lachrymalib⁹ maiorib⁹: z de venis que sunt ex occipitium vel cerebr;. Silr vngueta sunt vtilia z ꝓpe sup frontẽ z sternutatoriũ q̃ ꝓcesſit de reb⁹ que mũdificãt cerebrũ z fortificãt id: z ꝓhibe vti oibus oleis: z pone in oculo post hoc medicinas subtiliãres grossitiẽ ꝑ. z euacua replonẽ venaꝰ cũ sief viridi z erig. z rufeym z basilicõ cesar. z fiat sic. reuersa pal. z frica z ea cũ medicina cũ stilo: z cũ excesse rit cõbustio medicie alcophola cũ z⁹. z q̃ſi excesserit cõbu ſtio z turbatio oculi pone in eos stilum ramedicũ: z vtilis est sebel post medicinas acutas: z ꝓcipe itrare balneũ z suffu migẽt cũ stoꝰ z ambꝰ. ¶ Confectio rameãi vtilis sca biei. sebel. lachryme. ℞. menite. ʒ. v. tbutie nutrite stica dos vsti nutrii. añ. ʒ. x. vtet. ¶ Et baruc indicũ vtilis se bel z lachryme albedini z ventositati que est in pal. ℞. ba ititure eris vſt eris viridis. añ. ʒ. viij. baurac ar⁹ aloes suc da. salis gẽme. ʒ. ij. frum. vtri vel tarri ollarii. añ. ʒ. i. nũerus medicinarũ. ℞. cõiungant z ꝓficiant cum acetto vini vete ris z deficientur z molant z vtantur in collirio z pulnere. ¶ Et si acciderit cum sebel obtalmia acuta nõ appropin quẽt ei res fridẽ nec stupefactiue. Sz bẽas curã de purga tiõe cozpis z purgatõe medicine p iferius: z deide pulueri ẽ cũ pulnere fulco tris in ambab⁹ lachrymalib⁹: z liga sup oculũ vitellum ouiꝰ: z si obtalmia fuerit adolita z fortifica ta: caue ne appropinquet sief albũ elinoquet. Sed pone in oculo stilos sedeng ablutiꝰ pulueriẽ cum fusco pulnere: z quãdo declinauerit doloꝰ z mitigata fuerit obtalmia ite ra pmã curaꝰ: z hoc q̃ pdest calido est q; macerẽt fumac in aqua z coleẽt z coagulet: z fiat sief et medeat cuꝰ eo q̃ est vtile obtalmie z fcindit sebel. ¶ Et si fuerit egritudo fortificata nõ est aliud nisi scindere. Cura cũ ferro. ops pri mo purgare cozpus cuꝰ farmacia vel flõmia et similibus: vide de sopor. firma egrũ ante te z ꝓcipe focio discreto ape rire talr palp. q̃ nõ reuersẽ pal. z erit aptio eaꝰ ac si surgeret pal. z fuꝰioꝰ ad inferi⁹ cum capitibus vtriusq; poli cis: z caue ne reuersẽ pal. z scindas aliquid ex eis. si acci dat ex hoc cozpus. z ideo ops q̃ aperiẽs oculũ sit discre tus: deide suspẽde sebel cũ vncino de lachrymali maioꝰ: z pone eũ in medio cõiunctiue: z caue ne appropinqueꝰ cozneæ: z fic ex parte pal. superioꝰ: z adole in ea tertiũ in hoc q̃ sef. ꝓpinquũ lachrymali minoꝰ z erige duos vnci nos suauiter cũ manu sinistra z scinde ex parte lachryma lis minoꝰ in parũ cuꝰ foꝑcibus vt possis in ea mittere el medegb vel sub ea inferius pẽa excotia ea fecit excotia tur vngula: z fac suauiter: et caue tibi a velamine: deinde scinde eũ cũ foꝑcibus donec perueniaꝰ ad lachrymales maioꝰ: deide suspende vncos in hoc q̃ continet pal. in feriorẽm: z fac vt fecisti ex parte pal. superioꝰ: z caue ne appropinques velamini cozneæ omnino. ¶ Et si videris q; remãserit de sebel aligũ fupaꝰ ꝓiuctiuã saltẽ vna vena. Signũ est ⁹ est si acceperit meed z circũdet eã sup cõuncti uã: z videris q; nõ suspendit: nec remanet ibi aliqd: nihil remansit de sebel: et si suspẽsum fuerit aliqua fimbria vel aliquid de sebel est: ex accipe illud: z q̃ videris ꝓiunctiuã iam mũdificatã z albã et nihil remãserit de sebel mastica sal z ciminũ z distilla aquã eoꝰ in oculo: z pone sup eas vi telliũ oui cũ oleo rosẽ. cum coꝰ: z post cotũ sustenta et liga oculũ cum iuncta. et tunc ꝓcipe patienti q; moueat ocu los licet sint ligati vt nõ accidat ꝓiuctio: et si eius dominio resupina: z solue eũ in crastino: et laua eum cũ aqua in qua bulierint ro. et se. sicce: deinde made fac stilũ in oleo ro. et pone inter pal. vt nõ accidat eari ꝓiunctio: et si con iũgant ops scindere et distillare aquã salis et cimini si fue rint ꝓiuncte: et nõ ꝓiuncte et cura ipm per. iij. dies: deinde mitte eũ ad medicinas acutas: fm ordinẽ stilũ si noiati ante abscissionẽ: et sit cura tua cũ sief indico: q; ꝓfecto est vsque quo fortef atq; mũdificet. ¶ Et q̃ſi scindit alio mõ: et ꝑ est q; apiat pal. et suspẽde vnũ vncũ et scindas et minuet. z cũ diminuta fuerit et ascẽdit vncus pone aliꝰ et diminuet: nõ cesseẽ erigere vnũ vncũ: et ponere aliũ vsque quo colligas totũ et ex bes cũ a toto oculo et suppo nas ex medicis oculi et accideri at apa ca. cura illud cũ hoc q̃ mitigat illud apa: deide redeas ad pmã curam.

¶ De eludeat: et cura eius. CAP. XLIII.

Ceda est apa duꝰ in ꝓiuctiua et ei⁹ coloꝰ res sunt diuersi: z fic loca. coloꝰ est albꝰ forte. loca ei⁹ forte appẽt in lachrymali maioꝰ: et forte i eo q̃ sef. minoꝰ lachrymale: z forte ẽ B q̃ sef. z aliqſi apparet gutta. silr in obtalmia acuta in statu vel in declinatione et forte appet in circuitu cozone parte vsque ad fic vult⁹ videa tur: ac si erẽ granũ margaritarũ in filo misce: z forte appa ret gutta: et oculus ẽ rubei coloris: et forte oculus nõ est rubꝰ cũ eo. ¶ Cura. ops p attenuare dietã et pluerigã ocu lum cũ melign de pulueribus albis qui vtilis est: et si fuerit cũ rubedine oculi pecedit sief album in quo est sarco colla. ¶ Et etiãꝰ pdest forte. silr guerdi ably: cui⁹ hec est cõfectio. ℞. cozticũ ouoꝰ gallinarũ post ablutionẽ et con tritionem eoꝰ sicut nominaui in cõfectione elbaram. ʒ. x. fedẽg loti. ʒ. ij. oia pulueriẽt oculis: q; est vtile: et si eło gatum fuerit tempus eius vere medicinis in quibus est acutas sicut sief rubeum et album.

¶ De lachrymis: et cura eius. CAP. XLIIII.

Lchrymа fluit ad oculũ ex trib⁹ locis: aut fluit ex venis q̃ sunt ira craneũ vel venis que sunt sup craneũ capitis: z ex pal. est extẽio venarũ frõtis: et timpoꝰ. Si gnũ aũt lachryme q̃ fluit ex venis que sunt sub craneo: z sub pal. est dũ pseuerat fluxus z sternutatio. Si gnũ aũt lachryme et ex debilitate musculi: est ex eminẽtia oculoꝰ: et oculus est bũidus et nõ est aligd de signis cãrũ pmarũ: et q̃ ꝓuauerit lachrymaꝰ in oculo cozrumpit oc ꝓtes ei⁹: et accidũt in eo multe ifirmitates: et hoc est ꝑ re

laratione eius. ¶ Cura ops primo purgare coip⁹ z vti oib⁹ spēb⁹ caputpurgij z gargar⁹. z rectifica cōplonem cerebri sportādo eū: z pcipe radi caput: z fricare illud z ventosare occipitiū: q bec z filia attrahūt q̄ fluit ad oculū: z declina mām ad exteri⁹ z est ⁊ cura lachzime fluētis ab itrisece cranei. ¶ Lachzime aūt veniētis ab extrileco cura est cū ligatura capitis cū emplis exiccatiuis sicut puluere molendini fumo tburis aq̄ rapbani spiarum z vlr oibus strictiuis. ¶ Lachzime aūt q̄ fit ex debilitate musculi: ra sīt cum restrictiuis sporatiuis z dissolutiuis sic burud agreste: basilicon z rufeym q: vtilia sunt huic infirmitati. ¶ Et aliqđ accidit lachzia ex calitate spōnis oculi z frita re ei⁹ sitr. ¶ Signū aūt lachzie accūtis ex calitate est am plitudo venq: z repletio earum: z rubor ea: z eminētia ea: z velocitas motus ea: q̄ ꝓfluit ab oculo z a naribus sup maxillas est cal⁹ sibile vritq: maxillā. Et sīgđ lachzy ma illū q plozat est cal⁹ pp liquefactionē humiditatis p calorē accrītes calefactione cordis. lachzyma aūt ridētis est frigida pp impssionem p coartationē accidētē risu.

¶ Qđ aūt accidit a frigiditate: signū est ꝑiū B q: dicit z est restrictio venaz: z ꝑiūctio ea: z paucitas rubedis z motus ea: z fozte nō apparēt vene maiesīte z pualet colozi ꝑiūctiue albedo z q̄đ fluit de ea est frigidū grossum z inemīf oculus tacu frigidus. ¶ Lōfectio medicie q̄ pbibet lachzymam calidam. ¶ Sedeng loti z moliti marcbasīte vbutie lote z molite. aī.s.i. corali margaritarū nō gfoza. aī.s.5.m. sief memīte alte alēs dauic c. 5. z fiet alcopbol.

¶ Alia ad lachzimam z humīdiratez. ¶ salis indi. pipis lōgi. aī. prem.i. fpume marine. parte.5. antimony triplum omniū. teratur oia z fiat alcopbol. z est sīr vtilis puritui rufey z basilico: z burud agreste est vtilis huic egritudini.

¶ Confectio burud ad lachzymas. ¶ ossium mirabo. kebulog. vbusto. partem.i. falie gall. al. p.5. tere bene z vtere z prosunt mirabo. kebu. cus aqua per. iij. dies z nutriatur tbutia cum aqua mirti expressi z vtatur.

¶ Alia confectio burud. ¶ tbutie nutrite. 5. vij. corali. 5. i. climie ami. dauic. iij. sedegb. 5. i. z. 5. z nutriant oia cū aq̄ mirtillo: z aqua agreste z aqua sumac: z fint aq̄ agreste pres. vj. sumac. p. i. aque mirtillo. p. vj. z ſi emplastrauerīs frontem cum farina fabarū ex cortica z ex cum cubeles z cozuu cerui z fumo tburis est vtile lachzyme.

¶ Medicina ad lachzymā. sumat ynus mirabo. z cooperiat cū pasta z asset in furno sup laterē vsq̄ pasta rubeat: z accipiat eius earo z terat bene cum dauic cc. z fiet alcopbol. z ex boc q̄ pdest oculo est q̄ sumas tburiā magū. z terat in moztario z cōburat z lauet cum aqua dulci fre quenter z deficet z iterum terat z sumat ex ea. 5. vj. z de micio cardamoni mastar. 5. z tentur bene z vtantur.

¶ Caputpurgium q̄đ confert lachzyme z fcindit eam z mitigat sodam. ¶ Recipe fellis pantere: fellis ragimalis lupi: succi bleter: fiat caputpurgius: q̄ vtile z ꝓbatum est.

¶ De apate. als. ō vela vbalati ꝑiūctiue. CAP. XLV.

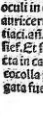

Vbeler aut ē est apostema sīue vulnus apostemosum profundū pluris foraitiei z fluunt ab eo būiditates ad oculū.

¶ Cura. oportet purgare coip⁹ p flobotomia z fluxū farmacie. z vtat z oculo sief albo i quo est opium. ¶ Et confectio sief elebel est vtilis vlceribus oculi in circuitu extēdēti z ꝑ cauitate cornee. ¶. climie aur: cerse ptūbieris vlti. aī. 5. vij. mirre clare opp gryfiaci. aī. 5. i. ꝑiungant oia z conficiant in aqua plu. z fiant sief. Et si abscinditur bene: sinaūt cum tbutia nutrita pdita in cap⁹ obtalmie. z fit vtilis est puluerizatio cum farcocolla pdicta in cap⁹ guerdinę est vtilis ei. ¶ Et si elōgata fuerit pseuerāte senie cura est ꝑ vtilis sief vlceribus z sanies ēgsie. ¶. cerise cc. 5. vij. farcocolle nutrite opu. aī. 5. i. dragg. gummi ara. aī. 5. iiij. tburis. 5. 5. z conficiant cus aqua plu. z fiant sief z viere z emplastra oculum cum vitello oui: z vniuersaliter curatur cura vlcerum que exeunt in cornea z nominabo eam.

¶ De moza ꝑiunctine: z cura ei⁹. CAP. XLVI.

Moza est caro relapsa z nō est multū ru bea z est in lachzymali maiori z extēdūt cū ea vene lachzymal: ad ea fīc vngla. cā ei⁹ ē sāguis crudus mal⁹ ꝑ isto loco.

¶ Cura. ops p⁹ purgare coip⁹ p flōmia cephalice: z q̄ bibat medicina multorīes. q: ē: z ūc sufpēde eas cū vnco mauiter ē q: est fluxibilis z labilis z fozte reuersa vncū in boza curatōis: z sufpēde instrz ſb venis extēsis de lachzymali z excozia eas sicut excoziaf vngula z excoria cā cum forpicib⁹ z respice si remāserit aliqd z eradicet effecte z distilla in oculo aquas salis z cimini mastica toz frequēter z liga sup oculi vitellus oui sine oleo: det de cura eam cum cura febel z vngule.

¶ De sufpluia carne: z cu ei⁹. CA. XLVII.

Aro sufpluia vt in pluribⁿ est post exiturā vel post vlcus vel ex causa primitiua.

¶ Cura. primo euacua coip⁹: deide ea sufpēde cū vnco z fcindet ea z cura eam cū cura vngle.

¶ De solone ꝑiuitat: ꝑiūctiue: z cu ei⁹. CAP. XLVIII.

Solutio ꝑiuitatis accīs in ꝑiūctiua: est ex causa primitiua: sic pcussio vel sagitta vl casus vel lapis. ¶ Cura. icipe scindere mām: z pbibe eas ne fluat ad oculū: si exiet sānguis ex eo pulnerīa: ei cus sedeng cū modi ca camphora z liga oculum cū binda fozti z sicut exierit sanguis pulnerīa ei cus tburia nutrita z liga sup eum vitellum oui z flōma infirmus fregnenter ea: fcindit mām: z non oportet vt negligas z si negligeris fluent humīditates oculi z peruertetur oculus.

¶ De spēb⁹ vlcez cornee: z cura ei⁹. CAP. XLIX.

Grutudines velamenti cornee fit. ij. vlcera: bot bor: vel sigius: ex coriatio. vbulet: cancer: cōcauatio: mutatio coloris: bllecratio: siccitas eius: sanguis mortuⁿ reuersio: obliquitas z eminentia.

¶ De abscissione macule q̄ dicitur albacira: z vlcez accidētium in cornea. z cura eius. CAP. L.

Vlcera que accidunt in cornea sunt. 7. spēb⁹ z colcāt ea vnus nomē q̄đ est vlcus. 4. ex bis accidit in supficie cornee. z tria in pfunditate eius. ¶ Que aut ē in supficie eius prima species nominatur grece vlbius als agalius. i. aptio. z eius signū est q̄đ est vlcus: q̄đ accidit in exteriori cornee: assimilat in colore eius fumo: z occupat de nigredine oculi ptem magnam. ¶ 2ª species nominatur cadalus. i. nubecula: signū ei⁹ est vlcus pfundius p̄mo. z est albū in colore z occupat minorem locum. ¶ 3ª spēs est vlcus sup cozoīā. i. nigredinem z occupat de albedine modicā partē z dē alcoiū. Signus eius est: q: habet duos colozes id q̄đ est contra cozonam colozeius est rubeus: q: declinat ad yelū cōiunctiue oia sunt rubea ꝑ ter corpus eius: z B est ꝑ ter corp⁹. ¶ 4ª spēs est vlcus in exteriori cornee z nominat grece aucera. i. ramosa: z eius signū est q̄đ est filis ramis.

¶ Ulcera aūt accītia in pfunditate cornee dicunt grece muirium. i. generi: z signū eius est q: est vlcus profundus: strictum mundum clarum in colore modice crustē z assimilatur cum geguerij als rifi. ¶ Scōa spēs dicitur faba lume. i. nitinum vel dolores z est vlcus minozis altitudi

nis q̃ pmũ est ꝛ miozis pfũditatis. ¶ Tertia spēs ruptu ra. Signũ eius est vlcus fozdidũ scabiosum: ꝛ q̃ pmolirat tẽpus eius defiunt ex eo humiditates oculi ꝓter q̃ accidit in mẽbrana de corosione. Causa aũt eius est q̃ sunt humiditates acute mordicãtes ꝛ fluũt ad oculũ.

¶ Cura. ꝓ mimo minuere sanguinẽ de cephalica ꝗ erate ꝛ virtutem ꝛ tipus: ꝗ fit sepi ꝗ ops. Et iara nãm cum decoctõe mirab. pumoꝛ. tama. vlo. casiel. mane vl cus; viol. ꝛ cuccaro. ꝛ ops respicere oculũ: ꝗ videtur gẽ eminẽtia est in ipa cornea: aut vestigiũ albedis vel pediculos: ſcias ꝗ est signũ epit. vlceriũ: ꝛ ops vti eo q̃ ꝓhbet fiẽ fief albus q̃ fit de cornea gũmi ara. ꝛ dagag. opio cus albu. oui. ꝛ pciꝗ pe infirmo ligare tybias ꝛ fricare eas: ſilr. ꝓdest isti egritudini ventosare tybias: ꝛ rege eum ſicut diximus ſobrã mia acuta: ꝛ dormiat ſuper lat. vbi est vlcus vt nõ corodat ſanies tunicas oculi: ſi fuerit in dextro ſuper lat. dextrum dormiat. ꝛ 4. ſi fuerit vlcus declinatum ad lachrymalem maiorẽ vel ad cõtrariũ cura ipsum cum ſlobrãmia ꝛ non clamet neq; ſtrenuet: neq; vomat: ꝛ ſi fortifica tum fuerit vlcus: ꝛ fuerit cum febre acuta vtere narcotics: ꝛ non dimittas eas facere donec mirigentur materie acute: ꝛ itera flõmiam q̃ est vtilis in omnib̃ egritudinib̃ oculi acutis ꝛ ꝓprie q̃ sunt ex repletione. igit̃ lapa naturas ſecundo cũ decoctõe mirabo. ¶ Et in quacũq; hora fuerit egritudo lapa cũ ista medicina: cuius confectio est hec. ℞. dragagã. par. i. succi liquiꝝ. par. i. ſanicere eas ſate per media fiant pille accipe ex eis põdus. 3. i. ſubtilia dieras in pncipio: ꝛ ſi videris infirmitatem pligã nõ ita ſubtilies ſed ſubtilia dieturn vſquequo apiat vlcus. Deide aliqũtulus ſubtilia dieras: ꝗ ſit cũ faſianis ꝛ pullis ꝛ extremitati bus hedozũ: vt nõ debilitet virẽ ꝛ multiplicent ſupfluitates in corpe: q̃ q̃ virtus cadit deficit a resolone ſuperfluitatũ: ideo multiplicanẽ i corpore. ¶ Et ex ℞ ꝗ ꝓficit in pncipio iſtius egritudis est lac mulieris q̃ in eo est frigiditas resolutio ꝛ abſtersio modica: ꝛ nõ ꝓuenit vt curet vlcus in pncipio cũ eo in quo est mũdificatio. ¶ Et ℞ ꝗ ꝓhibet mãs deſcedere ad oculũ post mũdificationes corporis: ꝛ aptatione cõplonis cerebri est hec medicina gueli barali: ꝛ dutia nutrita vt dicũ est i cap. obtalmie: ꝛ q̃ fuerit cus vlcere in pal. durities ꝛ ſcabies eſt peſſimus: q̃ tunice oculi ledunt cũ aſpitate: ꝛ ꝓhibet ſilr vlcus ꝓũgi cito: ꝛ impoſſibile est curare illã aſpitatem ꝓter vlcus: ꝛ ſi tardauerit aſpatio vlceris diſtilla in oculo aquas fenugreci vel aqua melliloti: q; apiunt vlcera ſeſtinãter ꝛ cuꝛ aptã fuerit vlcus: oportet vt q̃ abſtergit ꝛ mũdificat. ſed dities: q; intẽtio in vlceribꝰ est mũdare vt natura replear illud vlcus: ꝛ iungar id q̃ nõ ꝓt fieri ſine mũdificatõe: ꝛ q̃ proficit in ℞ est albũ i quo est climia ꝛ ſarcocolla.

¶ Cõfectio ſief albi q̃ proficit obtalmie ꝛ vlceribus. ℞. gummi arab. dragag. amidi. an. ℥. 4. ceruſe plumbi. an. ℥. v. opij: climie ar. an. ℥. i. ſũma medicina ꝛ. vi. ꝗũgant molãt miſceantur cum aqua plu. ꝛ fiant ſief. ꝛ ſi materia fuerit multa ꝛ groſſa vtere ſief: in quo est tbus: nominat i cap. 4. 8. maturat ꝛ mũdificat mãs: ꝛ caue ne vtaris q̃ deſluãt mã acuta ad oculũ: ꝛ ſi remanſerit vlcus: ꝓ ꝓ impleat cõcauitatem ꝛ facit creſcere carnem ſicut ſief elebet alis plumbi q; vtile est puluerica ſup ipſum oculum cũgerem medio q; ꝓfert. cuius cõfectio est hec. ℞. ſticados. ꝓurat ꝛ nutriat ꝓ aliquot dies cum aqua ꝛ deſiccet ꝛ vtaſ: et q̃ replete fuerint cõcauitates itera ſief rubeũ leue ꝛ poſt ſief fuſcum: deinde permuta te ad ref viride: ꝛ ſi remãſerit in eo vestigium cura eum cum ℞ q̃ removet q̃ dirꝰ in cura vestigij vel cicatricũ: ꝛ ſi i vlcere est eminẽtia. o5 curare cũ ℞ q̃ restringit ꝛ cõiungit: ꝛ nõ facit accidere in oculo aſperitatẽ ꝛ nominani in loco ſuo q̃.

¶ De vestigiꝰ: ꝛ albulis: ꝛ cura eiꝰ. CAP. LI.

Orbor: est aꝑa paruũ vel eminentia q̃dam ꝛ accidit ex humiditate ꝓgegatiter cortices cornee: quia cornea compoſita est ex. 4. corticib̃ ſicut dixi in ꝓmo tractatu. ꝛ modi eiborbor ſuũt mlti ꝛ diuerſi ꝛ ꝗuob̃ modis: ¶ Aut diuerſitas est in loco in quo aggregat humiditas de diuerſitate ꝛ cõtrarietate humiditatis loci: quia forte ipſe est i ꝓma de corticib̃ cornee: ꝛ ipſa est facilis ad curãdum. Signũm eius est ꝗ est nigra clara: causa nigredinis eius: q; nõ diuidit inter vi. ꝛ nigredinẽ vuee. causa in claritate eius est q̃ cadit viſus ſup humiditatẽ ꝛ videt eam claram ꝓter ſubtilitates corticis que ꝓtinet eã. ¶ Alia aũt cruſta. borbor: est poſt corticẽ: ꝛ iſta ꝛ fortior de ſpẽ borbor: ꝛ maiorie dolozis. Signũm eiꝰ est: q; est alba ꝛ tãte albedinis est q̃ diuidit viſus ꝛ ꝓhibet eum puenire ad nigredinẽ vuee. ¶ Alia est q̃ fit poſt corticẽ ſcds. Signũ eius est q̃ est media inter duo ſigna que predicũtur: ꝛ ſi est alia causa. ꝛ ideo borbor q̃ est in primo corticẽ cornee est colozis nigri reflexione aꝗ elongatiõe luminis exitis ab ea: ꝛ id q̃ est in cortice ꝓmo erit albũ ob ꝓpiquitatẽ luminis excũtis ab eo. ꝛ borbor q̃ est in 2° cortice est obmediatiõne lumiꝰ ꝛ ex isto borbor ſignificat q̃ cornea habet quatuor cortices. ¶ De borbor ſtante humiditatis q̃ est ſeipsa: q; est i quãtitate ꝛ q̃litate: ꝛ q̃ est de ea fozte est multa aut pauca: ꝛ ſi fuerit pauca: multa vel ſubtilis vel acuta erit in ea dolor fozior ꝛ accidẽtia ſunt in ea multa. ꝛ ſi est q; extẽſio est accidẽs a multitudine ꝛ mozdicatio ꝛ acuitate ꝛ q̃ habitur etiam ob ei acuitates: ꝛ ſi pauca: ꝛ ſi fuerit modica groſſa. ꝗ ꝛium erit. ¶ Et id q̃ est de qualitate est tribus modis: vel in coloze vel in ſuba vel in virtute. in coloze ꝛ fozte albus ꝛ fozte nigrũ. in ſuba fozte ꝗſia vel ſubtilis. ꝛ virtute fozte acuta ſalſa vl dulcis. ¶ Et vlr dico q̃ borbor est ſalui finis ꝛ fozte habet ſine acomo ſum. ꝛ ex iſtis actionib̃ fozte fuit neceſſitas quare dimittere melius est. igit̃ ſaluio: cura borbor est q̃ est in exterioꝛi cornee: nõ in loco coniunctiue: aꝗ ſ nõ in pupilla q̃ q̃ rumpitur hoc q̃ continet humiditatem: vel facit hoc ſanies ꝛ multitudine ꝛ corroſiõe de acuitate: q; rumpit modica pars de cornea: ꝛ quando fuerit oppoſita ꝗnctiue ꝛ preparat ad ſaniem ꝛ prohibet eius veſtigium viuꝰ. Et deterius borbor est q̃ est poſt corticem interiozem: et ℞ q̃ est in loco coniunctiue: q; quantum continet totum rumpit ꝛ timetur q̃ rumpit reliquum: ꝛ accidit ex hoc eminentia ꝛ effuſio humiditatum oculi ꝛ nõ omnes ſpẽs borbor aperiuntur. ſed id q̃ habet humiditatem que ab eo fluit aut multa aut acuta aliud non aperitur ꝛ in hoc ſigniaꝗ q̃ in borbor est humiditas vel non: ℞ est q̃ ſi cum eo fuerit humiditas accidit pulſatio ꝛ rugitus ꝛ nocumẽtum fozte: ꝛ lachryma. ꝛ ſi non fuerit hũiditas in eo ſigna erunt de eo in contrarium de hoc q̃ dixi.

¶ Cura. oportet primo ſcire quale exit borbor. in pncipio accident puncta rubea ꝛ oritur ſic vlcus cum modica albedine: ꝛ vel albedo: ꝛ ꝗ diuidit inter exitum borbor: ꝛ exitum vlcerum. Oportet igitur curare borbor in pncipio eius: ſicut curatur in pncipio vlcerum prohibendo fluxum humozum. de inciſione maturatione ꝛ extractione ad inferius ſicut minutio ꝛ laxatio naturꝰ: ſubtilia dieras: ꝛ vtere medicinis ꝓhibitiuis ſtupefac. vtere iſtis fmꝰ fortiudinem infirmitatis ꝛ debilitatem: ꝛ ſi non fuerit in oculo fortis infirmitas vtere ſief albo in quo est tbus et quando fuerit in declinatione vtere ſief leuiquia diſſoluit leuiter. ꝛ hoc est quia oportet vti murru ſalſo. ꝛ borbor iſtis que diſſoluunt ꝛ maturãt temperate: ꝛ ſic ꝓlongabitur et non diſſoluitur.

¶ Cura cũ medicinis acutis apitiuis ꝛ dissolutiuis: gꝰ vti tur in solono ad oppopo. euforbium ꝛ similia ruseym ꝛc.

¶ De apate cornee: ꝛ cura eius. CAP. LII.

Ether ꝗ.3. species. ꝑma species ex his ac cidit in exteriori cornee ꝛ dicit le ther: ꝛ qđ dicit eam nubeculã. 2ª species acci dit in ꝓfunditate cornee ꝛ đ albedo: ꝛ hec est dria inter leche ꝛ albedines. ¶ Cause eaꝝ no te sunt ꝛ fuit vlcera borbor: ꝛ aliquando accidit ꝗ vlcima post forte rugitũ capitis. ¶ Ops igit scire ꝗ ista egritudo est de egritudinib⁹ in gꝰ ñ ops purgare corpus: nisi cale lefieri oculũ ex acuitate materieꝝ: ꝛ forte vtaf flomia: ꝛ ambe species simul curant per abstersionẽ ꝛ mũdificatio nẽ: ꝛ ꝗ fuerit subtile. flotes papa. ru. abstergũt eã ꝛ fuscus centaurea: ꝛ farina cũ melle: ꝛ ꝗ grossius fuerit indigebis fortius sicut es vstus ꝛ albetim: ꝛ armo. ꝛ baurac sal gẽma spuma marina cãcer maꝛ. oia sunt vtilia similiter ruseym: q: eradicat albedinẽ: vitrũ vo cũ oleo est vtile alcophola tum. ¶ Intẽto tua sit silꝛ qđ volueris eradicare albedi nem: ꝛ letber vti medicinis pmo sicꝛ viridi: q: ꝑficit: ꝛ post sicꝛ viridẽ: vtere sicꝛ viridi cũ musco ꝛ fortius operaꝛ: cu ius cõfectio est hec. ℞. cãcri maꝛ. spume marine stercozis lacerti. als. fridis dicti cꝛ. ꝛ ielecubel. als nauis dicte na uari arabice. tbutie. corticũ oui structy als vitrioli. aꝗ. 3. q. in alia recepta ceruse ꝛ curatiõe vlcerũ ꝛ borbor: ꝛ vtili re sisti egritudini ꝛ ief elebel. i.ô plũbo dcõ arabice alauar.

¶ De ifirmitatib⁹ ꝗunctine: ꝛ cura eiꝰ. CAP. LIII.

Subelech est accũs de ea ꝛ est apa vl ceroũs magnũ fozdidum ꝛ cozũpit totã tunicã vsquequo nihil apparet ô oculo ꝛ forte nõ salnaꝛ oculus. ops igit curare curatione vlceris: ꝛ forte curaꝛ cum ea cuꝭ qua curatur edubelech accidens in coniunctiua.

¶ De cãcro qõ in cornea est: ꝛ cura eiꝰ. CAP. LIIII.

Ancer est egritudo accis in membrana cornee ex bliore melico: ꝛ sequiꝭ eã dolor vehemẽs ꝛ erpẽtio in venis in quib⁹ est rubedo ꝛ ꝓctio in mẽbrana oculi ꝛ perue nit dolor ad timpora: ꝛ ꝑpe accidit ꝗ illꝰ am bulat vl mouet aliqua cõmotione incõnis: ꝛ accidit ei ru gitus ꝛ dolor capitis vehemẽs: ꝛ influit ad oculos mã sub tilis: ꝛ amittit appetitũ cibi: ꝛ intendit egritudo ex rebus acutis: ꝛ fustiner alcophol acutus: q: nocet ei ꝛ nõ ꝑficit: ꝛ est egritudo que nõ babet curationẽ: ꝛ credo q: ideo noĩa ta est noli me tangere: q: nõ inuenit ei mortificatio: q: ops q: virtutes medicinaꝝ sint fortiores ꝗ virtutes egritudi nũ aliter. n. nõ fuperaꝛent. Sed in hoc loco nõ pôt apponi fortior. ꝛ ideo lepra ꝛ cancer nõ curant: q: nõ inuenit eis medicina fortior. ops tũ mederi vt mitiger dolor: ꝛ fiet in firmitas ꝛ nõ augmẽtet. ¶ Cura. ops q: def in potu egro lac recẽs ſtatis mulctũ: ꝛ accipiat dieta temperatã qꝰ ge ner et bonũ chimus fine calefactiõe sicut dieta sumpta de eritico ꝛ carnib⁹ arietinis ꝛ similib⁹: ꝛ ops q: scias si remã serit corp⁹ temperate ꝗditiõis donaliter: ꝛ nõ fuerit reple tum humoribus: ꝛ corruptione sanguinis similiter purge tur corpus eius cum aqua casei ꝛ istis pulneribus.

¶ Confectio. ℞. epithi. 3.4. fene metbi. 3.iiij. lingue bouis. 3. ij. bederengauit. als ocimi gariofilati. 3.4. turbuth. 3.i. 5. po lipo. 3.i. furegẽ. als bermodactil. 3.5. eadẽ cultude cucume risicitrulli mũdatorii. aꝗ. 3.ij. mirabo. kebu. 5.iiij. elleboꝛi nigri ſtili indi. aꝗ. 3.5. fucci liquiri. 3.i. cẽtaure minozis da uic. i. sticados lapidis armenici abluti gaꝛ. mastichis. aꝗ. 3.i. ℞ solutantur. 5.v. cum aqua casei: ꝛ accipiat eger de mirabo la. kebu. cum succaro positis in parapside per duas dies. aꝗ. 3.iij. singulis duobus diebus: et medicare oculum cus ista medicina. ¶ Confectio. ℞. fedeng amidi tbutie. aꝗ. 3. i. sicꝛ memite terre singillatẽ aꝗ. 3.5. margarita. bauic. ij. et fiat alcophol ꝛc.

¶ De ꝛcauatiõe cornee: ꝛ cura eius. CAP. LV.

Oncauitas accidit cornee ex pũctio ne que puenit oculo vel post vlcus vel borbor: ꝛ forte puenit ꝗ ad coꝛ ticem pmũ: ꝛ forte ad secundũ ꝛ tertiũ: ꝛ ia no minauit in cura pal. ꝛ cura vlcerũ: ꝛ melioꝛ cu ra est cũ sicꝛ eleber: ꝛ puluerizaꝛ cũ sticados combusto nu trito. ¶ Et ꝗ ꝗ repler pal. ꝛcauitatẽ est ista medicina: cu ius est bec effectio. ℞. fedeng sticados cõbusti nutriti. 3.ij. tbutie nutrite. 3.5. margaritaꝛum nõ ꝑ fotata. 3.5. eber cõ busti. 3.ij. ¶ Collirium pueroꝝm. ℞. mirre. 3.i. et vtaf in puluere vel collirio. quia est vtilis.

¶ De alteratiõe colozis cornee: ꝛ cura eiꝰ. CAP. LVI.

Lteratio colozis cornee est de cbimo qui resoluit ꝛ tingit colozes eius nãlem ꝛ diminuit lumen eius: et dicitur illud alteratio: et hec est a ꝗ ob⁹. pmo ꝓpter quãtitatẽ humiditatũ. i. maꝛitudinẽ. fecũdo ob qualitatẽ. i. coloꝛẽ: et si ꝗ fuerit ꝓpter quãtates ille cui accidit videt oia corpora ac si eẽnt in fumo vel nebula: et nõ noiabo cũrã eius in humiditate cornee. ¶ Si aũt fuerit ex parte qualitatũ: ille cui accidit ꝗ videt corpora in lo cuio per coloẽ in quo est ipa cornea: et ꝗ est si fuerit ru bea videt ea rubea. si fuerit croceꝛ: croceꝛ: sicut ille cui ac cidit icteritia videt oia corpora citrina: et ꝗ egritudo cura tur per remotionẽ causẽ accidẽtis ei: q: curabiꝭ cum cura tarphe: et croceus aũt cura icteritie: tamẽ intentio tua sit dare aquã o: dei o: ximel als oxiacaꝛa aquam endi. et cu cute similiter. est enim subtilis: et subtilia nutrimentus ꝛ reclinet caput super aquam in qua sint bulita camomilla viol. rose nenufaꝛ et quando erit in statu cureꝛ oculus cũ sicꝛ ru. leni. quia dissoluit eum.

¶ De humiditatib⁹ cornee: et cura eiꝰ. CAP. LVII.

Umectatur quãdoq; velamẽ cornee ex biliditate grossa que infunditur in ea: ꝛ accidit in ea aut spissitudo vel grossitudo: aut apostema. ¶ Signus est si videris sicut nubem vel fumũ sup cornea sine turbatiõe pupillꝰ et accidit ei obscuritas et videt ac si eẽt in medio nubila vl fumus. ¶ Cura. oportet eũ curare coꝛ pus cum pillulis de yerap. et cocbus et munda cerebꝝm propie cũ gargaꝛ. et yera et similibus alcophola et cũ fel libus omnibus. et similiter ruseym est vtilis: ꝛ prohibet ei cibaria mala. et extractionem sanguinis.

¶ De differentia eleuationis et discissionis hoc est abscõ ſtiõis et linoze accũtis⁹ in ea: et cura eiꝰ. CAP. LVIII.

Iccitas velaminis cornee est mala cõdi tio ficca: et accidit in ea spasmus et debilitat visum: et hoc magis accidit senib⁹ in fine dierũ eoꝝ: et quandoq; spasmaꝛ cornea non ꝓpter siccitatem eius: sed ex diminutione albuginei humoris: et ꝗ cognosciꝭ ꝗ spasmatio cadens in cornea ex diminutione humiditatis albuginei: accidit in eo cõtractio pupillꝰ: et nõ accidit ex seipsa: si fiat ex siccita te: nisi accidat cuꝭ ea extractio pupille et hoc nominauꝭ in egritudinib⁹ yree. et vtraq; est difficilis curationis.

¶ Cura. oportet primo humectare coꝛpus cum balneo et humectantibus et generantibus chimũ laudabilem: de inde precipe egro vt aperiat oculos in aqua tepida dulci clara: ꝛ vel aqua in qua buliant nenufaꝛ viole: et fiat cura poꝛatio cum oleo viol. nenufaꝛ. et amigdal. et lacte mu lieris puelle et suffletur in naribus. similiter infundatur

super caput aqua in q̃ bullitãt viole nenufar ⁊ ordeũ cõtritum: ⁊ distilla in oculo eius lac puelle: vel albumẽ oui.

¶ De liuiditate mersus saniei ⁊ retro cornea: ⁊ cura eius. CAP. LX.

Iuditas siue vir⁹ siue sanies: post cor neã habet duas spes: vna accidit in modico loco: ⁊ est similis in forma sita vngule: ⁊ alia spes accipit maiorẽ locũ: vsque quo cooperit visus totã nigredinẽ: ⁊ accidit ex trib⁹ causis: aut accidẽtibus vlceris: ⁊ illud vlcus est tale q̃ cutis eius nõ bñ mundificat nec subtiliat: ⁊ fundit virus: ⁊ stat ibi aut derugit als dolore: ⁊ est de supfluitate qua expellitnã ad illum locum: ⁊ mozaĩ aut de obtalmia alterat ⁊ firmat ibi. ¶ Cura. antiq. ⁊ cordati sunt q̃ cura liuoris virus ⁊ cura botbor est eadẽ: ops ig̃ medicũ pmo euacuare ⁊ B est cũ trocisciis violis: cui⁹ cõfectio est B. ℞. viol. põdus medacil: turbit ʒ. ʒ. succi ligr. banic. ij. dyagredij a. ʒ v. granis vsq: ij. banic. Fm virtutẽ patiẽtis: ⁊ vtant cũ ʒ. v. cucca. q̃ mũdificat ca put ⁊ stomacũ: deinde cures oculã cũ eo q̃ maturet: ⁊ dissoluat dissolutione tẽperara: sicut aqua fenug. ⁊ vinũ cum mastice: opozet pmo distillare in oculo sief q̃ recipit sarcocollam ⁊ tbus ⁊ semẽ alfene: quia maturat: ⁊ cuz incepe rit maturari: vtere eo q̃ dissoluit sicut sief confectum de thure: mirra ⁊ croco castro: ⁊ aq̃ fenugreci. ¶ Et ad boc est vtile sief rubeũ: q̃ sunt in eo resolutiua. ⁊ similẽ vtilis est viru. liuoi ista medicia: cnius est B affectio. ℞. cc. aloe. succo mirre. aã. ʒ. i. vini. ʒ. iij. mellis. ℥. vi. liquefiat croc⁹ cũ vino: deinde misceat cum aloe ⁊ mirra: ⁊ quando fuerit mixtum misceat cũ eo mel: ⁊ ponat in yase vitreo: ⁊ oponatur in die semel bis vel ter: ⁊ si fuerit resolutus virus liuidum bene: sinatem vtere B sief.

¶ Confectio sief vtilis oculoꝝ bus grauibus: sicut botbor: ⁊ vlcera fordida in cornea: ⁊ euacuatio aut eminentia in toto oculo ex materia vehemẽti: ⁊ veniẽti in eo ⁊ ordtalmia antiqua: ⁊ proficit egritudinibus difficiliis curatiõis. ℞. rosẽ. recentium mundatarũ a capitibus suis micarbal. xxx. cimie combuste ablute micarbal. xxiij. cc. micarbal. vi. opu micarbal. iij. eris viridis micarbal. ij. batiture eris. fpi. nar di. asi. micB. ij. mirre micarbal. iiij. gummi arabi. mi. xxiij. Sũma medicinarũ. ij. ℥. in cocpozent cũ aqua plu. ⁊ fiãt sief. ⁊ ꝑficiat bene. Sinautem dissolue egritudinẽ cum medicinis aque descẽdentis in oculo: sicut oppopo. euforbium ⁊ similibus: ⁊ si fuerit resolutus virus bene: sinautẽ opozet curare bene cum cura ferri: sicũdat locus ⁊ mitta tur ferrum ad bunc locum: vt trahant illud virus. ¶ Dicit. B. q̃ in tempore suo quidam medicus oculoꝝ curauit virus liuidus in oculo tali modo: faciebat pa. sedere in cathedra ⁊ tenebat caput eius ex duabus partibus cuz duabus manibus: ⁊ mouebat eũ motiõe vehemẽti vsquequo videbamus illud virus descẽdere ad inferius.

¶ De elenatione cornee: ⁊ cura eius. CAP. LX.

Leuatio differt a botbor: aliq̃ enis apparet eleuatio in cornea: ⁊ boc magis accidit a causa ꝑmitiua: ⁊ forte extimat q̃ boc est botbor: ⁊ nõ differẽtia est inter ea: ⁊ ga eleuatio accãs in cornea est dura: ⁊ q̃ ꝑmitis super ea stillũ nõ depzimit: vel deinde g̃ ꝓpter duritiem suã. botbor aũt sequunt lachryme ⁊ pcussionea: ⁊ est color eius rube⁹ in albedine: ofnticas aũt inter eleuationẽ ⁊ vuee ⁊ botbor: accãs cornee nominabo in loco suo deo dante.

¶ Cura. si fuerit botbor curaẽ curatione sua: sicut diximus superi⁹: ⁊ si fuerit eleuatio curet cũ ligatione subtiliatione diete ⁊ rebus restrictiuis sicut sedeng similiũ⁹.

¶ De solutõe continuitatis accidente cornee ⁊ est obliquatas: ⁊ cura eius. CAP. LXI.

Tractatus

Liquãdo rumpit cornea vl⁹ ex vulnere vlceroso ꝑcedente: vel q̃ cãm ꝑmitiuã sicut armido vel ferr: ⁊ similia. ¶ Cura. ops nõ negligere cãm ista: q̃ accidẽrent inde pte occasiões: vel q̃ fluerent bũiditates oculi ⁊ diminuere ⁊ oculus: ꝓpter boc aũt accidit in oculo maxima eleuatio. ops igit̃ ligare oculũ cũ ittira fozit: ⁊ pulueriza in oculo q̃ frigidat ⁊ restrigit sicut tburia mirra cũ aq̃ mirt: ⁊ tedeng sed ⁊ nueniẽtioz isti egritudini. ¶ De infirmitatibus vuee: ⁊ cura ei⁹. CAP. LXII.

Egritudines vuee sunt. 4. ⁊ iunt egritudines accidẽtes in pupilla siue fozamĩe vuee: ⁊ sunt dilatata als emnentia restrictio eleuatio ⁊ ruptura que est solutio continuitatis.

¶ De apliatõe accũte pupillæ: ⁊ cura ei⁹. CAP. LXIII.

Dilatatio aũt accidit pupille duobus modis aut nãliter: pessimũ est. Q̃ est per accãs: cognitio est eius maxima: q̃ accidit ex eo disperso luminis: ⁊ erit B a trib⁹ cãis. Aut a siccitate tũice vuee: ⁊ est infirmitas simpley. Signus ei⁹ est diminutio corpis mẽbrane vuee. Aut ab apate q̃ accidit in tũica vuea ⁊ est egritudo cõposita: ⁊ accidit B de bũiditate grossa que ifundit ei sicut in specie apatũ. Aliq̃ accidit a causa ꝑmitiua. sicut pcussio vehementi: ⁊ forte accidit ab apate acuto a cerebro vel mẽbrana vuee. Signus est extrẽsio pupille ⁊ vtrãq; spẽm fergitur.3ª cã est a multitudine bũiditatis aliquinet: ⁊ sequitur cecitas. oib⁹ aũt spẽ⁹ dilaratiõis accidit puatio lumis totali vsq̃lm: ⁊ respiciũt rem minozẽ q̃ est: ⁊ causa in boc est debilitas luminis. ¶ Cura. ops primo iterrogare de regimine diete: ⁊ cognoscere ꝓpiones egri. ⁊ cura fm B erit: ⁊ si accideerit ex siccitate dilaratio nõ bs curã: ⁊ si cura fuerit difficile est. ops igit̃ curare cũ bũectatiuis ⁊ laxatiuis: ⁊ intrare balneus ⁊ bibere medicinas bumectantias ⁊ insufflare in narib⁹ vngueta bumectantia. ¶ Et si accidẽrit ab apate: ⁊ apa fuerit a causa ꝑmitiua. sicut pcussio. casus. vel lapis. icipe cũ minutiõe cephalice ex pte sinistra: et si apparuerit rubedo in oculo lana cũ lacte: ⁊ pone in oculo sedeng cũ ftilo: ⁊ empla tãpora cũ sandalis memite: laua faciẽ cũ aq̃ ro. ⁊ empla oculũ cuz sief. ⁊ nenufar. ⁊ q̃ mitigata fuerit acuitas: empla oculũ cuz farina fabaꝰ pistata cũ vio odorifero: ⁊ fic facies si fuerit ex apate calo in cere bro: vel in mẽbrana vuee. ¶ Et si accideerit ab bũore glõlana nãm cũ yera ⁊ cochus. Cura ei⁹ est cũ eo q̃ maturat ⁊ dissoluit. sicut curatio vir⁹ ⁊ botbor: ⁊ minue duas vẽas que sunt in lachrymalib⁹ ⁊ pcipe poni vẽtosas in siũctina colli ⁊ occipitij ⁊ laua faciẽ cuz aq̃ ⁊ aceto ⁊ modico sale: ⁊ cura cũ colliriꝭ vtilib⁹ in pn⁰ aque descẽdẽtis ad oculus. sicut vitris nec; fella assa fe. ⁊ fitib⁹. Accãs aũt a multitudine bũoziꝭ albuginei noiabo in curatõe albuginei.

¶ De disruptione pu. et est solutio continuitatis accidens (vuee. CAP. LXIIII.

Tractura in pupilla est duob⁹ modis aut est nãlis cõgelatio q̃ est laudabilis: eo q̃ aregat vsiug. ⁊ at. accãs ⁊ B est mala: et id q̃ est p accãs accidit. 6. cãis. p⁹ ab bũiditate que supat bũiditatẽ vuee ⁊ laxat eã. 2ª accidit a diminutõe bũoziꝭ albuginei ⁊ nõ bẽrit q̃ bũectat ⁊ dilatet eã. Signũ est diminutio oculi: et ifte p bãc infirmitatẽ nõ videt nisi de ꝓpe et pax. 3ª cã est a chimo ter restri duro ꝓgelato in ipsa pupilla et ꝑstringit eã. signũ est q̃ videt ips fozamẽ. 4ª cã accidit a coloze excedẽte et magis accidit B post frenesim et apa calidus. 5ª cã accidit ab apate superecedẽte q̃ rẽpmit eas. 6ª cã accidit a siccitate

supante cōditione eius: z̄ accidit semib⁹: z q̄ pupilla fuerit stricta videbis egritudinē plusq̄ est: z causa in est spissitudo que accidit multū. ¶ Cura. ops p̄mo iterrogare de pceden̄ti regimine: z erit curatio fm illud. Si indiget purgatione: purga corp⁹ eē⁹. Et si accideri strictura ab hūiditate aut supat ꝓlonē oculi: z layat corp⁹: cito curabit. igit ops curare eū per ea que diffundūt illā hūiditatē: z purga corpus cū pillis yer. z cochye: z pcipe ei ifundere aqua sup ca put in qua buliāt fpēs calefactine z sup faciem: z olera silr calefactiua sunt vrilia. ¶ Et alcophola oculi cū isto sief. ℞. armōiaci oppopo. in alia recepta est segueq̄ar. aī. 3. de ꝓfectione cē. 3. r. eris viridis. 3. i. z fiant sief. Ista est ꝓfectio cōmixtionis cē. ℞. cē. sief. memite. rosē. mirre. aloes. amigūmi ara. aī. p. i. z vtere. ¶ Et si accideri a diminutione albuginei. Signum est macies oculi: curatio est difficilis. ¶ Et si accideri a flecitate que supat tūice ꝓlonē nō babet curā tū humecta eus bal. aque dulcis sepe sup caput z facie: z vtere apire oculi in aqua repida: z vtere oculis bumidis z nariſpurgio. ¶ Accūs aūt ab apate yel hūore qui ocludit fozamē: cura eū cū exercitio z fricatiōe capitis z faciei frequēter z oculoꝰ: z vtere curatiōe sfrictiōis: que accidit ex hūmiditate: que aūt accidit ex opilatiōe: nō habet curam. ¶ Accidens a calore: cura eum per ea que in frigidant. z humectant.

¶ De eleuatōe vnee q̄ ē remotio: z cura eī⁹. CA. LXV.

Eleuationis aūt accidentis vnee sunt 4. spēs. p̄ma est q̄ rūpit cornea z ascēdit er mēbrana vnee aligd sile capiti formice vsq̄ueqo credit q videt eas q̄ sit bothor: z post modicū dicā ofntiā inter ea. ſcda spēs: q̄ ascendit magis q̄ illa: z nominat merece: als capur vnee. tertia est q̄ adolisf sup b̄ z ascēdit vsq̄ueqo pueniat ad pal. z nocet oculo z est silis vnee: z noiaē eleuatio vnee. 4.ª spēs q̄ caput claui: z accidit b̄ quando eleuatio est cronica: z iūgit fq̄ ad cornea z est silis capiti clauī z paulus noiat eā verucā. Causa eius est a puritu vel a fissura que accidit cornee vl a reuerde vel a catarro vel post vulnus qñ negligit. ¶ Cura eius ops p̄mo q̄ ingrosset fissura vel labia ꝓcuptiōis que accidit in cornea: aggredi ligare cū istita rotūda grossa: z sit eius ligatio valde fortis: z b̄ est q̄ si ingrossaret accidens cornee nō curabit nec ꝓsperabit: z pulnerica oculū cū reb⁹ babentib⁹ virtutē pbibendi fluēm cū spissatiōe z ligatiōe: sicut mellicrato aque foliozū olina: z vel succus virge pastoris esi fozti⁹: z ex b q̄ ꝓficit ei tbutia nutrita cū aqua foliozū olinarū z cū aqua foliozū mirti: z cōtinuatiōe ligationis: z si eleuatio fuerit de 3ª vel 4ª specie ops ponere in mellicrato lamina plūbi: cui ponduS est a. v. ad. x. ℞. Et pulnerica eū cū eligueri: cinis cōsectio est b̄ vrilis: eleuationi accēti in tunicis oculi z vlceribus humidis. ℞. cerusē. 3. q. v. 5. climie. 3. q. gūmi ara. 3. i. sarcocol. 3. 5. eris vsti oculi. z sedeng abluti bauic. iij. opq̄ banic. q. v. vtaf. ¶ Item alia recepta. ℞. recipe cerusē plūbi 3. viij. climie. argentee gūmi arabi. aī. 3. iiij. eris vsti amidi opq. aī. 3. vj. omnia malaxa cum mucilagine psilij desiccent z vtanf. ¶ Et si egritudo fuerit ātiqua: aut per duos āños nō curaf: z si forte aperit z ꝓt sanguis ex ea: pulnerica eam cus sedeng z bolo sigillato: z si volueris sigillare oculum z decoare: cura eū per ferrus nō vt veniat visus: sed ad decoratiōē mēbri. z tūc mittas sub eleuatiōe acus in quo est filū: z liga eū z extēde ipm versus te: z tūdunne ipsam eleuationē cū forpicib⁹: vel finde eas cum gamedi. Alīq̄ supponūr filus z ligāt in indice z scindūt z curāt per ea que infrigidāt z constringūt z fortāt stringēdo donec exiceat. Alīq̄ ligāt tū z dimittūt ifrigidādo vsq̄ueqo desiccet eleuatio z cadat ipsa z filum cē.

¶ De differētia eleuatōis vnee: et scissiōe accidēte cornee: z cura eius. CAP. LXVI.

Ruptio aūt pupille est duob⁹ modis. vel est modica: z nō penetrat. vel est magna z penetrat: z si fuerit modica z nō penetrat non nocet visui nocumento manifesto: z si fuerit maiē sta et penetrans z infinit ab oculo humoz albugine⁹ vsq̄ueqo nō obuiet cornea: et ex b̄ accidit q̄ttuoz occasiones. ¶ Prima q̄ pupilla magna vne est ꝓpinq̄ cristallino et desiccat humoz eius. ¶ 2ª q̄ lumē et cerebro veniēs nō colligit in pupilla: q̄ ex it de fozamine et ꝓpādit. ¶ 3ª q̄ cristallin⁹ nō bēbit q̄ cooptat eū de lumine ex eūti nec ꝓpinquet ei q̄ humoz cristallin⁹ deficcat ob paucitatē albugine: et b̄ est q̄ b̄uecat eū: et q̄ fuerit modica nocet ei: z b̄ accidit a duob⁹: vel ab hūore acuto q̄ diuidit eoz z cauitatē: vel a chimo grosso corrūpēte eū: et diuidit z minuitatē ei⁹. ¶ Cura. incipe p̄mo euacuare hūorem nociū: et cura p̄ b̄ que ligāt et fortāt et restringunt q̄ est bothoz: et ꝓdera silr ipsam pupillā: et si fuerit diminuta vel tortuosa a rotūditate ei⁹: et si eleuatio vnee: et si non videris aligd de eo q̄ dixi oino et bothoz: et si fuerit coloz bothoz fm coloē vnee ꝓdera radicē rei eleuantis et fozamē pupille: et si videris vestigiū album: scias q̄ ista res alba est ruptio cornee et res eleuans de vnea: et si nō videris aliquid ex hoc est bothoz. z̄.

¶ De aq̄ et istō cū q̄ curaf: et cura eī⁹. CAP. LXVII.

Aliquando accidit inter vnea et iter nerū cornee egritudo q̄ vocaf aqua: et est hūmiditas gelata in facie pupille et diuidit inter cristallinū et inter ꝓminuitatē luminis ex eēitio. ¶ Et dixit. B. q̄ accidit ex grossitudine hūoris albuginei: et si intēdit quādo ingrossat ab hūiditate que supat ꝓlonē earū et transpellat illa hūmiditas de fozamine ad toxtis cornee et apprendit ex hoc q̄ prohibet visum: et ista ifirmitas que est indicata de facili cognoscit. ¶ Sed in p̄ncipio indicationis eius est difficilis cognitiōis: tū habet signa quibus assignat et cognoscit gnātio huius infirmitatis: et b̄ q̄ opponas te ipsi pupille: et videbis in ea sile nubecule: et accidit ei qui habet banc egritudinē videre: ficut cimices et muscas et michichoos volantes coā oculis suis: et q̄dā eorus vident aliquid simile pilis: aliq̄ vident aliquid simile radijs stellarum quādo cadunt et vt fulgur. Et quādo aq̄ confirmaf recedit visus cōmutat coloz pupille et eius coloes sunt diuersi: et tunc. xi. et ex eis qui assimilaf auri: et est conueniens eis adacdo vt perfozef: et ex eis qui assimilaf colozi vitri: et iste sunt apriores eis adacdo: aut assimila tur colori gradinis: et declinat ad albedinē. Aut assimilatur colori celi vel assimilaf colori viridi cē. rubeo vel aureo vel liuido vl gipseo vel nigro aut argēto viuo. ¶ Causa istoꝰ coloꝰ est humiditas que est sub mēbrana cornee sup pupillā: et petit ex b̄: et est sicut id q̄ est supficiei salsamēti dicti arabice simile. ¶ Accidit aūt ista hūiditas a multis causis. p̄ma accidit a vomitu vehemēti vel a pcussiōe vel ab hūiditate in capite et oculo: et accidit a debilitate ipius dispositionis: et accidit multū senib⁹ pp debilitatē ex resolute vapoziē: et ex eis et accidit eis q̄ ifirmant ifirmitate lōga et post ꝓminuitatē dietaꝰ grossarū ꝓminuatarū: z accidit sile ex sola diuturna fricdiatre cōplouia. Et accidit ex plurib⁹ aliis ifirmitatib⁹. et rypim accidit b in croceis vel nigris. als sub albidis et varqe: q̄ hūmiditas eoū est plus. ¶ Probatio q̄ ista hūiditas est iter vueē et corneā. nos aūt vidim⁹ q̄ in aligb⁹ dilatat et nō apparet de vues nisi parū in circuitu aque: et qñ remouet eū elkadach apparet tūica fm q̄ est nullus pōt min⁹ iteilligere istā dilatationē

z ſi cēt ſemp ista dilatatio vſque quo remouet aq̄ nihil vi
deret. ¶ Probat ſilr hoc p.B.in.10.de inuamētis mēbro
rū: q aq̄ cū in locis q ſunt itra mēbrana cornee a humore
cristallinus: z q p foratio trāſit: z venit ad locū latū: nō ri
trāſit inter vueā z glaceale. Qū ſi inſtrm pforet vueā do
nec attingat humore albugineū: fluet humor albugineus
z ſi pforet illud inſtr: aut illus vſq; ad tuniē vueā z pue
niret ad humore albugineū: defluet z exiret qī exiret
inſtrm a foramine: tū videm? illud inſtr: pforaue velamē
diſtictue tūc: vnumita ſup eū humore: z qī tangit eā illud
inſtrm labil: z expellit aq̄ interi?. z ideo caput illius inſtrī
factū eſt rotūdū: vt nō ledat vueā. Silr pullulatio ei? eſt
ex ſecūdina. ſilr eſt dria ad ſeparās inter eas z nō ſentit in
hoza reuolutiōis inſtrī ſcamē alterius tunice. igit oſtiū
eſt q̄ aq̄ eſt inter vueā z corneā. ¶ Et ſi aliq dixerunt q
res eſt ſicut dixi: q̄ū ſuſpēdit aq̄ z teneritate ipſius vue.
rūdemus: q: inſtrm qui intrat inter duas tunicas cū aqua
expimit vueā z accidit ei illa cōpreſſiōe dilatatio: ſicuti
matrix dilatat in partu ꝑter exitum embrionis: qñ liga
men mricis relaxatū qī exierit embrio ligamen redit ad
ſtatū ſuū: ſic accidit iſti tunice ſicut matrici de amplitudi
ne ꝑter compreſſionē: z quādo remouerit aquā remoue
tur compreſſio: z redit pupilla ad ſtatū ſuum pmū. Et vni
uerſaliter vbi fuerit virus liuidū poſt corneā ibi eſt aqua.
Et q dam dixerūt q aqua nō ſuſpendit z teneritate vueē.
Sed vbi erit virus liuidū poſt corneā ibi erit aq̄ tempore
elkadach: z hoc eſt impoſſibile. ¶ Et aliq dixerunt q aq̄
eſt grossities albugineū: vicere eis q albugine? eſt humor
ſilis panniculo oui: grossities igit aque erit in toto vel in
pte: z ſi fuerit in toto erit ex minutiōe ꝓlonis frigide que
ingroſſat eā: z ipsiſſat ex ſubtilitate et? illud aūt nō pōt re
mouere ci inſtrō. ſi cū medicis. Et aq̄ eſt b.uo z cōprehen
dit iter vueā z corneā: z id dixi cās aque in ꝑedēti. ¶ Et
paulus q exptus eſt in cura ferri dixit ſile illi: z. B. dixit in
5.te mo.bo z accidit q̄ albugine? ingroſſat accidit ex B
oeſcēſius aque in oculo: z nō dicit q grossities eſt in aqua:
ſi Joānit? dicit q grossities albugineī eſt aqua: ſz aly nō.
Sed B eſt mendacū ex parte Joannity.

¶ Tūc redeamus ad B q̄ dicebamus de infirmitate: z di
camus: q oēs ſpecies aque quas nominauimus ꝑſperan
tur cū illo inſtrō elkadach. Sed illa que fuerit ſimilis ae
ri z non fit opitalio in oculo: neq; ſtricta aque, phibeat: z q
aqua nō ſit nimis cōgelata: neq; ſubtilis nimis: q; ſubtilis
reuertit poſt elkadach. Sed illa que habuerit eq̄les ſub
ſtantiā: z iam eſt radicata z cōfirmata operari pōt: z cete
aūt ſpecies remanētes nō curanī cum elkadach: z q; pba
tur aqua: q; quādo ſit vel ponit elkada: pro ſperar z videt
homo. v. modis. ¶ Vnus eſt q; videt aqua: que aſſimilat
aeri in claritate z bonitate poſtq; fuerit radicata. Signus
radicatiōis eius q; facias infirmū ſtare cozam te in ſole: z
claudas ei oculū in quo eſt aqua z exprmas pal. infirmi cū
police: z moueas ea ad dextram z ſiniſtrā partē. Deinde
aperi oculū z inſpice qualis eſt ſtat? aque: z hoc eſt qī nō
fuerit radicata: z fuerit aggregata quādo expreſſerit eam
digitis ſparget? z fit latio. Deinde redit ad formā eius in
qua erat. Cum fuerit congregata ſpiſſa nō accidit ei tunc
mutatio oīno ex pīſiōe: neq; ex latitudine neq; ex forma:
z illud eſt ſignū illius oīno q̄ cōgregatū eſt z inſpiſſatus
equaliter. Illud enim q̄ inſpiſſatū fuerit plus q̄ ops non
accidunt ei mutatiōes: z noli tangere: z forte ſi videtur q
ſit bone ſubtilitie z equalis ſpiſſitudinis: q; color eius fri.
Illa autem que fuerit nimis congelata color eius eſt gy
pseus velut grādo. ¶ Secundus modus eſt q; facias in
firmum ſtare cozam te: z claudas ſanum oculum homini
cui vis facere elkadach z contundes oculus pāno aliquo
mundo: z ſi videris pupillam eius dilatari in oculo infirmo: z poſt aquā ſcias q; ſi feceris elkadach. proſperar z vi
debit: z ſi nō dilatat q; clauſione alterius oculi: ſi feceris
elkadach nq videbis aligd. Et cauſa eſt hui?: q; quādo ap
paret q; nō pupilla ſigtur q; nertus luminoſus eſt oppila
tus: z b uuo ſigna ops q; fint ſimul aqua: z illud q; dixi ti
bi: ſi vnus fuerit contrarius alteri nō ꝑſperar elkadach.

¶ Tertius modus eſt q; iterroges infirmū an videat ra
dios ſolis z lumē candele: z ſi videat. ꝑſperabit elkada: et
ſi nō: nō. ¶ Quart? modus eſt q; facias infirmū ſtare co
ram te erectū: z ponas viſum ſuū oppoſitū viſui tuo eqlī
ter: et ponas pollicem tuū ſuper pal. ſuperiorēs cōpximēdo
et fricādo eam: vsque de ſinge pal. feſtinātēr: et ſi videris il
lum humore ampliari et reſtringi parum, ꝑperabit elka
dach: ſi nō: nō. ¶ Quint? modus eſt q; ponas ſuper oculū
bombacē et ſuffula eū oze fortiter: et remoue eus ſtatis:
et ſi moueat aqua et fuerit clara, ꝑſperabit: et ſi non: non.

¶ Caue tū tibi appropinquare elkadach dū corpus ſit re
pletū: vel num ſit ia eo corruptio humoz: vel aliqua infir
mitas: ſicut tuſſis vel ſoda in capite vel catarrus et ſilia:
vel caue tibi num vis facere elkada: q; fozamē nō dilata
tur: neq; reſtringat: q̄uis aqua ſit clara: et nō oportet pce
dere in eī elkadach in illo: cū? cauſa eſt p mitina. ſicut q;
cuſſio vel effectus cauſe: q; ſemper trāſfundit: et dicit q;
pars aque remanet in ipſo foramine pupille.

¶ Et cura qī fuerit verificatū apud te q; pt? m aque per
ſigna q dixi ante B: z iunt q; videt ſile muſce. ſile radio. z
B eſt ꝓpter malitiā humoz: et poſſibile eſt q; accidit fan
taſia et parte iſtōi et z pte cerebri. ſilr et nō eſt aq̄: et no
minabo dias iter eas in loco ſuo. ¶ Oportet igit purga
re corpus ſm ſpēs purgationū fortiūter. ꝓptie q; medici fi
cant cerebum: ſint vt pille vere pigre et cochie: et accipias
eas in diebus diuerſis: et ſint paſtate cum melle: et bibat
aqua poſt in qua bulita ſit cētaurea: farina polipo. turbit:
vue paſſet et ſi fuerit neceſſitas ad extrahēdū ſanguinē mi
nue eū de brachio: et iſtud ſit primū: deinde minue de ve
nis cerebri: q; vtilis eſt poſt purgationes cerebri et corpo
ris: et probibe ei ventoſa et cibaria groſſa et ꝓpie que bu
mectant ſicut carnes vaccine: pinguedo: oleus: fabe: caſe?:
butyrū: lentes et potus vini foztis et maxime recēs: et p
bibe ei balneū frequētare: et coitū et ieiunius et comedere
olera. ſicut pozi cepe lactuca et ſimilia: et phibe piſces:
q; oia iſta iuuant ad gnātionē aque: et B eſt q; quādo me
dici volūt cito aggregare aqua nō phibent infirmo come
ſtionem piſcium et ventoſozum: et probibe ei potus aque
frigide multe: et manda ei ſubtiliare dietā: et ſi ꝓtandū
eius hoza meridiei tū: et non repleatur multū: et manda
ei gargarizare in diuerſis diebꝰ: caueat vomitū. ¶ Utaf
elario vtili cū eſt in principio aque. ℞. blacte biſantie ala
acozi aſſe fetide. cinci. cē. anī partes equales: et conficiātur
cuz melle. Doſis eius ſit michach vel. 3. iij. vbiriaca maior
valet. ſimiliter in principio aque odozet ſanſucus et geſui
num feniculū maiozanum et alia calida: et alcopbola oca
lum cuz abſterſiuis et aperitiuis ſicut ea que. copulantur
de fellib? et fenu. aſſa fe. melli. oppopon. baſilicon. et ſimi
lia. quia iſta ſunt ſubtiliatiua: et ꝓptie fella que habent
virtutem ſubtiliatiuam: et fortiora fella ſunt fella anium
aque. ℣n ꝓncipio generationis eī? oſſolnīl cum ſimilibus
iſtis medicinis z ſubtliatione reginimis: dieta: ſed quan
do cōfirmata eſt nō. ¶ Iſtud ſier eſt bonum in principio
aque. Cu? confectio eſt B. ℞. elleboti albi. 3. i. piperis albi
3. ſ. armoniaci. 3. i. Let incozporet cū aqua rapbani. ¶ Me
dicina pauli vtilis in principio aque. ℞. oppopo. 3. iij. aſſe
fe. 3. ſ. elleboti albi. 3. ſ. miſceantur cū cotiis mellis et vte
re: et ſi alcopbola oculum cum felle pozci et melle profi-

cit: vel felle lacerti. alo. le onis vel cuꝫ felle lupitrinarum: q̃ iniectio ꝑ nares cũ felle gallo: vel birudinis ꝓpici: vel cũ gitb aut nigelle: ꝑ fl alcopboleſt cũ aqua ſepe ſola vt cũ melle abſterget: z abſcindet aquã aqua mẽaſtri. ſiſtr facit B: z fit eium de aſſa fe. z melle. z alberi. i. atachardi: z alcoꝑboleſt: q̃ remouet aquã. ¶ Sief ꝑbatii in ꝓncipio aque albedini. ℞. Fellis capre vel vacce ponat in vaſe vitreato terre: z pone. ſ. i. aſſe fe. pulverizate: z pone totũ in pãno: z fortiter frica donec diſſoluat totũ. deide pone ſup ipſũ. ſ. i. balſami: z dimitte eũ ꝑiccari: z pone totũ in ſief. ẽ eni mirabile. ¶ Cõfectio ſief que egpollet de fellis: z valꝫ in ꝓncipio aque: z iuerſationi pal. B. ruthe ſilueſtris vel domeſtice: ſalis ar. ſerapbã: aloes: cc. ſinapis: ſalis idi: piperis nigri: ſe. ameos: armoniaci: eris viridis: ana. ℥. ij. z. ſ. nucleorum: mirabo. ke. ꝑbuſto: ꝑ ſemis feniculi: piperis albi: ſpume maſ. añ. ſ. iiij. cachimie auri: marcaſite: eris ꝑbuſti: liti. añ. ſ. v. pullo: ꝑ birũdinis ꝑbuſto: ꝑ cũ ſale ar. corticis elkareb: z ꝓ garab deſiccata. añ. ſ. x. mirre clare. ſ. vi. pipis lõgi. ſ. vi. z. ſ. tbutie i dice. ſ. iij. z. ſ. aggregen medicine cuꝫ aq̃ ruthe: z aq̃ rapbani: z aqua feniculi ꝑ. vi. dies bona cõtritõe ꝓtinua vel iterpoſita: z fiãt ſief: deſiccent in vmbra: z alcopboleſt cũ eo mane z ꝓno: ꝑ poſt ſaturitatẽ nec poſt repletionẽ. ¶ Cõfectio ſief aſtarara vtilis relaxatiõi rob ſcuritati vſius ꝓ ꝓncipio aque. B. cachimie auripigmis ni gri: ꝓ. añ. ſ. iiij. mirabol. ſ. ij. ſief memite. ſ. viij. ſalis lidi: ſarcocolle: auripigmẽti ru. añ. ſ. i. baurac armenici. ſ. xij. al. B. mirre: aloes. añ. ſ. ij. icozpoten cũ vino odorifero: z ſicceñ in vmbra. ¶ Cõfectio ſief cũ balſamo. B. cachimie auri: ceruſe. plũbi. añ. ſ. viij. z rob agreſte: piperis albi. balſami. añ. ſ. xv. opq. ſ. iiij. gũmi ara. ſ. xij. z miſce eũtur cũ balſamo: z icozpoten cũ aqua feniculi. ¶ Cõfectio alcopboleſtis in ꝓncipio aque. B. lacerti. balſami: olei antig: z mel tis. In alia. B. loco olei ponit aquẽ que ruthe. oium eglitere: z vtere. ops aũt te iuuare in cura ꝓncipij aque cũ illis q̃ dixi in capõe debilitate viſus. de regimine z medicinis. c.

(¶ De cataracta: z cura eius. CAP. LXVIII.

Emenoratio elkada z ꝓme ei: q̃ cõfirmata fuerit aq̃: z verificatũ fuerit apud te ꝑ ſigna ꝑdicta: z fuerit aqua cõgelata dimitte: z neceſſitas ducit ad elkadach. pcede ad ei: curã cuꝫ cautela: z cuſodi te a cauſis malis. ¶ Et os ſcire q̃ cauſe. ꝓhibẽtes elkadach ſunt due. ſ. ſubtilitas vel vehemẽs congelatio aque: aut groſſitudo vſiccoſitas. ſi tãta fuerit q̃ iſtrumẽtũ ꝑedictũ nõ poſſet remouere aquas: vel fluxibilitas z ſubtilitas nimia: q̃ qã mouet cũ iſtro nõ põt ſtare i loco ad q̃d ꝓellit: z eũ iſtrũ ſed fluit z labitur: z q̃ extrahẽ iſtrũ ipſa reuertũr. Et q̃ nõ fuerint iſta ſigna: z fuerit aq̃ ꝓfirmata z radicata clara fac iſtrũ ſedere in vmbra i oppoſito lumie: z in oppoſito ſolis: z hoc poſt purgationẽ ꝑ medicias: z ꝑ flõmia. Et poſt mũdificationẽ capitis: z ꝗ poſſe tuũ: z ſit illa dies ſeptẽtrionalis non meridionalis: z ſit dies ſolis luminoſa: z caue cãs quas oſtẽdimus tibi cauere: z fac eũ ſedere ſup puluinar molle: z iunge genua ſua ad pect: etiã manus cũ clauſis digitis ſub genub: z tu ſede ſup eũ ſam verſ: z altior eo altitudine equali: z liga oculũ ſanum cũ inſlita fotti equali: ſenitatis ligamẽto fortiꝫ z firmo: q̃ in ſi tunt due vtilitates. Una eſt: quia non mouet oculũ in tẽpore curatiõis: z ducit motũ alterũ ꝓpter motũ ſuum. Alia eſt quando ſperat cura tua: z ꝓſperatur: z oſters vel oſtẽdis ei aliqd: q̃ nõ dicitur q̃ aſpicit cũ ſano: z manꝫ alicui ſtare poſt eũ: z teneat caput eius: deide erigas palpebã ſuperiorẽ: z apparcat totus: deinde mãdes infimo vt vtatur oculũ verſus naſum ſui: deinde elongabis iſtrumentũ a cozona verſus lachrymale minozẽ quãtum ſit extremitas iſtrumẽti: deinde ſigna locũ quẽ vis perforare cũ extremitate iſtrumẽti: ita q̃ faciat impeſtionem vſq̃quo ſit ibi cõcauitas. Et boc ꝓter duo. vnũ eſt q̃ iſtrũmus aſſuetcat fuſſerre: z ꝑbes eum. z. eſt vt loc ſit cũ capite acuto vt nõ labat q̃ quãdo volueris perforare: z ſigni ſit in oppoſito pupille: z q̃ ſegtur erit ſuperi: modice q̃ntitatis declinãs ad iferius. z opus fit in oculo dextro cũ ma nu ſiniſtra: z in oculo ſiniſtro cum dextra. z mitte inſtrumentũ: z pone extremitatẽ acutã ſup locũ ſignatũ: z cum primas cũ iſtrumẽto fortiter vſq̃quo rũpas cõiunctiũs: z ſentis ia iſtrumentũ puenisse ad ſpatiũ latũ: z q̃ impũmis iſtrũ ſit caput acuti declinãs ad angulũ minozẽ alũ quantulũ: z manus tua: q̃ ſic eſt ſaluior: cura ad ſaluãdus tunicas: z cũ libere ſit ius: z videbis id q̃d non tangat aliq̃d mẽbranã: tunc eſt ſecurius: z tantũ ſitet iſtrumentus q̃ntũ eſt medius pupille: q̃ attingat pupillã z nõ trãſeat: z ſi trãſeat: trãſeat tantũ quantũ mediũ pili: pueniẽs eſt: z nõ trãſeat plus ne ledat: et q̃ ſi penetrat iſtrũ retine caput eius: z cõſola ifirmũ ꝑ bona verba vt mitigẽt patũ: eius: z nullo mõ comedat ante ꝗ ne accidat vomit: z ſi aliqd ei ſupuenerit detur ei de ſyrupis acetoſis ſicut oriza: caro. deide pone ſup oculũ modicũ coti nouũ: z ſuffla in eũ pulatim ſuffiatiõe calida: z ſi volueris ſugare ſuge: ac ſi ſuge res aliqd bibẽdo vt geſcat oculus a terrore: deinde inuſe iſtrumẽtum belmedech paulatim donec videas id ſuper aquã: q̃ bene apparet ꝓter clariratem pellicule cor nee: pellicula aũt vuea in tẽpore reuolutiõis iſtrumẽti ſecedit: z nõ rumpit ob vſcoſitatẽ fuam: z ideo nõ ponca put iſtrumẽti acutũ: vt nõ ledat: deinde aſpice iſtrumẽtũ in quo loco eſt: z ſi nõ puenerit ad locũ aque cõpzime id paulatim: z ſi trãſieri attrabe id paulatim poſterius vſq̃ quo ſit ſup aquã equali: z cũ fecerio boc attrabe iferiozes partẽ iſtrumenti. z compzime caput iſtrumẽti ad iferius: q̃ ſemp impellit ad iferius: z ſi aſcẽderit ſubito ſuſtine pa rum: z nõ ſcipias extrabere iſtrumentũ vt nõ eleuet ſcdo: z reuertat: z ſi accidit cõpzime eam ſecũdo: q̃ fortẽ carno ſtras illa eſt viſcoſa: z nõ recipit eam niſi cũ laboze: z forte aqua illa eſt ſubtilis: z aliqua aq̃ eſt que quãdo expellit eã iſtrumentũ ſubmergit ac ſi caderet in puteo: z non apparet veſtigiũ aliquo mõ: z ex ea eſt laboriſa vſq̃quo deſcediter: ſi fuerit laboriſa ſemp redit: z tu ſparge eã ad inferiores z ſuperiores partes: z ad vtrãq; lachrymales maiores z minoꝫ: z ſi fuerit laboriſa ſanguines locii: z ſi eſt: q̃ impũmis locũ verſus lachrymale minozẽ vt exeat ſanguis: z cõmiſceat aque: z deſcẽdet cũ ea: z non reuertatur et ſi fuerit ſanguinolenta aqua violenter miſce eum cum aqua: z deſtende eum: quia ſecurum eſt: z rumpit aquam: et manda infirmo iuuare te extrabere ad inferius: vt deſcendat de aere cum oze ſuo: non de naribus: quia iuuat aquam attrabere ad inferius. Et ſi deſcenderit extrabe iſtrumentum paulatim reuoluendo. ¶ Et quando extrareris iſtrumentum z videbis oculum ſaluum ſiga ſuper eum vitellum oui cum oleo roſ. z ſi videris ſanguinem in loco liga ſuper eum ſalem tritum: quia reſoluit: et ligabis ambos oculos cum inſtita foti leuiꝫ: z fac eum dormire in domo obſcura ſupinum: et hominem ſollicitum ſtare ſecũ cum qui ſerniat ei. Caput eius ſit eleuatum: et manda ſtare ac ſi eſſet mozuus: z non mouear ſe: z ſi voluerit manꝫ dare aliquid cum manu vel vnco manꝫ: et non loquatur. Et emplaſtra tympora cum rebus ſtupefacientibus cauendo a ſoda et tuſſi conſabulatione et ſternutatione et ceteris motib: et ſi accidat ei ſternutatio fricet nares ſuas fricatione fotti: et mozdeat labium ſuum ſuperius: quia recedet ſternutatiõ: et ſi ſentiat euſtim bibat aliquã tulam iulep cuꝫ oleo amigdal. z ceſſabit. ¶ Sit dieta ei

subtilis:z non sit de rebus que fatigāt masticando: sed de reb⁹ facilē masticanī:z sint leues:z digestibiles sicut pulte:z olera vt spiachia sobilia:z minue dietā:caueat a potu aque multe. Et elena institā paulatim:z abluc:z colluc oculū cū coto ifuso in aq̄ ro.ita leuiter q̄ nō sentiat oculus: z nō apias eū:z madefac cotum subtile cū albumine ouiz pōe sup oculū z reliqa eū:z fi nō disoluas vsq; ad. iij. dies erit meli⁹:z cū fuerit in fine tertie diei solue eū: z lana eus cū aq̄ in q̄ buliāt rose:z fedeat iuꝗ pulminaria gb⁹ posit apodiari:z fis in boc caut⁹ q̄ nō moueat se: z pone sup facie eius pānū nigrū:z ciba eū parū vsq; ad dies. vij. z si volueris pone in eo fedeng ad alcophol nigrū fac solus. ¶ Et si appet apatū in eodē z illo fotamine:q; nō pungit cito: q̄ est cartilago. Scias q̄ pellicula ꝗ iunctiua forte est laxa z nō penetrat in ea instrumētū pūge pmo cū sagittello flobotomie bīte caput rotūdū: q; meli⁹ est: deinde e pūgat cus elmedech post eū:z caue q; nō sit corpus patiēs plenū vel sit in capite sode:q; distruit q̄ fecilti:z forte nasciā in loco q̄ perforasti caro superflua: z nō timeas fed incide eam cum forpicibus. perfectus est tractatus secundus.

¶ Incipit tertī⁹ tractat⁹ in q̄ notabo egritudines oculi nō appētes sensui z causas eaꝝ z curas:z pinet. 27. capl̄a.

DE fantasia vel imaginatione z differētia inter fantasiam que est ab aqua z inter illā que est a stomaco vel a cerebro. Capl̄m p⁹.
Capl̄m. 2. In egritudinibus albuginei.
Capl̄m. 3. In egritudinib⁹ cristallini z aranee.
Capl̄m. 4. In egritudinibus spiritus visibilis.
Capl̄m. 5. In eo qui videt loge z non prope: z econuerso: z illius qui videt magnum z non paruum.
Capl̄m. 6. Contrariū istius.
Capl̄m. 7. Qui videt de die z non de nocte.
Capl̄m. 8. Contrarium illius.
Capl̄m. 9. In egritudinibus humoris vitrei.
Capl̄m. 10. In egritudinibus tunice retine.
Capl̄m. 11. In egritudinib⁹ amici cōcani nerui z lumiosi.
Capl̄m. 12. In extensione z cura eius.
Capl̄m. 13. In opilone z oppressione z apate et cura eius.
Capl̄m. 14. In solutione continuitatis musculi z nerui.
Capl̄m. 15. In egritudinib⁹ musculi que est super officiū nerui luminosi.
Capl̄m. 16. In cura eleuationis totius oculi.
Capl̄m. 17. In cura macie totius oculi.
Capl̄m. 18. In egritudine z tunice secundine.
Capl̄m. 19. In egritudine tunice vuee.
Capl̄m. 20. In egritudine musculi mouentis oculum.
Capl̄m. 21. In cura obliquitatis accidentis puerio.
Capl̄m. 22. De debilitate visus z cura eius.
Capl̄m. 23. In fanitate oculi.
Capl̄m. 24. In soda z emicrānea accētib⁹ pp dolū oculi.
Capl̄m. 25. In ligatione arteriarum neruosum in incisione z combustione eozum.
Capl̄m. 26. In cura oīum materiez descēdētiū ad oculū.
Capl̄m. 27. In vrtue simpliciū medicinaꝝ z cura oculi z c.

¶ De differentia inter fantasiam z imaginationes que ab aqua sunt: z inter fantasiam seu imaginationes que sunt a stomaco vel cerebro z cura eozum. CAP. I.

CIas q̄ istud est principiū ifirmitatū absconsarū a sensu: z certe cognoscunt p ingenium z ptes manifestas. ¶ Significatio aūt egritudiū abscōse: z cognitio dīntie iter fantasias est qnq; modis. ¶ Primus modus est q̄ aspicias ambos oculos: z si fuit in eis imaginatio equaliter in colore qualitate tempore: z nō precesserit primo in vno oculo: deinde in alio vsquequo sit equalis. illud est de vapore stomaci: z si fuerint diuersi in repore in colore in suba z est in vno oculo est signū aque. ¶ Secundus modus est q̄ respicias pupilla infirmi: z si fuerit vna carū magis turbata est aqua: z si fuerit vtraq; turbata et adolit z cētā minuit est vapor stomaci. ¶ Tertī⁹ modus est q̄ interroges infirmū de tempore. q̄ z rāfiērint tres mēses: vel q̄ accidunt ei iste imaginatiōes: z nō videt aliquid de nubula in oculo: z sunt fm clarīatē suaꝝ z puritatem suā sunt a stomaco. Et si nō habuit longū tempus interroga: an ille imaginationes sint continue: an in aliquo tempore adolunt vel minuunt sunt a stomaco: z si adolūtur z non diminuuntur: z sunt in statu suo: sunt ab aqua. ¶ Quartus modus est q̄ interroges infirmū si fortificat in indigestione a cibo z repletione: z alleuiet quādo fit digestio bona: z quādo alleuiat cibus: z si sic est a stomaco: z si nō accidit ei aliquid q̄ dixi: sed est firma in statu suo est aqua. ¶ Quintus modus est q̄ interroges infirmū an sentit mordicationē in stomaco suo in hora imaginationis z alleuiat in vomitu vel in accipiēdo yeram: z si alleuiatur est a stomaco: si nō: est ab aqua. Et quādo accidit ei qui habet humores oculoꝝ claros: z virtus visiua sensibilis est multū: sicut accidit tunicis puri sensus in auditu. ¶ Fantasia aūt seu imaginatio accidēs a cerebro: accidit in infirmitate: quā nominat greci efremitis. z. a. e. apa calidū genera tū in anteriori pte cerebri: z est h̄ a chimo calido q̄ est in cerebro quādo cōburit ei calor: feb. generat in eo manua similis fumo oculi quādo comburit eus ignis: z illud quādo ille fumus penetrat ad oculum per venas que venint a cerebro ad oculos generat in eo hāc imaginatōes. Signū est q̄ nō habet infirmitatem istas fere aliquis nisi qui patitur infirmitatē acutam: sicut byrsem: pleuresim z similia: z videbis oculos sanos: z eger conqueritur de debilitate visus: z nō videat infirmitas mālfesta. ¶ Cura. si fuerit bec infirmitas de vapoibus stomaci purga eum cum yerapigra z geleniabim: cū aqua in qua bullant assi semi. apu z marmaton: z subtiliter dieta: z fiat bona digestio: qua cito curat: z oportet ponere de ellabq̄ stillos aliquos: z si fuerit a colera que modificat stomacus: laxa naturam cū mirabo: z fucca z alcopbola oculū cum eo q̄ consortat membra sicut remedia agbar: z si fuerit a cerebro mādā infirmo recipe aqua rosa. z mplastrare tempora cum eo q̄ h̄ infrigidat z restringit: z nō ponas aliquid in oculo z subtilia dietā: z si accidit h̄ pter purificationem sensus stupefaciētia sunt vtilia: z si fuerit a pncipio aque: cura eum per ea que precesserunt z c.

¶ In egritudinibus albuginei. CAP. II.

ET sunt septem. alteratio colorum eius: deficcatio eius: deficcatio vni pter eius: paruitas eius: magnitudo ei⁹: humiditas eius: grossities ei⁹: z doc est quod accidit vitellino. ¶ Occasio fuit in quantitate aut qualitate: quādo multipliciter diuidit inter pupillam z lumē: z si diminuitur non diuidit inter ea: z ex h̄ accidūt ifirmitates quas nominaui in capitulo diruptionis pupille. ¶ In qualitate autem duobus modis: aut in eius substantia: aut in eius colore. In substātia aūt quando ingrossatur. Ingrossatio eius aut erit modica vel multa superexcedens: et si fuerit modica oculus non videt de longe: z si fuerit grossities eius superexcedēs: si fuerit in toto, pbibet: z accidit ei h̄ descensio aque in oculo: z si fuerit in parte eius: in parte accidit ptinuata: aut separata. si fuerit in partib⁹ ptinuatis: aut est in medio: aut in circuitu medij: z si fuerit in medio ille cui accidit h̄: vel q̄

quieq; videt sit spicū: ꝛ rotūdū: q; credit illō qō nō videt de corpe sit rotūdū: ꝛ si fuerit in circuitu medij, phibēs oculū videre mlta corpa subito vsq; adigere: videt qdq; corpē separtis; gp puitate pinee visus: ꝛ si fuerit ē; grossities i pribus diuersis ille cū ꝑ accidit videt corpa se sicut figura partiū illa; grossa; ꝛ suba ei; sicut cinice; ꝛ malse; pili: et filia: ꝛ aliqñ accidūt ista multū pueris qñ surgūt a dormitione: ꝛ febricitatibus ꝛ sitū. ¶ In colore aūt ei' in tres partes; aut ꝛ toto alterat: ꝛ videt totu; corpē in isto colore: in quo ipse ē: ꝛ si fuerit color ei' fuscus: videt oia corpora ac si essent in nebula vel in fumo: ꝛ fm colores in gb' ipse erit aspectus eius: sicut rubedo que accidit ei de carne vel crocei tas: que accidit ex icteritia. ¶ Secundus modus alterātur aliqñ pg vapozem ascendēte ad eā de stomaco: ꝛ videt oia corpora fm illus. ¶ Tertio modo alterat̄ forte pars partiū ei': ꝛ ille cui accidit boc videt corā se corpora similātia corpozib'. ꝛ figuris cū pte illi' būidiatis colorat̄: ꝛ B ē ille ei cui accidit principiū aḡ ꝛ illi cui accidūt yapo res a flōco ad oculos ei': ꝛ ē virt' eius visiua clara: ꝛ cui accidit flux' languis a narib'. Deficcatio aūt ei' aut est in toto: ꝛ accidit ex ꝑ diuersitas visiōis oculi: aut erit i partib' eius: aut in partib' diuersis: ꝛ indiciū ei' est sicut indicium grossitiei. Si aūt deficcat in partib' diuersis: videt bō qō cūq; obuiat ei ac si eēt bicolor: ꝛ si deficcat i vno loco apsi cit bō ac si apiceret colorē suppsi': ꝛ si deficcent ptes ei': ꝛ diminuūt oculus: ꝛ bō tūc nihil videt. ¶ Cura. os pugare flōcū si est a flōco: ꝛ fozare caput expellēdo boc qō ascēdit ad eū: ꝛ alcopholes oculū cū eo qō abstergit: dissoluit ꝛ fozat. Et si fuerit grossities ex magnitudine curāt̄ pe a q̄ notauī in cura aque q; curatio aque est cade: ꝛ si fuerit ex siccitate eius: ꝛ parnitate curāt̄ pe a q̄ augmentant̄ et ꝑbis olibus que nominabo in cura oculi quam dicturi sumus.

¶ In egritudiō cristallini et aranee. CAP. III.

Afirmitates fmotio ei' ad sinistrā: ꝛ tēsio ei' ad supr': ꝛ tēsio ei' ad iferi': ꝛ alteratio ad nigredinē alteratio ad albedinē alteratio ad rubedinē: ꝛ alteratio ad croceitatē. Eleuatō ei': ꝛ acnitas ei' ad exteri': ꝛ puitas ei' magnitudo ei': ꝛ siccitas ei'. Diuīditas ei': ꝛ nudatio ei': ꝛ solo ei' ꝛ tinuitatis: B ē q; ſ remouēr iste būo: ꝛ. ad dextrā vel sinistrā: ꝛ accidit ex ꝑ obliquitas q; accidit pueris. Et si cedat iferius vl' superius: ꝛ si fit doc in vno loco videt bō vna rē oua: q; bois lumē diuersificat: ꝛ si color ei' alterat̄ cū vno ꝛ tuor colozū; oculi: videt bō oia in colore in q; ipse est: ꝛ si fuerit in eo acuitas ad exteri' ꝛ facit oculū nigrū ꝛ si demergat̄ facit oculū glaucū: ꝛ nō nocet boc visui nō cumēto manifesto: ꝛ si multiplicē: ꝛ magnificat: obscurat oculū: ꝛ videt bō rē minorē q̄ fit. ¶ Cā est q; ipse cooperit spūm trāsmittēt lumē nerui: ꝛ retringit nerū ab exterior lione sua ad rē visuā: ꝛ si minorē videt rē maiorē q̄ ē: cuius cā est exitus luminis nō fm cursum nālem: ꝛ si fuerit deficcat̄ accidit ex ꝑ glauceō accidēs oculo: ꝛ destruit visus. ¶ Solutio aūt tinuitatī accidit ab vlceribō defectē dentib' in eo vel ex humore acuto: aut ex multo grosso inberēte: ꝛ ex coniatio: ꝛ distractio. ¶ Et oēs ista ſirmitates humiditatis sūt difficiles ad curādū: q; si fuerit humidioz q̄ debz oculus est būidū: ꝛ ꝛgelat: ꝛ destruit visus. remotio aūt ei' curāt̄ cū cura obliquitatis: ꝛ noiabo eā. ¶ Alterratio aūt coloū: ꝛ humiditas eius. ꝛ magnitudo eius curāt̄ pg euacuationē fm humoz ſuperātē: ꝛ cura cū cura principy aque: ꝛ si minozaī curāt̄ cū fricatiōe faciet: ꝛ oculū ꝛ cū distillatione aque: ꝛ si deficcat nō bz curā. Sz in principio que humectāt ꝛ augmentant.

¶ Infirmitates aut aranee sūt q; forte ſsūdit ei būoz acutus. ꝛ dissoluit continuitatem eius: ꝛ scias boc.

¶ CAP. In egritudiō ſpūs visibilis. III.

Ocasio accidit spiritui luminoso duob' modis: vel in quātitate vel in q̄litate: ꝛ si fuerit p viam quantitatis B erit ſsūr duob' modis: vel ē multa: ꝛ extrēdit cum ea visu: ꝛ videt bō a lōge: ꝛ nō ē difficile ei: vel est modica: ꝛ videt ipse ꝑpe: ꝛ superat ea longitudo pp paucitatē ſpūs: ꝛ debilitatē ei'. ¶ Per via aūt q̄litatis erit duplex: aut erit grossa: nō videt bñ res nec diligenter aspicit eas: aut erit subtilis: ꝛ diligenter aspicit res ꝛ affirmat eas in saba sita qñ apzoximguat̄ res: sed qñ elōgatur ab eis nō: ꝛ aliquādo sūt coponīt: ꝛ erit multa grossa: multa subtilis: modica subtilis: modica grossa: ꝛ illa coponitur fm illud exemplū sūt.

¶ In eo qui videt longe: ꝛ non ꝑpe: ꝛ videt qō magnum est: ꝛ nō qō est parvum. CAP. VI.

Oc autez est de humore q; miscet spūm: ꝛ qñ bō extēdit visus ad rē lōginquā: ꝛ pp lōgitudō rē ꝛ spūs: ꝛ si fuerit ē grossa: ꝛ spūs: ꝛ non videt: ꝛ vtplm accidit B senib': ꝛ facilis curationis. ¶ Cura. os purgare corp' cū yerapigra: ꝛ cochys: ꝛ phibe ei vti bumidō: ꝛ oē qō humectat de dieta: ꝛ aliqs: ꝛ tēpera dietā suā: ꝛ caueat cōcedere fabas pisces: ꝛ filia: ꝛ phibe ei ven tosa: ꝛ pone ē oclo fief elestitā: ꝛ ruscey: qꝛ vtilis ē: ꝛ cura eū ab ſsūr suis sīt curas i debilitate visus: ꝛ celoz maiora.

¶ De Sīn supradicti. CAP. VI.

Oc autez est vel pp siccitatē seu subtilitatez in minis, pcedēs a cerebro: aut pp paucitatē ei': aut pp multiplicationē būozis cristallini: et B ē q; nō erat in spū luminoso virt' q̄ extēdat: ꝛ videat lōge: pp paucitatē sūt nō ꝑhēdit figuras magnas ē ſsūmitas difficil curatiōis. ¶ Cura. si B fuerit a siccitate spūs: ꝛ paucitate ei' ops vti bis q̄ humectant spūs. als corp' tēperate: ꝛ vti dieris bñ ciscrtiuis. Et si accidit a multiplicatione bumoris cristallini vtere euacuatione ꝛ pone in oculo q̄ dissoluit tñ.

¶ De eo qui videt de die ꝛ nō de nocte. CAP. VII.

T hoc erit ex.iij.cāis. aut ex būidita: ꝛ q̄ accidit albugieo vitellino: vl grossitie spūs alialis: vl pp humoz cristalli nū: ꝛ turbationē ei': aut ex frēgntatione sol: ꝛ B est: q; si fuerit de die subtilitas ille būoz: ꝛ illa grossities p calozē aeris diei: ꝛ subtilitas visus: ꝛ qñ fuerit de nocte ispissat̄ illa suspsitatas pp aerē noctis ꝛ illā būiditatē ei': ꝛ sic nihil videt de nocte. Illud aūt qō accidit ex frequētatiōe solis: q; calozē solis debilitat spūm lumīosu: q; resoluit̄ subtilitatēs ei': ꝛ remanet grossitas: ꝛ ispissat̄ būoz pp aerē noctis sīt: ꝛ ꝑbibz visum: ꝛ aliqñ ex parte vapozis sīōē q differt ab isto q̄ ē ex pte cerebri: q; id qō ē a cerebro sīt in vno statu: q; aūt ex pte sīōci euacuato sīōco minuit: ꝛ repleto augeī: ꝛ vtplm accidit B in oculis magnis: ꝛ nigris pp būiditatē eoz. ¶ Cura. os subtilīa re dieta: ꝛ phibere cenā: ꝛ si necesse fuerit purgare eū cū yerapigra: ꝛ mādā eū sumere aquā ꝛ spi sicce ꝛ ru. ꝛ minue lachximales: q; vtilis ē ifīt egritudini qñ fuerit antiquata: ꝛ alcopholā eū cū medicīs calidis subtiliatīnis: sīcut pip lōgū: qñ figurat̄ in epate caput: ꝛ stēat: ꝛ ē ꝑbatur: ꝛ deficcet: deide molaſ: ꝛ alcopholā cū eo. ꝛ si assuuerī epar capti. ꝛ suffumigaueris cū illo vapoze vtile erit: ꝛ alcopho

la eum cum humiditate que ei inest: z proficit: z si come
dcrit infirmus epar capit aliatus, pdeli manifeste: burud
agreste similiter est vtile z ruscey.

De eo qui videt de nocte nō de die. CAP. VIII.

Ec infirmitas ratiartur pceden
ti z accidit a causis
trib: aut a vehementi sicitate ipsis visibilis:
aut ppter paucitatē z debilitatem eius: aut a
dissolutione superedenti et: z ideo debilitat
visus qz: est calidior q oportet: qz dissolut spūm humo-
sum z imprimit propter B oculis: z cum fuerit de nocte
humectat aerē: hūidus aer humectat siccitatē z phibet
dissolutiones: z vnplurimum accidit ista egritudo oculis
glaucis z varijs: B q: habentes oculos glaucos vident i
nocte et in luna. Cura. oportet istos per ea que humec-
tant caput z cerebrū curare: sicut id qd surgit per nares i
nocte cum oleo viol: z pone sisiter sup caput: z frequenta
bal. cuz aqua dulci tepida quia vtilis est: z caueat cibaria
acuta grossa siptica.

In egritudinib: humoris vitrei. CAP. IX.

T sunt io. Alteratio eius ad crocetitatē.
Alteratio eius ad nigredinem.
Alteratio eius ad albedinem: humiditas ei:
siccitas eius: magnitudo eius: paruitas eius:
gelatio eius. grossities eius: z solutio ptinuitatis: z B q omne nocumētū accidēs isti hu-
mori: nocet humori cristallino. Et accidit ei ē ruptio
one duarū cōpliōsū simplicīū aut cōpositarū. simplex
aūt calida. frigida: sicca: humida: z si fuerit calida vel fri-
gida: aut erit fine materia: aut cuz materia: z si fuerit sine
materia nō generat manifestū nocumētum: z si fuerit cū
materia generat alterationē. 4. color oculi: sicut accidit
cristallino: qz de isto loco accidit cristallino alteratio ista:
aut humectat humor cristallinū, ppter B: aut supat sicci-
tas z desiccat, ppter hoc cristalinus humor. Cōposita
aūt ex plepio est calida z humida: z accidit ei ex B crescere
z nō creuit: supat lumen z impedit venire ad cristallinus.
Vel calida: z sicca: z accidit ex hoc paruitas: z quando fue
rit paruus debilitat visus q: lumen est ptiguum cristalli-
no mediante vitreo. Vel frigida z humida: z accidit ex B
ifinities. Vel frigida z sicca: z accidit ex B congło: aut erit
humor calidus acut: z accidit ex hoc pauritas multas es
scarpsio: z ex B solo ptinuitatis: z B q materia q descēdit
de mēbro ad mēbr. Si fuerit simplex accidit simplex
infirmitas: z si fuerit composita alteri materia accidet ex
ea cōposita infirmitas: z aliqñ probat infirmitas per suas
causas z per regimen: z et q causē ifirmitatis calide funt
fm q dicit. H. i libro de morbo z accidēti. v. cause. z cause
ifirmitatis frigide sunt. vij. z cause humide sunt. v. z cause
sicce sunt. v. Et cura istarū egritudinū est fm humore
supantē in corpore et capite: z cura illarū est p bonitatem
igeny z estimatiōem fm diuersitatem materierum.

In egritudinib: tunice retine. CAP. X.

Ecidit aliquādo isti tunice corruptio. p
pter duas cōplexiōes vl simplex
vel apposita: aut solutio ptinuitatis est de sup
fluitatib: calidis descēdētib: a cerebro ea cō
burētib: z lumē: z clusis: sub ex iccatib: z ad oēs
ptes oculi: z tūc nō caret visu: z ista egritudo dicit extēsio
i. extensio luminis in toto oculo.

In egrit udinib: nerui luminosi. CAP. XI.

Ifirmitas nerui lumiosi fit. iij. modis
vno octo sīlium ptiū: sicut
caliditas: frigiditas: hu. z siccitas: simplex aut
apposita: dilatatio. constrictio: z si extensio spū.

Scō sunt egritudines officiales: sic opilatio: impssio
aparis filia. Tertio solutio ptinuitatī fit sic icisio: excoria
tio: cōbustio: z similia: z oēs iste egritudines nerui lumino
si nocēt visui trib modis: aut est egritudo fortis z est no-
cumētū in actu magnū: vel est debilis: z tūc nocumentū
modicū erit: vel est media z est nocumētū b: z forte est re
motio spūs: ab cisio spīritū, currētium ad oculi sine op-
pilatione vel sine egritudine in nerue: z et causa huius
quando accidit similis istis accidentibus in ventriculis
cerebri: z cognosci B bonitate extimationis.

In extensione oculi: z cura. CAP. XII.

Xtensio in oculo fit duob modo. vno q
dilatatione pupille: z ias pcessit
cā z cura. 2. ex solutiōe ptinuitatis rete z pbaf
B q: accidit subito a dilatatiōe nerui luminosi
z extendit lumē in toto oculo: z erit ex humore
faciente virus vl ex debilitate muscuū q claudit ostiū oculi
nerui z dilatat: z pbaf ex B qd accidit paulatim. Diffe
rentia iter extēsionē accidētes a nerue vel ab vuea est B.
In extēsione nerui apet lumē diffusum in exterioribus
pribus oculi. Sed in extēsione vuee nō appet vestigius lu
minis aliquo modo: z qui ignorat istam egritudinē suspi
cat q sit aq nigra: q lumē qd ē a nerue fz rectitudinē nō
firmat in oculo alterione foraminis pupille: qd qdā attri
buūt extēsionē nerue z nō pupille: z intētio est in hac cura
q: ptraria est cause dilatatiōis ab vuea. differētia vo iter
dilatationē z extensionē est q dilatatio accidit tunice et
nerue: extrīsio vo luminis: z sit p dilatatio: z ifirmitas: ex
tēsio aūt accidēs: qd pbaf B dictū p. B. in libro de morbo
z accēsti dicētem q dilatatio in pupilla aut erat cū extrīsia
dilatationis vel post existētia eius z totū malū: q: spirit
visibilis spgitur de foramine amplo: z peior est dilatatio
quādo accidit post: z est extēsio que accidit ab egritudinib
us malis. pro eo q dicit modo figniat fi qua dilatatio: z
p B q dicit extēsio dat ite lligere diffōnem luminis. z vt
plurimū accidit B post sodas z vehemētē: z ex chis grossis
sic carnes vaccine filuestres z similia. Cura. ops aggre
di curā isti sode p B qd nominabo in alcopbola oculi est
acbicatba z vlr p curas aque q: vtilis est extēsioni simili.

In opilatione oppissiōe z apate: z cura. CAP. XIII.

Pilatio accidit ex superfluitatib pri-
mum p longitudinez diuertū z tempor: z apud
B replet: z phibet spūs exire. Signū. pcipe in
firmū stare coā te. claude oculū sani z respi
ce pupillā alterius oculi si dilatat an non: z si
fuerit dilatata nō est oppilatio i nerue: z si nō: cias p cā i
eo opilo oppssio. aut apostemata erūt ve mlris hūozib q
descēdunt ad ipsum nerū z oppimūt eū vel apostemāt:
z aliquando accidit ei similiter ex pte apostematis acci
dentis in tunica scōina vel scliroa. Et differentia inter
oppilationē z apostemata est q interroges infirmū si in
uenit se grauē vel repletū z ppe in pfūditate illi q sēt
oculū. Et si iuenit se scis, scias q: humor fluxit a cerebro ad
istū nerū z oppsit eū z oppilauit meatū eius fm mlritu
dinē z paucitatē obscuritatis accidētis i oculo. Et si eger
nō sentit grauamen neq: repletionē significat q est opi
latio in nerue. z quādo bene vides oculū i telliges causas
eius: z ppe cū fuerit post birsē vel post ifirmitatē acutas
z vniuersali differentia inter oppilationē z oppssionē est
q virus detestat in oppilationē oino z nō i eo doloz neq:
grauamen neq: repletio. Sed oppilationē z apostemata
qui habet videt parum: z est in eo grauamen z repletio.
Cura. oportet curare infirmum cuz cura pncipu aque:
z cura ppria oppilationi est euacuatio corporis cum yera

pigra: z pillis cochys: z ebe sanguine de lacertymalib⁹ fu-
spede fup tipota fanguifugas: z tipozib⁹ iferiozib⁹ qñ eloga
bit ꝓs: z vtere reb⁹q̃ mouēt sternutatione: z vomitū in se
iunio: z colliria gb⁹ vtil in pñ: aq. ¶ Et ista medicia è vti-
lis egritudini ist: cui⁹ sectio è hec. cc. dauic. q. fel. l laceri.
3. 5. pigis. 8⁹ grana: succi feni. 5. 5. armōiaci. 3. i. 5. mellis. 3.
iij. z reponant i pixide enea z vtet: z alcopbola oculū post
introitū balnei: z ablue faciē cū aqua falsa: z alcopbola cū
ea: q: vtilis è: et si fuerit ista egritudo ex pressione ex opila-
tione est difficilis curationis: z si fuerit ex pressione aposte-
matis remouebit apostemate remoto.

¶ De solone ꝓtinuitatis musculi z nerui. CAP. XIIII.

Cius signum est ꝙ vides totum
profundum maciletum post eleuationem quæ accidit ei vifus de-
ficit: z accidit hoc a casu super caput: z post vo
mitum vehemētes z nō bs cura.

¶ In egritudinibus musculi qui est super officium nerui luminosi. CAP. XV.

Accidunt autē istis musculis due egritu-
dines: vna è spasm⁹: altera relaxatio: z fi accidit
ex spasmo B erit vtile: q: eleuat oculū: z claudit
eus. z fi est relaxatio: accit ex B eleuatio totius
oculi: z si relaxatio multa destruit visus: q: nerū tumiosus
putrefcit: z si fuerit qua debilitat visus. ¶ Cura. o5 p⁹ mū
dare coup⁹ z caput cū dissolutib⁹ ñ: sicut pille yerepigre
z cochie: o: ef ei trifera minor: z eas recipiat vel gargarizet
cum yrapigra: et alcopbola oculum cum eo qb retringit
et confortat: z emplastra timpora et frōtē et finciput cum
laudano: quia cōfortat: z restringit.

¶ De eleuatione totius oculi. CAP. XVI.

Leuatio oculi est acutas ad exteri⁹: z
B accidit triplir: vl ex relaxa
tione musculi retinētis nerui luminosi: aut ex
suffocatiōe: aut post dol. ¶ Cura. si accideri
ex relaxatione musculi: ista dixi cura añ: z si
fuerit ex opilatiōe suffocatōis o5 minuere de
venis brachy: z laua eū cū trocificis viol. si fuerit post ptū
puocatio mēstruo: z valet. Et māda total⁹ vētosare in co
ūctiua colli et capitis: z dormiat supin⁹: et alleuia dieta: z
phibe sternutatiōes vomitū z repletionē et cibo: vngat
sīpticis: z frēqnta ligatiōem cum instita mollis: z made fac
eū aq̃ fal⁹ a frigida: et si ꝓseratur bene. si nautē restringe
super eum laminam plumb.

¶ De macie totius oculi. CAP. XVII.

Acies est parnitas oculi: o5 g cūrare istos
p exercitiū et fricationē capitis fa
ciei: z oculo: z fricatiōe ꝓtinua: z rota faciē cum
aq̃ dulci tepida et vnge cū oleis caput. ¶ Cu-
ra bu⁹ egritudis et cura restrictiōis accidētis
ex siccitate cū eadem medicia medet: z ciba eos cibo vm-
ctuoso sicut pigue dine renū: et vitellis ouo g: et pulib⁹: et
lacte dulci: z attractio p nares cū medullis rybia g: oulum
anterior: z oleo viol. et phibe et sal⁹ a acetosa acuta: z do
miat: z gescat. ¶ Et alcopbola cū cū elgema leuis cū ꝓ sec-
tio è hec. B. tutie carme. nutrite. 3. i. amidi. 3. i. memite p.
v. 5. vnius. cachimie ar. margaritarum. añ. 3. i. 5. aloem da-
uic. et. 5. cc. dauic. et terantur.

¶ In egritudie tunice scōne. CAP. XVIII.

Liquando accidit ei corruptio dua-
rū ꝑditionū aut simpliciū
sicut ca. frigida. bu. sic. duricies z siccitas.
b iiiditas et ꝓgelatio. Aut ꝓsite sicut ca. bu.
ca. sic. frigida sic. sicut grossities repletio ab a
z spessio. ¶ Et o5 ꝙ scias ꝙ qñ corrūpit ꝓlo bui⁹ tunice
corrūpit bīoz cristallin⁹: q: nutrimētū venit ei g modum
quē dixi añ: z fili⁹ qñ accidit illi tunice egritudo artificial
seu istfalis B est in istfalib⁹ sicut aba ipzimit nerū lumi-
nosu: z et accidit ei: z illa impressione debilitas visus: z fic
quādo deficcatur: et sic quando alteratur cōplexio eius p
aliquod nutrimentum corrupte cōplexionis: et si nō duri
ties grossities. ¶ Et corrūpitur sanguis veniēs eiſit aut cū
materia vel sine ficut diximus.

¶ In egritudinibus tunice vuee. CAP. XIX.

Liquando accidit ei ex corruptiōe
dua: z ꝑditionū sicut ac-
cidit tunice scōne: et solutio ꝓtinuitati. ¶ Et
cognitio istā: z egritudinus: et cāe cognosciē p
ingeniū ex quātitate humoris superātis i cor-
poze: et capite: et ex B erit euacuatio eius.

¶ In egritudie musculi monētis oculū. CAP. XX.

Accidunt aut istis musculis due egritudi-
nes: aut relaxatio: aut spasmus.
¶ Musculus g ē superi⁹ ꝑ spasmū attrahit totum
oculū ad superi⁹: z fi relaxat attrahit totū oculū
ad iferi⁹. Ille aut g ē iferi⁹ fi relaxat dimittit to-
tū oculū ad iferi⁹: et accidit ex B obligtas. pp qd videt bo
de vna re duas. Ille aut g ē in lachrimali maiori si fuerit
relaxat ꝑ dimittit oculū ad exteri⁹ retro: et si fuerit spasma
tus trahit oculum ad se. Ille aut g ē in lachrimali minori
similiter: et ex hoc accidit obligtas. Obligtas aut accidit
pueris: et quib⁹ ex illis musculis qñ relaxat et spasmatur
generant in oculo dolores.

¶ De cura obligtatis puero⁹. CAP. XXI.

Obliquitas accidēs pueris remouet cū
positiōe pāni sup faciē vt sit
visus eo⁹ z rectitudine: q: obligtas accidit ex
extensiōe musculo: z monētiū oculi: z curat fili⁹
cū cādela posita in opposito: z nō ponat ex eius
aduersos: z si oculus fuerit declinās visus nasii pone sup la-
chrimalē q̃ z ꝓpe timp⁹ lanā nigra vl rubea: vt fit asper.
ei⁹ ad eā: z equabunt oculi ei⁹ visu: z si obligtas fuerit p ac-
cidēs q̃ z caloze accidit: z siccitate: z mlte fūt cū ea ifirmi-
tates i capite sicut toda vertigo stupefactio: z si acceperis
plonem: et teras eum: z expximas aquam: et nutrias cum
ea collirium proficit obliquitati.

¶ De debilitate visus. CAP. XXII.

Accidit autē debilitas visus multis cau-
sis z eap: iā dicte sunt: opilatio: restri-
ctio: dilatatio: coartatio: rugatio cornee: et alia.
¶ Oēq̃ accit fili⁹ debilitas visus ex pte cere-
bri: o5 igr q̃ sit ītētio tua curare ip̄s cerebr. Et
signū et ē q̃ patiēs ferit i capite sodā et sternutū. ¶ Et ali
qñ accit ex frequētatiōe fler⁹: z aliqñ accit cōualescēdo⁹.
¶ Cura. o5 scire q̃ curatiōis vitiūs visus ē q̃ dixi i pñ:
aque. Et o5 ꝓ phibere eum de cibarys duris crudis visco-
sis: z a multa dormitione: et ꝓpie post cibum: q: facit va-
pores grossos humidos: z de vigilia ꝓtinua similiter: quia
dissoluit ipsum aialem: z de cibis salsis: z acetosis: piscibus
et ꝓpe faliti: s: q: omnes cōcordant sunt q̃ comestio salis
debilitat visum: lac: cepe: porri: caules: lentes: fabe: et vni
uersaliter omne vapozosum grossum humidum quecūq̃
exiccant extentione vehemēti: z omnia cibus tarde dige
stionis sicut carnes vaccine: et alie: caueat coitum: et sub
etate frequētē: z potationē vini: z refpicere frequēter solet
in tēpoze cere: et si debilitat⁹ est visus eozum: et remanse
rit in statu suo: phibe minuere sanguinem et ꝓpie per
ventosas: nec legat litteram minutam multas: nec oculi
at multum supinus: nec recipiat ventos frigidos: maxime

septẽtrionales:nec recipiat frigus:nec nimiã albedinẽ. cauteat fumũ pulueré:caloẽ:estuationẽ caloruṁ:z repiciere res luminosas ſalte lucidas:z fricet extremitates:vtaſ ſyrupo de abſinthio:z oximelle ſyllitico:qz abſinthiũ pdeſt tenebroſitati:z oximel ſubtiliat humores groſſos. Lomedat cinamo.z alcopholet viſus cus eo:qz ſubtiliat hũores groſſos:z ppzie g ſunt in corea. ¶ Et ſi fuerit debilitas viſus:z graua ma in capite:z ſciueris coꝑus purificati extrahe ei ſanguiné de vena frõtis vel de lacbrimalib⁹.et B erit poſt purgationẽ coꝑoris z capitis:z B q9 pbatiũ: qñ fuerit mixta aqua ſepe cũ melle:z alcopholata cus ea pficit obſcuritati viſus:z ꝓfotat eũ. ¶ Et q9 pficit ei ſi fuerit ſicẽ q9 acutũ viſũ:z ꝓfotat cu9 ꝑfectio eſt hec. ℞. oppopo.ſerapini:ſalis gemme eris viridis:pipis al.aſſe fe.balſami fellis bouis piperis lon.ʒ ʒ.pres equales:z ico:poẽtur mi fellis bouis piperis lon.ʒ ʒ.pres equales:z ico:poẽtur ſii ſucco feniculi:z alcopholet cũ eo. z ſi diſſolueris aliqꝫ tulũ:z alcopholes cũ eo oculũ pdeſt. ¶ Itẽ. ℞. mus.oꝫ granatoꝫ maloꝫ ſuccũ:z bulliat vſq; ad mediũ: deinde p medietate pone mellis:z dimittat ad ſolẽ p.xx.dies: deinde alcopholata cũ eo. Itẽ aliud q9 ẽ ruſcey:m:z barir. ¶ Cõfectio barir vtilis obſcuritati aloe ſucco.lcoie eris vſti ſedendg abluti.an.ʒ.i.piperis longi ſalis ar.cẽ. an.ʒ.ſ. cancri. mar.foliozum eles ggemẽg.an.ʒ.q.ſ. muſci dauic.i.vtere. ¶ Cõfectio acbiarir purificãs viſum:z ſeruans eũ: z cõfortãs:z cõſerens obliquitati pupritui albedini. ℞. tutie: climie antimony:ſedeng abluti:z ſedeng indi: aloe ſucco ſcoie eris.an.ʒ.i.piperis longi:ſalis.an.ʒ.ſ.ſalis gemme fe guinẽt ſpume mar.an.dauic.q.cc.ʒ.i.z.ʒ.iij.muſci dauic.i. z vtaſ. ¶ Et ſi fuerit debilitas ſlet⁹.ex frequẽtatiõe:z ficcitate:cura eã cũ attractiõe p nares ex oleo viol.z turan. eo q9 augmentat coꝑ⁹.ſicut bal.z cũ nutrimẽtis humectati uis. ¶ Debilitas aũt accidẽs viſus cõualescẽtibus nõ ponat in eis aliqd niſi q9 ꝓfotat coꝑ⁹: z mãda ei recũbere ſup vapore aque dulcis calide:z repiciere viridia: z parbulare viridia:qz conforatant viſum.

¶ De ſeruãda ſanitate oculi. CAP. XXIII.

Armetas oculi cõſeruat p regimẽ:z cũ iſto regimine conſeruat ſanitas:ſanitas eſt diſpoſitio coꝑoris curentis ſm curſum nãe:z regimẽ diuerſificat in opleꝫ ꝛione.aliqui calidi:aliq frigidi:humidi:aliqui ſicci:z ſic coꝑonia aliqui calidi.z hu.q9ã ca.z ſicci: quidaꝫ frigidi:z hu.quidã frigidi:z ſicci.igit op9 g regimẽ eoꝝm ſit mineriꝫ:z ſilr diuerſificat in erate tẽpore:z regimine:z neceſſe eſt ſiderare q9libet iſtoꝝ:z ſi quis voluerit redere ſanitatẽ qualẽcũq; q9cũq; reſpiciat in vno iſtoꝝ:z diminuat de regimine ſm illud vel adolat:z tellectus regimen vel ꝓlatiõis idẽ eſt:aliqñ vero op9 reſpicere z cõſiderare coꝑ⁹ ſilr z cerebrũ in ſeruatione ſanitatis oculi q: ſi fuerit in eis repletio vl malus humor:nihil pficit eis cõſeruatio ſanitatis z ppzie qñ iã eſt lapſus ob humozem ſup abũdãtẽ. Op9 igit regere ſic ne cadat in egritudinem pp purgationẽ alteri⁹ hũoziꝫ q eſt parat agere actionẽ aliquã:z id regimẽ dꝫ ꝑpario ſeruationis.

¶ Regimẽ ſanitatis diuidit in tres ptes ꝑmũ dꝫ regimen ſimplex:z B ep ſile. Scõm regimẽ dicit ꝑparatio:z ẽ pbibere ne cadat in egritudinẽ. Tertũ dicit ſeruatio:mundatio:z curatio:z illud regimen appropziat ſanitati oculi: q: fit p res cõtrarias. ¶ Et ſi dixerit aliquis nocet ei hec operatio:cui⁹ ſtatus eſt quãdo fuerit ꝛplexio oculi calida: z hu.op9 ſeruare ſanitatẽ eius p ꝛtrariũ:z eſt B q9 infrigidat z deficcat ſicut tutia:z alia:nõ per hoc q9 cõuenit ei in caliditate:z humiditate:qz ſi fuerit ſimilis attraheres materiã ad oculũ:z ſi fuerit cõplexio frigida.i.p ꝛtrariũ ſicut ſedeng indi. Dicit. B. in tegni q actio feſtinat ad oculos.q. rebus:qnaꝫ cõplexio eſt ſimilis cõplexioni oculi: z pficiunt res ꝛrie tẽperate. ¶ Et aliquãdo op9 inquirere in ſeruatiõe ſanitatis cauſas cõmunes principiates ſanitatẽ: z ſiꝝ mitate z ſunt acer circũdãs. Comedere:bibere:dormire:vigilare:egere:z moueri:ranaire:replere:z accidẽtia alia. Et ſicut op9 conſeruare caloẽ:z frigus vehemens z comeſtiones:z potationes peſſimas:euapoationes peſſimas:vl ſic ordinatio op9 ordinatio peſſima vel reſpicit nutrimẽtum niſi purificato iſtoꝝ a cibo primo:z B erit cauſa corruptiõis:z ſit landabilis cibus:z aliqñ corrũpit cõplexio potatione aque multe frigide qñ querit delectationẽ in potatione vini:nõ ſm ordinẽ:q: ista z ſilia multiplicãt humores in coꝑore:z multus mot⁹ et q9 diſſoluit ſpũ aialem z aliqñ calefaciũt oculũ vel infrigidãt:vel oſſicãt:qz trãſeunt modũ:z qñ ges eſt lõga multiplicant humores i coꝑore:mꝫa dormitio feſtinat digeſtionẽ:z ꝑpter B facit ac creſcere aſcenſus vapoꝝ:z ꝛgroſſatur ſpũs aialis:z vigilia frequẽs diſſoluit ſpũm aialẽ z debilitat eũ. Inanitio aũt z repletio aliqñ op9 ſit cura ez nã:q:z enacuatio ꝛtinua debilitat z retẽtio euaporat. Accidẽtia aũt aie ſeua: z ſilia:z lefaciũt:z euaporãt vapoꝝ fumoſũ. ¶ Et ſcias q ille res q ſeruãt in ſanitate ſunt ille q ꝑbident de oi q9 ob noianiq: z debilitãt viſus:z cap alcopholes oculũ cũ medicinie que ꝑbibẽt bũiditatẽ fleſtinat de oculũ ſicut marchaſite: tutia: ruꝝ accũlie margar.z ſilia. ¶ Collirũ q ſeruat viſus:z acuit eũ:cũ eſt hec ꝑfectio. ℞. tutie lote:z nutrite mollite in lapide ſel:z bis accipiat de qualibet mich.z nutriat cũ q9 dulci trib⁹ diebꝫ in oi boza reiterãdo aqua:deinde roſetur cũ aqua maiozane purgate:z ficcent cũ ſigne z tingat vini mich.z armoniaci dauic campb.teranl. ¶ Cõfectio burud cõſeruãs ſanitatẽ z viſus:z noiat clarificãs oculos ſculpto:z lapidũ. ℞. mandragoraꝫ z dulcii:z acetoſoꝝ expmant z ponãt in vaſe aliquo:z ligẽt caput fortiter ne vapores extra:z ponat in ſole a principio mẽſis iuly vſq; ad finẽ auguſti:deinde colet z ponat cũilibet libze pipis lon. aloen ſalis ar.z ſeruet:q: q9to vetuſtior ſitto melioꝝ:z cachopola cũ eo oculũ:q: ꝓfuat ſanitatẽ:z acuit viſũ. ¶ Cõfectio collirij ſeruãtis ſanitatẽ oculi:z acuẽtis viſum. ℞. tutiã nutritã cũ aqua feniculi ſ ſeptẽ dies:deide deficcet z vtet. ¶ De eo q9 ſeruat viſus yt nõ obſcuret z ꝓfotat eũ:ſubmergat ſe bõ in aq dulci:z apiat ibi oculos ſuos perlõgũ ſpatiũ:q: pficit oculo et dat ei mltũ de lumie. ¶ Cõfectio collirij ſedeng ſeruãtis ſanitatẽ oculi: et ꝓfotãtis eũ. ℞. antimony.ʒ.vi.marchaſite.ʒ.iiij.climie.ʒ.ij. cozalli. ʒ.ij.margarit.cc.an.ʒ.ſ.ledẽg.iij.ʒ.ſ.muſci kirar.i.al.ʒ.iij. ¶ Cõfectio buruũ q vtebat ipator ꝓfotãs viſũ:z ꝓfuãs ſanitatẽ. ℞. cozticũ onoꝫ.ʒ.iiij.litꝫ.ʒ.iij. cc.q. cãphore dauic.i.tere. ¶ Itẽ ꝑfectio ꝓfotãs z ꝓfuãs viſũ ſcidẽs lachrimã. ℞. ãtimony ro.mo.ſucci i aq plu.p.xxi.dies.marchaſite.an.ʒ.viij.tutie viridis nutrite.ʒ.xij.margarit.ʒ.ij.muſci dauic.i.climie.ʒ.xij.cãphore dauic.q.cc.folij.an.ʒ.i.Et mantur antimonium marchaſita tutia tribus diebus in aq mutãdo qualibet die aqua:deinde ficcentur:z adingant eis alie medicine. ¶ Cõfectio collirij ſeruantis ſanitatẽ oculi. ℞. ſedeng folij indi.par.ij.tutie.par.iij. climie anri.par.i. Et equipollent collirio facto de lapide offerugbt attributo. B. ¶ Confectio collirij mirabilis cõſeruantis ſanitatẽ z remouentis madefactionẽ:z cum burud pficit. ℞. tutie marchaſite climie.an.ʒ.ij.margaritaꝫ.ʒ.i. ſedẽg iidẽ.c. ſpice.an.ʒ.ij.camphore dauic.i.z alcopholetur mane z ſero. ¶ De eo q9 ſeruat ſanitatẽ oculi z ingere vitrus cũ aqua et alcophola cum eo quolibet.7.die:et hoc eſt temperati calozis:et eſt in eo confortatio propter ſtipiditatẽz ſubtiliat groſſitiem in parte.

¶ De foda et emigranea accidentibus propter doloꝝem

oculi CAP. XXXIIII.

Oda ꝛ migranea sequēs doli oculi sit pessima acestia: ꝛ forte fiit de qualitate pessime ꝓlonis tñ: ꝛ forte erit de multitudine humoꝝ pessimoꝝ: ꝛ aliqñ erit de ambob⁹ ſi l in ſiber ithꝛ ꝛ firmitatū erit dolor capitis ſep: et excitat eas ꝓcussio alicui ⁹rei fortis: lumē ignis: ꝛ vini pota tio. ꝛ excitat eas oia pessime odoratia qñ odorat: ꝛ g babs iſta ſirmitatē credit ꝓ aliqe potuiat caput fiti: ꝛ qd credunt ꝓ potuian tñ pte capitis tñ: ꝛ ſirmitas emigranea (¶ Emigranea est ſoda accīs i medietate capitis: et forte erit in pte dextra vl ſiniſtra: ꝛ qd diuidit iter locū dolonis ꝛ locū ſanitatis eſt durer. i. rimula q̄ diuidit que eſt in medio capit: ꝛ mouet bec ſirmitas cū acceſſione vtpluriū: ꝛ ſunt vapores q̄ veniūt ad caput: ꝛ humores multi aut calidi acuti aut frigidi: ꝛ illi cui accidit bec infirmitas euenit in muſculis timpoꝝ: ꝛ qd eoꝝ nō ſuſtinēt ꝓ man⁹ tangat eos: ſignāt illud ꝓ ſirmitas eoꝝ: et de ſirmitatib⁹ circūdantib⁹ occipitiū: ꝛ ꝓ cutis ē nō ſine dolore: ꝛ aliqñ ꝓ ocū pitio'erit. (¶ Et ſignū eſt extēſio dolonis ad radicē oculoꝝ: ꝛ fm q̄dātē declinationis dolonis erit ſodach: ꝛ via vapozū vel humoꝝ: erit ad caput vel in arterys vel in venis vel in oculis ſil. (¶ Signū acceſionis ꝓ venas eſt repletio ꝛ extēſio: ꝛ ſignū acceſionis ꝓ arterias eſt ſubita repletio ſ toto: ꝛ forte expellit mēbra ſteriora ꝓ occipitio: ꝛ cerebro ꝛ velamine doloꝝ ꝓ eſt in eis ad exteriora. Et ſignus ꝓ extenſio doloꝝ ad radicē oculoꝝ: ꝛ doloꝝ ꝓ erat cū modacione ſignāt acuitatē humoꝝ: ꝛ vapoꝝ. Et q̄ tunt cuꝫ ꝓcuſione ſignificāt apa calidū: ꝛ tunt cum materia putrida: ſi fuerit cū grauamine aliquo: ꝛ ſi ſit grauamen ꝓcuſiuus ſignificat ventoſitatem inflatiuam ſubtilem: et ſi fuerint cū grauamine fortī ſignificāt multitudinē iter pelliculas cerebri. Et ſi putreſcat bū: ꝛ aliqñ accidit et ſoda cū fe.

(¶ Cura. oꝝ igit pmo ꝓſeruatori de humoꝝ ſuperātē: ꝛ pbatur B ꝓ ſigna pcedētia: ꝛ iſta ſilr: ꝛ B eſt q̄ ſi humor ſuperans eſt colericus: ſentit in timpozib⁹ caloꝝ vehemēs: ꝛ ſicitas in cartilagine naſi: ꝛ vigilia ſine grauedine in capite cū facie crocea: ficcitate lingue: ſitī: ꝛ frequētia pulſus: ꝛ q̄ re de regimine pcedenti: ꝛ de cōpleꝝione eius. (¶ Si ſit ex ſanguine ſentit patiēs cū doloꝝ grauedine: ꝛ rubedinē in facie: ꝛ in venis oculoꝝ: ꝛ eminētia eoꝝ: ꝛ pbat hoc ꝓ tēpꝰ ꝛ etatē et magnitudinē pulſus. (¶ Si ſit a flegmate habebit patiēs ſubet quaſi ſincopim ac ſi eēt in extaſi ꝛ medicinas ꝛ grauamē ſine ꝓucatione ſudoris: ꝛ ſine humiditate oris: ꝛ nariū. ꝛ pbatur ꝓ tēpus ꝛ etatē. (¶ Si ſit a melācolia: patiēs habebit vigilia ſine maiꝝcita cā: et fulciratē colozis. (¶ Si accidat a vētoſitate: ꝛ a vapozib⁹ patiēs ſentit turbationē capitis: ꝛ ſonitū ꝛ tinitū in aurib⁹: ꝛ mutatio ſoda de loco ad locū: ꝛ delectat in rebus calidis. (¶ Illud aūt q̄ eſt de apate in capite doloꝝ erit vehemēs: ꝛ puenit ad radicē oculoꝝ: ꝛ accidit cū eo cōmixtio humoꝝ: ꝛ eminentia oculoꝝ. (¶ Ille aūt cui accidit cū ꝓticipatione alterius mēbri minozabit cū mitigatione illius mēbri: ꝛ excitabit excitatīōē illius. (¶ Illud aūt q̄ eſt ex ipſo cerebro eſt ꝓtinuū: ꝛ pbatio eſt ſoda: ꝛ ꝓ regimē pcedens. (¶ Oꝝ igit purgare oꝝ ſm humoꝝ ſuperātē. Si fuerit humor ſanguineus minus cephalicē: ꝛ laxa nām eus ꝓra carnar caſſia mānā. Et ſi fuerit ex humore colaxa cū decoctione mirabo. ꝛ cucca. Et ſi fuerit flegmatic⁹ ꝓ ſyroſitas groſſa cū pilis yere ꝛ cochys. Deide tēde ad curā ſode emigranee cū emplaſtris ꝛ cū fricatione extremitatū: ꝛ ſi ſenſerit vehemēte caloꝝ ꝛ tēpore dol. vtere reb⁹ frigidis quas nominabo. ꝛ ſi res fuerit ꝓ cōtrarij vtere reb⁹ calefactiuis: ꝛ miſce. cū olbus aliqō ꝓ fortatiuū in quo ſit qualitas refrictiua: ꝛ vtere clisteris: ꝛ ventoſet in tybya: ꝛ liga extremitates ꝛ frica eas: q̄ eſt vtile ad extrahēdū vapozes ꝛ bu. a cupite: ꝛ ſi ſoda fuerit in occipitio capitis minue venas fronteꝝ: ꝛ venā naſi: ꝛ ſi fuerit in occipite pone vētoſas in ſinu ctiua colli: ꝛ capitis. (¶ Et caueat lōgā vigiliā: q̄ deſtruit digeſtionē: ꝛ eleuat vapozes mali ad caput: ꝛ faciūt ſoda: ꝛ pbibe lōgā dozmitione ſiſr: q̄ facit, feſtinare indigōē: ꝛ multiplicatio indigeſtionis facit ſoda: ꝛ ſubtilia regimē fm poſſe tuū cū modica: ꝛ pbibe ei oēs res q̄ euapozant ſiſcut cepe: poziriera: ꝛ dactili vinū: et maxīe groſſus: ꝛ mel. (¶ Et ſi doloꝝ fuerit vehemēs: ꝛ maxime ſup oculoꝝ nihil vtilius q̄ lauare vētre: ꝛ vngere fronte: ꝛ timpora cum rebus ſtrictiuis frigidis ſicut aqua ſpina: ꝛ viridiū re. ꝛ aqꝰ mirti eſt de eo qō ꝓficit ſoda: ꝛ catarrus: ꝛ ſternutatio poſt purgationē: ꝛ mitigat: ꝛ boc ē: q̄ ſi feceris aſi purgationes attrahere res mās ex toto corpore ad cerebꝝ. (¶ Et ſi fuerit cū ſoda reumaniō cures ei niſi cū fricatione extremitatū ꝛ fomētatione eaꝝ cū aqua tepida. (¶ Et ſi fuerit ſoda ex apare emplaſtra id poſt purgationē humoꝝ ſupabūdātiū cum iſto emplaſtro. B. roſaꝝ balauſtia: ꝛ ſtruū ſalicum ſumac coriciū mali gra. ꝓtes equales. ꝛ incorꝓora cum aqua ꝛ emplaſtreꝝ caput: ꝛ diſtillet ſup caput aqua eoꝝ. (¶ Cōfectio vnctionis ſoda ex caloꝝ. B. fandal. i. ſ. iij. roſaꝝ. ſ. m. ite. ſ. ij. radicū mandragore mich. nenufar. ſ. iij. roſaꝝ. ſ. ij. opu. ſ. ſ. le. lactu. ſ. ij. ꝛ incorꝓora cuꝫ aqua chilep. (¶ Item B. raſure curabrabiel ſeperui. miſce. cū aceto vini. ꝛ oleo ro. ꝛ vtaf. (¶ Cōfectio vnguenti ſoda: ꝛ emigranee: paſtet cinis cū aceto: emplaſtrent ſi fuerint emigranee. Et manda ei gargaſ. in quo bulliant roſe viol. nenufar: maiorana: q̄ vtilis eſt. (¶ Item ꝛ ꝛa emigranea: ꝛ ponit ꝓ nares. B. mumiā liquefactā cū oleo viol. (¶ Et ſi nō ceſſauerit cū iſtis ꝛ doloꝝ fuerit fortis in capite ꝛ da ei colatura aqua aloe. Cui⁹ ꝓfectio eſt. B. aque ende. lib. i. ; bulliat ꝛ ponat de aloe bono. ʒ. i. ꝓnat in vaſe vitreo in ſole per aliquos dies: ꝛ dat. ʒ. i. vſq; ad. ʒ. iij. fm virtutes pati. (¶ Et ſi fuerit bū: ꝛ groſſus da ei terengebin ꝓfectū cū melle: ꝛ yerapigra: ꝛ da ei de aq̄ aloes. (¶ Cui⁹ ꝓfectio eſ bec. B. iiij. grana mirabo. radicus apy: radicū feni. radicū ſignāt: liquiri. aſi. ſ. ſ. ſpice macio calami aro. aſi. ſ. iij. rechaba bedaured. aſi. ſ. v. plpe. colloquintide. ʒ. ij. paſſula: ʒ. mūdata. ſ. xxx. oia coque cū. v. lib. aq̄ vſque ꝛ remaneat lib. i. colet: ꝛ ponat ſup eā aloe bōi. ʒ. i. vel. ij. fm etatē. (¶ Pillule de aloe ſilr vtiles ſunt ſi fuerit ſoda antiquū ꝓcuerās cum rubedine ꝛ puncione vtile eſt ei extrahere arterias de timpoib⁹. (¶ Et ſi fuerit ſoda ex vētoſitate groſſa decoque colibam in aceto: et oleo ro. et vnge cum eo ꝛ odozet maiozanā. Et ſi fuerit caloꝝ ſuperans emplaſtra eū cū farina ordei: ſucco virge paſtoziz: pſilio ꝛ aqua coziandri. Et ſi fuerit ex opilatione: rade caput: ꝛ pone vētoſas in ſiuctiua cervicis: et ſanguiſugas ſup timpora: et pficit ſoda ligare extremitates. et fomentare cum aqua calida. (¶ Et ſi antiquatur ſoda: et nō pficit extractio arteriaꝝ timpoꝝ vtere cauterio ſup dimidiū capitis: et in laterib⁹ capitis. (¶ Cōfectio ad ſodā antiquas. pasta alcenā cū aceto: et vnge frōtē et timpora: ꝛ pficit ſilr ligare caput cū beredie: q̄ repnimit venas: et arterias: et pibet vapores alcēdere ad caput. (¶ Cōfectio alteri⁹ medicine ad emigranea frigidā. B. ſinap. p. i. membe ſeg. p. i. ꝛ incorꝓora cū aceto: et emplaſtrent timpora. Et boc q̄ pficit ſoda: et emigranee frigide est emplaſtrū cuꝫ calido ſal. ꝛ ſerapin. et boc poſt purgationē: ꝛ fricationes capitis: frequēter cū manutergis groſſis vſquequo rubeat. Et de boc, pbatur eſt. liget bō ſup caput ſiuꝫ mures talpae more antiquos: q̄ ſanat: ꝛ, pbatur ē. vtere eo q̄ attrahit flegma per nares. B. gicb. ʒ. ſ. colloquitide danic. q. oziganī danic. ʒ. ſ. cōdiſ. ʒ. i. aloe danic. q. cē. danic. i. vtere cum aqua maiorane. Et ſi fuerit emigranea vtere in parte emigrance. Et

si fuerit soda vtere in narib⁹.B.dicit q⁹ vsus fuit cufozhio
solo emplaro:z oleū camomille vtile ē. ¶ Cōfectio eī⁹ qō
attrahit p nares ad sodach.R.opq:spodu:oragag. aā.p.i.
nic.i.cū lacte mulieris iuuenis z oleo viol. ¶ Confectio q
attrahit p nares vtilis sode vehemēti:z pcussionibus:z vl
cerib⁹.z bothos:z vēsōfiati.R.cuccari tabarçet.i.albi.cē.
spodu.aā.3.i.opq.3.q.z icozpozē ¶ cū lacte mulieris puell.
lactātis:z olo viol. ¶ Et cicias q⁹ spēs sodach cognoscūt p
subtile igeniū:z pcedēs regimē:z tp⁹: qñ cognouerīs cām
gnantē nō mutes regimē:q⁹uis nō videris pspare: z B est
fozte:q; ifirmitas fuerit fozte:z cura nō ipīmit in eā nisi
post lōgū tp⁹:q; idiget cura fozti:vl fuerit b̄uo: vehemēs
grossus z idiget lōgo tpe vsq; subtilisē:z pseuera cū me
dicinis fozib⁹:z ppe cū fuerit antiq. ¶ Et cicias q; frequē
tatio z vsus faciēt te cognoscere ifirmitates:cognitio autē
ifirmitatū difficilis ē.ió dicit.B.ipossibile ē medico cogno
scere ifirmitates p⁹ die z ā3.o⁹ igit̄ te curare de ifirmita
te cognoscēdo p⁹.deide medicis vtili.

CAP. XXV.

¶ De ligatiōe arteriū z cura sode.

Olo: emigrante z sodach sicut medican
tur:z illis q⁹ accidit reuma calidū
acutū:z calo: cū apare:z musculis q; sit in tim
poib⁹ vsq; fozte timetur de pditiōe vsus: z
fozte apparet in oculo albedo cū modica ele
uatione vel emīcētia.o⁹ igit̄ tūc medicari radicē capitis:
z iuetīga arterias cū digito tuis post calefactionez loci p
fricationē:z B erit post ligatura colli:z strictura cū seta vl
quequo apparet arteria:z tūc signa eā cū tincta. Deide tra
he vsus te cū duob⁹ digit̄ man⁹ tue sinistre:deide scide eā
cū fozpicib⁹ scissura eq̄li:z scissura fit in cute sola:deide ex
tēde arteriā ad te vsq; sīt libera ex oib⁹ ptib⁹ suis:z caute
rīça ea:z si fuerit arteria subtilis itromitte sub ea lāceolā:
z deide scarna eā parūp:z si volueris scindere eā cū capite
fozpīc.fac z pmitte exire sanguinē:z B rēperate:q; si fecere
is B z scinderis eq̄liter:q; labia vene subtrahūt sub cute
tūc o⁹ scindere sanguinē:z ligare eā:z si arteria fuerit ma
gna o⁹ ponere filū fericū cū acu: deinde perscrutari venā
sicut dixi:z submitte acū:z habeas capita fili:z liga:z fit fi
lum in duob⁹ locis sub eadē.vt possis ambas partes liga
re:z si vis statim iter duo ligamīa vel in alia hora si voluere
is sanguinē extrahere scōo.z quidā sunt qui cauteriçant
venā cū cauterijs parujs:z nō vnum incisione: z fit caute
riçatio .pfunda bis quātitatem vsquequo scindat venā z
medicare locū cauterij donec sanetur.deinde ops post cu
ram cū ferro implere locū cū coto vetusto solo:z pone fug
nam infitā z liga:z fi indiguerit cū coto medicia sicut me
dicina exiccatiua sistēs sanguinē sicut cortices tburis san
dra.sarcocolla z fillia:z ops post solutionē loci medicari cū
medicinis siccis facientibus crescere carnem:z cū emplas
tris donec sanetur:sicut quādiū apostolicon: z vngué
to vrapalma:z alia huiusmodi.

CAP. XXVI.

¶ De cura oīus mālez bicēdēriū ad oclz.

Aterie sunt facilis curationis:q; sanant
ex vngutēs z minutione venarū quē fuit z ca
pite:z cauteriçatione ea:z signū illius ē rube
do faciei:z oculo:z calor frōtis:z replētio ve
na:z q; sit in capite:ille mālz q; descēdit ab itrīseco occipit
erūt cū eis sternutatiōes:z pturit⁹ in naribus:z sunt difficī
lis curationis:z ia⁹ dixi B in cap⁹ pōe. ¶ Cura.ops primo
inquirere an mā sit ad mēbū infusa vel nō:deinde o⁹ sci
re q̄lis est iste humoz qui infunditur:z vtz infunditur.Si
mā sit infusa ad mēbz ops intendere ad curā eī⁹ p duas i
tentiones.vna est abcissio eī⁹ qō ifunditur:z pbibitio eī⁹
ab infusione.Alia intentio fozratio mēbri vsqquo nō re
cipiat id qō infunditur de mā. ¶ Et pma ista p intēctionē
pficit abiectis que gñant replone in toto corpore z ppe de
dietis que vapozāt caput:z generant illā mālz ledēte: dei
de post hoc ops cōsiderare an cā replonis mālē sit repletio
in capite solo:minue pp mādificationem capitis solus:z si
fuerit cā infusionis in toto corpore replo:ops p⁹ minuere:
q; illa est cā fozti ifirmitatis accēsis ex replone:deinde
laxa nām si virtus pmiserit cus pīs die quē purgāt humozem
peccātē:z ppie de locis de gbus ops purgare. ¶ 2ª inten
tio est fozatare mēbrū infirmū:z est oculus sic vtēdo vsū
emplo:z z vngutēo:q; que faciūt accidere mēbro virtutē:
z purga supfluitatē que est cū pancitate nutrimētī:z phle
be motū z cōitū:z trahe mālz ad inferioa:z B fit p flōmā
sapbena:z z clisterys acutis:z vētoset in tybys: z per fre
quētatione purgationis:deinde purgēt cerebrū attraheñ
do mām per nares:z ista cura est vtilis obtalmie antique
que est difficilis curationis:z minue venam frōtis que ca
put mundat:deinde vtere vngutēis sup frōtē:z ppe frōtē
z sup pal.z fit B si mā sit acuta ex rebus restrictiuis fridis:
z prohibitiuis sicut aqua mirti aq spinaz recētiū vridiū:
memite.cē.acatie.Si mā fuerit frigida:z videris coloz z
oculi albū post euacuationē:et subtiliationēs diete. ¶ Et
vnge frontē cū isto vngutēo cu⁹ effectio bēc ē.R.sulfuris.
p.v.salis ar.par.q.milceant cum aqua z vnge frōtē. Vel
R.vnā cā.z liquefac cū vino stiptico:q; vtilis est carardi,
et filx qñ bibit. ¶ Confectio vngutēi vtilis malis bescē
dētibus ad oculū.R.pulueris molēdini.p.i.acatie.p.i.pul
ueris tburis.p.5.mirre.p.5.opq q;.partis.nutriant cus al
bu.vel nutriant galla mirra in aqua dulci et vngatur vel
emplastret frons.Deinde ꝓsidera si oculus indiget cura
fiet put videbitur expedire z.

CAP. XXVII.

¶ De medicis simplicib⁹ oculoz.

Porter eū q; vult curare oclos q; cogno
scat vtutē medicie ipsī q; curat:
q; ifirmitas curari possit.B ē qñ medic⁹ cogno
scit egritudinē totalr quā vult curare:et viam
quā intēdit in curatione illius ifirmitatis.z nō
cognoscēs virtutē illius medicie simplicis z opationē eī⁹
curatio eius est nō recta:z erit ꝓrius ꝓstilio.B.est cōstilum
eius fic argutū.z mālē medicat ꝓrium per ꝓrit:z fic o⁹ co
gnoscere ifirmitatē an sit calida vel frigida:z cognoscere
virtutē medicine infirmitatis per ꝓriuz eius:z ꝓrietas nō
vtif indifferēter. Sed oportet q; sit B fī Ratū intentiōis:B
est qñ fuerit magis q; indiget nocet:z mutat illū vsum ad
aliā infirmitatē:z qñ fuerit minus q; indiget nō cōpletur
eqlitas ifirmitatis sed deficit:sed o⁹ q; fit equalis et i gra
du aut pa:z plus:z est silr ꝓueniens cōplosni membri nāti.
¶ Medicatio aūt fit.v.modis.z ē pōdus eqlitatis medi
cina p:z pōdus ꝓtitatū ea:z et per bonū vsum:et per exti
mationē tpis ꝓueniētē vsui ea:z et per bonitatez electiōis
ea:z ops te silr qñ videris cōpositā medicinā ad oculuz
post q; cognosces egritudinē scire opinionē cogitationis il
lius ꝓplantis medicinā ad qui cogitationē declinat cōpi
latio. ¶ Et o⁹ silr cognoscere qñ pueniūt tibi pmixte me
dicine ad eādē ifirmitatē q; cū qua ē leuius.z me
liuz:et minus nūō. ¶ Et pueniētiōz via est vti medicinis
pbatis per medicos z infirmū:z per expiētiā per quam sci
ueris viam in vsu ea:z igitur ops me noīare medicinas q;
bus vtimur in causis oculi z operationem earu; in oculo
tūn cū iste liber medicus ꝓpie sit ad oculos.

Sarcocolla

¶ Sarcocolla cala z sicca deficcatiua:z ē ipsa mo
dica dissolutio sine mordicatiōe: et
mūdat vlcera oclz dissoluit religas obtalmie:z fac cre
scere carnē ī vlcerib⁹ rāpsī et egritudinī z ꝓiuctiōi oclo⁹.

2 Antimoniũ fri.z fic.deficcat z restringit z pficit musilagi:z fortat pilos pa.z facit crescere carnẽ i vlceribus:z cicatricat ea:z fortat oculũ z seruat sanum.
3 Cerusa frigida.dico ergo opilatiua z coglutinatiua.
4 Opiũ fri.fic.i 4.q̃ fortificãs, phibẽ mãs z mitigat dol.
5 Acatia fri.i 2.fic.i 3:z illa q̃ nõ è debilis è fri.i 3. phibẽ mãs fluẽtes ad oculũ:z fortat:z è suc.pruellũ: filbriũ.
6 Armoniacũ calidũ leniẽ z dissolut grossitiem pal. z facibiem earum:z phibet verucas pal.
7 Vinee restrictiua pala.z fortat ipsa biũditatũ z fortatia oculi
8 Vebem'.z abster siua:subtiliatiua:abster. (tẽpata est. git obscuritate oculi z pãnũ pupille:z vlcera antiq.
9 Mirr'fri.z fic.vehemẽter deficcãs pfer. oculũ opilat: fistit lachrymã z phibet fluxũ qñ vngũ c̃ eo frons.
10 Eber fri.ficcãs cũ acuitate:z è lotũ sit remouetur ab eo acuitas implet pal.carne:z phibet elmiseng.
11 Mellilotum in acuitrantum restrictiuum.
12 Radix cotallii.z fic.ficcat.frlrigit abscidit lachrimã
13 Stercus lacerti abstergit albedinem oculi fortiter.
14. Begered ca.in 2.fic.in eo lenitiua dissolutiua bũo:vi scosoz est vtilis scabiei pal.z grãdini accisti oculo.
15 Lepe ca.in .4.qñ alcopholat cũ succo eẽ pficit in pn: aque z obscuritati visus ex bũoribus grossis:z exiccat exitus pilozz:z aperit ostiũ cremoroydarum.
16 Gabe tẽpate sit dissolutiue:deficcatiue:gb' oculo emplastrato pficit ablatãti accisti ex cã pmitiua eius.
17 Baurac.i.fal armoniacũ fm aliqẽ Fm vez nitrum est subtiliatiuũ:scindit bũores grossos viscosos:z abster git albedinem amputãs ex ipsi tẽto siccum.
18 Semẽ lactuce.i.est stupefactiuũ qñ emplastrat cũ eo 9.pficit sodach:z phibet fluxum.
19 Jusgam'fri.i 3.stupefactiõ'qñ ẽplat cũ eo apa distruit
20 Albugo ouoz ifridat tẽpate z fortat opilat (ei'ẽsus. z mitigat mordicatiõnẽ accitẽ l oclo:z vitellũ onozũ qñ ligat sup oculũ phibet mãs z gnãtionẽ apatum.
21 Lozallus fri.fic.deficcatiõ' nimis:z est tẽperate cõstrictionis:cõfortat oculum:scindit lachrymas.
22 Thutia deficcat sine mordicatiõe.z vitilis vlceribꝰ bothoz:z fluere accitsi i oclo:z ablata z fuat' sanitate oc.
23. Thutia mabsidi è deficcatia sine mõdicatõe pfit vlceri bꝰcãcrosis:z alys vlceribꝰ applicãt.z thutia gefase è fortior opatõis.illa q̃ è minera scidit fluxũ z deficcat la
24 Baritura ferri vel ecozia è deficca (chrymã oculoꝝ. tiua restringit z pficit vlceribus.
25 Battitura eris diminit carnẽ supfluã:z liãfacẽ ea:z è i oi battitura cuiusciũq; metalli subtiliatiõ z mõdica:z battitura fe larũ è fortior i liãfactõe carnis q̃ battitura eris
26 Thes mireg dissolutiũ bonus obtalmie.z qcqd cecidẽrit in oculo sicut palea vel pilis z fistia extrahit ab eo.
27 Segnerig.i.serapinũ ca.in 3:dissolutiũ in 3:lenificatiũ in 2:vtile est in pncipio aque oculozum.
28 Chade ca.in 2:fic.in 3:abstergit obscuritatem visus:z acuit eũ:q̃i succus eius fuerit cõmixꝰ cũ melle:z alcopholatur cum eo.Simili mentastrum facit.
29 Castoreũ ca.fic.icisiuus maturatiuũ est vtile velamini qõ est post comẽam calefactiuũ neruozum.
30 Balaustia fri.fic.restrictia qñ ẽplat cũ ea frons phibet
31 Benr.i.nuz muscata i 3:vtilẽ. (Litiũ melẽ (mãs. è ẽdũ apostũ è ex diuersis vtutib'ẽ in ea virt'ca.z vir tus terrestris:z è ficca in 3:z tẽpati calozis.è i ea mutãs ca restrictio:abstergit z subtiliat a facie ẽstitiẽ pupille cõfortat vsum:z abstergit obscuritatẽ oculozum.
32 Nasturtiũ cõbustũ ca.apitiuũ purgat sanguinẽ grossũ inclusum in venis:z est vtile sebel.
33 Assa fe.ca.è valde vtriliatia dissolutia:z è fortior oibus veris z plis dissolutiõ.pficit pn'ad in pn:ipsi'aque.
34 Senugreci ca.in 3°.fic.in 2°.dissolutiuum.
35 Lollogntia ca.in 3°.fic.in 2°.vtilis è in pn:ipsi'aque.
36 Rabchatif qñ fuerit cõbusta z mixta cum melle valet obscuritati visus in pncipio aque.
37 Sterc'muris mũdificat bũoz è malũ:z fac nasci pilos i
38 Lebileph qñ floze:z accipit de lacte eẽ (pal.z fuat. z alcopholat cũ eo:abstergit obscuritatem oculi:z qñ miscetur cũ aceto:eradicat vermes vbicũq;
39 Raçef eleg.eg.vir.i.t.fest ollarũ nonarum siccarũ nõ cotarum deficcant abstergunt z cõfortant.
40 Linamomũ sbtile ca.i 2°.thuriatiõ: mũdificatiũ cere
41 Uenser dissolutiuũ apatũ bũoz:ca (bzi acuit visiũ. lidozum vtilis lilimiseng.i sanat z elgarub.
42 Balsam'ca.fic.i 3°.thriliatiõ' dissolutiõ' aq̃ discẽdẽtis i
43 Eum'nitri ca.è boñ vlceribꝰ dissolutiũ remo (ocu. uet febel z putrefacit eũ:z scindit eũ:z abstergit visũ.
44 Uelac ca.acutũ extrahit biũditates grossas fortiter ô pfundo:z dissolut eas:z pficit reboquerech:z subtiliãt humores viscosos grossos.
45 Sãguis vrac.restrictiũ faciẽs carnẽ crescẽt i vlceribꝰ.
46 Piper lõgũ ca.in bũmiditas pauca pficit reboquerech z subtiliat humores viscosos multum.
47 Sãguis colũbaz subtiliat cõstricas accitẽs oclo ex cã
48 Sãguis elkaref cũ melle pfit p aq̃ ipsi. (pmitiua.
49 Eum'thuris ca.bonũ cõfortat z bonificat eũ:z pficit casui pal.z fluxui lachrymæ z scabiei.
50 Sterc'birũdinũ mũdificãs abstergit albedinẽ a cõnea
51 Geniculus ca.in 3°.fic.i p.q̃ alcopholat cũ eo abstergit z pficit in pncipio aque in oculo ipso.
52 Linis cãnarum calefacit z deficcat in tertio gradu.
53 ʒʒ.ca.z fic.dissolutiuũ bumoꝝ vtilis scabiei:z fortatiuum visus:z abstergit obscuritatẽ oculi.
54 Croc'ca.i 2°.restrictiũ'fic.i p matura z dissolut z fortat.
55 Uitrum confortatiuum oculi restrictiuum.
56 Arsenicũ vtriũ:z fmouet vestigiũ sãguis mõtui z pcuſ
57 Uiride eris ca.dissolu'z nõ dimittit carnẽ sup (sõe. fluã:z eradicat albedinẽ qñ miscet viride eris.z.
58 Cinabriũ fiue miniũ tẽpate è acuitat:z è i eo virt'cã.z
59 Uitriolũ vbustũ bz vehemẽtẽ restrictiõ (q̃ dissolut. nẽ:z mordicat:z è miozis mozdicatiõis q̃ vitriolũ. dicit.ẽ.q̃ colcotar cũ fuerit iucteratũ est vitriolum.
60 Spina elchaguerie:z è in ea acuitas:abstergit vestigia
61 Spuma marina ca.acuta.deficcat in 2°.z ab (cõnea. stergit z dissolut z eradicat vestigia albedinis.
62 Lassali ca.fic.in 2°.subtilis:acuitas è in eo:z restrictio z icisio dissolut supfluitates grossas:z acuit visiũ:z cõfortat instrumenta visũ.
63 Spica nardi è ca.in p.fic.in pn°icõi subtilẽ è in ea restrictio z acuitas;phibet fluxũ materierũ.z deficcat.
64 Solũ idicũ sitẽ è spice romane i vtute z ditõe z opõne.
65 Rutba ca.fic.in 3°icisiua dissolutiua bũoz viscosoz:z q̃ miscẽt cum melle pficit obscuritati visus: z acuit eum:z scindit aquam descendentem.
66 Oppopãa'ca.sbtile mũdificãs.abstersiuũ remouet vestigia oculoz:z albedinẽ:z obscuritatẽ visus accitẽ ab bũoz gsso:z pn'aq̃ dissolutit:z vtilis est in oculis gradinem.
67 Lozuu vipere quando mollittur cũ melle:z alcopholatur cum eo:acuit visum valde.
68 Lacer marin'abstergit z deficcat z eradicat vestigia albiẽ z vngulã ab oclo eradicat vlcera z mollificat.
69 Seguerel sened.ca.z fic.est de genere thutie.
70 Oziganum ca.z fic.pficit attractũ p nares:z valet oculo z vetõsitati flegmatis:z quando comeditur pficit velamini visus ex humiditate.

71 Sedere ca. ⁊ fic. dissolu⁹ vtile ẕ̃ ḡstiei cbzistallini bũo.
72 Sucẽ tẽperate ca. asma dissolutiua. pfic albedini fstrili
73 Zuccaralat ẽ fortior i op atiõ: abstergit albedinẽ ocli.
74 Pinguedo vipere prohibet pulluliationem piloꝝ pal. ⁊ defensium aque ad oculum.
75 Papauer rui. clarificat ⁊ mũdificat vlcera oculoꝝ emplastri cũ folijs eius: ⁊ mitigat ꝛ mũdificat albedinẽ ⁊ obscuritatẽ: ⁊ eradicat morphea: ⁊ dnigrat piloꝝ.
76 Reurach ca. acutũ abstersiuũ vestigioꝝ cõnet tunicẽ.
77 Stricados ꝛbustũ. i. dificcauit tẽpate replet pal. ⁊ defic.
78 Albumẽ restrictiuũ. (cat lachrymã.
79 Sedẽg lapis sanguinẽ fri. fic. dessiccatũ restrictiuũ vas aspiratij pal. ⁊ qũ fuerit cũ aqua. pbibet supfluitatem carnis in vlceribꝰ. pficit eleuatioi vel eminẽtie ocli: ⁊ sicdit sanguinẽ excutẽ ex eo: ⁊ ꝛpuat fanitatẽ oculi.
80 Vmi ca. i. ⁊ vel ⁊ ꝛpostat ocli ⁊ dissoluit buõres oculi.
81 Cera tẽpate maturat: ⁊ in ea ẽ sub a acu (os viscosos.
82 Aloe ca. in pmo: fic. i. ⁊ expellit mãs fluẽtes: ⁊ dissoluit: abstergit: ⁊ cõiungit vlcera difficilis curationis.
83 Hũmi arabicũ fri. fic. cõglutinatiuum: opilat.
84 Hũmi vlmi dissolutiuũ: abstersiuũ: est subtile.
85 Lõchilia cõbusta fi vngat eis locus piloꝝ supfluorum prohibet ortus eoꝝ: ⁊ est in eis deficcatio.
86 Bolũ romanũ dficcantis ẽ restrictiuũ vtile ẽ apatiꝰ accidẽtiꝰ acutanãdũ qñ lenit cũ aq ẽdinie: ⁊ sicdit sanguinẽ.
87 Bolus ar. pls mitigat ẽ rõa (nem emanãte de oclo. nũ pp virtutẽ ꝛglutiatõis ⁊ viscositatis q̃ fũt in eo.
88 Bolum ameuictum deficcatiuum est.
89 Balla frida in 2ᵒ. fic. in 3ᵒ. expellit fluxũ: ⁊ restrigit pal. laxas debiles ⁊ eqpollet oibus ifirmitatibꝰ de fluxu: ⁊ qñ combarit magis constringit.
90 Spina alba fri. restrictiua pbibet fluxũ sũ frõs iungaẽ.
91 Amurca. i. fex olei antiq dissoluit aquam deficcãdes ad oculum. ⁊ fic amurca olei lilij idem.
92 Mel ca. ⁊ fic. abstersiuũ vtile pn̄ aq ⁊ obscuritatibꝰ.
93 Radix carue mellis ꝛbusta est acuta subtil vtilis laxatõi: puenit ex sua virtute ad musculos interiores.
94 Pirethr. fic. i. ⁊ restrictiuũ. medũ iter ca. ⁊ fri. fac apatibꝰ calis vtilitatẽ: pp pfic eliguentẽ qñ eplat cũ eo locꝰ
95 Lentes fri. ⁊ fic. cõfortatiue oculi.
96 Acate ꝛbustũ ẽ fic. i. ⁊ abstergit: puenit acutati visus: ⁊
97 Ambra ẽ ꝛfortatiua cerebri. (abstergit albedinẽ.
98 Pulueis molẽdini deficcat scindẽs materias fluentes: quando lenitur cum eo fros.
99 Euforbiũ ꝛbustũ ẽ stritiatiũ scidit aquã discẽdẽtẽ ⁊ oclo.
100 Pip nigr sic in 3ᵒ dissoluit buõres: ⁊ soluit lachrymã ⁊
101 Piper albũ calidiꝰ ⁊ siccius lõgo. (obscuritatẽ.
102 Seufel radix pipis. fri. fic. restrigit mbza. ⁊ iõ vtil' bũi'.
103 Lolcotbar fortius est in opatione q̃ vitriolum.
104 Calcantum est valde restrictiuũ cum vehemẽti calore deficcans carnes humidas.
105 Calcadis restrictiua subtilis: ⁊ si comburat crescit subtilitas eius: ⁊ dicitur mordicatio.
106 Cortices ouoꝝ ꝛpostat oculũ ⁊ deficcãt lachrymã. pbibẽt mãs: ⁊ eradicãt albedinẽ de oculo patientis.
107 Hariofilli ca. in tertio solũt buõres grossos: acuunt visum: confortant oculum ipsum.
108 Cortices malorꝝ gra. acetosoꝝ fri. ⁊ fic. dulces fri. ⁊ bu. ⁊ fũt restrictiui: ⁊ ẽ ppati fũt. pficiũt apati calo. ⁊ guer
109 Jecur eleber ca. ⁊ fic. abstersiuũ vestigꝰ (dinẽs fili. cõnee: dissoluitiuũ aque defecdentis ad oculum.
110 Climie deficcatiue ꝛstrictiue ⁊ abstersiue tempate calitatis ⁊ friditatis: ꝛbuste deficcãt sine mordicatõe: pficiũt vlceribꝰ q̃ fũt in oclo: ⁊ replẽt vlcera. pfũdãtia.
111 Colcotar dissolutiũ: stritiatiũ: abstersiuũ vestigꝰ cõnee
112 Cornu cõbustũ fri. fic. opilatiuum ⁊ abstersiuum.
113 Thus ca. in 3ᵒ ficcũ in pmo stipticũ: dissoluit mãm grossam de vlceribꝰ oculi: ⁊ abstergit ea: ⁊ replet vlcera. pcauta: ⁊ figillat ea: ⁊ emudat facie puplle.
114 Codiũ acutũ ca. ⁊ fic. in 4ᵒ. producens sternutationẽ.
115 Liminij ca. acucis vitũ facit descẽdere lachrymas: ⁊ qñ linit loc piloꝝ i pal. ca. ⁊ gra. pbibet ortũ piloꝝ
116 Lapbozæ fri. ⁊ fic. in 3ᵒ: mitigat ẽ̃guinem ⁊ calefacit.
117 Dragag. opilatiũ: ꝛglutiatiũ: mitigatꝰ acuitatẽ ⁊ mor.
118 Quere maſ. ca. ⁊ fic. eradicat albedinẽ de oculo.
119 Mãdragora est frigi. in 3ᵒ ⁊ cõtices stupefactiui faciunt dormire: ⁊ sunt vtiles sodach.
120 Lac refrigerat: ẽ i eo abstersio pp aq̃stiaẽ eiꝰ: q: lachrymã. subas. f. caseata: butyrosa: serosa: q̃ atigtas ẽ: ⁊ melis ẽ lac muliez: q: subtilꝰ ⁊ mũdiꝰ: ⁊ post ẽ lac asinaꝝ.
121 Zeilẽg sic. in p. i eo ẽ res ꝛfortãs ⁊ ꝛstrigẽs distillatões ẽ̃guis: ⁊ ꝛspgit apatiaꝝ: ⁊ ꝛstiũ oiꝰ rebꝰ malis nociuis.
122 Sargarite ab margarite. f. f. dessiccant cõfortãt: ⁊ ꝛseruant sanitatem oculi.
123 Demita ca. in p. fic. in 3ᵒ: ⁊ virtutẽ abstersiuã visus: ⁊ acuit eũ ⁊ subtiliat vestigia ⁊ albedinem in cornea.
124 Muscus ca. in fine scõi: fic. in 3ᵒ: ꝛfortat membra ⁊ ner vos debiles. pducẽs mãs ad ꝛterioꝝ tunicarum.
125 Marchasita est fortis dissolutõis apatũ ⁊ ẽ̃guis: ⁊ gregati: ⁊ ꝛseruãs sanitatẽ: ⁊ fit lapis molendini.
126 Lapis eorum. f. est in eo abstersio: ⁊ eradicat albedinẽ: ⁊ confortat oculum.
127 Sal est abstersiuũ restrictiuum vesicãs similiter.
128 Mirra ca. fic. in 2ᵒ. abstergit vestigiũ de oculo: ⁊ dissoluit vestigiũ accrãs in cornea: ⁊ nõ retinet ipsum.
129 Maiorana ca. fic. in 3ᵒ subtiliatiũ dissoluta vtilis vẽtositatibus accidentibus in capite.
130 Memita ẽ i ea restrictio: ⁊ restringit fraditate tẽpata: ⁊ ꝛfortat gulã: ⁊ pficit apãti gnãto in pal. ⁊ guerdineꝝ
131 Membeed ca. in 3ᵒ. abstersiuũ humiditatuꝝ est vtile pediculis in pal. q̃ liniũtur cum ea.
132 Sella ca. fic. acutẽta visum: scindẽtia aquam oculi.
133 Anixos ca. fic. i. ⁊ stritiatiũ qñ exprmit aq̃ eiꝰ: ⁊ distillat i oclo dissoluit ẽ̃guinẽ coaglatũ gnãtus ⁊ cã pmitiũa.
134 Amrõ. f. ⁊ fic. opilatiuum.
135 Ossa dactilorꝝ cõbusta ꝛstrictiua faciũt ad ortũ piloꝝ decozãt pal. ⁊ coloꝝ. Et cõbustũ ꝛstringit sanat vlcera q̃ sunt in oculo: quãdo abluit. pficit yngulis: ⁊ consumit carnem superfluam.
136 Sal ar. est subtilius ⁊ fortius q̃ sal: abstergit albedinẽ de oculo ipso.
137 Nitrum deficcat: dissoluit: ⁊ est min̄ q̃ baurac ⁊ eradicat albedinẽ ⁊ spargit chimũ grossum ⁊ viscosum.
138 Enduritia frigida ẽ in ea aliqua amaritudo ⁊ restrictio que leuiter pficit apostematibus pal.
139 Mirabo. Idici ꝛstringũt visum: ⁊ citri ꝛstringũt ⁊ ꝛfortãt. pbibẽt lachrymã: ⁊ bellirici sicut citrini virtutũ.
140 Alcbozus ca. fic. in 3ᵒ subtilis succus eius abstergit grossitiem de cornea.
141 Reg dest. restrictiue: ⁊ femẽ ea ẽ est fortiꝰ. pbibet mãs fluẽtes ad oculũ. ⁊ pficit eliguerdineꝝ cõbustẽ. abstergunt albedinẽ oculi ⁊ asperitatem pal.
142 Acutũ est in eo virtus abstersiua cũ modica stipticitate. facit crescere pilos pal. ⁊ decozãt eos.
143 Lapidanũ in fine pmi gradus est ca. restrictiuũ subtiliatiuũ lenitiuũ apitũ oiũm pozoꝝ: ⁊ mũdat buõrides ⁊ ꝛfortat ⁊ restringit: ⁊ dec est sũma medicinarũ in cura oculi.

¶ Expliciũt tractatus de oculis Jesu fili Dali.

Incipit liber quem composuit Canamusali philosophus de Baldach super rerum preparationibus que ad oculos medicinas faciunt. et de medicaminibus ipsorum rationabiliter terminandis.

¶ Incipiunt capitula primi libri Canamusali.

Quot sunt infirmitates oculorum. Cap. primum
Quot sunt sabel & afar. Cap. 2.
De natura oculorum tunicis: & humoribus et coloribus eorundem. Cap. 3.
De gb^o causis infirmitates eueniunt oculorum: et q̃ sunt fria: & q̃r liberantur. Cap. 4.
De documēto q̃r a medico castorei & exhibēdū. Cap. 5.
Quomodo oculi sunt medicandi propter caliditatem maximam diuersimode. Cap. 6.
De lapidib^o q magis faciūt ad medicinā oculorum. Cap. 7.
De gummis que magis oculis prsunt. Cap. 8.
De corticib^o magis ad idē facientib^o. Cap. 9.
De herbis. Cap. 10.
De radicibus herbarum. Cap. 11.
De venis terre. Cap. 12.
De confectionibus rerum. Cap. 13.
De lignis vrilibus. Ca. 14.
De rebus caris ad idem facientibus. Cap. 15.
De fellibus aliaiij piscium & boiuz. Cap. 16.
De floribus herbarum & arbor. Cap. 17.
De seminib^o herbarum. Cap. 18.
De lacte aliaiius herbar & arbor. Cap. 19.
De aquis succis stercoribus et vermibus quorum grassa valet. Cap. 20.
De fumis & quarum herbarum esse debent et qualiter sunt faciendi. Cap. 21.
De doloribo^o oculor q̃ veniūt ex fridis hūoribo^o & qualr sint medicādi & de curis ipsor. Cap. 22.
De cura dolor oculor q veniūt ex hūore calo. Cap. 23.
De curatione illorum qui habent palpebras superiores inflatas. Ca. 24.
De cura turbationis oculorum qui turbantur propter varias medicinas. Cap. 25.
De cura ifirmitatis illor q pgūt q niuēyt eis accidit ifirmitas oculor & de ipsi^o cognitione. Cap. 26.
De cura cataracta q̃ veniūt ex flāte melia. de pparatione seium plenisande & de ipsa cura. Ca. 27.
De tutia alexandrina qualiter preparatur et de ipsius cognitione. Cap. 28.
De sanguinis curatione qui ab albo in albo oculo accidit & si albū fecerit in nigro oculo. Cap. 29.
De percussionibus oculor. Cap. 30.

¶ Incipit libri prologus Canamusali de Baldach philosophi.

Bo canamusali de Baldach sustinui maximum laborem in translatando de libris chaldeorum et hebreorum medicorum Cabassi de india qui fuerunt optimi medici: et de eorum dictis flores collegi. ex quibus hunc libum feci pro oculorum genitis sanitate.

¶ Quot sunt egritudines oculorum. CAP. I.

e Iultis scire quot sunt infirmitates oculorum Sciatis q̃ Halienus dicit ipsas esse .c. & .v. Et Almansor dicit q̃ sunt .xxx. Et Yppocras dicit q̃ sunt .xcv. Et ego quidem medicatus fui: et curaui infirmitates oculorum: et non inueni nisi .xv. vt .xviij. in palpebris: et in cornea .i. in albedine .xv vij.

¶ Quot sunt sabel. CAP. II.

e Abel idest cataracta. et quattuor sunt secū dum quattuor humores: et super istas quattuor sunt adhuc .xvij. infirmitates que descendunt ex fumositatibus cataractarum. et afar. idest vngule. et sunt infirmitates de quinque maneribus. que omnes generantur ex malo sanguine et reumate capitis.

¶ De natura oculorum in tunicis humoribus et coloribus eorundem. CAP. III.

e Iultis scire de naturis oculorum: sciatis q̃ natura eorum est aquea. oculus enim septem habet tunicas. tres humores. et quattuor colores. Prima tunica retina dicitur. alia secundina. Tertia schyros. Quarta aranea. Quinta vnea. Sexta cornea. Septima coniunctiua. Nomina enim humorum sunt hec. Primus dicitur cristallinus. Secundus vitreus. Tertius crinaidos. Colores autem eorum sunt. niger: subalbidus varius: & glaucus.

¶ Ex gb^o causis ifirmitates veniūt oclor. CAP. IIII.

e Iultis scire mederi oculos cum maxima subtiliate: & subtili ingenio medicadi sunt. contraria enis sunt oculis maxime. Preter alia nociua quattuor cum frequentiuo occuratur. et sunt hec fumus: ventus: manus: & carnes vaccine. & ex quatuor rebus liberantur infirmitates oculorum. aut ex minutione sanguinis. aut ex potatione vini puri. aut ex balneo. aut ex medicine assumptione.

¶ Documētū q̃r castorei & exhibēdū. CAP. V.

e Bo canamusali fui in Baldach coram caliphi amiraglio & multis: et venit quidam homo ad me ex predictis qui sabel. idest cataractas in ambobus oculis habebat: et cuj eum viderim accepi acum: et percussi cataractam que in vno oculo erat et sic liberatus est. Et postea misi manum ad alium oculum & cum percussierim aliam cataractam q̃ erat in oculo: infirmus statim spasmauit. Ego autem castoreum q̃s in manu mea habebā statim misi in nares eius: et cessauit spasmus & statim liberatus est.

¶ Quomodo oculi sint diuersimode propter caliditatem maximam medicandi. CAP. VI.

o Culi vero medicādi sunt cum ferro & fine ferro. q vero medicādi sunt cum ferro cum maxima subtilitate: & sapientia sunt medicandi. Alliqui vero medicādi sunt cum puluere. aliq eū aqua. alq cum vnguento. alq cum coctura. alq cum medicaminibus. alq cū purgationibus: & ita liberantur.

¶ De lapidib^o q magi ad medicias faciūt oclor. C.VII.

g Lienduz est q̃ lapides sunt qui oculis prsūt in medicinis positi. Illi enim q magis prsunt sunt isti: lapis lacule: lapis armenic^o lapis ematicus: & lapis antimony.

¶ De gūmis q oculis magis prosunt. CAP. VIII.

g Amme enis q oculis magis prsūt: & ad id ma gis faciūt sunt ancerub. i. sarcocolla opiū: dragagātū: olibanū: mastix: & mirra.

¶ De corticib^o ad idē facientibus. CAP. IX.

c Ortices autē ferentes oculis sunt cortices mandragore. cinamomi. cortices radicū celidonie. cortices radicum memite. plante in dno & cortices radicum cucurbite siluestris.

¶ De herbis ad idem facientibus. CAP. X.

b E sunt herbe q medicinis oculorum sunt vtiles. fadab: idest ruta. celidonia. fenicu lus. oculus christi: & est quq̃ generum: & omnes intrāt herbena. malua. mater viole. materfilue. apiū absin-

tbium.paritaria.i.vitriolū q ſtat in muro.centuz culura q
floret q̃libz luna.mamitā.i.plāta in dio.fempuiua.vermi
cularis.i.millefoliū q̃ vocat berba ferra.tbim⁹ epitbim⁹.
iturgia.coziādrus.berba canellaria q̃ et vocat gallinea
grassa.fenugreci.b.etula domestica cui⁹ ſit rubea.

¶De radicibus. CAP. XI.

c **Adices** berbarum que in medicinis oculo⁹ ſunt vtiles:z ad ipſas faciunt:ſũt ber modactili.panis porzinus.radix feniculi.mamitā. ſcariole ſaluatice.radices tractie.i.acetoſe.

¶De venis terrarum ad idem oculorum medicinis vtilibus. CAP. XII.

b **E ſunt** vene terrarũ que faciunt ad idem.cu perofum.ſal nitrum.auripigmentum laozatum.i.arſenicum.alumen.bauracb. alumen cuccarinum z bolum armenum.

¶De confectionibus rerum. CAP. XIII.

c **Onfectiones** rez q̃ ad idẽ faciũt ſunt be: tutia alexandrina.tutia an rea.tutia argẽtea.z puluis de munctcrio.

¶De lignis vtilib⁹ ad idem. CAP. XIIII.

i **Igna** que vtilia ſunt ad idem.ligni aloes.ſan dalus rubeus.et citrinus.lignum neuti. idest ruitreac.

¶De rebus caris ad idẽ faciẽtib⁹. CAP. XV.

c **Ire autez** res q̃ ad oclo:z faciũt medicinã ſũt margarite albe pforate z nõ pforate. muſcatũ.ambza alba.cãphoza.auz coctũ. ſmaraldus.capbirus z granatum.

¶De fellib⁹ ad idẽ cõueniẽtib⁹. CAP. XVI.

f **Ella** q̃ ad idẽ faciũt.ſunt fella boiuz.anũ q̃ ba bent roſtra fleza.fel canis albi.piſcis qui vocatur canis.fel anguille.fel lucq.fel perdicis.fel agaçce.fel cricq.z hominis nigri.

¶De floribⁿ berbaz z arboz ad idẽ. CAP. XVII.

e **D idem** faciũt flores limonaz.pomoz ran çoz.pomoz citroz z malozgrana tozuz.roſarum violarum.plante in domino.ſcario larum.flos lilij.nenufar.flos grani ſolis. flos ſpinaçozum flos oculi chriſti z celidonie.

¶De ſeminibus. CAP. XVIII.

e **Emina** berbaz que ad idẽ faciũt ſunt ſemẽ pozulace.papaneris.ozdei.ſemẽ be dere ſileris minerali.eufragie.baſilici.feni.apij.ca napis.coziãdri.bombicis.lingue canis.iuſquiami.rozſma rini.abelſaude.z eſt ſemen nigelle.

¶De lacte ad idem. CAP. XIX.

i **Ac quod** facit ad idem eſt lac mulieris.lac capre.lac aſine albe. lac ſcamõee. lac ficuum.z caude porcine.

¶De aquis. CAP. XX.

o **E aquis** eſt aq̃ pluuie.aq̃ q̃ cadit a vitibus. aq̃ fontis viui.vel lanugo.i.lana q̃ naſcit in age q̃ẽ viridis.z aqua niuis.

¶De ſuccis.Succus ceparum z alleozum.

¶De vermib⁹.l.imace.trucu.lacerte.vermes.ſerpẽtes ni gri.z de pinguedine eiuſdẽ ſerpẽtis.

¶De fumis rez q̃ valẽt q̃lr ſint faciẽdi. CAP. XXI.

b **I ſunt** fumi reruz q̃ valẽt ad idẽ.fum⁹ mẽta ſtri.calamẽti ſaluie ſilueſtri.coziãdri. olibani.fenugreci.oſſimã.roſpi fumus.z quãdo ali quis vult ſcire curare oculozum ex fumis predi ctaz factis ex mulris manerib⁹ ꝓ q̃ infirmitates erunt ex frigidis humoribⁿ accipiat aliquãtulũ de qualibet p̃di ctarũ rez.z mittat eas in aliquo vaſe ad ignẽ:z cooperiat hoc vas z faciat ipſas coqui:z cũ cocte fuerit eleua eas ab igne:z pmitte eas aliquãtulũ quieſcere:z q̃ patiẽ:z vnit re cipere fumum predictarum cooperto bene capite volnat faciem ſupra vas in quo res predicte cocte ſint.z ſumam illum recipiat:ita q̃ ad oculos vadat.

¶De doloib⁹ oculoz q̃ veniũt ex fridis hũoribⁿ z q̃lr ſũt medicãdi.z de curis ipſoz. CAP. XXII.

o **Olorbus** oculoz q̃ veniũt ex frigida can ſic ſubuenim⁹.in vino calido balneamus petias lini pannicet ſuperponimus oculis.mica panis ſilr in vino balneata.¶Si prima medicina nõ valet ciminiz:z malua coctã in aqua pluuie exprimãmus:z tepidum ſuper oculos ponim⁹. ¶Si tertia medicina nõ valet.panis tepidus cũ a furno venit apponat. vitellum oui coctũ in oleis in quo ſit pzius cum vino mixto poſt coctionẽ vitelli oui ſupza bombicẽ veterẽ apponatur z nõ apponatur ſupza oculũ:ſed ex illa parte in qua medicina ponitur:ruta paruz piſtetur in mortario:z ſuprapona tur lac mulieris miſceat ſilr:z colenẽ cũ petia.deide petiã balneatã cũ ipſo pone cũ bõbace ſupza oculos.

¶De cura doloz q̃ veiũt ex calo bũoze. CA. XXIII.

c **Um dolores** oculoz veniunt ex calido humoze fac minutionẽ de ambabus manib⁹ ex venis cephalicis q̃ ſunt ſupza digitũ groſſuz.deinde aqua ro.z albumẽ oui.lac mulieris cũ bombice veteri mixto ſupza oculos pone.ſuccũ malozgranatozz aqua ro.ſilr lac asine albe cũ ſemẽ pozulace: vel cum lacte amigdalaz amaraz.fuccuz rute pone in q̃ libet predictaz rez:vel per ſe.ſuccum berbe vitrioli albu men oui:z lac mulieris ſilr pone.℞.ſandalus albũ:flozes memite.qui vocatur papaner marina.cimimum.aqua ro. lac mulieris.omnia iſta per noctem dimittant in aq̃ ro.et lacte mulieris balneet bõbiz:z ſupza oculos ponatur.

¶De cura illozum qui habent palpebzas inflatas ſupe riozes. CAP. XXIIII.

c **Um vnguẽto** albo medicamur oculos qui habent palpebzas ſu perioziz inflatas.abſintbium bullitũ in vino etiã ſupozcu los ponim⁹. ¶Si vero palpebze inflate fuerint:z oculus lachrimat:z pturit babis ei bibere aliquantulum tbiriace cum vino calido:z bombicem in codem vino balneatum ſup oculos pone. ¶Et vero q̃ in oculis hꝫ maximum dolozem ſubuenias ſic.℞.oſſimã que eſt berba que venit de vltra mare:z ſemẽ rute:z piſta eas:z accipe ounm z coque eũ ſub pannis ita q̃ ſit mollez aperto oto mittez in eo pul tuzem victarum rerũ:z miſce bene:z bombicẽ ſupza ocu los pone:z ſupza bombicez res predictas que ſunt cũ ouo. pone.poſt auriculam in ſumitate fac exire ſanguinem:aut minuas ſanguinẽ de puncta naſi:aut de vena lachrimalis z da ei aliquot pillulas ad purgandus caput.℞.adi.robie matris ſillue:z camphoza parum miſce eum aqua:et pone bombicem cum eis ſupza oculos.

¶De cura turbationis oculozum qui turbantur propter varias medicinas. CAP. XXV.

e **Oculi** ſunt turbati propter multas et va rias medicinas ſume melletas vel pomulas:z coque eas in aqua pluuie:et cum cocte fuerint piſta eas:z ipſis piſtatis miſce vrinam pueri habẽtis.9.annos.et confice ſimul in modum vnguentiz cum bombace ſupza oculos pone . ¶Item.℞. violarum: flo res et folia roſe.et coque eas in aqua:et cum illa aqua tepi da lauabis oculos.Item lingue ſtaphiſagrie piſtetur:z cũ oleo amigdalaz amaraz miſce:z fac in modũz vnguentiz z cum aliqua re inter duas palpebzas pone.

¶De infirmitate illozuz qui pergunt per niues et eis infir

mitas accidit ꝛde ipsius cognitiõe. CAP. XXVI.

Vlcirmitas que accidit hoibus eũ tibus per nimiẋ in yrema li tpe est talꝛ cognoscenda: ꝙ ille qui patiẽ nõ põ videre aliquẋ splendozem: et semper ftãt eius oculi lachrymosi. ¶ Cura talis est. Accipe oleũ feniculi lini: ꝛpone in lucernam ꝛ pone papirum in ipsa ꝛ fac lumen. sicut fit de alio oleo: ꝛ hoc facto accipe pennam vnã ꝛpone ipsam supra fumũ predicte lucerne: ꝛ cum pẽna erit bene denigrata de fumo dicti luminis dimitte ipsam infrigidari: ꝛipsa infridata in oleo pone: ꝛ fi hec medicina nõ valet: fume spiciã alei ꝛ pẽnam seu ferrũ frica cũ ipso: ꝛta ꝙ sumat succũ ei: ꝛ mitte in ocũ lũ: ꝛ si cũ hac nõ liberabit: puluis ãtimonij nõ liberabit.

¶ De cura cataractarum quae veniunt ex flegmate et melancolia: ꝛ preparatione seminis plerusande: quod est semen nigelle. CAP. XXVII.

Leuresanduz est semẽ nigelle. Accipe q̃ semẽ ꝛ liga eũ in petia: ꝛ accipe pulmonẽ hirci: ꝛ api eũ ꝛ in ipo pone de cũ semẽ cũ petia: ꝛ cũ panis mittãꝛ in furno ea hora mittãꝛ ipse pulmo cũ de cõ semine ad coquẽdũ: ꝛ coquaꝛ q̃tus panis: ꝛ fume folia spini albi: ꝛ pista ꝛ exhe succus ei: ꝛ in illo succo mittãꝛ de cũ semẽ calm sicut exhibꝛ de pulmõe: ꝛ in ipo dimittãꝛ gescere ꝙ nocte: ꝛ postq̃ sic geuerit aquã clarã que supi? manat suauiter remone ꝛ pyce. Semẽ aũt ꝛ sub as folio ꝛ retinebis: ꝛ ad solẽ siccãdũ pone: qũ vo ficca fuerit pluerẽ ꝙ opti me: ꝛ cũ aliquãtulo aloe ꝛ cãphore mittãꝛ in oculo patientis. ¶ Itẽ. B. lingua bubianei domestice: celidonia: betonicã: rutbas: eufragia. aã. M. i. ꝛ tere simul in mortario: ꝛ pone in bacile cũ vino albo: ꝛ dimitte siccari ꝙ duos dies ꝛ duas noctes: ꝛ si serenũ ipse est ad serenũ pone: postea colara res predictas cũ petia: ꝛ q̃ cadit a petia retine ꝛ cetera ꝙce: ꝛ q̃ cadit fac cadere in bacile: ꝛ in ipo pmitte stare per noctẽ: ꝛ q̃ clarũ supnatauerit illud valet ad oculũ.

¶ De tbutia alexandrina qualiter preparetur: ꝛ de ipsius coctione. CAP. XXVIII.

Tbutia alexãdrina sic pparaꝛ. Accipe eparcastratinũ ꝛ cũ cultello scinde: ꝛ in medio epis tbutiã pone ꝛ suas epar bis ꝛ in pyni es eũ coque: postea accipe succũ cozãdri ꝛ ex pluerẽ ꝙ tbutia casa de oco ẽpe de oco succo pone ꝛ ambo ꝙ dicta ad solẽ fac siccari ꝛ cũ siccata fuerit cum eis pluerẽ ꝙ alicũ tulus pipis ꝛ mittãꝛ in oculis. ¶ Itẽ accipe ꝛ ꝙnone castratinũ ꝛ cũ cultello ꝙ medinꝛ diuide: ꝛ pone ad ignẽ: nõ tẽ ex illa parte q̃ ꝛcindit: ꝛ ex altera pte: ꝛ primã ꝙ spumã que de ipo ꝙnone erit, ꝙce: ꝛ ipsam ab ipso abradas. Secũdã aũt ꝙ spumã que de ipso ꝛ ꝙit collige et in bacile ꝙce: et cũ erit frigida fac ꝙci in aquã. B valet ad cataractas que veniunt ex flegmate et melancolia.

¶ De sanguinis cura qui in oculorum albo accidit: et fabum fecerit in nigro ipsorum. CAP. XXIX.

Vre aliarũ infirmitatũ cuꝭ sanguis in oculũ venerit ex qua nascaꝛ q̃d albũ ꝛ ex quo cũ latere oculi: et videꝛ q̃ si gitata et oculus nõ dolet. B. succũ bile rolę radicis cul radix est rubea: ꝛ et tẽpa cũ aloe et cũ bõbice vel spõgia fac cadere in oculũ. ¶ Itẽ. B. succũ flozꝭ lingue canis et cũ bõbice fac cadere succũ in oculũ. ¶ Itẽ sanguis pẽre colũbine ꝙ ala: misce cũ vina pure ꝛ mitaꝛ eũ triũ ãnozꝭ: et cũ bombace fac cadere in oculus. ¶ Itẽ. B. succũ herbe gariofol. et succũ portula. sit et aliquãtulo melꝭ aquãꝛ misceaꝛ et cũ bõbace in oculo mitteꝛ. ¶ Itẽ. B. mel albus bũ dispũaꝛũ. 3. q. et vini al. 3. q. et accipe radices fenicu. apu. celido. et ipas bũ pista: et cũ pste fuerint ipas in bacile põe: et sup ipas. pyce mel et vinũ dcũ: et fac oia sil state ꝛ tres dies et totidẋ noctes: et postea fac colari ꝛ vase vitreo et cũ bõbice in oculos mitte. ¶ Si vo ꝛ aqua mutaꝛ in alia ifirmitatẋ et facaꝛ lo oculoꝭ nigro: cura cũ collirꝭ istis q̃ in seqnti cura dicẽtur.

¶ De pcutiõib ꝙ oculoꝭ ex q̃cũq; cã fuerit. CA. XXX.

Si oculus euenerit pcussus ex q̃cũq; cã fuerit calida et sicca est pcussura. tũc ergo medica ipm: et cura bec est q̃ a pn: vsq; ad die tertiũ q̃ oculus oui bũ dispumati ꝛ lacte mulieris simꝭ mixtis curare debes. post tres vo dies cura cũ succo flozꝭ mentre albugine oui ꝛ lacte mulieris per alios tres dies. postea accipe ciminũ: ꝛ pone ipm in albugine oui bũ dispumati: et per vnã noctẽ dimitte vt bũ mollificẽt: ꝛ postea cola cũ vna petia: ꝛ misce cũ lacte mu. ꝛ succo mamiꝭ: ꝛ cũ bõbace sup oculos pone. In hyemali vo tẽpore calefac ad ignẽ ꝛ da aliquot pillas egrotanti ante cibũ ꝛ post cibũ, si fuerit sitibũdus: ꝛ semper dieta eum.

¶ Explicit liber primus.

¶ Incipiunt capla secũdi libꝛi Canamusali de Baldach.

De pparatiõe tbutie alexandrine. Lap. p'.
De eodem. Lap. 2.
De tbutia. Lap. 3.
De preparatione tbutie ceresine. Lap. 4.
De preparatione ancẋrub. Lap. 5.
De eodem. Lap. 6.
De eodem. Lap. 7.
De eodem. Lap. 8.
De eodem. Lap. 9.
De preparatione piperis longi. Lap. 10.
De preparatione celidonie. Lap. 11.
De gumma eiusdem. Lap. 12.
De gumma oliue. Lap. 13.

¶ Incipiunt capitula vnguentorum facientium ad medicinas oculorum.

De vnguento rubeo. Lap. p'.
De vnguento fusco. Lap. 2.
De vnguento albo. Lap. 3.
De vnguento ad percussionem oculorum. Lap. 4.
De apostematibus que nascuntur desuper in oculis inter corneam ꝛ vueam. Lap. 5.
De vnguento albo. Lap. 6.
De vnguento q̃ valet ad doloꝛ palpebrarũ. Lap. 7.
De alio vnguento ad idem. Lap. 8.
De vnguento q̃ valet ad emigraneam ꝛ ad doloꝛ ciliorum. timporꝭ. ꝛ stomaci. ꝛ genuum. ꝛ ad multos alios doloꝛes qui veniunt ꝛ frigidis humoribus. Lap. 9.
De vnguento quod valet ad idem. Lap. 10.
Qꝛ valet ad emigraneam et ad doloꝛem milꝛ vel spleni. Lap. 11.
De quodam alio quod est optimuꝭ ad emigraneam et ad doloꝛem mapillarum et oculorum. Lap. 12.
De infirmo custodiẽdo: et quid fit faciẽdũ ei. Lap. 13.

¶ Incipit prologus secũdi libꝛi Canamusali de Baldach.

Bo canamusali de Baldach collegi de ꝛbis phꝭ ꝙ Hypo. S. Alman. Joannis Damascẽ. magni Macometti de arab. ꝛ aliorum philosophorum de india: et de eorum dictis libꝛum hunc. feci per operationem sanitatis oculoꝭ; collegens de supradictorum dictis flozes: veluti apes que flozes colligunt meliores et mel inde faciunt valde dulce.

De preparatione thutie alexandrine. CAP. I.

r Ecipe thutie alexandrine libri primi ℥ mitte in aqua rosata vt mollificet. postea calefac ferrũ ℥ extrahe thutiã ℥ pone sup ferrũ calm p totũ: ℥ temp. pyce cũ digitis sup thutiã in ferro de aqua ro. in qua fuerit ad mollũ. postea tolle agrestas. vue albe ℥ expime ea cũ manu nõ pistado ea: sed cũ manu ℥ pmedo succũ exhe in cypho ℥ dimitte gescere postea pone thutiã in vase vitreo cui os sit amplũ: ℥ mitte clarus gõ factũ est de agresta supra thutiã ℥ tres digitos ℥ ponat ad soles ita q sol pcutiat eã p totã die: in nocte repõat ℥ domo et custodiat ab aq ℥ sereo: ℥ qñ erit ficca iterũ pce agrestã sup thutiã vt dictũ est: ℥ fiat per septẽ vices q̃usq videris q thutia erit ℥ alata vt sal albus: ℥ tũc omittte ficcari et repõe.

De eadem. CAP. II.

a Ecipe thutie alexandrine lb. 5. ℥ mitte in aqua ro. ad mollũ ℥ pone sup ferr. calẖ q̃ sit amplũ ℥ planũ ℥ temp. pyce aqua rosata sup cus digitis ℥ accipe de agresta facta vt dictũ ẽ. ℥ mitte thutiã in vase vitreo: ℥ cũ ipsa mitte. ℥. q. curcume. ℥. 3. 5. pipis lõgi: ℥ postea pone desup agrestã clarã sup eas: ita q̃ sit sup eas pdictas ℥ tres digitos: ℥ pone ad soles: ℥ ita custodiat ℥ reponat vt dcñ ẽ supra: ℥ cũ erit ficca iterũ pce succũ clar agreste vt dcñ ẽ. ℥ fac in ob vt dcñ ẽ p septẽ vices: ℥ repone.

De eadem. CAP. III.

r Ecipe thutie lb. ℥. ℥. succũ maiorẽ ℥ dictas thutiã ad mollũ in dicto succo mitte: ℥ postea appone supra ferrũ calm. vt dcñ ẽ: ℥ temp. pyce cũ digitis dcñ succus vt supi ad ro. ℥ postea ponat thutia in vase vitreo cũ fisco maiorẽ ℥ ô fisco secundo militat itus: ita q̃ coopiat thutia ℥ ad sole ponat: ℥ ita fiat ter: ℥ cũ stodiat: ℥ reponat ℥ ficcet bñ cũ trib vicib fcñ fuerit ita.

De ppatiõe thutie cerefine. CAP. IIII.

r Ecipe lib. 5. tutie cerefine. q̃ vocatur castanea maris: ℥ è rotũdella: ℥ tota spinosa vt ricinus: ℥ itus ẽ vt piscis quẖ gẽtes comedũt: spine vo sũt bune: ℥ sunt bone ille. Accipe de spinis illis ℥ cortis. lb. 5. sandali ru. 3. 5. pipis lõgi. 3. 5. ℥. 5. curcume. ℥. 1. maiorẽ. 3. iij. oia ista pone in vase vitreo: ℥ mitte succũ agreste fugitã q̃ agresta superet res pdictas. p. i. digitũ vt duos: ℥ mitte ad sole ad coquẽdũ: ita q̃ agresta superet: ℥ iterũ mitte faciendo de hac vice ad septẽ vices: vt ita dictũ ẽ supra de alexandrina. ℥ post dictas septẽ vices ficcet ℥ reponat.

De ppatione farcocolle. CAP. V.

b Epparatione farcocolle. ãceruth. ℥. 1. ℥. 3. iiij. maiorane: ℥ pista maiorana ℥ pulueriza et tẽpera cũ lacte asine ℥ nõ multũ molle: et accipe ẋgas subtiles ligni amigdalini et sume de dictis: et fac pillas in modũ auellane parue: ℥ mitte in vna de dictis virgulis ad ignẽ ℥ caue cadat ℥ igne q̃ inflabit multũ et tãdiu volue ad ignẽ q̃uousq videris bene assatam et repone oia predicta.

De eadem. CAP. VI.

r Ecipe farcocolle. ℥. 1. maiorane. 3. iiij. pulueri ça maiorana ℥ farcocollam ℥ misce sil ℥ tẽpera cũ vitello ouĩ: ℥ fac vt dcñ ẽ supra in primo capto in oib tã de assatiõe q̃ de virgis et repone.

De eodem. CAP. VII.

a Ecipe farcocolle. ℥. 1. ℥ tempera cum lacte mulieris et aliquantulũ cũ dictis virgis et facassari vt supra dictũ est et repone.

De eodem. CAP. VIII.

a Ecipe farcocolle. ℥. 1. et tempera cũ q̃ aura ro. aliquantulus. et fac in oibus vt dixi cũ virgulis ad ignem et repone.

De eodem. CAP. IX.

a Ecipe farcocolle. ℥. 1. ℥ tẽpera cũ succo pomorũ ô moris ℥ fac i oib vt supra ℥ repõe.

De preparatione piperis. CAP. X.

r Ecipe pipis lõgi. ℥. 1. de radicib cadues siccis. ℥. 5. maiorẽ. 5. ij. ℥. 5. iiij. ℥ pista aliq̃ tulũ et pone in vase vitreo: et tẽpera oia pdicta itus ℥ vase cũ vino: ita q̃ vinũ sit altũ in vase supra res pdictas ℥ vnũ digitũ et põe ad sole ad fiscũ ℥ ficcũ fuerit iterũ pone de vino supradicto vt dcñ ẽ: ℥ ita faciat ter: ℥ cũ fuerit ficcũ ℥ sumatur in ed sole. accipe ℥ fac rotũdas fos ℥ quaos: ℥ fac ficcari ad sole sup lapidẖ marmoreũ et repone.

De preparatione celidonie. CAP. XI.

r Ecipe celidõie ℥ pista ℥ exhe succũ: ℥ pone in parapsida vitrea ℥ exhe succũ coriãdri ℥ misce sil ℥ dimitte gescere: ℥ totã aquas ℥ superẽ clarior fuerit. pyce: ℥ substãtias q̃ remãsit in fundo parapsidis ficca ad solem et repone.

De gumma celidonie. CA. XII.

b Emense madu ô radicib magnis celidõie vbi sunt nate: ℥ cũ inenies eas incide radices in sũmitate. ppe cotonã ℥ dimitte ibi stare vbi sunt nate: ℥ succum q̃ inde exierit dimitte ficcari supra radices vbi nate sunt: ℥ facient ibi quasi gummas. ℥ illã gũmam serua: quia optimum est.

De gummi oliue. CA. XIII.

a Ntequã arbor olĩne floresçat yade ad eas ℥ pcute cum cultello ℥ faciet gũmã: et illud collige ℥ serua q̃ optimum est.

Incipiunt vnguenta facientia ad oculorũ medicinas.

De vnguẽto rubeo. CAP. I.

Recipe farcocolle mastic. thuris. gummi ara. ana. 3. iiij. lapidis cãtartic. antimony. ana. ℥. 9. gummi serapini. fumach. succi mamitã. pulneris de mũctozio q̃ est thutia argẽtea. ana. 3. iiij. aloes amidi. ana. 3. vj. mel albi bñ cõspumati. 3. iiij. ℥ alias res supradictas subtilẖ pulueri çatas: ℥ cerne cũ pãno subtili: postea tẽpera cũ dicto melle tepido: et incorpora bene. postea accipe. 3. ℥. cãphore. pulueriza et incorpora cum predictis rebus.

De vnguento fusco. CAP. II.

a Ecipe opponoacis. armoniaci. serapini. galbani. ana. 3. iiij. thuris. mastic farcocolle ana. 3. vj. pulueriçenẖ ℥ tria primo in mortario ereo. ℥ ponat oleũ rof. desup: ℥ corpet donec fiat aliõ vngẽ. ℥ postea pone alias res pdictas. oia ℥ sil mixta cũ. ℥. 1. cere. al. mitte in capta vbi sit fryup: ℥ pone ad ignem ℥ adde oleũ ro. ℥ fac oia sil bullire. caue tñ ne nimis durescat: ℥ cũ scire vis si ẽ cocta. pyce gutã sup marmoẽ: ℥ dimitte infrigidari: et si coagulatur et cũ tangis est dulce: ℥ liquefit est bonum ℥ si nimis est durum addas de oleo supradicto: ita q̃ nõ sit nimis molle nec nimis durum.

De vnguento albo. CAP. III.

a Ecipe oleiviolati olei ro. ana. ℥. 1. cere albe. lb. 5. ℥ pone oia in captia rami: ℥ fac oia bulliri: ℥ cũ liqfacta fuerit remotie ab igne: et cũ bacculo agita: cũ addes cerũ. ℥. 5. ℥ bñ miscẖdo icorpa: ℥ tũc deponatur ab igne: ℥ cũ incipit infrigidari accipe aliquãtulũ albũ minis oui et cum predictis iterum incorpora.

De vngẽ q̃ valet ad pcussionẖ oculoẖ. CAP. III.

a Ecipe mastic. ℥. 5. thuris. ℥. 5. ℥ fac teri in mortario ereo. deide accipe aliq̃tulũ oli ro. ℥ icorpa cũ ipsis fiẖ vngẽ: et mitte i captia rami ℥ ad de. ℥. 5. cere mũtis: licife. et cũ pdictis pone ad ignẖ: et oleus rof. colatũ põe cũ pdictis aliq̃tulũ ℥ fac fieri pdcã: ℥ exhe

ab igne z ouz iteꝝ ꝺẽet icipiat idurari: z tũc addẽ ꝑdcis. ʒ.iij. cerusẽ pluerisçate: z cũ ꝑdcis icorpora.

¶ De vnguento qꝰ valet ad apata oculoꝝ ve super inter cornea z vueam. CAP. V.

a Recipe succũ memitã: z succũ celidõie. añ. ʒ.iiij
oli rok. z viol. pingueꝭs ferpẽtis. añ. ʒ.
vi. thuris. mastic. ſãguis ꝺraco. farcocolle. añ. ʒ.ij. lapidis
ematitis. ʒ.iij. z. ʒ. de cerusa q̃ of minũ. ʒ.ij. cere. ʒ.iiij. z. ʒ.
z icide cerã minutim: z mittẽ cũ oleo z pigueꝭ ꝺdicta in
captia rami: z ꝑ ꝺe ad ignẽ: z fac liqfieri z cũ baccullo misce.
z postq̃ liqfacta fuerit cola oia i papside vitrea. res ꝑdcas
bñ pulueriçatas pmisce z ꝺoparis ocũ vngtũ cũ ſolijs ru-
boꝝ. q̃ ſũt ab ꝺyo latere albe: z facium mozaꝝ.

¶ De vnguento albo. CAP. VI.

a Recipe baurach. i. alumẽ alabi cocti. vl alumẽ
de roça. añ. ʒ.iij. cupole. ʒ.ij. thuris ma-
sticis. añ. ʒ.ij. lapidis ematitis. ʒ.iij. pista oia ſubtilr: z pul-
uerica: z accipe mel albi ꝺispuiati. ʒ.vi. assunge pouci ma-
sculi liqfacte. ʒ.iiij. z misce ea cũ melle z calefac aliq̃tulũ
z icorpa cũ eis pluerẽ ꝑdcã z rez. ab vngẽ vals ad ꝺolorẽ
palpeb. Si autẽ vis scire qualiter alumẽ alabi fit baurac
Bẽ est ꝺocumẽtũ. Accipe vnũ ferrũ q̃ sit bñ q̃ mãs z rectus
z pone ad ignẽ: z q̃ sit cal; z q̃ non nimis: z postea ejꝺe et
terge bñ eũ: z ita calẽ pone sup fruſtũ alumis alabi: z fiet aq̃
z postea ꝺimitte ꝺgelari z ipsa cõstricta z cõgelata opare
vt ꝺeũ est: z illud erit baurach. Zdẽ ꝺicim; ꝺe coporoꝺ q̃
eꝺẽ mõ coquẽda est z facieda vt ꝺeũ e ꝺe alumie alabi.

¶ De vngtõ qꝰ valet ad ꝺoloꝝ palpebraꝝ. CAP. VII.

r Recipe assũgie porcie recentis bñ liqfacte. ʒ.ʒ.
baurach alabi. ʒ.vi. pluerisçet baurach
z cũ ꝺcã pigueꝭie misceat z bñ icorpozet ſtriliter.

¶ De alio vnguẽto ad idẽ. CAP. VIII.

r Recipe cimi. ʒ.iiij. assũgie recẽtis porci masci-
ʒ.ʒ. pluerisçia cimiũ cũ assũgia i mozta-
rio ereo: pista bñ z liqfac ad ignẽ: z captia rami. postea. ʒ.
ʒ.iij. baurach alabi. ʒ.ij. coporoꝺ. ʒ.ij. pluerisçent oia ista
ꝺdcã z icorpozent cũ ꝺicta assũgia z fiat vngtũtum.

¶ De vngtõ qꝰ valet ad emigraneã z ad ꝺoloꝝ cilioꝝ tũ
poꝝ. ſtoci. z genuuꝝ. z ad multos alios ꝺoloꝝs q̃ veniunt
ex frigida causa. CAP. IX.

r Recipe flor recẽtũ abſinthij vl ſeꝰ in eũꝺẽ. lb.
r. pigueꝭis recẽtẽ porci. lb. vj. tere semẽ
z pigueꝭinẽ fil'i mortario ereo: z fac velut vngẽ. et facias
postmodũ pãnicũs puos ꝺe ipsis z mittẽ i bacile z eũ op-
tie coopi. ita q̃ nõ cadat aliqd i eo z ꝺimitte. p. ʒ.v. ꝺies. et
vide postea si caput z si pãniculi videnẽ vt inuſat: z si ita
ẽ pone eos in captia rami. z ꝺimitte bñ bullire ita q̃ non
ꝺburat z totũ ſit liqdũ. postea p stamignã cola i papside
vere vtreate: z terge optie capitiãybi ſũt ꝑdcã bullita. po
stea accipe. ʒ.i. cere. armõiaci. ʒ.ʒ. de rasa pini. ʒ.i. oli cãomil
Ie. ʒ.i. z mittẽ in captia ſupradcã z fac liqfieri bñ: z accipe
postmodũ ꝺdcã q̃ ſunt i papside z incorpa cũ ꝺdcis ſupra
ignẽ in ꝺcã captia. z iteꝝ cũ stamigna cola i papside ꝺcã z
ꝺimitte fridari z pone i loco tuto i vase vitreo.

¶ De vngtõ qꝰ valet ad ꝺoloꝝ palpebraꝝ. CAP. X.

r Recipe tbutie argẽtee q̃ ẽ pluis de mũctoio.
ʒ.vi. farcocolle. ʒ.iij. baurach. ʒ.iij. ru-
bie fiue rubea tictoꝝ pluerisçate. ʒ.vj. mel. bñ ꝺispu
mati lb. ʒ. ꝺdcã bñ pluerisçata cũ ꝺicto melle icorpozent: z
adde eis de cãphora ad pondus ꝺuoꝝ granoꝝ z reserua.

¶ De vngẽ qꝰ valet ad emigraneã z ꝺoloꝝ ſpleis. CAP. XI

r Recipe galbã. ʒ.i. cere. ʒ.i. ʒ.v. gũme hederę oli
camõille. oli rok. añ. ʒ.i. ʒ.v. z mittẽ i ca-
ptia rami z liqfac oia ſil'p stamignã cola: z qꝰ rema
ſerit i ſtamigna pyce. ei vo qꝰ colatũ est misce. ʒ.ʒ. olei bñ
ꝺcã z icorpora ſil'z ꝺimitte fridari. ex b vngtũ vngantur
ſupcilia z timpora ſupra cozpus: ex latere ſpleniꝭ.

¶ De vnguento optimo ad emigraneã z ꝺoloꝝ myrtilla-
rum z aurium. CAP. XII.

r Recipe oppopõacis. ʒ.ʒ. galbã. ʒ.i. thuri. mastic
añ. ʒ.ij. cere albe. ʒ.i. oli ſabucini. oli vi-
olati. oli cãomille. oli de amigdalis amaris. añ. ʒ.ʒ. z mitte
oia ſil'i captia z fac liqfieri. z bis liqfact cola p ſtamignã
vt ꝺcũ ẽ. z q̃ ita cõpati ẽo exite calo. addẽ. ʒ.i. fuc. ligr. z
repõe. ¶ Qnõ ſit ifirm' cũſtodiẽdus. CAP. XIII.

n Ota p ifirm' est purgãdus z flõmãdus vt pci
pit in arte p venas. aut faciẽda ſuit cautẽ-
ria i tipoꝝ' vel p alia loca vt pcipit. aut ſãguis de
auricla minuẽdus. z est dierãdus ſemp. debet etiã ceroẽ
fieri ꝺ ruptoiij appellat. aut post auriculã. aut ibi vbi ſi
nascunt pili. vel ſubtus barbã vel retro in fõtanella occi-
piti. q̃ oẽs cure de emigrãea ſunt. ¶ Explicit lib 2°

¶ Incipiũt capla libis. 3.ꝺ pulnerib' faciẽdis.

De pulnerib' faciẽdis. z ꝺe pluere nigro. z de decoctiõe
antimony. ligni aloes. z de coz pparatiõe. Cap. 1°.
De pluer g valet ad rodẽdũ ſcadoꝝ palpebraꝝ. Cap. 2°.
De pluer ꝯallo z ꝺ ppatõe z ꝺcoc. lapidis ematit. Cap. 3°.
De pulnere rubeo. Cap. 4°.
De pulnere castoꝝi. Cap. 5°.
De pulnere cãphore. Cap. 6°.
De pulnere celle. Cap. 7°.
De pulnerere nigro g cõstringit lachrymas z est bonus cũ
exit fetor de oculis. Cap. 8°.
De pulnere qui valet cum de nouo accidit macula in ocu-
lis z coꝺdit ſanguinem. Cap. 9°.
De pulner g valet ad ꝺoloẽ oculoꝝ z ad ꝺdcã. Cap. 10°.
De pulnere fellium. Cap. 11°. De eodem. Cap. 12°.
De pulnere thutie. Cap. 13°.
De pulnere ſumach. Cap. 14°.
De pluer auriũ z valet ad oclos purgãdos z pãnũ coꝺdit
z ſiſolitatẽ cataractaꝝ: ꝺstruit z viſũ clarificat. Cap. 15°.
De pluer ſilo pauli z vals ad pãnũ oclos cõtoꝺeũ. Ca. 16°.
De pulnere mamitaꝝ z valet ad ꝺoloẽm oculorũ z san-
guinẽm rodit. Cap. 17°.
De pulnere cobaçel. z valet ad mollificatiões oculoꝝ z ſã-
guinẽ rodit z iactatas puas q̃ i oclis nascũt. Cap. 18°.

¶ Incipit lib. tertꝰ de pluerib' faciẽdis. ꝯ° ꝺ pluere nig
z ꝺe decoc. antim. z ligni alo. z eoꝝ ppatiõe. CAP. I.

Recipe antim. ʒ.ij. lig. alo. ʒ.ij. tartle antioni-
ʒ.v. z tere ad modũ gũmi z mũda id
a lapidib' z tera z lapides erũt albi z terra erit
rubea: deinde pone antimoniũ z tere ad modũ
grani ad. mollificandum in aceto per diem et
noctem. z postea extrabe ab aceto: z ficca ad solem: z po
ne cum eo. ʒ.v. lig. alo. z liga in petia lini z ſubtili et bene
mũda: z fac pastã de farina frumẽ. vt pãis: z iſta pasta po
ne petiã cuꝝ iſtis reb': z mittẽ i furno: z plus coẽt q̃ ſi eẽt
panis: postea ejꝺe de furno z apias: z res ꝺcas q̃ in pasta
ſũt i aq̃ ro. mitte z fac ibi ſtare p. i. ꝺiẽ. postea de aq̃ ejꝺe
ſolũ antioniũ. z accipe de ossib' ꝺactilor. z de ordeo z de
cucurbitis ſiccis: z fac ꝯ tria ꝺburi z fieri carbões q̃libet
p se: z accipe de q̃ls boꝝ triũ bñ cõbuſtoꝝ. ʒ.ij. ꝑ pulueri-
çenẽ antimoniũ z ligni aloes. postmodum oia ꝺdcã ſil'z
cum bene pulnericata fuerit tẽperentur cũ aqua ro. z bñ
cũ ea agitentẽ i mortario ereo. postea ad ſolẽ põe z fac ſic-
cari. postq̃ vo ſiccata fuerit fac pulnerem: z addas ãbas
album z muſcatũ. de q̃ls ad põdus ꝺuoꝝ granoꝝ z ſil' bñ
misce z iteꝝ cũ aq ro. misce z repa z bñ icorpa. z ed solem
fac ſiccari z postea bñ pulnericẽ z pone in vase vitreo

De pulnere qui valet ad rodendum scadozem palpebra tum. CAP. II.

Recipe thutie alexādrine laborate. vr. dcñ est spuriū. ℞. ℥. i. cū pano subtili cernat, postea remitte pulnere in mortario ereo: et cū ro. tepa ℥ satis buc ℥ subtilr incorpa. ℞. postea in alio motario circume. pipis lon. añ. ℥. r. ℥. albi bñ mūdati. ℥. ij. r bñ pista ℥ subtilr pluerica ℥ cū subtili pano cerne: et cū thutia in ℞ mortario icorpora cū aq ros. ℥ sicca ad sole: et cū ficca fuerit ite pulnerica: et cū aq ros. tepera fortiter ℥ satis agitado ℥ semp in pluere isto facias ter. ℞ vt ipes vices ficca ℥ bñ pluis in vase vitreo repoat.

De pulnere gallo: et de preparatione lapidis ematitis: ℥ eius decoctione. CAP. III.

Recipe thutie alexādrie pdcē laborate i ℞ ca. thutiaz. ℥. ij. r pluericē in mortario: et corticis mirabolāo. ℞ piectis ossib ℥ iteriozib ℥. ℥. ij. pulnericēt cū thutia ℥ dcā in mortario: r subtili pano cernat in papside vitreata ℥ dimitte postea. ℞. mamitā. ℥. iiij. curcume. ℥. ij. flor mamitā. ℥. i. pipis lō. ℥. ij. pluericēt pdicta in mortario ℥ cū pluericata fuerit tēpet cū aq ro. postea accipe pluere ē thutie pdce: r cortices mirab. r paulatim cū pdicti cis icorpa ducēdo semp: ita q ro ℞ pulnis intus mittat ℥ semp onc vsq in fine. ℞ o ia ad sole ficca: r cū erūt siccata pulnerica: r accipe fella recentia birci ad quantitatē q̄ sufficiat p oīs tēperando dcñ pulnere: r accipe. ℥. i. cāphore bri trita ℥ cū felle miscepostea distempa pulnerē re: r pdicta ℥ cū dicto felle in mortario: ita q̄ fel mittat paulatim q̄usq; pluis cū eo erit bñ pistepar ℥: r mitte aliq̄ pluis in aq ros. r pone ad sole ℥ nō dimittas mstū siccari: ℥ cū erit aliquāntul ℥ gelatū accipe de cāphora ad pōdus trīū granorū: r de succo agreste tēpa in mortario oia pdcā: r ad sole ℥ fac bñ siccari ℥ subtilr cerne ℥ in vase vitreo repone.

De pulnere rubeo. CAP. IIII.

Recipe lapidis ematitis. ℥. i. in pluere: r subtilr in petia liga. r in pasta ordei mitte ℥ fur no ad coquēdū: r plus coquat ℥ si eēt pāis: r cū erit coctē ē bē: r ita calz mitte ad mollificādū in aq ro. p. i. diē ℥ ipā postea ē bē r pōe ad siccādū ad sole: postea accipe medietatē dicti lapidis ematitis ℥ pluerica subtilr in mortario: ℥. ij. ℞ thutia alexādria ℥ mi capsi thutia ℥ laborata: r cū isto lapide misce ℥ tēpa cū aq ro. r duc mstū i mortario: r postea mitte ad sole ad siccandū: r cū erit bñ ficca ta. ℞. ℥. iij. farcogol. cocte i aq ro. r pluericē cū pdictis. pulnerica sil; cucca. cādi. ℥. ij. cū pdicti: postq fuerit pluerica ta pdcā cū petia mun. cerne q̄m potes: r qō i petia remāsit ite ℥ tere ℥ pluerica ℥ cerne. vt dcñ ē ℥ repōe i vase vitreo

De pulnere castorei. CAP. V.

Recipe thutie laborate in ℥ ca: thutiaz. ℥. i. de corticib memirā siccis. ℥. i. curcūe. ℥. iij. cc. albi bñ mūdati. ℥. ij. ola pluericēt i mortario subtilr ℥ cernāt. vt dcñ est cū subtili petia: r q̄ i petia remāserit ite pistet ℥ bñ: r postea reduc totū i mōtario pluerē ℥ aq ro. tēpa. r satis cū ea duc: r postea. ℞. ℥. ij. ℞ flos ℞ cariole sillurisa: r tere cū p dictis i mortario ℞ castoreo. ℥. ij. nō ℞ cotio: ℥ ℥ illo q̄ bñ est de macro r pluericēt sil cū pdctis i mōtario: r semp bñ duc. ℥ si fuerit durū adde de aq ro. r ad deficādus pone: r ci siccum fuerit pulnericēt r reponat in vase vitreo.

De pulnere camphore. CAP. VI.

Recipe duas magas oculas siue cocleas q̄ ferūtur a sco Jacobo r ferum rompipete in suis capellis: r eas mitte in vna olla nouā ō terra: r cū eis mitte cortices exteriores ouoz abiectis corticibus iteriozib ℥: r si posset beri cōtices ouoz strucy eēnt melio res: r in fornace in q̄ lapides coquunt mitte in tali loco q̄ nō destruant: res nec pignata nec admittant: r dimitte coq̄ tū q̄tū lapides: r cus lapides de fornace trahunt trabe pignatas cū reb ℥: r. ℞. de dictis oculis siccatis. ℥. ℥. de corticib ouoz pdictis. ℥. ij. r pluericēt in mortario r tēpenē cū aq pluinali: r siccenē ad sole: r tēpa postea cū aq ros. et ite: r fac siccari ad sole: r ite r tēpa: r sic fac p duas vices: r cū erit bñ ficca. ℞. ℥. ij. farcocol. r ℥ granellis albis r rotūdis cucca. cādi. ℥. i. r cū pdictis pluericēt. r postea. ℞. opq̄ est gūma. ℥. i. r margarita: r nō pfoata. ℥. i. r pluericēt in aliqo mortario subtilr: r pdicta oia incorpa r repone in vase vitreo: r vocat pulnis iste capbzul. i. fridus.

De pulnere celle. CAP. VII.

Recipe de oculis coctis. ℥. i. thutie alexādrie laborate in ℥ ca: r thutiarū. ℥. iij. r de ramo de aurato. ℥. iij. cōbusto ficut supra dcñ est ℥ oculis: tū ramū p se fine alīq adiuncto: r de radicib amirā. i. celidōie agrestis r de ptib indic: r fant radices carellete sine citrine: r ad modū facte r adromā. i. auripigmētū laborātū: r est colorattū ad modū lapis granate r venit de ptib alap. ℥. i. et. ℥. margaritarū pfoa. et nō pfo. añ. ℥. ℥. pluericēt tūc glibet p se. et cū eēt pluericēt r sil in mortario. vt dicū est: mitte cū aq ros. et satis buc. postea mitte ad sole ℥ dimitte siccari: et cū bñ sicca erūt. ℞. musciati. gra. i. et. ℥. et tēpa cū aq ros. et incorpora cū pulnere dicto: et tārū misce p sīp bñ tēpata: et mitte ad sole ℥ ficca: et cū bñ ficca fuerint pulnerica ℥ repone in vase vitreo.

De pulnere nigro qui constringit lachrymas: et est bonū cum venti fetor de oculis. CAP. VIII.

Recipe antimonij cocti. ℥. v. thutie alexādrine laborate in ℥ ca: thutia p ca: thutia p. ℥. iij. et i mortario pluerica ligni alo. supra carbōes bustatis: ℥ nō mīrū. ℥. ossiū dactilo: bustato: factoz: vt carbōes. ℥. iij. et cū pdictis pistenē cū aq ros. postea tēpa ad sole ℥ ficca: postea. ℞. gra. i. muscati. et ambre alb. ℥. ℥. et cū aq ros. et cū pdictis in mortario incorpora et ad solem ficca. et si nimis esset durū anteq̄ ad sole ponat de aq ros. aliquantulū pone: et cū ficca est pulnerica bene et repone.

De pluere qui valet cū de nocu accidit passio in oculis: et rodit sanguinem. CAP. IX.

Recipe farcocol. cocte i lacte. ℥. v. succi mamitā sicci. ℥. iij. radīc. celidonie ficce. ℥. i. de pluere ossis spine. ℥. ij. cucca. cādet pluericēt q̄ls p se et misce sil in mortario sine adiūcto et repone in vase vitreo.

De pulnere qui valet ad supradicta et ad dolorem oculorum. CAP. X.

Recipe farcocolle al. ℥ granellis bñ rotūdellis ℥. i. et pluericēt in mortario subtilr: ita q̄ cū digit tāgit ē sentiat asperē qcq̄ et pōe i vase vitreo.

De pulnere fellium. CAP. XI.

Recipe thutie alexādrie labo. in ℥ ca. thutia ℥ ℥. ℥. fel ℥ auiū sicci cū bñerunt rostrū ñe ℥ ii. v. r. fel ℥ ericy. vel fel ℥ piscis canis siccati. añ. ℥. ij. mitte thutia i mortario et pluerica: et pōe pdcā fella in succo celido. et cū digit mitte et fac ligficri fel: ℥ sic p. i. die et nocē dimitte: et postea cus digitis iterū duc et cola cū vna petia mun. et fac q̄ cadat sup pluere thutie: et si ba q̄ remāsit in petia ide: et si de felle aliqd ē ite r in dcō fanco rectū ad moll. mitte: et cū digitis ligfac et cola. vt dcñ est q̄usq; trāferit totū fel q̄ remāsit aliū i petia. pucepo ftea accipe. ℥. iij. pluere plūbi. ℞. q̄ sine sulfure obūtū sit: et i mōtario cū pdictis misce et optīe duc et subtilr. postea ad sole fac ficcari: et cū bñ siccus fuerit. ℞. aloes epici ℥. ij. pluericēt in alio mortario: et pluere supradcō siccato sil icorpora: et subtilr cerne: et in vase vitreo repone.

¶ De eodem. CAP. XII.

Recipe antimõij cocti.ʒ.s.rami combusti.ʒ.iij. cinci.pipis lõgi maioʒ.ie. añ.ʒ.i. ℈ pista ꝑdicta in mortario ꝓ pluerica cũ succo floʒ papaueris siluestris. ℞. postea fel aligallie. fel lupi. fel equi aliali. fella auiuʒ oius que bre poterie: ʒ fint oia ficca. ad mollificãdũ mitte in succo dictoʒ floʒ: ʒ dimitte ibi stare ꝑ diem ʒ no cte: ʒ liqfac cũ digitis fella. ʒ cola sup pluere? beij: ʒ facin oibus. vr.ʒ. dcñ est in primo cap? postea. ℞. opij. ℥.ʒ. de cãphora ad põdus ꝏ ʒ granoʒ. castoʒ. ℥.i. pulueriẽ? tur ꝑdicta: ʒ cũ aliquãtulo aque ro. tẽperent ʒ incorpoꝛen tur cũ oibus ꝑdictis in mortario: ʒ ficcet? ad solẽ: ʒ iubtilr pulueriẽ?ent: ʒ in yase vitreo reponatur.

¶ De puluere tbutie. CAP. XIII.

Recipe tbutie laboʒate in ꝑ ca?tbutiaruʒ ꝏcte ʒ.s.ℭℭ. albi bri mundati: ʒ pipis lõgi.ma ioʒane. añ.ʒ.ij. pulueriẽ?ent oia predicta in mortario: ʒ cuʒ subtili petia cerne: ʒ iſtũ puluerẽ in mortario dicto cuʒ aq roʒ. tempera. postea. ℞. camphoʒ.ʒ.i. ʒ mitte in mortario ʒ duc bene simul ʒ incorpoꝛa cũ reb? ꝑdictis ʒ ficca ad solẽ: ʒ postea puluerica in mozta? ʒ repone.

¶ De puluere fumach. CAP. XIIII.

Recipe tbutie alexãdr. ʒ.i.ʒ.s fumach.ʒ.iij.ʒ mit te fumac ad mollificandũ in aq ro. ʒ dimitte stare fumach ꝑ.i. die? vel ꝑ.i. nocte? in dicta aq: ʒ duc cũ digitis bri ʒ cola cũ petia subtili: ʒ accipe tbutia ꝑdicta ʒ mitte in succo dcõ: ʒ postea calefac pala? ferri ʒ ex?be tbu tiã ʒ mitte supra dcñ ferr: ʒ semp ꝓpce cũ digitis aliqtũ lũ de dcõ succo ex?be de ferro: ʒ mitte in mozta?o: ʒ pul uerizet: ʒ ficcã qui remãserit in mozta?o mitte ʒ duc bri: ʒ pone ad solem ʒ ficca ʒ pulueriẽ?entur ʒ repone.

¶ De pluere aurũ q vals ad purgãdos oclos. pãnũ rodit. fũositatẽ cataracte destruit ʒ visus clarificat. CA. XV.

Recipe sterc? albũ lacerte: ʒ ſtercoꝛis pueri fic ci.añ.ʒ.vi. radi. celidõie. radicis mãdra goꝛe. auripigmẽti laboʒati. añ.ʒ.iij. sarcocolle cocte in lacte mulieris. margarita. pfozatarũ ʒ nõ pfozata ꝓ. añ. ʒ.5. antimõij de oculis sci Jacobi vel maris gallitie coctis ꝑm supioʒ doctrinã. ʒ.iij. pulueriẽ? glibet per se subtil: ʒ cerne cũ pãno subtili: ʒ mitte in mozta?o oia ꝑdicta ꝓ cepta sarcocolla: ʒ tẽpera cũ aq roſ. ʒ cũ erit tẽperata opti me mitte in mozta?o: ʒ. ℞. duo grana foliouʒ auri de bis oue o pañ pictoʒe: ʒ mitte puluerẽ ꝑdictũ in mozta?o: ʒ misce optime: ʒ pone ad solẽ ad exiccandũ: ʒ cũ fuerint sic ʒte iterũ puluerizẽ? subtilr: ʒ incorpoꝛa cum ꝑdicta sarco colla fine aliq alia balneatione: ʒ subtilr pulueriẽ ʒ repo ne. hic n. est pulluis aure? quẽ fecit Alexãder imperator: ꝓ oculis suis: ʒ valet ad mollificandum oculos: pãnũ rodit ʒ fumositatem cataracte destruit: ʒ clarificat visum.

¶ De pluere pauli q vals ad pãnũ cõrodẽdũ. CA. XVI.

Recipe viridis eris q̃ magſ facit, ꝓ oculis me dicãdis et tbutie alexãdrie laboʒate in pmo ca?tbutiaꝝ: ʒ vnes serpẽtis. añ. ʒ.iij. cupose co cte ʒ.s. ℭuccari cãdi. ʒ.i. semis celidõie. ʒ.i.ʒ. cinamomi pfec ti.ʒ.ij. pista in mozta?o ꝑdicta subtilr: et cerne cum pãno subtili. ʒ mitte in mozta?o ʒ tẽpera cũ vina puerl habenti bus tres annos: ʒ fit puer bñ sanus: et duc optime in mozta rio et ficca ad solẽ: ʒ iterũ ʒ trita ʒ puluerica. vt dcñ est: et temperetur cũ dicta vrina ʒ ficcetur: et ita fiat ter. post ve ro tres vices ficcetur et puluerizet et reponatur.

¶ De puluere mamitam qui valet ad dolorem oculorum: et sanguinem rodit. CAP. XVII.

Recipe tbutie alexãdrine cocte in pulmõe bir ci.ʒ.5. antimõij cocti.ʒ.iij. succi mamitã ficci.ʒ.ij. pluueris ſpice.ʒ.ij.ʒ. piperis longi. añ.ʒ.ij. omnia iſta puluerizẽ? in mozta?o: ʒ ꝏcpoꝛen? in succo mamitãʒ et duc bñ et subtilr in mozta?o: postea. ℞. castoʒ. ℥.i thu ris albi. añ.ʒ.i. et.5. ʒ pulueriza in alio mozta?o et incorpo ra cum ꝑdictis: et duc satis et bñ ficca ad solẽ et repone.

¶ De puluere cobaçel qui valet ad mollificandus sanguinem oculorum: rodit: et iactatas paruas que in oculis nascuntur consumit. CAP. XVIII.

Recipe sarcocolle cocte in succo pomi citrõij. floʒ mamitã de succis. pipis longi. añ. ʒ.ij. mamitã. ʒ.iij. cuperose cocte. ʒ.i. margaritarũ p fozatarũ et nõ pfozatarũ. añ. ℥.i. ligni aloes bruisati: ʒ ſ nõ multũ. ʒ.i. cozticis ligni. ʒ.i. pista ℥ libet rẽ per se. ʒ.5. aloes epici. pistẽ et ẽ misceãt: postea cerne subtilr sine aliq ad iucto in hyemali tpe. in eſtate vo addat. ʒ.i. cuccari cãdi.

¶ Explicit liber tert?. Incipiũt capla quarti libri. qui dici tur liber de sief.

De sief q̃ vals ad mollificandũ oculoꝝ: ʒ pan nũ rodit et sanguinẽ. Cap. p?.

De eodem. Cap. 2.

De sief q̃ valet ad destructiones vngule cum de nouo venit: et sanguinem rodit: et prodest ad palpebras cus incipiunt rubere: quando scalebreçan tur et pannum rodit. Cap. 3.

De sief q̃ valet ad mollificationem oculoꝝ: et pannũ ro dit: et ꝑdest ad dolorem palpebrarum et ad inflationes ipsarum et sanguinem. Cap. 4.

De sief q̃ valet ad rubedinem oculorum: et pannum ro dit et sanguinem. Cap. 5.

De sief q̃ constringit lachrymas et non permittit aposte ma augmentari: et corodit pannum subtilem qui est in oculis. Cap. 6.

De sief albo constrictiuo et pannum suauiter rodit et san guinem. Cap. 7.

De sief q̃ valet ad fumositatẽ que venit quãdo sol com plet cursum suum quotidie: et non vidẽt clarum nisi sol oziatur: et visus clarificat et pãnũ subtilẽ rodit et sangui nem destruit et cicatram. Cap. 8.

¶ De sief qui valet ad mollificationes oculorum. pannus et sanguinem rodit. CAP. 9?.

Recipe cerusẽ. ʒ.5. et laua per nouẽ vices cũ aq rosa. et ficcet ad solem: ꝓpo stea. ℞. de ista cerusa. ʒ.j. ſ lio birci ficci. ʒ.ij. rami vsti. ʒ.i. gũmi ara. dragãti. gũmi oline. gũ mi pynoʒ: ferẽtiũ pnna nigra: stue auoſtão rũ. añ. ʒ.5. castoʒ: aloes epici tburis albi. añ. ʒ.i. opij mar garitarũ pfozatarũ: et nõ perfoʒa. cãphoʒe. añ. ʒ.i. tere ẽlib bet per se. et cernat subtilr: et distempẽr cũ succo memi te ʒ nõ multũ molle: sed ad modũ penidiaʒ: et vnge tibi manũ cũ oleo amigdalaʒ amaraʒ: et cũ mãlb? duc et fac mãdaleões cũ trib? digitis ad modũ pedonũ de scachis: et minoʒ? poti? q̃ maioʒ: et vnge semp digitos cũ oleo ꝑ dicto: et põe eos sic fcõs sup lapidẽ marmoreũ ad siccãdũ ad solẽ vl alibi in tuto loco: ita q aliqd turpe nõ cadat su p eos: et cũ vis opari accipe lapidẽ cũ quo rasoria acuunt: et terge ipsꝰ optime et laua cũ vio et pte illa in q volueris ducere fiel: ʒ postea pone gutta q̃ ibi sup lapidẽ: ʒ duc sup per lapidẽ sief ꝑdcñ. nõ ex pte acuta: ʒ ex alia: et duc tãtũ sup lapidẽ q̃ veniat ligdũ in modũ vngueũ: et accipe sup digitũ grossuʒ: et pone sup ferrũ: et mitte in oculis.

¶ De eodem. CAP. 11.

Recipe lapis laçuli trini bñ et subtilr et ablue ꝑ.4. vices in aq: et ãtimonij cocti. lapi dis ematitis cocti. añ. ʒ.9. radiẽ. rubee tictoʒ. ℥. fellis poꝛ ci masculi ficci. gũmi ara. pluueris pluũ vsti. thuris albi. ca ſtoʒei. aloes epici. añ. ʒ.ij. lactis herbe q̃ vocat canda porci

na: vl qua vocat cauda: et ds ē sicut lac.s.i.plurica q̃libꝫ per se ⁊ cerne subtilr: ⁊ tēpa cũ lacte cap̃ non multũ molle nec multũ durũ: ⁊ vngēdo ter manũ cũ oleo de amigdalis amaris: ⁊ fac magdaleones ad modũ pedonũ de scbachis cũ trib̃ digitis: ⁊ oia ō bia fac. vt supra de aluys fecistis excepto q̃ aq̃ suppo ⁊ in lapide in istis sit tota ad sistēpdũ.

⁊ De fief.qui valet ad destructionē vngule cũ de nouo venit ⁊ fanguinē rodit ⁊ palpebras cũ rubore incipiunt: ⁊ qñ scale beçantur ⁊ pannum rodit. CAP. III.

Recipe nitrũ laborati de subtiliori q̃ potes: ⁊ tēpa cũ fucco agrestē: ⁊ duc tiñ q̃ vñ tāgis cũ digitis nō sentiet aliqd de pluere: ⁊ septies cũ agrestē tēpa ⁊ septies bri duc: ⁊ postea deficca ⁊ accipe de pluere illo.s.iij. tbutie alexādri. laborati.s.ij. ⁊ tēpa cũ vrina pueri masculi triũ ānoꝝ: ⁊ in mortario pistā: ⁊ semp duc manib̃ tñ q̃ ad terigeris cũ digitis nō sentias aliqd asperũ: ⁊ postea sumas salis armoniaci dyagridy.añ.ℭ.i.⁊ de ster coꝛ pueri bitis tres ānos: ⁊ fac cõburi i testo sup ignē nec mlrũ nec parũ. Et. ℞. de pluere illo.s.ij. gũmi ara. dragagã. añ.s.iij. ⁊.s. plurieçet q̃libet res p se: ⁊ postea misce ⁊ tēpera cum aq̃ ro.: ⁊ fac magdaleones: ⁊ vnge manus cũ oleo amigdalarũ amarꝝ: ⁊ fac in oibus. vt supra dictus est. excepto q̃ cum aqua pluuiali debet distēperari sup lapidem.

ℭ De fief.qui valet ad mollificatōes oculoꝝ: ⁊ pānũ rodit ⁊ doloꝝ palpebarũ ⁊ ad inflationē ipsarũ: ⁊ fanguines rodit generatum supra oculos. CAP. IIII.

Recipe pluere de corticib̃ ouoꝝ factũ. vt dcñ est supra de oculis factis ⁊ laboratis.s. ij.ō amigdal'amar.gũmi ara.fucci memite. tburis al.añ.s.ij.lig.aloes bmsati.ātimony cocti. margarita: nō pfoza.añ.s.i.aloes epici.s.ij.farcocol.s.ij.calami aromatici.s.i.q̃libet pdictoꝝ tere p se. ⁊ q̃libet res per se cerne: ⁊ misce simul: ⁊ reduc in mortario: ⁊ tēpera cũ fucco berõi ce: ⁊ fac mãdaleones. vt dictum e ſt supra in pmo caplo.

ℭ De fief.qui valet ad rubedinem oculoꝝ: ⁊ pannum rodit et fanguinem. CAP. V.

Recipe fucci mamitã ficci. feniculi ficci.añ.s.ij. tburis alexādrie laborate in fucco maiorane que est in ꝛ ca: ⁊ tburiaꝝ.s.iij. tburis al. gũmi ara. aloes epici. traganti.añ.s.i.amidi.s.ij. cristalli.s.i. subtilr q̃libet p se plurieçet ⁊ tēpa cũs fucco mñisilne oia pdcā: ⁊ dimitte stare p vnũ diẽ fic.fcā. in mãe fac mãdaleones: ⁊ oia vt in pdictis fiat: ⁊ cũ aq̃ ro.: distēpa sup lapidẽ.

ℭ De fief.qui constringit lachrymas: ⁊ nō dimittit apa ugeri: ⁊ rodit pānũ subtilẽ in oculis. CAP. VI.

Recipe tbutie alexādrine que est in ꝛ cap̃ tbu tiarũ in fucco maiorãe.s.iij. rami cõbusti. tburis albi draganti. gũmi arabi. castoꝛei. añ.s.i. lapidis ematitis cocti.s.iij. farcocolle.s.ij. margaritarum nõ pfozatarũ. calcine de corticibus ouoꝝ. fanguinis drac. sputi.añ.ℭ.i.ligni aloes combusti cũ sumach. gũmi cerasi añ.s.s.pulurieçet q̃libet res per se subtilr. ⁊ mitte.s.iij. de sumach ad mol'in aqua vel in ꝛ per diẽ ⁊ noctẽ: postea duc sumach cũ digitis optime in dicta aq̃. ⁊ cola dcñ sumach cũ aqua predicta. ⁊ supra pulurere pdictũ in mortario. ⁊ si militer tēpera. ⁊ fit tēperatũ dimitte per vnũ dies vel nocten: ⁊ inuncta manu cum oleo ro. fac magdaleones: ⁊ postea fac fief. vt supra oia fac. vt in pmo caplo de fief.

ℭ De fief albo constrictiuo: ⁊ pannum suauiter rodit ⁊ fanguinem. CAP. VII.

Recipe de cerusa lauata in aq̃ ro.s.iij. calcine de corticib̃ ouoꝝ ⁊ ocularũ de scõ Jacobo de galicia farcocolle. añ.s.ij. gũmi ara. tburis albi. dragãti. añ.s.i. q̃libet res terat p se. ⁊ pulurieçetur subtilr: ⁊ tēpereẽ cũ albugine ouiꝝ nõ multũ molle: ⁊ fac magdaleones ⁊ vnge manum cũ amigdalis amaris: et fac oia. vt supra. misce semp rādo cum aqua pluuiali fief.

ℭ De fief. q̃ valꝫ ad fumostatem que accidit boibus q̃ sol complet cursum suũ nõ videt ita clarũ nisi sol oriat: et visum clarificat pannum subtilem. CAP. VIII.

Recipe fuc.mamitã: ⁊ celidonie.herbe sapona ries.flora.calamite.añ.s.iij. farcocol. cũ maiorana. vitellorũ ouoꝝ.añ.s.iij. gũmi ara. dragãti aloes epici.ligf.añ.s.ij.castoꝛei.opij.añ.ℭ.i.et q̃libet dicta rũ rerũ p se pistẽt et pluriçet cũ fucco foliorũ spini alibi et fac mãdaleões: et semp man̄ vngat cũ oleo de amigdal'amar. et fac fief puoꝝ: et oia. vt dcñ est. ℞. p ca. de fief.

ℭ Explicit liber quart'. ℭ Incipit capl'a qnti libri.

De collirio qõ valꝫ ad fumostatẽs cataractẽ: et fanguinem et recentem pannum et visum clarificat. Cap. p̃.

De collirio qõ valꝫ ad fanguinem rodendũ. lachrymas constringit. calculas remouet et doloꝝ. Cap. 2.

De collirio qõ valet ad destruendum fumostatẽs cataractẽ. fanguinem rodit. doloꝝ palpebarũ remouet: et visum clarificat. Cap. 3.

De collirio qõ valet ad predicta. preterẽ q̃ ad doloꝝ palpebarũ. Cap. 4.

De ipsius virtutibus et ipsius duratiõe dõm. Cap. 5.

Q̃ pannum rodit: et fanguinem et scadoꝝ vel puritus remouet. ab oculis atq̃ fanat. Cap. 6.

De collirio qõ valet ad predicta et minuit apostema oculorum vetus redozem et doloꝝ sedat. Cap. 7.

De collirio qõ valꝫ ad idẽ et minuit apa ver'. Cap. 8.

De collirio qõ valꝫ ad pānũ veterẽ oculoꝝ corrodẽdũ. vt fuꝫ clarificat. vnglas ñ nouo factas mortificat et fanguinem exsitẽ p logũ tps in oculo coꝛroditẽ. Cap. 9.

De collirio qõ valet ad apa oculoꝝ humoꝝ cõstringit. doloꝝ remouet. fanguinem rodit. Cap. 10.

De collirio qõ valet contra fumostatem cataractẽ. visus clarificat. humoꝝ flegmaticos liberat. pannum rodit: et reaptat palpebras reuerſatas. Cap. 11.

De collirio qõ valꝫ ad destructoẽs cataractẽ q̃ in oculis de sẽdit et ipsa coopit et liberat infirmitatẽ. Cap. 12.

De collirio qõ valꝫ contra oculoꝝ pannum rodendũ destruit cataractas et visum clarificat. Cap. 13.

Q̃ valet contra fumostatem cataractẽ pannuꝫ rodit fanguinem remouet et lachrymas ſtringit. Cap. 14.

ℭ Incipit liber quintus de collirijs. Et primo de collirio: quod valet ad fumostatem cataractẽ et fanguinẽ rodit et recens pānum: et visus clarificat. CAP. I.

Recipe bacile et terge bñ. et vnge intꝰ ipꝰ cũ melle p totũ et pfode postmo aliq̃tulũ in terra et fac aliq̃tulũ fouee: et sit min̄ ampla q̃ teneat o ellus bacilis: postmo dũ accipe ō cinere et iple fouea pdicta: et mitte de vrina pueroꝝ bñtũ vsq̃ ad ser.ānos et nõ pleo. lib. i. et mitte in bacile desup: et fac ita planare bacile q̃ vẽr̄ nõ itret de subt'. et in capite douoꝝ mitte supra cinereꝝ de vrina pdcā et remitte bacile desup. vt dcñ est. et ℔ fcõ p nouẽ dies: postea. ℞. celidõie millefolij: ⁊ vocꝫ tur berba ferēa. apij. betõi. eufra. salnie. anisi. ⁊ et illas radices ablue. et a putredie mũda eas aliq̃tulũ pistaꝫ: et ponẽ bacile pdictũ: vel acẽ. ij.s. et acẽ optimi vini albi. lib.ij. et mitte in bacile: et acẽ. herbas dictas et radices pone in bacile cũ oꝛo vino: et duc nñ ignis q̃ bacile cũ pdictis herbis et radicib̃ quouq̃ viride q̃ recipit bacile sit destructũ et pdicte herbe cum radicibus sint trite: et dimitte po

stea cũ rebus ꝑdictis bacile ad serenũ p tres nocte. ꝛ cauue ne pluat itus. postea. ℞. de dicto vino fic facto medietaꝛ: ꝛ cola in captia rami: ꝛ alia medietaꝛ mitte in bacile postea. ℞. ꝛ ꝛ. ℞. ꝛ aloes pulueriçati. ꝛ acꝛ. captias ꝑdictã: ꝛ pone supra ignẽ: ꝛ cuꝫ icipit bullire tolle ab igne: ꝛ dimitte itus dictũ pulueꝛ de aloe: ꝛ tunc cũ martello siue pistello optie: ꝛ dimitte gescere donec infrigideꝛ. postea. ℞. cãphoꝛ. ℈. i. ꝛ cũ vino q̃ remãsit in baciley colato clarum solũ tẽpeꝛe cãphoꝛa predicta: ꝛ mitte vinũ ꝑdictum totum taꝛ factũ in vase vitreo vel amphoꝛa.

Collirium q̃ valet ad sanguinẽ cozrodẽdus lachrymas stringit. lipitudinẽ remouet ꝛ doloꝛem. CA. II.

r Ecipe ℥. ℈. bi mundati. curcume. cinamõi optimi. añ. ʒ. ʒ. ꝛ postea. ℞. vini albi. lib. i. ꝛ pista species ꝑdictas: ꝛ mitte in vino ꝑdicto in capitia rami: ꝛ mitte supra ignẽ: ꝛ dimitte parum bullire. postea. ℞. ꝛ tutia argentina q̃ est pulnis de munctorio. ʒ. ij. ꝛ liga optie i petia: ita q̃ nõ ligeꝛ, ꝛ pe tutia: ℈. ab ea aliquãtulũ disseꝛ. ꝛ cũ fueꝛit ꝑdictũ vinũ bullitũ cũ spẽ̃ ab igne tollaꝛ. ꝛ acꝛ. dicta tutia: ꝛ mitte itus petia cũ; dicta tutia: ꝛ retine petiã cũ manu tua. ꝛ duc itus p vinũ ꝑdictũ fatꝛ: ꝛ extrahe petiã: ꝛ expme itus in vino. ꝛ ℈ fac mulꝛtotiẽs ꝗusq; videbis exire totũ albũ: subam q̃ remanet in petia. pyce. ꝛ dimitte stareꝛ. ꝛ pe i noctẽ: ꝛ i mãe cola clarꝛ: ꝛ ꝛ. ℞. ꝛ ponaꝛ i vase vitreo. ꝛ pẽ i oculꝛ cũ fueꝛit neꝛ. Collirũ quod valet ad destruendã fumos ꝛitates cataractes. sanguinẽ rodit. doloꝛẽ remouet palpebꝛarum: ꝛ visiꝫ clarificat. CAP. III.

r Ecipe celidoie: herbene: betonice: matris violaꝫ: ꝛ foliouꝫ feniculi. añ. ℥. i. ꝛ postea acꝛ. vas terreũ factũ ad modũ vrinalis vitreati in terꝛ: ꝛ mitte dictas herbas in dcõ vase: ꝛ pone supra dcũ vas alẽbicũ yiri cũ quo sit aq̃ ro. ꝛ obtura bñ circũcircuita q̃ fum̃ dicꝫ: ꝛ herbaꝫ nõ possit expirare nisi p os alẽbici. ꝛ posit acꝛ. tacabũ de ramo. ꝛ mitte itus aquã: ita q̃ sit ꝗsi plenũ. ꝛ postea acꝛ. dcũ vas cũ herbis ꝛ alẽbico. ita ꝑparata: ꝛ vt dcũ est: ꝛ pone in dicta aq̃: ita q̃ vas predictus stet inclinatũ: ꝛ vsq; ad mediũ stet sub aq̃: ꝛ residuuꝫ vasis cũ alẽbico stet: ita q̃ illud q̃ egredi ꝛ pipiũ alẽbici possit colligi in ampulla. ꝛ cũ videris q̃ dicta aq̃ veniat de fumo: q̃ sicꝛ poteris p odoꝛẽ extrahe vas. ꝛ pyce herbas ꝛ aquã ꝗuile pone ad solẽ. ꝛ dimitte stare p. iij. dies: ꝛ flet os ampulle aptũ: vt fum̃ dicte aq̃ purgeꝛ ꝗ ignẽ celestes. postea. ℈. i. cãphoꝛ: ꝛ ꝛ ꝛ ꝛ distẽpa cũ aliquãtulo dicte aq̃ in mortario vel scutella vitreata: ꝛ mitte cãphoꝛã fic ꝑparatã in dicta ampulla: ꝛ obtura dictã ampullã cum cera: ꝛ dimitte stare ad solẽ per duos dies: ꝛ repone.

Collirium quod valet ad predicta ꝑteꝛeꝗ ad doloꝛem palpebꝛarum. CAP. IIII.

r Ecipe ruthe: radiẽ. fenicuili: herbe coriandri: herbene: betonice: vermicularis: portulace silueꝛtꝛ: sempiternaꝫ: oculi christi. añ. ℥. i. extra ꝗ aquã ad modũ iã sup̃ dcꝫ: ꝛ mitte ad solẽ p tres dies: ꝛ coque vt dcũ est supra. postea. ℞. ʒ. i. ꝛ quã. ℥. i. colꝛet: ꝛ demacraꝫ ꝗ est iuꝫ: ꝛ tere in mortario. ꝛ ꝛ cãpa cũ dicta aq̃: ꝛ mitte ad solẽ. ꝛ fac in oib̃ vt dcũ est: ꝛ repone.

Collirius q̃ valet ad destruendũ fumos ꝛitatem cataractarum. ꝛ sanguinẽ rodit. doloꝛem palpebꝛarũ remouet: ꝛ visium clarificat. CAP. V.

r Ecipe celidonie: apy: herbe coriãdri: betonice: mille foliꝫ: mente: vmicularis. añ. ℥. i. foliozꝫ ꝗini albi: foliozum vue silueꝛtris. añ. ℥. i. ꝛ mitte in vinali terreo dictas herbas cũ. ʒ. i. ꝛ camonee. ꝛ extrahe aquã vt supa dcũ est. p tꝛimo ʒ. cap̃in oib̃ ꝛ per oia. ꝛ valet hoc collirũ ad purgationes oculoꝝ: ꝛ fa-

cit lachrymare oculos: ꝛ purgat malos humoꝛes ꝛ palpebꝛas liuidas sanat. colliria que sunt in istis vasis vel vrinalibus duꝛãt multũ: ꝛ nõ denaſanẽ ꝗ annos.

Collirũ q̃ pãnũ rodit ꝛ sanguinẽ ꝛ scadozẽ vl pturitꝫ remouet ab oculis atq; sanat. CAP. VI.

r Ecipe tbutie ℥. ʒ. ꝛ tere optie i mꝛoꝫ tꝛtario. ꝛ. ℞. lib. i. optimi vini albi acꝛbi. ꝛ mitte aliquãtulũ de dicto vino in dicta tbutia ꝛ duc optie: ꝛ ꝗp iunge vinũ paꝫ: ꝛ iteꝫ duc bñ: ꝛ tãtũ fac boc quotiꝫ ꝗtũ vinũ mittaꝫ intus: ꝛ postea. ℞. in captia rami: ꝛ fac bullire ad ignẽ: ꝛ cũ erit bullitum remoue ab igne: ꝛ babeas paratas. ℥. ij. alo. epatici optimi: ꝛ mitte ſta tꝭ cũ acceperis in dicta tbutia ꝛ duc bñ: ꝛ dimitte infrigidaꝛi: ꝛ pone in ampulla: ꝛ repone ꝛ vsui reseruꝛa.

Collirũ q̃ remouet apostema oculoꝝ ꝛ doloꝛẽ emigraneum liberat ꝛ sanat. CA. VII.

r Ecipe de radiẽ. fenicili ꝛ apy ꝛ folyꝫ m. ꝛ cel. añ. ℥. i. ꝛ pista ꝛ mitte in bacile cũ lb. ij. optimi vini albi acerbi: ꝛ dimitte stare ad serenũ per tres nocteꝫ: postea cola vinuꝫ clarũ dictum ꝛ mitte in captia rami. ꝛ. ℞. ʒ. i. optimi aloes epatiꝛ. pluueꝛiçati. ꝛ mitte de ꝑdto vinũ ad ignẽ: ꝛ cũ bulieꝛit. ℞. dcũ pluueꝛ. ꝛ mitte ibi: ꝛ anteqũ ponaꝫ dictus pulnis remoueaꝫ ab igne ꝛ ꝛ cat fatis: ꝛ dimitte ꝛfrigidaꝛi: ꝛ repone in ampulla.

Collirũ q̃ valet ad idẽ. ꝛ minuit apa ver̃. CA. VIII.

r Ecipe tbutie alexandrine. ʒ. i. aloes epatici. ʒ. i. pulueriça. ꝛ postea. ℞. ℥. bñ mũdati: ꝛ curcume. pipis lõgi. añ. ʒ. i. ꝛ pista bñ i alto mortario. postea. ℞. lib. i. ℥. optimi vini al. acerbi: ꝛ mitte pulueꝛe de spẽ̃ ꝑdictis cũ dicto vino: ꝛ fac bullire ad ignẽ. ꝛ cola calm̃ dcũ vinũ cũ dictis spẽ̃ ꝑ faciẽdo cadere dictũ vinũ in mortario. vbi est pluis tbutie: ꝛ aloes: ꝛ temp̃ duc optime: ꝛ dimitte. ꝛ acꝛ. ℈. i. cãphoꝛe. ꝛ cuꝫ dcõ collirio in mortario distẽpeꝛa: ꝛ in vitreo vase repone.

Collirũ q̃ valet ad pãnũ veteꝛ rodẽdũ: visum clarificat: vngulas de nouo factas mozthficat: ꝛ sanguinẽ existẽtem per lõgum tẽpus rodit. CA. IX.

r Ecipe bacile bñ mũdati ꝛ vnge cũ melle alboꝛ. ꝛ babeas. ʒ. ij. salis armõiaci optie pulueriçati: ꝛ p totũ bacile supra mel optie duc cũ digitis: ꝛ postea fac foueã paruã in terra: ꝛ itus pone papsides de ciere: ꝛ mitte de vrina pueri bñtis fer vel octo ãnos in dicto ciner: ꝛ fac rotundũ carte quãtuꝫ tenet ozellus bacilis: ꝛ pone bacile sup̃ cinerẽ. ꝛ sup̃ dicta carta. ꝛ optime bacile: ita q̃ vẽtus nõ possit irtraꝛe sub eo: ꝛ fac stare bacilem sup̃ cinerẽ ꝑdictũ ꝗ. i. die ꝛ nocte: ꝛ iteꝫ addas de dicta vrina sup̃ dictũ cinerẽ: ꝛ redeas bacile de sup. ꝛ boc fiat per. vij. vel octo vices. ꝛ postea. ℞. radiẽ. fenicuili: apy: celidonie: ruthe: betonice: lingue canis: mule. añ. ℥. i. ꝛ pista herbas predictas: ꝛ postea. ℞. lib. ij. de vino albo: ꝛ postmodũ acꝛ. de ꝑdicto viridi ramo de bacile mediẽtes: ꝛ et alia reseruꝛa in bacile. deide vinũ pone cũ dictis herbis: ꝛ duc tãtũ per dcũ bacile in ipso viridi ramo dictas herbas cũ vino q̃ totũ reꝛnoueaꝫ a bacile. postea cola clarum medietatis dicti vini q̃tũ poteꝫ in capitia rami. ℞. ʒ. ℥. aloes epatici optime pulueriçati: ꝛ vinũ q̃ est in captia colatum pone ad ignem. et cum ꝛceperit bullire eleua ab igne: ꝛ ꝛ statiꝫ pone itus pulueꝛ dicti aloes: ꝛ duc tãtũ cũ vino pistello. ꝛ postea. ℞. ʒ. i. ℥. coqto ꝛ coctꝫ et pulueriçꝫ ꝛ tẽpeꝛa cum alio vino q̃ remansit in bacile: et istud vinũ mitte ad serenum. et dimitte ibi stare per tres nocteꝫ: et boc facto istud vinũ cum alio vbi est aloes ꝛcoꝫpoꝛa simꝫ: ꝛ est optimum collirium et fozte.

Collirium quod valet cõtra apostema oculoꝝ: humoꝛẽ stringit doloꝛes remouet: ꝛ sanguinẽ rodit. CA. X.

Ecipe radic. rubee feni. z enule. añ. M. i. folio rii mñs viola. z rute. betonice: lempinine: memite. aā. M. i. pista herbas predictas primo bñ ablutas. z accipe postmodū lib. ij. aque pluviane. z mitte in bacile cū aqua istas herbas. z pone ad ferenū per septē nocte. z postea. ℞. opu. 3. j. alo. epatic: lapidis ematitis. aā. ℥. ij. tbutie alex andrine. ℥. ij. z mitte in mortario z pulueriza. z pax. gapbarani pulueriza. z mitte aliquātulū collirij qb ē in bacile in mortario. z duc cū pdcō pluere. et ite. z mitte. z duc. z tātū fac ℥uq; clarū de bacile recipiat.

¶ Collirij qd valet cōtra fumositatē cataracte. z visus clarificat. humores flegmaticos liberat pa. ro. z reaptat palpebras reuersiatas. CAP. XI.

Ecipe nenufar: flores vinee: radic. fenic. beto-nice: panis porcini: bermodactili: mñs viola. z rosa. z recentiū celli. rute. aā. M. i. z fume vrinale de terra vitreati. z mitte res ꝑdictas intus. z supponе alēbicū. z extrahe aquā ad modū ad ro. z postea. ℞. spice. ℥. gario. aā. ʒ. i. z mitte. z pista in mortario. z mitte in vase vitreo aquā ꝑdictā. z pone ad solem. z obtura os am pulle. z let ad solē ad coquēdum per. xv. dies ꝑ fuerit bo num tēpus. z si nō ꝑ. xx. dies. z plus.

¶ Collirij qd valet cōtra destructionē cataracte descendē. z ipsos cooperit z liberat ī firmitatem. CAP. XII.

Ecipe de aq; que descendit de vite. z de aq de aq; que extrahit ad modū aq rosare. z alēbicū lb. i. postea. ℞. spice nardi. ʒ. i. gaf. nucis muscate: ligni aloes. aā. ʒ. i. croci aq ꝑdonus vnī veronēsis. opu: cāpbore. aā. ℈. i. vel ad pondus duo. ℥. granoꝝ. aloes epatici. ʒ. iij. ℥. s. pulueriza quāliber rē ꝑ se. z pulueri ꝑdictaꝝ rerū pone in ampulla. z postea aquā ꝑdictā sup ipsum pulueri cōmisce fil. z obtura os ampulle. z pone ad solē. z ibi fac stare p. xv. dies ad solē bonū. z hoc collirij fecit magī Machomet. phs de arabia pro caliphso de bal dach q̄ fecerat per tres ānos q̄ nō videratur. z hoc valz ad destruēdū fumositatē cataracte. z quasdā cataractas que descendunt in oculis. z cooperiūt ipsos.

¶ Collirium qd pānum oculorum coroditur. z destruit cataractas. z visum clarificat. CAP. XIII.

Ecipe pomū citri. z in ptes ℥tuor diuide. ℥s nō totus. z de floribꝫ limonis ꝑle scissuras dicti pomi. postea. ℞. vas vitreū itus factus. ad modū vrinalis. ita q̄ dictū pomū itrare possit in dicto vase. z in ipso mitte dictū pomū. sit plenū vas de floribꝫ feniculi: ita q̄ pomū sit in medio flor. postea pone alēbicū supra vas. z extrahe aquā ad modū aque ro. z extrahe q̄tuꝫ potes. ita q̄ non sentiat de fumo. postea. ℞. fel alicui. ℥ ad. ij. habeat rostrū flexum. z fel bois nigri ficci. aā. ʒ. s. balsami ad pōdus. vij. granoꝝ. pluericēnt. z ico. poza cū dicto balsamo. z distēpa cū dicta aqua in mortario. z paulatim mittatur dicta aqua semp ducēdo eā. z ita fiat donec tota aq̄ itus mittat. z mitte postea in ampulla vitrea. z pone ad solem. viij. diebus. z repone.

¶ Collirij qd valet ītra fumositatē cataracte. z panū rodit sanguinē remouet. z lachrymas ſtringit. CAP. XIIII.

Ecipe de bono tartaro grosso vini boni acer bi. z cū lib. ij. aq̄ pluuialis in mortario duc tantū q̄ aq̄ veniat turpis. z postea. ℞. de limatura eris lib. ʒ. z pulueriza. z mitte supra dictā aquaꝝ. z mi sce simul fariē. z postea distilla dictā aquā per filtrū tātus q̄ aqua fit bri clara. postea. ℞. radicis robe: curcume. aā. ʒ. iij. ℥. ʒ. s. z dictas res i mortario pista. z mitte in ampulla cū dicta aqua. z pone ad solem per. xv. dies. z repone. z est optimum collirium.

¶ Explicit liber quintus.

¶ Incipit liber sextus.

DE cura cuꝰ de nouo accidit malum in oculis alicuius. Lap. 1ᵐ.
De cura cū apparet oculus tot' languinolentus. z nō est nimius sanguis. z videt habere carnaciū ad modū ciceris. Lap. 2ᵐ.
Lū oculus videt mltū ſāguinolēt'. z nō dolet. Lap. 3ᵐ.
De cura apostematis lunelle. Lap. 4ᵐ.
De cura apatis alterius qb nascit' sup oculū. Lap. 5ᵐ.
De cura cū pānꝫ sup oculū venerit. vl' ō carnatia. Lap. 6ᵐ.
De vesica que fit iter cōtheā z vueam. Lap. 7ᵐ.
De ifirmitatib' oclorꝫ q̄ venit z aliq̄ buoze. Lap. 8ᵐ.
De cura pāni albi veniēt. supra nigꝫ oculoꝫ. Lap. 9ᵐ.
De nigro oculoꝫ cū erit totū cooptū de albedine. z crum aliquē pene de subꝫ rubee. z grosse. Lap. 10ᵐ.
De quadā ifirmitate que venit supra nigrum oculoꝫ ad instar vnius grani lenticule. Lap. 11ᵐ.
De cura omniū ifirmitatum que veniūt intus in oculis iter corneam z vueam. Lap. 12ᵐ.

Incipiūt alie cure opōnū ifirmitatū oclorꝫ. z fiūt vn gule. z ō ipaꝫ signis ex gb' buozib' veniūt

De quo debet medicus sibi cauere. Lap. 1ᵐ.
De q̄tuꝫ vngulis medicādis. z de signis. Lap. 2ᵐ.
De quinta vngula que nascitur in parte lachrymali. z de signis. z curatione ipsius. Lap. 3ᵐ.

Incipiūt cure sebel. z fiūt 4ᵐ ꝑs q̄tuꝫ fiūt buozes

De vngulis. z de ipsaꝫ signis. Lap. 1ᵐ.
De quatuꝫ vngulis medicādis. Lap. 2ᵐ.
De cura z signis eiusdem. Lap. 3ᵐ.
De gutta serena. Lap. 4ᵐ.
De fumositatib' z curis ipsaꝫ ifirmitatū. Lap. 5ᵐ.
De curis lachrymarū oculoꝫ. cū oculi lachrymant pretēnāt. z ex gbus buozib' veniunt lachrymē. z de ipsarum significationibus. z cura. Lap. 6ᵐ.
De ifirmitatib' ex fumositatib' ſtōci q̄ faciūt gnāre guttā que fistula noiat. z facit lachrymare oculos aliquātulū iuxta nasuꝫ velut pīna. z de ipsaꝫ curis. Lap. 7ᵐ.
De cura lachrymaꝝ q̄ veniūt ex calo buoze. Lap. 8ᵐ.
De cura eaꝝ q̄ veniūt ex humore frigido. Lap. 9ᵐ.

Incipiūt cure ifirmitatū q̄ veniūt i palpebri oclorꝫ

De palpebre duplo. Lap. 1ᵐ.
De curis piloruꝫ qui veniant. z nascunt' in palpebris inferioribus. z de curis earum. Lap. 2ᵐ.
De cura palpebre iferioris reuersate Lap. 3ᵐ.
De curis ifirmitatū nascētium in palpebris grossis ad instar grani fabe que vocat' napte. Lap. 4ᵐ.
De granitate z scabie palpebraꝝ supioꝝ. Lap. 5ᵐ.
De mollificatione palpebre. Lap. 6ᵐ.
De casu piloruꝫ palpebraꝝ. Lap. 7ᵐ.
De frigiditate adueniente capiti. Lap. 8ᵐ.
De multitudine sanguinis. Lap. 9ᵐ.
De signis z curis oblalmie. Lap. 10ᵐ.
De albugine in oculo. Lap. 11ᵐ.
De cura vlcez post obtalmiam. Lap. 12ᵐ.

¶ Incipit liber septꝫ de curis oclorꝫ. z de cognitiōib' ipoꝫ egritudinū q̄ de nouo accidit malū i oculis. CAP. I.

Quando de nouo accidit malū in oculis fac optime dietare ifirmū vsq; ad tres dies. z si videris ꝑ doloꝫ ascēdat. z ꝑ ꝑ angmētet. z oculi iciplant rubere de sanguine z stāt gratius in nocte q̄ in die. minuas sanguines de ambabus manib' de venis cephalicis. z si erit iuuenis. z de loco supra bis minus. ¶ Et q̄n erit minutio facta mediocare cū pulue re albo. z vnge palpebras desup cum vngto

albo: ⁊ si videris q̃ gelcat ⁊ dormiat i nocte medicare cũ istis medicinis quouſq; ſanguis oculo: recesſerit: ⁊ palpebre erũt detumefacte. poſtea vo ad oculos clarificãdũ mittere paliquot diebus de puluere thutie cãphorate q ẽt 13. cap̃ putuerii. Si vo ex iſtis medicinis ifirmitas non ſanat̃ da aliquot pillas ari cibũ ⁊ p̃ cibũ ⁊ medica ſupra cũ puluere albo ⁊ ex be ſucci rutũ ⁊ ex lacte capre miſce: ⁊ cũ bõbice ſup oculos pone: ⁊ fac ſuſq; videris q̃ infirmitas cepit libari. ¶ Et ſi nõ libabit ⁊ dolor plus creſcit ⁊ aſcenderit miſce lac mlieris cũ lacte capre ⁊ ſucco rutũ: ⁊ cũ bõbice ſupa oculos pone: ⁊ ſupa medica cũ puluere albo pone̅ do pulucrẽ i oculo. Si vo videris q̃ ifirmitas magis aſcẽderit pone rupturũ poſt aure: ⁊ aũ ⁊ capite oſſũ maxilla̅rũ ⁊ libabit: ⁊ ſi videris q̃ fecerit aliquã veſicã ille eſt. bu mor q̃ venit ex venis auriẽ: ⁊ deſcẽdit ad oculos: tẽta cũ digitis ſupra aliũ in tẽpla: ⁊ ſi iueneris venã q̃ putiat̃ fortiter ⁊ dolor erit mult̃. in medio capitis de illa vena que erit groſſa ⁊ pcutit fortiter ſanguinẽ minue. Si vo nõ libabit̃ pp minutionẽ ſanguis: fac comũã ſupra oculos ⁊ tres digitos vbi vena pcutit fortiter ⁊ dolor erit libat̃. ¶ Si vo remaſerit aliqs pãñ in oculis: medica cũ ſtet q̃ tẽpat̃ cũ aq̃ ro. aut cũ puluere celle: ⁊ cura cus iſtis medicis ſuq; liberat̃: ⁊ retine ſemp cocturas aptas. hec vo ifirmitas venit ex humoribus calidis.

¶ Cura cũ appet oculus tot̃ ſanguinolẽt̃ ⁊ eſt nimi ſanguis ⁊ videt̃ bere carnitiũ ad modũ ciceris. CAP. II.

I vero videris q̃ oculus ſit totus ſanguinolẽtus ⁊ vt ſit ſanguis nimius iter corneam ⁊ vueã ⁊ videbis carnatiũ ad modũ ciceris alia pars oculi erit coopta carnatio ⁊ fecerit maximũ dolorẽ in templa ⁊ nõ poterit dormire per multos dies ⁊ pe tas quot ſunt dies q̃ ifirmus paſſus eſt hãc infirmitatẽ ⁊ ſi erit octo dies medicare cũ puluere albo: et pone ante ⁊ retro auriculas rupturũ ⁊ in retro in fontanella cũ ſtet ⁊ ſiuãt̃ barbã: ⁊ ſẽp medicare cũ puluere albo: ⁊ ſẽp põe ſupra oculos lac mlieri ⁊ lac capre cũ bõbice: ⁊ hãc cura ſaclias pocto dies ⁊ rupturũ ſep cura ſolus cauſ ⁊ medicare cũ puluere albo q̃uſq; ifirm̃ liberẽt̃. Si vo ifirm̃ fuerit iuuenis de ei aliquot vicib̃ de yerapigra optũ cũ optimo vino calo cũ idit dormitũ tertiã ptem. ⁊. Si vo eſt ſenex ⁊ bẽbit maximã fridtatẽ in capite ⁊ ſtõco. ⁊. q. aurea alexãdrie cũ vio calo cũ idit dormitũ p aliquot vices. Si vo remanſerit in oculis aliqs pãñ medicare cũ puluere celle: ⁊ nõ poterit liberari in tumoribus ⁊ pp non remaneat aliqd de margine ibi: ⁊ poſtea fuerit natum: ⁊ ſemper dieta eus: ⁊ cuſtodias a cibis groſſis.

¶ De cura oculi nõ mlrũ ſãguinolẽti ⁊ nõ dolet. CAP. III.

I videris oculũ nõ mulrũ ſanguinolẽtũ ⁊ nõ dolet eſt ex humore flatũ: medica cum puluere albo q̃uſq; libat̃. ¶ Si vo ſciire ſignificatiões hãc ifirmitatẽ ſi eſt vnea oculo: ⁊ tota alba ⁊ p diuerſa loca ciuſdẽ erit albedo magis q̃ſa ⁊ iteſa. ⁊ hãc medica cũ puluere albo q̃uſq; libat̃. ¶ Si vo ifirm̃ ſit inuẽis ab aliquot vicib̃ de yerapigra ⁊ bridicta ſimul tertiã ptẽ. ⁊. cũ vino calido quando vadit dormitũ.

¶ De cura apoſtematis q̃ dicit̃ lunella. CAP. IIII.

Postema q̃ fit in oculo ⁊ dicit̃ lunella̅ nõ cognoſcit̃ q̃ ſum̃ lunes ⁊ vueã eſt facta ad modũ lune noue bis duo comũa vt luna ⁊ eſt colotis calli. ⁊ ſi multũ eſt calla eſt de humore colice: ⁊ ſi non eſt multũ calla eſt de coſa aduſta: ⁊ B nõ vtrãq; cogſcere potes: ⁊ bẽbit ſupra lucẽ pãnũ albũ ⁊ maxim̃ dolor: ⁊ tẽpeſtas erit capiti ifirmi b̃ſtis p̃dicta in oculo: ⁊ cũ comũa apatis icipiũt aſcendere ſurſuꝫ mãlũ eſt ⁊ piculũ magnũ. ¶ Et b̃ eſt cũ magna cautela ⁊ igenio medicãda. p̃mo ponẽdo rupturũ aũ auriculã ⁊ poſt ⁊ retro in fontanella colli ⁊ ſũus barbã: curãdo ſemp rupturũ cũ puluere cauł. ita q̃ ſemp p̃mãt aquã q̃uſq; dolor̃ creſcẽrit oculo. ⁊. cũ dolor̃ creſcẽt medica cũ puluere rubro q̃uſq; videbis q̃ apa recesſerit: ⁊ ſemp ifirmũ fac dictari. ſi vo humor aſcẽderit mlrũ ſupr̃. cocturas fac in tũporibũ̃ vel ſub auricula mitte ſetonẽ cũ ferro calo. Si aũt videbis q̃ apa minuatur tũ. cũ puluere rubeo medica. Si vo apatio aſcẽdit ſupr̃ B mõ medica. B. pomum mrũſilue: ⁊ lac mu. ⁊ clarã oui optime diſpumata ⁊ aliquãtulũ boni vini albi quãtũ poſſis tẽperare pdicta ⁊ balnea bõbices ⁊ pone ſup oculos q̃uſq; videbis q̃ apa reuertãt retro: ⁊ cuꝫ apa recesſerit ⁊ remanebit ſupra oculum pãnus cũm puluere calido medica quouſq; liberatur.

¶ De cura apoſtematis q̃ venit ſupra oculũ. CAP. V.

Postema q̃ vẽit ſup oculos iter corneã ⁊ vueã ⁊ venit cũ maximo dolore: ⁊ videbit ifirmũ q̃ medietas capitis cũ cilio ⁊ maxilla cadat pp maximũ dolorẽ. ⁊ ſi radices oculo: nõ dolẽt libabit̃ ab ifirmitate illa: ⁊ ſi nõ ſẽpit it̃ oculo velut pũctura ac̃. ¶ Si vo bũerit pcuſſionẽ in oculis vt dicit̃ eſt in ipſa ifirmitate ⁊ bẽbit febrẽ ifirm̃ ⁊ iacebit in lecto ⁊ nõ poterit ſurgere cura B eſt. Mitte pmo rupturũ in diuerſis locis capitis vt dictũ eſt in cura rupturũ p duos dies cũ emplo ſtrictorio: ⁊ vnge venã tipor̃ p quã venit buor ⁊ põe ſupra ipas venã i tipoib̃ cũ petia lini ⁊ ſtude medicare oclos ſeu cũ fumo berbar: ⁊ ſeu cum lacte aialiũ ⁊ cũ clara oui. Si vo fuerit iuuenis purga cũ pillis vl cũ aiue medicinis ⁊ uenicribũ̃. Et ſi erit nece fac cocturas i diuerſis locis capitis: ⁊ cocturã bẽ cura vt p̃cipẽt cũ collirio dulci ⁊ cto ad modũ aq̃ ro. aut cũ puluere albo: aut cũ vngtõ q̃b ponit̃ ſup folia rubor̃ q̃ faciũt mora. q̃b eſt in 5. cap̃ vngtõ: ⁊. ſupra oculos põe: ⁊ fac B q̃uſq; videbis q̃ dolor̃ recedat. ¶ Si vo videbis q̃ q̃dã veſica fiat iter corneã ⁊ vueã ex gte ſupiori oculi: ⁊ ſit nigra: ⁊ videbis oculũ ⁊ q̃ eſt veſica groſſior q̃ altior ⁊ alterũ: ⁊ veſica ſteterit p lõgũ tps ⁊ nõ multũ. ſi p. i. meſes vl. q. vl tres tãge aliq̃tũlũ illã veſicã cũ pũcta vni ac̃ argẽtee facte ad modũ bãmi. ⁊ ſtilt̃ cũ magno igenio tãge pãnũ illũ̃ de foris illũ̃ veſice: ⁊ cauc ne pũcta ac̃ vadat it̃ veſicã: ſi tã ge aliq̃tũlũ vt egrediat̃ aq̃ veſice: ⁊ n̄ dubites q̃ ſanũ ẽ: nõ exit niſi aq̃ apatl. ¶ Si vo ifirm̃ bũerit ifirmitates illã q̃ lõgũ tps ⁊ exibit̃ vẽſica pdcã alia veſica q̃ ẽ gnãta pp ifirmitatẽ i dcã veſica ad modũ pue veſice q̃ naſcit̃ in vẽtre alic̃ aial: vl ad modũ oculi piſcis: ⁊ erit aq̃ ſtricta ſicẽ colla. ifirmũ medicare cũ erit ⁊ aq̃ exibit de dcã veſica cũ clara oui p. viu. dies. Et nõ q̃ vt volueris tãgere veſicã cũ pũcta ac̃ vt dcũ eſt ds ee tẽps clarũ ⁊ ſerenũ q̃ luna icipit minui. ¶ Si vo euenerit aliq̃ ipedimẽtũ oculo pp turbationẽ tpis aut augmtũ humor: cura cum emplo radicis mrũſilue: mẽite: rutbe: ⁊ aq̃ roſ. inq̃ ſiiach ſteterit i molle: ⁊ cum clara oui ⁊ oia ſil̃ miſce ⁊ bẽ cola: ⁊ duc cũ ſpatula ita q̃ clara oui bẽ ſpuet: ⁊ pũce ſpiias: ⁊ de iſto collirio balnea bõbicẽ vel ſtupã ⁊ pone ſup oculũ: ⁊ B fac q̃uſq; dolor̃ recesſerit: ⁊ poſtea cũ ſlet caſtozei cũ aqua pluuiali temperata: ⁊ ſemp ſtudeas ifirmũ q̃uſq; erit libẽrat̃: ⁊ deſcẽdit bẽ infirmitas ex humore melancolico.

¶ De cura pãni velut carnatiũ facti i corneã. CAP. VI.

Am natiũ ad iſtar vngulemalus humor eſt ⁊ ſemp creſcit ⁊ coopit oculũ. ¶ Cura iſtũ̃ ifirmitatis eſt icidere venã q̃ eſt ſb ciliũ q̃ diſtat de ſup p tres digitos et ſi vis ſcire vbi eſt venã fac ifirmũ ducere oculos et digitũ pone de ſup̃ locũ pdictũ q̃ diſtat p tres digitos a ſupiori pte ſupra ciliũ ad locũ vbi pcutit: ⁊ inꝫ vſus frõtẽ

z visum q; si pcuterel ifirm' ibi vbi pcuit possent incidi
neruiq; sur in capite ossiū madibularu; vl' maxillarū siue
timpo;z. z pcutant i loco illo vbi nō nascunt pili:z dimitte
exire sanguinē q;tū visus fuerit medico:z postea cū ferro
calo coque: ibi vbi fuerit venia icisa:z postea pone assugia
desup cū albumie oui bn ductoz. p duos dies: postea p yna
die sola assugia pone. post tertia aūt die pone i coctura de
medulla sabuci: deqs folia caulis bis in die. ¶ Cura aūt
medicatōis oclo;z inf' b ē. medicate cū sief. z si pderit cū
eo medicare: si nō videbit q' mlt'ū pficiat medicare cū
pul. calto. z cū yngtō qd fac ad doloē emigrāee iungēdo
sup palpebras. Si vō doloz vēit i oculis mitte de sānguine
albe colibe i oculū. Et. ¶. fumū tburis in bōbace veteri
pus balneato sac:z pone supra oculos. Si aūt ex istis cu-
ris nō libat: medicare cū puluere albo z supra oculos cus
bombice pone succū rutbe cū lacte capre mixtum. Si vō
ifirmus fuerit iuuenis purga ipm cū pillis de yerapigra.
aliquot vicibus interpolatim quousq; liberatur.

¶ De cura vesice q fit iter corneā z vueā. CAP. VII.

c Um vesica fit in albedine oculoz. a i cornea ex
latere q; est plus auriculā retro auriculā
scarifica bn z fac sanguinē exire:z medicare iteri'
oculū cū pulueř albo:z de fotis palpebras iunge cū yngtō
albo:z cura cū ¶ medicamīe:z vide q; facier:z si dimitti'
vesica sānguinē medicare cū istis:z nō bēit doloē oclo;
nec tipo;z. q;usq; erit libat'. ¶ Si vō de ¶ nō fuerit libat'
z bēbit doloē: ai' supest būoz. q est colic':z tē medicare
cū yngtō q fact' est cū mirabolāis:z mitte ruptoriūs ad
auricula:z p aliq; dies da yerāpigrā vl' aliud alterū facui
cū mirabolanis de qnque generib' facti. Si vō infirm' ē
iuuenis: medicādus est p aliquot vices in septimana cum
collirio qd facti est cū puluere de mūctozio:z cum aloe:
z facias quousq; liberatur

¶ De cura quando infirmitas venit cum maximo doloze
ex alijs humoribus. CAP. VIII.

q Uando ifirmitas venit in oculis ex alijs hu
moribū:z venit cū maxio doloze:et
mult' sanguis est in oculo:z ifirm' dormire nō pōt:
z palpebre iferi' sūt istate z rubee: talis cura est i pncipio
faciēda. fac mui sānguinē de ambab' vēis cephalicis ma-
nuū:z oculū medicare cum emptis fridis. s. cū lacte capre:
succo vmicularies: semquine: lacte mulie. z malis granati:z
cū bōbice supra oculos pone vsq; ad septē dies semp die-
rādo ifirmū:z postea accipe pomū vnū vel plura:z fac ai-
fari ad ignē:z cortices z grana, pyce: postea aliud pista et
repera cū aq ro, z succo rutbe z pone super oculū cū petia:
z ¶ facias p aliq; vices donec doloz recesserit:z tūs ocu-
los medicare cū pul. albo:z fac eū sumere aligb' vicib' de
pillulis añ cibum z post cibum quousq; fuerit liberatus.

¶ De cu. pāni albi venientis supra nigz oculoz. CAP. IX.

q Uādo venit pān' alb' supra nigrū oclo;z ē
paz ibi de sanguine z ientit ifirm' pnū
doloē z ex būoz frido et humedicare cū pluere gallo
¶ Si vō. p medicamīe augē doloz plus: sup medicare
cū pluere albo q;usq; doloz recesserit:z cum doloz recesit
medicare cum sief celle. z purga aligb' vicib' cuz pillulis
añ cibum z post cibum quousq liberatur.

¶ De cura cū nigrū oculoz erit cooptū albo z subt' ipsus
erunt yene aliquot grosse. CAP. X.

c Um nigrū oculoz erit totū cooptū albo z sub'
ipm erunt alique vene rubee grosse cum
vncinello argēteo apphēde dictas venas z incide
eas:z pma die vsq; ad fcdam cura cuz albugie oui z lacte
mulie. z postea medicare cū pulueře gallo:z si icipit ascen-
dere malū z turbant' oculi q;cūq; occasiōe medicare cum
sief de felib' quousq; doloz recesserit. ¶ Si vō euenerit
emigrancia in oculis z timpo ib':fac ruptoria i locis pfue-
tis. z si nō liberat' p ruptoria fac cocturas z medicare cum
puluere gallo. bec cura multū est q;usq; ad ¶ tēs reb' medi
care q;usq; libat'. z hec ifirmitas venit ex humore flatico.

¶ De cura infirmitatis venientis supra nigrū quasi esset
granum lentis. CAP. XI.

c Um venit q;dā ifirmitas supra nigrū oculoz ū
ad istar grani pui lentis:z si erit ex pte la-
chrymali vl' alteri' ptis:z ifirmitas q venit i nigro
oculoz iuget se cū albedine. i. cū cornea libabit. ¶ Si vō
nō venit ad corneā erit dubiosa ifirmitas: medicare cum
pluere cochel:z cum sief de memita. est lōga cura:z purga
ifirmū p aliqs vices cū pulueře nigro quousq; liberatur.

¶ De cura vesice que fit inter corneam z vueam icipiēti
ascendere superius. CAP. XII.

q Uādo videbis q; fiat vesica in oculo iter coz
neam z vueā z icipiet ascēdere sup:
venit solū. p malo medicamīe q;ō facti fuit ¾rium
ifirmitati illi' cui aduenit:z ¶ est signū hui' ifirmitati. p-
eni venit cū maxio doloze z sānguie mlto in oclo et nimio
doloze capitis. ¶ Cura ¶ est. p' ds ifirm' curari cū lacte
capre ita calo vt exbit a capra:z minū z yna cephalica:
z purgari cū aliq; qs purget būoze calm. Si vō doloz reces
serit z ifirmitas dimiuerit medicare it' cū pulueře albo:z
cū lacte capre:z cū succo rutbe ponēdo supra oclos cū bōbe
bice q;usq; dolō capitl recesserit:z fac vesica vt dcū ē. dubi
osa ifirmitas ē. ¶ Doc q faciaa. p' pōe ruptoria p oēs ptes
capitis:z facias coctura i fōtanella capitis iter ceruices
capitis. z frōtē. i. cōmissiura:z semp medicare cū puluere
albo z lacte mlie. z succo rutbe mirtū ponēdo supra oclos
cū bōbace. ab istis duob' caueas ifirmū. s. nō tāgat oc-
lus cū aliq;. z cura ruptoria z cocturas optie:z cū istis me-
dicamib' medicare q;usq; doloz capitis recesserit:z sānguis
oculi cepit minui z vesica postea pone sunach ad moll.
i aq rosata p totā noctē. i. mane dsc ipsū cū dcā aq s fiet ru
bea:z cola cū petia lini mūda:z mitte de collirio pdco in
oclo p duos dies. post duos dies medicare ifirmum cum
sief rubeo fricato cum cute barbitōsoia cum dcō collirio
z pone i oclo. ¶ Si vō bumoz decurrit in oculis z turbe
eum redeas ad pluneř album z ad pmā curā. Iterus pone
ruptoria i pdcis locis z pone emptm strictoriūs supra
yenā i timpoz z cilio. z si ifirm' fuerit sliptic' da ei pillas
añ cibum fcās cus optio aloe:z fac curam ista q;usq; doloz
recesserit z turbatio oculoz. medicare postmodum cum
dcō sief z collirio q;usq; fuerit liberat'. z est scēdū q oēs
gyrviq. ifirmitates q; fiunt i oclis iter corneā z vueā cum
pdcis curis funt medicāde oculoz. vsq; ad finēz capiti. z
de curatiōib' oiuz ifirmitati q; due nascuntur intus in ocu-
lis iter corneam z vueam.

¶ Explicit liber fexr' ō curatiōe ifirmitati q; fiūt iter cor-
neā z vueā. ¶ Incipiūt alie cure opatiōs q ifirmitati. s. de
yngtis z de eap signis er gb' būoziū' fiūt. CAP. I.

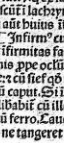

Ciēdus ē q; yngulaz gīa fiue mātes
fiūt. y. q ex sānguie pessimo z car-
ne neruosa nascūt i lachrymali oculoz. z sīgnū
coopiūt. signū aūt huius ifirmitati ē: q; rodit
oculū mlt'ū. ¶ Infirm' custodiādus ē oino a
fuo:z vēto: cū i pn' venerit ifirmitas fac eū mituē sānguies
ō yena lachrymali:z ñ nimis. ppe oculū ipsī naso. z medica-
re cū pluer tbutie: cāphoze:z cū sief q; fcās ē i vitreo:z da
ifirmo yerā pl. ad purgādū caput. Si illa ifirmitas erit nouā
libabit z fanabit. z ātiq; ñ libabit cū illa medicia: s. mānū
opatō nēcia ē ad exbēdū cū ferro. Caueat vo medic' ne lē
dat eā mltū ītra lacbziale ne tangeret yenā lachrymali: q;

multus sanguis exiret: nec de facili posset stringi: & subtilr capiat eā: z icidat vt dcñ ē. (Cūq; vo erit icisa terge sanguinē cū sp̃ōgia: z mastica aliq̃tulū ciminiū: z de saliua tūc masticado ciminū in oculo mitte in locoybi ē vngula icisa: z postea cū sp̃ōgia terge oculū ḋ saliua z sāguie: z ꝑ fac bis. postea mastica ciminū: z mitte in albugie oui q̃ sit in vase nouo z mūdo: z mifce bñ: z spuma ꝓce: z pone in oculo de dicta clara cus stupa itus balneata: z desup p. viij. dies. ꝓ die pone: z liga oculū vsq; ad. viij. dies. postea nō ē ligādū. post. viij. dies medicare cū puluere de mirabolanis. et caueat sibi infirm̃ a vēto: z si videris q̃ sit necesse ligare oculū in nocte aliquibus diebus: z medicare cus fiet facto ex memitam quousq; liberatur.

(De quattuor vngulis medicandis. CAP. II.

Toēs q̃tuor vngulas medicare cus istis: vna q̃ p̃ nascit i oculo ex pte tipozis: z ascēdit supra nigz: oculū z coopit eus. vocat vngula iterna: alia nascit i oculo ḋ subt̃: z ascēdit vsus nigz: z ipsū opit: z vocat vngula subitana. alia vo neruoso vt dcñ ē.ś.

(De curis vngulaz ꝑ diuisionē eaz. CAP. III.

Vngula nascit i pte lachrimali: z ē signus: ei q̃ fac i albo velut ppl: z ad modū vni granelli de milio: z ꝑ nerui albi vsq; ad lachrimale: z vocat vngula ppl: z medicare cū puluere gallo: z cus stet de memita: z cū purgatione pillaz: vl cū yerapigra: z si hāc vis icidere mltū ē loga cura: z studeas ifirmū: z si icideris vt alie vngule ē icidēda: z medicāda ifirmitas ad modū alteri? medicamis vngulaz: cū clara oui: z alus reb?: q̃ debēt fieri statis post icisionē: vt dcñ est. medicare postea cū puluere gallo p lōgū tps quousq; liberatur.

(De gutta serena siue de cataracta: z fūt q̃tuor. fm. q̃tuor humozes. z primo de signis z curis ipsoz. CAP. I.

Ataracte fūt q̃tuor ꝑ q̃tuor hūozes: z gnāt in oculis supra pupillā. fūt q̃tuor tunice oculoz: pp humoritates q̃ fūt i ipso z cerebro. z pp ꝑ decurrūt hūozes ad oculos: z faciūt cataractas. Si vo vis scire: z cognoscere ꝑn̄ q̃ sit cataracta venit: ḋ est q̃ vadit ad oculos velut musca pua. z si ꝑpicit vsus terrā vt musca ascēdit sup̃ ad oculū. Si ꝑpicit sursus videbit q̃ musca descēdit ifer̄ oculū. ꝑ: videbit ifirm̃ vna musca deide videbit duas: z supra. z videbit q̃ dicte muscē labo ꝑt in ꝑte cū brachis: z vident brachē subtiles. vt capilli: z q̃n vident indere ad oculos ifirmi: ꝑ nō semp: z ifirmitas q̃ ē de hūoze melico facit istas gināt cataractas. Cura b ē fac q̃ ifirm̃ caueat sibi a cib̃ sus: a vēto: a fumo: z q̃ manib̃ oclos nō tāgat. z vt pill̃ an cibū: z post cibus: z eio de mirabolanis ꝑditis q̃ramargaritō: q̃ ya fene: z mitte rupto ria i capite i diuersis locis. Si vo ifirm̃ ē inuenis minnat sibi de venis cephalicis z fac cocturas i tipozē z cura p lōgū tps. Si vo senex fuerit nō liberabit̃ cū cura p̃cā: z cataracte sunt firme in. v. ānis: z nō videbit aliquē sp̃lēdoē: z ꝑt p tres ānos q̃ nō videāt opationē manuū. pente ifirmū cū auri vl̃ argēti vl̃ optimi q̃alis: z subtili? q̃ possit laboraz: z fiat ac̄. Et i mēse madu vl̃ iuny vl̃ ꝑtēbri q̃ ꝑt: z istis: tū trib̃ mēsib̃ poterī ogari: ꝑ si ita secure: q: nō erit ita pulchū serenū: z tps nebulosū fūt tōitrua. z iō nō ē bonū curare ifirmitatē ꝑdicta. q̃n vo voluerī ꝑcutere cataracta: ꝑ magē accipiat semē feni. z ponat i oze suo z masticet semē: z de flatu suo tendēo feni. masticati i oze suo. flatet i oculo patiēte: z postea cū dei adiutorio faciat sibi signum crucis: z postea magē ꝑcutiat cataractā: z cū erit ꝑcussa cataracta stati ifirm̃ videbit: z tūc bēat lectū patū in camera: z si erit i solario faciat fieri lectū i ifimo loco: ita q̃ si aliquid aliq̃s ꝑcussionē: z stati cū ẕcta erit ac̄. bēas clarā oui in bacili bñ spumatā: z tūp oculū pone. Si ꝑ pōas i oculo z facias ifirmū iacere supin: z nō liget oculū nisi cū infirmus comederit: z lēte liga bū cū nō cadat emplm. q̃ voluerit ire egestū vl̃ ad aliud locū sibi necēū: nō ꝑ multū a lecto loc̄ distat ybi ds māducare z egerere: z fac ifirmū sua uiter leuare: z iacere: z cū comederit nō stet rect? nec inantea: z aliq̃tulū vsus spatulas: z mutet ea die bis cus clara oui: z ꝑ fiat z ꝑ die z 3ª. Et i die 3ª ponat emplz strictoriū in tipozē: z caue ne ifirm̃ sternuet: post vō tres dies da infirmo ad comedēdū cū pane poma matura decocta in testoz: q̃ bona sunt ei: z dieta ei bñ. Et a cocticib̃ exterioribus: z granis iterioribꝰ dicta poma i papside noua: in q̃ nihil stetit in modū vngueni tēpera cū lacte mulierie. z aq̃ ro. Et mitte in oculo clarā oui bī spumatā: z dcñ ēplm pone in stilli peria lini supra oculū: z ꝑ fiat vsq; ad. ix. dies. vl. xv. q̃ tunc erit liberat̃. p certo. Si vo ifirm̃ ꝑsenserit dolozē emigrancū vnge cū vngueto: q̃ vālet ad emīgraneas sup tipozē: z fronte? bonec liberatur.

(De signis z cura ipsius. CAP. II.

Afirmus videt ab oculos velut rete: z vnū lumē vl̃ sibi geminū: z a longe vl̃ det meli? q̃ ō ꝑpe erit fum̃ cataracte: ex hūoze colico. si vo volueris scire q̃n hec cataracta voluerit gnāri lucēt oculi tāq̃ flāma ignis: z q̃nq̃ ifirmitas cito venit. Si vo volueris curare aliq̃s ifirmē: dieta in pn̄: ifirmū: z purga cū pillulis ani cibū: z post cibū: vel cū pillis de yerapigra: z vtat ifirm̃ elario de mirabolanis ꝑditis: z vide si ḋ cura nō ꝑfuerit fac cocturas i timporibus vt ꝑcipit: z in brachus ꝑ iiij. digitos mēsuratos a capite brachij: z pone ruptoriū in fontanella memozie retro caput. primo q̃ fiat cure fac ifirmo sanguinē minuere ex venis cephalicis ꝑdictis curis facēis. si nō erit liberat̃: ꝑfirm̃ medicare cū vt ꝑcipit in ꝑ capīo cataractaz: de ꝑcussione acus que est opatio manuū: quādo erit cōpleta cataracta vt ibi dicitur.

(De cura tertij capīi cataractaz. CAP. III.

Ertium capīs cataractaz: si ifirm̃ videriit in die q̃ fūt vnū velū subtile p longū aū oculū: z quādo sol occidit nō videt lumē nisi sol oziatur: z postea vadit deterioziando de die in diem. bec infirmitas est ex humore flegmatico. primo dieta cum: postea purga cum pillulis de yerapigra: vel cum pillulis nigris: et da ei qualibet die medicatem vnius scifi. parui: de succo absinthij z betonice mixtum in mane ad potandū. z colliris tis factā cū folijs spini albi: z alus reb̃ dictis in ꝑ capīo. mittat̃ i oculs: z ꝑ fozet auricula desup fozamē audit? z ma gnitudinē rectā: q̃ ē i medio auricule ex pte auricule vsus collū i ipsa vēag stilē: z mittat̃ laque? i ipsa vena: z cura p lōgū tps: z si nō liḃat̃ g cura ē ita facias curā manuū: q̃ opō manuū ē z cū acu: z cū ista cataracta firma p tēpora vt dictum est in ꝑ capīo: z curā illam fac put ibi ꝑdicē.

(De gutta serena. CAP. IIII.

Artus capīm est gutta serena. z in firm̃ nihil videbit de signis ꝑdictarū rerum cataracte: z nihil habet nisi dolozem capitis vl̃ febrē z hoc est signum: quia de die in diez cito amittat lumen: z videtur quedaz gutta aque calide descendere a capite in cilia: z oculus: z si tunc temporis infirmus curabitur potest prodesse: z iuuabit ei exire cum purgationibus pillularum vel alterius cum ruptorio in fontanella capitis: et facto ruptorio: et extracta aqua de ipso pone emplastrus aspe fetide supra ruptorium: z si liberabitur ex bis curis bonum erit: z si nō incurabilis est.

(De fumo statibus cataractarum. CAP. V.

Ung alie infirmitates cataractarū ex multis manerieb? q̃ curari ꝑn̄. q̃dā enis veniunt occasione malozū cibozū: vel ifirmitatib̃ febzū: aut

ex multis fatigationibus: aut de sudore qui cadit de vultu in oculis: aut ex multis vigiliis: aut ex multo coitu: aut ex portatione ponderis super collum et caput. vel ex alto risu: vel nimio fletu: vel ex dolore tristitia: aut ex assumptione multi cibi qui vomitur: vel ex nimio potu vini puri: vel ex nimia moza alicuius existentis in capitulate in obscuro: vel ex nimio fumo vel vento: vel cinere. aut ex pulvere vel alia re cadere in oculo vel fricatione manuum. Quarum plus cura talis est. cū flōmia z purgatiōe. z dieta z cauteriza tione: z assumptione pillaz de perapigra. z alioz eluariozū z facere minutionē de pūcta nasi. z ponere laqueos in tim porib⁹ comestione pulieq:. z imissione collirioz. z fief i oculis. z pulueribz. z vapozatiōe cū aquis. z de coxticib⁹ berba rum. vel cuz lacte aiallū. vel succo herbaz. que duo ponēda sunt supra oculos. z liberabitur.

¶ De lachrimis que veniunt in oculis ex aliquo humore super abundante. CAP. VI.

1 Lachrime enis aut puenūt ex humore frigido. z ficco: aut ex humore frigido z ficco: aut ex humore frigido z būido: aut ex calo. z ficco: aut ex fricatiōe būido z: aut ex fumo state stōci: siue ex fistula q̄ ēn lachrimali oculi angulo: et sū cognoscere vna ab altera b̄ ēcognitio. Ex frigidis. z siccis biōzib⁹ lachrimaz oculi plus in autūno. ex frigidis. z būidis. z hieme. ex calis. z būidis i vere. ex calis. z siccis in estate. ex fractura vo q̄libz. z q̄libet vice: sed plus in hyeme q̄ in estate.

¶ De infirmitatib⁹. z fumo statib⁹ stōci. et pmo de gutta q̄ fistula nominatur. CAP. VII.

1 Infirmitas q̄ venit ex fumo state stōci q̄ fac̄ gnāre guttā q̄ fistula noīaz p̄ signa cognoscīt: z quī medietas capitis. z totius vult⁹ mul tū dolet. z istam oculi: z lachrimale erit aliq̄ tulū altus. ex pte nasi vel ut fusum vnum. z cū humores ista franguntur egredīt sanies. z cū pmīt et. cui. q dē infirmitatis cura talis est. Corpus pus purget cū pillis nigris: aut cochys: aut aureis: aut pillis ex cibū. z post cibū: vel q̄ siq; theriaca. z cū vi debis istationē iuxta nasus: fac emplīn de q̄da berba que vocat galinella grassa. cū assugia porzi trita ad modus vngueni. z pouat magis vbi rumuerit loc⁹: quousq; detumescat. z frāgat locus. z q̄ radices paruee veniunt et mitte in plaga b̄ puluere assodiloz. z cura postea cū assūgia donec caro mozificata egrediat. z cura ista facias quousq; videas albū os. z sanguinē fecerit. z cū est os viuū. z mitte super os rasus aliq̄ tulū cēdadi rotūdi ad formā ossis. z supra cēdadū carpia pāni lini balneatam in vitello oui. z melle sū mixtis. z b̄ medicamē fac p aliquot dies. z vide tūc ex quo venit lachrima. z tūc ppara q̄az auri vl argēti nō multuz subtilē nec multū grossa. z calefac z coque illā venam vn de venīt lachrima. z p aliq̄s septimanas fac rasta de spongia bñ lauata. z inuoluta cēdato. z in vulnere pone. z si ma la caro surgereuerit cū puluere bermodactilo. z eleua. z si vis facere curā bonā p lōgū tpu tene plagā apertā. z cū nō poteris resīlere bone carnis solida. z vuln⁹ cū vnguento fulco. z si vis solidare bñ z pulchrā solidationes facere cum balsamo. z oleo q̄ fit de vitellis ouozum.

¶ De signis et curis lachrimarum venientium ex calido humore. CAP. VIII.

1 Lachrime que veniūt ex calo humore. z ita cognoscunt. cū lachrime egrediunt de oculo. z sentiūt calede o. z digito: cū cadūt in ipm cura talis ē. purget cū pill. v. generū: z cū perapigra. Cōsta tini: z pone in oculo de puleure nigro: z collirio facto cū tutia argētea. z si vides oculū totū sanguinolētū. z carnatius medicare cū puleure calo quousq; liberatur.

¶ De cura lachrimaz yēlētiū ex fridis biōzib⁹. CA. IX.

8 I vero lachrime fuerint ex frigidis humoribus purgetur cū pillulis ē perapigra z cū puluere tutie alexādrine cāphozate: z cū puluere calo: aut cū puluere mirabolanoz: aut cū calyx vri in firmū aliquot vicibus olibano: aut aurea alexandrina: aut pone laqueum in vena timporum: et fac incidere par. i. digitum in fontanella capitis: z coque statim cū ferro calido. aut flobotoma venā que est supra cilium. z ē bonum flobotomare venas frontis: z est tū mala pp visum: quia pturbat visum. bonus est ponere ventosas retro spatulas in fontanella eiusdem.

¶ Expliciunt cure infirmitatum que veniunt intus.

¶ Incipiunt cure infirmitatum venientium in palpebris. z primo de pilis preter naturam. CAP. I.

Cum pilis pter nāz in palpebris oriunt z faciūt lachrimare oculos: z albū ī ms i oculis: z ipsos lachrimare b̄ ē cura. Si fuerit i palpebra supiozi: fac pus duas ac⁹ optimi acalis sine pūcta cū ītuoz cornis: z pelle palpebre iter istas ac⁹ mitte: z stricte liga ab vtroq; capite cū filo de serico: z tādiu stare dimittas sic vsquēd p se cadāt cū carne quā tenēt: z cum cōpulsa. z ita palpebre icide caute tene: z habeas ppārā mastice līqfacta z capias de ipsa mastice subtili: z pone de ipsa in pilis pter nāz ita q̄ ōiūgat cū pilis alys: z habeas ssūlē pertā balneatam in vō. z mastice līqfacta repida: z q̄ possit sufferri. z pona. z sup palpebra: ita q̄ adiuuet palpebrā cū pilis supiozib⁹. et dimitte ibi stare quousq; libere ē. cāne tñ ne de mastice in oculū cadat cala: q: oculū deuastaret. z int⁹ oculū medicare cū puluere celle quousq; liberet.

¶ De cura pilozū palpebre inferioz. CAP. II.

8 I vero pili nascunt in palpebris iferioribus cura talis ē. cū aliq̄ istō palpebra ē uersa: z vide pilū q̄ ledit oculū: z cū lācetta bñ icidē ti radicē illī⁹ pili itus carnē palpebre ē icedē: z locū incisionis cū vīga auri cauteriza: caue ne cū ipsa oculū tāgas: z ita fac de oib⁹ pilis q̄ ī palpebris pter nāz oziunt. postea albume oui bñ spumati in bōbice sup oculū pone donec īcisio sīlīdet: z cōsolidata icisione fac de mastice vt dictum est supra in omnibus: z oculum intus medicare vsq; ad liberationem cum puluere celle.

¶ De iuersione palpebraz iferioz. CAP. III.

8 Cum videris palpebrā iferioz ē reuersāz ad ipsa rioza: z erit multū carnatiū i ea: z alx. accipe acū acalis bñ subtilē: z mitte i ipo carnatiosū: ad aliā ptē carnatū: caue ne cū acū tāgas palpebrā: z icide cū aliq̄ ferro sīlīter. q̄ bñ z sīlīter icidat: z icipias ex coziar: z icidere carnatiū ex pte iferiozis oculi: z fac venire icisionē cum acu: z carnatiū de fozis. caue tñ ne icidēdo palpebrā tāgas albumē oui cū puluere cimini mixtū: z bñ spumatū super oculos pone cū plumaçolo: z ipsimas ipas palpebras vsq; ad latere supiozē. ponēdo sub ipsa plumaçoli ī doā clara albaneati: z postea fortiter liga ad supiozā ligatura berēdo: z i sequēti die i oculo pone clarā oui in q̄ steterit ciminū per totā noctē in molle: z caue de cimio aliq̄d in oculo vadat. z si remāserit ibi aliq̄d de carnatio itera icisionē vt supra. z si volueris oculū pulchrū facere tēnēt⁹ medicare cū puluere celle: z purga cū pillis ad cibū z post cibū. z si videbis q̄ oculus lachrimet: fac capere de gūma: z mitte in oculū cum iteriū dormitum.

¶ De napta z scrophula oculoz. CAP. IIII.

8 I videris sup supiozē palpebrā vl supra ipsa rioz aliq̄ grossū vt granū fabe vocat napta vl scrophula: z nascit ex sānguē z melīa. ¶ Et cura ē cura man⁹: z fit b̄ mō. Capias palpebrā z reuersa ad

parte exteriore: cũ ita reuersata ē accipe ferrũ.i.a mitte
ipm supra palpebrã ita quũ cilius: z cape postea pilos palpe
brãz ipas reuersa supra ciliũ: z dẽas ꝓparatũ ferrũ subti
le q̃ sit latũ: z icide supra naptã: z ẽbe eam fotis z poteas
granũ yni sal: mitte i loco vñ ex cta erit dcã napta: z supra
oculũ plumaçolũ cũ albugie oui: z postea pone ciminũ ad
molle in clara oui: z fac ftare ibi ꝗ vna nocte. in mane pe
tãã cola bñ ftrigẽdo. z ꝗ ſuba cimini i clara egrediat: z i
mane i oculũ mittaꝫ z temp quouſq; fuerit liberat⁹. z q̃d
ꝗ ẽbeaꝫ ifirmo de pillis yerepigre yet de yerapigra ꝑ pca
pitis purgationẽ: z ne ad oculũ currãt: z fac ꝗ quouſq; vul
nus ſolidat: z vnge ſuperi ꝑ palpebã cũ vnguẽto fusco z
medicare oculũ cũ puluere gelle. z ſi videris oculũ lachri
mare medicare cũ puluere nigro: z ꝗ ē cura napte ſiue in
feriori ſiue in ſuperiori ſit palpebra.

CAP. V.

De granũtate z ſcabie palpe. ſuperior.

c Um in ſuperiori palpebre videbis granũtatẽ z ſtat ſũ clauſa: ita q̃ nõ pot apiri pfe
cte: z videbis oculũ lachrimari: cũ muſculus infirmus
eſt. ⁊ ē euersa igit palpebrã z videbis ipas ſcabio
ſam: accipe poſtea denariũ.i. z cũ ipo ſcarifica z fac egredi
ſanguinẽ: z cũ ſpõgia terge q̃ ſtrigẽdo. z ita ſricationẽ vt eſt
dcm: z terge q̃tũ ifirm ꝑ poteri pati: z ſic facias donec libe
ret eger: z mitte i oculo clarã oui bñ ſpumatã: z ſupra oci
lũ cũ ſtupa: z ꝗ facias ꝑ vna, dies: z cũ palpebrã inenies pal
chrã: z mũdã: z apiẽ leuiter: medicare cũ collirio: ſecto cũ
puluere tutie capa. aloe. z ſuperi ꝑ palpebrã vnge cũ vngue
to cũ baurach: z ſi adhuc de dcã ſcabioſitate inenies itera
curã vt ſupra: z purga infirmus ꝑ aliquas vices cum pil
lulis de yerapigra vel cum pigra.

CAP. VI.

De mollificatiõe palpebre.

c Um vero nõ habuerit dcã palpebra ſcabio
ſitatẽ: tũ nõ ꝑ bñ poterit apiri capi
as palpebrã z ipas: iter duas acus liga: z dimitte donec p
ſe cadãt: z cũ ceciderint acus vnge cũ vnguẽto fusco: et co
ctura ſupra oculũ verſus partẽ temporis: z cura cocturas
ꝑ lõgũ tẽpus quouſq; fuerit liberatus.

CAP. VII.

De caſu pilorũ palpebraꝝ

c Um videris palpebras groſſas z rubeas
mio lachrimaꝝ caloze accidere: vt q̃ cã valeas curare opti
me ſetonẽ in fontanella occipitij: z in pte anteriori capitis
facco cutaram z alaçamba ambas venas timporia: z medicare
cum puluere gelle: z cum collirio facto cum tutia alexan
drina: z puluere nigro: z tutie capboratæ z collirio berbaꝝ
q̃d ẽbiẽ ad modũ aq ro. pdeſt huic infirmitati: z vngũti
ſcũ cũ baurach ſiet aſtricũiũ: z et temp purga ifirmũ bis
in hebdõ cũ pillis de yerapigra z cũ ipla yerapigra. z pillis
aſi cibũ: z poſt cibũ: z da ei dyaolibanũ: z facias quouſq; li
beratur: et ſi palpebre ſubtiliate fuerint z rubedo recesſe
rit ab eis: z vis facere oculos pulchros pone intus palpe
bras cũ radio de puluere nigro: z ex ꝗ ē oculi z palpebre pul
chre fiũt: et pili naſcunt. ⁊ Et cũ oẽs iſte cure facte fuerẽ
z nõ ſtringant lachrime: ſi egrediunt clare: noli plus fati
gare cũ medicaminib⁹ illis q̃ veniũt de venis meçebilib⁹
z vene ille ſunt in medio cerebri: et veniũt in oculis: et ſũt
ſubtiles vt capilli. et omnes alie infirmitates palpebra
rum ſunt curande cum predictis curis.

CAP. VIII.

Que ſequunt ſũt q̃dã addita et nõ ſũt canamufali.

Strictoriũ. ℞. turis albi: ſãg. ora. maſtic. boli ar. añ. ad li
bitũ et tere optie cũ albu. oti i paſta et adde farinã ſiligi
nis vel pulueris molendini et in loco queadmodum ſtrin
gi ſuper petiam pone.

Rupotziũ. ℞. picis: aloe. añ. lib. i. ſucci celidonie tã radi
cũ q̃ folio ℥. iiij. z ſit mſice i captia et ad ignẽ ꝓcoqtur: et
poſt ꝓcoqtionẽ ad ſolẽ pone: et adde cãtaridaꝫ tritaꝫ ſi
ne alis. lib. ſ. z cũ pdictis ad ſolẽ incoqra et reqone.

CAP. IX.

De friditate adueniẽte capiti.

d Jer friditate adueniẽte capiti: cura ei ē e naqo
ratio cũ milio calefcõ: aut panno calefacto
et tromiſſo balnei in quo mãdefiat caput cũ aq: z pyciat
aqua cal as ſup pedes et crura: et iungat pedes cũ ſabacio
z dimiſſio vini abſciſſio: z curſus ex naſo p fũ. gationẽ cũ
chart: aut pãno: vl cũ tbure: aut yiola oes. Et ſi ſit ex cale
factiõe adueniẽte capiti ex ſole aut ex aere auſtrio. ⁊ Si
gna ei⁹ ſunt purit⁹: z mo: dicatio i oculis et rubedo. ⁊ Cu
ra ei⁹ ſiccatiõe aq̃ cũ ſãa munda dulci: et vnctio cũ va
rya oleio. l. violati: nenufarinũ: et olſat ẽphoz: et aq̃ ro.
et abſciſſio curſus q̃ fit ex naſo cũ ſorpice i acet ex quo fi
at fumigatio et ſuffumigẽt cus cãphora ꝗ mo ponat vas
vitreatũ ſup pznas: et puluerizẽt cãphora ſi vitreatus
et ꝓcipiat ifirmo vt attrahat fumoſitatẽ vel menter ad
nares vt deſcẽdãt ad pect⁹: aut pulmonẽ: aut guttur cum
emũctiõe: q̃ ſi ẽ expulſio nocumẽti catarri ab iſtis mem
bris: et vapor et capur ſuũ cũ aq̃ cala: et trahat p nares va
poze ſuũ: z mtrplicet emũctiõnẽ: z q̃ dormiat ſup cerviciẽ:
et dimittat lõgo ſõno. Zte aut è cũ febre: aut ſine febre. Et
cura ei⁹ cũ febre è flõmia: z diu ſumere aqua ꝓdei cũ viol
ꝓditis: et eloo amigdalaꝫ. Et cura ei⁹ q̃ ē ſine febre è cam
decoctiõe yſopi minoris: et alienatiõe eo: z que ſunt ſalita
ponticaꝫ ſalſa.

CAP. IX.

De multitudine ſanguinis.

d Emultitudine ſanguinis. ſigna ei⁹ ſunt
vehemtia rubedis ocu
lo: z et magnitudo iſlãmatiõis: et mltitudo tẽſiõis. ⁊ Et
cura ei⁹ è flõmia cepbalice ex manu oppoſita ifirmo: et col
lirii albi: et diſtillatio in eo cũ lacte muli. et ſi fuerit mul
titudo lippitudinis cũ pulueis albus. ⁊ Et ſi ſit ex colera:
et ſigna ei⁹ ſunt q̃ ſunt apa: et inflatio: et tenſio et lippa: et
curſus lachrimaꝫ mitiora: et adulticiõis: z pũctura ꝓ
ac⁹ et ſpine. Et cura ei⁹ è ſolo vẽtris cũ aq̃ fructuũ: z cũ de
coctiõe mirabolanoꝝ: et aſſiduatõe lactis in eo et effuſio
nis ſupra ipm et diſtillet in eo mucillago ſeis citoniozꝝ: et
collirii cãpboratũ et oppiatũ ſi fotiz: et fuerit fotiz: et ꝓpi
manẽ pedes ei⁹: et fricenẽ: et poſtea ligenẽ man⁹: et pedes
ipſi ꝗligatura fotiz. ⁊ Et ſi ſit vr flãte. ſigna ei⁹ ſũt magni
tudo iſlãmatiõis cũ paucitate rubedis: et multitudo lippi
tudinis: et lachrimaꝫ. Et cura ei⁹ è yerapigra: et dyacolo
quintidos: et iſtillet in oculo mucilago fenugreci abluti:
et puluerizẽt pluis citrin⁹ poſt duos dies aur. iq. liniat ſup
palpebra aloes: et mirra: acatia. añ. ꝓes eẽles. ⁊ Et ſi ſit
ex melia. ſigna ſunt nigredo cozpis: et tenuatio: et inflatio
parua in oculo: et paucitas rubedis: et lippitudis. Cura ei⁹
è ſoluere meliaꝫ. et irdũt⁹ balnei: et declinatio capitis ſup
vapozẽ aq̃ cale: et fit a ſole vl fumo aut puluere. cura è trã
quillitas et ges: et vt nõ videat lumẽ: et oib⁹ q̃d è ſpeb⁹ ob
talmie ꝓferũt balneũ in finib⁹ ipla z et nõ itimãt lumen.

CAP. X.

De ſignis et curis obtalmie.

a Cidit obtalmia multotiẽs: et ſigna ei⁹ ſũt q̃
doloz et pulſatio ſũt vehemẽtes. aliud
et yideturꝫ in albedine oculi: punctum rubeum augmen
tarũ ſup albedinẽ oculi: cum ingredie alb⁹ pũct⁹. ⁊ Et cu
ra ei⁹ è ſolo vẽtris cũ aq̃ fructuũ q̃d diſtillet in eo cũ lacte
muli. vſq; ad tres dies. Si aũt doloz nõ ſedet vſq; ad tres
dies diſtillet mucillago ſeis. et ſi doloz ſedet et fuerit pu
ſtulaꝫ ſanies diſtillet i eo collirũ albularicũ. q̃ ipſe ꝓcula
et albulari poſt exiccationẽ vlceriũ: et ſolidationẽ eoꝝ fi
at curatio cum eis que eradicant abuginem. Et ex vlceri
bus oculi eſt que nominatur grando: et accidit in palpe
bris. Cura eius eſt vt decoquantur folia fici aut ipſe ficus

Fida. et terantur et ex eis emplin et soluetur.

¶De albugine in oculo. CAP. XI.

a **L**Uginum alia est subtilis eminens in corporib⁹ tenere carnis: et cura eius est albaſu. est vt pulueriçet in oculo sarcocolla: z̃ cuccarũ tabarçet et spuma maris. Alia est grossa: et in corporib⁹ duris: et cura est vt ingrediatur balneus: et iclinet caput sum vapores aque calide. deinde pulueres spume maris et baurach tritorum: et sarcocolla et çuccarum tabarçet et stercoris muris partes equales cuz assiduatione albaſu et balnei.

¶De cura vlcerum post obtalmiam. CAP. XII.

q **Y**Edam est incipiens subtilis: et signa eius sunt q̃ est trinseca para palpebre rubea: asperitas parua: et accidit post obtalmias et vlcera. ¶ Cura eius est collirium rubeum viride et leue: flobotomia et ventosatio et solutio nature: et assiduatio balnei. ¶ Et est quedam scabies grossa cronica: et signa eius sunt. q̃ interior pars palpebre cum inersatur est silis ficui scilꝛ: et palpebra est grossa valde. Et cura eius est flobotomia et fricatio cum çuccaro tabarçet: et cũ instrumento q̃ nominatur ro. z̃ est flõmum habens caput sicut denarium. cum quo fricetur donec remoueatur illa asperitas: z̃ currat ex ea sanguis plurimum: deinde abluatur cum aqua mixta cum aceto pontico z̃ distillet in eo cũ minimum masticatum per petiam: z̃ in mane pulueriçet pulueis citrinus: deinde colet cum collirio albo: rubeo: leui: z̃ viridi: z̃ rubeo acutis: sed si ex ea aliquid remanserit fricetur cum dictis collirijs curetur: z̃ cum çuccaro: z̃ si multiplicatur cum sale armoniaco: z̃ emplastretur in hyeme cũ ciminio z̃ amigdalis amaris: et in estate cum vitello ouorum z̃ oleo violacco.

¶Explicit liber septus.

¶Incipiunt capitula septimi libri.

EStiptico egroto que sint cibaria triduenda. Lap. p^m.
De cibis dãdis ifirmo nõ stiptico. Lap. 2^m.
De cibis quos debet comedere senex infirmus. Lap. 3^m.
De piscib⁹ quos debet comedere ifirmãtes. Lap. 4^m.
De dietando illos qui habent lubzicitatẽ ventris natura liter vel cum medicinis. Lap. 5^m.
De cibis dãdis ifirmo q̃ b̃ oculũ apatum. Lap. 6^m.
De cibis dãdis ifirmis qb⁹ erãt cataracte pcusse. Lap. 7^m.
De dietis infirmitatum que veniunt ex fumositatibus cataracte. Lap. 8^m.
De dietis ifirmitatũ q̃ veniũt ex pcussione oclo z̃. Lap. 9^m.
De vino quomõ debeat dari ifirmo. Lap. 10^m.
De syrupo culai q̃ est bonus ifirmitatib⁹ calis. Lap. 11^m.

¶Incipit prologus septimi libri.

DE dietis que profunt infirmis oculorum dicẽdum sine sint in cibis: siue in custodiẽdo fe a fatigatiõibus: a sudore: calefactiõe solis: a multis dormitiõib⁹: a fumo: a vẽto: a motu in loco calo. z̃ exire ad locũ frigidũ: a luxuria siue a comestione fructuuz acerborum z̃ pomoꝝ: z̃ ciborum grossorum.

¶Que cibaria tribuẽda sint egroto stiptico. CAP. I.

f **I**Videris egrotũ stipticũ da secure olus et comedere fcũ de spinachus bliitolis: z̃ boragine: z̃ malua z̃ oleo condituz: z̃ condimentum debet eẽ de oleo amigdalarum. Ea die nõ debet comedere aliud condimentuz ifirmus. Ea vo die q̃ debet aliud condimentũ recipere. conditur cum lacte recenti vel cũ lardo aliquãtulũ missus in olere z̃ sit porci masculi

¶De cibis dãdis infirmo nõ stiptico. CAP. II.

f **I**Vero nõ erit stipticus da et comedere farz̃ vel ouã mollia: vt frisus cũ lacte amigdal. coctum: z̃ supra parspsidẽ cũ voluerit comedere adradat de puluere çuccari.

¶De rebus quas ds comedere senex ifirm⁹. CAP. III.

f **I**Vero ifirmus erit senex comedat de carnib⁹ pnicis facti in lacte capre. Et si nõ erit in maxima ifirmitate da de carnib⁹ castratinis. Et comedãt ifirmi poma cocta: z̃ vuã albã maturam. Sucinas: bugnas maturas: poma granata q̃ vulcia erũt: z̃ que nõ erunt multus acetosa. Poma cotonia cocta que erũt matura: dactilos: auellanas: vuã passias: z̃ pastinacas que veniũt de vltra mare: amigdolas siccas.

¶De piscib⁹ q̃s debẽt comedere ifirmãtes. CAP. IIII.

d **E** piscibus comedãt ifirm⁹ qui nascunt in mari de sanis: Aut pisces fluminis. Truitas. lucius. Salmones paias. z̃ alios pisces sanos assatos z̃ frixos vel coctos in brodecto cũ puluere spodij sine pipere.

¶De dietis illoꝝ qui habent lubzicuz ventris natura vel aliter. CAP. V.

i **A**firmus vo qui habuerit solutões ex me dicinis vl natura. da ei comede re poma cotonia cocta sub brasis cũ pane nõ recẽti. Aliuz cibus que comedat de sumac q̃ talꝛ fiat. Mitte sumac ad mollẽ in aqua calida: z̃ fiet satis ad mollẽ. z̃ postea frica sumac cum digitis in aqua: z̃ q̃ aqua veniat rubea: z̃ cola cum stamina: z̃ cũ illo succo fac omnẽ cibum que comedet ifirmus: z̃ sumac sit recẽs. vel risum comedat cum lacte amigdal. poma: z̃ barũ bene matura cum pane. Vel comedat de cornis bñ maturis cũ pane: z̃ vinuz bibat temperatum cuz aqua pluuiali. z̃ in mane fac cape infirmo de çuccaro ro. q̃ diu stetit mediã. z̃. balneato in aq̃ frigida.

¶De cibis dãdis ifirmo q̃ b̃ oculũ apatũ. CAP. VI.

f **I**Videris oculum apostematus noli dare aliuz cibum pter q̃ pana coctas cum pane vel de farro: da ei bibere aqua coctas frigidam. Et si ifirmitas elongatur z̃ nõ poterit sustinere infirmus dietã dictam prepara meliozem cibum.

¶De dietis infirmis dandis quibus erunt cataracte percusse. CAP. VII.

d **E** dietis cum cataracte erunt pcusse. da co medere ifirmo oua cocta mollia in igne: vel in tegula cum tãtudem aque: vel farrũ z̃ vinũ acerbum bene limpbatũ cum aqua. Sanus aligẽ esse nõ debet ptopẽ ifirmum ab ea die qua fuerit percussa catarcta vsq; ad liberationẽ z̃ nõ dimittas spaçare domũ propter pluere ne ifirm⁹ sternuter. Aptatio thori raro fiat. pter pulueren ipsius. Nõ pergat aliquis cito: z̃ fortiter p locum vbi ifirmus iacuerit. Et cum erit pcussa catarcta post q̃nq; dies melio a cibu. z̃ da ei comedere de carnibus pernicis cũ sit mortua: z̃ sanguis bene sit lanatus. vel de carnibus aliaꝝ animũ que sunt sane: vel de carnibus capnis. z̃ da ei paꝝ comedere z̃ bibere et parũ ne gratuet ei. ñ ẽtacus ne ifirm⁹ vomiter. Et de puluere spẽ fine pipe mitte supra olus ifirmi: z̃ nõ lauet caput nec vultũ.

¶De dietis ifirmitatuz que veniunt ex fumositatib⁹ a cataracte. CAP. VIII.

d **E** dietis ifirmitatũ que veniunt ex fumositatib⁹ cataracte. Custodi ifirmuz a fatigatiõibus: a fumo: a vẽto. da ei comedere panem de grano mundo z̃ nõ alium panẽ. Et bibat bonum vinũ temperatum bene. Et custodias ipm a caseo z̃ a cibis grossis: z̃ de herbis crudis: z̃ non comedat caulee.

BIBLIOTHECA UNIVERSITATIS

¶ De infirmitatum curis que veniunt ex percussione oculorum.

CAP. IX.

Ecuris infirmitatuꝫ que veniunt ex percussione oculorum. Comedat infirmus ouа mollia cocta in trasis vel in festo. Et vinũ temperatum optime cum aqua calida: ⁊ B si infirmus erit debilis: ⁊ non poterit bibere aquam solus: ⁊ aqua debet esse bulita et infrigidata: ⁊ custodiatur infirmus a vento ⁊ ne tangat oculos cum manu ⁊ dietas istas da ei. xi. diebus. Postea vero de carnib⁹ capreti ⁊ poma cocta comedere cum pane ⁊ vuam albam bene maturam ⁊ panẽ parum.

¶ De vino non prebendo infirmo in alys infirmitatibus preterq̃ in infirmitatibus que veniunt ex frigiditate stomachi.

CAP. X.

Vnum non est bonum omnibus infirmitatibus oculorũ ⁊ excepta infirmitas que venit ex frigiditate stomaci cui vinũ bonum est.

¶ De syrupo culach qui est bonus infirmitatibus que veniunt ex huoriib⁹ calidis ⁊ qualiter ꝓficiant. CAP. XI.

Lys vero infirmitatib⁹ est bonus syrupus culach cum aqua tepida cuꝫ voluerit comedere vel sitim habuerit. ¶ Qui syrupus ita fit. B. viole sebestẽ iuinbe. aã. ℥. s. et fiat bulire in aqua que debet esse lib. iiij. ⁊ primitus quando ponitur ad ignẽ cum predictis: ⁊ tantum bulliatur q̃ reducatur ad medietatem lib. aquꝫ: ⁊ postea cola: ⁊. B. lib. vi. cuccari boni: ⁊ facpistare cuccarum in caccia rami: ⁊ mitte de clara ouꝫ tantum q̃ fiat durum cuccarum velut pasta: et postea mitte de aqua predicta desuper dictum cuccarum: ⁊ milce cum manibus cum quibus ipastasti cuccarũ ⁊ mitte ad ignẽ ⁊ fac bulire ⁊ cũ fuerit bulitum fac lentum ignem: ita q̃ ex non [illegible] it: ⁊ cũ videris venire desup velut spõgia vel spu[illegible] te bulire aliquantulum ⁊ postea cola cuꝫ sta[illegible] le mundo et laua cacciam optime in qua fuit bullitum [illegible] ictum syrupum ⁊ iterum redeas syrupꝫ in caccia rami: ⁊ fac bulire ad lentum ignem: ⁊ cum videris minutum syrupum aliquantulum balnea aliqd in dicto syrupo: ⁊ cadere guttam supra vngulam digiti tui grossi [illegible] ter [illegible] oris: ⁊ iuffria plane: si dilatabitur

non est coctum ⁊ fac tantum bullire: ⁊ cum fuerit ad guttam non currat ita cito: sed stet ⁊ ita erit optimum ⁊ dimitte infrigidare. Hec est infirma est ibi remoueas. da infirmo. ℥ qualibet vice: ⁊ si nõ poterit infrigidare da cũ aqua frigida. Dic syrupus tepida da cũ aqua frigida. Dic syrupus ratibus que veniunt ex humoribus cũ [illegible]

FINIS
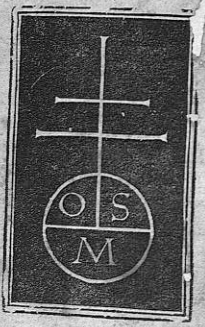
¶ Explicit liber de curis omnium passionũ [illegible] quas [illegible] Baldach. [illegible] fecit ⁊ composuit Canamusali philosophus [illegible] tus Da[illegible] Venetys per Bonetum Locatellum pres by[illegible] dato ⁊ sumptibus heredũ quondam Nobili v[illegible] domini Octauiani Scoti Modoetiẽsis. Anno dñi. M.CCCCC. sexto Kal. Februarias.